

РЕПУБЛИКА СРБИЈА
УСТАВНИ СУД

Б И Л Т Е Н

Број 1/2004

БЕОГРАД, 2004. године

4585004.063/1

С А Д Р Ж А Ј

страна

I ИЗБОР ОДЛУКА, РЕШЕЊА И ЗАКЉУЧАКА УСТАВНОГ СУДА ДОНЕТИХ ОД 1.01.2004. ДО 24.07.2004. ГОДИНЕ	1
1. Закони и други акти Народне скупштине Републике Србије	3
- Пословник Народне скупштине Републике Србије	121
- Привремена мера	133
2. Акти Председника Републике Србије	139
3. Уредбе и други акти Владе Републике Србије	159
4. Прописи других републичких и покрајинских органа	193
5. Прописи градова и општина	219
а) Општина и град	221
б) Урбанизам и грађевинско земљиште	230
в) Комуналне делатности и локални јавни приходи	244
г) Месне заједнице и самодопринос	268
6. Општи акти предузећа установа и организација	277
а) Радни односи	279
б) Стамбени односи	302
в) Предузећа и установе	322
г) Коморе, удружења и друге организације	341
7. Извршење Одлука суда	351
8. Сукоб надлежности	357
9. Остали акти	369
II ПИСМА НАРОДНОЈ СКУПШТИНИ РЕПУБЛИКЕ СРБИЈЕ	387
III ПРЕДМЕТНИ РЕГИСТАР	395

I ИЗБОР ОДЛУКА, РЕШЕЊА И ЗАКЉУЧАКА ДОНЕТИХ ОД
01.01.2004. ГОДИНЕ ДО 22.07.2004. ГОДИНЕ

1. ЗАКОНИ И ДРУГИ АКТИ
НАРОДНЕ СКУПШТИНЕ РЕПУБЛИКЕ СРБИЈЕ

**Закон о начину и поступку промене Устава Републике Србије
("Службени гласник РС", бр. 39/2003).**

Уставни суд је донео:

О Д Л У К У

1. Утврђује се да Закон о начину и поступку промене Устава Републике Србије ("Службени гласник РС", број 39/2003) није у сагласности с Уставом.

2. Одбацује се захтев за обуставу извршења појединачног акта или радње донетих на основу Закона из тачке 1. Одлуке.

Уставном суду Републике Србије поднете су иницијативе за покретање поступка за оцену уставности одредаба чл. 2. до 8., члана 9. ст. 2. и 3. и члана 11. став 3. Закона о начину и поступку промене Устава Републике Србије ("Службени гласник РС", број 39/2003). Иницијатори сматрају да су оспорене одредбе у супротности са одредбама чл. 132, 133. и 134. Устава Републике Србије које уређују начин и поступак промене Устава и у том смислу утврђују овлашћења одређених лица за подношење предлога за промену Устава; захтевају, за одлучивање о предлогу двотрећинску већину од укупног броја народних посланика и изјашњавање на референдуму више од половине укупног броја бирача и које одређују да се Уставни закон за спровођење Устава доноси двотрећинском већином у Народној скупштини. Оспореним одредбама Закона, по мишљењу иницијатора, прописана је процедура према којој се Устав доноси слабом и неквалификованом већином у Народној скупштини, а прописани референдум губи смисао, јер се захтева премали број гласова бирача као потребан за потврђивање Устава. Иницијатори сматрају да оспорене законске одредбе омогућавају доношење новог Устава који неће имати легитимитет, јер не изражава вољу већине.

У једној од иницијатива је предложено да Уставни суд, до доношења коначне одлуке, обустави извршење појединачних аката и радњи предузетих на основу одредаба члана 8, члана 9. ст. 2. и 3. и члана 11. став 3. Закона о начину и поступку промене Устава Републике Србије.

Наведене иницијативе Уставни суд је, на основу члана 15. став 2. Закона о поступку пред Уставним судом и правном дејству његових одлука ("Службени гласник РС", бр. 32/91 и 67/93), доставио Народној скупштини Републике Србије на мишљење. Народна скупштина није доставила тражено мишљење.

Уставни суд је, на седници одржаној 18. децембра 2003. године, донео Решење којим је покренуо поступак за оцену уставности одредаба чл. 2. до 8., члана 9. ст. 2. и 3. члана 11. став 3. Закона о начину и поступку промене Устава Републике Србије. На основу члана 64. став 1. Закона о поступку пред Уставним судом и правном дејству његових одлука, Решење је достављено Народној скупштини Републике Србије, на одговор. С обзиром да Народна скупштина није доставила тражени одговор, Уставни суд је, на основу члана 16. став 3. Закона о поступку пред Уставним судом и правном дејству његових одлука, наставио поступак.

Законом о начину и поступку промене Устава Републике Србије утврђено је у члану 1. да је предмет његовог уређивања образовање, састав и начин рада Уставне комисије са задатком да припреми текст Устава Србије; спровођење јавне расправе о Нацрту Устава Србије и поступак усвајања Устава Србије и Уставног закона за његово спровођење.

Оспореним одредбама чл. 2. до 7. Закона прописано је да Народна скупштина доноси одлуку о образовању Уставне комисије већином од укупног броја народних посланика и бира Уставну комисију из реда Народне скупштине Републике Србије, Владе Републике Србије, Скупштине АП Војводине и Скупштине АП Косова и Метохије (члан 2. и 4.); да Уставна комисија припрема Нацрт устава Србије (члан 3.) и доноси пословник о раду (члан 5.); да Уставна комисија организује јавну расправу о Нацрту устава Србије, за коју утврђује правила (члан 6.) и да, на основу резултата јавне расправе, утврђује текст Устава Србије који доставља Народној скупштини (члан 7). Према оспореном члану 8. Закона, Народна скупштина усваја Устав већином од укупног броја посланика. Оспореним чланом 9. ст. 2. и 3. Закона предвиђено је да је референдум за потврђивање Устава успешно спроведен ако на њега изађе више од половине броја бирача уписаних у бирачки списак, а да је Устав потврђен ако се за њега изјасни више од половине броја бирача изашлих на референдум. Чланом 11. став 3. Закона предвиђа се да Уставни закон Народна скупштина усваја већином од укупног броја народних посланика.

Устав Републике Србије утврђује да сувереност припада свим грађанима Републике Србије и да грађани остварују сувереност референдумом, народном иницијативом и преко својих слободно изабраних представника (члан 2.); да уставотворна и законодавна власт припада Народној скупштини (члан 9. став 1.) и да Народна скупштина Републике Србије одлучује о промени Устава (члан 73. тачка 1.).

Устав Републике Србије утврђује да предлог за промену Устава може поднети најмање 100.000 бирача, најмање 50 народних посланика, председник Републике и Влада, а да о предлогу за промену Устава одлучује Народна скупштина двотрећинском већином од укупног броја народних посланика (члан 132.); да Народна скупштина усваја акт о промени Устава двотрећинском већином од укупног броја народних посланика и ставља га на републички референдум ради потврђивања (члан 133. став 1.); да се акт о промени Устава сматра коначно усвојеним ако се за њега на републичком референдуму изјасни више од половине укупног броја бирача као и да акт о промени Устава проглашава Народна скупштина (члан 133. ст. 2. и 3.), а да за спровођење промене Устава Народна скупштина доноси Уставни закон двотрећинском већином од укупног броја народних посланика (члан 134. ст. 1. и 2.).

Полазећи од разлога оспоравања и наведених одредаба Устава, Уставни суд је оценио да се оспореним Законом, као актом ниже правне снаге, не може мењати Устав Републике Србије, нити њиме успостављати правни основ за промену Устава. Оспорене одредбе Закона, и у формалноправном и у материјалноправном смислу нису, по оцени Уставног суда, у сагласности с одредбама чл. 132. до 134. Устава којима се уређује начин и поступак промене Устава.

С обзиром на то да одредбе чл. 1, 10. и 12. Закона које нису оспорене, по оцени Уставног суда чине правну и логичку целину са оспореним

одредбама, Уставни суд је утврдио да Закон о начину и поступку промене Устава Републике Србије у целини није сагласан с Уставом.

Уставни суд је, на основу члана 42. став 3. Закона о поступку пред Уставним судом и правном дејству његових одлука ("Службени гласник РС", бр. 32/91 и 67/93), одбацио захтев за обуставу извршења појединачних аката или радњи донетих на основу оспореног Закона, јер је донео коначну одлуку.

На основу изложеног, члана 42. став 3. и члана 46. тачка 1) Закона о поступку пред Уставним судом и правном дејству његових одлука, Уставни суд је одлучио као у изреци.

На основу члана 130. Устава Републике Србије Закон о начину и поступку промене Устава Републике Србије ("Службени гласник РС", број 39/2003), престаје да важи даном објављивања Одлуке Уставног суда у "Службеном гласнику Републике Србије".

Одлука Уставног суда ("Службени гласник РС", број 35/2004)
IY-168/2003 од 25.03.2004.

Закон о изменама и допунама Закона о избору народних посланика ("Службени гласник РС", број 18/2004).

- чл. 8. и 13.

Уставни суд је донео:

РЕШЕЊЕ

Не прихвата се иницијатива за покретање поступка за утврђивање неуставности одредаба чл. 8. и 13. Закона о изменама и допунама Закона о избору народних посланика ("Службени гласник РС", број 18/2004).

Уставном суду поднета је иницијатива за оцену уставности одредаба чл. 8. и 13. Закона наведеног у изреци. Иницијатор сматра да оспорена одредба члана 8. Закона "превазилази" Уставом утврђене услове остваривања бирачког права, стављајући бирача пред свршен чин, с обзиром да је његов глас увек усмерен према једној трећини мање заступљеног пола, као и да се не може законском нормом утицати на интересовање и способност једног пола да се професионално баве политиком, нити се подносилац изборне листе може условљавати кога ће да предложи за кандидата за народног посланика. Према наводима иницијатора, "услови за остваривање бирачког права, прописани чланом 42. Устава, не могу се проширивати родном равноправношћу у форми позитивне дискриминације". По схватању иницијатора, препорука да се у политички живот укључи што више жена не може да буде законска норма, јер се заснива на негацији грађанске равноправности, зајемчене одредбом члана 13. Устава Републике Србије. У вези са оспореном одредбом члана 13. Закона, иницијатор сматра да одсуство обавезе достизања прописаног изборног цензуса за политичке странке националних мањина и коалиције ових политичких странака, представља кршење принципа једнаке вредности гласа сваког бирача, с обзиром да бирач који је гласао за изборну листу која није освојила цензус готово да није гласао, а бирач који је гласао за изборну листу политичке странке

националних мањина увек има загарантовану већу вредност његовог гласа. Очување самобитности националних мањина, у погледу културе, вере, језика, информисања, образовања, писма, традиције и других особености, обавеза је свих грађана и државних органа у Републици Србији, те стога, свака врста обавезности изван набројаних, по схватању иницијатора, представља дискриминацију других и грубо кршење равноправности и једнакости свих грађана Републике Србије.

Уставни суд је је, на основу члана члана 15. став 2. Закона о поступку пред Уставним судом и правном дејству његових одлука ("Службени гласник РС", бр. 32/91 и 67/93), од Народне скупштине Републике Србије, затражио мишљење поводом иницијативе, па како мишљење у остављеном року није достављено, поступак је, сагласно одредби члана 16. став 3. Закона, настављен.

У поступку пред Уставним судом утврђено је да је оспореном одредбом члана 8. Закона, предвиђено да на изборној листи међу свака четири кандидата по редоследу на листи (прва четири места, друга четири места и тако до краја листе) мора бити по један кандидат - припадник оног пола који је мање заступљен на листи, а укупно на изборној листи мора бити најмање 30% кандидата мање заступљеног пола на листи (став 1.), и да ће се сматрати да, изборна листа која не испуњава услове из става 1. овог члана, садржи недостатке за проглашење изборне листе, а предлагач листе биће позван да отклони недостатке листе, у складу са овим законом, а у случају да то не учини, Републичка изборна комисија одбиће проглашење изборне листе у складу са овим законом (став 2.).

Оспореном одредбом члана 13. Закона, прописано је: да политичке странке националних мањина и коалиције политичких странака националних мањина учествују у расподели мандата и кад су добиле мање од 5% гласова од укупног броја бирача који су гласали; да су политичке странке националних мањина све оне странке чији је основни циљ представљање и заступање интереса националне мањине и заштита и побољшање права припадника националних мањина, у складу са међународним стандардима; да, о томе да ли подносилац изборне листе има положај политичке странке националне мањине, односно коалиције политичких странака националних мањина одлучује Републичка изборна комисија при проглашењу изборне листе, а на предлог подносиоца изборне листе који мора бити стављен при подношењу изборне листе.

Устав Републике Србије, одредбом члана 3. став 2. утврђује да се јамче и признају лична, политичка, национална, економска, социјална, културна и друга права човека и грађанина, а одредбом члана 12. ст. 1. и 2. одређује да се слобода и права остварују, а дужности испуњавају на основу Устава, осим кад је Уставом предвиђено да се услови за остваривање појединих слобода и права утврђују законом, као и да се законом може прописати начин остваривања појединих слобода и права кад је то неопходно за њихово остваривање. Према члану 13. Устава грађани су једнаки у правима и дужностима и имају једнаку заштиту пред државним и другим органима без обзира на расу, пол, рођење, језик, националну припадност, вероисповест, политичко и друго уверење, образовање, социјално порекло, имовно стање или које лично својство. Одредбом члана 42. Устава, предвиђено је да грађанин који је навршио 18 година живота има право да бира и да буде биран у Народну скупштину и у

друге органе и изборна тела, да су избори непосредни, бирачко право је опште и једнако, а гласање тајно, те да кандидата за народног посланика и за друге органе и изборна тела може предложити политичка странка, друга политичка организација или група грађана. Сагласно одредби члана 74. став 3. Устава, избор и престанак мандата народних посланика и образовање изборних јединица уређују се законом.

Уставном повељом државне заједнице Србија и Црна Гора ("Службени лист Србије и Црне Горе, број 1/2003), прописано је да државе чланице уређују, обезбеђују и штите људска и мањинска права и грађанске слободе на својој територији (члан 9. став 1.), као и да се одредбе међународних уговора о људским и мањинским правима и грађанским слободама, које важе на територији Србије и Црне Горе, непосредно примењују (члан 10). Према члану 3. став 4. Повеље о људским и мањинским правима и грађанским слободама ("Службени лист Србије и Црне Горе", број 6/2003), дозвољено је привремено увођење посебних мера које су неопходне за остваривање равноправности, потребне заштите и напретка за лица или групе лица која се налазе у неједнаком положају, да би им се омогућило пуно уживање људских и мањинских права под једнаким условима. Одредбом члана 52. ст.1. и 2. Повеље, предвиђено је да припадници националних мањина, између осталог, имају право на одређен број мандата у скупштини државе чланице и Скупштини Србије и Црне Горе, као и на одговарајућу заступљеност у јавним службама, органима државне власти и локалне самоуправе, те да се законом уређује начин уживања ових права.

Обавеза држава да штите и унапређују полну и националну равноправност својих грађана, у оквиру система остваривања и заштите људских права, прописана је и међународним документима, ратификованим од стране наше земље, као што су Универзална декларација Уједињених нација о људским правима, Конвенција Уједињених нација о елиминисању свих облика дискриминације жена, Конвенција о политичким правима жена, Пакт о грађанским и политичким правима, Европска конвенција о људским правима, Оквирна конвенција Савета Европе за заштиту националних мањина, и Декларација Уједињених нација о правима припадника националних или етничких, верских и језичких мањина.

По оцени Уставног суда, оспорена одредба члана 8. Закона о изменама и допунама Закона о избору народних посланика, по својој садржини не представља посебан услов, већ начин остваривања права на кандидовање, односно коришћење пасивног бирачког права пола који је мање заступљен на кандидатској листи за избор посланика за Народну скупштину Републике Србије, сагласно одредби члана 42. Устава Републике Србије. Полна равноправност грађана зајемчена је одредбама Устава Републике Србије, а Уставном повељом државне заједнице Србија и Црна Гора и Повељом о људским и мањинским правима и грађанским слободама, утврђена је обавеза држава чланица да уређују, обезбеђују и штите људска и мањинска права, као и да уведу посебне мере неопходне за остваривање равноправности лица или група лица која се налазе у неједнаком положају. Имајући у виду наведено, као и уставне одредбе, по којима се избор и престанак мандата народних посланика и образовање изборних јединица уређују законом, Уставни суд је оценио да оспорена члана 8. Закона о изменама и допунама Закона о избору народних посланика, није у неслагласности са Уставом Републике Србије.

Полазећи од уставног принципа једнакости грађана и једнакости њихове заштите пред државним и другим органима без обзира на националну припадност, уз уважавање присуства мањинских заједница у Србији и нужност и њиховог политичког представљања у Народној скупштини Републике Србије, Уставни суд је утврдио да оспорена одредба члана 13. Закона о изменама и допунама Закона о избору народних посланика није у супротности са уставним одредбама којима се зајемчује остваривање уставних слобода. Оспореном одредбом члана 13. Закона обезбеђује се представљање мањинских заједница које применом општих мерила за расподелу посланичких мандата не би испуниле услове за освајање посланичког мандата, с обзиром на важећи законски цензус од 5% добијених гласова од укупног броја бирача који су гласали.

По оцени Уставног суда, ова одредба представља меру којом се остварује Уставом прокламована једнакост и равноправност свих грађана Републике Србије. Ова равноправност не обухвата само очување самобитности националних мањина, у погледу културе, вере, језика, информисања, образовања, писма, традиције и других особености, како то иницијатор наводи, већ, и укључивање у политички и јавни живот земље, а пре свега у Народну скупштину, као врховни представнички орган свих грађана, носилаца суверенитета земље. Сходно наведеном, решење садржано у оспореној одредби члана 13. Закона не представља негацију индивидуалних активних бирачких права грађана, већ довођење у склад са Уставом прокламованом равноправношћу свих грађана, без обзира на националну и сваку другу различитост.

На основу изложеног и члана 47. тачка 3) Закона о поступку пред Уставним судом и правном дејству његових одлука ("Службени гласник РС", бр. 32/91 и 67/93), Уставни суд је одлучио као у изреци.

Решење Уставног суда
 IY-110/2004 од 15.07.2004.

Закон о избору председника Републике ("Службени гласник РС", бр. 1/90, 79/92 и 73/01).

- члан 5а. став 2. тачка 3)

Уставни суд је донео:

РЕШЕЊЕ

1. Не прихвата се иницијатива за покретање поступка за утврђивање неуставности одредбе члана 5а. став 2. тачка 3) Закона о избору председника Републике ("Службени гласник РС", бр. 1/90, 79/92 и 73/01).

2. Одбацује се захтев за оцењивање уставности одредбе члана 3. став 3. Закона из тачке 1. изреке.

3. Одбацује се захтев за оцењивање законитости одредаба Упутства о спровођењу Закона о избору председника Републике Србије

("Службени гласник РС", број 76/02), у делу "Обрасци за спровођење изборних радњи" за избор председника Републике, а који се односе на обрасце ПРС-2 и ПРС-3.

Уставном суду Републике Србије поднета је иницијатива за покретање поступка за утврђивање неуставности одредбе члана 3. став 3. и члана 5а. став 2. тачка 3) Закона о избору председника Републике (Службени гласник РС", бр. 1/90, 79/92 и 73/02) и оцењивање законитости одредаба Упутства о спровођењу Закона о избору председника Републике Србије (Службени гласник РС", број 76/2002) у делу "Обрасци за спровођење изборних радњи" за избор председника Републике, а који се односи на обрасце ПРС-2 и ПРС-3. Иницијатор сматра да се оспореним одредбама Закона нарушавају основна права грађана као што је право на једнакост и право на тајност у гласању за избор председника Републике. Сматра да грађани који су организовани у политичке странке и коалиције могу лакше вршити предлагање својих кандидата, због великог броја чланова, док је групи грађана без чврсте организације на читавој територији Србије немогуће да прикупи 10.000 потписа бирача и да се тиме ремети и уставно право грађана из чл. 42 Устава Републике Србије, и право из члана 86. Устава који грађанима гарантује тајност гласања. По мишљењу иницијатора обавезна овера потписа захтева додатна финансијска средства чиме се врши подвајање грађана према имовном стању, што је у супротности са Уставом.

Уставни суд је утврдио:

Уставом Републике Србије утврђено је да су грађани једнаки у правима и дужностима и имају једнаку заштиту пред државним и другим органима без обзира на расу, пол, рођење, језик, националну припадност, вероисповест, политичко или друго уверење, образовање, социјално порекло, имовно стање или које лично својство (члан 13. Устава); да сваки грађанин који је навршио 18 година живота има право да бира и да буде биран у Народну скупштину и друге органе и изборна тела, да су избори непосредни, бирачко право опште и једнако а гласање тајно, као и да кандидата за народног посланика и за друге органе и изборна тела може предложити политичка странка, друга политичка странка или група грађана (члан 42. Устава); да се председник Републике бира на непосредним изборима, тајним гласањем. (члан 86. став 1. Устава) и да се поступак избора и опозива председника Републике уређује законом (члан 87. став 7. Устава).

Законом о избору председника Републике ("Службени гласник РС", бр. 1/90, 72/92 и 73/02) уређен је избор и опозив председника Републике. Одредбом члана 1. Закона прописано је да се избор, односно опозив председника Републике Србије обавља на основу сходне примене одредаба Закона о избору народних посланика, а одредбом члана 3. став 3. Закона прописано је да "кандидата за председника Републике може предложити и група грађана која прикупи најмање 10.000 потписа бирача у Републици." Одредбом члана 5а. став 2. тачка 3) Закона прописано је да се предлог кандидата за председника Републике доставља Републичкој изборној комисији на посебном обрасцу који садржи лична имена, место пребивалишта и адресе стана, лични број и потписе потребног броја бирача из члана 3. овог Закона.

Законом о избору народних посланика ("Службени гласник РС", број 35/2000) уређен је избор и престанак мандата народних посланика Народне

скупштине. Одредбом члана 43. Закона, прописано је да је изборна листа утврђена кад је својим потписима подржи најмање 10.000 потписа бирача, а облик и садржај обрасца за потпис прописује Републичка изборна комисија и ставља га на располагање учесницима избора у року од пет дана од дана расписивања избора. Бирач може својим потписом подржати изборну листу само једног предлагача, а сваки потпис мора, према ставу 3. Закона, бити оверен у општинском суду. Висину накнаде за оверу потписа утврђује Министарство правде Републике Србије.

Упутством о спровођењу Закона о избору председника Републике Србије ("Службени гласник РС", број 76/02) који је донела Републичка изборна комисија на основу чл. 1. и 5. Закона о избору председника Републике и члана 34. Закона о избору народних посланика ("Службени гласник РС", број 35/2000) ближе се уређују поједина питања од значаја за спровођење Закона о избору председника Републике Србије и Закона о избору народних посланика. У члану 1. Упутства утврђено је да се њиме, поред осталог, прописују и обрасци за спровођење појединих изборних радњи. У одељку означеним под "IV. Обрасци за спровођење изборних радњи", прописано је да ће се за спровођење појединих изборних радњи у поступку избора председника Републике користити обрасци одштампани уз Упутство који чине његов саставни део. На крају текста Упутства одштампано је 19 образаца за спровођење избора председника Републике међу којима су и образац ПРС-2 - Списак бирача који подржавају предлог кандидата у којем је у напомени одређено да се уз списак достављају изјаве бирача чији су потписи на изјави оверени код надлежног суда и образац ПРС- 3 -Изјава бирача о подржавању предлога кандидата за председника Републике Србије која садржи и део предвиђен за оверу од стране суда.

Законом о избору председника Републике на основу уставног овлашћења из члана 87. став 7. Устава, уређен је начин избора председника Републике Србије. Одредбом члана 3. став 3. Закона уређен је потребан број потписа бирача у Републици који је неопходан за подршку кандидата за председника Републике, а одредбом члана 5а. став 2. тачка 3. Закона уређена је садржина обрасца који подноси кандидат за председника Републике Републичкој изборној комисији у прописаном року. Наведеним одредбама Закона по оцени Уставног суда не нарушава се уставни принцип из члана 13. Устава јер се наведене одредбе Закона односе на све грађане који се пријаве да подрже кандидата за председника Републике и који морају да испуне прописане обрасце. Оспореним одредбама Закона нису повређене ни одредбе члана 42. Устава јер се њима не нарушава Уставом утврђено право грађана на непосредне изборе, опште и једнако бирачко право. Одређивање броја бирача чије потписе предлагач треба да прикупи ради подршке кандидатуре као и садржина посебног обрасца који кандидат за председника Републике доставља Републичкој изборној комисији, ствар је законског уређивања начина остваривања права на кандидовање о чему Уставни суд није на основу члана 125. Устава надлежан да одлучује. Такође, по оцени Суда, оспореним одредбама Закона није повређен ни уставни принцип о непосредним и тајним изборима из члана 86. став 1. Устава јер се тим одредбама уређује само једна од фаза изборног поступка за председника Републике.

Уставни суд је констатовао да је у предмету IU-152/02 одлучивао о уставности члана 3. ст. 2. и 3. Закона и донео Одлуку ("Службени гласник РС", број 53/2003) којом је одбио предлог за утврђивање неуставности оспорене

одредбе члана 3. Закона. С обзиром да је Уставни суд одлучивао о уставности оспорене одредбе Закона, а из нових навода, разлога и поднетих доказа не произилази да има основа за поновно одлучивање, Суд је поднети захтев одбацио.

Упутством о спровођењу Закона о избору председника Републике, односно обрасцима ПРС- 2 и ПРС-3 који чине његов саставни део и у којима се наводи и судска овера потписа бирача Суд је утврдио да одредбом члана 5а. Закона о избору председника Републике који прописује шта треба да садржи образац за подношење предлога кандидата, није предвиђена овера потписа бирача од стране суда. Међутим, сама обавеза судске овере прописана је Законом о избору народних посланика који се према члану 1. Закона о избору председника Републике сходно примењује и на поступак избора председника Републике. Уставни суд је у предмету IУ-153/02 одлучивао о незаконитости Упутства о спровођењу Закона о избору председника Републике Србије ("Службени гласник РС", број 76/02) у делу "Образци за спровођење изборних радњи за избор председника Републике", а који се односи на обрасце, ПРС-1 и ПРС-3 и донео Одлуку ("Службени гласник РС", број 78/2003) којом је одбио предлог за утврђивање незаконитости оспорених одредаба упутства. Суд је том приликом оценио да оспорено Упутство, односно обрасци ПРС-2 и ПРС-3 нису несагласни са Законом јер се њима у складу са законом и у циљу његовог извршавања утврђује облик и садржај обрасца за спровођење појединих изборних радњи за избор председника Републике. С обзиром да је Суд већ одлучивао, о законитости оспорених одредаба Упутства а из нових навода, разлога и поднетих доказа не произилази да има основа за поновно одлучивање, Суд је поднети захтев одбацио.

На основу изложеног и члана 47. тач. 3) и 6) Закона о поступку пред Уставним судом и правном дејству његових одлука ("Службени гласник РС", бр. 32/91 и 67/93), Уставни суд је решио као у изреци.

Решење Уставног суда
IУ-362/2003 од 15.01.2004.

**Закон о правима и дужностима председника Републике
("Службени гласник РС", бр. 44/99 и 10/01).**

Уставни суд је донео:

РЕШЕЊЕ

1. Не прихвата се иницијатива за покретање поступка за утврђивање неуставности одредбе члана 14. Закона о правима и дужностима председника Републике ("Службени гласник РС", бр. 44/99 и 10/01).
2. Одбацује се захтев за оцењивање уставности одредаба чл. 11. и 15. Закона из тачке 1. изреке.

Уставном суду Републике Србије поднета је иницијатива за покретање поступка за утврђивање неуставности одредаба чл. 11, 14. и 15. Закона наведеног у изреци. Иницијатор сматра да одредбе чл. 11. и 15. Закона

"гарантују" претходним председницима Републике и вршиоцу дужности председника Републике да и по престанку функције, имају право на доживотно лично обезбеђење, право на обезбеђење објекта које користе, право на запослено особље за обављање административних послова, као и право на службени аутомобил, и возача, док одредба члана 14. Закона "даје привилегије и њиховим супружницима гарантовање пензије и уписа радног стажа у радну књижицу док стаж мирује", што је супротно обавезујућим међународним уговорима и другим међународним прописима и Уставној повељи државне заједнице Србија и Црна Гора, Уставу Републике Србија и законима Републике Србије".

У спроведеном поступку Уставни суд је утврдио:

Законом о посебним правима и дужностима председника Републике, на основу овлашћења из Устава, уређена су одређена права председника Републике за време и по престанку обављања функције председника Републике.

Оспорени чл. 11, 14. и 15. Закона уређују посебна права председника и његовог супружника по престанку обављања функције председника Републике. Одредбом члана 11. прописано је да председник Републике има, по престанку обављања функције, право на доживотно обезбеђење, као и обезбеђење објекта и да по престанку обављања функције има право на запослено особље за обављање административних послова службени аутомобил и возача; да кад председник Републике престане да обавља функцију има право на пензију у износу од 85% од плате председника Републике и да у случају смрти председника Републике по престанку обављања те функције, његов супружник има право на пензију у износу од 75% од примања из става 1. овог члана (члан 14.) и да супружник старији од 55 година, право из члана 10. овог Закона може да користи и пет година по престанку мандата председника Републике, односно од почетка коришћења тог права, уколико је коришћење касније започето (члан 15.).

Законом о изменама и допунама Закона о посебним правима и дужностима председника Републике ("Службени гласник РС", број 11/2001) који је ступио на снагу 23. фебруара 2001. године, члан 11. Закона измењен је тако да председник Републике има, по престанку обављања функције право на доживотно лично обезбеђење и обезбеђење објекта "од стране једног запосленог, непрекидно" односно право "на једног запосленог за обављање административних послова, у трајању од осам часова дневно у току радне недеље, као и на коришћење службеног аутомобила из сервиса службе надлежне за обављање заједничких послова републичких органа". Члан 15. измењен је тако да гласи: "Остваривање посебних права утврђених овим законом обезбеђује се и лицу које је непосредно бирано и изабрано за председника Републике Србије, а функцију је престало да обавља пре ступања на снагу овог закона".

Наведеним изменама и допунама Закона члан 14. није мењан.

По оцени Суда, утврђивање права на пензију председнику Републике, у случају кад престане да обавља ту функцију, односно право његовог супружника на пензију у случају његове смрти у току или по престанку обављања функције председника Републике, како је то прописано оспореном одредбом члана 14. Закона, сагласно је овлашћењу законодавца из члана 72. став 1. тач. 4), 11) и 12) и члана 40. став 1. Устава. Право супружника

председника Републике на пензију, утврђено у члану 14. Закона, у складу је са одредбом члана 40. став 1. Устава с обзиром да запослени, у складу са законом, обезбеђује себи одређена права, а за чланове своје породице - право на породичну пензију. На који начин и под којим условима ће законодавац ово право уредити, имајући у виду значај функције председника Републике представља право законодавца из домена законодавне политике и процене целисходности појединих законских решења која Уставни суд, није надлежан да оцењује сагласно одредби члана 125. Устава. Из наведених разлога, Уставни суд није прихватио иницијативу за покретање поступка за оцену неуставности оспорене одредбе члана 14. Закона.

Уставни суд је у предмету IY-198/99 оцењивао уставност чл. 11. и 15. Закона. Суд је том приликом донео Решење о неприхватању иницијативе за покретање поступка за оцену уставности оспорених одредби Закона, са образложењем, да је Народна скупштина овлашћена да законом уреди права и дужности председника Републике Србије и по престанку обављања функције, јер је уређивање тих права и дужности у интересу обезбеђивања односа који се тичу одбране и безбедности Републике, организације надлежности и рада републичких органа и других односа од интереса за Републику Србију. С обзиром да је Суд већ одлучивао о уставности оспорених одредби Закона, а из нових навода и разлога не произлази да има основа за поновно одлучивање, Суд је захтев одбацио.

Оцена међусобне сагласности републичких прописа, оцена сагласности републичких са међународним прописима и Повелем државне заједнице Србија и Црна Гора као и примена прописа у пракси нису у надлежности Уставног суда прописаној чланом 125. Устава.

На основу члана 47. тач. 3) и 6) Закона о поступку пред Уставним судом и правном дејству његових одлука ("Службени гласник РС", бр. 32/91 67/93) Уставни суд је решио као у изреци.

Решење Уставног суда
IY-301/2003 од 11.03.2004.

Основни кривични закон ("Службени гласник СФРЈ", бр. 44/76... и 54/90, "Службени лист СРЈ" бр. 35/92, 16/93, 31/93, 24/94,61/01 и "Службени гласник РС", број 39/03).

- чл. 245. и 246.

Уставни суд је донео:

О Д Л У К У

Одбија се предлог за утврђивање неуставности одредаба чл. 245. и 246. Основног кривичног закона ("Службени лист СФРЈ", бр. 44/76, 36/77, 34/84, 74/83, 57/89, 3/90, 45/90 и 54/90, "Службени лист СРЈ", бр. 35/92, 16/93, 31/93, 24/94, 61/01 и "Службени гласник РС", број 39/03).

Републиканска странка из Јагодине покренула је поступак за оцену уставности одредаба чл. 245. и 246. Основног кривичног закона. У предлогу се наводи да су одредбе члана 245. Закона недоречене, неразумљиве, неодређене и неопредељене, па се стога не могу примењивати. Истиче се да наведене законске одредбе "не одређују количину неовлашћене производње опојних дрога, нити количину продаје, односно куповине ради продаје опојних дрога према којој би се одредио степен кривичне одговорности и висина казне". По мишљењу предлагача оспореним Законом, обухваћени су само наркомани и нарко дилери, а не и главни актери у производњи и препродаји наркотика, што Закон чини неефикасним у сузбирању ове врсте криминала. Указује се да члан 245. став 1. Закона нема јасно и прецизно одређене новчане казне и казне затвора за тачно одређену количину производње и трговине наркотицима, као и да је члан 245. Закона контрадикторан сродном кривичном делу "недозвољена трговина" којим је обухваћена и материја из члана 246. Закона. Предлагач наводи да су оспореним одредбама Закона повећане новчане и казне затвора, чиме се крше основне слободе и достојанство човека, односно права грађана утврђена чланом 13. чланом 15. став 1, чл. 18. и 22. Устава Републике Србије и међународним правним актима.

Уставни суд је, на седници одржаној 19. фебруара 2004. године, закључио да наведени предлог достави Народној скупштини Републике Србије на одговор.

Пошто у остављеном року Народна скупштина није поступила по наведеном захтеву, Суд је наставио поступак, на основу члана 16. став 3. Закона о поступку пред Уставним судом и правном дејству његових одлука ("Службени гласник РС", бр. 32/91 и 67/93).

Одредбе чл. 245. и 246. Основног кривичног закона ("Службени лист СФРЈ", бр. 44/76, 36/77, 34/84, 74/83, 57/89, 3/90, 45/90 и 54/90, "Службени лист СРЈ", бр. 35/92, 16/93, 31/93, 24/94, 61/01 и "Службени гласник РС", број 39/03), налазе се у Глави XXII "Кривична дела против других друштвених вредности".

Према члану 245. Закона, ко не овлашћено производи, прерађује, продаје или нуди на продају, или ради продаје купује, држи или преноси, или посредује у продаји или куповини, или на други начин неовлашћено ставља у промет супстанције или препарате који су проглашени за опојне дроге казниће се затвором најмање пет година (став 1). Одредбом става 2. члан 245. предвиђен је квалификовани облик тог кривичног дела, а према ставу 3. истог члана, радња извршења кривичног дела може се састојати и у неовлашћеном држању опојних дрога. Законом су инкриминисане и одређене припремне радње за дело из става 1. (став 4.), а прописано је и обавезно изрицање мере безбедности (став 5.).

Према члану 246. Закона, ко наводи другог на уживање опојне дроге, или му даје опојну дрогу да је ужива он или друго лице, или стави на располагање просторије ради уживања опојне дроге, или на други начин омогућује другом да ужива опојну дрогу, казниће се затвором од једне до десет година (став 1.). Квалификовани облик овог дела одређен је у три случаја: ако је дело извршено према малолетнику, према више лица, или је изазвало нарочито тешке последице (став 2.). Прописано је и обавезно изрицање мере безбедности одузимања предмета (став 3.).

Члан 12. Устава Републике Србије предвиђа да се слобода и права остварују, а дужности испуњавају на основу Устава, осим кад је Уставом предвиђено да се услови за остваривање појединих слобода и права утврђују законом (став 1). Законом се може прописати начин остваривања појединих слобода и права кад је то неопходно за њихово остваривање (став 2.). Злоупотреба слобода и права човека и грађанина противуставна је и кажњива, онако како је то законом предвиђено (став 3.). Устав, у члану 13. гарантује једнакост грађана у правима и дужностима и једнаку правну заштиту пред државним и другим органима без обзира на расу, пол, рођење, језик, националну припадност, вероисповест, политичко или друго уверење, образовање, социјално порекло, имовно стање или које лично својство.

Према члану 15. Устава, слобода човека је неприкосновена (став 1.) и нико не може бити лишен слободе, осим у случајевима и у поступку који су утврђени законом (став 2.). Устав такође, у члану 18. прокламује неповредивост људског достојанства и права на приватни живот човека. Према члану 22. Устава, свако има право на за све једнаку заштиту својих права у поступку пред судом, другим државним или било којим органом или организацијом (став 1.), а зајемчено је и право на жалбу или друго правно средство против одлуке којом се решава о праву или на закону заснованом интересу (став 2.).

Члан 23. Устава прописује да нико не може бити кажњен за дело које, пре него што је учињено, није било предвиђено законом или прописом заснованим на закону као кажњиво дело, нити му се може изрећи казна која за то дело није била предвиђена (став 1.). Кривична дела и санкције за учиниоце могу се одредити само законом (став 2.).

Према члану 72. став 1. Устава, Република Србија уређује и обезбеђује, поред осталог, остваривање и заштиту слобода и права човека и грађанина; уставност и законитост (тачка 2.); као и друге односе од интереса за Републику Србију, у складу с Уставом (тачка 12.).

Оспореним одредбама Основног кривичног закона одређена је садржина кривичних "дела неовлашћена производња, држање и стављање у промет опојних дрога" (члан 245.) и "омогућавање уживања опојних дрога" (члан 246.), као и санкције за учиниоце ових кривичних дела: казна затвора, новчана казна и мера одузимања предмета, што је по оцени Суда, у складу са чланом 23. став 2. Устава, према коме се кривична дела и санкције за учиниоце могу одредити само законом. Правни основ за доношење оспореног Закона садржан је у одредби члана 72. став 1. тачка 2. Устава, према којој Република Србија уређује и обезбеђује остваривање и заштиту слобода и права човека и грађанина и уставност и законитост.

По оцени Уставног суда, оспорене одредбе Закона не садрже повреду принципа из члана 18. Устава, јер су тим одредбама предвиђене различите санкције, које се могу изрећи зависно од тежине радњи извршења кривичних дела, па су неосновани наводи предлагача да Закон изједначава све учиниоце поменутих кривичних дела. Оспореним одредбама Закона није извршена дикриминација према неком личном својству учиниоца кривичног дела па, по оцени Суда, нема повреде ни уставног принципа једнакости грађана, прокламованог чланом 13. Устава. Наведеним законским одредбама, нису искључена права на судску заштиту, на жалбу или друго правно средство, јер то није предмет регулације овог закона.

О наводима предлагача да су оспорене одредбе чл. 245. и 246. Основног кривичног закона недоречене, непрецизне, неразумљиве, контрадикторне сродним кривичним делима и неефикасне у сузбијању ове врсте криминала, није надлежан да одлучује Уставни суд, у смислу члана 125. Устава. Уставни суд такође, није овлашћен да предлаже измене и допуне закона, нити да оцењује оправданост и ефикасност одређених законских решења, јер се ради о питањима из домена законодавне политике, у оквиру које законодавац оцењује рационалност и целисходности законских норми које усваја.

На основу члана 46. тачка 9) Закона о поступку пред Уставним судом и правном дејству његових одлука, Суд је одлучио као у изреци.

Одлука Уставног суда ("Службени гласник РС", број 72/2004)
 ГУ-406/2003 од 10.06.2004.

Основни кривични закон ("Службени гласник СФРЈ", бр. 44/76... и 54/90, "Службени лист СРЈ" бр. 35/92, 16/93, 31/93, 37/93, 24/94,61/01 и "Службени гласник РС", број 39/03).

- члан 4. став 3.

Уставни суд је донео:

О Д Л У К У

Одбија се предлог за утврђивање неуставности одредбе члана 4. став 3. Основног кривичног закона ("Службени лист СФРЈ", бр. 44/76, 36/77, 34/84, 37/84, 74/87, 57/89, 3/90, 38/90, 45/90, 54/90 и "Службени лист СРЈ" бр. 35/92, 16/93, 31/93, 37/93, 24/94, 61/01 и "Службени гласник РС", број 39/03).

Адвокатска комора Србије покренула је пред Уставним судом Републике Србије поступак за оцену уставности одредбе члана 4. став 3. Закона наведеног у изреци. Предлагач наводи да је допуном члана 4. Закона оспореним ставом 3. и прописивањем да "ако је у време извршења кривичног дела за то дело прописана смртна казна, учиниоцу кривичног дела се може изрећи казна затвора од четрдесет година", дата могућност ретроактивне примене закона и на оне учиниоце који су у периоду од 17. новембра 2001. године до 9. марта 2002. године извршили кривично дело, за које је републичким законом прописана смртна казна. Да је овим учиниоцима суђено у том периоду могла би им бити изречена само казна затвора од петнаест година у смислу члана 1. Закона о изменама и допунама Кривичног закона СРЈ ("Службени лист СРЈ", број 61/01) у вези са чланом 7. Закона. Стога, по мишљењу предлагача, оспорена одредба није сагласна са чланом 121. Устава Републике Србије као и са чланом 20. Повеље о људским и мањинским правима и грађанским слободама.

Предлог за оцену уставности члана 4. став 3. Закона, на основу члана 64. став 1. Закона о поступку пред Уставним судом и правном дејству његових одлука ("Службени гласник РС", бр. 32/91 и 67/93) достављен је на одговор Народној скупштини Републике Србије. У остављеном року Народна

скупштина није доставила одговор, па је Суд, у смислу члана 16. став 3. Закона о поступку пред Уставним судом и правном дејству његових одлука наставио поступак.

У спроведеном поступку Уставни суд је утврдио да је материјално кривично законодавство до ступања на снагу Уставне повеље државне заједнице Србија и Црна Гора ("Службени лист Србије и Црне Горе", број 1/2003) било уређено Кривичним законом Савезне Републике Југославије ("Службени лист СФРЈ" број 44/76, 36/77, 34/84, 74/87, 57/89, 3/90, 45/90, 54/90, и "Службени лист СРЈ", бр. 35/92, 16/93, 31/93, 37/93, 24/94 и 61/2001) и Кривичним законом Републике Србије ("Службени гласник СРС" бр. 26/77, 28/77, 43/77, 20/79, 24/84, 39/86, 51/87, 6/89, 42/89, 21/90 и "Службени гласник РС" бр. 16/90, 26/91, 75/91, 9/92, 49/92, 51/92, 23/93, 67/93, 47/94, 17/95, 44/98, 10/2002, 11/2002 и 80/2002). Након ступања на снагу Уставне повеље и након што је Народна скупштина Републике Србије донела Закон о изменама и допунама Кривичног закона Савезне Републике Југославије и Закон о изменама и допунама Кривичног закона Републике Србије који су објављени у "Службеном гласнику РС", број 39/03 материјално кривично законодавство Републике Србије је уређено Основним кривичним законом (Кривични закон Савезне Републике Југославије чији су назив и поједине одредбе измењене и допуњене у "Службеном гласнику РС", број 39/03) и Кривичним законом Републике Србије.

Одредбом члана 23. ст. 1. и 2. Устава Републике Србије утврђено је да нико не може бити кажњен за дело које пре него што је учињено није било предвиђено законом или прописом заснованим на закону као кажњиво дело, нити му се може изрећи казна која за то дело није била предвиђена. Кривична дела и санкције за учиниоца могу се одредити само законом. Према члану 72. став 1. тачка 2. Устава, Република Србија уређује и обезбеђује остваривање и заштиту слобода и права човека и грађанина. Чланом 121. Устава утврђено је, да закон не може имати повратно дејство (став 1.); да се само законом може одредити да поједине његове одредбе, ако то захтева општи интерес утврђен у поступку доношења закона, имају повратно дејство (став 2.), да се кажњива дела утврђују и казне за њих изричу према закону, односно према другом пропису који је важио у време извршења дела, осим ако је нови закон, односно пропис блажи за учиниоца (став 3.).

Одредбом члана 4. став 1. Основног кривичног закона регулисано је временско важење тог закона. Правило које та одредба садржи, да се на учиниоце кривичног дела примењује закон који је важио у време извршења кривичног дела, је израз начела законитости. Међутим, став 2. члана 4. оспореног Закона предвиђа изузетак од тог општег правила и прописује ретроактивну примену закона ако је блажи за учиниоца. Према оцени Уставног суда прописивањем, као у оспореној одредби става 3. члана 4. наведеног Закона, да се учиниоцу кривичног дела, ако је за то дело у време извршења била прописана смртна казна, може изрећи казна затвора од 40 година, не значи одређивање повратног дејства закона у смислу члана 121. став 2. Устава, с обзиром да се та одредба односи на правне ситуације које су у току, а не и на тзв. "свршене правне чињенице", и као општа норма једнако се односи на сва лица у односној правној ситуацији.

Одлучивање о томе шта је "блажи закон" није питање о којем се може расправљати при оцени уставности норме закона којом се на општи начин

уређује распон кривично-правне санкције за одређено кривично дело. Уставно-правно дејство блажег закона везано је искључиво за примену закона, а не значи ограничење законодавца да доношењем и изменама закона, прописује кривична дела и санкције, да одређује временско важење закона, па чак и са повратним дејством под условима утврђеним Уставом. Међутим, о примени оспореног законског решења у систему кривичних санкција није надлежан да одлучује Уставни суд у смислу члана 125. Устава.

На основу члана 46. тачка 9) Закона о поступку пред Уставним судом и правном дејству његових одлука ("Службени гласник РС", бр. 32/91 и 67/93) Уставни суд је одлучио као у изреци.

Одлука Уставног суда ("Службени гласник РС", број 17/2004)
 ГУ-192/2003 од 15.01.2004.

Закон о изменама и допунама Кривичног закона Савезне Републике Југославије ("Службени гласник РС", број 39/2003).

- чл. 3, 4. и 5.

Уставни суд је донео:

РЕШЕЊЕ

1. Не прихвата се иницијатива за покретање поступка за утврђивање неуставности одредаба чл. 3, 4 и 5. Закона о изменама и допунама Кривичног закона Савезне Републике Југославије ("Службени гласник РС", број 39/2003).

2. Одбацује се захтев за оцењивање уставности одредбе члана 4. став 3. Основног кривичног закона ("Службени лист СФРЈ" број 44/76, 36/77, 34/84, 37/84, 74/87, 57/89, 3/90, 38/90, 45/90 и 54/90, "Службени лист СРЈ", број 35/92, 16/93, 31/93, 37/93, 24/94 и 61/2001 и "Службени гласник РС", број 39/2003).

Уставном суду Републике Србије поднете су иницијативе за оцену уставности одредаба Закона наведених у изреци.

Првом иницијативом оспорене су одредбе чл. 3, 4 и 5. Закона о изменама и допунама Кривичног закона Савезне Републике Југославије којима је у систем кривичних санкција уведена казна конфискације имовине учиниоца кривичног дела, уз образложење да је иста сувишна у казненом систему постојећих имовинских санкција, с обзиром на постојање института одузимања имовинске користи прибављене кривичним делом, те да се увођењем ове санкције омогућава арбитрност у поступку "јер изрицање ове споредне казне није објективизирано према кривичном делу, већ према изреченој висини казне за одређена кривична дела". Иницијативом се истиче и да је ова казна неправична, "јер законито стечену имовину не може и не сме нико одузети".

Другом иницијативом оспорена је одредба члана 4. став 3. Основног кривичног закона уз образложење да су овом одредбом повређене уставне норме о забрани ретроактивног важења кривичног закона, јер иста

омогућава изрицање строже казне затвора од оне казне затвора која се могла изрећи у време извршења кривичног дела.

У спроведеном поступку Уставни суд је утврдио да се, сходно одредби члана 64. став 2. Уставне повеље државне заједнице Србија и Црна Гора, Кривични закон Савезне Републике Југославије примењује као пропис Републике Србије под називом "Основни кривични закон" којим је регулисана област материјалног кривичног законодавства.

Устав Републике Србије предвиђа да се кривична дела и санкције за учиниоце могу одредити само законом (члан 23. став 2.). Одредбом члана 34. став 1. Устава предвиђено је да се јамчи право својине, у складу с Уставом, и слобода предузетништва. Чланом 71. став 1. Устава прописано је да републички органи, у оквиру Уставом утврђених права и дужности Републике Србије, утврђују политику, доносе и извршавају законе, друге прописе и опште акте, врше уставно-судску и судску заштиту уставности и законитости. Одредбом члана 72. став 1. тачка 2. утврђено да Република Србија уређује и обезбеђује остваривање и заштиту слобода и права човека и грађанина; уставност и законитост. Чланом 121. Устава одређено је да закон, други пропис или општи акт не може имати повратно дејство (став 1); да се кажњива дела утврђују и казне за њих изричу према закону, односно према другом пропису који је важио у време извршења дела, осим ако је нови закон, односно пропис блажи за учиниоца.

Оспореним одредбама Закона предвиђено је да се конфискација имовине може се изрећи само као споредна казна (члан 35. став 3. Основног кривичног закона), да се конфискација имовине састоји се у одузимању имовине осуђеном лицу без накнаде, у границама прописаним законом; као и да се конфискација имовине може изрећи кад је учиниоцу кривичног дела са елементом организованог криминала изречена казна затвора у трајању од најмање четири године (члан 39а Закона).

Полазећи од уставног овлашћења законодавца да уређује питања кривичних дела и санкција за учиниоце кривичних дела, Уставни суд је утврдио да је у домену законодавне политике у овој области уређивање основних института кривичног права као што су кривично дело и кривична одговорност, систем кривичних санкција и мера безбедности, амнестија и помиловање, рехабилитација осуђених лица и остали институти материјалног кривичног права. Сходно томе, прописивање и међусобно усклађивање кривичних санкција у области казнене политике, на основу које се остварује индивидуална и генерална превенција на територији Републике Србије, представља сегмент у оквиру реализације Уставом утврђене надлежности законодавца. Овакав уставно-правни оквир недвосмислено упућује на то да питања оцене сврсисходности и целисходности конфискације имовине учиниоца кривичног дела, њене компатибилности са сродним институтима, пре свега институтом одузимања имовинске користи прибављење кривичним делом, нису предмет оцене и разматрања Уставног суда, у смислу члана 125. Устава Републике Србије.

Оспорену одредбу члана 4. став 3. Основног кривичног закона Уставни суд је ценио у предмету IУ-192/03 и Одлуком од 15. јануара 2004. године ("Службени гласник РС", број 17/2004) одбио предлог за утврђивање неуставности исте. У образложењу Одлуке, Суд наводи да прописивање, као у оспореној одредби члана 4. наведеног Закона, да се учиниоцу кривичног дела,

ако је за то дело у време извршења била прописана смртна казна, може изрећи казна затвора од 40 година, не значи одређивање повратног дејства закона у смислу члана 121. став 2. Устава, с обзиром да се та одредба односи на правне ситуације које су у току, а не на тзв. "свршене правне чињенице", и као општа норма једнако се односи на сва лица у односној правној ситуацији.

С обзиром на то да је о уставности члана 4. став 3. Основног кривичног закона Уставни суд већ одлучивао, а из нових навода, разлога и поднетих доказа не произилази да има основа за поновно одлучивање, захтев је одбачен на основу 47. тачка б) Закона о поступку пред Уставним судом и правном дејству његових одлука ("Службени гласник РС", бр. 32/91 и 67/93).

На основу члана 47. тач. 3) и б) Закона о поступку пред Уставним судом и правном дејству његових одлука, Уставни суд је одлучио као у изреци.

Решење Уставног суда
ГУ-169/2003 од 11.03.2004.

Закон о извршењу кривичних санкција ("Службени гласник РС", бр. 16/97 и 34/01).

- члан 39. став 1. тачка 1) и члан 107. став 1.

Уставни суд је донео:

Р Е Ш Е Њ Е

Не прихвата се иницијатива за покретање поступка за утврђивање неуставности одредаба члана 39. став 1. тачка 1) и члана 107. став 1. Закона о извршењу кривичних санкција ("Службени гласник РС", бр. 16/97 и 34/01).

Уставном суду Републике Србије поднета је иницијатива за покретање поступка за утврђивање неуставности одредаба члана 39. став 1. тачка 1) и члана 107. став 1. Закона наведеног у изреци. Иницијатор сматра да оспорене одредбе нису сагласне члану 13, члану 22. став 1. и члану 26. Устава јер из њих произлази да "осуђеници - тешки акутни болесници имају права која су под једнаким условима ускраћена осуђеницима - тешким хроничним болесницима".

У спроведеном поступку Суд је утврдио да Закон о извршењу кривичних санкција ("Службени гласник РС", бр. 16/97 и 34/01) прописује да се извршавању санкције приступа кад постане правоснажна одлука којом је санкција изречена и кад за извршење санкција нема законских сметњи (члан 3. став 1.) и да се извршење санкције може одложити и прекинути под условима одређеним законом (члан 4.). Према оспореном члану 39. став 1. тачка 1) Закона, извршење казне затвора може се, на молбу осуђеног, одложити ако је осуђени оболео од тешке акутне болести – док болест траје; а према оспореном члану 107. став 1. Закона, директор Управе може, на молбу осуђеног или предлог управника завода, одобрити прекид извршења казне затвора ако настану разлози због којих би се њено извршење могло одложити.

Устав Републике Србије утврђује да су грађани једнаки у правима и дужностима и имају једнаку заштиту пред државним и другим органима без обзира на расу, пол, рођење, језик, националну припадност, вероисповест, политичко или друго уверење, образовање, социјално порекло, имовно стање или које лично својство (члан 13.); да свако има право на за све једнаку заштиту својих права у поступку пред судом, другим државним или било којим органом или организацијом (члан 22. став 1.); да се јамчи поштовање људске личности и достојанства у кривичном и сваком другом поступку, у случају лишења односно ограничења слободе, као и за време извршења казне, нико не сме бити подвргнут мучењу, понижавајућем кажњавању или поступању (члан 26. ст. 1. и 2.); да Република Србија уређује и обезбеђује остваривање и заштиту слободе и права човека и грађанина (члан 72. став 1. тачка 2.).

Полазећи од наведених одредаба Устава, законодавац је, по оцени Уставног суда био овлашћен да уреди услове, начин и поступак извршења кривичних санкција, а исто тако поступао је у границама својих уставних овлашћења, када је у члану 39. став 1. тачка 1) Закона о извршењу кривичних санкција прописао да се, на молбу осуђеног, може одложити извршење казне затвора, ако је осуђени оболео од тешке акутне болести. Такође, Уставни суд је оценио сагласним са Уставом, члан 107. став 1. Закона према коме директор Управе може одобрити прекид извршења казне затвора, ако настану разлози због којих би се њено извршење могло одложити.

Уставни суд сматра да оспореним законским решењем нису повређена начела из чл. 13., 22. и 26. Устава. Наиме, наведеним законским одредбама уређује се, обезбеђује и остварује одлагање и прекид извршења казне затвора свих субјеката у идентичној правној ситуацији, а прокламована начела о правној једнакости грађана из члана 13. Устава и начело о праву сваког на једнаку правну заштиту из члана 22. став 1. Устава, већ гарантују једнакост грађана који се налазе у идентичним правним ситуацијама. Такође, Суд је, оценио да се, таквим прописивањем не повређује зајамчено поштовање људске личности и достојанства и физичког интегритета из члана 26. ст. 1. и 2. Устава, већ се њима само омогућава да се осуђеном одложи извршење казне у случају ако је оболео од тешке акутне болести, као и могућност одобрења прекида извршења казне, ако настану разлози због којих се њено извршење може одложити.

Из наведених разлога Уставни суд није прихватио иницијативу за покретање поступка за утврђивање неуставности оспорених одредаба Закона.

Уставни суд Републике Србије у смислу члана 125. Устава, није надлежан да оцењује целисходност нормативних решења из Закона.

На основу члана 47. тачка 3) Закона о поступку пред Уставним судом и правном дејству његових одлука ("Службени гласник РС", бр. 32/91 и 67/93) Уставни суд је решио као у изреци.

Решење Уставног суда
ГУ-424/2003 од 04.03.2004.

Закон о извршењу кривичних санкција ("Службени гласник РС", бр. 16/97 и 34/01).

- члан 107. став 2.

Уставни суд је донео:

Р Е Ш Е Њ Е

Не прихвата се иницијатива за покретање поступка за утврђивање неуставности одредбе члана 107. став 2. Закона о извршењу кривичних санкција ("Службени гласник РС", бр. 16/97 и 34/01).

Уставном суду Републике Србије поднета је иницијатива за покретање поступка за утврђивање неуставности одредбе члана 107. став 2. Закона о извршењу кривичних санкција. По наводима иницијатора оспорена одредба по којој жалба није допуштена против акта директора Управе за извршење кривичних санкција супротна је члану 22. Устава Републике Србије, "јер искључује и жалбу и управни спор против првостепеног управног акта, а на други начин није обезбеђена контрола законитости тог акта".

У спроведеном поступку Уставни суд је утврдио да је одредбом члана 107. став 1. Закона о извршењу кривичних санкција прописано да директор Управе може одобрити прекид извршења казне затвора, на молбу осуђеног или предлог управника завода, ако настану разлози због којих би се њено извршење могло одложити, а оспореним ставом 2. овог члана да против одлуке директора Управе жалба није допуштена.

У одредбама чл. 3. до 6. Закона прописано је да се извршењу санкције приступа кад постане правоснажна одлука којом је санкција изречена и кад за извршење санкције нема законских сметњи; да се извршење санкције може одложити и прекинути под условима одређеним законом; да се лицу према коме се извршава санкција одузимају или ограничавају права само у границама нужним за извршење санкције у складу са законом; да се против појединачних аката којима се решава о правима и обавезама лица према којима се извршава санкција не може водити управни спор; да се за поднеске, службене радње и решења у вези са применом одредаба овог закона не плаћа такса, ако законом није друкчије одређено. Закон је у одредби члана 9. прописао да Управа за извршење заводских санкција, као орган управе у саставу Министарства правде Републике Србије организује, спроводи и надзире извршење казне затвора. Члан 24. ст. 1. и 3. Закона прописује, између осталог, да Управом руководи директор Управе; да је директор Управе одговоран за законито и правилно извршење заводских санкција у Републици Србији. Законом је у одредбама чл. 56. до 152. уређен положај осуђеног док се налази на издржавању казне затвора од тренутка ступања у завод до тренутка

отпуштања осуђеног са издржавања казне. Овим одредбама су између осталог, посебно уређена права осуђеног; погодности осуђеног; премештај осуђеног; прекид извршења казне затвора и условни отпуст. У одредбама чл. 107. до 113. Закона посебно је прописан прекид извршења казне затвора и то одлуком директора Управе и поводом ванредних правних средстава, опозив прекида извршења казне као и дејство прекида извршења казне.

Према члану 1. Закона о општем управном поступку ("Службени лист СРЈ", бр. 33/97 и 31/01) по овом закону дужни су да поступају државни органи кад у управним стварима, непосредно примењујући прописе, решавају о правима, обавезама или правним интересима физичког лица, правног лица или друге странке, као и кад обављају друге послове утврђене овим законом. Према одредби члана 6. став 2. Закона о управним споровима ("Службени лист СРЈ", број 46/96), управни акт у смислу овог закона је акт којим државни орган и предузеће или друга организација у вршењу јавних овлашћења решава о одређеном праву или обавези физичког лица или правног лица или друге странке у управној ствари.

Устав Републике Србије утврђује да се слободе и права остварују, а дужности испуњавају на основу Устава, осим кад је Уставом предвиђено да се услови за остваривање појединих слобода и права утврђују законом, и да се законом може прописати начин остваривања појединих слобода и права кад је то неопходно за њихово остваривање (члан 12. ст. 1. и 2.); да свако има право на за све једнаку заштиту својих права у поступку пред судом, другим државним или било којим органом или организацијом, и да је свакоме зајамчено право на жалбу или друго правно средство против одлуке којом се решава о његовом праву или на закону заснованом интересу (члан 22.); да послове државне управе обављају министарства; да се за обављање одређених послова државне управе образују органи управе у саставу министарства, а за вршење стручних послова образују се посебне организације (члан 94. ст. 1. и 4.). Према члану 122. Устава, државни органи и организације које врше јавна овлашћења могу у појединачним стварима решавати о правима и обавезама грађана или на основу закона, примењивати мере принуде и ограничења, само у законом прописаном поступку у коме је свакоме дата могућност да брани своја права и интересе и да против донесеног акта изјави жалбу, односно употреби друго законом предвиђено правно средство. Чланом 124. Устава утврђено је да се против решења и других појединачних аката судских, управних и других државних органа, као и против таквих аката органа и организација која врше јавна овлашћења донесених у првом степену може изјавити жалба надлежном органу; да се законом изузетно, у одређеним случајевима, може искључити жалба, ако је на други начин обезбеђена заштита права и законитости; да о законитости коначних појединачних аката којима државни органи и организације које врше јавна овлашћења решавају о правима или обавезама, одлучује суд у управном спору, ако за одређену ствар није законом предвиђена друга судска заштита; и да се само законом може, изузетно у одређеним врстама управних ствари, искључити управни спор.

Полазећи од наведених уставних и законских одредби Уставни суд је утврдио да одредба члана 107. Закона о извршењу кривичних санкција предвиђа могућност да директор Управе одлучи о одобрењу прекида извршења казне затвора, у оквиру овлашћења да организује, спроводи и надзире извршење казне затвора, а не у вршењу јавног овлашћења. Могућност подношења молбе

осуђеног за прекид извршења казне затвора не представља право осуђеног да му се у сваком случају одобри прекид извршења казне уколико наступе разлози за то, већ једну врсту погодности о којој одлучује директор Управе, па је стога Уставни суд оценио да се оспореном одредбом Закона не повређује Уставом зајемчено право на жалбу из чл. 22. и 124. Устава. Из наведених разлога Уставни суд није прихватио иницијативу за покретање поступка за утврђивање неуставности оспорене одредбе Закона.

На основу члана 47. став 1. тачка 3) Закона о поступку пред Уставним судом и правном дејству његових одлука ("Службени гласник РС", бр. 32/91 и 67/93) Уставни суд је решио као у изреци.

Решење Уставног суда
IY-460/2003 од 15.07.2004.

Закон о изменама и допунама Закона о јавном тужилаштву ("Службени гласник РС", број 39/2003).

- чл. 2., 4., 5., 8., 10., 11., 12., 14., 15., 17., 18., 19., 20., 22., 23. и 24.

Уставни суд је донео:

О Д Л У К У

1. Утврђује се да одредбе чл. 4., 5., 8., 10., 11., 12., члана 15. став 3., члана 17. став 3. у делу који гласи "и Владу", чл. 19. и 20., члана 22. у делу који гласи "...и заменик", "...односно Влади", члана 23. у делу који гласи: "а о престанку дужности заменика одлучује Влада" и члана 24. Закона о изменама и допунама Закона о јавном тужилаштву ("Службени гласник РС", број 39/03), нису у сагласности с Уставом.

2. Одбијају се предлози за утврђивање неуставности чл. 2., 14. и 18. Закона из тачке 1. и члана 27. ст. 1., 2. и 4., члана 28. став 3., члана 71. став 2. и члана 73. став 3. Закона о јавном тужилаштву ("Службени гласник РС", бр. 63/01 и 42/02).

3. Одбацује се захтев за оцењивање уставности одредаба члана 42. став 3., члана 49. став 2., члана 71. став 3. и члана 75. став 3. Закона о јавном тужилаштву ("Службени гласник РС", бр. 63/01 и 42/02).

4. Одбацује се захтев за обуставу извршења појединачног акта или радње који су предузети на основу одредаба члана 8. Закона из тачке 1. Одлуке.

Адвокатска комора Војводине покренула је поступак пред Уставним судом за оцену уставности чл. 4, 5, 8, 10, 11, 12, 14, 15, 17, 19, 20, 22, 23. и 24. Закона о изменама и допунама Закона о јавном тужилаштву ("Службени гласник РС", број 39/2003). У предлогу се истиче се да је оспореним чланом 8. Закона измењен ранији члан 56. Закона о јавном тужилаштву тако што је прописано да јавног тужиоца бира Народна скупштина на предлог Владе, да заменика јавног тужиоца именује Влада на предлог министра надлежног за правосуђе, а да број заменика јавних тужилаца за свако јавно тужилаштво одређује Народна скупштина на предлог Владе. Предлагач

наводи да оспорене одредбе Закона којима су измењени члан 43, члан 44. став 2., члан 56., члан 58. став 1., члан 59. став 1., члан 60. став 1., чл.62. и 63., члан 66. став 2., члан 72. став 3., члан 74. став 1. и чл. 77. и 78. Закона о јавном тужилаштву ("Службени гласник РС", бр. 63/2001 и 42/2002), следе основну промену извршену чланом 8. Закона о изменама и допунама Закона којом се предлагање јавних тужилаца и њихових заменика изузима из надлежности Високог савета правосуђа, а именоване заменика јавних тужилаца из надлежности Народне скупштине и да ту промену прати низ нормативних интервенција усмерених на консеквентно преношење ингеренција над јавним тужилашвом на извршну власт. Предлагач сматра да оспорене одредбе Закона нису у сагласности са чланом 103. став 1. Устава Републике Србије и тач. 3., 4. и 7. Упутства уједињених нација о улози тужилаца. Према мишљењу предлагача, "овлашћења која су оспореним одредбама дата Влади и министру надлежном за правосуђе у предлагању за избор јавних тужилаца и именовању њихових заменика, у битноме нарушавају начело самосталности јавног тужиоца и подређују га политичкој вољи извршне власти. Такав начин избора и именовања не пружа основне гаранције да ће бити заснован на објективним мерилима и спроведен у фер и непристрасној процедури". Уједно, "субординација јавног тужилаштва извршној власти... не обезбеђује носиоцима функција у овом државном органу заштиту од застрашивања, ометања и неовлашћеног уплитања". У предлогу се истиче да је "... Влада еманација извршне власти, чији политички потези... следе политички дневни ред" и да "... њен утицај ... на кадровску политику у тужилаштву, са свим претпоставкама да се, имајући у виду реизборност заменика јавног тужиоца, прошири и на домен доношења одлука, девалвира принцип легалитета, као руководећу обавезу јавнотужилачке функције и суштински израз њене самосталности".

Предложено је да Уставни суд Републике Србије, на основу члана 42. став 1. Закона о поступку пред Уставним судом и правном дејству његових одлука, донесе решење којим ће обуставити извршење појединачних аката или радњи донетих или предузетих на основу члана 8. Закона о изменама и допунама Закона о јавном тужилаштву као одредбе којом се најдиректније повређује начело самосталности јавног тужилаштва.

Републичко јавно тужилаштво, такође је покренуло поступак за оцену уставности и одредаба чл. 2. и 18. Закона о изменама и допунама Закона о јавном тужилаштву, и члана 27. ст. 1, 2. и 4, члана 28. став 3, члана 42. став 3, члана 49. став 2, члана 71. ст. 2. и 3, члана 73. став 3. и члана 75. став 3. Закона о јавном тужилаштву ("Службени гласник РС", бр. 63/2001 и 42/2002).

У односу на члан 2. Закона о изменама и допунама Закона о јавном тужилаштву истиче се да је тим чланом вршење дужности заменика јавног тужиоца ограничено на период од осам година, док је дужност јавног тужиоца утврђена као непрекидна, чиме је, по мишљењу подносиоца предлога, повређен један од основних принципа вршења послова у овом државном органу - принцип монокраџизма, по коме је јавни тужилац носилац свих послова, а заменици замењују јавног тужиоца и иступају у његово име. Исто тако, у предлогу се наводи да су према одредби члана 106. Устава и функција јавног тужиоца и заменика јавног тужиоца стална дужност. У предлогу је као оспорен означен и члан 18. Закона којим је прописано да заменику јавног тужиоца дужност престаје истеком времена за које је именован, али нису изнети конкретни разлози оспоравања овог члана.

Оспореним одредбама члана 42. став 3, члана 49. став 2, члана 71. ст. 2. и 3, члана 73. став 3. и члана 75. став 3. Закона о јавном тужилаштву успостављају се посебна дисциплинска овлашћења министра надлежног за правосуђе да одлучује о удаљењу Републичког јавног тужиоца, о покретању и вођењу поступка о томе које су службе, послови и поступци неспојиви са дужношћу Републичког јавног тужиоца и да Републичком јавном тужиоцу, због несавесног и нестручног вршења послова, изриче дисциплинске мере. Према мишљењу предлагача, наведеним одредбама јавно тужилаштво се подређује министарству надлежном за правосуђе, односно министру правде и на тај начин један хијерархијски и централистички уређен државни орган, какво је јавно тужилаштво се доводи под директну подређеност извршној власти што је у супротности са одредбама чл. 103. Устава. Према наводима предлагача, одредбама члана 27. ст. 1, 2. и 4. и члана 28. став 3. Закона о јавном тужилаштву повређена је персонална димензија самосталности јавног тужилаштва. Ове одредбе су, према мишљењу предлагача у супротности са чланом 103. Устава јер самосталност јавног тужилаштва у себи садржи персоналну самосталност која му је одузета давањем министру правде овлашћења да прописује податке потребне за лични лист и да води лични лист.

У предлогу Републичког јавног тужилаштва, у односу на одредбе чл. 4, 5, 8, 10, 11, 12, 14, 15, 17, 19, 20, 22, 23. и 24. Закона о изменама и допунама Закона о јавном тужилаштву наводе се, у основи, исти разлози као у предлогу Адвокатске коморе Војводине.

Уставном суду поднета је и иницијатива за покретање поступка за оцену уставности Закона о изменама и допунама Закона о јавном тужилаштву, у којој се наводи да је Закон о изменама и допунама Закона о тужилаштву противан Уставу Србије због тога што "Влада предлаже именовање републичког тужиоца, а све друге тужиоце и заменике именује Влада на предлог министра правде, а то значи да је тужилаштво практично орган Владе и да је под директном ингеренцијом министра правде". Полазећи од текста иницијативе као оспорена одредба идентификована је одредба члана 8. Закона о изменама и допунама Закона о јавном тужилаштву ("Службени гласник РС", број 39/2003).

Уставни суд је предлоге Адвокатске коморе Војводине, Републичког јавног тужилаштва и иницијативу доставио Народној скупштини на одговор, односно мишљење. Народна скупштина није, на захтеве Уставног суда, доставила одговор, односно мишљење на поднете предлоге и иницијативу, па је Уставни суд, на основу члана 16. став 3. Закона о поступку пред Уставним судом и правном дејству његових одлука ("Службени гласник РС", бр. 32/91 и 67/93), наставио поступак.

Оспореним одредбама Закона о јавном тужилаштву ("Службени гласник РС", број 63/01 и 42/02) прописано је: да министарство надлежно за послове правосуђа, за сваког јавног тужиоца, заменика јавног тужиоца и запосленог у јавном тужилаштву води лични лист (члан 27. и 28.); да о удаљењу Републичког јавног тужиоца одлучује министар надлежан за послове правосуђа (члан 42. став 3.); да министар надлежан за правосуђе води поступак одлучивања о томе да ли су друге службе, послови или поступци неспојиви са дужношћу Републичког јавног тужиоца (члан 49. став 2.); да поступак за утврђивање навршења радног века и разлога за разрешење покреће и министар надлежан за правосуђе, поред јавног тужиоца, непосредног вишег јавног

тужиоца и Републичког јавног тужиоца, и да министар покреће и води поступак у коме утврђује да ли је Републички јавни тужилац навршио радни век и постоје ли разлози за његово разрешење (члан 71. став 3.); да Републичкој јавном тужиоцу мере упозорења или меру уклањања из јавног тужилаштва, од једног месеца до једне године, у првом степену изриче министар надлежан за правосуђе (члан 75. став 3.).

Оспореним одредбама Закона о изменама и допунама Закона о јавном тужилаштву ("Службени гласник РС", број 39/03) прописано је: да дужност јавног тужиоца траје непрекидно од првог избора до навршења радног века, а да се заменик јавног тужиоца именује на осам година и да може бити поново именован (члан 2.); да је на одлуку о удаљењу јавног тужиоца и заменика јавног тужиоца са дужности допуштен приговор Влади, у року од три дана (члан 4.); да јавног тужиоца бира Народна скупштина на предлог Владе, а заменика јавног тужиоца именује Влада на предлог министра за правосуђе (члан 8.); да избор јавних тужилаца и именовање заменика јавних тужилаца оглашава министар надлежан за правосуђе (члан 10.); да се пријаве на оглас о избору и именовању подносе министарству надлежном за правосуђе (члан 11.); да министар надлежан за правосуђе прибавља податке и мишљења о стручности и достојности кандидата (члан 12.); да заменик јавног тужиоца полаже заклетву пред председником Владе (члан 15.); да о одлуци да јавни тужилац није изабран нити заменик јавног тужиоца именован Републички јавни тужилац обавештава Народну скупштину и Владу (члан 17.); да заменику јавног тужиоца дужност престаје и кад истекне време на које је именован и ако буде укинута јавно тужилаштво (члан 18.); да је на одлуку о утврђивању разлога за престанак дужности допуштен приговор Влади у року од осам дана (члан 19.); да Републички јавни тужилац обавештава Народну скупштину или Владу, када се утврди навршење радног века или разлог за разрешење, (члан 20.); да јавни тужилац или заменик који желе да им дужност престане подносе писмени захтев Народној скупштини односно Влади (члан 22.); да о престанку дужности заменика јавног тужиоца одлучује Влада (члан 23.); да у осталим случајевима, осим случајева наведених у ставу 1. члана 79. Закона о јавном тужилаштву, дужност престаје оног дана који у својој одлуци наведу Народна скупштина односно Влада (члан 24.).

Уставни суд је у поступку утврдио:

Оспореном одредбом члана 8. Закона о изменама и допунама Закона о јавном тужилаштву прописано је да јавног тужиоца бира Народна скупштина на предлог Владе, да заменика јавног тужиоца именује Влада, на предлог министра надлежног за правосуђе, а да број заменика јавних тужилаца за свако јавно тужилаштво одређује Народна скупштина на предлог Владе. Оспорене одредбе чл. 4., 5., 10., 11., 12., 14., члана 15. став 3., члана 17. став 2., чл. 19., 20., 22., 23. и 24 овог Закона следе основну промену из члана 8. Закона и нормативно преносе ингеренције над јавним тужилашвом на Владу Републике Србије и министра надлежног за правосуђе.

Наведене одредбе Закона о изменама и допунама Закона о јавном тужилаштву ("Службени гласник РС", број 39/03), по оцени Уставног суда, у односу на овлашћења која су тим одредбама дата Влади Републике Србије и министру надлежном за правосуђе, нису у сагласности са одредбама члана 103. Устава. Наиме, тим одредбама доводи се у питање Уставом утврђени положај јавног тужилаштва као дела правосудног система и функционална самосталност

у вршењу јавно тужилачких послова, јер се давањем посебних овлашћења Влади и министру надлежном за послове правосуђа у предлагању за избор јавних тужилаца и именовању њихових заменика, на одређени начин, супротно Уставу, успоставља институционална зависност јавног тужилаштва од органа извршне власти. Тиме се ствара и могућност да се, врши контрола рада овог државног органа и у крајњој линији, с обзиром да се тај орган образује и на хијерархијском принципу, утиче и на остваривање јавно тужилачке функције у целини, на начин да се она, путем предлагања за избор јавног тужиоца и именовања заменика јавног тужиоца доводи у зависност од извршне власти, што је у супротности са одредбом члана 103. став 1. Устава.

Одредбе чл. 2. и 18. Закона о изменама и допунама Закона о јавном тужилаштву, по оцени Уставног суда, нису несагласне с Уставом. Према одредбама члана 104. став 2. и члана 106. Устава, носилац јавно тужилачке функције је једино јавни тужилац, а заменици јавног тужиоца обављају послове из оквира права и дужности јавног тужиоца, под његовим непосредним надзором и у његово име. Из наведених одредаба Устава произлази да је стална само функција јавног тужиоца. Стога је, по оцени Уставног суда, у домену законодавне политике да ли ће се законом уредити да је дужност заменика јавног тужиоца стална или ће трајати одређено време.

Оспореном одредбом члана 14. Закона о изменама и допунама Закона о јавном тужилаштву не уређују се односи, већ се том одредбом брише одредба члана 62. Закона, а то, само по себи, није разлог за утврђивање неуставности.

Одредбама члана 27. ст. 1., 2. и 4. и члана 28. став 3. Закона о јавном тужилаштву ("Службени гласник РС", бр. 63/01 и 42/02), по оцени Уставног суда, не доводи се у питање функционална самосталност јавног тужилаштва у обављању јавно тужилачких послова, већ се тим одредбама обезбеђује могућност да се, вођењем личног листа, ефикасно и целовито води евиденција о подацима који су од значаја за ефикаснији рад и обављање јавно тужилачке функције, па је Уставни суд одбио предлоге за утврђивање неуставности ових одредаба Закона.

Одредбе члана 71. став 2. и члана 73. став 3. Закона о јавном тужилаштву којима је предвиђено да поступак за утврђивање навршења радног века и разлога за разрешење покрећу јавни тужилац, непосредно виши јавни тужилац, Републички јавни тужилац и министар надлежан за послове правосуђа и да у том поступку Републички јавни тужилац има исти положај као и министар надлежан за правосуђе, по оцени Уставног суда, нису у супротности с Уставом, јер се наведеним одредбама Закона не повређује Уставом утврђени положај јавног тужилаштва, као самосталног државног органа.

Одлуком Уставног суда I У - 179/02 од 19. јуна 2003. године ("Службени гласник РС", број 70/2003) одбијен је предлог Републичког јавног тужилаштва, Округног јавног тужилаштва у Београду, Првог, Другог и Петог општинског јавног тужилаштва у Београду, за утврђивање неуставности одредаба члана 42. став 3., члана 49. став 2., члана 71. став 3. и члана 75. став 3. Закона о јавном тужилаштву ("Службени гласник РС", бр. 63/014 и 42/02). Уставни суд је том приликом оценио да "оспореним одредбама закона путем успостављања посебних овлашћења министра надлежног за правосуђе, није нарушен уставом утврђени положај јавног тужилаштва, као самосталног државног органа, јер о питањима која се уређују тим одредбама коначну

одлуку, по приговору на одлуку министра надлежног за правосуђе, доноси Високи савет правосуђа". С обзиром да из нових навода, разлога и доказа не произлази да има основа за поновно одлучивање, Уставни суд је, сагласно члану 47. тачка 6) Закона о поступку пред Уставним судом и правном дејству његових одлука ("Службени гласник РС", бр. 32/91 и 67/93), захтев за оцењивање уставности наведених одредаба Закона одбацио.

Захтев за доношење мере обуставе извршења појединачног акта или радње који су предузети на основу члана 8. Закона, Уставни суд је одбацио, јер је, донео коначну одлуку, сагласно члану 42. став 3. Закона о поступку пред Уставним судом и правном дејству његових одлука.

Полазећи од изнетог, а на основу члана 42. став 3., члана 46. тач. 1) и 9), и члана 47. тач. 3) и 6) Закона о поступку пред Уставним судом и правном дејству његових одлука ("Службени гласник РС", бр. 32/91 и 67/93), Уставни суд је одлучио као у изреци.

На основу члана 130. Устава одредбе Закона из тачке 1. Одлуке престају да важе даном објављивања Одлуке Уставог суда у "Службеном гласнику Републике Србије".

Одлука Уставног суда ("Службени гласник РС", број 44/2004)
 ГУ-167/2003 од 22.04.2004.

Закон о судијама ("Службени гласник РС", бр. 63/01, 42/02 и 27/03).

- члан 11. став 3.

Уставни суд је донео:

О Д Л У К У

1. Одбија се предлог за утврђивање неуставности одредбе члана 11. став 3. Закона о судијама ("Службени гласник РС", бр. 63/01, 42/02 и 27/03).

2. Одбацује се захтев за оцењивање уставности одредбе члана 11. став 2. Закона из тачке 1. изреке.

3. Одбацује се захтев за обуставу извршења појединачног акта или радње предузете на основу оспорене одредбе Закона из тачке 1.

Адвокатска комора Србије покренула је пред Уставним судом Републике Србије поступак за оцену уставности одредбе члана 11. ст. 2. и 3. Закона о судијама ("Службени гласник РС", бр. 63/01, 42/02 и 27/03). Предлагач сматра да је оспореном одредбом Закона дата могућност да судије нижих судова због промене судске надлежности и оснивања нових судова, буду распоређени на рад у више судове актом Високог савета правосуђа без избора у тај суд од стране Народне скупштине и без спровођења изборног поступка прописаног законом. По оцени предлагача оспорена одредба Закона несагласна је са чланом 73. став 1. тачка 10. и чланом 35. став 2. Устава Републике Србије. Предложено је да Уставни суд, имајући у виду одредбу члана 85. Закона о

уређењу судова обустави извршење свих појединачних аката или радњи предузетих на основу оспорене одредбе Закона.

У спроведеном поступку Уставни суд је утврдио:

Оспореном одредбом члана 11. Закона прописано је да дужност судије не престаје ако буде смањен број судија; да изузетно, ако суд буде укинут или ако надлежност суда, у целини или знатним делом, буде пренета на други суд, судија наставља дужност у суду који је надлежност преузео, и да о томе у којем суду судија наставља дужност одлучује Високи савет правосуђа.

Уставом Републике Србије утврђено је да судска власт припада судовима (члан 9. став 4.); да се јамчи слобода рада, слободан избор занимања и запослења и учешће у управљању, и да је свакоме под једнаким условима доступно радно место и функција (члан 35. став 2.); да Народна скупштина бира и разрешава, поред других у тој одредби наведених функционера и председника и судије Врховног суда и других судова (члан 73. став 1. тачка 10) да је судијска функција стална; да судији престаје судијска функција кад то сам затражи или кад испуни услове за старосну пензију; да Врховни суд, у складу са законом, утврђује постојање разлога за престанак судијске функције, односно разрешење судије и о томе обавештава Народну скупштину; да судија не може бити премештен против своје воље (члан 101. ст. 1, 2,4 и 5.) и да се организација, оснивање, надлежност и састав судова и поступак пред судовима уређују законом (члан 102. став 1.).

По оцени Суда, оспорена одредба члана 11. став 3. Закона, не даје могућност да судије нижих судова, због промене судске надлежности и оснивања нових судова буду распоређени на рад у више судове актом Високог савета правосуђа без спровођења изборног поступка прописаног законом и без избора у тај суд од стране Народне скупштине. Високи савет правосуђа, према одредбама Закона о судијама не врши избор судија него само предлаже избор, а од судије који је изабран од стране Народне скупштине и чија је функција стална, зависи да ли ће, ако суд буде укинут, прихватити прелазак у други суд или не. Околност да је суд укинут или је надлежност суда у коме је судија обављао дужност у целини или знатним делом пренета на други суд, по оцени Суда, не значи да Високи савет правосуђа тиме стиче право, односно могућност да одлучује да судија настави дужност у суду друге врсте и вишег степена од суда у коме је изабран за судију, јер би се тако, мимо Законом прописаног поступка за избор, вршио премештај судија из судова једне врсте и степена у судове вишег ранга, односно степена, а тиме би било девалвирано право Народне скупштине Републике Србије да бира и разрешава судије свих судова. Интенција оспорене норме Закона је по оцени Суда да, сагласно начелу сталности судијске дужности из члана 101. ст. 1. и 5. Устава обезбеди да функција судије може престати само кад наступе разлози који су утврђени у Уставу а не да створи могућност напредовања, односно избора у судове вишег степена, супротно Уставу и Закону.

Из наведених разлога Уставни суд, је одбио предлог за утврђивање неуставности оспорене одредбе члана 11. став 3. Закона.

Уставни суд је у предмету IY-122/02 размотрио захтев за оцену уставности одредбе члана 1. Закона о изменама и допунама Закона о судијама ("Службени гласник РС", број 42/02), (оспорени став 2. члана 11. Закона) и донео Одлуку ("Службени гласник РС", број 17/2003) којом је одбио предлог за утврђивање неуставности те одредбе Закона. Уставни суд је том приликом

оценио да наведена одредба Закона није у несагласности са одредбом члана 101. став 5. Устава, због тога што се не ради о премештају судије у други суд без његове сагласности, већ напротив, о случају кад се због организационих промена и другачијег устројства судова постојећи суд укида или се његова надлежност у целини или знатним делом преноси на други суд, па стога не постоји објективна могућност да судија настави рад у суду у којем је обављао функцију. Такође, том одредбом није повређено ни начело сталности судијске функције будући да не постоји стварна могућност да судија суда који буде укинута или чија надлежност буде у "целини или знатним делом" пренета на други суд оствари принцип сталности судијске функције у том суду.

С обзиром да је о уставности оспорене одредбе Закона Уставни суд већ одлучивао, а из нових навода и разлога не произлази да има основа за поновно одлучивање, Суд је захтев одбацио.

Уставни суд сматра да наводи предлагача да је оспорена одредба Закона супротна члану 35. став 2. и члану 73. став 1. тачка 10. Устава не стоје, јер се оспореном одредбом Закона не доводи у питање слобода рада и слободан избор занимања и запослења и под једнаким условима доступност радног места и функције као ни право Народне скупштине да бира и разрешава поред других и председника и судије Уставног суда, Врховног суда и других судова.

Захтев да се обустави извршење појединачних аката или радњи предузетих на основу оспорених одредаба Закона, Уставни суд је одбацио, с обзиром да је донео коначну одлуку.

Уставни суд је на основу, члана 42. став 3., члана 46. тачка 9) и члана 47. тачка 6) Закона о поступку пред Уставним судом и правном дејству његових одлука ("Службени гласник РС", бр. 32/91 и 67/93) одлучио као у изреци.

Одлука Уставног суда ("Службени гласник РС", број 34/2004)
IУ-379/2003 од 04.03.2004.

Закон о изменама и допунама Закона о судијама ("Службени гласник РС", број 27/03).

- члан 70.

Уставни суд је донео:

О Д Л У К У

1. Утврђује се да одредба члана 70. Закона о изменама и допунама Закона о судијама ("Службени гласник РС", број 27/03), није у сагласности с Уставом.

2. Одбацује се захтев за обуставу извршења појединачног акта или радње донетих на основу Закона из тачке 1.

Уставном суду Републике Србије поднете су иницијативе за покретање поступка за утврђивање неуставности одредбе члана 70. Закона,

наведеног у изреци. У иницијативама се наводи да је одредба члана 70. Закона, којом је прописано да Веће за питања судске управе утврђује предлог за избор и разлоге за разрешење председника суда, несагласна са одредбом члана 101. став 4. Устава Републике Србије, према којој Врховни суд, у складу са законом, утврђује постојање разлога за престанак судијске функције, односно за разрешење судије, и о томе обавештава Народну скупштину. Такође, оспорена одредба Закона је "у директној супротности са начелима независности судства, поделе власти али и владавине права", односно са одредбама члана 1, члана 9. ст. 1, 3. и 4. и члана 96. став 1. Устава. Иницијатори сматрају да је на основу релевантних одредби Устава и закона, улога председника суда кључна у функционисању правосуђа и независна у односу на извршну власт, док према оспореној одредби Закона те независности нема, с обзиром да Веће за питање судске управе које предлаже избор и утврђује разлоге за разрешење председника суда чине лица која су под искључивим утицајем извршне власти. Оваквом законском одредбом, по њиховом мишљењу, умањује се претходно достигнути ниво самосталности и независности председника суда, крши начело владавине права и поделе власти о чему је Уставни суд изразио свој став у Одлуци IY-122/02 ("Службени гласник РС", бр. 17/03 и 25/03) приликом оцене уставности већег броја одредби Закона о изменама и допунама Закона о судијама ("Службени гласник РС", број 42/02). Предложено је да Уставни суд Републике Србије, на основу члана 42. став 1. Закона о поступку пред Уставним судом и правном дејству његових одлука, до доношења коначне одлуке обустави извршење свих појединачних аката или радњи које су предузете на основу оспорене одредбе Закона.

Уставни суд Републике Србије је поводом поднетих иницијатива, Решењем IY-232/03 од 4. децембра 2003. године, покренуо поступак за утврђивање неуставности одредбе члана 70. Закона о изменама и допунама Закона о судијама ("Службени гласник РС", број 27/03). Наведено Решење о покретању поступка, сагласно члану 64. Закона о поступку пред Уставним судом и правном дејству његових одлука ("Службени гласник РС", бр. 32/91 и 67/93), достављено је Народној скупштини Републике Србије на одговор. С обзиром да тражени одговор није достављен, Уставни суд је, на основу одредбе члана 16. став 3. Закона о поступку пред Уставним судом и правном дејству његових одлука, наставио поступак.

У спроведеном поступку Уставни суд је утврдио:

Оспореном одредбом члана 70. Закона о изменама и допунама Закона о судијама прописано је да предлог за избор и разлоге за разрешење председника суда утврђује Веће за питања судске управе; да Веће за питања судске управе чине председник надлежног одбора Народне скупштине, министар надлежан за правосуђе, председник Врховног суда Србије и четири члана које Народна скупштина бира међу судијама окружних и виших судова; да мандат члана Већа за питања судске управе траје две године, и да председник суда који жели да му дужност престане подноси писмени захтев Већу за питања судске управе који се одмах прослеђује Народној скупштини.

Устав Републике Србије утврђује да уставотворна и законодавна власт припада Народној скупштини, а да судска власт припада судовима (члан 9. ст. 1. и 4.); да Народна скупштина бира и разрешава, поред других у тој одредби наведених функционера, и председника и судије Врховног суда и других судова (члан 73. став 1. тачка 10.); да су судови самостални и независни

у свом раду и суде на основу Устава, закона и других општих аката (члан 96. став 1.); да у суђењу учествују судије и судије поротници на начин утврђен законом (члан 99. став 1.); да Врховни суд, у складу са законом, утврђује постојање разлога за престанак судијске функције, односно за разрешење судије, и о томе обавештава Народну скупштину (члан 101. став 4.).

По оцени Уставног суда оспорена одредба члана 70. Закона, према којој Веће за питања судске управе утврђује предлог за избор и разлоге за разрешење председника суда, несагласна је са одредбама члана 9. и члана 101. став 4. Устава Републике Србије. Наиме, установљавањем Већа за питања судске управе чије чланове бира Народна скупштина нарушава се начело поделе власти, посебно, имајући у виду да оно одлучује о питањима од нарочитог значаја за судове, као што су избор и постојање разлога за разрешење председника суда. Одредбом члана 101. став 4. Устава, прописано је да Врховни суд, у складу са законом утврђује постојање разлога за престанак судијске функције, односно за разрешење судије, и о томе обавештава Народну скупштину. Устав не чини уставноправну разлику између судије и председника суда, како у вршењу судијске функције тако и у њеном престанку. Функција судије се не може искључити из функције председника суда, јер се председник суда бира из реда судија. С обзиром да Уставом нису предвиђени посебни разлози за разрешење председника суда, то се, по оцени Суда, прописан поступак за разрешење судије односи и на председника суда.

Уставни суд сматра да је оспореном одредбом Закона, осим тога, створена могућност да поступак предлагања кандидата за избор председника суда буде изван утицаја судске власти. Међутим, у систему поделе власти и судска власт се организује и делује на принципу независности и самосталности што, поред функционалне, значи и самосталност у организационој одвојености те власти од других грана власти. Законодавна власт остварује своју Уставом утврђену улогу и положај коначним избором предложених кандидата за судије и председнике судова, сагласно члану 73. тачка 10. Устава, према коме Народна скупштина бира и разрешава, поред других функционера, и председника и судије Врховног суда и других судова. Стога, несагласно је са начелом поделе власти, из члана 9. Устава, да и поступак предлагања кандидата за избор председника суда буде у зависности од те власти.

Такође, одредбом члана 70. Закона умањен је, по оцени Суда, већ достигнути ниво самосталности и независности судова који је био успостављен ранијим Законом о судијама ("Службени гласник РС", бр. 63/2001 од 6. новембра 2001. године). Тиме је нарушено општеприхваћено начело међународног права прокламовано у члану 1. став 3. Европске повеље о Закону за судије, усвојене у Стразбуру 8. до 10. јула 1998. године, у складу са основним начелима ОУН о независности судства, које је усвојила Генерална скупштина ОУН новембра 1985. године. Наиме, чланом 1. став 3. наведеног Закона прописано је да се националним законодавством не може "умањити већ достигнути ниво независности и самосталности судства, и да се законом, када се тиче избора судија, мора предвидети и учешће једног тела независног од извршне и законодавне власти у којем ће најмање једна половина бити судије изабране од стране њихових колега и то на начин који гарантује најширу заступљеност правосуђа".

Захтев за доношење привремене мере којом ће се обуставити извршење "свих појединачних аката или радње" на основу оспорене одредбе Закона, Уставни суд је одбацио, с обзиром да је донео коначну одлуку.

Уставни суд је основу члана 42. став 3. и члана 47. став 1. тачка 1) Закона о поступку пред Уставним судом и правном дејству његових одлука ("Службени гласник РС", бр. 32/91 и 67/93), одлучио као у изреци.

На основу члана 130. Устава Републике Србије одредба Закона о изменама и допунама Закона о судијама ("Службени гласник РС", број 27/03) наведена у тачки 1. изреке престаје да важи даном објављивања Одлуке Уставног суда у "Службеном гласнику Републике Србије".

Одлука Уставног суда ("Службени гласник РС", број 35/2004)
ГУ-232/2003 од 18.03.2004.

Закон о судовима ("Службени гласник РС", бр. 46/91, 60/91, 18/92 и 71/92).

- члан 49. став 3.

Уставни суд је донео:

РЕШЕЊЕ

Не прихвата се иницијатива за покретање поступка за утврђивање неуставности члана 49. став 3. Закона о судовима ("Службени гласник РС", бр. 46/91, 60/91, 18/92 и 71/92).

Уставном суду Републике Србије поднета је иницијатива за покретање поступка за утврђивање неуставности одредбе члана 49. став 3. Закона о судовима, у којој се наводи да оспорена одредба Закона не омогућава заштиту и остваривање права на жалбу против одлуке о разрешењу судије, и да је самим тим у несагласности са члановима 12, 13, 22, 119. и 124. Устава Републике Србије.

Законом о уређењу судова ("Службени гласник РС", бр. 6/2001, 42/2002 и 27/2003) у члану 84. предвиђено је да Закон о судовима из изреке, престаје да важи 1. јануара 2002. године, изузев одредаба члана 14. до члана 20, које су престале да важе 1. јануара 2004. године. Оспореном одредбом члана 49. став 3. Закона о судовима било је прописано да против одлуке о утврђивању престанка судијске функције и одлуке о разрешењу судије, није допуштена судска заштита.

Уставом Републике Србије у члану 12. утврђено је да се слободе и права остварују, а дужности се испуњавају на основу Устава, осим кад је Уставом предвиђено да се услови за остваривање појединих слобода и права утврђују законом, да се законом може прописати начин остваривања појединих

слобода и права кад је то неопходно за њихово остваривање и да се обезбеђује судска заштита слобода и права зајемчених и признатих Уставом. Чланом 13. Устава утврђено је да су грађани једнаки у правима и дужностима и имају једнаку заштиту пред државним и другим органима без обзира на расу, пол, рођење, језик, националну припадност, вероисповест, политичко или друго уверење, образовање, социјално порекло, имовно стање, или које лично својство, а према члану 22. Устава свако има право на за све једнаку заштиту својих права у поступку пред судом, другим државним или било којим органом или организацијом и да је свакоме зајемчено право на жалбу или друго правно средство против одлуке којом се решава о његовом праву или на закону заснованом интересу.

Одредбом члана 35. став 3. Устава, предвиђено је да запосленом може престати радни однос против његове воље, под условима и на начин утврђен законом и колективним уговором, а одредбом члана 124. Устава предвиђено је да против решења и других појединачних аката судских, управних и других државних органа, као и против таквих аката органа и организација које врше јавна овлашћења, донесених у првом степену, може се изјавити жалба надлежном органу (став 1.), да се законом, изузетно, у одређеним случајевима, може искључити жалба, ако је на други начин обезбеђена заштита права и законитости (став 2.), да о законитости коначних појединачних аката којима државни органи и организације које врше јавна овлашћења решавају о правима или обавезама, одлучује суд у управном спору, ако за одређену ствар није законом предвиђена друга судска заштита (став 3.) и да се само законом може, изузетно, у одређеним врстама управних ствари, искључити управни спор (став 4.).

Оспореном одредбом Закона, по оцени Суда, није искључено чланом 22. Устава утврђено право свих на једнаку заштиту својих права у законом утврђеном поступку, као и зајемчено право на жалбу или друго правно средство против одлуке којом се решава о његовом праву. Ово право, оспореном одредбом Закона само се ускраћује у поступку заштите пред редовним судом, али не и у поступку пред Савезним уставним судом, коришћењем института уставне жалбе. Наиме, према одредбама Устава Савезне Републике Југославије, који је важио у време доношења оспореног Закона, била је прописана могућност подношења уставне жалбе због повреде појединачним актом или радњом слобода и права човека и грађанина утврђених овим Уставом (члан 124. став 1. тачка б), као и да Савезни уставни суд одлучује о уставној жалби кад није обезбеђена друга правна заштита (члан 128.).

Суд је, такође, оценио да оспореном одредбом Закона није повређено ни начело равноправности из члана 13. Устава, јер је питање судске заштите против одлуке о утврђивању престанка судијске функције и одлуке о разрешењу судије уређено једнако за све субјекте који се нађу у истој правној ситуацији, па стога није прихваћена иницијатива за покретање поступка за утврђивање неуставности оспорене одредбе Закона.

Уставни суд, на основу члана 47. тачка 3) Закона о поступку пред Уставним судом и правном дејству његових одлука ("Службени гласник РС", бр. 32/91 и 67/93) одлучио је као у изреци.

Решење Уставног суда

IY-281/2003 од 19.02.2004.

Законик о кривичном поступку ("Службени лист СРЈ", бр. 70/01, 68/02 и "Службени гласник РС", број 58/04).

- члан 522.

Уставни суд је донео:

Р Е Ш Е Њ Е

Не прихвата се иницијатива за утврђивање неуставности одредбе члана 522. Законика о кривичном поступку ("Службени лист СРЈ", бр. 70/01, 68/02 и "Службени гласник РС", број 58/04).

Уставном суду Републике Србије поднета је иницијатива за покретање поступка за утврђивање неуставности одредбе члана 522. Законика о кривичном поступку. У иницијативи се наводи да су Законик о кривичном поступку и Закон о извршењу кривичних санкција, у погледу врсте, поступка и органа који одлучују о условном отпусту директно супротни и да примена члана 522. Законика у Србији уводи дискриминацију лица која су осудили судови у Србији и о чијем условном отпусту одлучује суд и лица која имају пребивалиште или боравиште у Србији, а осудили су их судови из Црне Горе. Наиме, Законик о кривичном поступку се не примењује у Републици Црној Гори и о условном отпусту лица која издржавају казне у затворима у Црној Гори одлучује комисија за условни отпуст, а не суд. По мишљењу иницијатора, примена члана 522. Законика о кривичном поступку у Републици Србији има за последицу да се молбе за условни отпуст осуђеника из Републике Црне Горе који издржавају казну затвора у Републици Србији, прослеђују судовима у Црној Гори који нису надлежни да о њима одлучују. О поднетим молбама не одлучује ни комисија за условни отпуст, јер она одлучује само о условном отпусту лица која издржавају казне у затворима у Црној Гори. Стога је, по мишљењу иницијатора, примена оспорене одредбе члана 522. Законика, супротна члану 13. и члану 22. став 1. Устава Републике Србије. Поред тога, таквом применом оспорене одредбе, по мишљењу иницијатора, "органи Србије се одричу дела уставно-правног и законодавног суверенитета на сопственој територији", јер о условном отпусту једног броја лица одлучују органи у Црној Гори.

У спроведеном поступку Суд је утврдио да је институт условног отпуста регулисан одредбом члана 522. Законика о кривичном поступку ("Службени лист СРЈ", бр. 70/01, 68/02 и "Службени гласник РС", број 58/04) тако што је, у ставу 2, прописано да се молба за пуштање на условни отпуст

подноси суду који је судио у првом степену, као и одредбама чл. 146. до 152. Закона о извршењу кривичних санкција ("Службени гласник РС", бр. 16/97 и 34/01), тако што је у ст. 1. и 2. члана 147. прописано да о молби и предлогу за условни отпуст одлучује Комисија за условни отпуст, коју образује министар правде. Закон о извршењу кривичних санкција, у одредби члана 3. став 1. и чл. 33. и 34. прописује да се извршењу санкције приступа кад постане правоснажна одлука којом је санкција изречена и кад за извршење санкције нема законских сметњи; да је за упућивање осуђеног на издржавање казне затвора надлежан општински суд према пребивалишту, односно боравишту осуђеног у време кад је одлука којом је казна изречена постала правоснажна; исти суд задржава надлежност и ако се пребивалиште или боравиште осуђеног доцније измене; кад су пребивалиште и боравиште осуђеног непознати, за упућивање је надлежан општински суд који је донео првостепену одлуку, а ако је ту одлуку донео окружни суд, за упућивање је надлежан општински суд у месту седишта тог окружног суда.

Полазећи од тих одредби Суд је оценио да у Републици Србији казне затвора издржавају сви осуђени којима су правоснажним судским одлукама изречене казне затвора, тако да се по истим прописима Републике Србије одлучује и о условом отпусту.

Устав Републике Србије утврђује да су грађани једнаки у правима и дужностима и имају једнаку заштиту пред државним и другим органима без обзира на расу, пол, рођење, језик, националну припадност, вероисповест, политичко или друго уверење, образовање, социјално порекло, имовно стање или које лично својство (члан 13.); да свако има право на за све једнаку заштиту својих права у поступку пред судом, другим државним или било којим органом или организацијом (члан 22. став 1.).

Полазећи од наведених одредби Устава, Уставни суд је оценио да се оспорена одредба члана 522. Законика, која уређује поступак за пуштање на условни отпуст подједнако односи на сва лица која се нађу у истој правној ситуацији без обзира на лично својство. Из наведених разлога Уставни суд није прихватио иницијативу за покретање поступка за утврђивање неуставности оспорене одредбе Законика, јер је оценио да се том одредбом не доводе у неравноправан положај осуђени.

Такође, Уставни суд је констатовао да је у предмету Суда, ПУ-421/2003, поводом "иницијативе за решење сукоба надлежности по питању условног отпуста у Републици Србији и за оцену међусобне сагласности члана 522. Закона о кривичном поступку и члана 147. Закона о извршењу кривичних санкција", Закључком од 29. јануара 2004. године, одбачена иницијатива због ненадлежности, с тим што је Суд својим актом ПУ-421/2003 од 1. марта 2003. године, сходно одредби члана 62. Закона о поступку пред Уставним судом и правном дејству његових одлука, указао Народној скупштини Републике Србије на потребу усаглашавања решења о надлежности и поступку одлучивања о условном отпусту у Закону о извршењу кривичних санкција и Закону о кривичном поступку.

Уставни суд Републике Србије у смислу члана 125. Устава Републике Србије, није надлежан да оцењује примену и последице примене нормативних решења закона..

На основу члана 47. став 1. тачка 3) Закона о поступку пред Уставним судом и правном дејству његових одлука ("Службени гласник РС", бр. 32/91 и 67/93) Уставни суд је решио као у изреци.

Решење Уставног суда
ГУ-420/2003 од 01.07.2004.

Закон о извршном поступку ("Службени лист СРЈ", бр. 28/2000, 73/2000 и 71/2001).

- чл. 62. и 262.

Уставни суд је донео:

РЕШЕЊЕ

1. Не прихвата се иницијатива за покретање поступка за утврђивање неуставности одредаба чл. 62. и 262. Закона о извршном поступку ("Службени лист СРЈ", бр. 28/2000, 73/2000 и 71/2001).

2. Одбацује се захтев за оцењивање уставности одредаба члана 8. став 4. и члана 9. Закона из тачке 1.

Уставном суду Републике Србије поднета је иницијатива за покретање поступка за оцену уставности одредаба члана 8. став 4., чл. 9, 62. и 262. Закона о извршном поступку ("Службени лист СРЈ", број 28/2000). Иницијатор оспорава наведене одредбе Закона из разлога што сматра да су њима повређена права грађана на судску заштиту призната Уставом Републике Србије, односно право на жалбу против судске одлуке у извршном поступку. Подносилац иницијативе наводи: да се одредбама чл. 8. и 9. Закона којима је прописано да је одлука суда донета по приговору правноснажна и да против исте нису дозвољени ревизија и понављање поступка, ускраћује право на жалбу вишем суду против одлуке првостепеног суда; да одредба члана 62. Закона има за последицу да у извршном поступку "суд може укинати свако решење по службеној дужности", па и правноснажно решење, без права повериоца на изјављивање жалбе; да је члан 262. Закона који одређује да се поступак извршења започет до дана ступања на снагу овог Закона окончава према његовим одредбама, супротан уставном принципу забране ретроактивног дејства прописа. Иницијатор сматра да оваква законска решења воде неправилностима у примени Закона у пракси.

Законом о извршном поступку ("Службени лист СРЈ", бр. 28/2000, 73/2000 и 71/2001), који се, на основу члана 64. став 2. Уставне повеље државне заједнице Србија и Црна Гора, примењује као закон Републике Србије, уређују се правила поступка по којима суд поступа ради принудног извршења судске одлуке која гласи на испуњење обавезе и ради обезбеђења потраживања, као и ради принудног извршења одлуке донесене у управном или прекршајном

поступку која гласи на испуњење новчане обавезе и на обезбеђење новчаног потраживања о коме се одлучује у управном или прекршајном поступку, осим ако је за то извршење или обезбеђење законом одређена надлежност другог органа (члан 1.).

Чланом 8. Закона прописано је: да се против решења донесеног у првом степену може изјавити приговор, осим ако у овом закону није одређено да приговор није дозвољен (став 1.), да се приговор може изјавити у року од три дана од дана достављања решења (став 2.), да приговор не одлаже извршење, ако овим законом није другачије одређено (став 3.), да је одлука донесена по приговору правноснажна (оспорени став 4.) и да против закључка нема места правном леку (став 5.). Оспореним чланом 9. Закона прописано је да против правноснажног решења донесеног у поступку извршења и обезбеђења није дозвољена ревизија, нити понављање поступка. Оспореним чланом 62. Закона утврђено је да ће се, поред других случајева предвиђених у овом закону, извршење обуставити по службеној дужности и кад је извршна исправа правноснажно укинута, преиначена, поништена, или стављена ван снаге, односно кад је потврда о извршности укинута (став 1.) и да ће се решењем о обустави поступка укинута све спроведене извршне радње, ако се тиме не дира у стечена права трећих лица (став 2.). Оспореним чланом 262. Закона прописано је да ће се поступак извршења и обезбеђења започет до ступања на снагу овог закона окончати по његовим одредбама.

Уставом Републике Србије утврђено је: да се слободе и права остварују, а дужности испуњавају на основу Устава, осим кад је Уставом предвиђено да се услови за остваривање појединих слобода и права утврђују законом, као и да се обезбеђује судска заштита слобода и права зајемчених и признатих Уставом (члан 12. ст. 1. и 4.); да свако има право на једнаку заштиту својих права у поступку пред судом, другим државним или било којим органом или организацијом, и да је свакоме зајемчено право на жалбу или друго правно средство против одлуке којом се решава о његовом праву или на закону заснованом интересу (члан 22.); да Република Србија уређује и обезбеђује остваривање и заштиту слобода и права човека и грађанина, уставност и законитост (члан 72. став 1. тачка 2.); да судови штите слободе и права грађана, законом утврђена права и интересе правних субјеката и обезбеђују уставност и законитост (члан 95.); да су судови самостални и независни у свом раду и суде на основу Устава, закона и других општих аката (члан 96. став 1.); да се организација, оснивање, надлежност и састав судова и поступак пред судовима уређују законом (члан 102. став 1. Устава); да се против решења и других појединачних правних аката судских, управних и других државних органа донесених у првом степену, може изјавити жалба надлежном органу, и да се законом, изузетно, у одређеним случајевима може искључити жалба, ако је на други начин обезбеђена заштита права и законитости (члан 124. ст. 1. и 2.). Чланом 121. ст. 1. и 2. Устава утврђено је, поред осталог, да закон не може имати повратно дејство, и да се само законом може одредити да поједине његове одредбе, ако то захтева општи интерес утврђен у поступку доношења закона, имају повратно дејство.

Уставни суд је у предмету IУ-299/2003 у коме је оцењивао уставност, поред осталог, и члана 8. став 4. и члана 9. Закона о извршном поступку, на седници од 12. фебруара 2004. године, донео Решење којим није прихватио иницијативу за покретање поступка за утврђивање неуставности

ових одредаба Закона, јер је оценио: да се оспореним одредбама Закона не искључује право на жалбу и могућност изјављивања ванредних правних лекова у извршном судском поступку; да Закон сагласно члану 22. и члану 124. ст. 1. и 2. Устава и начелу хитности у извршном поступку уводи приговор као правно средство против решења извршног суда донетог у првом степену, да је тим одредбама Закона на општи и једнак начин за све учеснике у извршном поступку обезбеђена судска заштита права и законитости, и да се њима не повређује правни принцип деволутивног дејства жалбе, односно другог редовног правног средства против одлуке суда која се доноси у првом степену, јер о приговору одлучује одређено другостепено судско веће, као друга судска инстанца; да решење Закона према коме против правноснажне судске одлуке у извршном поступку нису дозвољени ревизија и понављање поступка као ванредни правни лекови, не значи искључење свих ванредних правних лекова као средстава за заштиту интереса странака, јер сходна примена Закона о парничном поступку ("Службени лист СФРЈ", бр. 4/77...35/91 и "Службени лист СРЈ", бр. 27/92...3/2002), у поступку извршења оставља могућност подношења другог предвиђеног ванредног правног лека – захтева за заштиту законитости. Поред тога, Суд је полазећи од одредаба чл. 95, 96, 98. и 102. Устава из којих произлази овлашћење за законско уређивање надлежности, састава судова и поступака пред њима, које укључује право на прописивање правних средстава и лекова у судским поступцима па и у извршном поступку, утврдио да се одредбама чл. 8. и 9. Закона не повређују Уставом гарантоване слободе и права и утврђене дужности грађана и да оне нису у супротности са чланом 22. став 2. Устава, као и да је одређивање врсте и броја правних средстава у извршном судском поступку ствар законодавне политике и процене целисходности појединих законских решења, које Уставни суд сагласно одредби члана 125. Устава није надлежан да оцењује.

С обзиром да је Уставни суд већ одлучивао о уставности члана 8. став 4. и члана 9. Закона о извршном поступку, а наводи и разлози оспоравања истих одредаба Закона у предметном уставном спору нису такве природе да би представљали основ за поновно одлучивање, то је захтев који се односи на ове одредбе Закона Суд одбацио.

Одредбама оспореног члана 62. Закона, поред осталих случајева обуставе поступка предвиђених другим одредбама Закона, таксативно су одређени основи, односно случајеви када суд по службеној дужности обуставља извршни поступак, уз укидање спроведених извршних радњи, а то су случајеви када је извршна исправа из чл. 16. и 18. Закона по којој је одређено извршење, правноснажно укинута, преиначена, поништена или стављена ван снаге, односно ако је укинута потврда о њеној извршности, и када, у смислу чл. 1. и 16. Закона, не постоје законске претпоставке за поступање суда ради принудног извршења извршне исправе која гласи на испуњење обавезе. Одредбама члана 8. став 1. и члана 49. ст. 1. и 3. Закона предвиђено је да се против решења донесеног у првом степену у поступку извршења, односно спровођења извршења, може изјавити приговор, осим ако овим законом није одређено да приговор није дозвољен. Како Закон ни у једној одредби не искључује право на подношење приговора против решења о обустави извршења, Суд је утврдио да је и против решења о обустави поступка по службеној дужности дозвољен приговор.

Наведено законско решење, по оцени Суда, није у супротности са уставним принципима једнаке заштите права и на закону заснованих интереса свих лица у поступку пред судовима и права на жалбу или друго правно средство против одлуке којом се решава о њиховим правима и правним интересима из члана 22. Устава, нити са одредбама члана 12. ст. 1, 2. и 4. и члана 72. став 1. тачка 2., чл. 95, 96. и 102. Устава према којима се законом утврђује начин остваривања права на судску заштиту у извршном поступку, надлежност судова и правила овог поступка. Одређивање врсте судских одлука које се доносе у извршном поступку и разлога за њихово доношење, у домену је сврсисходности и оправданости законских норми, што према члану 125. Устава, овај Суд није надлежан да оцењује.

Оспорени члан 262. Закона, као прелазна законска одредба, прописује временско важење Закона, односно поступање у извршним предметима започетим по раније важећим прописима и питање даљег тока поступка – када и на које случајеве ће се применити одредбе овог Закона. Уставни суд оцењује да оспорена одредба члана 262. Закона нема повратно дејство, јер не мења односе који су правноснажно окончани пред надлежним судом у поступку извршења до дана ступања на снагу овог закона, већ се том одредбом прописује поступање по новом Закону, у поступцима који су у току, односно који су покренути пре ступања на снагу Закона, али нису окончани, будући да се извршни поступак (у смислу одредаба чл. 41. до 48. Закона) правноснажно окончава тек када се, на основу донетог решења о извршењу, извршење спроведе у целини.

О питањима законитости одлука суда опште надлежности донетих у извршном поступку и правилности примене оспореног Закона, Уставни суд, сагласно члану 125. Устава, није надлежан да одлучује.

На основу члана 47. тач. 3) и 6) Закона о поступку пред Уставним судом и правном дејству његових одлука ("Службени гласник РС", бр. 32/91 и 67/93), Уставни суд одлучио је као у изреци.

Решење Уставног суда
ГУ-74/2004 од 17.06.2004.

Закон о извршном поступку ("Службени лист СРЈ", бр. 28/2000, 73/2000 и 71/2001).

- члан 6. ст. 1. и 4. и члан 9.

Уставни суд је донео:

РЕШЕЊЕ

Не прихвата се иницијатива за покретање поступка за утврђивање неуставности одредаба члана 6. став 1. у делу који гласи: "о приговору одлучује веће тројице судија истог суда", члана 8. став 1. у делу који гласи: "Против решења донесеног у првом степену може се изјавити приговор" и став 4., и члана 9. Закона о извршном поступку ("Службени лист СРЈ", бр. 28/2000, 73/2000 и 71/2001).

Уставном суду Републике Србије поднета је иницијатива за покретање поступка за оцењивање уставности одредаба чл. 6, 8. и 9. Закона о извршном поступку ("Службени гласник РС", број 28/2000) наведених у изреци. Иницијатор сматра да су оспорене одредбе Закона несагласне са чланом 22. став 2. Устава Републике Србије којим се грађанима зајемчује право на жалбу или друго правно средство против судске или одлуке другог државног органа којом се решава о њиховим правима или правним интересима. Предлаже да овај Суд као саставни део иницијативе прихвати и разлоге за оспоравање истих одредби Закона изнете у његовој ранијој иницијативи коју је поднео Савезном Уставном суду.

Чланом 64. став 2. Уставне повеље државне заједнице Србија и Црна Гора, која је ступила на снагу 4. фебруара 2003. године, утврђено је да ће се закони Савезне Републике Југославије изван послова Србије и Црне Горе примењивати као закони држава чланица, до доношења нових прописа од стране држава чланица, осим закона за које скупштина државе чланице одлучи да се не примењују.

Закон о извршном поступку ("Службени лист СРЈ", бр. 28/2000, 73/2000 и 71/2001) се према наведеним одредбама Уставне повеље примењује као закон Републике Србије. Ступањем на снагу овог Закона 8. јула 2000. године, престао је да важи Закон о извршном поступку ("Службени лист СФРЈ", бр. 20/78, 6/82, 74/87, 57/89, 20/90 и 35/91 и "Службени лист СРЈ", бр. 27/92, 31/93 и 24/94), осим одредаба чл. 194, 195, 197, 198, 200. до 203, 206, члана 207. ст. 1. и 2. и члана 208. ст. 1. и 2. које су престале да важе 31. децембра 2002. године.

Одредбама Закона чији су делови оспорени, прописано је: чланом 6. став 1. - да извршни поступак у првом степену води и одлуке доноси судија појединац, а о приговору одлучује веће тројице судија истог суда; чланом 8. - да се против решења донесеног у првом степену може се изјавити приговор, осим ако у овом Закону није одређено да приговор није дозвољен (став 1.), да се приговор може изјавити у року од три дана од дана достављања решења (став 2.), да приговор не одлаже извршење, ако Законом није другачије одређено (став 3.), да је одлука донесена по приговору правноснажна (став 4.) и да против закључка нема места правном леку (став 5.); и чланом 9. - да против правноснажног решења донесеног у поступку извршења и обезбеђења није дозвољена ревизија, нити понављање поступка.

Уставом Републике Србије утврђено је: да се слободе и права остварују, а дужности испуњавају на основу Устава, осим кад је Уставом предвиђено да се услови за остваривање појединих слобода и права утврђују законом, и да се обезбеђује судска заштита слобода и права зајемчених и признатих Уставом (члан 12. ст. 1. и 4.); да свако има право на једнаку заштиту својих права у поступку пред судом, другим државним или било којим органом или организацијом, и да је свакоме зајемчено право на жалбу или друго правно средство против одлуке којом се решава о његовом праву или на закону заснованом интересу (члан 22.); да Република Србија уређује и обезбеђује остваривање и заштиту слобода и права човека и грађанина, уставност и законитост (члан 72. став 1. тачка 2.); да судови штите слободе и права грађана, законом утврђена права и интересе правних субјеката и обезбеђују уставност и законитост (члан 95.); да су судови самостални и независни у свом раду и суде

на основу Устава, закона и других општих аката (члан 96. став 1.); да суд суди у већу и да се законом може одредити да у одређеним стварима суди судија појединац (члан 98. ст. 1. и 2.); да се организација, оснивање, надлежност и састав судова и поступак пред судовима уређују законом (члан 102. став 1. Устава); да се против решења и других појединачних правних аката судских, управних и других државних органа донесених у првом степену, може изјавити жалба надлежном органу, и да се законом, изузетно, у одређеним случајевима може искључити жалба, ако је на други начин обезбеђена заштита права и законитости (члан 124. ст. 1. и 2.).

По оцени Уставног суда, оспорена одредба члана 6. Закона није у супротности са Уставом. Устав је у члану 22. свима зајемчио једнаку заштиту права и на закону заснованих интереса у поступку пред судовима, државним органима и другим органима и организацијама, као и право на жалбу или друго правно средство против одлуке којом се решава о овим правима и правним интересима, остављајући при томе другим својим одредбама (члан 12. ст. 1, 2. и 4., члан 72. став 1. тачка 2., члан 96. став 1. и члан 98. ст. 1. и 2.) законодавцу да утврди који надлежни орган о томе одлучује, и у ком саставу, што је у члану 6. став 1. Закона и учињено прописивањем да је надлежни орган који одлучује о приговору као правном средству против одлука донетих у извршном поступку у првом степену - веће тројице судија истог суда.

Поводом оспорених одредаба чл. 8. и 9. Закона, Суд је утврдио да су неосновани наводи иницијатора да се овим одредбама искључује право на жалбу и могућност изјављивања ванредних правних лекова. Закон сагласно Уставу и начелу хитности у извршном поступку уводи приговор као друго правно средство против решења извршног суда донетог у првом степену, чиме је, сагласно члану 22. и члану 124. ст. 1. и 2. Устава по коме се и другим правним средством, осим жалбе, могу штитити права и на закону засновани интереси грађана, на општи и једнак начин за све учеснике у извршном поступку обезбеђена судска заштита права и законитости. Оваквом регулативом не повређује се ни правни принцип деволутивног дејства жалбе односно другог редовног правног средства против одлуке суда која се доноси у првом степену, јер о приговору одлучује одређено другостепено судско веће, као друга судска инстанца која не решава у првостепеном поступку. Такође, решење Закона према коме против правноснажне судске одлуке у извршном поступку нису дозвољени ревизија и понављање поступка као ванредни правни лекови, не значи искључење свих ванредних правних лекова као средстава за заштиту интереса странака, јер сходна примена Закона о парничном поступку, у поступку извршења оставља могућност подношења другог предвиђеног ванредног правног лека - захтева за заштиту законитости.

Имајући у виду да из одредаба чл. 95, 96, 98. и 102. Устава произлази овлашћење за законско уређивање надлежности, састава судова и поступака пред њима, које укључује право на прописивање правних средстава и лекова у судским поступцима па и у извршном поступку, Суд оцењује да се оспореним одредбама чл. 6, 8. и 9. Закона не повређују Уставом гарантоване слободе и права и утврђене дужности грађана и да оне нису у супротности са чланом 22. став 2. Устава. Одређивање врсте и броја правних средстава у извршном судском поступку ствар је законодавне политике и процене целисходности појединих законских решења која Уставни суд сагласно одредби члана 125. Устава није надлежан да оцењује.

На основу изложеног, као и члана 47. тачка 3) Закона о поступку пред Уставним судом и правном дејству његових одлука ("Службени гласник РС", бр. 32/91 и 67/93), Уставни суд је одлучио као у изреци.

Решење Уставног суда
ГУ-299/2003 од 12.02.2004.

Закон о изменама Закона о парничном поступку ("Службени лист СРЈ", број 3/2002).

- члан 16.

Уставни суд је донео:

Р Е Ш Е Њ Е

Не прихвата се иницијатива за покретање поступка за утврђивање неуставности одредбе члана 16. Закона о изменама Закона о парничном поступку ("Службени лист СРЈ", број 3/2002).

Уставном суду Републике Србије поднета је иницијатива за покретање поступка за утврђивање неуставности одредбе члана 16. Закона наведеног у изреци. По мишљењу иницијатора оспорена одредба има ретроактивно дејство на све спорове који су покренути пре измене закона, а није донета првостепена одлука или није изјављена ревизија, због тога што су измењени вредносни износи, у члану 382. ст.2. и 3.; члану 458. став 1.; члану 497. став 1.; члану 502. став 1. Закона, довели до тога да су у споровима који су у току, странке изгубиле право на улагање ревизије иако су то право "стекле" по ранијем закону.

У спроведеном поступку Уставни суд је утврдио:

Закон о изменама Закона о парничном поступку ("Службени лист СРЈ", број 3/2002) ступио је на снагу 26. јануара 2002. године.

У оспореној одредби члана 16. Закон прописује да ако је пре ступања на снагу овог закона донесена првостепена пресуда или решење којим је поступак пред првостепеним судом окончан, даљи поступак спровешће се по правилима парничног поступка која су важила до дана ступања на снагу овог закона (став 1); а ако после ступања на снагу овог закона буде укинута првостепена одлука из става 1. овог члана, даљи поступак спровешће се по овом закону (став 2.); о ревизији изјављеној против правноснажне одлуке другостепеног суда, у поступку који је покренут пре ступања на снагу овог закона, решаваће се по правилима парничног поступка која су важила до дана ступања на снагу овог закона (став 3.).

Одредбом члана 121. Устава Републике Србије утврђено је да закон, не може имати повратно дејство и да се само законом може одредити да

поједине његове одредбе, ако то захтева општи интерес утврђен у поступку доношења закона, имају повратно дејство.

По оцени Суда, оспорена одредба члана 16. Закона, нема повратно дејство, јер не мења односе који су правноснажно окончани пред првостепеним или другостепеним судом до ступања на снагу овог закона, већ се том одредбом, као прелазном, прописује поступање по новом Закону, у првостепеним поступцима који су у току, независно од тога да ли је поступак покренут, пре или након измене закона, или је поступак настављен након укидања првостепене одлуке (ст. 1. и 2.). У погледу уставности става 3., по коме се о ревизији изјављеној против правноснажне одлуке другостепеног суда, у поступку који је покренут пре ступања на снагу овог закона, решава по правилима парничног поступка која су важила до дана ступања на снагу овог закона, Уставни суд оцењује да се, том одредбом не предвиђа повратно дејство закона, већ напротив прописује се примена одредби закона које су важиле до дана ступања на снагу овог закона.

На основу члана 47. тачка 3. Закона о поступку пред Уставним судом и правном дејству његових одлука ("Службени гласник РС", бр. 32/91 и 67/93) решено је као у изреци.

Решење Уставног суда
ГУ-147/2003 од 05.02.2004.

Закон о адвокатури ("Службени лист СРЈ", бр. 24/98, 26/98, 69/2000, 11/2002 и 72/2002).

- члан 4. став 1. тачка 7) и став 2.

Статут Адвокатске коморе Србије ("Службени гласник РС", бр. 43/99, 65/2001 и 41/2002).

- члан 77. став 2.

Уставни суд је донео:

О Д Л У К У

1. Утврђује се да одредба члана 77. став 2. Статута Адвокатске коморе Србије ("Службени гласник РС", бр. 43/99, 65/2001 и 41/2002) није у сагласности с Уставом и законом.

2. Не прихвата се иницијатива за покретање поступка за утврђивање неуставности одредаба члана 4. став 1. тачка 7) и став 2. Закона о адвокатури ("Службени лист СРЈ", бр. 24/98, 26/98, 69/2000, 11/2002 и 72/2002).

3. Не прихвата се иницијатива за покретање поступка за утврђивање неуставности и незаконитости одредаба члана 77. ст. 1. и 3. Статута из тачке 1.

Уставном суду Републике Србије поднета је иницијатива за покретање поступка за утврђивање неуставности одредаба члана 4. Закона о адвокатури и иницијатива за покретање поступка за утврђивање неуставности и незаконитости одредаба члана 77. Статута Адвокатске коморе Србије. У иницијативи се наводи да је оспореним одредбама Закона о адвокатури, као допунски услов за обављање адвокатуре прописан и услов достојност поверења за обављање адвокатуре, који се у пракси примењује необјективно и ради обезбеђења одређених интереса органа који одлучују о упису у именик адвоката. По мишљењу иницијатора оспореним одредбама члана 77. Статута Адвокатске коморе Србије наведени законски услов прописан је на другачији начин, чиме се ствара стање умањене правне сигурности у адвокатури као друштвеном позиву и служби, јер у пракси надлежни органи, примењујући овај додатни услов за обављање адвокатуре, ограничавају обављање адвокатске делатности.

У одговору Адвокатске коморе Србије на разлоге оспоравања одредаба Статута Адвокатске коморе, истиче се да је достојност поверења за бављење одређеним професијама прописана великим бројем важећих закона, а да је достојност прописана као један од услова за све сталне учеснике правосудног процеса, због чега ни адвокатура не може бити изузетак. Према наводима Адвокатске коморе овај услов одговара међународним стандардима који се односе на слободу вршења адвокатске професије. У вези са оспоравањем одредбе члана 77. Статута Адвокатске коморе Србије, у одговору се наводи да је оспорена одредба Статута у свему сагласна са чланом 1. Закона о изменама и допунама Закона о адвокатури ("Службени лист СРЈ", број 11/2002).

Оспореном одредбом члана 4. став 1. тачка 7) Закона о адвокатури прописано је да право уписа у именик адвоката стиче лице које, поред осталих услова, испуњава и услов: да је достојно поверења за обављање адвокатуре. У ставу 2. овог члана прописано је да није достојно поверења за обављање адвокатуре лице из чијег се понашања у обављању раније професионалне делатности или других поступака може закључити да неће савесно обављати адвокатуру и чувати њен углед, а да се достојност поверења за обављање адвокатуре утврђује у складу са општеприхваћеним моралним нормама и кодексом професионалне етике адвоката.

Одредбом члана 11. Устава Републике Србије утврђено је да су слободе и права човека и грађанина ограничени само једнаким слободама и правима других, и кад је то Уставом утврђено, а чланом 12. Устава утврђено је да се слободе и права остварују а дужности испуњавају на основу Устава, осим кад је Уставом предвиђено да се услови за остваривање појединих слобода и права утврђују законом, и да се само законом може прописати начин остваривања појединих слобода и права кад је то неопходно за њихово остваривање. Одредбом члана 13. Устава утврђено је да су грађани једнаки у правима и дужностима и имају једнаку заштиту пред државним и другим органима без обзира на расу, пол, рођење, језик, националну припадност, вероисповест, политичко или друго уверење, образовање, социјално порекло, имовно стање или које лично својство, а одредбама члана 35. ст. 1. и 2. Устава утврђено је право на рад и зајамчена слобода рада, слободан избор занимања и запослења и да је свакоме, под једнаким условима доступно радно место и функција. Чланом 57. став 1. Устава предвиђено је да се привредне и друге

делатности обављају слободно и под једнаким условима, у складу с Уставом и законом.

Оспореним одредбама члана 4. Закона о адвокатури, по оцени Уставног суда, не повређују се Уставом утврђене слободе и права човека и грађанина (члан 11.), нити се ограничава остваривање слобода и права човека и грађанина (члан 12.). Услови за упис у именик адвоката односе се подједнако на сва лица која се налазе у истој правној ситуацији, односно која поднесу захтев за упис у именик адвоката, па Уставни суд сматра да нема повреде уставног начела о једнакости у правима и дужностима и једнакој заштити пред државним и другим органима (члан 13.), нити се оспореним одредбама Закона ограничава право на рад и слобода рада и слободан избор занимања (члан 35. Устава).

Оспорени члан 77. Статута Адвокатске коморе Србије гласи:

"Управни одбор може да одбије захтев за упис у именик адвоката ако оцени да кандидат није достојан поверења за обављање адвокатске делатности.

Недостојним поверења сматра се кандидат чији дотадашњи рад, друге јавне активности и приватни живот, када је овај доступан увиду и оцени јавности, не дају основа за уверење да ће се у обављању адвокатске делатности придржавати закона, статута адвокатске коморе и Кодекса професионалне етике адвоката.

Када управни одбор адвокатске коморе одбије захтев за упис у именик адвоката дужан је да одмах о томе обавести све адвокатске коморе."

Одредбом члана 4. Закона о адвокатури прописани су услови за упис адвоката у именик адвоката. Чланом 56. Закона, Адвокатској комори Србије и Адвокатској комори Црне Горе поверено је, поред осталих јавних овлашћења, одлучивање о захтеву за упис у именик адвоката и адвокатских приправника, а чланом 57. став 1. Закона прописано је да адвокатске коморе република своју унутрашњу организацију и рад уређују статутом и другим општим актима, као и да се статутом уређује начин вршења јавних овлашћења и унутрашња организација и рад коморе и њених органа.

По оцени Уставног суда, оспореном одредбом члана 77. став 2. Статута Адвокатске коморе, услов достојност бављења адвокатуром уређен је другачије него што је тај услов утврђен одредбом члана 4. Закона о адвокатури. Полазећи од основног принципа уставности и законитости утврђеног чланом 119. став 3. Устава, по коме сваки пропис и општи акт мора бити сагласан са законом и осталим републичким прописима, као и од тога да Законом о адвокатури, адвокатској комори републике није дато овлашћење да својим статутом или општим актом уређује услове за бављење адвокатуром, по оцени Уставног суда, оспорена одредба Статута је несагласна са одредбама чл. 56. и 57. Закона о адвокатури.

У вези са оспоравањем одредаба члана 77. ст. 1. и 3. Статута, Уставни суд сматра да су оспорене одредбе Статута у сагласности са наведеним одредбама Закона о адвокатури, јер је надлежни орган адвокатске коморе Републике Законом овлашћен да цени испуњеност прописаних услова за обављање адвокатуре и да одлучује о захтевима за упис у именик адвоката. Стога Суд није прихватио иницијативу за покретање поступка за утврђивање неуставности и незаконитости наведених одредаба Статута.

На основу члана 46. тач. 1) и 3) и члана 47. тачка 3) Закона о поступку пред Уставним судом и правном дејству његових одлука ("Службени гласник РС", бр. 32/91 и 67/93) Уставни суд је одлучио као у изреци.

На основу члана 130. став 2. Устава Републике Србије одредба члана 77. став 2. Статута из тачке 1. изреке престаје да важи даном објављивања одлуке Уставног суда у "Службеном гласнику Републике Србије".

Одлука Уставног суда ("Службени гласник РС", број 64/2004)
 IY-162/2003 од 22.04.2004.

Закон о универзитету ("Службени гласник РС", бр. 21/02).

- члан 98.

Уставни суд је донео:

Р Е Ш Е Њ Е

Не прихвата се иницијатива за покретање поступка за утврђивање неуставности одредбе члана 98. Закона о универзитету ("Службени гласник РС", број 21/02).

Уставном суду Републике Србије поднета је иницијатива за покретање поступка за оцену уставности члана 98. Закона о универзитету. По мишљењу подносиоца представке оспореном одредбом Закона о универзитету "укинута су права на рад професорима универзитета, јер је Устав предвидео равноправност грађана и право на рад, што је у овом случају апсолутно прекршено". Такође сматра да је оспорени члан 98. Закона о универзитету у колизији са одредбом члана 97. тачка 2. Закона о раду.

Уставни суд је утврдио да је у оспореном члану 98. Закона о универзитету, прописано да наставнику престаје радни однос на крају школске године у којој је навршио 65 година живота.

У члану 35. став 3. Устава Републике Србије утврђено је да запосленима може престати радни однос против њихове воље, под условима и на начин утврђен законом и колективним уговором. У члану 72. став 1. Устава прописано је да Република Србија, поред осталог, уређује и обезбеђује систем у области радних односа (тачка 4) и систем у области образовања (тачка 6). Чланом 65. Устава прописано је да се законом утврђују услови и начин обављања делатности односно послова за које се образују јавне службе. На основу наведених уставних овлашћења Народна скупштина је Законом о универзитету уредила систем у области универзитетског образовања, услове и начин обављања делатности универзитета и факултета као јавне службе. Законом су поред осталог утврђена права и обавезе из радног односа наставника, сарадника и других запослених на универзитету и факултету.

Законом о универзитету у члану 90. прописано је да се у погледу права, обавеза и одговорности наставника и сарадника и других запослених на универзитету, односно факултету примењује закон којим се уређују радни односи, ако овим законом није друкчије уређено, док је одредбом члана 98. Закона прописан престанак радног односа наставника на крају школске године у којој је напунио 65 година живота. С обзиром на то, да се на наставнике запослене на универзитету, односно факултету примењује Закон о универзитету, којим није предвиђена могућност да наставник остане у радном односу после 65 година живота, то је у погледу овог услова за престанак радног односа искључена примена одредаба Закона о раду.

Имајући у виду да је законодавац овлашћен да у оквиру утврђивања и обезбеђивања система радних односа предвиди и престанак радног односа против воље запосленог, то оспорена одредба члана 98. Закона о универзитету није, по оцени Уставног суда, несагласна с Уставом. Наведено утврђивање престанка радног односа за наставнике запослене на универзитету, односно факултету сагласно је овлашћењу из члана 35. став 3. Устава, а да ли ће законодавац престанак радног односа уредити једним или са више закона и да ли ће услови и начин престанка радног односа за различите категорије запослених бити уређени на исти или различит начин питање је законодавне политике, о чему према члану 125. Устава није надлежан да одлучује Уставни суд. Чињеница да оспорена одредба Закона на другачији начин утврђује престанак радног односа него Закон о раду не даје основ за утврђивање њене неуставности.

Оспореном одредбом Закона нису, по оцени Уставног суда, повређена начела прокламована у члану 13. Устава о једнакости грађана. Наиме, услов за престанак радног односа утврђен у оспореној одредби члана 98. Закона је једнак за све наставнике запослене на универзитету односно факултету, а уставни принцип једнакости из члана 13. Устава не подразумева једнакост грађана у апсолутном смислу те речи, већ гарантује једнакост грађана који се налазе у идентичним ситуацијама.

Уставни суд према наведеном члану 125. Устава, није надлежан да цени узајамну сагласност републичких закона, односно два прописа исте правне снаге која су донета од истог органа и по истом поступку.

На основу изложеног и члана 47. тачка 3) Закона о поступку пред Уставним судом и правном дејству његових одлука ("Службени гласник РС", бр. 32/91 и 67/93) Уставни суд је одлучио као у изреци.

Решење Уставног суда
IУ-116/2003 од 03.06.2004.

**Закон о основама система образовања и васпитања
("Службени гласник РС", број 62/2003).**

- члан 142. став 2.

Уставни суд је донео:

О Д Л У К У

Одбија се предлог за утврђивање неуставности одредбе члана 142. став 2. Закона о основама система образовања и васпитања ("Службени гласник РС", број 62/2003).

Синдикат образовања Србије покренуо је поступак пред Уставним судом Републике Србије за оцену уставности одредбе члана 142. став 2. Закона о основама система образовања и васпитања. Предлагач истиче да се оспореном одредбом онемогућава примена института колективног преговарања, а одређеној категорији запослених (запослени из члана 3. став 1. Закона о јавним службама), онемогућава једно од основних права по основу рада - права да се кроз колективни уговор, односно правилник о раду као опште акте, утврде елементи за одређивање зараде и начин одређивања износа зараде, што је у супротности са чланом 36. став 1. и чланом 119. Устава Републике Србије.

Уставни суд је предлог овлашћеног предлагача доставио Народној скупштини Републике Србије ради давања одговора. Народна скупштина није доставила тражени одговор па је Суд наставио поступак, сагласно одредби члана 16. став 3. Закона о поступку пред Уставним судом и правном дејству његових одлука ("Службени гласник РС", бр. 32/91 и 67/93).

Оспореном одредбом члана 142. став 2. Закона о основама система образовања и васпитања утврђено је да се на утврђивање и обрачун плата, накнада и других примања запослених у установама примењују прописи којима се уређују плате, накнаде и друга примања запослених у државним органима и јавним службама.

Устав Републике Србије утврђује да се слобода и права остварују, а дужности испуњавају на основу Устава, осим кад је Уставом предвиђено да се услови за остваривање појединих слобода и права уређују законом, као и да се законом може прописати начин остваривања појединих слобода и права кад је то неопходно за њихово остваривање (члан 12. ст. 1. и 2.), да запослени имају право на одговарајућу зараду (члан 36.), да Република Србија уређује и обезбеђује, између осталог, и систем у области радних односа и образовања (члан 72. став 1. тач. 4. и 6.), као и да закон, статут аутономне покрајине, други пропис или општи акт мора бити сагласан с Уставом (члан 119. став 1.).

У складу с уставним овлашћењима, законодавац је општи режим радних односа, дакле и зарада (плата), накнада и других примања запослених уредио Законом о раду ("Службени гласник РС", бр. 70/01 и 73/01) који се примењује на све запослене изузев у случају када су права, обавезе и одговорности запослених по основу рада у појединим областима уређена посебним законом. Законом о основама система образовања и васпитања и то у делу којим уређује права, обавезе и одговорности запослених у образовним и васпитним установама, другачије је уређен начин утврђивања и обрачун зарада (плата), накнада и других примања запослених него што је то уређено Законом о раду који утврђује да се општим актом (то су, у смислу одредбе члана 1. став 2. Закона о раду, колективни уговор и правилник о раду) или уговором о раду, утврђују елементи за одређивање зараде и начин утврђивања зараде (члан 81. став 3.), истовремено утврђујући и право на различите видове накнаде зараде и других примања и утврђивања њихове висине (чл. 85-91).

Оспореном одредбом Закона прописано је да се на утврђивање и обрачун плата, накнада и других примања запослених у установама примењују

прописи којима се уређују плате, накнаде и друга примања запослених у државним органима и јавним службама. Такво утврђивање сагласно је уставном одређењу права на зараду из одредбе члана 36. Устава и овлашћењу Републике Србије из одредбе члана 72. став 1. тач. 4. и 6. Устава. Устав само утврђује право запосленог на зараду без одређивања начина утврђивања и обрачуна зараде па законодавац, у уређивању тих питања, има у датим уставним оквирима, пуну слободу. На који начин ће та питања бити уређена, као и то да ли ће бити уређена једним или са више закона, на исти или различит начин, ствар је законодавне политике коју Уставни суд, сагласно одредби члана 125. Устава, није надлежан да оцењује.

Полазећи од наведеног, законодавац оспореном одредбом Закона није, по оцени Суда, повредио ни начело уставности утврђено одредбом члана 119. став 1. Устава.

На основу изложеног и члана 46. тачка 9) Закона о поступку пред Уставним судом и правном дејству његових одлука, Суд је одлучио као у изреци.

Одлука Уставног суда
 ГУ-283/2003 од 12.02.2004.

("Службени гласник РС", број 34/2004)

Закон о основама система образовања и васпитања
 ("Службени гласник РС", број 62/2003).

- члан 132. став 2.

Уставни суд је донео:

РЕШЕЊЕ

1. Не прихватају се иницијативе за покретање поступка за утврђивање неуставности одредбе члана 132. став 2. Закона о основама система образовања и васпитања ("Службени гласник РС", број 62/2003).

2. Одбацује се захтев за оцену основаности и законитости решења о пензионисању.

Уставном суду Републике Србије поднето је више иницијатива за покретање поступка за оцену уставности одредбе члана 132. став 2. Закона о основама система образовања и васпитања. У иницијативама се истиче да је оспорена одредба у супротности с Уставом гарантованим правом на рад, да се њоме нарушава раноправност запослених у остваривању права из радног односа, као и да се том одредбом ствара неравноправност запослених у самој школи с обзиром да се оспорена одредба односи само на наставно особље. Даље се наводи да је Закон о раду прописао забрану дискриминације утврђујући да се лице које тражи запослење, као и запослени, не може стављати у неповољнији положај у односу на друге, као и да је истим законом утврђено да запосленом престаје радни однос, између осталог, и када наврши 65 година живота и најмање 15 година стажа осигурања. Како оспорена одредба Закона утврђује другачије услове за престанак радног односа, то је иста неуставна јер

наставника, васпитача или стручног сарадника који има 40 година стажа осигурања, а нема 65 година живота, доводи у неравноправан положај у односу на друге запослене. Тиме се наведеној категорији запослених укида право на рад и пре навршених 65 година живота, уколико су навршили 40 година стажа осигурања, што је противно Уставу јер наведени запослени немају исти обим права са другим запосленима. Такође се истиче да је оспорена одредба Закона у колизији са одредбом члана 97. Закона о раду као и одредбом члана 19. Закона о пензијском и инвалидском осигурању којом је утврђено да осигураник стиче право на старосну пензију када кумулативно испуни оба прописана услова (године живота и стаж осигурања).

Представком у којој се истиче да је одредба члана 132. став 2. Закона о основама система образовања и васпитања у колизији са Законом о пензијском и инвалидском осигурању који, по мишљењу подносиоца представке, омогућава осигуранику да ради све док не испуни оба прописана услова, предлаже се да Уставни суд оцени основаност и законитост решења о пензионисању.

Оспореном одредбом члана 132. став 2. Закона о основама система образовања и васпитања утврђено је да наставнику, васпитачу или стручном сараднику у установи престаје радни однос на крају школске године у којој наврши 40 година стажа осигурања или 65 година живота.

Устав Републике Србије утврђује да су грађани једнаки у правима и дужностима и имају једнаку правну заштиту пред државним и другим органима без обзира на расу, пол, рођење, језик, националну припадност, вероисповест, политичко или друго уверење, образовање, социјално порекло, имовно стање или које лично својство (члан 13.), да запосленима може престати радни однос против њихове воље, под условима и на начин утврђен законом и колективним уговором (члан 35. став 3.), као и да Република Србија уређује и обезбеђује и систем у области радних односа (члан 72. став 1. тачка 4)).

У складу са уставним овлашћењем, Република Србија уредила је радне односе, па и престанак радног односа и то у више закона. Општи режим радних односа уређен је Законом о раду ("Службени гласник РС", бр. 70/01 и 73/01) који се примењује на све запослене изузев у случају када су права, обавезе и одговорности запослених по основу рада у појединим областима уређена посебним законом. Један такав посебан закон јесте и Закон о основама система образовања и васпитања и то у делу којим уређује права, обавезе и одговорности запослених у образовним и васпитним установама. Тим законом је на друкчији начин уређен престанак радног односа по основу година живота и стажа осигурања него што је то уређено Законом о раду који утврђује да радни однос, када је у питању исти основ, престаје кад запослени наврши 65 година живота и најмање 15 година стажа осигурања, ако се послодавац и запослени друкчије не споразумеју (члан 97. тачка 2) Закона).

Престанак радног односа запосленог у установи образовања и васпитања уређен је одредбама члана 132. Закона о основама система образовања и васпитања којом су утврђена два режима престанка радног односа: први, општи режим престанка радног односа обухвата све основе престанка радног односа утврђене Законом о раду, изузев када је тај основ стаж осигурања и године живота, што је уређено оспореним ставом 2. истог члана, и односи се на све запослене у установама образовања и васпитања (став 1.);

други, посебни режим престанка радног односа који се, када су основ престанка радног односа стаж осигурања и године живота, односи само на наставнике, васпитаче и стручне сараднике (став 2.). Такво утврђивање престанка радног односа, за наставника, васпитача и стручног сарадника сагласно је овлашћењу законодавца из одредбе члана 35. став 3. Устава. Да ли ће, при томе, коришћењем овог овлашћења законодавац престанак радног односа уредити једним или са више закона и да ли ће услови и начин престанка радног односа за различите категорије запослених бити уређени на исти или различит начин, ствар је законодавне политике коју Уставни суд, сагласно одредби члана 125. Устава, није надлежан да оцењује.

Оспореном одредбом Закона утврђени услови за престанак радног односа односе се једнако на све грађане који се налазе у истој правној ситуацији, односно на све грађане који су као наставници, васпитачи или стручни сарадници запослени у образовној или васпитној уставнови, а уставни принцип једнакости грађана из члана 13. Устава не подразумева једнакост грађана у апсолутном смислу те речи већ гарантује једнакост грађана који се налазе у идентичним ситуацијама.

Оспорена одредба Закона на другачији начин уређује престанак радног односа него Закон о раду, али та чињеница не даје основа за утврђивање њене неуставности. Сукоб (колизију) два прописа исте правне снаге, донета од истог органа и по истом поступку, а који исту материју уређују на различите начине, не оцењује Уставни суд, сагласно одредби члана 125. Устава.

Решење о пензионисању по својој је природи појединачни правни акт па Уставни суд, сагласно одредби члана 125. Устава, није надлежан да оцењује основаност и законитост тог акта.

На основу изложеног, члана 19. став 1. тачка 1) и члана 47. тачка 3) Закона о поступку пред Уставним судом и правном дејству његових одлука ("Службени гласник РС", бр. 32/91 и 67/93), Суд је решио као у изреци.

Решење Уставног суда
IY-321/2003 од 29.01.2004.

**Закон о основама система образовања и васпитања
("Службени гласник РС", бр. 62/2003).**

- члан 162. ст. 1. и 2.

Уставни суд је донео:

РЕШЕЊЕ

Не прихвата се иницијатива за покретање поступка за утврђивање неуставности одредаба члана 162. ст. 1. и 2. Закона о основама система образовања и васпитања ("Службени гласник РС", број 62/2003).

Уставном суду Републике Србије поднета је иницијатива за покретање поступка за утврђивање неуставности одредаба члана 162. ст. 1. и 2. Закона наведеног у изреци. Иницијатор сматра да оспорене одредбе имају ретроактивно дејство, односно да "захватају" и раднике који су, скоро пред пензијом и да као такве нису у сагласности с Уставом.

Уставни суд је утврдио да је одредбом члана 67. Закона прописано да секретар установе обавља управне, нормативно-правне и друге правне послове (став 1.), те да послове секретара може да обавља дипломирани правник са положеним стручним испитом за секретара (став 2.), као и да је лице из става 2. дужно да у року од две године од дана заснивања радног односа положи стручни испит за секретара, јер му у противном престаје радни однос (ст. 3. и 4.). Оспореним одредбама члана 162. предвиђено је да запослени у установи који је обављао послове секретара до дана ступања на снагу овог закона, а није дипломирани правник, може да обавља ове послове до краја школске 2005/2006. године (став 1.), након чега се распоређује на друге одговарајуће послове, а ако таквих послова нема остварује права запосленог за чијим је радом престала потреба (став 2.).

Устав Републике Србије утврђује: да свако има право на рад (члан 35. став 1.), да запосленом може престати радни однос против његове воље, под условима и на начин утврђен законом и колективним уговором (став 2.), да се законом утврђују услови и начин обављања делатности, односно послова за које се образују јавне службе (члана 65.), те да Република Србија, између осталог, уређује и обезбеђује, систем у области образовања и систем јавних служби (члан 72. став 1. тач. 6. и 7.).

Полазећи од наведених одредаба Устава по којима Република Србија уређује и обезбеђује систем у области образовања, односно систем јавних служби, законодавац је овлашћен да уреди и питање обављања послова секретара установе у смислу врсте послова које обавља, неопходне стручне спреме за обављање тих послова, па и да утврди до када те послове могу да обављају лица која не испуњавају законом порописане услове. Оспореним одредбама члана 162. ст. 1. и 2, као прелазним и завршним одредбама Закона о основама система образовања и васпитања, законодавац је уредио начин успостављања новог правног режима за обављање послова који су у надлежности секретара установа прописаних Законом, као и статус лица која не испуњавају законом прописане услове за обављање послова секретара установе. Полазећи од наведеног, по оцени Уставног суда оспореним одредбама није повређен уставни принцип забране повратног дејства закона, другог прописа или општег акта из члана 121. Устава Републике Србије.

Прописивање услова за обављање послова секретара установе, те одређивање момента примене ове норме и регулисања статуса лица која не испуњавају услове за обављање ове делатности, ствар је законодавне политике у овој области чију целисходност Уставни суд није овлашћен да цени у смислу члана 125. Устава Републике Србије.

На основу изложеног и члана 47. став 1. тачка 3) Закона о поступку пред Уставним судом и правном дејству његових одлука ("Службени гласник РС", бр. 32/91 и 67/93), Уставни суд је одлучио као у изреци.

Решење Уставног суда
IY-220/2004 од 03.06.2004.

Закон о основној школи ("Службени гласник РС", бр. 50/92, 67/93, 48/94, 66/94 и 22/02).

- члан 118.

Уставни суд је донео:

РЕШЕЊЕ

1. Не прихвата се иницијатива за покретање поступка за утврђивање неуставности члана 118 Закона о основној школи ("Службени гласник РС", бр. 50/92, 67/93, 48/94, 66/94 и 22/02).

2. Одбацује се захтев за обуставу извршења појединачног акта или радње која је предузета на основу одредаба Закона из тачке 1.

Уставном суду Републике Србије поднета је иницијатива за покретање поступка за утврђивање неуставности члана 118 Закона наведеног у изреци. По мишљењу подносиоца иницијативе оспорени члан 118. Закона није у сагласности са чланом 22. став 2. Устава Републике Србије пошто не обезбеђује правни лек у случају разрешења члана школског одбора који је изабран на предлог наставничког већа школе. Такође се предлаже да Уставни суд "обустави од извршења" Решење о разрешењу два члана школског одбора, основне школе "Браћа Барух" из Београда које је донела Скупштина града Београда 21. фебруара 2003. године.

Уставни суд је утврдио, према наводима у представци, да подносилац иницијативе тражи покретање поступка за утврђивање неуставности члана 118. Закона о основној школи у тексту који је садржан у члану 24. Закона о изменама и допунама Закона о основној школи, а који је објављен у "Службеном гласнику РС", број 22/02. У члану 24. Закона о изменама и допунама Закона о основној школи предвиђено је да се мења члан 118. Закона и прописује да је школски одбор орган управљања у школи, да чланове школског одбора именује и разрешава скупштина општине, односно скупштина града, да је изборни период четири године као и да школски одбор има девет чланова од којих су трећина представници локалне самоуправе, а по трећину чланова предлажу наставничко веће и савет родитеља тајним гласањем. Оспореним чланом Закона није прописано да разрешени члан школског одбора

нема право на жалбу, односно друго правно средство које се јемчи чланом 22. став 2. Устава Републике Србије.

Према члану 72. став 1. тачка 6) Устава Републике Србије Република уређује и обезбеђује систем у области образовања. На основу овог члана и члана 65. Устава којим је прописано да се законом утврђују услови и начин обављања делатности односно послова за које се образују јавне службе, донет је Закон о основној школи којим су утврђени услови и начин обављања делатности основне школе као јавне службе. Законом је, поред осталог, у оспореном члану 118. предвиђен школски одбор као орган управљања у школи и поступак избора и разрешења као и састав тог органа.

Чланство одређених лица у школском одбору, као органу управљања у школи, је начин остваривања јавног интереса и по оцени Уставног суда, не представља загарантовано право већ је засновано на акту који доноси законом овлашћени орган, у оквиру права и овлашћења утврђених Уставом и законом у вршењу власти и спровођењу политике у области основног образовања и васпитања као јавне службе. Према томе, чланство у школском одбору као добровољно прихваћена обавеза, ужива заштиту у оквиру заштите јавног интереса, ради којег је успостављено, у поступцима који то уређују (поступак избора, разрешења и др.).

Уставни суд према члану 125. Устава није надлежан да одлучује о целисходности наведеног законског решења и начину на који се то решење примењује од стране скупштине општине.

Захтев за обуставу извршења појединачног акта или радње која је предузета на основу оспореног члана Закона је одбачен на основу члана 42. став 3. Закона о поступку пред Уставним судом и правном дејству његових одлука ("Службени гласник РС", бр. 32/91 и 67/93), јер је донета коначна одлука.

На основу изложеног и члана 42. став 3. и члана 47. тач. 2) и 3). Закона о поступку пред Уставним судом и правном дејству његових одлука Уставни суд је одлучио као у изреци.

Решење Уставног суда
ГУ-89/2003 од 25.03.2004.

Закон о изменама и допунама Закона о основној школи ("Службени гласник РС", број 22/02).

- члан 20. став 3., члан 24. став 3. и члан 34.

Уставни суд је донео:

РЕШЕЊЕ

Не прихвата се иницијатива за покретање поступка за утврђивање неуставности одредаба члана 20. став 3., члана 24. став 3. и члана 34. Закона о изменама и допунама Закона о основној школи ("Службени гласник РС", број 22/02)

Уставном суду Републике Србије поднета је иницијатива за покретање поступка за утврђивање неуставности члана 20. став 3., члана 24. став 3. и члана 34. Закона наведеног у изреци. Подносиоци иницијативе сматрају да оспорене одредбе чл. 20 став 3 и члана 24. став 3. Закона нису у сагласности са чланом 35. став 2. и 58. Устава, пошто су код давања мишљења о кандидатима за директора школе и предлагања школског одбора "фаворизовани" чланови наставничког већа у односу на остале запослене у школи, те је тиме "ваннаставном особљу" школе ускраћено бирачко право. Оспорени члан 34. Закона, није по мишљењу иницијатора, у сагласности са чланом 35. ст. 1. и 2. и чланом 121. ст. 1. и 2. Устава, јер су досадашњи секретари школа засновали радни однос у складу са тада важећим актима о систематизацији послова и радних задатака, па није јасно који је то општи интерес који оправдава повратно дејство оспорене одредбе и онемогућава запосленима који су обављали послове секретара, а не испуњавају услове у погледу степена и врсте стручне спреме која је сада прописана Законом да наставе да обављају послове секретара.

Према члану 72. став 1. тачка 6) Устава Република уређује и обезбеђује систем у области образовања. На основу овог члана и члана 65. Устава којим је прописано да се законом утврђују услови и начин обављања делатности, односно послова за које се образују јавне службе донет је Закон о основној школи којим су утврђени услови и начин обављања делатности основне школе као јавне службе. Законом су, поред осталог, предвиђени услови и поступак за избор директора школе и школског одбора, послови и услови за обављање послова секретара школе као и могућност за запосленог који је обављао послове секретара, а не испуњава законом прописане услове у погледу врсте и степене стручне спреме да до одређеног рока обавља послове секретара школе.

Законом о изменама и допунама Закона о основној школи ("Службени гласник РС", број 22/02) чланом 20. измењен је члан 115. Закона којим су предвиђени услови и начин избора директора школе. У оспореном ставу 3. овог члана предвиђено је да директора школе бира школски одбор на основу јавног конкурса по прибављеном мишљењу наставничког већа школе.

Чланом 24. наведеног Закона измењен је члан 118. Закона, а у оспореном ставу 3. је предвиђено да школски одбор (који именује скупштина општине) има девет чланова од којих су трећина представници локалне самоуправе, по трећину предлажу наставничко веће и савет родитеља тајним изјашњавањем.

Уставни суд је утврдио да оспореним одредбама члана 20. став 3. и члана 24. став 3. Закона није уређено бирачко право запослених, већ је прописано прибављање мишљења наставничког већа у поступку избора директора школе, односно давање предлога наставничког већа у поступку именовања школског одбора, те по оцени Уставног суда, нису повређена права која су зајамчена у члану 35. став 2. и члану 58. Устава у погледу учешћа у управљању која се остварују у складу са законом и колективним уговором. Наиме, наставничко веће није орган управљања у школи, већ стручни орган чија се овлашћења и начин рада утврђују статутом школе, а оспореним одредбама није искључена могућност да се при давању мишљења, односно предлога затражи и мишљење свих запослених, односно да се при предлагању чланова

школског одбора предложи било ко од запослених у школи, а не само наставници.

Према оспореном члану 34. Закона запослени који је до дана ступања на снагу овог Закона обављао послове секретара школе, а не испуњава услов у погледу степена и врсте стручне спреме може да обавља ове послове најдуже до краја школске 2004/2005 године (став 1.). Запослени из става 1. овог члана распоређује се на друге послове, а ако таквих послова нема, остварује права запосленог за чијим је радом престала потреба.

Имајући у виду да према наведеним одредбама Устава Република утврђује и обезбеђује систем у области образовања и да школа обавља делатност као јавна служба, законодавац је био овлашћен да уреди и питање услова у погледу врсте и степена стручне спреме секретара школе који обавља управне, нормативно-правне и друге правне послове у школи као и рокове до када и запослени који не испуњава услове у погледу стручне спреме може да обавља послове секретара школе, и остваривање права тог лица после истека прописаног рока. По оцени Уставног суда оспореним одредбама члана 34. Закона нису повређена начела прокламована у члану 35. ст. 1. и 2. Устава, а која се односе на право на рад, слободу рада, слободан избор занимања и запослења нити имају значење одређивања повратног дејства Закона противно члану 121. Устава, него се на нов начин уређују односи запослених који обављају послове секретара школе. Наиме, до доношења наведених измена и допуна Закона о основној школи послови секретара и врста и степен стручне спреме за обављање ових послова нису били прописани законом, већ су та питања уређивана актима школе. С обзиром на то да та материја није била законом регулисана, а имајући у виду да је у члану 122а. Закона прописано да секретар школе обавља управне, нормативно-правне и друге правне послове и да је предвиђена висока стручна спрема, која је одговарајућа за ове послове, то није могло ни да се пропише да те послове обавља запослени који је до тада испуњавао законом прописане услове у погледу стручне спреме, како је то предвиђено за наставнике, сараднике и васпитаче за које је и раније била прописана законом стручна спрема.

Које услове ће предвидети у погледу стручне спреме секретара у зависности од предвиђених послова које у школи обавља и до када ће запослени који не испуњава те услове моћи да обавља послове секретара школе је питање законодавне политике и о томе према члану 125. Устава није надлежан да одлучује Уставни суд.

На основу изложеног и члана 47. тачка 3) Закона о поступку пред Уставним судом и правном дејству његових одлука ("Службени гласник РС", бр. 32/91 и 67/93) Уставни суд је одлучио као у изреци.

Решење Уставног суда
IY-193/2003 од 08.04.2004.

Закон о порезима на имовину ("Службени гласник РС", бр. 26/01, 45/02 и 80/02).

- члан 31. став 1. тачка 4)

Уставни суд је донео:

О Д Л У К У

Одбија се предлог за утврђивање неуставности одредбе члана 31. став 1. тачка 4) Закона о порезима на имовину ("Службени гласник РС", бр. 26/01, 45/02 и 80/02).

Предлогом овлашћеног предлагача покренут је поступак пред Уставним судом Републике Србије за оцену уставности одредбе члана 31. став 1. тачка 4) Закона о порезима на имовину. Предлагач наводи да је оспореном одредбом Закона повређен уставни принцип једнакости свих облика својине, као и права која из њих проистичу. С тим у вези, истиче да је радницима из друштвених предузећа омогућено да откупе стан неоптерећен порезом на пренос апсолутних права, а да радници приватних предузећа могу да откупе стан само уколико уплате порез на пренос апсолутних права.

Уставни суд је наведени предлог доставио Народној скупштини ради давања одговора, али с обзиром да Народна скупштина у остављеном року није доставила одговор, Суд је наставио поступак, у смислу члана 16. став 3. Закона о поступку пред Уставним судом и правном дејству његових одлука ("Службени гласник РС", бр. 32/91 и 67/93).

Порез на пренос апсолутних права установљен је Законом о порезима на имовину, као посебан облик пореза на имовину. Овај порез плаћа се код преноса уз накнаду стварних права на непокретности таксативно набројаних у члану 2. став 1. овог закона (право својине, право плодуживања, право употребе и право становања, право временског коришћења (тајм - шеринг), право дугорочног закупа стана или стамбене зграде у складу са законом којим је уређено становање и право коришћења градског грађевинског земљишта). Ставом 2. наведеног члана прописано је да се непокретностима сматрају: земљиште, стамбене и пословне зграде, станови, пословне просторије, гараже, зграде и просторије за одмор и рекреацију и други грађевински објекти. У смислу става 3. овог члана, ако на непокретности постоји неко од таксативно набројаних права, порез на имовину плаћа се на то право, а не на право својине. Одредбама члана 31. став 1. тач. 1) до 9) Закона прописани су случајеви у којима се порез на пренос апсолутних права не плаћа. Оспореном тачком 4) овог члана предвиђено је да се наведени порез не плаћа у случају кад физичко лице откупом стамбене зграде или стана у друштвеној, односно државној својини са станарским правом, односно правом дугорочног закупа стекне својину или сусвојину на тој згради, односно стану.

Одредбом члана 13. Устава утврђено је да су грађани једнаки у правима и дужностима и имају једнаку заштиту пред државним и другим органима без обзира на расу, пол, рођење, језик, националну припадност, вероисповест, политичко или друго уверење, образовање, социјално порекло, имовно стање или које лично својство. Чланом 52. Устава прописано је да је свако дужан да плаћа порезе и друге дажбине утврђене законом, а чланом 69. став 3. Устава да се обавеза плаћања пореза утврђује сразмерно економској снази обвезника. Одредбом члана 72. став 1. тачка 4. Устава утврђено је овлашћење за Републику да уређује финансијски систем, што значи и порески

систем као његов интегрални део. Чланом 59. став 1. Устава одређено је да се својинска права и обавезе на средствима у друштвеној и државној својини и услови под којима се та средства могу претварати у друге облике својине уређују законом, а ставом 2. истог члана прописано је да се средства из друштвене и државне својине отуђују по тржишним условима, у складу са законом.

Суд је утврдио да је оспорена законска одредба заснована на одредбама члана 72. став 1. тачка 4, члана 52. и члана 69. став 3. Устава. Суд је оценио да у наведеним уставним одредбама не постоје ограничења за законодавца у погледу уређивања односа у пореској области, као што су: предмет опорезивања, пореска основица и пореска ослобођења. Начело из члана 13. Устава у пореској области, по оцени Суда, подразумева једнаке правне ситуације које подлежу или не подлежу опорезивању одређеном врстом пореза. Прописивање пореских ослобођења ствар је пореске политике изражене кроз одговарајући закон и у функцији је остваривања одређених циљева ове политике. С обзиром на то да се оспореном одредбом члана 31. став 1. тачка 4) Закона о порезима на имовину не доводе у питање Уставом гарантована начела једнакости грађана, равноправности облика својине и њихова једнака правна заштита, Суд је одбио предлог за оцену уставности оспорене одредбе Закона.

На основу изнетог, као и члана 46. тачка 9) Закона о поступку пред Уставним судом и правном дејству његових одлука Суд је одлучио као у изреци.

Одлука Уставног суда
IУ-451/2003 од 06.05.2004.

("Службени гласник РС", број 64/2004)

Закон о порезу на доходак грађана ("Службени гласник РС", број 24/01).

- чл. 112., 118., 120., 123. и 124.

Уставни суд је донео:

РЕШЕЊЕ

Не прихвата се иницијатива за покретање поступка за утврђивање неуставности одредаба чл. 112, 118, 120, 123. и 124. Закона о порезу на доходак грађана ("Службени гласник РС", број 24/01).

Уставном суду поднета је иницијатива за покретање поступка за утврђивање неуставности одредаба Закона о порезу на доходак грађана наведених у изреци. Иницијатор није ближе навео разлоге због којих сматра да су наведене одредбе Закона неуставне, нити је навео уставне одредбе за које сматра да су повређене.

Оспореном одредбом члана 112. Закона о порезу на доходак грађана прописано је да, до доношења решења о утврђивању месечне аконтације пореза за текућу годину, предузетници и обвезници пореза на приходе од пољопривреде и шумарства, на приходе од непокретности и на

друге приходе на које се порез не плаћа по одбитку, дужни су да плаћају месечне аконтације пореза у висини која одговара последњој месечној аконтацији из претходне године. Чланом 118. Закона прописани су рокови за плаћање пореза који се утврђују решењем пореског органа за три категорије пореских обвезника. Чланом 120. Закона прописано је да се против првостепеног решења о утврђивању пореза може изјавити жалба у року од осам дана од дана достављања решења и да се предаје првостепеном органу (ст. 1. и 2.). По жалби решава надлежни другостепени порески орган утврђен законом којим се уређује контрола, утврђивање и наплата јавних прихода и она не одлаже извршење првостепеног извршења (ст. 3. и 4.). Оспореном одредбом члана 123. Закона о порезу на доходак грађана прописано је да се на порезе који нису плаћени у прописаном року плаћа камата, у складу са савезним прописом који уређује висину стопе затезне камате. Чланом 124. Закона прописано је да ако порески обвезник, односно други порески дужник доспели порез не плати у прописаном року извршиће се принудна наплата пореза.

Устав Републике Србије утврђује да Република Србија уређује и обезбеђује финансијски систем (члан 72. став 1. тачка 4.), обавезу свих да плаћају порезе и друге дажбине утврђене законом (члан 52.), као и принцип да се обавеза плаћања пореза и других дажбина утврђује сразмерно економској снази обвезника (члан 69. став 3.). Из наведених уставних одредаба, према оцени Суда, произлази право законодавца да у оквиру вођења одговарајуће пореске политике уређује порески систем, а то значи и све елементе пореза на доходак грађана као посебног дела тог система. У том смислу, одредбама чл. 112. и 118. Закона прописани су начин и рокови плаћања пореза који се утврђују решењем пореског органа за таксативно набројане категорије пореских обвезника. Оспореним одредбама чл. 120, 123. и 124. Закона о порезу на доходак грађана, које су престале да важе 1. јануара 2003. године, даном почетка примене Закона о пореском поступку и пореској администрацији ("Службени гласник РС", број 80/2002) била су уређена питања везана за изјављивање жалбе против првостепеног решења о утврђивању пореза, плаћање камате због доцње у измиривању обавеза по основу јавних прихода и механизам принудне наплате аналоган закону којим се уређује извршни поступак. Суд је утврдио да је садржина оспорене одредбе члана 120. Закона у сагласности са уставним принципом из члана 22. став 2. Устава, према коме је свакоме зајемчено право на жалбу или друго правно средство против одлуке којом се решава о његовом праву или на закону заснованом интересу, као и одредбом члана 124. став 1. Устава којом је предвиђено да се против решења и других појединачних аката државних органа донетих у првом степену, може изјавити жалба надлежном органу. Одредбом члана 147. став 1. Закона о пореском поступку и пореској администрацији прописано је да жалба против пореског управног акта којим је одлучено о појединачним правима и обавезама из порескоправног односа нема суспензивно дејство, односно не одлаже извршење пореског управног акта. У смислу става 2. наведеног члана Закона, само изузетно другостепени порески орган може одложити извршење пореског акта, ако порески обвезник документује да би плаћањем пореза пре коначности побијаног акта претрпео битну економску штету.

Оспореном одредбом члана 123. Закона о порезу на доходак грађана, у виду упућујуће одредбе, било је прописано да се на порезе који нису

плаћени у прописаном року плаћа камата, у складу са савезним прописом којим је била уређена висина стопе затезне камате. Овакво законско решење је било последица Одлуке Савезног уставног суда IY- бр. 145/96, 146/96 и 89/77, којом је била утврђена неуставност одредбе члана 156. ранијег важећег Закона о порезу на доходак грађана ("Службени гласник РС", бр. 43/94, 74/94, 53/95, 12/96, 24/96, 39/96, 54/96, 16/97, 20/98, 42/98, 33/99, 48/99 и 54/99), којим је била прописана каматна стопа и методологија обрачунавања камате (по принципу простог интересног рачуна) из разлога што се та питања нису могла уређивати републичким законом, већ су била искључиво предмет савезних прописа. Важећим законским решењима садржаним у одредбама чл. 75. и 76. Закона о пореском поступку и пореској администрацији прописана је затезна камата у пореском поступку на износ мање или више плаћеног пореза и споредних пореских давања тако што се (независно од врсте пореза, односно других пореских давања) обрачунава и плаћа по стопи једнакој годишњој есконтној стопи централне емисионе банке, увећаној за 15 процентних поена, применом конформне методе обрачуна.

Оспореном одредбом члана 124. Закона о порезу на доходак грађана била је предвиђена могућност принудне наплате пореза, уколико порески обвезник или други порески дужник није платио доспели порез у прописаном року. То значи да се механизам принудне наплате пореза могао да примењује само уколико се на друге, Законом предвиђене начине, није могла извршити наплата доспелог пореза, односно другог фискалног давања (опомена, камата и др.). Закон о пореском поступку и пореској администрацији, који је ставио ван снаге оспорену одредбу члана 124. Закона о порезу на доходак грађана, такође, у посебном делу, садржи одредбе о принудној наплати пореза (чл. 77. до 86. Закона). Према Закону о пореском поступку и пореској администрацији, Пореска управа покреће поступак принудне наплате пореза, односно споредних пореских давања по службеној дужности доношењем решења о принудној наплати, уколико порески обвезник није платио порез, односно оспорено пореско давање у року од 10 дана од дана пријема опомене за плаћање пореза из члана 71. став 1. овог Закона. Суд је утврдио да је оспорена одредба Закона у сагласности с Уставом, јер је Република овлашћена да законом уреди односе у области пореза и других фискалних давања, па није прихватио иницијативу.

На основу изнетог, као и члана 47. тачка 3) Закона о поступку пред Уставним судом и правном дејству његових одлука ("Службени гласник РС", бр. 32/91 и 67/93), Уставни суд је решио као у изреци.

Решење Уставног суда
IY-438/2003 од 04.03.2004.

Закон о изменама и допунама Закона о порезима на употребу, држање и ношење добара ("Службени гласник РС", број 80/02).

- члан 2. тач. 3) и 4) и члан 25.

Уставни суд је донео:

РЕШЕЊЕ

1) Не прихвата се иницијатива за покретање поступка за утврђивање неуставности члана 2. тачка 3) Закона о изменама и допунама Закона о порезима на употребу, држање и ношење добара ("Службени гласник РС", број 80/2002).

2) Одбацује се захтев за оцењивање уставности члана 25. тачка 3) Закона о порезима на употребу, држање и ношење добара ("Службени гласник РС", број 26/2001) и члана 2. тачка 4) Закона из тачке 1.

Уставном суду поднета је иницијатива за покретање поступка за утврђивање неуставности одредаба члана 25. став 1. тач. 3), 4) и 6) Закона о порезима на употребу, држање и ношење добара. Иницијатори сматрају да се прописивањем пореског ослобођења за пензионисана војна лица и припаднике милиције, као и грађане који су добили на поклон оружје, крши уставни принцип једнакости грађана пред законом. Према наводима из иницијативе, прописивањем пореских ослобођења за ове категорије лица врши се "привилеговање групе грађана према статусу или начину на који су дошли у посед оружја", што је супротно уставном принципу једнакости свих грађана пред законом. Стога, у иницијативи се износи мишљење да се оспореним одредбама Закона, на основу статуса грађана и порекла оружја које је добијено без накнаде од државе, остали власници оружја доводе у неједнак положај пред законом, јер су обавезани на плаћање пореза на регистровано оружје.

Оспореним одредбама члана 25. став 1. тач. 3), 4) и 6) Закона о порезима на употребу, држање и ношење добара ("Службени гласник РС", бр. 26/2001 и 80/2002) било је прописано да се порез на регистровано оружје не плаћа на:

"3) трофејно оружје, а највише на два трофејна регистрована оружја;

4) оружје које је обвезник добио као награду или приликом одласка у пензију од Војске Југославије или Министарства унутрашњих послова, а највише на једно од добијених регистрованих оружја за које је прописана најнижа висина пореза;

б) ловачко оружје (један ловачки карабин или комбиновано ловачко оружје и једну ловачку пушку) чланова ловачког удружења која газдују ловиштем, који поседују ловну карту, за текућу годину, издату у складу са чланом 39. став 5. Закона о ловству ("Службени гласник РС", број 39/93).

Чланом 2. Закона о изменама и допунама Закона о порезима на употребу, држање и ношење добара ("Службени гласник РС", број 80/2002), који се примењује од 1. јануара 2003. године, извршене су допуне члана 25. став 1. основног текста Закона новим тачкама 3), 4) и 5), а тачка 3) члана 25. основног текста Закона постала је тачка 6), на основу члана 2. став 2. Закона о изменама и допунама Закона о порезима на употребу, држање и ношење добара ("Службени гласник РС", број 80/2002). Суд је, такође, констатовао да је Народна скупштина Републике Србије донела још један Закон о изменама и допунама Закона о порезима на употребу, држање и ношење добара ("Службени гласник РС", број 43/2004). Одредбама члана 10. овог закона које се примењују од 1. јануара 2004. године, на основу члана 13. став 2. овог закона, брисане су

тачке 3) и 6) члана 25. став 1. Закона о порезима на употребу, држање и ношење добара, што значи да су престале да се примењују са 1. јануаром 2004. године.

По спроведеном поступку утврђено је да је Уставни суд у предмету IV-154/2001 већ оцењивао уставност више одредаба наведеног Закона. Наиме, Уставни суд је на седници одржаној 18. марта 2003. године донео Одлуку којом у тачки 2) изреке није прихватио иницијативе за покретање поступка за утврђивање неуставности одредаба чл. 21. до 26. Закона о порезима на употребу, држање и ношење добара ("Службени гласник РС", број 26/2001), а у тачки 3) изреке није прихватио иницијативу за покретање поступка за утврђивање неуставности члана 2. тачка 4) Закона о изменама и допунама Закона о порезима на употребу, држање и ношење добара ("Службени гласник РС", број 80/2002). У погледу оцене уставности одредаба Закона наведених у тачки 2) изреке наведене Одлуке (а то значи и одредбе члана 25. став 1. тачка 3) основног текста Закона која је пренумерисана у тачку 6. изменама и допунама Закона из 2002. године), у образложењу Одлуке је истакнуто да су засноване на одредбама члана 52, члана 69. став 3. и члана 72. став 1. тачка 4. Устава. Према оцени Суда, оспореним одредбама Закона није повређена одредба члана 13. Устава, којом се јемчи једнакост грађана, без обзира на лична својства, јер се односе под једнаким условима на све субјекте који се нађу у истој правној ситуацији прописаној Законом. Такође, приликом оцене уставности оспорених одредаба Суд је изразио схватање да су целисходност пореске политике и мера за њено спровођење у искључивој надлежности Народне скупштине, а не Уставног суда. У вези оцене уставности одредбе члана 2. тачка 4) Закона о изменама и допунама Закона о порезима на употребу, држање и ношење добара ("Службени гласник РС", број 80/2002), којом је извршена допуна оспореног члана 25. став 1. тачком 4), а којом је прописано да се порез на регистровано оружје не плаћа на оружје које је обвезник добио као награду или приликом одласка у пензију од Војске Југославије или Министарства унутрашњих послова, а највише на једно од добијених регистрованих оружја за које је прописана најнижа висина пореза, Суд је у образложењу Одлуке утврдио да није учињена повреда Устава, јер се прописано пореско ослобођење односи једнако на све грађане који се налазе у истој правној ситуацији предвиђеној оспореном тачком 4) наведеног Закона. Према оцени Суда, принцип једнакости грађана пред законом, када је у питању плаћање или ослобођење од плаћања пореза, може се тумачити само у смислу једнаких услова опорезивања, односно ослобођења. Која ће пореска ослобођења бити прописана законом у домену је пореске политике коју води законодавни орган, а не Уставног суда.

С обзиром на то да је Уставни суд у наведеној Одлуци већ извршио оцену уставности одредбе члана 25. став 1. тачка 3) основног текста Закона (која је у истоветном тексту пренумерисана у тачку 6) Закона о изменама и допунама наведеног Закона из 2002. године), као и оцену уставности члана 2. тачка 4) Закона о изменама и допунама Закона о порезима на употребу, држање и ношење добара из 2002. године (којим је допуњен члан 25. став 1. новом тачком 4), а будући да из навода и разлога поднетих у овој представци не произлази да има основа за поновно одлучивање, Уставни суд је захтев одбацио, на основу одредбе члана 47. тачка б) Закона о поступку пред Уставним судом и правном дејству његових одлука ("Службени гласник РС", бр. 32/91 и 67/93).

Имајући у виду да из садржине затева произлази да је иницирано и покретање поступка за оцену уставности одредбе члана 25. став 1. тачка 3) Закона о порезима на употребу, држање и ношење добара, која се примењује од 1. јануара 2003. године, а брисана је изменама Закона од 2004. године са применом од 1. јануара 2004. године, утврђено је да она није била предмет оцене уставности у раније вођеним поступцима пред овим Судом. Оспореном одредбом Закона било је прописано да се порез на регистровано оружје не плаћа на трофејно оружје, а највише на два трофејна регистрована оружја. Иницијатор сматра да се прописивањем овог ослобођења врши повреда уставног начела из члана 13. Устава, којим се гарантује једнакост грађана пред законом. Суд је утврдио да је оспорена одредба Закона заснована на овлашћењу законодавца из члана 72. став 1. тачка 4. Устава. Наиме, прописивање случајева ослобођења од плаћања пореза израз је вођења одређене пореске политике која је искључиво у надлежности Народне скупштине. Прописана пореска ослобођења односе се на све грађане под идентичним условима, па је Суд оценио да не постоји повреда члана 13. Устава у односу на оспорену одредбу члана 2. тачка 3) Закона о изменама и допунама Закона о порезима на употребу, држање и ношење добара ("Службени гласник РС", број 80/2002), па није прихватио иницијативу за покретање поступка за утврђивање њене неуставности.

На основу изнетог, као и члана 47. тач. 3) и 6) Закона о поступку пред Уставним судом и правном дејству његових одлука, Уставни суд је решио као у изреци.

Решење Уставног суда
IУ-32/2004 од 08.07.2004.

Закон о контроли, утврђивању и наплати јавних прихода ("Службени гласник РС", бр. 76/91, 20/93, 37/93, 39/93, 53/93, 67/93, 45/94, 52/96, 42/98, 18/99, 33/99, 52/2000 и 34/2001).

- члан 27. и 27а.

Уставни суд је донео:

О Д Л У К У

1. Одбија се предлог за утврђивање неуставности члана 27а. Закона о контроли, утврђивању и наплати јавних прихода ("Службени гласник РС", бр. 76/91, 20/93, 37/93, 39/93, 53/93, 67/93, 45/94, 52/96, 42/98, 18/99, 33/99, 52/2000 и 34/2001).

2. Не прихвата се иницијатива за покретање поступка за утврђивање неуставности члана 27. Закона из тачке 1.

3. Одбацује се захтев за обуставу извршења појединачног акта или радње предузете на основу одредбе члана 27а. Закона из тачке 1.

Уставном суду Републике Србије поднети су предлог и иницијатива за оцену уставности одредаба чл. 27. и 27а. Закона о контроли, утврђивању и наплати јавних прихода.

У предлогу се наводи да буџетима појединих општина, на основу оспореног члана 27а. Закона, нису била уплаћена средства од пореза, накнада и других утврђених законских обавеза, што је имало за последицу мањи прилив буџетских средстава и тиме се доводило у питање нормално функционисање општине. Према мишљењу предлагача, оспореном законском одредбом повређени су начело поделе власти прокламовано чланом 9. Устава Републике Србије, као и члан 64. Устава према коме је противуставан сваки акт којим се ствара или подстиче монополски положај или ограничава тржиште. Уставном суду се предлаже да, до доношења коначне одлуке, обустави од извршења појединачне акте предузете на основу оспорене одредбе члана 27а. Закона.

Представком иницијатора затражено је и покретање поступка за оцену уставности одредбе члана 27. Закона о контроли, утврђивању и наплати јавних прихода која, по његовом мишљењу, омогућава произвољно задуживање грађана које се не темељи на оствареном приходу и економској моћи грађана. Истиче да је применом оспорене одредбе значајно повећано задужење порезима, таксама и доприносима за пензијско и инвалидско осигурање, иако се није знатније мењао курс динара, нити је побољшана економска ситуација грађана.

Уставни суд је доставио предлог овлашћеног предлагача Народној скупштини Републике Србије ради давања одговора, у смислу члана 64. став 1. Закона о поступку пред Уставним судом и правном дејству његових одлука. ("Службени гласник РС", бр. 32/91 и 67/93). Народна скупштина у остављеном року није доставила одговор, па је Суд наставио поступак, на основу одредбе члана 16. став 3. Закона о поступку пред Уставним судом и правном дејству његових одлука.

Чланом 9. Устава утврђено је начело поделе власти, тако да уставотворна и законодавна власт припадају Народној скупштини, извршна власт Влади, а судска власт судовима. Чланом 52. Устава прописана је обавеза плаћања пореза и других дажбина утврђених законом. Чланом 64. став 2. Устава прокламовано је начело једнаких општих услова привређивања и правне заштите за све привредне субјекте, а ставом 3. истог члана је утврђено да је противуставан сваки акт или радња којим се ствара или подстиче монополски положај, односно на други начин ограничава тржиште. Чланом 69. став 1. Устава прописано је да општина има буџет у коме се исказују сви њени приходи и расходи. Према члану 69. став 2. Устава средства буџета обезбеђују се из пореза и других законом утврђених дажбина, а према ставу 3. истог члана обавеза плаћања пореза и других дажбина утврђује се сразмерно економској снази обвезника. Чланом 72. став 1. тачка 4. Устава утврђено је овлашћење за Републику да уређује и обезбеђује финансијски систем.

Одредбом члана 27а. Закона о контроли, утврђивању и наплати јавних прихода било је прописано да на захтев обвезника који објективно није у могућности да измири утврђене обавезе, Републичка управа јавних прихода по прибављеном мишљењу Министарства финансија може, у складу са условима које утврди Влада Републике Србије, продужити рок плаћања пореза и других јавних прихода утврђених у складу са законом. У реализацији оспорене одредбе, Влада Републике Србије донела је више уредаба којима је дефинисала услове за продужење рокова плаћања пореза и других јавних прихода.

Суд је утврдио да се уређивањем односа на начин предвиђен оспореним одредбом не нарушавају уставни принципи из одредаба члана 9. и

члана 64. ст. 2. и 3. Устава, будући да ове уставне одредбе не уређују непосредно питања која су оспорена од стране предлагача. Суд је констатовоо да је оспорени члан Закона престао да важи даном почетка примене Закона о пореском поступку и пореској администрацији ("Службени гласник РС", број 80/2002), тј. 1. јануара 2003. године. Чланом 73. овог закона прописана је, такође, могућност за Пореску управу (уместо раније Републичке управе јавних прихода) да, под одређеним условима, на захтев пореског обвезника, одложи у целини или делимично плаћање доспелог пореског дуга.

Имајући у виду изнето, Суд је одбио предлог за оцењивање уставности оспореног члана 27а. Закона, а захтев за обуставу извршења акта, односно радње предузете на основу оспорене законске одредбе Суд је одбацио, пошто је донео коначну одлуку, у смислу члана 42. став 3. Закона о поступку пред Уставним судом и правном дејству његових одлука.

Оспореним чланом 27. Закона о контроли, утврђивању и наплати јавних прихода била је прописана надлежност Републичке управе јавних прихода да утврђује појединачне обавезе пореским обвезницима по основу пореза, такса и других јавних прихода, као и други послови јавних прихода које су надлежне подручне јединице Републичке управе јавних прихода могле да предузимају у оквиру својих овлашћења. Наведени члан Закона престао је да важи даном почетка примене Закона о пореском поступку и пореској администрацији, тј. 1. јануара 2003. године. Овим законом је уместо Републичке управе јавних прихода образована Пореска управа као орган управе у саставу Министарства финансија и економије и уређена су питања њене надлежности и организације.

Суд је утврдио да је надлежност Републичке управе јавних прихода била прописана у складу са одредбом члана 94. став 5. Устава, према којој се организација и надлежност посебних организација уређују законом. С обзиром да су сва питања из надлежности Републичке управе јавних прихода, укључујући и набрајање послова јавних прихода које су обављале организационе јединице Републичке управе јавних прихода ствар опредељења законодавца, Суд је утврдио да оспорени члан Закона не садржи повреду Устава.

На основу изнетог, као и члана 23. став 3, члана 42. став 3, члана 46. тачка 9) и члана 47. тачка 3) Закона о поступку пред Уставним судом и правном дејству његових одлука, Уставни суд је одлучио као у изреци.

Одлука Уставног суда ("Службени гласник РС", број 16/2004)
IУ-54/2002 од 15.01.2004.

Закон о раду ("Службени гласник РС", бр. 70/01 и 73/01).

- члан 101. став 1. тач. 1) до 7) и ст. 2. до 6.

Уставни суд је донео:

РЕШЕЊЕ

1. Не прихвата се иницијатива за покретање поступка за утврђивање неуставности члана 101. став 1. тач.1) до 7) и ст. 2. до 6. Закона о раду ("Службени гласник РС", бр. 70/01 и 73/01).

2. Одбацује се захтев за оцењивање уставности члана 101. став 1. тачка 8) Закона из тачке 1.

3. Одбацује се иницијатива "за исправку грешке коју су направили Републички посланици у скупштини доносећи поједине законе за исплату заостале пензије са каматом".

Уставном суду Републике Србије поднета је представка којом се тражи да Суд исправи "грешку коју су направили Републички посланици у Скупштини доносећи поједине законе" и донесе одлуку којом ће наложити Влади Републике Србије исплату заосталих примања са каматом његовој породици. Након што је Суд наложио иницијатору да уреди представку, као одредба која се оспорава наведен је члан 101. Закона о раду.

У спроведеном поступку Уставни суд је утврдио:

Према одредбама члана 101. Закона о раду ("Службени гласник РС", бр. 70/01 и 73/01) послодавац може запосленом да откаже уговор о раду ако за то постоји оправдани разлог који се односи на радну способност запосленог, његово понашање и потребе послодавца и то: ако је утврђено да запослени не остварује резултате рада (тачка 1); ако је утврђено да запослени нема потребна знања и способности за обављање послова на којима ради (тачка 2); ако запослени својом кривицом учини повреду радне обавезе утврђене уговором о раду (тачка 3); ако не поштује радну дисциплину, односно ако је његово понашање такво да не може да настави рад код послодавца (тачка 4); ако запослени учини кривично дело на раду или у вези са радом (тачка 5); ако се запослени не врати код послодавца у року од 15 дана од дана истека рока за неплаћено одсуство или мировање радног односу у смислу овог Закона (тачка 6); ако запослени злоупотреби боловање (тачка 7); ако услед техничких, економских или организационих промена престане потреба за обављањем одређеног посла (тачка 8). Одредбама оспорених ст. 2. до 6. члана 101. Закона прописано је да је послодавац дужан да, пре отказа уговора о раду у случају из става 1. тач. 3) и 4) овог члана, запосленог упозори на постојање разлога за отказ уговора о раду (став 2.); да отказ уговора о раду из става 1. тачка 8) овог члана, послодавац може дати запосленом само ако не може да обезбеди обављање других послова односно да га оспособи за рад на другим пословима (став 3.), а да се одредба става 3. овог члана не односи на послодавца који има у радном односу на неодређено време мање од 50 запослених (став 4.), те да послодавац не може, у случају отказа уговора о раду запосленом из става 1. тачка 8) овог члана, на истим пословима да запосли друго лице у року од три месеца од дана престанка радног односа (став 5.); а ако пре истека рока из става 5. овог члана настане потреба за обављањем истих послова, предност за закључивање уговора о раду има запослени коме је престао радни однос (став 6.).

Према члану 35. став 3. Устава Републике Србије запосленом може престати радни однос против његове воље, под условима и на начин утврђен законом и колективним уговором, а према члану 72. став 1. тачка 4. Устава, Република Србија уређује и обезбеђује систем у области радних односа. Полазећи од изложених одредаба Устава, законодавац је, по оцени Суда био

овлашћен да утврди начин и услове под којима запосленом може престати радни однос против његове воље, а исто тако поступао је у границама својих уставних овлашћења, када је у члану 101. Закона прописао могућност и услове под којима послодавац може запосленом из оправданих разлога да откаже уговор о раду. Из наведених разлога Уставни суд није прихватио иницијативу за покретање поступка за утврђивање неуставности оспорене одредбе Закона.

Уставни суд је, у предмету IУ- 290/02 одлучивао о уставности члана 101. став 1. тачка 8) Закона о раду и донео Решење којим није прихватио иницијативу за покретање поступка за утврђивање неуставности оспорене одредбе члана 101. став 1. тачка 8) Закона. С обзиром да је Уставни суд одлучивао о уставности оспорене одредбе Закона, а из нових навода, разлога и поднетих доказа не произлази да има основа за поновно одлучивање, Суд је на основу члана 47. тачка 6. Закона о поступку пред Уставним судом и правном дејству његових одлука ("Службени гласник РС", бр. 32/91 и 67/93) поднети захтев одбацио.

Уставни суд, у смислу члана 125. Устава, није надлежан "за исправку грешке коју су направили Републички посланици у скупштини доносећи поједине законе", те је иницијативу у том делу такође одбацио.

На основу изложеног, члана 19. став 1. тачка 1. и члана 47. тачка 3) Закона о поступку пред Уставним судом и правном дејству његових одлука, Уставни суд је решио као у изреци.

Решење Уставног суда
IУ-263/2003 од 29.01.2004.

Закон о запошљавању и остваривању права незапослених лица ("Службени гласник РС", бр. 22/92, 73/92, 82/92, 56/93, 67/93, 34/94, 46/98 и 29/2001).

- члан 27з.

Уставни суд је донео:

РЕШЕЊЕ

1. Не прихвата се иницијатива за покретање поступка за утврђивање неуставности члана 27з. Закона о запошљавању и остваривању права незапослених лица ("Службени гласник РС", бр. 22/92, 73/92, 82/92, 56/93, 67/93, 34/94, 46/98 и 29/2001);

2. Одбацује се захтев за оцењивање уставности члана 27б Закона из тачке 1. изреке.

Уставном суду Републике Србије упућена је представка за покретање поступка за утврђивање неуставности одредаба чл. 27б и 27з. Закона о запошљавању и остваривању права незапослених лица. Подносилац представке није навео разлоге због којих сматра неуставним наведене одредбе Закона, већ оспорава начин њихове примене.

Оспореним чланом 27з наведеног Закона прописано је да основицу на коју плаћа допринос за осигурање за случај незапослености предузетник чини нето приход на који се плаћа порез у складу са прописима о порезу на доходак грађана, а који не може бити нижи од просечне месечне зараде по запосленом остварене у Републици у текућој години, нити виши од четвороструког износа те зараде (став 1). До утврђивања просечне месечне зараде по запосленом остварене у Републици у текућој години, основицу за плаћање доприноса чини просечни месечни износ зараде по запосленом остварен у Републици у децембру претходне године, утврђен према подацима републичког органа надлежног за послове статистике (став 2.). Основица за плаћање доприноса из става 2. овог члана усклађује се сваког месеца са растом просечне месечне зараде по запосленом остварене у Републици, до коначног обрачуна основице за плаћање доприноса за ту годину (став 3.).

Одредбом члана 52. Устава Републике Србије прописано је да је свако дужан да плаћа порезе и друге дажбине утврђене законом, а чланом 69. став 3. Устава утврђен је принцип сразмерности обавезе плаћања пореза и других дажбина према економској снази обвезника, док чланом 72. став 1. тачка 4) Устава, Република Србија, поред осталог, уређује и обезбеђује финансијски систем и систем у области социјалног осигурања и других облика социјалне сигурности, као и друге економске и социјалне односе од општег интереса.

На основу изложеног, Уставни суд је оценио да је законодавац био овлашћен да својим прописом уреди односе у области пореза и доприноса, као и да у оквиру наведених уставних овлашћења одреди висину основице на коју осигураници плаћају допринос за случај незапослености на начин како је то регулисано у оспореном члану 27з. Закона.

Наводи иницијатора који се односе на начин примене оспорене одредбе Закона излазе из оквира надлежности Уставног суда одређеној чланом 125. Устава.

Уставност члана 27б наведеног Закона, којим је прописано да допринос за осигурања за случај незапослености плаћају запослени и друга лица која у складу са прописима о радним односима остварују зараду, односно накнаду зараде и изабрана или именована лица која за свој рад примају плату, односно накнаду, као и физичка лица која у складу са законом самостално обављају привредну и другу делатност као основно занимање, Уставни суд је већ оцењивао и својим Решењем број IУ-232/98 од 23. марта 2000. године није прихватио иницијативу. У образложењу наведеног Решења, Уставни суд је изразио став да из одредаба члана 40. став 1. и члана 69. став 2. Устава произилази да је социјално осигурање обавезно за запослене по основу Устава а да се за друге грађане то осигурање уређује законом. Обавеза предузетника да плаћају допринос за осигурање за случај незапослености представља, по оцени Уставног суда, реализацију уставног принципа обавезности у обезбеђивању потребних средстава за остваривање права за случај незапослености.

С обзиром на то да се у конкретном случају ради о одредби Закона о којој је Уставни суд већ одлучивао, а из нових навода, разлога и поднетих доказа не произилази да има основа за поновно одлучивање, Уставни суд је, сагласно члану 47. тачка б) Закона о поступку пред Уставним судом и правном дејству његових одлука ("Службени гласник РС", бр. 32/91 и 67/93) у овом делу одбацио иницијативу.

На основу изложеног и одредаба члана 47. тач. 3) и 6) Закона о поступку пред Уставним судом и правном дејству његових одлука ("Службени гласник РС", бр. 32/91 и 67/93), Уставни суд је решио као у изреци.

Решење Уставног суда
IY-433/2003 од 05.02.2004.

Закон о радним односима у државним органима ("Службени гласник РС", бр. 48/91, 66/91, 44/98, 49/99, 34/01 и 39/02).

- члан 36.б.

Уставни суд је донео:

Р Е Ш Е Њ Е

1. Не прихвата се иницијатива за покретање поступка за оцену уставности одредаба члана 36б Закона о радним односима у државним органима ("Службени гласник РС", бр. 48/91, 66/91, 44/98, 49/99, 34/2001 и 39/2002).

2. Одбацује се иницијатива за оцењивање сагласности одредаба Закона из тачке 1. са Законом о раду.

Уставном суду Републике Србије поднета је иницијатива за покретање поступка за оцену уставности члана 36б Закона наведеног у изреци, у којој се указује да је оспорена одредба Закона у супротности са одредбама чл. 13, 38, и 121. Устава Републике Србије, као и у несагласности са одредбама чл. 33, 53. и 58. Закона о раду ("Службени гласник РС", број 70/2001), јер је ступањем на снагу оспорене одредбе Закона ускраћено право на годишњи одмор које је стечено по одредбама раније важећег Закона, и да Закон, због тога што не садржи прелазне и завршне одредбе којима би се утврдила стечена права запослених по раније важећем закону, ставља запослене у неповољнији положај у односу на оне на које се примењује Закон о раду. По мишљењу иницијатора оспорена одредба Закона у супротности је са чланом 33. Закона о раду, јер умањује стечено право на већи број дана годишњег одмора запослених у државним органима, као и са чланом 58. Закона о раду, којим је предвиђено овлашћење за доношење распореда коришћења годишњег одмора а не овлашћење да се сваке године мења стечено право на годишњи одмор.

Одредбама члана 36б Закона утврђено је да запослени има право на годишњи одмор у трајању од најмање 18 а највише 25 радних дана за сваку

календарску годину, а да се дужина годишњег одмора утврђује у складу са критеријумима утврђеним посебним колективним уговором, као и да запослени са навршених 30 година пензијског стажа има право на годишњи одмор у трајању од 30 радних дана.

Одредбом члана 13. Устава Републике Србије утврђено је да су грађани једнаки у правима и дужностима и имају једнаку заштиту пред државним и другим органима без обзира на расу, пол, рођење, језик, националну припадност, вероисповест, политичко или друго уверење, образовање, социјално порекло, имовно стање или које лично својство, а чланом 38. став 1. Устава утврђено је да запослени имају право на ограничено радно време, на дневни и недељни одмор и на плаћени годишњи одмор и одсуство, у складу са законом, односно колективним уговором. Одредбом члана 72. став 1. тачка 4. Устава предвиђено је да Република Србија уређује и обезбеђује, поред осталог, систем радних односа, заштите на раду, запошљавања, социјалног осигурања и других облика социјалне сигурности.

Полазећи од наведених уставних овлашћења, Законом о радним односима у државним органима ("Службени гласник РС", бр. 48/91, 66/91, 44/98, 49/99, 34/2001 и 39/2002) уређена су права, обавезе и одговорности из радних односа лица запослених у државним органима (члан 1. став 1.), а Законом о раду ("Службени гласник РС", бр. 70/2001 и 73/2001) уређена су права, обавезе и одговорности по основу рада запослених код домаћег или страног правног, односно физичког лица (послодавца), као и права, обавезе и одговорности запослених који су упућени на рад у иностранство од стране послодавца. Наведеним одредбама закона утврђено је право запослених на годишњи одмор, затим право запослених у државним органима и запослених код послодавца на годишњи одмор у трајању од најмање 18 дана, а за запослене у државним органима трајање најдужег годишњег одмора лимитирано је на 25 односно 30 радних дана. По оцени Суда, оспореним одредбама Закона је, у складу са уставним овлашћењима, уређен систем радних односа и у оквиру тога прописани услови и начин коришћења права запослених на годишњи одмор, а с обзиром да се оспорене одредбе Закона примењују под једнаким условима на све субјекте који се нађу у истој правној ситуацији нема повреде принципа једнакости из члана 13. Устава.

У вези са наводима у иницијативи да је оспореном одредбом Закона о радним односима у државним органима и Законом о раду различито утврђено трајање годишњег одмора запослених у државним органима и запослених код послодаваца, да у прелазним и завршним одредбама Закона о радним односима у државним органима није предвиђено стечено право на годишњи одмор по одредбама ранијег закона, као и о међусобној несагласности оспорених одредаба закона, Уставни суд, према члану 125. Устава, није надлежан да одлучује.

Уставни суд, на основу члана 19. став 1. тачка 1) и члана 47. тачка 3) Закона о поступку пред Уставним судом и правном дејству његових одлука ("Службени гласник РС", бр. 32/91 и 67/93) одлучио је као у изреци.

Решење Уставног суда
IY-42/2003 од 26.02.2004.

Закон о основама пензијског и инвалидског осигурања ("Службени гласник РС", бр. 30/96, 70/2001, 3/2002 и 29/2002).

- чл. 10. и 13.

Уставни суд је донео:

Р Е Ш Е Њ Е

Не прихвата се иницијатива за покретање поступка за утврђивање неуставности одредаба чл. 10. и 13. Закона о основама пензијског и инвалидског осигурања ("Службени лист СРЈ", бр. 30/96, 70/2001, 3/2002 и 29/2002).

Уставном суду Републике Србије поднета је иницијатива за покретање поступка за утврђивање неуставности одредаба чл. 10. и 13. Закона о основама пензијског и инвалидског осигурања. Иницијатор није навео разлоге оспоравања наведених одредаба Закона.

Оспореном одредбом члана 10. Закона о основама пензијског и инвалидског осигурања утврђено је да су обавезно осигурана лица (у даљем тексту: осигураници), у смислу овог закона: 1) запослени (у даљем тексту: осигураник-запослени); 2) лица која самостално обављају делатност (у даљем тексту: осигураник самосталних делатности); 3) земљорадници (у даљем тексту: осигураник-земљорадник), а оспореном одредбом члана 13. Закона да су осигураници самосталних делатности: 1) лица која, у складу са законом, самостално обављају привредну или другу делатност, ако нису обавезно осигурана по основу запослења у другом предузећу, другом правном лицу, државном органу или органу јединице локалне самоуправе; 2) лица која су оснивачи привредних друштава, у складу са законом, ако нису обавезно осигурана по основу запослења у другом предузећу, другом правном лицу, државном органу или органу јединице локалне самоуправе; 3) свештеници и верски службеници.

Устав Републике Србије утврђује да обавезним осигурањем, запослени, у складу са законом, обезбеђују себи право на здравствену заштиту и друга права за случај болести, права за случај трудноће, порођаја, смањења или губитка радне способности, незапослености и старости и права на друге облике социјалног осигурања, а за чланове своје породице - право на здравствену заштиту, право на породичну пензију, као и друга права по основу социјалног осигурања (члан 40. став 1.), да средства за остваривање права по основу обавезног социјалног осигурања и за случај привремене незапослености обезбеђују запослени, други осигураници и послодавци, преко организације којом управљају осигураници и корисници, у складу са законом (члан 68. став 2.), као и да Република Србија уређује и обезбеђује и систем у области социјалног осигурања и других облика социјалне сигурности (члан 72. став 1. тачка 4.).

Сагласно наведеним одредбама Устава, запослени обавезним осигурањем, у складу са законом, обезбеђују себи, између осталих права, и право за случај старости и губитка радне способности, а за чланове своје породице - право на породичну пензију и друга права по основу социјалног

осигурања, с тим да средства за остваривање права по основу обавезног социјалног осигурања и за случај привремене незапослености обезбеђују запослени, други осигураници и послодавци. Закон о основама пензијског и инвалидског осигурања прецизира уставну категорију "други осигураници", утврђујући да су обавезно осигурана лица, дакле, лица која обавезним пензијским и инвалидским осигурањем обезбеђују права из пензијског и инвалидског осигурања, поред запослених, и лица која самостално обављају делатност те пољопривредници (члан 10), а оспореном одредбом члана 13. утврђује категорије осигураника самосталних делатности. Такво утврђивање сагласно је с овлашћењима законодавца из одредаба члана 40. став 1., члана 68. став 2. и члана 72. став 1. тачка 4. Устава да уреди систем у области социјалног осигурања, као и обавезно пензијско и инвалидско осигурање те да утврди категорије обавезно осигураних лица, услове и начин остваривања права по основу пензијског и инвалидског осигурања, као и друга питања од значаја за целовито уређење тог осигурања.

Полазећи од наведеног, оспорене одредбе Закона, по оцени Суда, нису у несагласности с Уставом.

На основу изложеног и члана 47. тачка 3) Закона о поступку пред Уставним судом и правном дејству његових одлука ("Службени гласник РС", бр. 32/91 и 67/93), Суд је решио као у изреци.

Решење Уставног суда
 ГУ-430/2003 од 11.03.2004.

Закон о основама пензијског и инвалидског осигурања ("Службени лист СРЈ", бр. 30/96, 70/2001 и 3/2002).

- члан 22. тачка 3) и члан 23. став 2.

Уставни суд је донео:

РЕШЕЊЕ

Не прихвата се иницијатива за покретање поступка за утврђивање неуставности одредаба члана 22. тачка 3) и члана 23. став 2. Закона о основама пензијског и инвалидског осигурања ("Службени лист СРЈ", бр. 30/96, 70/2001 и 3/2002).

Уставном суду Републике Србије поднета је иницијатива за покретање поступка за утврђивање неуставности одредаба члана 22. тачка 3) и члана 23. став 2. Закона о основама пензијског и инвалидског осигурања. Иницијатор истиче да оспорене одредбе Закона садрже дискриминацију жене као запослене и да се њима нарушава принцип једнакости грађана због тога што се жене које су радни век започеле после навршене петнаесте, а пре навршене осамнаесте године, а оствариле су стаж осигурања у трајању од 35 година, доводе у неравноправан положај у односу на жене које су се запослиле са осамнаест година живота и више, јер права на старосну пензију исте остварују са 35 година стажа осигурања, док жена која се запослила са навршених 15

година живота, да би остварила исто право, треба да ради 38 година или да 3 године чека незапослена да би то право остварила. Иницијатор сматра да се у неравноправном положају налазе и жене које раде на пословима на којима се стаж осигурања рачуна са увећаним трајањем јер жена која ради на тим пословима, а запослила се са петнаест година живота, мора да ради до педесете године живота, што значи да иста мора радити свих 35 година, али да неће моћи користити права из члана 23. став 1. оспореног Закона, макар цео радни век провела на пословима на којима се стаж осигурања рачуна с увећаним трајањем.

Закон чије су одредбе оспорене престао је да важи 2. априла 2003. године ступањем на снагу Закона о пензијском и инвалидском осигурању ("Службени гласник РС", број 34/2003). Одредбама члана 22. Закона о основама пензијског и инвалидског осигурања чија је тачка 3) оспорена, било је утврђено да осигураник стиче право на старосну пензију: 1) кад наврши 63 (мушкарац), односно 58 (жена) година живота и најмање 20 година пензијског стажа; 2) кад наврши 65 (мушкарац), односно 60 (жена) година живота и најмање 15 година стажа осигурања; 3) кад наврши 40 (мушкарац), односно 35 (жена) година стажа осигурања и најмање 53 године живота. Одредбама члана 23. Закона чији је став 2. оспорен, било је утврђено да се осигуранику коме се стаж осигурања рачуна са увећаним трајањем, старосна граница за стицање права на старосну пензију, утврђена у члану 22. ст. 1. и 2. овог закона, снижава зависно од степена увећања стажа, за по једну годину, и то: 1) за сваких шест година проведених на радном месту, односно послу на коме се ефективно проведених 12 месеци рачуна у стаж осигурања као 14 месеци; 2) за сваких пет година проведених на радном месту, односно послу на коме се ефективно проведених 12 месеци рачуна у стаж осигурања као 15 месеци; 3) за сваке четири године проведене на радном месту, односно послу на коме се ефективно проведених 12 месеци рачуна у стаж осигурања као 16 месеци; 4) за сваке три године проведене на радном месту, односно послу на коме се ефективно проведених 12 месеци рачуна у стаж осигурања као 18 месеци (став 1.), као и да се старосна граница из става 1. овог члана може снижити највише до 50 година живота, изузев за балетске уметнике за које се не одређује посебно старосна граница (став 2.).

Устав Републике Србије утврђује: да се слободе и права остварују, а дужности испуњавају на основу Устава, осим кад је Уставом предвиђено да се услови за остваривање појединих слобода и права утврђују законом, као и да се законом може прописати начин остваривања појединих слобода и права кад је то неопходно за њихово остваривање (члан 12. ст. 1. и 2.); да су грађани једнаки у правима и дужностима и да имају једнаку заштиту пред државним и другим органима без обзира на расу, пол, рођење, језик, националну припадност, вероисповест, политичко или друго уверење, образовање, социјално порекло, имовно стање или које лично својство (члан 13.); да обавезним осигурањем, запослени, у складу са законом, обезбеђују себи, између осталог, и права за случај смањења или губитка радне способности, незапослености и старости и права на друге облике социјалног осигурања (члан 40. став 1.); као и да Република Србија уређује и обезбеђује и систем социјалног осигурања и других облика социјалне сигурности (члан 72. став 1. тачка 4.).

Прописујући оспореним одредбама Закона услове под којима осигураник стиче право на старосну пензију (члан 22. тачка 3)), односно утврђујући године живота до којих се осигуранику коме се стаж осигурања

рачуна са увећаним трајањем може снижавати старосна граница (члан 23. став 2.), законодавац је, по оцени Суда, поступио сагласно овлашћењима утврђеним одредбама чл. 12. и 40. Устава. Наиме, оспореним одредбама Закона не ускраћује се Уставом утврђено право за случај старости већ се, сагласно наведеним уставним овлашћењима, утврђују услови за његово остваривање. У том смислу, Уставни суд је оценио да уставно овлашћење за прописивање услова под којим осигураник стиче право на старосну пензију, подразумева и прописивање границе за остваривање тог права, како у погледу стажа осигурања тако и година живота, па и промене те границе у виду снижавања, односно утврђивања доње границе тог снижавања. Тиме, по оцени Уставног суда, није био повређен принцип једнакости грађана из одредбе члана 13. Устава јер се услови за стицање права на старосну пензију и снижавање старосне границе за стицање тог права, односе једнако на све грађане - осигуранике који се налазе у истој правној ситуацији. Утврђивање различитих услова за стицање права на старосну пензију, као и утврђивање година живота до којих се може снижавати старосна граница, су питања која спадају у домен законодавне политике коју Уставни суд, сагласно одредби члана 125. Устава, није надлежан да оцењује.

На основу изложеног, члана 23. став 3. и члана 47. тачка 3) Закона о поступку пред Уставним судом и правном дејству његових одлука ("Службени гласник РС", бр. 32/91 и 67/93), Уставни суд је решио као у изреци.

Решење Уставног суда
IУ-120/2003 од 10.06.2004.

Закон о основама пензијског и инвалидског осигурања ("Службени лист СРЈ", бр. 30/96, 70/2001 и 3/2002).

- чл. 146. и 147.

Уставни суд је донео:

РЕШЕЊЕ

Не прихвата се иницијатива за покретање поступка за утврђивање неуставности одредаба чл. 146. и 147. Закона о основама пензијског и инвалидског осигурања ("Службени лист СРЈ", бр. 30/96, 70/2001 и 3/2002).

Уставном суду поднета је иницијатива за покретање поступка за утврђивање неуставности одредаба чл. 146. и 147. Закона о основама пензијског и инвалидског осигурања. Иницијатор истиче да оспорене одредбе нису у сагласности са одредбом члана 40. Устава Републике Србије јер омогућавају фонду пензијског и инвалидског осигурања накнаду штете причињене фонду не

узимајући у обзир колики износ доприноса за пензијско и инвалидско осигурање је пре тога корисник инвалидске пензије уплатио на рачун фонда, као и наплату целокупне процењене штете унапред у једном износу без обзира на временски период у коме ће уживалац права стварно бити корисник. Тиме се, по мишљењу иницијатора, фонду пензијског и инвалидског осигурања омогућава стицање неосноване имовинске користи јер оспорене одредбе Закона дозвољавају наплату причињене штете од лица које је штету проузроковало и за период за који је то исто лице као осигураник већ уплатило допринос за пензијско и инвалидско осигурање.

Оспореним одредбама члана 146. Закона о основама пензијског и инвалидског осигурања утврђено је: да се накнада штете причињене организацији за осигурање, односно повраћај незаконито и неправилно извршених исплата пензија и других новчаних примања из пензијског и инвалидског осигурања врши по одредбама савезног закона којим се уређују облигациони односи, ако овим законом није другачије одређено (став 1.); да организација за осигурање има право да захтева накнаду причињене штете од лица које је, намерно или крајњом непажњом, проузроковало инвалидност, телесно оштећење или смрт осигураника ако је, по том основу, остварено право из пензијског и инвалидског осигурања (став 2.); као и да се при утврђивању висине штете не узимају у обзир износ уплаћеног доприноса за то осигурање, нити дужина навршеног пензијског стажа (став 3.), а оспореним одредбама члана 147. Закона утврђено је: да се захтевима за накнаду штете може обухватити укупан износ штете или износ дела штете који се односи на одређени протекли период (став 1.); да организација за осигурање може захтевати да се штета која је проузроковала обавезу плаћања инвалидске или породичне пензије, као и другог трајног новчаног примања, накнади једнократним износом у целини (став 2.); као и да се износ из става 2. овог члана обрачунава према висини признате пензије и другог трајног новчаног примања, као и према очекиваном просечном времену коришћења тих права (став 3.).

Устав Републике Србије утврђује да обавезним осигурањем, запослени, у складу са законом, обезбеђују себи право на здравствену заштиту и друга права за случај болести, права за случај трудноће, порођаја, смањења или губитка радне способности, незапослености и старости и права на друге облике социјалног осигурања, а за чланове своје породице - право на здравствену заштиту, право на породичну пензију, као и друга права по основу социјалног осигурања (члан 40. став 1.), као и да Република Србија уређује и обезбеђује и облигационе односе као и систем у области социјалног осигурања и других облика социјалне сигурности (члан 72. став 1. тачка 4.).

Законом о основама пензијског и инвалидског осигурања ("Службени лист СРЈ", број 5/2003), који се примењивао до дана ступања на снагу Закона о пензијском и инвалидском осигурању, тј. до 2. априла 2003. године, било је утврђено да је обавезно пензијско осигурање оно осигурање којим се, по основу рада, обезбеђују права за случај старости, инвалидности и смрти (члан 3. став 1.). Тиме су утврђени ризици по основу којих се обезбеђују права из пензијског и инвалидског осигурања. Настанак наведених ризика може бити последица поступања осигураника, односно корисника права или трећег лица (физичко лице или послодавац) којим се, намерно или крајњом непажњом, изазива настанак осигураног ризика и тиме омогућује остваривање неког од

права из пензијског и инвалидског осигурања које не би било остварено по редовном току ствари и на начин утврђен законом. Оваквим настанком осигураног ризика причињава се штета организацији за осигурање и то незаконито и неправилно извршеним исплатама пензија и других новчаних примања из пензијског и инвалидског осигурања, као и проузроковањем инвалидности, телесног оштећења или смрти осигураника (члан 146. ст. 1. и 2. Закона). Оспорене одредбе Закона имају за циљ да заштите средства организације за осигурање за случај настанка штете на већ описани начин. Накнада штете врши се по одредбама закона којим се уређују облигациони односи, али и на начин уређен самим Законом о основама пензијског и инвалидског осигурања.

Оспорена одредба члана 146. став 1. Закона по својој је природи упућујућа норма јер не уређује непосредно накнаду штете већ упућује на примену прописа којим се уређују облигациони односи, осим ако овим законом није другачије уређено, чиме законодавац није прекорачио Уставом утврђена овлашћења.

Оспорена одредба члана 146. став 2. Закона сагласна је са општим начелом према којем оштећено лице има право да захтева реалну вредност учињене штете од онога који му је штету причинио, као и са једним од основних начела пензијског и инвалидског осигурања - начелу солидарности и узајамности јер се права из пензијског и инвалидског осигурања стичу и остварују и у случају када пензијски стаж није покривен или је само делимично покривен доприносима. С обзиром да се систем финансирања пензијског и инвалидског осигурања не заснива на принципу капиталног покрића већ текућег прилива, што значи да средства за финансирање пензијског и инвалидског осигурања обезбеђује активна генерација осигураника, а користе их осигураници код којих је наступио неки од ризика из овог осигурања због којих више не могу радом да обезбеђују своју материјалну и социјалну сигурност, код утврђивања висине штете не узима се у обзир износ уплаћеног доприноса нити дужина навршеног пензијског стажа, како је то утврђено оспореним ставом 3. истог члана.

Начин одређивања износа штете утврђен оспореном одредбом члана 147. став 1. Закона полази од тога да су права из пензијског и инвалидског осигурања, по свом карактеру, трајна па организација за осигурање може да тражи накнаду штете која обухвата укупан износ штете или износ дела штете који се односи на одређени протекли период, почев од момента настанка штете. Из истог разлога организација за осигурање може захтевати да се штета наведена у одредби става 2. истог члана надокнади једнократним износом у целини. Начин обрачуна износа штете која је причињена организацији за осигурање утврђен оспореном одредбом члана 147. став 3. Закона, из домена је законодавне политике.

Утврђујући оспореним одредбама закона врсту штете, обавезу и начин накнаде штете, као и начин обрачунавања износа штете, дакле, облигационе односе у области пензијског и инвалидског осигурања, законодавац је поступио сагласно овлашћењима из одредбе члана 72. став 1. тачка 4. Устава.

С обзиром да се оспореним одредбама Закона не уређују права за случај старости, инвалидности, смрти и телесног оштећења, односно, услови и

начин остваривања тих права, то се тим одредбама не ограничавају права из обавезног осигурања утврђена одредбом члана 40. став 1. Устава.

На основу изложеног и члана 47. тачка 3) Закона о поступку пред Уставним судом и правном дејству његових одлука ("Службени гласник РС", бр. 32/91 и 67/93), Суд је решио као у изреци.

Решење Уставног суда
IУ-334/2003 од 19.02.2004.

Закон о пензијском и инвалидском осигурању ("Службени гласник РС", број 34/03).

- члан 263.

Уставни суд је донео:

О Д Л У К У

Утврђује се да одредба члана 263. Закона о пензијском и инвалидском осигурању ("Службени гласник РС", број 34/2003) у делу који гласи: "даном објављивања у "Службеном гласнику Републике Србије"", није у сагласности с Уставом.

Уставном суду Републике Србије поднета је иницијатива за покретање поступка за утврђивање неуставности одредбе члана 263. Закона о пензијском и инвалидском осигурању. Иницијатор сматра да је оспорена одредба у несагласности с одредбом члана 120. Устава Републике Србије јер у образложењу Предлога Закона о пензијском и инвалидском осигурању нису наведени оправдани разлози за ступање на снагу наведеног закона пре Уставом утврђеног рока.

Уставни суд је, на седници одржаној 6. новембра 2003. године, поводом поднете иницијативе, донео Решење о покретању поступка за утврђивање неуставности одредбе члана 263. Закона о пензијском и инвалидском осигурању ("Службени гласник РС", број 34/2003) с Уставом и доставио га Народној скупштини Републике Србије на одговор. Како Народна скупштина није доставила одговор, Уставни суд је, на основу одредбе члана 16. став 3. Закона о поступку пред Уставним судом и правном дејству његових одлука ("Службени гласник РС", бр. 32/91 и 67/93), наставио поступак.

Оспореном одредбом члана 263. Закона о пензијском и инвалидском осигурању утврђено је да овај закон ступа на снагу даном објављивања у "Службеном гласнику Републике Србије", изузев одредаба члана

191. овог закона у делу који се односи на основице за вршење послова из члана 12. став 1. тачка 3) овог закона и члана 195. овог закона, које се примењују почев од 1. јула 2003. године.

Устав Републике Србије утврђује да закон, други пропис или општи акт ступа на снагу најраније осмог дана од дана објављивања, осим ако, из нарочито оправданих разлога, није предвиђено да раније ступи на снагу (члан 120.).

Увидом у образложење Предлога Закона о пензијском и инвалидском осигурању, као и у Записник са Друге седнице Првог редовног заседања Народне скупштине Републике Србије у 2003. години, одржане 25. и 26. марта и 1. априла 2003. године и стенографске белешке са те седнице, Уставни суд је утврдио да Народна скупштина у поступку доношења Закона није утврдила постојање нарочито оправданих разлога за ступање на снагу закона даном објављивања у "Службеном гласнику Републике Србије". Стога, оспорена одредба Закона у делу којим је утврђено да Закон ступа на снагу даном објављивања у "Службеном гласнику Републике Србије", по оцени Уставног суда, није у сагласности с одредбом члана 120. Устава. У преосталом делу одредбе члана 263. Закона не уређује се питање ступања на снагу Закона, већ се одлаже почетак примене дела одредбе члана 191. и члана 195. Закона, па отуда оспорена одредба у том делу није у несагласности с Уставом.

На основу изложеног и члана 46. тачка 1) Закона о поступку пред Уставним судом и правном дејству његових одлука, Уставни суд је одлучио као у изреци.

На основу члана 130. Устава Републике Србије, одредба члана 263. Закона у делу наведеном у изреци, престаје да важи даном објављивања Одлуке Уставног суда у "Службеном гласнику Републике Србије".

Одлука Уставног суда
ГУ-134/2003 од 22.04.2004.

("Службени гласник РС", број 64/2004)

Закон о пензијском и инвалидском осигурању ("Службени гласник РС", број 34/03).

- члан 10. став 2.

Уставни суд је донео:

О Д Л У К У

Одбија се предлог за утврђивање неуставности одредбе члана 10. став 2. Закона о пензијском и инвалидском осигурању ("Службени гласник РС", број 34/2003).

Опште удружење предузетника из Чачка покренуло је поступак пред Уставним судом Републике Србије за оцену уставности одредбе члана 10. став 2. Закона о пензијском и инвалидском осигурању, наводећи да се њоме негира начело реципроцитета у правима и обавезама утврђеним одредбом члана 40. Устава Републике Србије. Полазећи од наведене тврдње, предлагач

констатује да се приликом доношења оспореног Закона није имало у виду да обавезници плаћајући своје обавезе, треба да остваре и одређена права, као и да није у складу с Уставом одредба по којој постоји обавезност плаћања доприноса по сваком од законом утврђених основа, а да не постоји могућност остваривања права из осигурања по сваком од њих.

Уставни суд је предлог овлашћеног предлагача доставио Народној скупштини Републике Србије ради давања одговора. Народна скупштина Републике Србије није доставила тражени одговор па је Суд, сагласно одредби члана 16. став 3. Закона о поступку пред Уставним судом и правном дејству његових одлука, наставио поступак ("Службени гласник РС", бр. 32/91 и 67/93).

Одредбама члана 10. Закона о пензијском и инвалидском осигурању чији се став 2. оспорава, утврђено је: да су обавезно осигурана лица (у даљем тексту: осигураници), у смислу овог закона: запослени (у даљем тексту: осигураник запослени); лица која самостално обављају делатност (у даљем тексту: осигураник самосталних делатности); пољопривредници (у даљем тексту: осигураник пољопривредник) - (став 1.); да ако лице истовремено испуњава услове за осигурање по више основа из става 1. овог члана, основ осигурања одређује се на тај начин што постојање основа осигурања по претходној тачки искључује основ осигурања из наредне тачке (став 2.); као и да се обавезе за плаћање доприноса по основу осигурања утврђују у складу са овим законом (став 3.).

Устав Републике Србије утврђује да се слобода и права остварују, а дужности испуњавају на основу Устава, осим кад је Уставом предвиђено да се услови за остваривање појединих слобода и права утврђују законом, као и да се законом може прописати начин остваривања појединих слобода и права кад је то неопходно за њихово остваривање (члан 12. ст. 1. и 2.), да обавезним социјалним осигурањем запослени, у складу са законом, обезбеђују себи, између осталог, и права за случај смањења или губитка радне способности, незапослености и старости и права на друге облике социјалног осигурања, а за чланове своје породице - право на породичну пензију, као и друга права по основу социјалног осигурања (члан 40. став 1.), да средства за остваривање права по основу обавезног социјалног осигурања и за случај привремене незапослености обезбеђују запослени, други осигураници и послодавци, преко организације којом управљају осигураници и корисници, у складу са законом (члан 68. став 2.), као и да Република Србија уређује и обезбеђује, између осталог, и систем социјалног осигурања и других облика социјалне заштите (члан. 72. став 1. тачка 4.).

Сагласно наведеним одредбама Устава, запослени обавезним осигурањем, у складу са законом, обезбеђују себи, поред осталих права, и право за случај старости и губитка радне способности, а за чланове своје породице - право на породичну пензију и друга права по основу социјалног осигурања, а средства за остваривање права по основу обавезног социјалног осигурања и за случај привремене незапослености обезбеђују запослени, други осигураници и послодавци. Закон о пензијском и инвалидском осигурању прецизира уставну категорију "други осигураници", утврђујући, сагласно уставном овлашћењу, да су обавезно осигурана лица, поред запослених и лица која самостално обављају делатност, као и пољопривредници (члан 10. став 1.).

Оспореном одредбом Закона утврђен је приоритет у осигурању тако да једно лице може имати статус осигураника само по једном основу и у

случају када истовремено испуњава услове по више основа, односно, може бити или осигураник запослени или осигураник самосталних делатности или осигураник пољопривредник, и у оним случајевима када је истовремено и запослен, обавља самосталну делатност и бави се пољопривредном делатношћу. Овом одредбом је утврђен приоритет у осигурању у смислу основа осигурања, али не и обавеза плаћања доприноса за пензијско и инвалидско осигурање. Та обавеза утврђена је одредбом члана 174. Закона према којој се доприноси плаћају по свим приходима осигураника, независно од основа по коме су осигурани. Висина права из пензијског и инвалидског осигурања зависи од основице на коју се обрачунавају и плаћају доприноси за пензијско и инвалидско осигурање што значи да, у случају када осигураник плаћа доприносе по основу запослења, обављања самосталне делатности и уговорене накнаде, основ за утврђивање годишњег личног коефицијента представља основица утврђена по свим наведеним основама осигурања, а то утиче и на одређено право изражено у новчаном износу. Тиме се не доводи у питање остваривање одређених права из пензијског и инвалидског осигурања већ напротив, обезбеђује њихово остваривање у пуном обиму.

Полазећи од наведеног, оспорена одредба Закона, по оцени Суда, није у несагласности с Уставом.

На основу изложеног и члана 46. тачка 9) Закона о поступку пред Уставним судом и правном дејству његових одлука, Суд је одлучио као у изреци.

Одлука Уставног суда
 IУ-233/2003 од 12.02.2004.

("Службени гласник РС", број 34/2004)

Закон о пензијском и инвалидском осигурању ("Службени гласник РС", број 34/2003).

- члан 19. тачка 3) и члан 20. став 2.

Уставни суд је донео:

О Д Л У К У

1. Одбија се предлог и не прихвата се иницијатива за утврђивање неуставности одредаба члана 19. тачка 3) и члана 20. став 2. Закона о пензијском и инвалидском осигурању ("Службени гласник РС", број 34/2003).

2. Не прихвата се иницијатива за покретање поступка за утврђивање неуставности одредбе члана 19. тачка 2) Закона из тачке 1.

Југословенско удружење кабинско-летачког особља из Београда покренуло је поступак пред Уставним судом Републике Србије за оцену уставности одредаба члана 19. тачка 3) и члана 20. став 2. Закона о пензијском и инвалидском осигурању. Уставном суду поднете су и две иницијативе за покретање поступка за утврђивање неуставности наведених одредаба Закона, као и одредбе члана 19. тачка 2) Закона.

У предлогу се, поред осталог, истиче да се оспореним одредбама Закона: доводе у неравноправан положај осигураници жене у односу на осигуранике мушкарце, супротно одредби члана 11. Устава Републике Србије; онемогућава остваривање слобода и права човека и грађанина, нарочито ограничавањем стеченог права на бенефицирани стаж, као и да се повређује право на судску заштиту, што је све у супротности с одредбама члана 12. Устава; повређује начело једнакости из члана 13. Устава, јер су оспорене одредбе Закона неповољне само за жене - стјуардесе, а не и за мушкарце - стјуарде који са педесет и три године живота, у већини случајева, имају потребних 40 година стажа осигурања док стјуардесе у педесетој години живота имају, најчешће, 35 година стажа осигурања па их оспорена одредба члана 20. став 2. Закона приморава да раде још три године; повређује право на Уставом зајемчену једнаку заштиту права (члан 22. став 1.) и уставно право на заштиту на раду (члан 38. став 2.); повређује право из социјалног осигурања загарантовано одредбом члана 40. Устава, односно право на бенефицирани стаж, а из разлога што професија стјуардеса и стјуарда по закону има право на тај стаж, али је старосни минимум за остваривање права на старосну пензију повећан са досадашњих 50 на 53 године живота. Оспорене одредбе Закона, сматра предлагач, у супротности су и са одредбом члана 26. Међународног пакта о грађанским и политичким правима, као и другим међународним уговорима и општеприхваћеним правилима међународног права у овој области.

У иницијативама се наводи да је оспореном одредбом члана 19. тачка 2) Закона повређено право оних грађана чији је стаж осигурања краћи од 15 година јер исти не могу да остваре право на старосну пензију нити да поврате средства уплаћена фонду за пензијско и инвалидско осигурање на име доприноса за пензијско и инвалидско осигурање, као и да је том одредбом нарушено уставно право на старосну пензију и право на социјалну сигурност. Оспорена одредба члана 19. тачка 3) Закона садржи, по мишљењу иницијатора, елементе дискриминације жене као запослене и њоме је нарушен принцип једнакости грађана јер све жене које су радни век започеле после навршене петнаесте, а пре навршене осамнаесте године живота, а оствариле су стаж осигурања у трајању од 35 година, стављају се у неравноправан положај у односу на жене које су се запослиле са 18 година живота и више јер право на старосну пензију остварују са 35 година стажа осигурања, док жена која се запослила са навршених 15 година живота, да би остварила исто право, треба да ради 38 година или да 3 године чека незапослена да би то право остварила. Иницијатори сматрају да се у неравноправном положају налазе и жене које раде на пословима на којима се стаж осигурања рачуна с увећаним трајањем јер жена која ради на тим пословима мора да ради до 53 године живота, сагласно оспореној одредби члана 20. став 2. Закона, што значи да мора радити свих 35 година и више, али и да неће моћи користити право из члана 20. став 1. истог Закона, макар цео радни стаж провела на пословима на којима се стаж осигурања рачуна с увећаним трајањем.

Уставни суд је предлог овлашћеног предлагача и иницијативе доставио Народној скупштини Републике Србије ради давања одговора, односно мишљења. Народна скупштина у остављеном року није доставила тражени одговор, односно мишљење па је Суд, сагласно одредби члана 16. став 3. Закона о поступку пред Уставним судом и правном дејству његових одлука ("Службени гласник РС", бр. 32/91 и 67/93), наставио поступак.

Одредбама члана 19. Закона о пензијском и инвалидском осигурању, чије су тач. 2) и 3) оспорене, утврђено је да осигураник стиче право на старосну пензију: 1) кад наврши 63 (мушкарац), односно 58 (жена) година живота и најмање 20 година пензијског стажа; 2) кад наврши 65 (мушкарац), односно 60 (жена) година живота и најмање 15 година стажа осигурања; и 3) кад наврши 40 (мушкарац), односно 35 (жена) година стажа осигурања и најмање 53 године живота, а одредбама члана 20. Закона, чији је став 2. оспорен, утврђено је да се осигуранику коме се стаж осигурања рачуна са увећаним трајањем, старосна граница за стицање права на старосну пензију, утврђена у члану 19. тач. 1) и 2) овог Закона, снижава зависно од степена увећања стажа за по једну годину, и то: 1) за сваких шест година проведених на радном месту, односно послу на коме се ефективно проведених 12 месеци рачуна у стаж осигурања као 14 месеци; 2) за сваких пет година проведених на радном месту, односно послу на коме се ефективно проведених 12 месеци рачуна у стаж осигурања као 15 месеци; 3) за сваке четири године проведене на радном месту, односно послу на коме се ефективно проведених 12 месеци рачуна у стаж осигурања као 16 месеци; 4) за сваке три године проведене на радном месту, односно послу на коме се ефективно проведених 12 месеци рачуна у стаж осигурања као 18 месеци (став 1.), као и да се старосна граница из става 1. овог члана може снижавати највише до 53 године живота (став 2.).

Устав Републике Србије утврђује: да се слобода и права остварују, а дужности испуњавају на основу Устава, осим кад је Уставом предвиђено да се услови за остваривање појединих слобода и права утврђују законом, као и да се законом може прописати начин остваривања појединих слобода и права кад је то неопходно за њихово остваривање (члан 12. ст. 1. и 2.); да су грађани једнаки у правима и дужностима и имају једнаку заштиту пред државним и другим органима без обзира на расу, пол, рођење, језик, националну припадност, вероисповест, политичко или друго уверење, образовање, социјално порекло, имовно стање или које лично својство (члан 13.); да обавезним осигурањем, запослени, у складу са законом, обезбеђују себи, између осталог, и права за случај смањења или губитка радне способности, незапослености и старости и права на друге облике социјалног осигурања (члан 40. став 1.); као и да Република Србија уређује и обезбеђује и систем социјалног осигурања и других облика социјалне сигурности (члан 72. став 1. тачка 4.).

Прописујући оспореним одредбама Закона услове под којима осигураник стиче право на старосну пензију (члан 19. тач. 2) и 3)), односно, утврђујући године живота до којих се осигуранику коме се стаж осигурања рачуна са увећаним трајањем може снижавати старосна граница (члан 20. став 2.), законодавац је поступио сагласно овлашћењима утврђеним одредбама чл. 12. и 40. Устава. Наиме, оспореним одредбама Закона не ускраћује се Уставом утврђено право за случај старости већ се, сагласно наведеним уставним овлашћењима, утврђују услови за његово остваривање. У том смислу Суд је оценио да уставно овлашћење за прописивање услова под којим осигураник стиче право на старосну пензију подразумева и прописивање старосне границе за остваривање тог права па и њене промене у виду снижавања, односно утврђивања доње границе тог снижавања. Тиме, по оцени Уставног суда није повређен принцип једнакости грађана из одредбе члана 13. Устава јер се услови за стицање права на старосну пензију и снижавање старосне границе за стицање тог права, односе једнако на све грађане - осигуранике који се налазе у истој

правној ситуацији. Утврђивање различитих услова за стицање права на старосну пензију, као и утврђивање година живота до којих се може снижавати старосна граница, су питања која спадају у домен законодавне политике, коју Уставни суд, сагласно одредби члана 125. Устава, није надлежан да оцењује.

Уставни суд Србије није надлежан да одлучује ни о сагласности закона са ратификованим међународним уговорима и општеприхваћеним правилима међународног права, сагласно одредби члана 125. Устава.

На основу изложеног, члана 46. тачка 9) и члана 47. тачка 3) Закона о поступку пред Уставним судом и правном дејству његових одлука, Уставни суд је одлучио као у изреци.

Одлука Уставног суда
IУ-137/2003 од 27.05.2004.

("Службени гласник РС", број 80/2004)

Закон о пензијском и инвалидском осигурању ("Службени гласник РС", број 34/2003).

- члан 12. став 1. тач. 1) и 2) и став 2.

Уставни суд је донео:

О Д Л У К У

1. Одбија се предлог за утврђивање неуставности одредаба члана 12. став 1. тач. 1) и 2) и став 2. Закона о пензијском и инвалидском осигурању ("Службени гласник РС", број 34/2003).

2. Одбацује се захтев за обуставу извршења појединачног акта, односно радње предузете на основу одредаба Закона наведених у тачки 1.

Више предлагача покренуло је поступак пред Уставним судом Републике Србије за оцену уставности одредаба члана 12. став 1. тач. 1) и 2) и став 2. Закона о пензијском и инвалидском осигурању. У предлогу се, поред осталог, истиче да су оспорене одредбе Закона несагласне с одредбама чл. 3. и 197. тог Закона, као и с одредбом члана 40. Устава Републике Србије. Предлагачи сматрају да је Уставом утврђено право запослених да обавезним социјалним осигурањем обезбеђују себи право за случај смањења или губитка радне способности, незапослености и старости и права на друге облике социјалног осигурања, али не и обавеза да плаћају доприносе по два основа: по основу обављања самосталне делатности и по основу запослења. Због ниских пензија, наводе предлагачи, многи пензионери су принуђени да обављају самосталну делатност, али то не значи и да би требало да плаћају доприносе за пензијско и инвалидско осигурање и по основу запослења јер су, по том истом основу, већ стекли одређена права, укључујући и право на старосну пензију. Предлагачи траже и да Уставни суд обустави извршење појединачних аката донетих на основу оспорених одредаба Закона.

Уставни суд је предлог овлашћених предлагача доставио Народној скупштини Републике Србије ради давања одговора. Народна скупштина у остављеном року није доставила тражени одговор па је Уставни суд, сагласно одредби члана 16. став 3. Закона о поступку пред Уставним судом и правном дејству његових одлука ("Службени гласник РС", бр. 32/91 и 67/93), наставио поступак.

Оспореним одредбама члана 12. Закона о пензијском и инвалидском осигурању утврђено је да су осигураници самосталних делатности лица која, у складу са законом, самостално обављају привредну или другу делатност, ако нису обавезно осигурана по основу запослења (став 1. тачка 1)) и лица која су оснивачи, односно чланови привредних друштава у складу са законом, који у њима раде, без обзира да ли су у радном односу у привредном друштву чији су оснивач односно члан (став 1. тачка 2)), као и да се радом у смислу става 1. тачка 2) овог члана сматра представљање и заступање привредних друштава од стране њихових оснивача, односно чланова на основу уписа у регистар надлежног суда, као и обављање пословодствених овлашћења и послова управљања у складу са законом којим се уређује положај привредних друштава (став 2.).

Устав Републике Србије утврђује: да обавезним осигурањем, запослени, у складу са законом, обезбеђују себи, поред осталог, и права за случај смањења или губитка радне способности, незапослености и старости и права на друге облике социјалног осигурања, а за чланове своје породице - право, поред осталог, и на породичну пензију, као и друга права по основу социјалног осигурања (члан 40. став 1.); да средства за остваривање права по основу обавезног социјалног осигурања и за случај привремене незапослености обезбеђују запослени, други осигураници и послодавци, преко организације којом управљају осигураници и корисници, у складу са законом (члан 68. став 2.); као и да Република Србија уређује и обезбеђује и систем социјалног осигурања и других облика социјалне сигурности (члан 72. став 1. тачка 4.).

Сагласно наведеним одредбама Устава, запослени обавезним осигурањем, у складу са законом, обезбеђују себи, поред осталог, и права за случај старости и губитка радне способности, а за чланове своје породице - право на породичну пензију и друга права по основу социјалног осигурања, с тим да средства за остваривање права по основу обавезног социјалног осигурања и за случај привремене незапослености обезбеђују запослени, други осигураници и послодавци. Закон о пензијском и инвалидском осигурању прецизира уставну категорију "други осигураници" утврђујући да су обавезно осигурана лица, дакле лица која обавезним пензијским и инвалидским осигурањем обезбеђују права из пензијског и инвалидског осигурања, поред запослених и лица која самостално обављају делатност као и пољопривредници (члан 10.). Одредбом члана 12. Закона чији су став 1. тач. 1) и 2) и став 2. оспорени, утврђене су категорије осигураника самосталних делатности, као и шта се сматра радом у смислу става 1. тачка 2) овог члана. Такво утврђивање категорија осигураника и дефинисање појма рада сагласно је с овлашћењима законодавца из члана 40. став 1, члана 68. став 2. и члана 72. став 1. тачка 4. Устава да уреди систем у области социјалног осигурања, као и обавезно пензијско и инвалидско осигурање, а у оквиру тога и да утврди категорије обавезно осигураних лица, услове и начин остваривања права по основу

пензијског и инвалидског осигурања, као и друга питања у области социјалног осигурања.

У вези са захтевом предлагача да Суд оцени међусобну сагласност појединих одредаба закона, Уставни суд није надлежан да одлучује о међусобној сагласности појединих одредаба истог закона, сагласно одредби члана 125. Устава.

Захтев за обуставу извршења појединачног акта, односно радње предузете на основу оспорених одредаба Закона, сагласно члану 42. став 3. Закона о поступку пред Уставним судом и правном дејству његових одлука, одбацује се јер је Суд донео коначну одлуку.

На основу изложеног, члана 46. тачка 9) и члана 47. тачка 2) Закона о поступку пред Уставним судом и правном дејству његових одлука, Уставни суд је одлучио као у изреци.

Одлука Уставног суда ("Службени гласник РС", број 83/2004)
IУ-338/2003 од 17.06.2004.

Закон о пензијском и инвалидском осигурању ("Службени гласник РС", број 34/2003).

- члан 28. став 2.

Уставни суд је донео:

РЕШЕЊЕ

Не прихвата се иницијатива за покретање поступка за утврђивање неуставности одредбе члана 28. став 2. Закона о пензијском и инвалидском осигурању ("Службени гласник РС", број 34/2003).

Уставном суду Републике Србије поднета је иницијатива за покретање поступка за утврђивање неуставности одредбе члана 28. став 2. Закона о пензијском и инвалидском осигурању. У иницијативи се наводи да се право утврђено оспореном одредбом Закона у пракси различито примењује и тумачи јер неки фондови за пензијско и инвалидско осигурање сматрају да постоје две удове које стичу право на породичну пензију, док други сматрају да постоји једна удова и то она којој је судском пресудом утврђено право на издржавање, а супруга-удова нема право на пензију. Иницијатор предлаже да Уставни суд оцени уставност оспорене одредбе Закона, али при том не наводи уставноправне разлоге оспоравања.

Уставни суд је у спроведеном поступку утврдио да је оспореном одредбом члана 28. став 2. Закона о пензијском и инвалидском осигурању утврђено да право на породичну пензију може остварити и брачни друг из разведеног брака ако му је судском пресудом утврђено право на издржавање.

Устав Републике Србије утврђује да обавезним осигурањем, запослени, у складу са законом, обезбеђују, поред осталог, и право на породичну пензију за чланове своје породице, као и друга права по основу социјалног осигурања (члан 40. став 1.), као и да Република Србија уређује и

обезбеђује и систем социјалног осигурања и других облика социјалне сигурности (члан 72. став 1. тачка 4.).

Право на породичну пензију јесте право из пензијског и инвалидског осигурања које се остварује под условима и на начин утврђен Законом о пензијском и инвалидском осигурању, а стиче се у случају смрти осигураника, односно корисника старосне или инвалидске пензије. Законом је утврђено да право на породичну пензију могу остварити чланови породице умрлог осигураника, односно корисника права на старосну и инвалидску пензију (члан 27.), као и да су чланови породице умрлог осигураника, односно корисника права брачни друг, деца и родитељи које је осигураник, односно корисник права издржавао (члан 28. став 1.). Изузетно, право на породичну пензију може остварити и брачни друг из разведеног брака, сагласно оспореној одредби Закона, али само под условом да му је судском пресудом утврђено право на издржавање. Остваривањем права на породичну пензију брачног друга из разведеног брака не искључује се могућност остваривања тог права и од стране брачног друга, дакле лица које се са умрлим осигураником или корисником права налазило у браку у моменту његове смрти.

Полазећи од наведених одредаба Устава законодавац је, по оцени Суда, утврђујући оспореном одредбом Закона да право на породичну пензију може остварити и брачни друг из разведеног брака ако му је судском пресудом утврђено право на издржавање, поступио сагласно својим уставним овлашћењима. Утврђивање круга лица која могу остварити право на породичну пензију из домена је законодавне политике коју Уставни суд, сагласно одредби члана 125. Устава, није надлежан да оцењује.

На основу изложеног и члана 47. тачка 3) Закона о поступку пред Уставним судом и правном дејству његових одлука ("Службени гласник РС", бр. 32/91 и 67/93), Уставни суд је решио као у изреци.

Решење Уставног суда
IY-485/2003 од 15.07.2004.

Закон о изменама и допунама Закона о основама пензијског и инвалидског осигурања ("Службени лист СРЈ", број 70/2001).

- члан 45.

Уставни суд је донео:

РЕШЕЊЕ

1. Не прихвата се иницијатива за покретање поступка за утврђивање неуставности одредбе члана 45. Закона о изменама и допунама Закона о основама пензијског и инвалидског осигурања ("Службени лист СРЈ", број 70/2001).

2. Одбацује се захтев за оцењивање уставности одредбе члана 4. Закона из тачке 1, у делу који гласи: "3) кад наврши 40 (мушкарац), односно 35 (жена) година стажа осигурања и најмање 53 године живота".

Уставном суду Републике Србије поднета је иницијатива за покретање поступка за утврђивање неуставности одредаба члана 4. Закона о изменама и допунама Закона о основама пензијског и инвалидског осигурања, у делу који гласи: "Осигураник стиче право на старосну пензију: 3) кад наврши 40 (мушкарац), односно 35 (жена) година стажа осигурања и најмање 53 године живота", као и члана 45. Закона. Иницијатор истиче да се оспореним одредбама Закона грађанима ограничава могућност остваривања права стечених по основу Закона о основама пензијског и инвалидског осигурања ("Службени лист СРЈ", број 30/96). Наиме, наводи се у иницијативи, Закон чије су одредбе оспорене објављен је 28. децембра 2001. године, а ступио је на снагу већ 1. јануара 2001. године, када, по мишљењу иницијатора, грађанин губи могућност остваривања права под условима који су важили до 31. децембра 2001. године с обзиром да је за остваривање тог права законодавац оставио рок од само три дана. Иницијатор сматра да је запосленима ускраћена могућност да остваре своја уставна права као и да је законодавац морао оставити рок за остваривање права стечених по претходном закону и након ступања на снагу Закона чије су одредбе оспорене.

Уставни суд је у спроведеном поступку утврдио да је Закон чије су одредбе оспорене престао да важи 2. априла 2003. године ступањем на снагу Закона о пензијском и инвалидском осигурању ("Службени гласник РС", број 34/2003). Оспореном одредбом члана 4. Закона о изменама и допунама Закона о основама пензијског и инвалидског осигурања било је утврђено да осигураник стиче право на старосну пензију и кад наврши 40 (мушкарац), односно 35 (жена) година стажа осигурања и најмање 53 године живота, а оспореном одредбом члана 45. Закона да овај закон ступа на снагу 1. јануара 2001. године.

Устав Републике Србије утврђује: да се слобода и права остварују, а дужности испуњавају на основу Устава, осим кад је Уставом предвиђено да се услови за остваривање појединих слобода и права утврђују законом, као и да се законом може прописати начин остваривања појединих слобода и права кад је то неопходно за њихово остваривање (члан 12. ст. 1. и 2.); да су грађани једнаки у правима и дужностима и да имају једнаку заштиту пред државним и другим органима без обзира на расу, пол, рођење, језик, националну припадност, вероисповест политичко или друго уверење, образовање, социјално порекло, имовно стање или које лично својство (члан 13); да обавезним осигурањем, запослени, у складу са законом, обезбеђују себи, поред осталог, и права за случај смањења или губитка радне способности, незапослености и старости и права на друге облике социјалног осигурања (члан 40. став 1.); да Република Србија уређује и обезбеђује и систем социјалног осигурања и других облика социјалне сигурности (члан 72. став 1. тачка 4.); као и да закон, други пропис или општи акт ступа на снагу најраније осмог дана од дана објављивања, осим ако, из нарочито оправданих разлога, није предвиђено да раније ступи на снагу (члан 120).

Увидом у образложење Предлога Закона о изменама и допунама Закона о основама пензијског и инвалидског осигурања, Уставни суд је утврдио да је Савезна скупштина Савезне Републике Југославије, у поступку доношења Закона, утврдила постојање нарочито оправданих разлога за ступање на снагу Закона раније од осмог дана од дана објављивања. Стога, по оцени суда, оспореном одредбом члана 45. Закона није повређена одредба члана 120. Устава

којом је утврђен начин ступања на снагу закона, другог прописа или општег акта.

Уставни суд је утврдио да је у раније вођеном поступку оцењивао уставност одредаба члана 22. тачка 3) и члана 23. став 2. Закона о основама пензијског и инвалидског осигурања ("Службени лист СРЈ", бр. 30/96, 70/2001 и 3/2002) и на седници одржаној 10. јуна 2004. године донео Решење број IY-120/2003 којим се не прихвата иницијатива за покретање поступка за утврђивање неуставности тих одредаба. Суд је оценио да се оспореним одредбама Закона не ускраћује Уставом утврђено право за случај старости већ се, сагласно уставним овлашћењима, утврђују услови за његово остваривање, конкретно, услови под којим осигураник стиче право на старосну пензију, као и услови под којима се снижава старосна граница за стицање тог права, да тиме није повређен принцип једнакости грађана из одредбе члана 13. Устава јер се услови за стицање права на старосну пензију и снижавање старосне границе за стицање тог права, односи једнако на све грађане - осигуранике који се налазе у истој правној ситуацији, као и да су утврђивање различитих услова за стицање права на старосну пензију, односно утврђивање година живота до којих се може снижавати старосна граница, питања која спадају у домен законодавне политике коју Уставни суд, сагласно одредби члана 125. Устава, није надлежан да оцењује и да, из тих разлога, те одредбе нису у несагласности с Уставом. Наведена одредба члана 22. тачка 3) Закона о основама пензијског и инвалидског осигурања и оспорени део одредбе члана 4. Закона су исте одредбе јер је одредба члана 22. тачка 3) уведена у правни поредак оспореним делом одредбе члана 4. Закона. Пошто из навода, разлога и доказа изнетих у иницијативи не произилази да има основа за поновно одлучивање, стекли су се услови, сагласно одредби члана 47. тачка 6) Закона о поступку пред Уставним судом и правном дејству његових одлука ("Службени гласник РС", бр. 32/91 и 67/93), да се иницијатива у овом делу одбаца.

На основу изложеог и члана 47. тач. 3) и 6) Закона о поступку пред Уставним судом и правном дејству његових одлука, Уставни суд је решио као у изреци.

Решење Уставног суда
IY-161/2003 од 01.07.2004.

Закон о пензијском и инвалидском осигурању ("Службени гласник РС", бр. 52/96, 46/98, 29/2001 и 80/2002).

- чл. 119., 126. и 157.

Уставни суд је донео:

Р Е Ш Е Њ Е

Не прихвата се иницијатива за покретање поступка за утврђивање неуставности одредаба чл. 119, 126. и 157. Закона о пензијском и инвалидском осигурању ("Службени гласник РС", бр. 52/96, 46/98, 29/2001 и 80/2002).

Уставном суду Републике Србије поднета је иницијатива за покретање поступка за утврђивање неуставности одредаба чл. 119, 126. и 157. Закона о пензијском и инвалидском осигурању. Иницијатор није навео разлоге оспоравања наведених одредаба Закона.

Закон чије су одредбе оспорене престао је да важи 2. априла 2003. године ступањем на снагу Закона о пензијском и инвалидском осигурању ("Службени гласник РС", број 34/2003). Оспореним одредбама члана 119. Закона о пензијском и инвалидском осигурању било је утврђено да допринос за пензијско и инвалидско осигурање (у даљем тексту: допринос), плаћају: 1) осигураник - запослени; 2) осигураник самосталних делатности; 3) осигураник - земљорадник (став 1.); да допринос за осигураника - запосленог плаћа и послодавац на исту основицу и по истој стопи као и осигураник - запослени (став 2.). Оспореним одредбама члана 126. Закона било је утврђено: да основицу на коју се плаћа допринос за осигуранике самосталних делатности чини нето приход, односно приход или добит на који се плаћа порез, у складу са пореским прописима, с тим да та основица не може бити нижа од просечне месечне зараде по запосленом остварене у Републици у текућој години, нити виша од четвороструког износа те зараде (став 1.); да уколико се нето приход, односно приход или добит из става 1. овог члана дели на више осигураника, појединачну основицу за плаћање доприноса за сваког од њих, чини њихов удео у остваривању истих (став 2.); да до утврђивања просечне месечне зараде по запосленом остварене у Републици у текућој години основицу за плаћање доприноса чини просечни месечни износ зараде по запосленом остварене у Републици у децембру претходне године, утврђен према подацима Републичког органа надлежног за послове статистике (став 3.); да се основица за плаћање доприноса из става 2. овог члана усклађује сваког месеца са растом просечне месечне зараде по запосленом остварене у Републици, до коначног обрачуна основице за плаћање доприноса за ту годину (став 4.); као и да основицу на коју се плаћа допринос за категорије осигураника самосталних делатности које не остварују редован месечни приход, чини основица осигураника утврђена општим актом фонда (став 5.). Оспореном одредбом члана 157. Закона било је утврђено да ће се до утврђивања стопа доприноса, у складу са овим законом, допринос плаћати по стопама које су, у складу са прописима, утврђене на дан ступања на снагу овог закона.

Устав Републике Србије утврђује: да обавезним осигурањем, запослени, у складу са законом, обезбеђују себи, између осталог, и права за случај смањења или губитка радне способности, незапослености и старости и права на друге облике социјалног осигурања, а за чланове своје породице, поред осталог, и право на породичну пензију, као и друга права по основу социјалног осигурања (члан 40. став 1.); а да средства за остваривање права по основу обавезног социјалног осигурања и за случај привремене незапослености обезбеђују запослени, други осигураници и послодавци, преко организације којом управљају осигураници и корисници, у складу са законом (члан 68. став 2.); као и да Република Србија уређује и обезбеђује, поред осталог, и систем у области социјалног осигурања и других облика социјалне сигурности (члан 72. став 1. тачка 4.).

Оспореним одредбама члана 119. Закона био је утврђен круг лица која су обавезници плаћања доприноса за пензијско и инвалидско

осигурање и исти је подударан са кругом лица која, сагласно одредби члана 10. Закона о основама пензијског и инвалидског осигурања ("Службени лист СРЈ", бр. 52/96, 46/98, 29/2001 и 80/2002), као тада важећег прописа, имају статус обавезно осигураних лица, с тим што је обавеза плаћања доприноса утврђена и за послодавца који те доприносе плаћа за запосленог, на исту основицу и по истој стопи као и осигураник-запослени. Такво утврђивање обавезника уплате доприноса за пензијско и инвалидско осигурање било је сагласно с овлашћењима законодавца из члана 40. став 1., члана 68. став 2. и члана 72. став 1. тачка 4. Устава да уреди систем у области социјалног осигурања, а у оквиру тога и обавезно пензијско и инвалидско осигурање и обавезнике плаћања доприноса за то осигурање.

Полазећи од одредбе члана 143. став 1. Закона о основама пензијског и инвалидског осигурања, којом је било утврђено да се средства из члана 142. тачка 1) тог закона (доприноси за обавезно пензијско и инвалидско осигурање) обезбеђују доприносом на зараде и накнаде зарада, на основу којих се утврђује пензијски основ, на терет осигураника и послодавца, односно доприносом на основице осигурања на терет осигураника, у складу са законом, законодавац је оспореним одредбама члана 126. Закона утврдио основицу на коју се плаћа допринос за осигуранике самосталних делатности. Такво утврђивање основице, по оцени Суда, било је сагласно с овлашћењима законодавца из члана 68. став 2. Устава.

Оспореном одредбом члана 157. Закона био је уређен прелазни режим у погледу стопа по којима ће се плаћати допринос за пензијско и инвалидско осигурање до момента утврђивања тих стопа у складу с одговарајућим одредбама оспореног Закона. Тиме нису била ограничена нити ускраћена права запослених, односно других осигураних лица утврђена одредбом члана 40. став 1. Устава па оспорена одредба члана 157. Закона, по оцени Суда, није у несагласности с Уставом.

На основу изложеног и члана 47. тачка 3) Закона о поступку пред Уставним судом и правном дејству његових одлука ("Службени гласник РС", бр. 32/91 и 67/93), Уставни суд је одлучио као у изреци.

Решење Уставног суда
IY-431/2003 од 03.06.2004.

Закон о пензијском и инвалидском осигурању ("Службени гласник РС", бр. 34/03).

- члан 208. ст. 2. и 4. и члан 209.

Уставни суд је донео:

РЕШЕЊЕ

Не прихвата се иницијатива за покретање поступка за утврђивање неуставности одредаба члана 208. ст. 2. и 4. и члана 209. Закона о пензијском и инвалидском осигурању ("Службени гласник РС", број 34/2003).

Уставном суду Републике Србије поднета је иницијатива за покретање поступка за утврђивање неуставности одредаба члана 208. ст. 2. и 4. и члана 209. Закона о пензијском и инвалидском осигурању. Иницијатор истиче да оспорене одредбе нису у сагласности са одредбом члана 40. Устава Републике Србије јер омогућују фонду пензијског и инвалидског осигурања накнаду штете причињене фонду не узимајући у обзир колики износ доприноса за пензијско и инвалидско осигурање је пре тога корисник инвалидске пензије уплатио на рачун фонда, као и наплату целокупне процењене штете унапред у једном износу без обзира на временски период у коме ће уживалац права стварно бити корисник. Тиме се, по мишљењу иницијатора, фонду пензијског и инвалидског осигурања омогућава стицање неосноване имовинске користи јер оспорене одредбе Закона дозвољавају наплату причињене штете од лица које је штету проузроковало и за период за који је то исто лице као осигураник већ уплатило допринос за пензијско и инвалидско осигурање.

Оспореним одредбама члана 208. Закона о пензијском и инвалидском осигурању утврђено је да фонд има право да захтева накнаду причињене штете од лица које је проузроковало инвалидност, телесно оштећење или смрт осигураника ако је, по том основу, остварено право из пензијског и инвалидског осигурања (став 2.), као и да се при утврђивању висине штете не узимају у обзир износ уплаћеног доприноса за то осигурање, нити дужина навршеног пензијског стажа (став 4.), а оспореним одредбама члана 209. Закона утврђено је да се захтевом за накнаду штете може обухватити укупан износ штете или износ дела штете који се односи на одређени протекли период (став 1.), да фонд може захтевати да се штета која је проузроковала обавезу плаћања инвалидске или породичне пензије, као и другог трајног новчаног примања, надокнади једнократним износом у целини (став 2.) те да се износ из става 2. овог члана обрачунава према висини признате пензије и другог трајног новчаног примања, као и према очекиваном просечном времену коришћења тих права (став 3.).

Устав Републике Србије утврђује да обавезним осигурањем, запослени, у складу са законом, обезбеђују себи право на здравствену заштиту и друга права за случај болести, права за случај трудноће, порођаја, смањења или губитка радне способности, незапослености и старости и права на друге облике социјалног осигурања, а за чланове своје породице - право на здравствену заштиту, право на породичну пензију, као и друга права по основу социјалног осигурања (члан 40. став 1.), као и да Република Србија уређује и обезбеђује, поред осталог, и облигационе односе и систем у области социјалног осигурања и других облика социјалне сигурности (члан 72. став 1. тачка 4.).

Законом о пензијском и инвалидском осигурању ("Службени гласник РС", број 34/2003) утврђено је да се обавезним пензијским и инвалидским осигурањем обезбеђују права за случај старости, инвалидности, смрти и телесног оштећења (члан 3.). Тиме су утврђени ризици по основу којих се обезбеђују права из пензијског и инвалидског осигурања. Настанак наведених ризика може бити последица поступања осигураника, односно корисника права или трећег лица (физичко лице или послодавац) којим се, намерно или крајњом непажњом, изазива настанак осигураног ризика и тиме омогућује остваривање неког од права из пензијског и инвалидског осигурања које не би било остварено по редовном току ствари и на начин утврђен законом. Оваквим настанком осигураног ризика причињава се штета фонду и то

незаконито и неправилно извршеним исплатама пензија и других новчаних примања из пензијског и инвалидског осигурања, као и проузроковањем инвалидности, телесног оштећења или смрти осигураника (члан 208. ст. 1. и 2. Закона). Оспорене одредбе Закона имају за циљ да заштите средства фонда за случај настанка штете на већ описани начин. Накнада штете врши се по одредбама закона којим се уређују облигациони односи, али и на начин уређен самим Законом о пензијском и инвалидском осигурању.

Оспорена одредба члана 208. став 2. Закона сагласна је са општим начелом према којем оштећено лице има право да захтева реалну вредност учињене штете од онога који му је штету причинио, као и са једним од основних начела пензијског и инвалидског осигурања - начелом солидарности и узајамности јер се права из пензијског и инвалидског осигурања стичу и остварују и у случају када пензијски стаж није покривен или је само делимично покривен доприносима. С тога се, обзиром да се систем финансирања пензијског и инвалидског осигурања не заснива на принципу капиталног покрића већ текућег прилива, а то значи да средства за финансирање пензијског и инвалидског осигурања обезбеђује активна генерација осигураника, а користе их осигураници код којих је наступио неки од ризика из овог осигурања због којих више не могу радом да обезбеђују своју материјалну и социјалну сигурност, код утврђивања висине штете не узима у обзир износ уплаћеног доприноса нити дужина навршеног пензијског стажа, како је то утврђено оспореним ставом 2. истог члана.

Начин одређивања износа штете утврђен оспореном одредбом члана 209. став 1. Закона полази од тога да су права из пензијског и инвалидског осигурања, по свом карактеру, трајна па фонд може да тражи накнаду штете која обухвата укупан износ штете или износ дела штете који се односи на одређени протекли период, почев од момента настанка штете. Фонд може захтевати да се штета наведена у одредби става 2. овог члана надокнади једнократним износом у целини јер су права из пензијског и инвалидског осигурања трајна. Оспореном одредбом члана 209. став 3. утврђени начин обрачуна износа штете која је причињена фонду је из домена законодавне политике.

Уређујући оспореним одредбама Закона врсту штете, право на накнаду причињене штете, обавезу и начин накнаде штете, као и начин обрачунавања износа штете, дакле, облигационе односе у области пензијског и инвалидског осигурања, законодавац је поступио сагласно овлашћењима из одредбе члана 72. став 1. тачка 4 Устава.

С обзиром да се оспореним одредбама Закона не уређују права за случај старости, инвалидности, смрти и телесног оштећења, односно, услови и начин остваривања тих права, то се тим одредбама не угрожавају, односно не ограничавају права из обавезног осигурања утврђена одредбом члана 40. став 1. Устава.

На основу изложеног и члана 47. тачка 3) Закона о поступку пред Уставним судом и правном дејству његових одлука ("Службени гласник РС", бр. 32/91 и 67/93), Суд је решио као у изреци.

Решење Уставног суда
IY-333/2003 од 05.02.2004.

Закон о пензијском и инвалидском осигурању ("Службени гласник РС", број 34/2003).

- члан 218. став 1.

Уставни суд је донео:

Р Е Ш Е Њ Е

1. Не прихвата се иницијатива за покретање поступка за утврђивање неуставности одредбе члана 218. став 1. Закона о пензијском и инвалидском осигурању ("Службени гласник РС", број 34/2003).

2. Одбацује се захтев за оцењивање уставности одредбе члана 218. став 2. Закона из тачке 1.

Уставном суду Републике Србије поднета је иницијатива за покретање поступка за утврђивање неуставности одредаба члана 218. ст. 1. и 2. Закона о пензијском и инвалидском осигурању. У иницијативи се наводи да оспорене одредбе Закона нису сагласне с одредбом члана 13. Устава Републике Србије јер примену закона одређују према личним својствима грађана - старосних пензионера, у зависности од година живота, односно од тога кад је неко лице стекло услов за одлазак у старосну пензију.

Оспореним одредбама члана 218. Закона о пензијском и инвалидском осигурању утврђено је да корисници права из пензијског и инвалидског осигурања који су, до дана ступања на снагу овог закона, та права остварили по прописима који су били на снази до тог дана а која су утврђена овим законом, имају та права и после тог дана, у складу са прописима који су важили до почетка примене овог закона (став 1.), као и да корисници права из пензијског и инвалидског осигурања који су та права остварили по прописима о пензијском и инвалидском осигурању, до дана ступања на снагу овог закона а која нису утврђена овим законом, користе их под условима, у обиму и на начин утврђен овим законом (став 2.).

Устав Републике Србије утврђује: да се слободe и права остварују, а дужности испуњавају на основу Устава, осим кад је Уставом предвиђено да се услови за остваривање појединих слобода и права утврђују законом, као и да се законом може прописати начин остваривања појединих слобода и права кад је то неопходно за њихово остваривање (члан 12. ст. 1. и 2.); да су грађани једнаки у правима и дужностима и имају једнаку заштиту пред државним и другим органима без обзира на расу, пол, рођење, језик, националну припадност, вероисповест, политичко или друго уверење, образовање, социјално порекло, имовно стање или које лично својство (члан 13.); да обавезним осигурањем, запослени, у складу са законом, обезбеђују себи, поред осталог, и права за случај смањења или губитка радне способности, незапослености и старости и права на друге облике социјалног осигурања, а за чланове своје породице - поред осталог, и право на породичну пензију, као и друга права по основу социјалног осигурања (члан 40. став 1.); као и да Република Србија уређује и обезбеђује, између осталог, и систем у области

социјалног осигурања и других облика социјалне сигурности (члан 72. став 1. тачка 4.).

Сагласно наведеним одредбама Устава, Република Србија је овлашћена да законом уреди систем пензијског и инвалидског осигурања, права и обавезе по том основу, услове и начин остваривања права из пензијског и инвалидског осигурања, систем финансирања пензијског и инвалидског осигурања и друга питања од значаја за уређење ове области, укључујући и правни режим за већ остварена права, као и прелазни режим за случајеве када су новим законом поједина права уређена на другачији начин него што је било уређено до тада важећим законом, односно када новим законом уопште нису утврђена права која су остварена по претходном закону.

Оспореном одредбом члана 218. став 1. Закона обезбеђује се заштита тзв. стечених права и то оних која су остварена по прописима о пензијском и инвалидском осигурању до дана ступања на снагу овог Закона, а која су и њиме утврђена. Стога се права остварена до дана ступања на снагу Закона чије су одредбе оспорене, а која су утврђена и тим Законом, обезбеђују и после тог дана и то у обиму и на начин који је био утврђен прописима који су важили до почетка примене овог Закона, чиме се обезбеђује пуна заштита тако остварених права. Стога се, по оцени Суда, оспореном одредбом не повређује принцип једнакости грађана из одредбе члана 13. Устава јер се остваривање права утврђених оспореном одредбом односи једнако на све грађане који се налазе у истој правној ситуацији. Такође, оспорена одредба члана 218. став 1. Закона не ускраћује нити ограничава право за случај старости утврђено одредбом члана 40. став 1. Устава, већ обезбеђује његову заштиту, у обиму и на начин утврђен законом.

Уставни суд је утврдио да је у раније вођеном поступку оцењивао уставност оспорене одредбе члана 218. став 2. Закона о пензијском и инвалидском осигурању и на седници одржаној 5. фебруара 2004. године донео Решење број IY-355/2003 којим се не прихвата иницијатива за покретање поступка за утврђивање неуставности наведене одредбе. Суд је оценио да се оспореном одредбом корисницима права из пензијског и инвалидског осигурања не ускраћују, па ни делимично, тзв. стечена права већ се обезбеђује њихова заштита и у случају када та права не утврђује Закон чија је одредба оспорена и да, из тих разлога, та одредба није у несагласности с Уставом. Пошто из навода, разлога и доказа изнетих у иницијативи не произилази да има основа за поновно одлучивање, стекли су се услови да се иницијатива у овом делу одбаци.

На основу изложеног и члана 47. тач. 3) и 6) Закона о поступку пред Уставним судом и правном дејству његових одлука ("Службени гласник РС", бр. 32/91 и 67/93), Уставни суд је решио као у изреци.

Решење Уставног суда
IY-109/2004 од 17.06.2004.

Закон о пензијском и инвалидском осигурању ("Службени гласник РС", бр. 34/03).

- члан 218. став 2., члан 221., члан 225. став 2. и члан 262. став 1.

Уставни суд је донео:

РЕШЕЊЕ

Не прихвата се иницијатива за покретање поступка за утврђивање неуставности одредаба члана 218. став 2., члана 221., члана 225. став 2. и члана 262. став 1. Закона о пензијском и инвалидском осигурању ("Службени гласник РС", број 34/2003).

Уставном суду Републике Србије поднета је иницијатива за покретање поступка за утврђивање неуставности одредаба члана 218. став 2., члана 221, члана 225. став 2. и члана 262. став 1. Закона о пензијском и инвалидском осигурању. У иницијативи се наводи да су оспореном одредбом члана 218. став 2. Закона осигураницима делимично ускраћена стечена права, јер лицу које је право по основу инвалидности и друга права стекло по претходном закону, а поступак за остваривање права покренуло по новом закону због времена проведеног на тржишту рада, законодавац ускраћује право на повољнију могућност условљавајући га новим законом. Оспореном одредбом члана 221. Закона, по мишљењу иницијатора, законодавац дискриминише инвалиде јер се лице које је покренуло поступак за оцену инвалидности до ступања на снагу оспореног Закона, а који је завршен по његовом ступању на снагу, третира у условима привремене накнаде по претходном закону, док осигураници који су започели и окончали тај поступак до ступања на снагу оспореног Закона, остварују права из пензијског и инвалидског осигурања под условима и на начин утврђен прописима који су били на снази у време окончања поступка. Даље се истиче да оспорена одредба члана 225. став 2. Закона ограничава инвалидима стечена права остварена пре ступања на снагу оспореног Закона и то тако што се коришћење тих права временски ограничава на пет година од дана почетка примене Закона. Иницијативом се оспорава и одредба члана 262. став 1. Закона, али се не наводе разлози оспоравања.

Оспореним одредбама Закона о пензијском и инвалидском осигурању утврђује се: да корисници права из пензијског и инвалидског осигурања који су та права остварили по прописима о пензијском и инвалидском осигурању, до дана ступања на снагу овог закона, а која нису утврђена овим законом, користе их под условима, у обиму и на начин утврђен овим законом (члан 218. став 2.); да ће се поступак за остваривање права из пензијског и инвалидског осигурања, односно за утврђивање пензијског стажа, покренут до дана ступања на снагу овог закона, окончати под условима и на начин предвиђеним прописима који су били на снази у време покретања поступка, ако овим законом није другачије одређено (члан 221.); да се право из става 1. овог члана може користити најдуже пет година од дана почетка примене овог закона (члан 225. став 2.); као и да даном ступања на снагу овог закона престају да важе Закон о основама пензијског и инвалидског осигурања ("Службени лист СРЈ", број 5/2003), Закон о основама пензијског и инвалидског осигурања ("Службени лист СРЈ", бр. 30/96, 70/2001, 3/2002 и 39/2002) и Закон о пензијском и инвалидском осигурању ("Службени гласник РС", бр. 52/96, 46/98, 29/2001 и 80/2002)-(члан 262. став 1.).

Устав Републике Србије утврђује да се слободe и права остварују, а дужности испуњавају на основу Устава, осим кад је Уставом предвиђено да се услови за остваривање појединих слобода и права утврђују законом (став 1.), као и да се законом може прописати начин остваривања појединих слобода и права кад је то неопходно за њихово остваривање (члан 12. ст. 1. и 2.), да су грађани једнаки у правима и дужностима и имају једнаку заштиту пред државним и другим органима без обзира на расу, пол, рођење, језик, националну припадност, вероисповест, политичко или друго уверење, образовање, социјално порекло, имовно стање или које лично својство (члан 13.), да обавезним осигурањем, запослени, у складу са законом, обезбеђују себи и права за случај смањења или губитка радне способности, незапослености и старости и права на друге облике социјалног осигурања, а за чланове своје породице-право на породичну пензију, као и друга права по основу социјалног осигурања (члан 40. став 1.), као и да Република Србија уређује и обезбеђује, имеђу осталог, и систем у области социјалног осигурања и других облика социјалне сигурности (члан 72. став 1. тачка 4.).

Сагласно наведеним одредбама Устава, Република Србија је овлашћена да законом уреди систем пензијског и инвалидског осигурања, права и обавезе по том основу, услове и начин остваривања права из пензијског и инвалидског осигурања, систем финансирања пензијског и инвалидског осигурања и друга питања од значаја за уређење ове области, укључујући и правни режим за већ остварена права, као и прелазни режим за случајеве када су новим законом поједина права уређена на повољнији или неповољнији начин него што је било уређено до тада важећим законом, односно, када новим законом уопште нису утврђена права која је утврђивао претходни закон.

Оспореном одредбом члана 218. став 2. Закона обезбеђује се заштита тзв. стечених права и то оних која су остварена по прописима о пензијском и инвалидском осигурању до дана ступања на снагу овог закона, а која њиме нису утврђена. Конкретно, ради се о правима инвалида рада по основу преостале радне способности која корисници тих права настављају да користе у обиму и на начин утврђен овим законом. Тиме се корисницима права из пензијског и инвалидског осигурања не ускраћују, па ни делимично, тзв. стечена права већ се обезбеђује њихова заштита.

Оспореном одредбом члана 221. Закона омогућено је да се поступак за остваривање права из пензијског и инвалидског осигурања, односно за утврђивање пензијског стажа, који је покренут до дана ступања на снагу оспореног Закона, оконча под условима и на начин предвиђеним прописима који су били на снази у време покретања поступка, ако овим законом није другачије одређено. Тиме се не прави дискриминација између самих осигураника-инвалида већ се оспореном одредбом свим грађанима-осигураницима, односно корисницима права из пензијског и инвалидског осигурања обезбеђује једнакост у остваривању права из тог осигурања и једнака заштита пред државним и другим органима, сагласно одредби члана 13. Устава.

Оспореном одредбом члана 225. став 2. Закона о пензијском и инвалидском осигурању утврђено је да се инвалидска пензија која се одређује кориснику права по основу II и III категорије инвалидности, као и преостале радне способности, који је то право остварио до дана ступања на снагу овог закона, а коме независно од његове воље престане својство осигураника, може

користити најдуже пет година од дана почетка примене овог закона. Закон не познаје појам "преостала радна способност" нити, самим тим, утврђује било која права, па ни право на привремену накнаду, која је по том основу утврђивао претходни закон. Само затечени корисник права на накнаду због рада са скраћеним радним временом - II категорије инвалидности, накнаде због мање зараде на другом одговарајућем послу - III категорије инвалидности, накнаде по основу преостале радне способности, накнаде по основу распоређивања на други одговарајући посао и опасности од настанка инвалидности који је запослен, сагласно одредби члана 224. став 1. Закона, задржава износ накнаде коју користи на дан ступања на снагу тог закона, што значи да су наведена права као тзв. стечена права и даље призната запосленим корисницима.

Полазећи од наведеног, као и чињенице да се одредбама члана 225. Закона корисницима права наведеним у тој одредби који су то право остварили до дана ступања на снагу закона, а којима је независно од њихове воље престало својство осигураника, и то по ступању на снагу оспореног закона, дакле, у законском режиму који не познаје тзв. право на привремену накнаду, одређује инвалидска пензија и временски ограничава коришћење тог права, не стоје наводи о постојању стеченог права и његовом ограничавању јер то право (право на привремену накнаду) корисници права наведени у поменутој одредби закона нису стекли нити га могу стећи. Права наведена у одредби члана 224. став 1. Закона везана су искључиво за постојање статуса осигураника па се губљењем тог статуса та права преводе на инвалидску пензију управо у случају када њихов корисник, без своје воље, изгуби својство осигураника и, самим тим, могућност да се користи тим правима. Стога, одредба члана 225. став 1. Закона о пензијском и инвалидском осигурању има заштитну функцију, али је могућност коришћења тако утврђеног права на инвалидску пензију временски ограничено оспореном одредбом члана 225. став 2. Закона. Тако прописано временско ограничење у сагласности је са чињеницом да важећи Закон не познаје тзв. преосталу радну способност нити утврђује било каква права по том основу, као и да је одређивање времена у коме се право на инвалидску пензију, утврђено само за наведену специфичну ситуацију, може користити, ствар законодавне политике. Из наведених разлога оспорена одредба члана 225. став 2. Закона није у супротности с Уставом.

Уставом је утврђено да Република Србија уређује и обезбеђује систем у области социјалног осигурања и других облика социјалне сигурности па из овако утврђене надлежности произилази и овлашћење Републике Србије да мења или допуњава важећи закон, односно утврђује престанак његовог важења. Престанак важења једног општег правног акта могуће је утврдити само другим општим правним актом исте правне снаге. Утврђивањем оспореном одредбом члана 262. став 1. Закона да његовим ступањем на снагу престају да важе, поред Закона о пензијском и инвалидском осигурању ("Службени гласник РС", бр. 52/96, 46/98, 29/2001 и 80/2002) који је донет у уставном режиму Републике Србије као републике чланице Савезне Републике Југославије, и Закон о основама пензијског и инвалидског осигурања ("Службени лист СРЈ", број 5/2003), као и Закон о основама пензијског и инвалидског осигурања ("Службени лист СРЈ", бр. 30/96, 70/2001, 3/2002 и 39/2002), који су донети као прописи Савезне Републике Југославије, није повређен претходно наведени принцип. Према члану 64. став 2. Уставне повеље државне заједнице Србија и Црна Гора ("Службени лист Србије и Црне Горе", број 1/2003), закони Савезне

Републике Југославије изван послова Србије и Црне Горе примењиваће се као закони држава чланица, до доношења нових прописа од стране држава чланица, осим закона за које скупштина државе чланице одлучи да се не примењују.

Сагласно наведеном, а полазећи од тога да оба Закона о основама пензијског и инвалидског осигурања нису из области у којима је Уставном повељом утврђена надлежност државне заједнице Србија и Црна Гора нити су од стране надлежних органа Републике Србије, до ступања на снагу оспореног Закона, стављени ван снаге, наведени закони су после ступања на снагу Уставне повеље, тј. од 4. фебруара 2003. године, примењивани као закони Републике Србије. Дакле, у време ступања на снагу оспореног Закона, сви закони за које је оспореном одредбом члана 262. став 1. Закона утврђено да престају да важе, били су прописи исте правне снаге као и Закон којим је утврђен престанак њиховог важења.

На основу изложеног и члана 47. тачка 3) Закона о поступку пред Уставним судом и правном дејству његових одлука ("Службени гласник РС", бр. 32/91 и 67/93), Суд је решио као у изреци.

Решење Уставног суда
IУ-355/2003 од 05.02.2004.

Закон о регулисању јавног дуга Савезне Републике Југославије по основу девизне штедње грађана ("Службени лист СРЈ", број 36/2002).

- члан 19. став 1.

Уставни суд је донео:

О Д Л У К У

Утврђује се да одредба члана 19. став 1. у делу у коме је прописана обавеза продаје акција чији је власник Република Србија, а који гласи: "домаћим правним лицима у приватној својини и страним правним лицима, при чему постојећи акционари банке који су приватна правна лица имају право прече куповине" Закона о регулисању јавног дуга Савезне Републике Југославије по основу девизне штедње грађана ("Службени лист СРЈ", број 36/2002) није у сагласности с Уставом.

Пред Уставним судом Републике Србије Агенција за осигурање депозита, санацију, стечај и ликвидацију банака покренула је поступак за оцењивање уставности одредбе члана 19. став 1. Закона наведеног у изреци. У предлогу се истиче да оспорена одредба Закона није сагласна са одредбама Устава које гарантују једнакост грађана и правних лица. У предлогу се наводи и да је за идентичну одредбу у Закону о регулисању односа између Савезне Републике Југославије и правних лица и банака са територије Савезне Републике Југославије које су првобитни дужници или гаранти према повериоцима Париског и Лондонског клуба, Савезни уставни суд утврдио да није сагласна с Уставом СРЈ, као и да ће продаја акција Републике стечених по

том и оспореном Закону, због различите процедуре, увећати трошкове продаје што ће се одразити на приход буџета Републике Србије по основу продаје акција банака.

У спроведеном поступку Уставни суд је утврдио да је Закон о регулисању јавног дуга Савезне Републике Југославије по основу девизне штедње грађана ("Службени лист СРЈ", број 36/2002), донет као закон Савезне Републике Југославије и да се оспорени Закон у делу у коме је уређена продаја акција банака чији је власник Република Србија, на основу члана 64. став 2. Уставне повеље државне заједнице Србија и Црна Гора ("Службени лист СЦГ", број 1/2003), од дана ступања на снагу Уставне повеље примењује као закон Републике Србије.

Предлог овлашћеног предлагача Уставни суд је доставио Народној скупштини Републике Србије, на одговор. Народна скупштина у остављеном року није доставила одговор, па је Уставни суд, на основу члана 16. став 3. Закона о поступку пред Уставним судом и правном дејству његових одлука ("Службени гласник РС", бр. 32/91 и 67/93), наставио поступак.

Одредбом члана 19. став 1. Закона, у делу који је оспорен, прописано је да се акције одређених банака чији је власник Република Србија постала конверзијом потраживања од тих банака у акционарски улог, могу продавати домаћим правним лицима у приватној својини и страним правним лицима и да право прече куповине акција имају постојећи акционари банке који су приватна правна лица.

Устав јамчи друштвену, државну, приватну и задружну својину и друге облике својине и сви облици својине имају једнаку правну заштиту (члан 56. ст. 1. и 2.). Одредбом члана 57. став 1. Устава утврђено је да се привредне и друге делатности обављају слободно и под једнаким условима, у складу с Уставом и законом, а одредбом става 2. наведеног члана Устава јамчи се право страном лицу да обавља привредну или другу делатност и права по основу улагања и пословања, под условима који су законом утврђени за домаћа лица. Према одредбама члана 64. Устава, слободни су размена робе и услуга и кретање капитала и радника; предузеће и друга организација слободно се организују, самостални су у обављању делатности, повезивању и удруживању и имају исти положај у погледу општих услова привређивања и правне заштите и противуставан је сваки акт и свака радња којима се ствара или подстиче монополски положај, односно на други начин ограничава тржиште.

Продаја акција банака чији је власник Република Србија, према оспореној одредби Закона, могућа је само правним лицима у приватној својини, а право прече куповине акција имају једино постојећи акционари банке који су приватна правна лица. На овај начин Законом се искључује могућност продаје акција правним лицима која послују средствима у другим облицима својине и физичким лицима чиме се, по схватању Суда, та лица доводе у неједнак положај у односу на правна лица која према оспореној одредби Закона могу бити купци акција. Стога, оспорена одредба Закона, по оцени Суда, није сагласна са одредбама чл. 56, 57. и 64. Устава којима се јамчи једнакост свих облика својине, гарантује равноправност привредних субјеката и забрањује ограничавање тржишта.

На основу изложеног и члана 46. тачка 1) Закона о поступку пред Уставним судом и правном дејству његових одлука, Уставни Суд је одлучио као у изреци.

На основу члана 130. Устава Републике Србије, одредба члана 19. став 1. Закона у делу наведеном у изреци престаје да важи даном објављивања Одлуке Уставног суда у "Службеном гласнику Републике Србије".

Одлука Уставног суда ("Службени гласник РС", број 80/2004)
 ГУ-221/2004 од 10.06.2004.

Закон о јавним набавкама ("Службени гласник РС", бр. 39/02 и 43/03).

- члан 45. став 2. тачка 3)

Уставни суд је донео:

О Д Л У К У

Одбија се предлог за утврђивање неуставности одредбе члана 45. став 2. тачка 3) Закона о јавним набавкама ("Службени гласник РС", бр. 39/2002 и 43/2003).

Пред Уставним судом Републике Србије покренут је предлогом поступак за оцену уставности одредбе члана 45. став 2. тачка 3) Закона о јавним набавкама ("Службени гласник РС", бр. 39/2002 и 43/2003). Подносилац предлога сматра да се оспореном одредбом повређују уставна начела једнакости услова у обављању привредне делатности из члана 57. став 1. Устава, једнаког положаја у погледу општих услова привређивања из члана 64. став 2. Устава као и забране повратног дејства закона из члана 121. Устава. По мишљењу предлагача, прописаним условима за учешће у поступку јавне набавке новооснована предузећа се стављају у повлашћени положај у односу на предузећа која већ постоје с обзиром да предузеће које није било регистровано у протеклих пет година није ни могло бити кажњено за привредни преступ или прекршај у вези са својим пословањем. У предлогу се наводи да се таквим законским решењем успоставља продужено дејство раније учињеног привредног преступа или прекршаја што представља казнену меру коју субјект у то време није могао да предвиди.

Народна скупштина Републике Србије као доносилац оспореног акта није доставила одговор на предлог, па је поступак настављен у смислу одредаба члана 16. став 3. Закона о поступку пред Уставним судом и правном дејству његових одлука.

Оспореном одредбом члана 45. став 2. тачка 3. Закона о јавним набавкама којом су одређени обавезни услови за учешће у поступку доделе уговора о јавној набавци прописано је да право на учешће у том поступку има домаће или страном правно или физичко лице које није у року од пет година пре објављивања поступка јавне набавке правоснажном одлуком судског или управног органа кажњено за кривично дело, привредни преступ или прекршај у вези са својим пословањем односно ако му у том року није изречена правоснажна судска или управна мера забране обављања делатности која је предмет јавне набавке.

Уставом Републике Србије утврђено је да се привредне и друге делатности обављају слободно и под једнаким условима, у складу с Уставом и законом (члан 57. став 1); да се јамчи право страном лицу да обавља привредну или другу делатност и права по основу улагања и пословања, под условима који су законом утврђени за домаћа лица (члан 57. став 2.); да се предузеће и друга организација слободно организују, да су самостални у обављању делатности, повезивању и удруживању, да имају исти положај у погледу општих услова привређивања и правне заштите и да за своје обавезе у правном промету одговарају средствима којима располажу (члан 64. став 2); да закон, други пропис или општи акт не може имати повратно дејство и да се само законом може одредити да поједине његове одредбе, ако то захтева општи интерес утврђен у поступку доношења закона, имају повратно дејство (члан 121. ст. 1. и 2.).

Уставни суд Републике Србије је оценио да оспорена одредба није несагласна с Уставом Републике Србије будући да представља само услов за учествовање домаћег или страног правног или физичког лица у поступку доделе уговора о јавној набавци и тај услов се односи на сва домаћа и страна правна и физичка лица која се нађу у истој правној ситуацији прописаној оспореном одредбом.

Такође, по оцени Уставног суда наведена одредба која представља само један од услова за учешће у поступку доделе уговора о јавној набавци нема повратно дејство будући да се односи на ситуације које су у току и том одредбом се не мењају односи који су успостављени пре ступања на снагу Закона.

На основу изложеног и одредбе члана 46. став 1. тачка 9) Закона о поступку пред Уставним судом и правном дејству његових одлука ("Службени гласник РС", бр. 32/91 и 67/93) Уставни суд је одлучио као у изреци.

Одлука Уставног суда
 ГУ-300/2003 од 22.01.2004.

("Службени гласник РС", број 16/2004)

Закон о превозу у друмском саобраћају ("Службени гласник РС", бр. 46/95 и 66/2001).

- чл. 31., 31а. и 32.

Уставни суд је донео:

О Д Л У К У

1. Одбија се предлог за утврђивање неуставности одредаба чл. 31, 31а и 32. Закона о превозу у друмском саобраћају ("Службени гласник РС", бр. 46/95 и 66/2001).

2. Одбацује се захтев за оцену међусобне сагласности одредаба чл. 31, 31а, 32, чл. 14. до 30. и чл. 33. до 36. Закона из тачке 1.

Пред Уставним судом Републике Србије покренут је поступак за оцену уставности одредаба чл. 31, 31а и 32. Закона о превозу у друмском саобраћају ("Службени гласник РС", бр. 46/95 и 66/2001), као и за оцену међусобне сагласности тих одредаба са одредбама чл. 14. до 30. и чл. 33. до 36. Закона. Предлагач оспорава одредбе Закона које прописују писмену форму за пуноважност уговора о ванлинијском превозу путника и ствари, јер за линијски и ауто-такси превоз, као друга два облика јавног превоза, Закон не предвиђа обавезу закључивања писменог уговора. Сматра да се на тај начин превозници који обављају ванлинијски превоз стављају у неравноправан положај у односу на превознике линијског и ауто-такси превоза, противно уставним гаранцијама равноправности свих привредних субјеката на јединственом тржишту. По мишљењу подносиоца предлога, постојање уговорног односа о превозу може се доказивати не само уговором, већ и возном картом или другим доказним средствима, па законско прописивање обавезног писменог уговора о превозу представља ограничење и препреку у обављању савременог саобраћаја и противи се сврси обављања делатности превоза ради стицања зараде, а у пракси ствара проблеме у ситуацијама када путници одбијају да закључе уговор о превозу.

Уставни суд је предлог овлашћеног предлагача доставио Народној скупштини Републике Србије на одговор. Како Народна скупштина у остављеном року није доставила тражени одговор, то је, на основу члана 16. став 3. Закона о поступку пред Уставним судом и правном дејству његових одлука ("Службени гласник РС", бр. 32/91 и 67/93), Уставни суд наставио поступак.

У спроведеном поступку Суд је утврдио:

Оспореним Законом уређени су јавни превоз и превоз за сопствене потребе лица и ствари, као и услови у погледу организације и обављања превоза у друмском саобраћају. Законом су као облици јавног превоза путника и ствари прописани линијски, ванлинијски и ауто-такси превоз (члан 8.) и утврђени посебни услови за обављање сваког од ових облика јавног превоза. У том оквиру, оспореним одредбама чл. 31, 31а и 32. Закона утврђени су посебни услови за обављање валинијског превоза путника и ствари, који се односе на обавезно закључивање писменог уговора о превозу између превозника и корисника превоза, одређивање елемената, времена закључивања и броја уговора који се могу закључити за једну возњу, ближе дефинисање појединих видова овог превоза, као и уређивање других услова у погледу организације и начина обављања ове врсте јавног превоза. Друга два облика јавног превоза – линијски превоз путника (који се обавља као градски, приградски и међумесни превоз), са посебним законским условима за вршење овог превоза, и ауто-такси превоз путника, са основним условима за његово обављање и овлашћењем општине и града да прописују ближе услове за обављање овог превоза, уређени су одредбама чл. 14. до 30. и чл. 33. до 36. Закона.

Оспореним чланом 31. Закона прописано је: да се ванлинијски превоз путника и ствари обавља на основу писменог уговора закљученог између превозника и корисника превоза, којим се нарочито утврђује релација са предвиђеним полазиштем и одредиштем, време обављања и цена превоза, места укрцавања и искрцавања путника, и утовара и истовара ствари; да у ванлинијском превозу путника превозник може за једну возњу закључити само

један уговор; да се укрцавање и искрцавање путника у ванлинијском превозу врши само у местима која су утврђена уговором из овог члана Закона; да уговор на основу кога се обавља ванлинијски превоз путника и ствари мора бити закључен пре постављања возила за укрцавање путника у полазишту. У оспореном члану 31а утврђено је: да се ванлинијским превозом путника сматра и превоз радника из места становања на посао и са посла, односно ђака и студената из места становања до школе и из школе на основу писменог уговора, са посебним возним исправама (недељна, месечна, годишња и сл.) и без примања других путника; да се превоз путника који се обавља на истом превозном путу, свакодневно, односно истог дана у недељи, у исто време и са истим местима укрцавања и искрцавања путника, сматра линијским превозом путника; да превозници који обављају ванлинијски превоз путника не могу укрцавати и искрцавати путнике на аутобуским стајалиштима. Одредбама оспореног члана 32. регулисано је: да се у аутобусу или другом возилу којим се обавља ванлинијски превоз путника мора налазити примерак уговора на основу кога се обавља превоз, општи услови превоза и списак путника за који је уговорен превоз, а на ветробранском стаклу мора бити истакнут натпис: "Слободна возња"; да списак путника мора бити закључен и оверен печатом превозника, пре стављања возила за укрцавање путника у полазишту, као и да тај списак мора бити сачињен посебно за сваку возњу садржану у уговору о превозу и у њему се не може налазити већи број имена путника од броја расположивих места у саобраћајној дозволи возила .

Уставом Републике Србије утврђено је: да се економско и социјално уређење заснива на слободном привређивању свим облицима својине на јединственом тржишту робе, рада и капитала, на самосталности предузећа и свих других облика организовања, на управљању и присвајању по основу својине и рада, као и на праву запослених и праву других грађана на социјалну сигурност (члан 55. став 1.); да се Уставом јамчи друштвена, државна, приватна и задружна својина и други облици својине и да сви облици својине имају једнаку правну заштиту (члан 56. ст. 1. и 2.); да се привредне и друге делатности обављају слободно и под једнаким условима, у складу с Уставом и законом (члан 57. став 1.); да су слободни размена робе и услуга и кретање капитала и радника и да се предузеће и друга организација слободно организују, самостални су у обављању делатности, повезивању и удруживању, имају исти положај у погледу општих услова привређивања и правне заштите и за своје обавезе у правном промету одговарају средствима којима располажу (члан 64. ст. 1. и 2.); да Република Србија уређује и обезбеђује, између осталог, својинске и облигационе односе и заштиту свих облика својине, правни положај предузећа и других организација, и друге економске односе од општег интереса, као и да уређује и друге односе од интереса за Републику Србију, у складу с Уставом (члан 72. тач. 4. и 12.).

Суд је оценио да оспорене одредбе чл. 31, 31а и 32. Закона нису несагласне с Уставом, јер је законско уређивање услова за обављање ванлинијског превоза путника и ствари као облика јавног превоза, у оквиру овлашћења законодавног органа из члана 72. тач. 4. и 12. Устава да уређује односе у друмском саобраћају, односно услове обављања делатности и права и обавезе предузећа и предузетника који обављају ту привредну делатност, а законодавац је, процењујући природу и значај односа који су у питању, ефекте који се желе постићи у погледу сигурности и безбедности у јавном саобраћају,

као и друштвену оправданост уређивања ових односа, поступао у границама уставних овлашћења када је прописао посебне услове и начин обављања једне врсте превоза у друмском саобраћају, у смислу наведених одредаба Закона. Одређивање уговорне форме као услова и начина обављања ванлинијског јавног превоза, односно утврђивање услова овог превоза који су различити од услова за обављање других облика јавног превоза, аутономно је право доносиоца оспореног Закона, и та питања спадају у домен законодавне политике и целисходности датих законских решења, које Уставни суд, сагласно одредби члана 125. Устава није надлежан да оцењује.

Оспореним одредбама Закона, по оцени Уставног суда, не доводе се у питање уставна начела на које предлагач указује, јер су Законом прописани различити облици јавног превоза, али при томе једнаки услови за обављање сваког од тих облика превоза, па и једнаки услови вршења ванлинијског превоза за све превознике – како за предузећа, тако и за друга лица која су регистрована и испуњавају законске услове за обављање те врсте превоза. Имајући у виду да се посебни законски услови за привредне субјекте који обављају ванлинијски превоз путника и робе односе на све субјекте који се налазе у истим правним ситуацијама, то се оваквим прописивањем Закона не нарушавају принципи слободног, самосталног и равноправног обављања привредних делатности, под једнаким условима, из чл. 55. до 57. и члана 64. Устава, нити се превозници који обављају ванлинијски превоз доводе у неравноправан положај на тржишту у односу на превознике линијског и ауто-такси превоза. Наиме, принцип равноправности, односно једнакости у привређивању предузећа и других облика организовања, не подразумева њихову апсолутну једнакост, већ једнак правни положај у погледу услова привређивања у истим врстама и облицима привредних делатности, а с обзиром на то да се овде ради о различитим облицима делатности јавног превоза, то су посебни услови вршења појединих облика те делатности последица њиховог карактера и специфичности, који се и уређују Законом о превозу у друмском саобраћају.

Захтев предлагача за оцену сагласности одредаба чл. 31, 31а и 32. са одредбама чл. 14. до 30. и чл. 33. до 36. Закона, Суд је одбацио, јер овај захтев није у надлежности Уставног суда утврђеној чланом 125. Устава, према којој Уставни суд може одлучивати само о сагласности закона с Уставом, а не о међусобној сагласности норми садржаних у истом закону.

Уставни суд је, на основу члана 19. став 1. тачка 1) и члана 46. тачка 9) Закона о поступку пред Уставним судом и правном дејству његових одлука, одлучио као у изреци.

Одлука Уставног суда
ГУ-28/2004 од 17.06.2004.

("Службени гласник РС", број 80/2004)

Закон о изменама и допунама Закона о туризму ("Службени гласник РС", бр. 48/99).

- члан 7.

Уставни суд је донео:

О Д Л У К У

Одбија се предлог за утврђивање неуставности одредбе члана 7. Закона о изменама и допунама Закона о туризму ("Службени гласник РС", бр. 48/99).

Предлогом Друштва са ограниченом одговорношћу "Тики" из Ивањице покренут је, пред Уставним судом Републике Србије, поступак за утврђивање неуставности одредбе члана 7. Закона наведеног у изреци. Оспоравајући наведену одредбу Закона, којом је утврђена обавеза за предузеће које обавља послове организовања туристичких путовања, да има запослено најмање једно лице са вишом стручном спремом туристичког смера, предлагач је навео да се на овај начин ограничавају туристичка предузећа да за обављање своје делатности слободно ангажују лица различитих профила стручности. Осим тога, оспореном одредбом Закона утврђена је обавеза за туристичка предузећа да имају депонована средства у износу од пет хиљада америчких долара у динарској противвредности која се воде на посебном рачуну код организације надлежне за послове платног промета, чиме су по мишљењу предлагача туристичке организације спречене да слободно обављају своју делатност, што је супротно Уставу.

Имајући у виду да Народна скупштина у остављеном року није доставила одговор Уставном суду у вези навода предлагача, Уставни суд је, на основу члана 16. став 3. Закона о поступку пред Уставним судом и правном дејству његових одлука ("Службени гласник РС", бр. 32/91 и 67/93), наставио поступак оцене уставности оспорене одредбе Закона.

Оспореним чланом 7. Закона о изменама и допунама Закона о туризму, прописано је да послове организовања туристичких путовања може да обавља предузеће уписано у судски регистар за вршење тих послова, које има запослено најмање једно лице са вишом стручном спремом туристичког смера и које има обезбеђена средства (гарантни полог) у износу од пет хиљада америчких долара у динарској противвредности, која се воде на посебном рачуну код организације надлежне за послове платног промета.

Према члану 57. став 1. Устава Републике Србије, привредне и друге делатности обављају се слободно и под једнаким условима у складу с Уставом и законом. Устав у члану 64. прокламује слободну размену роба и услуга и кретање капитала и радника (став 1.), а предузећа и друге организације слободно се организују, самосталне су у обављању делатности, повезивању и удруживању, имају исти положај у погледу општих услова привређивања и правне заштите и за своје обавезе у правном промету одговарају средствима којима располажу (став 2.). Чланом 72. тачка 4. Устава овлашћена је Република Србија да уређује и обезбеђује, поред осталог, правни положај предузећа и других организација, њихових удружења и комора.

Сагласно наведеним одредбама Устава, Уставни суд је оценио да је законодавац Уставом овлашћен да, поред осталог, прописује опште услове за обављање привредних делатности, али и посебне услове за обављање појединих привредних делатности. Прописивањем у оспореном члану 7. Закона посебних услова за обављање послова организовања туристичких путовања, као што је обавеза привредних субјеката регистрованих за обављање ове делатности да имају запослено најмање једно лице са вишом стручном спремом туристичког

смера, као и да поседују обезбеђена средства у одређеном новчаном износу, законодавац се, по оцени Уставног суда, кретао у границама уставних овлашћења утврђених у члану 72. тачка 4. Устава. Прописивањем посебних услова за обављање послова организовања туристичких путовања, која се односе на све субјекте који су регистровани за обављање наведених послова, по оцени Суда не нарушавају се ни Уставом утврђени принципи у члану 57. став 1. и члану 64. став 2. Устава. Наиме, законским прописивањем посебних услова пословања за привредне субјекте који обављају организовање туристичких путовања, не нарушава се равноправност тих субјеката на тржишту, нити се ограничава слобода њиховог привређивања, већ су посебни услови, које морају да испуњавају ови привредни субјекти, последица карактера и специфичности послова организовања туристичких путовања чије се обављање уређује Законом о туризму.

На основу изложеног и члана 46. тачка 9) Закона о поступку пред Уставним судом и правном дејству његових одлука, Уставни суд је одлучио као у изреци.

Одлука Уставног суда
 У-370/2003 од 10.06.2004.

("Службени гласник РС", број 83/2004)

Закон о осигурању имовине и лица ("Службени гласник РС", бр. 30/96 и 53/99).

- члан 85. став 1. тачка 1)

Уставни суд је донео:

РЕШЕЊЕ

Не прихвата се иницијатива за покретање поступка за утврђивање неуставности одредбе члана 85. став 1. тачка 1) Закона о осигурању имовине и лица ("Службени гласник РС", бр. 30/96 и 53/99).

Уставном суду Републике Србије поднета је иницијатива за покретање поступка за оцену уставности одредбе члана 85. став 1. тачка 1. Закона о осигурању имовине и лица. Подносилац иницијативе сматра да је оспорена одредба несагласна с Уставом Републике Србије и Уставном повељом државне заједнице Србије и Црне Горе. Наводи да се оспореном одредбом неосновано штите интереси осигуравајуће организације а на штету лица која немају право на накнаду штете по основу осигурања од аутоодговорности. Сматра да се ограничавају права лицима која немају право на накнаду штете према оспореној одредби закона у односу на друга лица која имају право да захтевају накнаду штете

Закон о осигурању имовине и лица, према члану 64. став 2. Уставне повеље државне заједнице Србија и Црна Гора ("Службени лист Србије и Црне Горе", број 1/2003), од ступања на снагу Уставне повеље примењује се као закон Републике Србије.

Одредбом члана 85. став 1. тачка 1. Закона о осигурању имовине и лица прописано је да нема право на накнаду штете по основу осигурања од аутоодговорности власник, односно корисник, сувласник и други ималац моторног возила чијом је употребом причињена штета, без обзира да ли је управљао возилом у моменту настанка штете.

Уставом Републике Србије утврђено је да Република Србија поред осталог уређује и обезбеђује својинске и облигационе односе и заштиту свих облика својине; правни положај предузећа и других организација, њихових удружења и комора (члан 72. став 1. тачка 4.); да су грађани једнаки у правима и дужностима и имају једнаку заштиту пред државним и другим органима без обзира на расу, пол, рођење, језик, националну припадност, вероисповест, политичко или друго уверење, образовање, социјално порекло, имовно стање или које лично својство (члан 13.).

Одредбом члана 1. Закона о осигурању имовине и лица прописано је да је осигурање имовине и лица добровољно а да је изузетно ово осигурање обавезно у случајевима утврђеним тим законом. Осигурање од аутоодговорности је један од видова обавезног осигурања за који је закон прописао и најниже осигуране суме на које се мора уговорити ово осигурање. Чланом 73. став 1. тачка 2. Закона прописано је да се обавезно осигуравају власници односно корисници моторних и прикључних возила од одговорности за штету причињену трећим лицима а чланом 74. ст. 1. и 2. да су наведени власници односно корисници превозних средстава дужни да закључе уговор о обавезном осигурању с организацијом за осигурање који мора бити закључен пре него што се превозно средство стави у саобраћај. Одредбама члана 83. до члана 90. Закона уређено је обавезно осигурање од аутоодговорности. Према члану 83. Закона власник односно корисник моторног и прикључног возила дужан је да закључи уговор о осигурању од одговорности за штету коју употребом моторног возила причини трећим лицима услед смрти, повреде, тежег нарушавања здравља, уништења или оштећења ствари, осим за штету на стварима које је примио на превоз (осигурање од аутоодговорности), а оспореном одредбом члана 85. су одређена лица која немају право на накнаду штете по основу осигурања од аутоодговорности.

Полазећи од одредаба члана 83. Закона према којима осигурање од аутоодговорности покрива штету коју трећа лица претрпе због употребе моторног возила, чланом 85. је одређен појам трећег лица у смислу ове врсте осигурања. Одређивање тог појма извршено је на негативан начин у том смислу што је одређено која лица се не сматрају трећим лицима. Сва остала лица, осим оних наведених у овом члану, сматрају се трећим лицима и имају право да од организације за осигурање захтевају накнаду ако им буде проузрокована штета употребом моторног возила. Будући да је власник односно корисник возила са организацијом за осигурање закључио уговор о осигурању, он као друга уговорна страна, не може бити треће лице када се ради о осигурању од аутоодговорности. Такође, власник возила је искључен из круга лица која имају право на накнаду штете од организације за осигурање имајући у виду да по основу осигурања од одговорности организација за осигурање преузима обавезу да уместо осигураника плати накнаду за штету за коју је осигураник одговоран.

Наведеним чланом су и сувласник возила као и други ималац возила искључени из круга трећих лица јер сувласник моторног возила одговара за штете проузроковане употребом возила према истим правилима као и

власник, док се под другим имаоцем возила подразумева лице коме је власник возила поверио возило да се њиме служи и он одговара за штету проузроковану употребом возила према истим правилима као и власник возила.

Полазећи од наведених уставних одредаба, Уставни суд је утврдио да није несагласно члану 72. став 1 тачка 4. Устава утврђивање обавезе осигурања од аутоодговорности и одређивање лица која немају право на накнаду штете по основу тог осигурања на начин како је то прописано оспореном одредбом Закона.

Оцена праведности и целисходности решења утврђених оспореном одредбом није у надлежности Уставног суда у смислу члана 125. Устава Републике Србије.

По оцени Уставног суда прописивањем оспореном одредбом да одређена лица немају право на накнаду штете по основу осигурања од аутоодговорности не повређује се уставни принцип једнакости грађана из члана 13. Устава будући да се она под истим условима подједнако односи на сва лица која се нађу у истој правној ситуацији прописаној том одредбом.

Уставни суд није надлежан да оцењује сагласност оспорених одредаба Закона са Уставном повељом државне заједнице Србија и Црна Гора, на основу члана 125. Устава Републике Србије.

На основу изложеног и члана 47. став 1. тачка 3) Закона о поступку пред Уставним судом и правном дејству његових одлука ("Службени гласник РС", бр. 32/91 и 67/93), Уставни суд је одлучио као у изреци.

Решење Уставног суда
 ГУ-324/2003 од 25.03.2004.

Закон о државном премеру и катастру и уписима права на непокретностима ("Службени гласник РС", бр. 83/92, 53/93, 67/93, 48/94, 12/96, 15/96, 34/01 и 25/02).

- члан 97. ст. 4. и 5.

Уставни суд је донео:

РЕШЕЊЕ

Не прихвата се иницијатива за покретање поступка за утврђивање неуставности одредаба члана 97. ст. 4. и 5. Закона о државном премеру и катастру и уписима права на непокретностима ("Службени гласник РС", бр. 83/92, 53/93, 67/93, 48/94, 12/96, 15/96, 34/01 и 25/02).

Уставном суду Републике Србије поднета је иницијатива за покретање поступка за утврђивање неуставности одредаба члана 97. ст. 4. и 5. Закона наведеног у изреци. По мишљењу иницијатора Републички геодетски завод обавља послове од општег друштвеног значаја, а оспореним одредбама Заводу је изричито забрањено обављање појединих послова који су додељени геодетским организацијама, чиме су радници у републичкој геодетској управи

доведени у неравноправан положај у односу на раднике у геодетским организацијама регистрованим за исте послове, иако су стручнији од тих радника. Сматра да је нанета штета републичком буџету "кроз онемогућавање наплате такси и накнаде за услуге" које би иначе биле наплаћене да није оспорених одредби. Иницијатор није навео конкретну одредбу Устава у односу на коју предлаже оцену уставности.

У спроведеном поступку, Уставни суд је утврдио да из оспорених одредаба члана 97. ст. 4. и 5. Закона о државном премеру и катастру и уписима права на непокретностима, у вези са ставом 1. тач. 1) и 2) и ставом 2. произлази да послове праћења и утврђивања насталих промена на непокретностима које су од утицаја на податке премера и катастра непокретности и водова; послове преношења на терен података из урбанистичких и других планова и пројеката и послове у поступку одржавања по захтеву странке у којима се врши и обнова граница и идентификација катастарске парцеле и обнова (обележавање) линије вода, обавља геодетска организација која има најмање једног запосленог геодетске струке са положеним стручним испитом за запослене у органима државне управе и најмање три године радног искуства на тим пословима, као и одговарајуће геодетске инструменте и прибор (став 4.); а да исте послове обавља Републички геодетски завод ако на територији општине није регистрована геодетска организација, односно ако геодетске организације регистроване на територији општине одбију да изврше ове послове или геодетска организација која је прихватила да изврши ове послове Републичком геодетском заводу не достави прикупљене податке о насталој промени у року од 30 дана од дана подношења пријаве корисника непокретности Републичком геодетском заводу (став 5.).

Уставом Републике Србије прописано је да Република Србија, поред осталог уређује и обезбеђује правни положај предузећа и других организација, њихових удружења и комора; прикупљање статистичких и других података од општег интереса; организацију и коришћење простора; организацију, надлежност и рад републичких органа (члан 72. став 1. тач. 4, 8, 9. и 11.). Према члану 94. ст. 4. и 5. Устава, за обављање одређених послова државне управе образују се органи управе у саставу министарстава, а за вршење стручних послова образују се посебне организације, док се законом уређује организација и надлежност министарстава, органа управе у њиховом саставу и посебних организација.

Оспореним Законом о државном премеру и катастру и уписима права на непокретностима уређује се државни премер непокретности, катастар непокретности, катастар водова и упис права на непокретностима, као и њихово одржавање и обнова (члан 1.). Државним премером непокретности, у смислу Закона сматра се прикупљање и утврђивање података о непокретностима, као и вршење других послова утврђених тим законом (члан 2.). Вршење премера и израда катастра непокретности, њихово одржавање и обнова и уписи права на непокретностима су послови од општег интереса за Републику (члан 10.), а управне послове поводом наведеног обавља Републички геодетски завод, а стручне послове који се односе на премер и израду катастра непокретности и водова, њихово одржавање и обнову обавља Републички геодетски завод и предузеће, друга организација и радња који су регистровани за извођење ових радова, на начин и под условима утврђеним овим законом (члан 11. ст. 1. и 2.). Чланом 102. ст. 1. и 2. Закона прописано је, између осталог, да стручни надзор

над извођењем радова из члана 97. став 1. тач. 1) и 2) и става 2. Закона, врши Републички геодетски завод, а да стручни надзор обухвата: проверу испуњености услова за вршење радова; контролу да ли се вршење радова врши у складу са одговарајућим прописима; контролу и проверу квалитета извођења радова. Чланом 131. став 1. Закона прописано је да се за коришћење података премера, катастра непокретности и водова и разгледање катастра непокретности, као и за услуге које пружа Републички геодетски завод - плаћа накнада. Сагласно члану 132. Закона висину накнаде за коришћење и разгледање и пружање услуга утврђује Влада, а према члану 133. Закона, средства која од такса, односно накнада оставари Републички геодетски завод су приход буџета Републике, а могу се користити за рад и опремање Завода.

Чланом 26. Закона о министарствима ("Службени гласник РС", број 19/04), прописано је да Републички геодетски завод, између осталог, обавља стручне послове и послове државне управе који се односе на: државни премер и катастар и упис права на непокретностима и њихову обнову и одржавање, израду основне државне карте; одржавање регистра просторних јединица, бонитирање земљишта; утврђивање катастарског прихода; уређење земљишта путем комасације; повезивање геодетских мрежа и размену геодетских и картографских података са суседним државама; израду и развој геодетског информационог система; вођење архива техничке документације државног премера, планова и карата, као и друге послове одређене законом.

Полазећи од изложених одредаба Устава, Уставни суд је оценио да је Народна скупштина овлашћена да законом уреди област државног премера непокретности, катастар непокретности, катастар водова и упис права на непокретностима, као и да утврди послове и овлашћења надлежних органа за обављање појединих послова као и услове за обављање тих послова, што у конкретном случају значи да пропише послове које ће обављати геодетска организација и услове које морају имати запослени у тој организацији, како је то и учињено оспореним ст. 4. и 5. члана 97. Закона о државном премеру и катастру и уписима права на непокретностима. С обзиром на то да се услови прописани законом подједнако односе на сва лица која се нађу у истој правној ситуацији, без обзира на лична својства, а имајући у виду да се оспореном одредбом само дефинишу послови и услови под којима одређене послове могу обављати геодетске организације, такво прописивање, по оцени Уставног суда, није у супротности ни са чланом 13. Устава.

На основу изложеног и члана 47. тачка 3) Закона о поступку пред Уставним судом и правном дејству његових одлука ("Службени гласник РС", бр. 32/91 и 67/93) Уставни суд је решио као у изреци.

Решење Уставног суда
IУ-457/2003 од 27.05.2004.

Закон о републичким административним таксама ("Службени гласник РС", број 43/03).

- члан 5. тачка 1), члан 6. и члан 14. став 2.

Уставни суд је донео:

РЕШЕЊЕ

Не прихвата се иницијатива за покретање поступка за утврђивање неуставности одредаба члана 5. тачка 1., члана 6. и члана 14. став 2. Закона о републичким административним таксама ("Службени гласник РС", број 43/2003).

Уставном суду Републике Србије поднета је иницијатива за покретање поступка за оцену уставности Закона о републичким административним таксама. Из навода и разлога изнетих у иницијативи Суд је утврдио да иницијатор оспорава уставност одредаба члана 5. тачка 1), члана 6. и члана 14. став 2. Закона, које се односе на настанак таксене обавезе, моменат плаћања таксе, као и одредбе којом је одређен начин плаћања таксе за поднеске који се упућују поштом.

У спроведеном поступку Уставни суд је утврдио следеће:

Законом о републичким административним таксама ("Службени гласник РС", број 43/2003), прописано је да " за списе и радње у управним стварима, као и за друге списе, радње код институција, државних органа и организација, органа територијалне аутономије и локалне самоуправе у вршењу поверених послова и организација које врше јавна овлашћења, плаћају се таксе по одредбама овог закона, у износима прописаним Тарифом републичких административних такси, која је саставни део овог закона (члан 2. Закона). Одредбом члана 5. Закона, одређено је да таксена обавеза настаје у тренутку предаје захтева или другог поднеска, а према члану 6. Закона, такса се плаћа у тренутку настанка таксене обавезе, дакле предајом захтева. У поглављу V, "начин плаћања таксе", одредбом члана 14. став 1., прописан је начин плаћања таксе за поднеске који се непосредно предају одговорном лицу органа надлежног за пријем захтева или поднесака, а оспореним ставом 2. прописано је да "ако нетаксиран или недовољно таксиран захтев или поднесак, односно други спис, стигне поштом, одговорно лице органа надлежног за одлучивање о захтеву, односно поднеску, позваће обвезника писменом опоменом да у року од 10 дана од дана пријема опомене, плати прописану таксу и таксу за опомену и упозори га на последице неплаћања таксе". Ставом 3. члана 14. Закона, прописано је да "ако обвезник уплати таксу у року из ст. 1. и 2. овог члана, сматра се да је захтев, односно поднесак од почетка уредно таксиран", а ставом 4, да "ако обвезник не уплати таксу у року из ст. 1. и 2. овог члана, наплата таксе и опомене из става 2. овог члана, врши се пре уручења затраженог решења или друге исправе, односно пре саопштења обвезнику да је радња извршена." Одредбом члана 31. Закона, између осталог, прописана је и новчана казна за прекршај одговорног лица у органу, које не обавести обвезника да је, за поднети захтев, односно поднесак, дужан да плати таксу прописану тарифом, или таксу не наплати, што значи да је одговорно лице дужно да пази по службеној дужности, на испуњење ове законске обавезе.

Према одредби члана 52. Устава Републике Србије, свако је дужан да плаћа порезе и друге дажбине. Чланом 59. став 2. Устава, прописано је да се средства буџета обезбеђују из пореза и других законом утврђених прихода, а

чланом 72. став 1. тачка 4) Устава, утврђено је овлашћење за Републику да уређује и обезбеђује финансијски систем.

На основу наведених одредаба Устава, законодавац је ову фискалну дажбину определио по називу као републичку административну таксу и у целини је уредио, сва питања која се тичу овог таксено-правног односа, што подразумева и моменат настанка таксене обавезе, начин плаћања таксе, висину таксене обавезе као и опомену, за случај закашњења при спровођењу одредаба овог Закона. По цени Суда, административна такса по својој правној природи представља еквивалент за списе и радње које, по захтеву странака, обављају институције, државни органи и организације које врше јавна овлашћења, као и органи територијалне аутономије и локалне самоуправе у вршењу поверених послова. На основу изложеног, Суд је утврдио да оспорене законске одредбе представљају реализацију наведених уставних овлашћења и да нису несагласне с Уставом.

У односу на наводе из иницијативе који се односе на рок за плаћање таксе и опомене из поднесака Управе за заједничке послове Републичких органа, Уставни суд, сагласно члану 125. Устава, није надлежан за оцену примене закона у конкретним правним ситуацијама.

На основу изложеног и члана 47. тачка 3) Закона о поступку пред Уставним судом и правном дејству његових одлука ("Службени гласник РС", бр. 32/91 и 67/93) Суд је донео решење као у изреци.

Решење Уставног суда
ГУ-402/2003 од 26.02.2004.

Закон о планирању и изградњи ("Службени гласник РС", број 47/03).

- члан 117.

Уставни суд је донео:

РЕШЕЊЕ

Не прихвата се иницијатива за покретање поступка за утврђивање неуставности одредбе члана 117. Закона о планирању и изградњи ("Службени гласник РС", број 47/2003).

Уставном суду Републике Србије, поднета је иницијатива за покретање поступка за утврђивање неуставности одредаба члана 117. Закона о планирању и изградњи. У иницијативи се наводи да су, одредбом члана 33. став 2. раније важећег Закона о изградњи објеката, лица са вишом стручном спремом стекла право на руковођење грађењем објеката и да су те послове успешно обављала. Стога су, по мишљењу иницијатора, чланом 117. Закона о планирању и изградњи, којим је прописана висока стручна спрема за послове одговорног извођача радова, одузета стечена права лицима са вишом школском спремом и онемогућено им је да убудуће обављају послове за које су школовани. Такође им је онемогућено право на рад, прописано чланом 35. Устава Републике

Србије. Иницијатор сматра да су чланом 117. Закона обезвређени стручни резултати лица која су годинама успешно обављала послове пројектаната; да је, противно уставним начелима једнакости различитих облика својине, направљена разлика између друштвене и приватне својине на објектима у изградњи, у односу на право неког лица да се бави пословима за које је школовано, као и то да су, у погледу стручних способности, изједначена права лица са вишом школском спремом са лицима која имају средњу стручну спрему.

Уставни суд је утврдио да су оспореном одредбом члана 117. Закона о планирању и изградњи, прописани послови које обавља одговорни извођач радова, услови које мора да испуњава лице које обавља ту делатност и начин стицања прописаних услова. Изузетно, лица која не испуњавају прописане услове за обављање делатности одговорног извођача радова, могу ту делатност обављати за личне потребе и потребе чланова домаћинства.

Чланом 12. став 1. Устава Републике Србије, прописано је да се слободе и права остварују, а дужности испуњавају на основу Устава, осим када је Уставом предвиђено да се услови за остваривање појединих слобода и права утврђује законом, а ставом 2. истог члана, одређено је да се законом може прописати начин остваривања појединих слобода и права кад је то неопходно за њихово остваривање. Чланом 35. ст. 1. и 2. Устава, утврђено је да свако има право на рад; да се јамчи слобода рада, слободан избор занимања и запослења и учешћа у управљању, као и да је свакоме, под једнаким условима, доступно радно место и функција. Чланом 57. став 1. Устава одређено је да се привредне и друге делатности обављају слободно и под једнаким условима у складу с Уставом и законом, а према члану 72. тачка 9. Устава, Република Србија уређује и обезбеђује, између осталог, организацију и коришћење простора.

Из наведених уставних одредаба, по оцени Суда, произлази овлашћење законодавца, да пропише услове за обављање појединих делатности, што је и учињено чланом 117. Закона о планирању и изградњи. Прописивање услова за обављање делатности у сагласности је и са чланом 35. Устава, јер је радно место доступно сваком лицу, које те услове испуњава. Оспорена законска одредба је сагласна и са принципом једнакости из члана 13. Устава, јер се прописани услови подједнако односе на сва лица, која се нађу у истој правној ситуацији, односно која остварују права по позитивним прописима.

Законодавац није Уставом ограничен да уређује услове за обављања одређене делатности, што значи да те услове може да уређује и изменом прописа, односно да новим прописом заснива нове услове. Прописивањем нових услова не ограничава се уставна слобода и право на рад, већ се за обављање конкретних и по процени законодавца, најодговорнијих послова у оквиру делатности утврђују потребни услови. Устав и оспорени Закон не познају категорију стечених права, па се стога нови услови за обављање појединих послова у области планирања и изградње односе на сва лица која обављају те послове што, по оцени Суда, не представља повреду Уставом гарантованих права.

Уставни суд је оценио да утврђивање услова за обављање одређене делатности, које је изворно право законодавца, подразумева и процену природе делатности у питању, као и прописивање изузетака, како је то учињено ставом 5. члана 117. Закона. Наиме, том законском одредбом омогућено је и

лицима, која не испуњавају услове за обављање делатности одговорног извођача радова, да обављају одређене послове из те делатности, али за своје потребе и потребе чланова породичног домаћинства. Стога је, по оцени Суда, без основа довођење у везу ове одредбе са облицима својине у којима се налазе објекти у изградњи, будући да се изузетак односи само на објекте који се граде за личне потребе и потребе чланова домаћинства, тако да лица из члана 117. став 5. Закона не могу да врше послове одговорног извођача радова на изградњи објеката у својини трећих лица.

На основу члана 47. тачка 3) Закона о поступку пред Уставним судом и правном дејству његових одлука ("Службени гласник РС", бр. 32/91 и 67/93), Суд је решио као у изреци.

Решење Уставног суда
IУ-471/2003 од 06.05.2004.

Закон о принудном поравнању, стечају и ликвидацији ("Службени лист СФРЈ", бр. 84/89 и "Службени лист СРЈ", бр. 37/93 и 28/96).

- члан 8. став 3.

Уставни суд је донео:

РЕШЕЊЕ

Не прихвата се иницијатива за покретање поступка за утврђивање неуставности одредбе члана 8. став 3. Закона о принудном поравнању, стечају и ликвидацији ("Службени лист СФРЈ", број 84/89 и "Службени лист СРЈ", бр. 37/93 и 28/96).

Уставном суду Републике Србије поднета је иницијатива за покретање поступка за оцењивање уставности Закона наведеног у изреци. Према наводима из иницијативе оспорени Закон није сагласан са одредбама чл. 11. до 13. и члана 22. Устава. Иницијатор сматра да се оспореним Законом, из разлога што искључује могућност коришћења ревизије као правног средства у поступку пред судом који води стечајни поступак, грађани доводе у неједнак положај у остваривању својих права пред судом, јер се према Закону о парничном поступку ревизија као правни лек може користити у парничном поступку. Сматра и да су судије у предметима који се односе на његове тужбе за накнаду штете поступале незаконито.

Полазећи од разлога изнетих у иницијативи, Уставни суд је закључио да је оспорена уставност одредбе члана 8. став 3. Закона наведеног у изреци, којом је прописано да се у стечајном поступку не може тражити повраћај у пређашње стање, нити подносити предлог за понављање поступка, нити изјавити ревизија.

Чланом 64. став 2. Уставне повеље државне заједнице Србија и Црна Гора, која је ступила на снагу 4. фебруара 2003. године, утврђено је да ће

се закони Савезне Републике Југославије изван послова Србије и Црне Горе примењивати као закони држава чланица, до доношења нових прописа од стране држава чланица, осим закона за које скупштина државе чланице одлучи да се не примењују. Закон о принудном поравнању, стечају и ликвидацији ("Службени лист СФРЈ", број 84/89 и "Службени лист СРЈ", бр. 37/93 и 28/96) се, према наведеној одредби Уставне повеље, примењује као закон Републике Србије.

Одредбама Устава Републике Србије, на чију повреду подносилац иницијативе указује, утврђено је: да су слободе и права човека и грађанина ограничени само једнаким слободама и правима других, и кад је то Уставом утврђено (члан 11.); да се слободе и права остварују, а дужности испуњавају на основу Устава, осим кад је Уставом предвиђено да се услови за остваривање појединих слобода и права утврђују законом и да се обезбеђује судска заштита слобода и права зајемчених и признатих Уставом (члан 12.); да су грађани једнаки у правима и дужностима и имају једнаку заштиту пред државним и другим органима без обзира на расу, пол, рођење, језик, националну припадност, вероисповест, политичко или друго уверење, образовање, социјално порекло, имовно стање или које лично својство (члан 13.); да свако има право на једнаку заштиту својих права у поступку пред судом, другим државним или било којим органом или организацијом и да је свакоме зајемчено право на жалбу или друго правно средство против одлуке којом се решава о његовом праву или на закону заснованом интересу (члан 22.).

Уставом Републике Србије утврђено је да Република уређује и обезбеђује остваривање и заштиту слобода и права човека и грађанина (члан 72. тачка 2.) и да се организација, оснивање, надлежност и састав судова и поступак пред судовима уређују законом (члан 102. став 1.). Одредбама члана 124. ст. 1. и 2. Устава утврђено је да се против решења и других појединачних правних аката судских, управних и других државних органа донесених у првом степену, може изјавити жалба надлежном органу, и да се законом, изузетно, у одређеним случајевима може искључити жалба, ако је на други начин обезбеђена заштита права и законитости.

Из одредаба члана 22, члана 102. став 1. и члана 124. Устава, по оцени Суда, произлази овлашћење за законско уређивање поступка пред судовима, као и обавеза законодавца да у уређивању правила поступка пропише право на жалбу или друго правно средство против одлуке којом се решава о праву или на закону заснованом интересу. Из овлашћења за законско уређивање поступка пред судовима, по схватању Суда, произлази и да се законом одређује врста правног средства (жалба или неко друго правно средство) које се може користити у одговарајућем поступку пред судом, као и могућност коришћења више правних средстава у том поступку.

Оспореним Законом уређен је поступак принудног поравнања, стечаја и ликвидације правних лица тако што је, поред осталог, прописано да се одлуке у стечајном поступку доносе у облику решења или закључка (члан 9.), да се против решења може изјавити жалба, ако овим законом није друкчије одређено (члан 10. став 1.) и да се против закључка може изјавити приговор (члан 11. став 1.). Према одредби члана 12. оспореног Закона, у стечајном поступку сходно се примењују одредбе Закона о парничном поступку, ако овим законом није другачије одређено.

Из наведених и других одредаба, по оцени Суда, произлази да је оспореним Законом против одлука суда донетих у стечајном поступку, сагласно наведеним одредбама Устава, предвиђено право коришћења одговарајућих правних средстава, као и право коришћења других правних средстава прописаних Законом о парничном поступку, чије коришћење није искључено оспореним Законом. Оспорена одредба Закона из разлога што искључује могућност коришћења ревизије као правног средства у стечајном поступку, по оцени Суда, није несагласна с Уставом, јер су тим Законом предвиђена друга правна средства против одлука суда донетих у стечајном поступку.

Које ће се правно средство против одлука суда у одговарајућем поступку прописати законом, на основу уставног овлашћења за законско уређивање поступка, ствар је законодавне политике коју Уставни суд сагласно одредбама члана 125. Устава није надлежан да оцењује.

Уставни суд, на основу члана 125. Устава, није надлежан да оцењује ни законитост поступања судија у поступку који се води код других судова.

На основу изложеног и члана 47. тачка 3) Закона о поступку пред Уставним судом и правном дејству његових одлука ("Службени гласник РС", бр. 32/91 и 67/93), Суд је одлучио као у изреци.

Решење Уставног суда
IY-90/2003 од 06.05.2004.

Закон о локалној самоуправи ("Службени гласник РС", бр. 9/02 и 33/02).

- чл. 28., 129. и 130. став 1.

Уставни суд је донео:

РЕШЕЊЕ

Не прихвата се иницијатива за покретање поступка за утврђивање неуставности чл. 28. и 128. и члана 130. став 1. Закона о локалној самоуправи ("Службени гласник РС", бр. 9/2002 и 33/2002).

Уставном суду Републике Србије поднета је иницијатива за покретање поступка за оцену уставности чл. 28. и 128. и члана 130. став 1. Закона о локалној самоуправи ("Службени гласник РС", бр. 9/2002 и 33/2002). У иницијативи се наводи да питање одборничког мандата у скупштини јединице локалне самоуправе и рада у општинској управи у оспореним одредбама није уређено на одговарајући начин и да је оспорене одредбе потребно оцењивати имајући у виду члан 128. Закона о локалној самоуправи, јер је, по мишљењу иницијатора, немогуће унапред одређивати организацију локалне самоуправе.

Иницијатор оцењује и да су поменута три члана Закона у колизији и да нису у складу с Уставом.

Уставни суд је у спроведеном поступку утврдио да је чланом 28. Закона о локалној самоуправи предвиђено: да одборник не може бити запослени у општинској управи и лице које именује, односно поставља скупштина општине; да запосленом у општинској управи ако буде изабран за одборника, права и обавезе по основу рада мирују док траје његов одборнички мандат као и да лицима која именује или поставља скупштина општине избором за одборника престаје дужност на које су именовани или постављени; да је чланом 128. тачка 1) Закона прописано, поред осталог, да даном ступања на снагу Закона о локалној самоуправи престаје да важи Закон о локалној самоуправи ("Службени гласник РС", бр. 49/99 и 27/01), осим одредаба чл. 120. до 162, које ће се примењивати до доношења новог закона о избору одборника и да је одредбом члана 130. став 1. Закона предвиђено да ће се одредбе Закона о локалној самоуправи о органима јединица локалне самоуправе примењивати од спровођења наредних избора за одборнике скупштина јединица локалне самоуправе.

Чланом 113. став 2. Устава прописано је да се систем локалне самоуправе уређује законом. На основу овог уставног овлашћења, Законом о локалној самоуправи уређена су питања система локалне самоуправе, и то: оснивање, територија и правни статус јединица локалне самоуправе, органи јединица локалне самоуправе, непосредно учешће грађана у остваривању локалне самоуправе, месна самоуправа, финансирање послова јединица локалне самоуправе, односи органа Републике, територијалне аутономије и органа јединица локалне самоуправе, сарадња и удруживање јединица локалне самоуправе, симболи јединица локалне самоуправе и правна заштита локалне самоуправе. По оцени Уставног суда, законодавац је, уређујући систем локалне самоуправе, могао да пропише инкомпатибилност одборничке функције и обављања послова у општинској управи, имајући у виду природу и садржину односа скупштине општине и општинске управе као двају органа исте јединице локалне самоуправе - општине, при чему општинска управа извршава одлуке и друге акте скупштине општине и припрема нацрте прописа и других аката које скупштина општине доноси.

Оспореним одредбама члана 128. и члана 130. став 1. Закона о локалној самоуправи, које се налазе у прелазним и завршним одредбама, уређује се прелазни режим из система уређеног Законом о локалној самоуправи ("Службени гласник РС", бр. 49/99 и 27/01) у систем уређен Законом о локалној самоуправи ("Службени гласник РС", бр. 9/2002 и 33/2002) и утврђује престанак појединих прописа који нису у сагласности са системом локалне самоуправе утврђеним важећим Законом. Начин уређивања и садржина члана 128. и члана 130. став 1. оспореног Закона, по оцени Уставног суда, не одређују унапред организацију локалне самоуправе, а одредбе ових чланова не могу бити од утицаја на начин и садржину уређивања инкомпатибилности функције одборника у скупштини општине и рада запослених у општинској управи. Овако уређивање је право законодавца из домена законодавне политике и целисходности законских решења по којима Уставни суд, у смислу члана 125. Устава, није надлежан да одлучује.

У погледу захтева иницијатора да се оцени међусобна сагласност одредаба Закона о локалној самоуправи као и целисходност законског уређивања, Уставни суд, према члану 125. Устава, није надлежан да одлучује о наведеним питањима.

На основу изложеног и члана 47. тачка 3) Закона о поступку пред Уставним судом и правном дејству његових одлука ("Службени гласник РС", бр. 32/91 и 67/93), Уставни суд је одлучио као у изреци Решења.

Решење Уставног суда
ГУ-285/2003 од 04.03.2004.

Закон о основама безбедности саобраћаја на путевима ("Службени лист СФРЈ", бр. 50/88, 63/88, 80/89, 29/90, 11/91 и "Службени лист СРЈ", бр. 34/92... и 3/2002).

- члан 35.

Уставни суд је донео:

РЕШЕЊЕ

Не прихвата се иницијатива за покретање поступка за утврђивање неуставности одредбе члана 35. Закона о основама безбедности саобраћаја на путевима ("Службени лист СФРЈ", бр. 50/88, 63/88, 80/89, 29/90, 11/91 и "Службени лист СРЈ", бр. 34/92, 13/93, 24/94, 41/94, 28/96 и 3/2002).

Уставном суду Републике Србије поднета је иницијатива за покретање поступка за утврђивање неуставности одредбе члана 35. Закона о основама безбедности саобраћаја на путевима, у којој се наводи да оспорена одредба Закона, којом је уведена обавеза коришћења сигурносног појаса за возаче моторног возила, ограничава слободу кретања грађана угрожава безбедност саобраћаја и сигурност живота грађана који управљају моторним возилом.

Уставни суд је утврдио да је оспореном одредбом члана 35. Закона предвиђено да су возач моторног возила у које су уграђени сугурносни појасеви и лице које се превози тим возилом дужни да буду везани тим појасевима за време док се возило креће у саобраћају на јавном путу.

Уставом Републике Србије утврђено је да су слободе и права човека и грађанина ограничени само једнаким слободама и правима других и кад је то Уставом утврђено (члан 11.); да су грађани једнаки у правима и дужностима и имају једнаку заштиту пред државним и другим органима без обзира на расу, пол, рођење, језик, националну припадност, вероисповест, политичко или друго уверење, образовање, социјално порекло, имовно стање

или које лично својство (члан 13.); да је живот човека неприкосновен (члан 14. став 1.); зајемчена је слобода кретања и настањивања (члан 17.) и да свако има право на заштиту здравља (члан 30. став 1.). Одредбом члана 72. став 1. тачка 2. Устава предвиђено је да Република Србија уређује и обезбеђује остваривање и заштиту слобода и права човека и грађанина.

По оцени Уставног суда, одредба члана 35. Закона не садржи повреду наведених уставних одредаба и нема значење ограничавања уставне слободе кретања грађана. С обзиром на то да се оспорена одредба Закона подједнако односи на све возаче моторних возила и лица која се налазе у моторном возилу, њоме се грађани у остваривању њихових права и дужности не доводе у неравноправан положај.

На основу члана 47. тачка 3) Закона о поступку пред Уставним судом и правном дејству његових одлука ("Службени гласник РС", бр. 32/91 и 67/93) Уставни суд је решио као у изреци.

Решење Уставног суда
IY-165/2004 од 15.07.2004.

Пословник Народне скупштине Републике Србије ("Службени гласник РС", бр. 69/94).

- члан 166. ст. 3. и 5.

Уставни суд је донео:

О Д Л У К У

1. Утврђује се да одредбе члана 166. ст. 3. и 5. Пословника Народне скупштине Републике Србије ("Службени гласник РС", бр. 69/94) нису у сагласности с Уставом.

2. Одбацује се захтев за обуставу извршења појединачног акта или радњи предузетих на основу одредаба Пословника из тачке 1.

О б р а з л о ж е њ е

Уставном суду Републике Србије је поднето више иницијатива којима се тражи покретање поступка за оцену уставности одредаба члана 166. ст. 3. и 5. Пословника Народне скупштине Републике Србије ("Службени гласник РС", број 69/94). Према наводима иницијатора оспоравају се одредбе Пословника којима се прописује овлашћење Административног одбора Народне скупштине да одлучује о укидању имунитета народном посланику у случајевима када Народна скупштина Републике Србије није у редовном заседању. Иницијатори сматрају да су ове одредбе Пословника несагласне са чланом 77. Устава Републике Србије који предвиђа искључиво право Народне скупштине да одлучује о укидању имунитета народном посланику, ради одређивања притвора или вођења одговарајућег поступка у коме се може изрећи казна затвора. У иницијативама је предложено доношење мере обуставе појединачног акта или радње који су предузети на основу оспорених одредаба Пословника.

Уставни суд је на седници од 29. децембра 1994. године закључио да од Народне скупштине, на основу члана 15. став 2. и члана 16. став 1. Закона о поступку пред Уставним судом и правном дејству његових одлука ("Службени гласник РС", бр. 32/91 и 67/93), затражи мишљење о уставности одредаба члана 166. ст. 3. и 5. Пословника.

Законодавни одбор Народне скупштине Републике Србије у мишљењу истиче да из одредаба члана 77. ст. 3. и 4. Устава и чл. 166. до 168. Пословника Народне скупштине јасно произилази да о имунитету народних посланика одлучује Народна скупштина. Законодавни одбор закључује да се "оспореним одредбама не доводи у питање право Народне скупштине да одлучује о укидању имунитета посланика ради одређивања притвора или вођења одговарајућег поступка" и указује на чињеницу да је уставно увођење режима редовног и ванредног заседања Народне скупштине условило и потребу да Скупштина, сагласно члану 82. Устава, уреди своју организацију и рад, у складу са тако утврђеним двојним режимом који Устав предвиђа.

На седници Уставног суда одржаној 13. јула 1995. године Уставни суд је, поводом поднетих иницијатива, донео Решење о покретању поступка за оцењивање уставности члана 166. ст. 3. и 5. Пословника Народне скупштине ("Службени гласник РС", број 69/94). Народна скупштина није доставила одговор на Решење о покретању поступка, па је Уставни суд, на основу члана 16. став 3. Закона о поступку пред Уставним судом и правном дејству његових одлука, наставио поступак.

Уставни суд је у поступку утврдио:

Оспорени Пословник Народна скупштина је донела 8. децембра 1994. године, с позивом на члан 82. Устава који утврђује да "Народна скупштина уређује свој рад и организацију и начин остваривања права и дужности народних посланика".

Оспорена одредба члана 166. текста Пословника из 1994. године није мењана каснијим изменама и допунама Пословника (одлуке о изменама и допунама Пословника Народне скупштине Републике Србије објављене у "Службеном гласнику РС", бр. 4/01, 15/01, 59/01, 30/02, 57/03 и 29/04.

Пословник Народне скупштине, у поглављу X "Имунитет" уређује процесна и друга питања од значаја за примену овог института.

Оспореним чланом 166. Пословника је предвиђено: да народни посланик, у складу с Уставом, ужива имунитет од дана верификације до дана престанка мандата (став 1.); да захтев за одобрење одређивања притвора за народног посланика и захтев за одобрење покретања кривичног поступка или другог поступка у коме се може изрећи казна затвора, надлежни орган подноси председнику Народне скупштине, који га упућује Административном одбору. Одбор је дужан да свој извештај, са предлогом, поднесе Народној скупштини (став 2.); да, ако Народна скупштина није у редовном заседању, о захтеву одлучује Административни одбор, који о томе обавештава Народну скупштину (оспорени став 3.); да се о одржавању седнице Административног одбора на којој се разматра питање имунитета, народни посланик посебно обавештава (став 4.) и да, на предлог народног посланика коме је ускраћен имунитет одлуком Административног одбора, Народна скупштина може опозвати дато одобрење, до завршетка првостепеног поступка (оспорени став 5.).

Према члану 77. ст. 3. и 4. Устава, народни посланик не може бити притворен без одобрења Народне скупштине, осим ако је затечен у

вршењу кривичног дела за које је прописана казна затвора у трајању дужем од пет година, а против народног посланика који се позове на имунитет не може се без одобрења Народне скупштине, покренути кривични поступак у коме се може изрећи казна затвора.

Из наведених уставних одредаба произлази да се имунитетска заштита народног посланика остварује посредством одобрења за одређивање притвора народном посланику (осим ако је затечен у вршењу кривичног дела за које је прописана казна затвора у трајању дуже од пет година), као и одобрења за покретање кривичног поступка или другог поступка у коме се може изрећи казна затвора.

По оцени Уставног суда, остваривање Уставом утврђене надлежности Народне скупштине да одлучује о примени имунитетских права народних посланика не може се доводити у зависност од облика рада Народне скупштине у том смислу да Народна скупштина одлучује о имунитету народних посланика ако је у току редовно заседање, а ако Народна скупштина није у редовном заседању да о примени имунитетског права одлучује Административни одбор, као радно тело Народне скупштине. Устав Републике Србије је чланом 77. ст. 3. и 4. изричито утврдио право Народне скупштине да одлучује о имунитету народних посланика не доводећи то овлашћење у везу са карактером и природом заседања.

Уставни суд оцењује да се прописивање да о имунитету народних посланика одлучује радно тело Народне скупштине - Административни одбор, не тиче само уређивања унутрашње организације и начина рада Народне скупштине и њених радних тела, из члана 82. Устава, већ задире у једну од основних уставних гаранција слободног, несметаног и независног вршења посланичке функције, о чему одлучује Народна скупштина.

Уставни суд је одбацио захтеве за обуставу извршења појединачног акта или радње предузетих на основу оспорених одредаба Пословника, с обзиром да је, на основу члана 42. став 3. Закона о поступку пред Уставним судом и правном дејству његових одлука, донео коначну одлуку.

На основу изложеног, члана 42. став 3. и члана 46. тачка 1) Закона о поступку пред Уставним судом и правном дејству његових одлука ("Службени гласник РС", бр. 32/91 и 67/93), Уставни суд је одлучио као у изреци.

На основу члана 130. Устава, одредбе Пословника Народне скупштине Републике Србије наведене у изреци престају да важе даном објављивања Одлуке Уставног суда у "Службеном гласнику Републике Србије".

Одлука Уставног суда
IУ-312/94 од 22.04.2004.

("Службени гласник РС", број 54/2004)

Одлука о изменама и допунама Пословника Народне скупштине Републике Србије ("Службени гласник РС", бр. 15/01).

Одлука о изменама и допунама Пословника Народне Скупштине Републике Србије ("Службени гласник РС", бр. 59/01).

Одлука о изменама и допунама Пословника Народне скупштине Републике Србије ("Службени гласник РС", бр. 30/02).

Уставни суд је донео:

О Д Л У К У

1. Утврђује се да одредбе члана 3. у делу новог члана 6. став 4. који гласи: "и да ли су уверења издата од надлежних органа" и новог члана 8., члана 33. у делу који гласи: "а у расправи могу да учествују: подносилац амандмана, односно ако амандман предлаже више народних посланика овлашћени представник тих народних посланика; предлагач акта; известилац одбора; председник односно представник посланичке групе и овлашћени представник Владе ако Влада није предлагач" Одлуке о изменама и допунама Пословника Народне скупштине Републике Србије ("Службени гласник РС", број 15/2001); одредбе члана 10. нови ст. 1, 3, 4. и 5. и члана 14. ст. 1. и 2. Одлуке о изменама и допунама Пословника Народне скупштине Републике Србије ("Службени гласник РС", број 59/01), као и одредбе члана 11. став 1. у делу који гласи: "председник односно представник посланичке групе" и члана 14. Одлуке о изменама и допунама Пословника Народне скупштине Републике Србије ("Службени гласник РС", број 30/02), нису у сагласности с Уставом.

2. Одбијају се предлози за утврђивање неуставности преосталих одредаба чл. 3. и 33., и одредаба чл. 6, 9, 16, 21, 22 и 29. Одлуке о изменама и допунама Пословника Народне скупштине Републике Србије ("Службени гласник РС", број 15/2001), члана 7, члана 10. став 2. и чл. 12. и 13. Одлуке о изменама и допунама Пословника Народне скупштине Републике Србије ("Службени гласник РС", број 59/2001) и преосталих одредаба члана 11. и одредаба чл. 13., 20. и 28. Одлуке о изменама и допунама Пословника Народне скупштине Републике Србије ("Службени гласник РС", број 30/02).

3. Одбацују се предлози за оцену сагласности одредаба чл. 6, 7, 11, 12. и 14. Одлуке о изменама и допунама Пословника Народне скупштине Републике Србије ("Службени гласник РС", број 59/2001) и чл. 101, 102, 103, 107 и 109. Пословника Народне скупштине Републике Србије ("Службени гласник РС", број 32/2002 - пречишћени текст), с Уставом Савезне Републике Југославије.

4. Одбацује се захтев за обуставу извршења појединачног аката односно радње предузете на основу оспорених одредаба чл. 12. и 13. Одлуке о изменама и допунама Пословника Народне скупштине Републике Србије ("Службени гласник РС", број 59/01) и члана 14. Одлуке о изменама и допунама Пословника Народне скупштине Републике Србије ("Службени гласник РС", број 30/02).

5. Одбацује се уставна жалба Српске радикалне странке против одлуке Административног одбора Народне скупштине Републике Србије 28 број 06-2908/01 од 29. октобра 2001. године.

Пред Уставним судом Републике Србије покренут је поступак предлозима Српске радикалне странке, Фонда за развој демократије и Социјалистичке Партије Србије за оцену уставности и законитости већег броја одредаба три одлуке о изменама и допунама Пословника Народне скупштине.

Српска радикална странка оспорила је уставност одредби Одлуке о изменама и допунама Пословника Народне скупштине ("Службени гласник РС", број 15/2001 - у даљем тексту: Одлука 15/01), и то одредбу члана 3. у делу нових чл. 6. до 8. Предлагач оспорава одредбу новог члана 6. став 4. као неуставну и незакониту, јер иста предвиђа да комисија за потврђивање мандата народних посланика образована на Првој конститутивној седници има овлашћење да оцењује да ли су уверења народних посланика издата од надлежних органа што је супротно чл. 27. и 87. Закона о избору народних посланика. Предлагач оспорава и нови члан 8, истичући да је несагласан с Уставом (чл. 74. и 75.), јер предвиђа да Народна скупштина може да ради и одлучује кад је потврђен мандат више од половине народних посланика и закључује да Устав не даје право Народној скупштини да у фази свог конституисања одређује начин одлучивања Народне скупштине. Одредбе чл. 6, 9. и 22. Одлуке, по мишљењу предлагача, несагласне су са чланом 78. Устава, јер дају овлашћења председнику Скупштине да предлаже: број потпредседника Народне скупштине, секретара Народне скупштине и ангажује поједине стручне и научне институције или раднике ради проучавања појединих питања из делокруга Народне скупштине. Оспорене су и одредбе чл. 16. и 21. Одлуке које дају овлашћење Административном одбору да предлаже заменика секретара кога ће именовати Народна скупштина, као и да одређује распоред седења по парламентарним групама, што је несагласно са чл. 76. и 82. Устава. Предлогом су оспорене и одредбе чл. 29. и 33. Одлуке јер својим садржајем излазе из оквира члана 82. Устава, пошто се тајност гласања електронским системом не може обезбедити, а што се тиче начина расправе о предлогу закона у појединостима "одређујући ко може да учествује у расправи фактички забрањује народном посланику да врши овлашћење из члана 76. Устава", уколико нема истовремено и својство предлагача закона, известиоца одбора, председника или представника посланичке групе или подносиоца амандмана.

Предлозима Српске радикалне странке и Фонда за развој демократије оспорене су и поједине одредбе Одлуке о изменама и допунама Пословника Народне скупштине ("Службени гласник РС", број 59/2001 - у даљем тексту: Одлука 59/01), и то одредбе: о ограничењу времена расправе у начелу само за посланичке групе (члан 7.), о повреди Пословника може да говори само председник, односно представник посланичке групе (члан 10.); о изрицању мера односно санкција народним посланицима због кршења прописаних одредби Пословника (чл. 12. и 13.), као и одредба која прописује односно ограничава ко може бити подносилац амандмана на законе (члан 14.). Овим одредбама, према наводима предлагача, повређене су одредбе чл. 22, 23, 24, 76, 77, 80. и 82. Устава Републике Србије.

Предлозима Српске радикалне странке, Социјалистичке партије Србије и Фонда за развој демократије оспорене су и поједине одредбе Одлуке о изменама и допунама Пословника Народне скупштине ("Службени гласник РС", број 30/2002 - у даљем тексту: Одлука 30/02), и то одредбе: члана 11. којом је овлашћен Административни одбор да у року од 24 сата донесе одлуку о постојању или не постојању повреде Пословника; члана 13. којом је овлашћен исти одбор да изриче новчане казне на основу утврђене мере опомене, одузимања речи или удаљења за седнице; члана 14. којом се мера удаљења народног посланика услед повреде Пословника одређује у трајању од 90 дана заседања, члана 20. којом је Законодавни одбор овлашћен да одбаци

неблаговремене, непотпуне и амандмане са увредљивом садржином, и коначно, одредбе члана 28. којом је прописано да се народном посланику који се налази на сталном раду у Народној скупштини, уколико неоправдано одсуствује приликом утврђивања кворума или у току седнице, одузима статус посланика на сталном раду. Предлагачи указују да су оспорене одредбе несагласне са одредбом члана 82. Устава.

Фонд за развој демократије је предложио и доношење решења о обустави извршења појединачног акта или радње донетог на основу оспорених одредаба чл. 12. и 13. Одлуке о изменама и допунама Пословника Народне скупштине Републике Србије ("Службени гласник РС", број 59/01) и члана 14. Одлуке о изменама и допунама Пословника Народне скупштине Републике Србије ("Службени гласник РС", број 30/02).

Уставном суду су достављени од стране Савезног уставног суда, сагласно члану 12. став 2. Закона о спровођењу Уставне повеље, и предлози Фонда за развој демократије и Српске радикалне странке за оцену уставности одредаба чл. 6, 7, 11, 12. и 14. Одлуке о изменама Пословника ("Службени гласник РС", број 59/01). Наведене одредбе се оспоравају са становишта њихове сагласности с Уставом СРЈ. Такође, Савезни уставни суд је доставио и уставну жалбу Српске Радикалне Странке против Одлуке Административног одбора Народне скупштине од 29. октобра 2001. године.

Народна скупштина Републике Србије није дала одговор на предлоге за оцену уставности и законитости Пословника који су јој достављени дописом Уставног суда од 6. новембра 2002. године, па је Уставни суд, на основу члана 16. став 1. Закона о поступку пред Уставним судом и правном дејству његових одлука, наставио поступак.

Уставом Републике Србије је утврђено: да сувереност припада свим грађанима Републике Србије и да је грађани остварују референдумом, народном иницијативом и преко својих слободно изабраних представника (члан 2.); да је свако дужан да се придржава Устава и закона и да савесно и одговорно врши јавну функцију (члан 53.); да Народна скупштина има 250 народних посланика који се бирају на непосредним изборима, тајним гласањем (члан 71. став 1. и 2.); да даном верификације мандата нових народних посланика престаје функција народних посланика чији мандат истиче (члан 75. став 3.); да народни посланик представља грађана изборне јединице у којој је изабран (члан 76.); да Народна скупштина бира председника и потпредседнике из реда народних посланика на четири године и да председник представља Народну скупштину и врши друге послове предвиђене Уставом, законом и пословником (члан 78. став 1. и 2.); да се Народна скупштина састаје обавезно у два редовна заседања годишње, а да редовно заседање не може трајати дуже од 90 дана (члан 79. став 1. и 2.); да Народна скупштина одлучује већином гласова на седници којој присуствује већина од укупног броја народних посланика, ако Уставом није предвиђена посебна већина и да право предлагања закона, других прописа и општих аката имају Влада, сваки народни посланик, скупштина аутономне покрајине или најмање 15.000 бирача (члан 80. ст. 1. и 2.) и да Народна скупштина уређује свој рад и организацију и начин остваривања права и дужности народних посланика (члан 82.).

Пословник Народне скупштине је општи правни акт којим Народна скупштина Републике Србије, на начелима самоорганизовања и

аутономије, уређује свој рад и организацију и начин остваривања права и дужности народних посланика и тиме ствара претпоставке да Народна скупштина ради на прописан начин, ради ефикасног остваривања њене улоге као и да народни посланици остварују своја права и дужности на начин који обезбеђује остваривање њиховог уставног положаја.

У спроведеном поступку Уставни суд је утврдио:

Чланом 3. Одлуке 15/01 у новом члану 6. став 4. предвиђена је посебна комисија у саставу од три члана образована од стране Народне скупштине, која утврђује "да ли су подаци из уверења о избору сваког народног посланика истоветни са подацима из извештаја Републичке изборне комисије и да ли су уверења издата од надлежних органа и о томе подноси извештај Народној скупштини." Устав, у члану 74. став 3., утврђује да се избор и престанак мандата народних посланика и образовање изборних јединица уређују законом. У складу са наведеном одредбом и овлашћењем из Устава, Законом о избору народних посланика, у члану 27. став 3., прописано је да се потврђивање мандата народних посланика врши на основу уверења о избору за народног посланика и извештаја Републичке изборне комисије о спроведеним изборима, а ставом 4. овог члана предвиђено је да се на конститутивној седници Народне скупштине образује комисија од три члана, ради утврђивања сагласности уверења о избору за народног посланика и извештаја Републичке изборне комисије. Пословник је прописивањем, у оспореној одредби члана 6. став 4. Одлуке да комисија утврђује и "да ли су уверења издата од надлежног органа", по оцени Уставног суда, уредио питања која се, сагласно члану 74. став 3. уређују законом.

Новим чланом 8. Одлуке 15/01 предвиђено је да Народна скупштина, на првој конститутивној седници, може да ради и одлучује када је потврђен мандат више од половине народних посланика. Устав Републике Србије не уређује посебно питања конституисања Народне скупштине, осим што у члану 75. став 3. предвиђа да даном верификације мандата нових народних посланика престаје функција народних посланика чији мандат истиче. Према члану 80. став 1. Устава Народна скупштина одлучује већином гласова на седници којој присуствује већина од укупног броја народних посланика, ако Уставом није предвиђена посебна већина. Устав је посебну већину утврдио: кад Народна скупштина покреће поступак за опозив председника Републике (члан 88. став 2.); кад избора Владе (члан 92. став 2.); кад Народна скупштина одлучује о предлогу за промену Устава (члан 132. став 2.); кад Народна скупштина усваја акт о промени Устава (члан 133. став 1.); кад Народна скупштина доноси уставни закон (члан 134. став 2.), као и кад се утврђује грб, застава и химна Републике Србије (члан 5. став 2.). Народна скупштина је конституисана као орган власти потврђивањем оног броја мандата народних посланика који јој омогућава да може да врши све послове утврђене Уставом. Стога, оспорена одредба, по оцени Уставног суда, није у сагласности с Уставом.

Одредбом члана 33. Одлуке 15/01 прописан је начин расправе о предлогу закона у појединостима, тако да се расправа о појединостима обавља по члановима на које су поднети амандмани и о амандманима којима се предлаже уношење нових одредаба. У расправи о појединостима могу да учествују само подносилац амандмана, односно ако амандман предлаже више народних посланика овлашћени представник тих народних посланика, предлагач акта, известилац одбора, председник односно представник

посланичке групе и овлашћени представник Владе, ако Влада није предлагач, и то по једном амандману у трајању од највише пет минута. Уставом је предвиђено: да сувереност припада свим грађанима Републике Србије, а да грађани сувереност остварују, поред осталог, и преко својих изабраних представника (члан 2.); да народни посланик представља грађане изборне јединице у којој је изабран (члан 76.), као и да право предлагања закона, других прописа или општих аката има, поред осталих предлагача наведених у тој одредби, и народни посланик (члан 80. став 2.). Из наведених одредби, Уставни суд је утврдио да не постоји Уставом утврђено ограничење и условљавање представљања грађана изборне јединице од стране народног посланика који је у тој изборној јединици биран; да народни посланик, на основу начела представљања учествује у процесу предлагања и доношења сваког правног акта у Народној скупштини, па и закона чији није предлагач; да народни посланик може да изрази мишљење о свему што се у Народној скупштини расправља, па и да се изјасни о предлогу закона другог предлагача. Оспорена одредба је, по оцени Уставног суда, у несагласности с одредбама Устава којима је уређен положај и улога народних посланика у представљању грађана (члан 2. и 76.) и право на законодавну иницијативу (члан 80. став 1.).

Чланом 10. Одлуке 59/01) уређен је начин расправе и одлучивања о повреди Пословника. О повреди Пословника Народне скупштине, према оспореној одредби, може да говори само председник односно представник посланичке групе, при чему се повредом Пословника не сматрају одлуке Народне скупштине и председника Народне скупштине које се доносе на основу дискреционих овлашћења утврђених Пословником. Уставни суд је утврдио да је оспорена одредба члана 10. у новим ст. 1, 3, 4. и 5. несагласна са одредбама чл. 2., 76. и 82. Устава, јер, супротно Уставу, успоставља разлику између посланика чланова посланичке групе и посланика који нису чланови посланичке групе, чиме су ти народни посланици у неравноправном положају у остваривању права и дужности у раду Народне скупштине. Из истих разлога, по оцени Уставног суда, и део одредбе члана 11. став 1. Одлуке 30/02 у делу који гласи: "председник, односно представник посланичке групе", није у сагласности с Уставом.

Чланом 14. ст. 1. и 2. Одлуке 59/01 предвиђено је да народни посланици који су чланови исте посланичке групе могу да поднесу само један амандман на један члан предлога закона, а посланичке групе које су организоване као коалиција више странака могу да поднесу на један члан предлога закона онолико амандмана колико политичких странака чине ту посланичку групу, односно свака политичка странка може да поднесе амандман. Према члану 80. став 2. Устава право предлагања закона, других прописа и општих аката има, поред Владе, скупштина аутономне покрајине, најмање 15.000 бирача, и сваки народни посланик. Уставни суд је утврдио да Устав не ограничава право предлагања закона од стране народних посланика, већ, напротив, предвиђа да сваки народни посланик може да предложи закон и други општи акт; да су амандмани на предлог закона облик измене или допуне предлога закона у процесу доношења закона, да их усваја Народна скупштина и да, након усвајања, постају саставни део закона. Уставни суд, такође, оцењује да се право на подношење амандмана не односи само на начин остваривања права и дужности народних посланика у Народној скупштини, већ и на остваривање Уставом гарантованог положаја и улоге народног посланика, а

нарочито права на представљање из члана 76. Устава и права на предлагање закона из члана 80. став 2. Устава. Стога, Уставни суд оцењује да оспорена одредба члана 14. ст. 1. и 2. Одлуке 59/01 није у сагласности са наведеним одредбама Устава.

Према оспореној одредби члана 14. Одлуке 30/02 мера удаљења народног посланика са седнице примењује се у наредних 90 дана заседања од дана удаљења, у случају физичког напада, односно другог сличног поступка којим се угрожава физички или морални интегритет учесника седнице, у згради Народне скупштине. Уставом је предвиђено да се Народна скупштина састаје обавезно у два редовна заседања годишње (члан 79. став 1.), да прво редовно заседање почиње првог радног дана у марту, а друго редовно заседање почиње првог радног дана у октобру, и да редовно заседање не може трајати дуже од 90 дана (члан 79. став 2.). У оспореној одредби Пословника, мера удаљења са седнице, по своме трајању, може искључити народног посланика од учествовања у раду Народне скупштине на више заседања, чиме се, у суштини доводи у питање садржај остваривања функције народног посланика. Уставни суд оцењује да се овом одредбом битно ограничава Уставом прописано право из члана 76. Устава да народни посланик представља грађане изборне јединице у којој је изабран. Тиме мера из домена пословничког реда која се установљава ради несметаног рада Народне скупштине постаје ограничење представничке функције народног посланика која чини основну садржину добијеног мандата.

У погледу оспорених одредаба чл. 6., 9. и 22. Одлуке 15/01 којима је предвиђено да председник Народне скупштине предлаже Народној скупштини број потпредседника, у оквиру броја предвиђеног Пословником, кандидата за секретара Народне скупштине и да може ангажовати, на предлог одбора или комисија, научне или стручне институције, као и поједине научне и стручне раднике, ради проучавања појединих питања из делокруга Народне скупштине, Уставни суд је оценио да наведене одредбе нису у несагласности с Уставом. Наиме, одредбом члана 78. ст. 1. и 2. Устава утврђено је да Народна скупштина бира председника и потпредседнике из реда народних посланика на четири године, а да председник Народне скупштине представља Народну скупштину и врши друге послове предвиђене Уставом, законом и пословником, па је, стога, садржај овлашћења прописан оспореним одредбама чл. 6. и 9., у сагласности са наведеном одредбом Устава.

Оспореним одредбама чл. 16. и 21. Одлуке 15/01 и чл. 11. и 20. Одлуке 30/02, прописано је да: заменика секретара именује Народна скупштина на предлог Административног одбора; Административни одбор одређује распоред седења народних посланика у сали за седнице, по посланичким групама; Административни одбор доноси одлуку о постојању или непостојању повреде Пословника и њеном отклањању, ако, и после објашњења председника Народне скупштине, питање повреде Пословника остане спорно, као и да Законодавни одбор одбацује неблаговремене, непотпуне и амандмане са увредљивом садржином, о чему подноси извештај Народној скупштини. Имајући и виду да се оспореним одредбама одређује делокруг рада радних тела Народне скупштине, а да се Пословником прописују процесне претпоставке и услови за одлучивање о амандманима као и да су у питању односи из рада и унутрашње организације Народне скупштине, које она уређује самостално, по оцени Уставног суда, наведеним одредбама Пословника не ограничава се

остваривање Уставом утврђеног положаја и улоге народних посланика из члана 76. Устава, па стога оспорене одредбе нису у несагласности с Уставом.

Чланом 29. Одлуке 15/01 прописано је да се тајно гласа употребом електронског система за гласање или гласачким листићима, о чему одлуку доноси Народна скупштина, а ако се тајно гласање врши путем гласачких листића, штампа се 250 гласачких листића. Народна скупштина је, по оцени Уставног суда, овлашћена да Пословником, на основу члана 82. Устава, регулише, у оквиру уређивања свог рада и начина остваривања права и дужности народних посланика, и систем тајног гласања, начин одлучивања о облику тајног гласања као и начин спровођења конкретних радњи у процесу тајног гласања. О самој примени електронског система за гласање и могућности обезбеђивања тајности гласања, Уставни суд, сагласно члану 125. Устава, није надлежан да одлучује.

Оспореном одредбом члана 7. Одлуке 59/01 предвиђено је да укупно време расправе у начелу за посланичке групе износи пет сати, с тим да се то време распоређује на посланичке групе сразмерно броју народних посланика чланова те посланичке групе. Народна скупштина, на основу члана 82. Устава, поред уређивања свог рада и организације, уређује и начин остваривања права и дужности народних посланика. Оспореним чланом 7. уређује се распоређивање укупног времена расправе у начелу за посланичке групе, док је начин учешћа у расправи народних посланика који нису чланови посланичких група уређен чланом 89. ст. 3. и 4. Пословника (пречишћени текст). По оцени Уставног суда, оспорена одредба члана 7. Одлуке 59/01 није у несагласности с Уставом, јер се том одредбом не нарушава Уставом гарантована једнакост народних посланика у обављању њихове функције.

Одредбама оспорених чл. 12. и 13. Одлуке 59/01 прописане су мере за нарушавање реда на седницама Народне скупштине (опомена, одузимање речи, удаљење са седнице, новчана казна). Оспорене одредбе нису, по оцени Уставног суда, у несагласности с Уставом, јер се њима уређују мере за случај да се радњама и поступцима народних посланика наруши унутрашњи ред у раду и функционисању Народне скупштине на седницама, што је у складу са овлашћењима Народне скупштине из члана 82. Устава. Наиме, Пословником су предвиђене дужности народних посланика који су обавезни да се придржавају како би се несметано одвијао ток седнице. Као посебне дужности нарочито се истиче обавеза да народни посланици поштују достојанство Народне скупштине, да се једни другима обраћају са уважавањем и да није дозвољено коришћење увредљивих израза као ни изношење чињеница и оцена које се односе на приватни живот других лица. Оспореним одредбама не уводе се санкције за слободу савести, мисли и јавног изражавања мишљења, већ се само санкционишу оне радње и поступци којима се нарушава прописани ред на седницама Народне скупштине и тиме омета правилно одвијање рада. По оцени Уставног суда, мере одржавања парламентарног реда спадају у област начина остваривања права и дужности народних посланика у Народној скупштини, коју Народна скупштина, на начелу самоорганизовања, а на основу члана 82. Устава, уређује Пословником, а тиме се не ограничава право представљања из члана 76. Устава. Истовремено, оспорене одредбе не односе се на остваривање права или правног интереса народних посланика, као грађана, пред државним органом или организацијом која врши јавна овлашћења, из чл. 22. и 124. Устава.

Оспореним чланом 28. Одлуке 30/02 прописано је да је народни посланик, који се налази на сталном раду у Народној скупштини, дужан да приликом утврђивања кворума као и у току рада седнице, буде присутан на седници Народне скупштине, а уколико неоправдано одсуствује приликом утврђивања кворума или у току рада на седници Народне скупштине, одузеће му се статус посланика на сталном раду у Народној скупштини. По оцени Уставног суда, наведена одредба није несагласна с Уставом. Према члану 82. Устава Републике Србије, Народна скупштина уређује, поред осталог, и начин остваривања права и дужности народних посланика. Оспореном одредбом, по оцени Уставног суда, уређује се једно од питања остваривања права и дужности посланика у Народној скупштини. Том одредбом се не уводи неравноправност између народних посланика на сталном раду у Народној скупштини и народних посланика који немају тај статус, јер се они, са становишта остваривања одређених права из рада у Народној скупштини, налазе у различитој правној ситуацији, а наведена одредба примењује се на све народне посланике у статусу народних посланика на сталном раду у Народној скупштини. Овом одредбом не ограничава се право народних посланика да учествују у раду на седници Народне скупштине, већ се прописују одређене последице за оне народне посланике који су на сталном раду у Народној скупштини и који, на основу те чињенице, остварују одређена права.

Предлоге за оцену уставности чл. 6., 7., 11., 12. и 14. Одлуке 59/01 и чл. 101., 102., 103., 107. и 109. Пословника Народне скупштине Републике Србије ("Службени гласник РС", број 60/01 - пречишћени текст), са одредбама Устава СРЈ, Суд је одбацио, због ненадлежности.

Уставни суд је, на основу члана 42. став 3. Закона о поступку пред Уставним судом и правном дејству његових одлука ("Службени гласник РС", бр. 32/91 и 67/93), одбацио затхев за обуставу извршења појединачног акта, односно радње предузете на основу оспорених одредаба чл. 12. и 13. Одлуке о изменама и допунама Пословника Народне скупштине Републике Србије ("Службени гласник РС", број 59/01) и члана 14. Одлуке о изменама и допунама Пословника Народне скупштине Републике Србије ("Службени гласник РС", број 30/02), с обзиром да је донео коначну одлуку.

Уставну жалбу Српске радикалне странке против Одлуке Административног одбора Народне скупштине Републике Србије 28 број 06-2908/01 од 29. октобра 2001. године, због повреда слобода и права човека и грађанина утврђених Уставом СРЈ, Уставни суд је одбацио, јер, о томе у смислу члана 125. Устава Републике Србије, није надлежан да одлучује.

На основу члана 130. Устава Републике Србије, одредбе одлука наведених у тачки 1. изреке престају да важе даном објављивања Одлуке Уставног суда у "Службеном гласнику Републике Србије".

Одлука Уставног суда ("Службени гласник РС", број 16/2004)
 ГУ-61/2001 од 12.02.2004.

Пословник Народне скупштине Републике Србије ("Службени гласник РС", бр. 32/02).

Уставни суд је донео:

О Д Л У К У

1. Одбијају се предлози за утврђивање неуставности и незаконитости одредбе члана 116. став 2. Пословника Народне скупштине Републике Србије ("Службени гласник РС", број 32/02),

2. Одбацује се затхев за обуставу извршења појединачног акта, односно радње предузете на основу одредбе Пословника наведене у тачки 1.

Гувернер Народне банке Србије и Савет Народне банке Србије предлозима од 23. фебруара 2004. године покренули су поступак за оцењивање уставности и законитости одредбе члана 116. став 2. Пословника Народне скупштине Републике Србије. У предлозима се наводи да је оспорена одредба Пословника, пре свега, несагласна са чл. 9, 13, 71, 119, 120. и 121. Устава Републике Србије и чл. 16, 23, 30, 31. и 32. Закона о Народној банци Србије ("Службени гласник РС", број 72/03). Предлагачи наводе да оспорена одредба Пословника допушта да се, у неодређеном временском року, поништи неки правни акт који је ступио на снагу и произвео правне последице, што је несагласно с уставном забраном ретроактивности закона и других општих аката. Истиче се да оспорена одредба Пословника не утврђује услове, критеријуме, поступак и рок у коме се може поништити одлука донета злоупотребом идентификационе картице, чиме се омогућава арбитражно поступање, односно поништавање аката у зависности од тренутних политичких интереса, а мимо услова и поступка прописаног Уставом и законом. Указује се да применом оспорене одредбе Пословника, органи Народне банке Србије могу престати да постоје супротно Уставу и Закону који прописују услове и поступак њиховог избора, што доводи до повреде начела уставности и законитости, правне сигурности, начела поделе власти, као и повреде принципа једнакости и права на једнаку правну заштиту у поступку пред судом и другим државним органима.

Предлагачи сматрају да примена оспореног члана 116. став 2. Пословника може да доведе до несагледивих штетних последица за Народну банку Србије и банкарски систем, па предлажу да Уставни суд, до доношења коначне одлуке, обустави извршење свих појединачних аката или радњи које се предузимају на основу те одредбе Пословника.

Уставни суд је доставио предлоге Народној скупштини Републике Србије на одговор, па пошто у остављеном року одговор није добијен, Суд је наставио поступак, на основу члана 16. став 3. Закона о поступку пред Уставним судом и правном дејству његових одлука.

Оспореном одредбом члана 116. став 2. Пословника Народне скупштине Републике Србије ("Службени гласник РС", број 32/02) предвиђено је да за народног посланика који користи идентификациону картицу другог народног посланика, односно на други начин злоупотребљава електронски систем за гласање, председник Народне скупштине предлаже меру удаљења са седнице, а гласање у којем је злоупотреба извршена се поништава и одмах се приступа идентификацији и поновном гласању.

Устав Републике Србије утврђује: да је свако дужан да се придржава Устава и закона и да савесно и одговорно врши јавну функцију (члан 53.); да Народна скупштина доноси законе, друге прописе и опште акте, као и да бира и разрешава, поред осталог, гувернера и Савет Народне банке и друге функционере одређене законом (члан 73. тач. 1. и 10); да председник Народне скупштине представља Народну скупштину и врши друге послове предвиђене Уставом, законом и пословником (члан 78. ст.2.); да Народна скупштина одлучује већином гласова на седници којој присуствује већина од укупног броја народних посланика, ако Уставом није предвиђена посебна већина (члан 80. став 1.). Према члану 82. Устава, Народна скупштина уређује свој рад и организацију и начин остваривања права и дужности народних посланика.

Уставни суд је утврдио да су према ставу 1. члана 116. Пословника, народни посланици дужни да користе искључиво своје идентификационе картице, као и да се идентификују при уласку у салу убацивањем картице у посланичку јединицу, односно да се одјаве приликом напуштања сале. Оспорена одредба става 2. члана 116. Пословника утврђује мере које предузима председник Народне скупштине у случају злоупотребе електронског система за гласање, односно непоштовање обавезе из става 1. овог члана. Мере које су на располагању председнику Народне скупштине односе се на посланика и само гласање. Мере су кумулативне и предузимају се истовремено на истој седници. Према посланику се изриче мера удаљења са седнице, а гласање се поништава и одмах се приступа идентификацији и поновном гласању. Смисао одредбе става 2. члана 116. Пословника, по оцени Суда, је отклањање неправилности, односно злоупотребе гласања одмах, значи на истој седници на којој је учињено. Оспорена одредба Пословника не предвиђа изричито могућност поништавања и поновног гласања после одређеног рока, односно на наредној или некој другој седници Народне скупштине, али такву могућност и не искључује.

По оцени Суда, оспорена одредба члана 116. став 2. Пословника регулише поступак и начин спровођења електронског система гласања, што је у складу са чланом 82. Устава, према коме Народна скупштина уређује свој рад и организацију и начин остваривања права и дужности народних посланика. Наведена одредба Пословника је процесног карактера и она не уређује права и обавезе грађана, нити питања која се односе на материју поделе власти, надлежност Народне скупштине и поступак избора и разрешења функционера које бира Скупштина, па стога нема повреде принципа и права гарантованих одредбама Устава на које се предлагачи позивају.

Одредба члана 116. став 2. Пословника не прописује услове и поступак избора и разрешења гувернера и чланова Савета Народне банке Србије, па нема основа за оцену сагласности са чл. 16, 23, 30, 31. и 32. Закона о Народној банци Србије.

О наводима предлагача да се оспорена одредба Пословника неправилно тумачи и примењује, није надлежан да одлучује Уставни суд, у смислу члана 125. Устава Републике Србије.

Пошто је Суд донео коначну одлуку о уставности и законитости одредбе члана 116. став 2. Пословника, захтев за обуставу извршења појединачног акта, односно радње предузете на основу те одредбе се одбацује, на основу члана 42. став 3. Закона о поступку пред Уставним судом и правом дејству његових одлука.

На основу члана 46. тачка 9) и члана 47. тачка 2) Закона о поступку пред Уставним судом и правном дејству његових одлука, Суд је одлучио као у изреци.

Одлука Уставног суда
IУ-73/2004 од 01.07.2004.

("Службени гласник РС", број 83/2004)

Привремена мера.

Уставни суд је оценио да би применом одредаба оспореног Закона могле наступити неотклоњиве штетне последице, те да је мера обуставе извршења појединачног акта или радње, који би били предузети на основу тих одредаба неопходна.

Уставни суд је донео:

РЕШЕЊЕ

Обуставља се извршење појединачног акта или радње, који би били донети или предузети на основу одредаба Закона о правима оптуженог у притвору Међународног кривичног трибунала и чланова његове породице ("Службени гласник РС", број 35/2004).

Адвокатска комора Војводине покренула је пред Уставним судом Републике Србије поступак за оцену уставности Закона о правима оптуженог у притвору Међународног кривичног трибунала и чланова његове породице ("Службени гласник РС", бр. 35/2004). У предлогу се наводи да одредбе Закона нису у сагласности са одредбама члана 13, члана 24. став 1, члана 26. став 1, члана 36. став 2, члана 39. став 2. члана 120. и члана 121. Устава као и међународним правним актима (члан 14. Европске конвенције о заштити људских права и основних слобода, и члан 14. став 1. Међународног пакта о грађанским и политичким правима који "одређује да су сви пред судовима једнаки"). Предлагач, такође, наводи да се "признавање притвореним лицима која су оптужена пред Међународним кривичним трибуналом, укључујући и чланове њихових породица, посебних права каква нису призната осталим притвореним лицима и члановима породица оптужених и притворених лица пред другим судовима, нарушава једнакост пред судовима и једнака заштита грађана пред државним и другим органима." Предлагач је мишљења да се лица притворена од стране Међународног кривичног трибунала "не могу посматрати као посебна класа у односу на сва остала лица притворена у Републици Србији, јер су се и једни и други у притвору нашли на основу закона." Према схватању предлагача, Устав зајемчује право на браниоца, а не право на "накнаду трошкова обезбеђења доказа одбране" и на "обезбеђење трошкова стручне помоћи припремања одбране." У предлогу се посебно истиче да "Устав не познаје такве облике социјалне помоћи и солидарност уопште, а поготову за притворена лица и чланове њихових породица, какве прописује Закон." Такође, указује се да је Закон ступио на снагу наредног дана од дана објављивања, а "да није постојао нарочито оправдан разлог да Закон ступи на снагу у року краћем од 8 дана од дана објављивања, нити је постојао општи интерес утврђен у поступку доношења Закона.

Скупштина општине Пожега покренула је поступак за оцену уставности Закона о правима оптуженог у притвору Међународног кривичног трибунала и чланова његове породице наводећи да се њиме крши начело утврђено у члану 13. Устава Републике Србије јер се "стављају у неравноправан положај грађани који у Земљи пред домаћим судовима одговарају по оптужницама које им уступи Хашко тужилаштво или које по тужби нашег тужилаштво по сопственој иницијативи одговарају за иста кривична дела за која одговарају и оптужени пред Међународним кривичним трибуналом." Предлагач сматра "да је оспорени Закон у супротности са чланом 22. Устава, јер свако има право на за све једнаку заштиту својих права у поступку пред судом, другим државним или било којим органом или организацијом".

Уставном суду Републике Србије поднео је и Комитет правника за људска права предлог за оцену уставности Закона о правима оптуженог у притвору Међународног кривичног трибунала и чланова његових породица. Предлагач сматра да је оспореним Законом повређен принцип владавине права и социјалне правде утврђен у члану 1. Устава, као и да је супротан члану 11; члану 12. став 3; члану 13; члану 23. став 4; члану 70. став 2. и члану 72. став 1. тачка 12. Устава. Предлагач у поднеску, поред осталог, истиче да оспорени Закон крши уставно начело правне једнакости из члана 13. Устава "јер ставља права оптужених у притвору Међународног кривичног трибунала као и чланове њихових породица у привилеговани положај у односу на права оптужених у притвору и чланова породица лица којима се суди пред домаћим судовима." и да је оспорени Закон у несагласности са чланом 23. став 4. Устава у којем је одређено ко има право на материјалну накнаду из јавних прихода и "она се односи само на лица која су неоправдано осуђена за кривична дела, а не на лица која су оптужена и која се налазе пред судом...".

Уставном суду поднете су и иницијативе којима се тражи оцена уставности и "евентуално укидање или стављање ван снаге употребе Закона о правима оптуженог у притвору Међународног кривичног трибунала и чланова његове породице", јер иницијатори сматарају "да је закон у супротности с уставним начелима о равноправности и једнакости свих грађана" као и "дискриминаторски у смислу основних људских права."

Адвокатска комора Војводине и Комитет правника за људска права предложили су да Уставни суд Републике Србије донесе решење којим ће обуставити извршење појединачних аката или радњи донетих или предузетих на основу оспореног Закона.

Оспорени закон утврђује права и поступак остваривања права држављанина Републике Србије оптуженог пред Међународним трибуналом за кривично гоњење лица, одговорних за тешка кршења међународног хуманитарног права почињеног на територији бивше Југославије од 1991. године који се налази у притвору притворске јединице Међународног кривичног трибунала и чланова његове породице (члан 1); одређује лица која се сматрају члановима породице оптуженог (члан 2); утврђује права која оптужени односно чланови његове породице могу да остваре (члан 3.); уређује начин утврђивања прописаних права, накнада и трошкова (чл. 4. до 9.); прописује поступак остваривања права (чл. 10. до 13.); овлашћује Владу да, у року од 15 дана од дана доношења закона, ближе уреди начин остваривања законом предвиђених права и да, у року од 30 дана од дана доношења овог закона, обавести писменим путем оптуженог и чланове породице о могућностима и

начину коришћења права (члан 14.) и прописује ступање на снагу закона (члан 15.).

Чланом 42. став 1. Закона о поступку пред Уставним судом и правном дејству његових одлука, предвиђено је да Уставни суд може у току поступка, до доношења коначне одлуке, обуставити извршење појединачног акта или радње која је предузета на основу општег акта чија се уставност односно законитост оцењује, ако би њиховим извршавањем могле наступити неотклоњиве штетне последице.

Уставни суд је, поводом поднетих предлога и иницијатива, анализом одредаба оспореног Закона, оценио да би њиховом применом могле наступити неотклоњиве штетне последице, посебно са становишта остваривања начела из члана 13. Устава да су грађани једнаки у правима и дужностима и да имају једнаку заштиту пред државним и другим органима без обзира на какво лично својство и члана 22. став 1. Устава према коме свако има право на за све једнаку заштиту својих права у поступку пред судом, другим државним или било којим органом или организацијом, као и принципа из члана 70. став 2. Устава, према коме су права, слободе човека и грађанина и једнакост пред законом, поред осталог, основа и мера овлашћења и одговорности републичких органа. Уставни суд сматра да се наведене последице не могу накнадно отклонити, па је стога привремена мера обуставе извршења појединачног акта или радње, који би били предузети на основу одредаба оспореног Закона, неопходна, не само због заштите слобода и права човека и грађанина, него и због остваривања принципа заштите уставности и законитости.

Полазећи од изложеног, на основу члана 42. став 1. и члана 47. став 1. тачка 2) Закона о поступку пред Уставним судом и правном дејству његових одлука ("Службени гласник РС", бр. 32/91 и 67/93), Уставни суд је одлучио као у изреци.

Решење Уставног суда ("Службени гласник РС", бр. 42/2004)
 IY-152/2004 од 15.04.2004.

С обзиром да су у току поступка оспорене одредбе Закона усаглашене с Уставом Републике Србије, Уставни суд је обуставио поступак за оцену њихове уставности и укинуо Решење о обустави извршења појединачног акта или радње који би били предузети на основу тих одредаба.

Уставни суд је донео:

РЕШЕЊЕ

1. Обуставља се поступак за утврђивање неуставности одредаба чл. 84. и 85. Закона о уређењу судова ("Службени гласник РС", бр. 63/01 и 42/02) и чл. 5, 6, 7. и 8. Закона о изменама и допунама Закона о уређењу судова ("Службени гласник РС", број 27/03).

2. Укида се Решење о обустави извршења појединачног акта или радње који би били предузети на основу одредаба Закона о уређењу судова ("Службени гласник РС", број 130/2003).

Врховни суд Србије, Окружни суд у Сомбору и Први и Други општински суд у Београду покренули су пред Уставним судом Републике Србије поступак за оцену уставности чл. 5, 6, 7. и 8. Закона о изменама и допунама Закона о уређењу судова ("Службени гласник РС", број 27/2003). Оспореним члановима Закона установљен је: датум почетка рада апелационих судова и Управног суда - 1. јануар 2004. године (члан 5. став 1.); датум уступања предмета који прелазе у надлежност окружних судова - 31. децембар 2003. године (члан 6. став 1.); датум престанка важења појединих одредаба Закона о судовима ("Службени гласник РС", бр. 46/91, 60/91, 18/92 и 71/92) - 1. јануар 2004. године (члан 7.) и датум ступања на снагу одредаба чл. 21. до 28. Закона о уређењу судова ("Службени гласник РС", бр. 63/2001 и 42/2002) - 1. јануар 2004. године (члан 8.). Други општински суд у Београду, поред наведених чланова, покренуо је поступак и за оцену уставности члана 84. Закона о уређењу судова ("Службени гласник РС", бр. 63/2001 и 42/2002) у делу који гласи: "које престају да важе", и члана 85. истог Закона, у делу који гласи: "које на снагу ступају". Према наводима предлагача оспорене одредбе Закона нису у сагласности са чл. 9, 22. и 95. Устава, јер "... апелациони судови и Управни суд нису конституисани, судије нису изабране, управа и администрација нису формирана, а окружни судови нису реорганизовани за прихватање нове надлежности...". У предлозима се указује "да није дошло до обезбеђења потребних услова за рад нових судова..." и да ће због тога "... бити угрожено остваривање уставне улоге судова."

Предложено је да Уставни суд, на основу члана 42. став 1. Закона о поступку пред Уставним судом и правном дејству његових одлука, донесе меру обуставе извршења појединачног акта или радње која би била предузета на основу оспорених одредаба Закона о изменама и допунама Закона о уређењу судова.

Оспореним одредбама чл. 5, 6, 7. и 8. Закона о изменама и допунама Закона о уређењу судова мењају се одредбе члана 81. став 1. члана 82. став 1. и 2, члана 84. став 1. и 2. и члана 85. Закона о уређењу судова које се односе на почетак рада апелационих судова и Управног суда, уступање предмета надлежним судовима, престанак важења одређених одредаба Закона о судовима ("Службени гласник РС", бр. 46/91, 60/91, 18/92 и 71/92) и ступање на снагу Закона, и то тако што се у тим члановима наведени рокови замењују новим роковима "31. децембар 2003. године", односно "1. јануар 2004. године". Посебно су оспорени члан 84. Закона о уређењу судова у делу који гласи: "који престају да важе" и члана 85. истог закона у делу који гласи: "који на снагу ступају".

Уставни суд је на седници одржаној 29. децембра 2003. године донео Решење којим се обуставља извршење појединачног акта или радње који би били предузети на основу члана 81. став 1, члана 82. ст. 1. и 2, члана 84. ст. 1. и 2. и члана 85. Закона о уређењу судова ("Службени гласник РС", број 130/2003). На истој седници Уставни суд је донео и закључак да се предлози за оцену уставности чл. 84. и 85. Закона о уређењу судова ("Службени гласник РС", бр. 63/2001 и 42/2002) и чл. 5, 6, 7. и 8. Закона о изменама и допунама Закона о уређењу судова ("Службени гласник РС", број 27/2003) достављају Народној скупштини Републике Србије на одговор.

Народна скупштина Републике Србије на седници одржаној 17. марта 2004. године донела је Закон о изменама Закона о уређењу судова

("Службени гласник РС", број 29/2004), којим је одредила као датум почетка рада апелационих судова и Управног суда и уступање предмета надлежним судовима 1. јануар 2007. године, односно 31. децембар 2006. године.

С обзиром да су у току поступка оспорене одредбе чл. 5, 6, 7. и 8. Закона о изменама и допунама Закона о уређењу судова ("Службени гласник РС", број 27/2003) доношењем Закона о изменама Закона о уређењу судова ("Службени гласник РС", број 29/2004) усаглашене са Уставом, Уставни суд је обуставио поступак, сагласно члану 25. тачка 1) Закона о поступку пред Уставним судом и правном дејству његових одлука.

На основу изложеног и члана 47. тач. 2) и 4) Закона о поступку пред Уставним судом и правном дејству његових одлука ("Службени гласник РС", бр. 32/91 и 67/93), Уставни суд је одлучио као у изреци.

Решење Уставног суда
ГУ-480/2003 од 29.04.2004.

("Службени гласник РС", број 54/2004)

2. АКТИ ПРЕДСЕДНИКА РЕПУБЛИКЕ СРБИЈЕ

Решење о покретању поступка.

Уставни суд је донео:

Р Е Ш Е Њ Е

1. Покреће се поступак за оцену уставности и законитости:

- Наредбе о спречавању јавног обавештавања, растурања штампе и других обавештења о разлозима за проглашавање ванредног стања и примени мера у време ванредног стања ("Службени гласник РС", број 24/03).

- Наредбе о посебним мерама у области правосуђа које се примењују за време ванредног стања ("Службени гласник РС", број 28/03).

2. Решење из тачке 1. доставља се вршиоцу дужности председника Републике Србије, на одговор.

3. Рок за давање одговора је 30 дана од дана пријема Решења Уставног суда.

Уставном суду Републике Србије поднети су предлози и иницијативе за оцену уставности и законитости Одлуке о проглашењу ванредног стања ("Службени гласник РС", број 21/03) и Наредбе о посебним мерама које се примењују за време ванредног стања ("Службени гласник РС", број 22/03).

Уставни суд је у току поступка констатовао да је за време ванредног стања вршилац дужности председника Републике Србије донео још два акта: Наредбу о спречавању јавног обавештавања, растурања штампе и других обавештења о разлозима за проглашавање ванредног стања и примени мера у време ванредног стања ("Службени гласник РС", број 24/03) и Наредбу о посебним мерама у области правосуђа које се примењују за време ванредног стања ("Службени гласник РС", број 28/03).

Наведене наредбе стављене су ван снаге Одлуком о престанку ванредног стања ("Службени гласник РС", број 42/03) од 22. априла 2003. године.

Наредбом о спречавању јавног обавештавања, растурања штампе и других обавештења о разлозима за проглашавање ванредног стања и примени мера у време ванредног стања од 13. марта 2003. године, одређено је да се у време ванредног стања решењем Министарства културе и јавног информисања забрањује јавно обавештавање, растурање штампе и других обавештења о разлозима за проглашење ванредног стања (тачка 1.). Тачком 2. Наредбе обавезује се Министарство културе и јавног информисања да, одмах по доношењу, решење о забрани достави лицу на које се односи и Министарству унутрашњих послова, које је у обавези да све примерке штампе, односно, других средстава јавног информисања одузме и запечати. Одредбама тачке 3. Наредбе утврђене су новчане казне, као управне мере против правног лица и одговорног лица у правном лицу, као и физичког лица на које се решење из тачке 1. односи. Тачком 4. Наредбе је утврђена могућност да се решењем из

тачке 1. привремено забрани издавање јавног гласила, емитовања одређених радио и телевизијских емисија или програма и информација које емитују агенције, као и електронских и других начина јавног обавештавања, а тачком 5. је искључен управни спор против решења из тачке 1. ове Наредбе. Према тачки 6. Наредбе, о престанку важења ове мере доноси се наредба одмах по престанку посебних разлога за њено доношење, а према тачки 7. ова наредба ступа на снагу даном објављивања у "Службеном гласнику Републике Србије".

Одредбом члана 12. став 4. Устава Републике Србије обезбеђује се судска заштита слобода и права зејемчених и признатих Уставом.

Према члану 22. став 2. Устава, свакоме је зајемчено право на жалбу или друго правно средство против одлуке којом се решава о његовом праву или на закону заснованом интересу.

Устав Републике Србије јамчи слободу штампе и других видова јавног обавештавања (члан 46. став 1.) и забрањује цензуру штампе и других видова јавног обавештавања (члан 46. став 6.). Устав такође, прописује да нико не може спречавати растурање штампе и ширење других обавештења, осим ако се одлуком надлежног суда утврди да се њима позива на насилно рушење Уставом утврђеног уређења, нарушавање територијалне целокупности и независности Републике, кршење зајемчених слобода и права човека и грађанина или се изазива и подстиче национална, расна или верска нетрпељивост и мржња.

Чланом 83. тачка 8. Устава, који је наведен као правни основ за доношење Наредбе, утврђено је овлашћење председника Републике да за време ванредног стања доноси одговарајуће акте, у складу с Уставом и законом.

Члан 6. став 1. Закона о мерама за случај ванредног стања ("Службени гласник РС", број 19/91), у оквиру слобода и права које председник Републике може ограничити, не садржи одредбе које се односе на слободу штампе. Одредбама члана 9. Закона о управним споровима ("Службени лист СРЈ", број 45/96) наводе се случајеви у којима се може искључити управни спор, а оставља и могућност да се (само) законом у другим случајевима искључи управни спор (тачка 2.).

С обзиром на изложено, по оцени Суда, основано се постављају следећа правна питања:

- да ли се Наредбом председника Републике за време ванредног стања може забранити или ограничити слобода штампе и други видови обавештавања?

- да ли се може прописати спречавање растурања штампе и ширење других обавештења и без одлуке надлежног суда?

- да ли се актом председника Републике може прописати надлежност државног органа управе (Министарства културе и јавног информисања) да решењем одређује забрану јавног обавештавања, растурања штампе и других обавештавања и да утврђује новчане казне?

- да ли је у складу с Уставом и законом искључивање судске заштите слобода и права гарантованих уставом?

Наредбом о посебним мерама у области правосуђа које се примењују за време ванредног стања од 21. марта 2003. године, вршилац дужности председника Републике је именовано вршиоца дужности председника Врховног суда Србије (тачка 1.). Истом Наредбом, привремено је суспендован

са дужности Републички јавни тужилац (тачка 2.) и именован вршилац дужности Републичког јавног тужиоца (тачка 3.).

Одредбом тачке 4. Наредбе утврђено је овлашћење вршиоца дужности председника Врховног суда Србије и вршиоца дужности Републичког јавног тужиоца да преузимају мере суспензије председника непосредно нижих судова и јавних тужилаца и да именују вршиоце дужности, у складу са законом.

Наредбом је одређено њено важење у току трајања Одлуке о проглашењу ванредног стања (тачка 5.), обавеза достављања Наредбе Народној скупштини и Влади Републике Србије (тачка 6.), као и ступање на снагу Наредбе даном објављивања у "Службеном гласнику Републике Србије" (тачка 7.).

Наведеном Наредбом, вршилац дужности председника Републике је, поред именовања, односно суспендовања и именовања појединих носилаца правосудних функција, утврдио и овлашћење вршиоца дужности председника Врховног суда Србије и вршиоца дужности Републичког јавног тужиоца да суспендују, односно именују председника непосредно нижих судова и јавних тужилаца.

Чланом 83. тачка 7. Устава Републике Србије утврђено је овлашћење председника Републике да за време ратног стања или непосредне ратне опасности доноси акте о питањима из надлежности Народне скупштине којима се, поред осталог, може изменити организација, састав и овлашћења судова и јавних тужилаштава. Таква овлашћења председника Републике нису предвиђена чланом 83. тачка 8. Устава за време ванредног стања.

Закон о мерама за случај ванредног стања, у члану 6, није предвидео могућност да председник Републике за време ванредног стања, својим актом мења устројство и надлежност судова и јавних тужилаштава.

Према члану 73. тачка 10. Устава, Народна скупштина, поред осталог, бира и разрешава председника и судије Врховног суда и других судова; Републичког јавног тужиоца и јавне тужиоце, а према члану 79. став 4. Устава Народна скупштина се састаје и у случају проглашења ванредног стања.

Устав прокламује сталност судијске функције, утврђује случајеве и поступак престанка судијске функције (члан 101), и одређује да се организација, оснивање, надлежност и састав судова и поступак пред судовима уређује законом (члан 102.).

Уставом је утврђено да се оснивање, организација и надлежност јавног тужилаштва уређује законом (члан 104.), да је функција јавног тужиоца стална, као и да против своје воље може бити разрешен дужности само у случајевима предвиђеним за судију, на начин утврђен законом (члан 106.).

Законом о судијама ("Службени гласник РС", бр. 63/01, 42/02, 60/02, 17/03, 25/03, 27/03) утврђени су разлози, поступак и органи који одлучују о удаљењу са судијске дужности. Чланом 12. Закона одређена је обавеза удаљења судије са дужности кад му је одређен притвор (став 1.), као и могућност удаљења кад је покренут поступак за његово разрешење или кривични поступак за дело због кога може бити разрешен (став 2.). Према члану 13. Закона, о обавезном удаљењу судије одлучује председник суда, о обавезном удаљењу председника суда - председник непосредно вишег суда (став 1.), а ако удаљење није обавезно, о њему одлучује председник Врховног суда Србије (став 2.). О удаљењу председника Врховног суда Србије одлучује Велико персонално веће (став 3.). Члан 14. Закона одређује трајање удаљења, а члан 15.

органа којима се изјављује приговор на одлуку о удаљењу судија (Велико персонално веће), односно председника Врховног суда Србије (Општа седница).

На основу наведених уставних и законских одредаба Уставни суд је утврдио да се основано постављају следећа правна питања:

- да ли вршилац дужности председника Републике има овлашћење да именује вршиоца дужности председника Врховног суда Србије, суспендује и именује републичког јавног тужиоца и на тај начин преузима изборна овлашћења у области правосуђа?

- да ли је у складу с Уставом и законом акт вршиоца дужности председника Републике којим се прописује овлашћење вршиоца дужности председника Врховног суда и вршиоца дужности Републичког јавног тужиоца да именују и суспендују носиоце правосудних функција непосредно нижих судова и тужилаштва?

С обзиром на изложено Суд је утврдио да има основа за покретање поступка за оцењивање уставности и законитости наведених наредби, па је, на основу члан 15. став 1. члана 16. став 1. члана 20, члана 24. став 1. и члана 47. тачка 1) Закона о поступку пред Уставним судом и правном дејству његових одлука ("Службени гласник РС", бр. 32/91 и 67/93), решио као у изреци.

Решење Уставног суда
IУ-93/2003 од 08.04.2004.

Наредба о посебним мерама које се примењују за време ванредног стања ("Службени гласник РС", број 22/03).

Наредба о спречавању јавног обавештавања, растурања штампе и других обавештења о разлозима за проглашавање ванредног стања и примени мера у време ванредног стања ("Службени гласник РС", број 24/03).

Наредба о посебним мерама у области правосуђа које се примењују за време ванредног стања ("Службени гласник РС", број 28/03).

Уставни суд је донео:

О Д Л У К У

1. Утврђује се да одредбе тачке 1. у делу који гласи: "... и утврђују посебне надлежности државних органа...", тачке 2. став 1. у делу који гласи: "... до 30 дана" и става 3., тач. 4, 6. и 9. Наредбе о посебним мерама које се примењују за време ванредног стања ("Службени гласник РС", број 22/03), у време важења нису биле у сагласности с Уставом и законом.

2. Утврђује се да Наредба о спречавању јавног обавештавања, растурања штампе и других обавештења о разлозима за проглашавање ванредног стања и примени мера у време ванредног стања ("Службени гласник РС", број 24/03), у време важења није била у сагласности с Уставом и законом.

3. Утврђује се да Наредба о посебним мерама у области правосуђа које се примењују за време ванредног стања ("Службени гласник РС", број 28/03), у време важења није била у сагласности с Уставом и законом.

4. Одбијају се предлози и не прихватају иницијативе за утврђивање неуставности Одлуке о проглашењу ванредног стања ("Службени гласник РС", број 21/03).

5. Одбијају се предлози и не прихватају иницијативе за утврђивање неуставности и незаконитости одредаба тач. 1. и 2. у преосталом делу, тач. 3, 5, 7. и 8. Наредбе из тачке 1.

6. Одбацују се захтеви за обуставу извршења појединачних аката и радњи предузетих на основу Одлуке из тачке 4. и Наредбе из тачке 1. изреке.

Предлозима Српске радикалне странке, Социјалистичке партије Србије и Нове демократске странке из Београда покренут је поступак за оцену уставности и законитости Одлуке о проглашењу ванредног стања, Наредбе о посебним мерама које се примењују за време ванредног стања и Предлога Владе Републике Србије за проглашење ванредног стања. Суду су поднете и иницијативе за покретање поступка за оцењивање уставности и законитости Наредбе о посебним мерама које се примењују за време ванредног стања.

У предлозима се, поред осталог, наводи да оспорена Одлука и Наредба нису у сагласности са одредбама члана 79. став 4. и члана 83. тачка 8. Устава, односно Закона о мерама за случај ванредног стања, које не дају овлашћење председнику Републике Србије, да уводи ванредно стање на целој територији Републике. Истиче се да члан 2. Закона утврђује могућност проглашавања ванредног стања само на делу територије Републике, као и да члан 4. Закона, прописује обавезу председника Републике да прецизно одреди подручје, односно део територије Републике Србије, на коме се проглашава ванредно стање. Предлагачи сматрају да је оспорена Одлука несагласна са чл. 4. и 5. Закона о одбрани, који искључује могућност проглашења ванредног стања на целој територији Републике Србије. Такође наводе да одредбе Закона о кривичном поступку, Закона о организацији и надлежности државних органа у сузбијању организованог криминала и Закона о Безбедносно информативној агенцији, пружају сасвим довољна овлашћења надлежним органима да расветле и спрече убиства и друга кажњива дела, која су очигледно била повод за увођење ванредног стања. У представкама се даље наводи да Предлог за проглашење ванредног стања није поднет од стране овлашћеног предлагача јер је, након убиства председника Владе Републике Србије, престала да постоји и Влада Републике Србије.

Одредбе тач. 1. до 9. оспорене Наредбе, по мишљењу предлагача, нису у сагласности са чланом 6. Закона о мерама за случај ванредног стања, јер

су тим актом повређене скоро све слободе и права човека и грађанина утврђене чл. 12. до 54. Устава Републике Србије. Указује се да су одредбама тачке 2. Наредбе прекорачена овлашћења председника Републике утврђена чланом 83. тачка 8. Устава, јер се ограничења слобода и права човека и грађанина у ванредном стању морају кретати у границама одређеним Законом о мерама за случај ванредног стања и Законом о кривичном поступку, посебно кад су у питању овлашћења Министарства унутрашњих послова, дужина притвора и право на одбрану. Такође, по мишљењу предлагача, одредбе тачке 2. Наредбе, доводе у питање Уставом утврђени положај судова и других државних органа, јер се, према члану 83. тачка 8. Устава и чл. 5. и 6. Закона о мерама за случај ванредног стања, то не може чинити актима донетим за време ванредног стања.

Уставном суду је поднет и предлог за обуставу извршења појединачних аката, односно радњи предузетих на основу оспорене Одлуке и Наредбе.

У иницијативама се наводи да одредбе тачке 2. став 1. оспорене Наредбе нису у сагласности са чланом 15. ст. 1. и 2. Устава и чланом 6. Закона о мерама за случај ванредног стања, јер председник Републике није овлашћен да прописује надлежност Министарства унутрашњих послова за принудно довођење и задржавање лица у службеним просторијама до 30 дана. Иницијатори истичу да одредбе тачке 2. став 3. тач. 3, 4, 6, 7. и 9. Наредбе нису у сагласности са одговарајућим одредбама Устава и Закона, које утврђују могућност ограничења, али не и забране Уставом гарантованих слобода и права.

У одговору вршиоца дужности председника Републике Србије наводи се да ванредне ситуације, у којима је угрожен уставни поредак или сам опстанак нације, изискују потребу да се ванредно стање прогласи на целој њеној територији. Супротно тумачење Устава искључује могућност да се Република Србија одбрани од опасности које угрожавају њен уставни систем. Истиче се да је Уставном повељом државне заједнице Србије и Црне Горе, надлежност за проглашење ванредног стања на целој територији државе прешла у надлежност држава чланица и да се поступак увођења ванредног стања спроводи на основу Устава Републике Србије, а не на основу Закона о одбрани. Указује се да је Уставном повељом проширена надлежност председника Републике за увођење ванредног стања, могућношћу увођења ванредног стања на подручју целе републике и ограничавања људских права у тој ситуацији. У одговору се истиче да Устав не допушта ситуацију у којој би држава остала без Владе, већ предвиђа да Влада којој је престао мандат наставља да функционише до избора нове Владе на основу члана 87. став 4. члана 3. став 9. Устава. С обзиром на то да је Влада, сагласно Уставу наставила да врши своју дужност до избора нове, Предлог за проглашење ванредног стања био је поднет од стране овлашћеног органа.

Наредба о посебним мерама које се примењују за време ванредног стања, према наводима из одговора, користи термин "забрана", а Закон појам "ограничење". Пошто Закон не дефинише појам "ограничења", нити уређује облик његовог коришћења, истиче се да према члану 10. Уставне повеље и члану 7. Повеље о људским и мањинским правима и грађанским слободама, оспорене одредбе Наредбе треба тумачити сагласно члану 4. Пакта о грађанским и политичким правима, који предвиђа могућност суспензије људских права у ситуацијама као што је ванредно стање. Истиче се да Наредбом

нису обухваћена права која се, према међународним правним актима, не могу ни под којим условима ограничити.

Одредба става 2. тачка 3. Наредбе, којом се ускаћује право на адвоката, према наводима из одговора, није несагласна са чланом 24. Устава Републике Србије који утврђује право на браниоца (не право на адвоката) и то у одређеном поступку (пред судом или другим надлежним органом), јер је, према оспореној одредби, Мимистарство унутрашњих послова овлашћено да принудно доведе и задржи лице које угрожава безбедност других грађана или Републике, и да се у вези са тим лицем не води било какав поступак, што значи да је члан 24. Устава неприменљив у овој ситуацији. Осим тога, у ванредним ситуацијама се не могу примењивати ни одговарајуће одредбе Законика о кривичном поступку, јер Устав и други прописи у тим приликама пружају само минимум гаранција људских права. Наводи се да је мера ограничења слободе кретања и мера задржавања, прописана ставом 2. Наредбе, у складу с Уставом, чланом 6. Закона, као и одредбама члана 4. Пакта о грађанским и политичким правима, које дозвољавају ограничење одређених права и слобода за време ванредног стања. Истим разлозима образлажу се и мере из Наредбе, које се односе на неповредивост тајне писама и других средстава општења (став 4.), ограничење права на штрајк (став 7.), слободу збора (став 8.) и слободу штампе (став 9.).

Решењем Уставног суда IУ-93/03 од 8. априла 2004. године покренут је поступак за оцену уставности и законитости Наредбе о спречавању јавног обавештавања, растурања штампе и других обавештења о разлозима за проглашавање ванредног стања и примени мера у време ванредног стања ("Службени гласник РС", број 24/03) и Наредбе о посебним мерама у области правосуђа које се примењују за време ванредног стања ("Службени гласник РС", број 28/03). Решење Уставног суда достављено је на одговор вршиоцу дужности председника Републике, који је дописом од 21. априла 2004. године обавестио Суд да, у време доношења оспорених наредби, није био на тој функцији, па стога не може да да мишљење о уставности и законитости спорних аката.

Оспорена Одлука и наредбе стављене су ван снаге Одлуком о проглашењу престанка ванредног стања ("Службени гласник РС", број 42/03), од 22. априла 2003. године, па је Суд, на основу члана 60. Закона о поступку пред Уставним судом и правном дејству његових одлука, утврђивао сагласност тих аката с Уставом и законом у време њиховог важења.

Уставом Републике Србије утврђено је да су слободе и права човека и грађанина ограничени само једнаким слободама и правима других и кад је то Уставом утврђено (члан 11.). Слободе и права се остварују, а дужности се испуњавају на основу Устава, осим кад је Уставом предвиђено да се услови за остваривање појединих слобода и права утврђују законом (члан 12. став 1.). Законом се може прописати начин остваривања појединих слобода и права кад је то неопходно за њихово остваривање (члан 12. став 2.). Република Србија уређује и обезбеђује остваривање и заштиту слобода и права човека и грађанина; уставност и законитост; одбрану и безбедност Републике Србије и њених грађана, као и мере за случај ванредног стања (члан 72. став 1. тач. 2. и 3. Устава). Одредба члана 83. тачка 8. Устава предвиђа да председник Републике, на предлог Владе, када су на делу територије Републике Србије угрожени

безбедност Републике Србије, слобода и права човека и грађанина или рад државних органа, проглашава ванредно стање и доноси акте за предузимање мера које такве околности изискују, у складу с Уставом и законом.

Према члану 6. Повеље о људским и мањинским правима и грађанским слободама ("Службени лист Србије и Црне Горе", број 6/03), по званичном проглашењу ратног или ванредног стања, ако је опстанак државне заједнице или државе чланице угрожен, дозвољене су мере одступања од људских и мањинских права зајемчених овом повељом и то само у оном обиму у коме је то нужно у датој ситуацији (став 1.). Мере одступања од људских и мањинских права у областима које су у њиховој надлежности уређују државе чланице својим уставом и законом, у складу са овом повељом (став 4.). Мере одступања ни у ком случају нису дозвољене у погледу права зајемчених чл. 1, 11, 12, 13, 14, 17, 19, 20, 21, 25, 26, 35, 50. и 51. ове повеље (став 9).

Ванредно стање је ситуација у којој се обим права и слобода гарантованих Уставом, у одређеном виду и у одређеним областима могу ограничити, а нека права и суспендовати у циљу заштите других Уставом заштићених вредности (безбедност, слободе и права грађана и рад државних органа), Устав допушта могућност да овлашћени органи предузимају мере ради отклањања ванредног стања, али не одређује ближе природу и садржину тих мера, већ утврђује генерално правило да оне могају бити у складу с Уставом и законом. То значи да закони којима се, сагласно члану 72. став 1. тачка 3. Устава, уређују мере за случај ванредног стања, морају бити у складу с Уставом, а остали прописи у складу с Уставом и законом. Законом о мерама за случај ванредног стања ("Службени гласник РС", број 19/91), предвиђено је да председник Републике, на предлог Владе, проглашава ванредно стање и доноси акте за предузимање мера ради отклањања тог стања, у складу с Уставом и законом (члан 1. Закона). Ради отклањања ванредног стања, председник Републике, доноси наредбе и друге акте којима се прописују мере утврђене законом, зависно од околности и узрока који су довели до ванредног стања, с тим да се њиховим спровођењем у што краћем року и са што мање штетних последица, обезбеди отклањање ванредног стања (члан 5.). Према члану 6. Закона, председник Републике својим актом може: утврдити радну обавезу, ограничити слободу кретања и настањивања, право на штрајк, слободу збора и другог окупљања, слободу политичког, синдикалног и другог деловања (став 1.). Председник Републике је овлашћен да утврђује и друге мере у складу са законом (став 2.). Начин остваривања појединих слобода и права грађана у условима ванредног стања прописује Народна скупштина (став 3. Закона).

Из наведеног произлази да слободе и права могу бити ограничени само једнаким правима и слободама других и кад је то Уставом утврђено, односно да се услови, кад је то Уставом предвиђено и начин остваривања појединих права и слобода могу уредити законом. На овај начин законодавац је овлашћен да, у складу с Уставом, пропише не само начин остваривања појединих права, већ и обим тих права, али у границама Уставом допуштених ограничења зајемчених права. Законом о мерама за случај ванредног стања само су набројане слободе и права која се могу ограничити, без ближег одређивања садржине и начина ограничења, а председник Републике је овлашћен да утврђује и друге мере које морају бити у складу са законским одредбама које уређују одређену материју. Закон не говори о забрани, нити о укидању, него о ограничењу појединих права, при чему не одређује обим ограничења, већ то

питање препушта акту председника Републике, који је ограничен Уставом и законом датим могућностима. Уређивање начина остваривања појединих слобода и права грађана Законом је поверено Народној скупштини. Овакво законско решење има у виду околност да се степен ограничења не може на општи начин уредити, јер се не могу унапред предвидети сви конкретни разлози и околности због којих се уводи ванредно стање. Законом су обухваћена само она уставом зајемчена права и слободе чије ограничење Устав, под одређеним условима, допушта, а такве су природе да је њихово ограничење примерено ванредном ставу.

Наредбом о посебним мерама које се примењују за време ванредног стања ("Службени гласник РС", број 22/03), коју је донео в.д. председника Републике Србије 12. марта 2003. године је био успостављен посебан режим остваривања слобода и права човека и грађанина и утврђене посебне надлежности државних органа за време ванредног стања. Наредбом је извршена привремена суспензија или ограничење, у различитом виду и обиму, следећих уставних слобода и права: 1) неприкосновеност слободе човека, 2) право на браниоца, 3) слобода кретања и настањивања, 4) тајност писма и других средстава општења, 5) неповредивост стана, 6) право на штрајк, 7) слобода збора и другог окупљања, 8) слобода политичког, синдикалног и другог деловања и 9) слобода штампе.

Према тачки 1. Наредбе, ограничавају се одређене слободе и права човека и грађанина утврђене Уставом Републике Србије и утврђују посебне надлежности државних органа за време ванредног стања.

Устав Републике Србије, у члану 83. тачка 7. утврђује овлашћење председника Републике да само за време ратног стања својим актом може изменити организацију, састав и овлашћења Владе и министарства, судова и јавних тужилаштва. Међутим, Устав не предвиђа овлашћење председника Републике да и за време ванредног стања може изменити надлежност државних органа, а такву могућност не прописује ни Закон о мерама за случај ванредног стања. Како су Наредбом утврђена посебна овлашћења појединих министарстава (тач. 2. и 9.) и других органа (тачка 4.), а у Уставу и закону не постоји правни основ за предузимање таквих мера, Уставни суд је оценио да је одредба тачке 1. оспорене Наредбе неуставна и незаконита у делу који гласи: "... и утврђује посебне надлежности државних органа за време ванредног стања".

Тачком 2. става 1. Наредбе одређено је да лице, које угрожава безбедност других грађана или безбедност Републике, Министарство унутрашњих послова може принудно довести и задржати у службеним просторијама до 30 дана. На овај начин утврђена је могућност да се лице и без судске одлуке лиши слободе до 30 дана. Тиме је ограничена неприкосновеност слободе човека, утврђена чланом 15. Устава (став 1.), односно принцип да нико не може бити лишен слободе, осим у случајевима и у поступку који су утврђени законом (став 2.). Члан 16. Устава прописује да лице за које постоји основана сумња да је извршило кривично дело може, на основу одлуке надлежног суда, бити притворено и задржано у притвору, само ако је то неопходно ради вођења кривичног поступка или безбедности људи, а трајање притвора мора бити сведено на најкраће нужно време.

Исту гаранцију слободе пружају и одредбе члана 14. Повеље о људским и мањинским правима и грађанским слободама. Према члану 15.

Повеље, ухапшено лице се мора без одлагања, а најкасније у року од 48. сати, извести пред надлежни суд. У супротном, оно се пушта на слободу (став 2.).

Законик о кривичном поступку ("Службени лист СРЈ", бр. 70/01 и 68/03) садржи норме према којима орган унутрашњих послова може неко лице лишити слободе и изузетно га задржати, али најдуже 48 сати од часа лишења слободе. Задржавање лица у органу унутрашњих послова не представља притвор, па се стога та процесна мера одређује у кратком року, односно своди се на најкраће нужно време. Пошто Устав познаје притвор, као облик лишења слободе и то само по одлуци суда, а Законик о кривичном поступку меру задржавања ограничава на 48 сати, Суд је утврдио, да је неуставна и незаконита одредба тачке 2. става 1. оспорене Наредбе, која утврђује посебна овлашћења министарства унутрашњих послова и могућност задржавања лица у службеним просторијама дуже од 48 сати.

Тачка 2. став 3. оспорене Наредбе предвиђа да лице које је задржано у службеним просторијама Министарстава унутрашњих послова нема право на браниоца у смислу Законика о кривичном поступку.

Члан 24. Устава Републике Србије зајемчује свакоме право на одбрану и право свакога да себи узме браниоца пред судом или другим органима надлежним за вођење поступка (став 1); забрањује могућност кажњавања лица које је достижно суду или другом органу надлежном за вођење поступка, уколико му, у складу са законом, није било омогућено да буде саслушан и да се брани (став 2); гарантује свакоме право да његовом саслушању присуствује бранилац кога изабере (став 3) и прописује да се законом одређује у којим случајевима окривљени мора имати браниоца (став 4).

Право на одбрану, као једно од основних права човека и грађанина гарантовано је и међународним правним актима. Одредба тачке 2. става 3. оспорене Наредбе, која искључује право на браниоца није у сагласности с Уставом, па је Суд одлучио као у тачки 1. изреке.

Тачком 4. Наредбе утврђено је овлашћење директора Безбедносно информативне агенције да према одређеним физичким и правним лицима предузима мере којима се одступа од начела неповредивости тајне писма и других средстава општења и без одлуке надлежног органа.

Неповредивост тајне писма и других средстава општења гарантована је чланом 19. Устава (став 1.), а законодавац је Уставом овлашћен да пропише одступање од начела неповредивости тајне писма и других средстава општења, под условом да се то чини одлуком суда и уколико је непоходно за вођење кривичног поступка или за одбрану Републике Србије (став 2.).

Могућност ограничења тајности писма и других средстава општења није предвиђена чланом 6. став 1. Закона о мерама за случај ванредног стања, а члан 13. Закона о безбедносно-информативној агенцији ("Службени гласник РС", број 42/01) прописује да директор Агенције може, ако је то потребно из разлога безбедности Републике Србије, својим решењем, на основу претходне одлуке суда, одредити да се према одређеним физичким и правним лицима предузму одређене мере којима се одступа од начела неповредивости тајне писма и других средстава општења у поступку утврђеном овим законом.

Из наведених уставних и законских одредаба произлази да се од начела неповредивости тајне писма и других средстава општења може

одступити само под условима и по поступку прописаном Уставом и законом и то само на основу одлуке суда. Оспореном одредбом тачке 4. Наредбе утврђено је овлашћење директора Безбедносно-информативне агенције да одређује поменути меру без налога суда, што није у сагласности с Уставом и законом.

Према тачки 6. Наредбе, укида се право на штрајк.

Одредбом члана 37. Устава запосленима је гарантовано право на штрајк, у складу са законом, а Закон о раду ("Службени гласник РС", број 70/01) и Закон о штрајку ("Службени лист СРЈ", број 29/96) не познају могућност укидања овог права. С обзиром на то да је члан 6. став 1. Закона о мерама за случај ванредног стања, овластио председника Републике да, у условима ванредног стања, може ограничити право на штрајк, а тачком 6. Наредбе је ово право укинато, Суд је утврдио да та одредба није у сагласности с Уставом и законом.

Према тачки 9. Наредбе, забрањује се јавно обавештавање, растурање штампе и других обавештења о разлозима за проглашавање ванредног стања и примени мера у време ванредног стања, осим преношења званичних саопштења надлежних органа (став 1.). О спровођењу мере из става 1. ове тачке стара се Министарство културе и јавног информисања, у сарадњи са Министарством унутрашњих послова (став 2.).

Наредбом о спречавању јавног обавештавања, растурања штампе и других обавештења о разлозима за проглашавање ванредног стања и примени мера у време ванредног стања ("Службени гласник РС", број 24/03) од 13. марта 2003. године, извршено је прецизирање мера из тачке 9. ст. 1. и 2. Наредбе о посебним мерама које се примењују за време ванредног стања, тако што је одређено да се забрана слободе штампе у време ванредног стања врши решењем Министарства културе и јавног информисања (тачка 1.). Тачком 2. Наредбе обавезује се Министарство културе и јавног информисања да, одмах по доношењу, решење о забрани достави лицу на које се односи и Министарству унутрашњих послова, које је у обавези да све примерке штампе, односно других средстава јавног информисања одузме и запечати. Одредбама тачке 3. Наредбе утврђене су новчане казне, као управне мере против правног лица и одговорног лица у правном лицу, као и физичког лица на које се односи решење из тачке 1. Тачком 4. Наредбе утврђена је могућност привремене забране издавања јавног гласила, емитовања одређених радио и телевизијских емисија или програма и информације које емитују агенције, као и електронских и других начина јавног обавештавања. Тачком 5. Наредбе искључен је управни спор против решења из тачке 1. ове Наредбе.

Одредбом члана 12. став 4. Устава обезбеђује се судска заштита слобода и права зајемчених и признатих Уставом, а одредбом члана 22. став 2. Устава, свакоме је зајемчено право на жалбу или друго правно средство против одлуке којом се решава о његовом праву или на закону заснованом интересу. Устав јамчи слободу штампе и других видова јавног обавештавања (члан 46. став 1) и забрањује цензуру штампе и других видова јавног обавештавања (члан 46. став 6). Устав, такође, прописује да нико не може спречавати растурање штампе и ширење других обавештења, осим ако се одлуком надлежног суда утврди да се њима позива на насилно рушење Уставом утврђеног уређења, нарушавање територијалне целокупности и независности Републике, кршење

зајмчених слобода и права човека и грађанина или се изазива и подстиче национална, расна или верска нетрпељивост и мржња.

Члан 6. став 1. Закона о мерама за случај ванредног стања, у оквиру слобода и права које председник Републике може ограничити, не садржи одредбе које се односе на слободу штампе. Члан 9. Закона о управним споровима ("Службени лист СРЈ", број 45/96) одређује случајеве у којима се не може водити управни спор и оставља могућност да се само законом у другим случајевима искључи управни спор (тачка 2.).

На основу наведених уставних и законских одредби, Суд је оценио да се слобода штампе и други видови обавештавања не могу забранити ни ограничити, као и да се не може уводити цензура штампе и других видова јавног обавештавања, а да се растурање штампе и ширење других обавештења може спречавати само на основу одлуке надлежног суда и само у случајевима који су Уставом утврђени. Стога одредбе тачке 9. оспорене Наредбе, као и Наредба о спречавању јавног обавештавања, растурања штампе и других обавештења о разлозима за проглашење ванредног стања, нису у сагласности с Уставом и законом.

Наредбом о посебним мерама у области правосуђа које се примењују за време ванредног стања ("Службени гласник РС", број 28/03) од 21. марта 2003. године, именован је вршилац дужности председника Врховног суда Србије (тачка 1.). Истом Наредбом, привремено је суспендован са дужности Републички јавни тужилац (тачка 2.) и именован вршилац дужности Републичког јавног тужиоца (тачка 3.). Наредбом је утврђено овлашћење вршиоца дужности председника Врховног суда Србије и вршиоца дужности Републичког јавног тужиоца да преузимају мере суспензије председника непосредно нижих судова и јавних тужилаца и да именују вршиоце дужности, у складу са законом. (тачка 4.). Наредбом је одређено њено важење у току трајања Одлуке о проглашењу ванредног стања (тачка 5.), обавеза достављања Наредбе Народној скупштини и Влади Републике Србије (тачка 6.).

Чланом 83. тачка 7. Устава Републике Србије утврђено је овлашћење председника Републике да за време ратног стања или непосредне ратне опасности доноси акте о питањима из надлежности Народне скупштине којима се, поред осталог, може изменити организација, састав и овлашћења судова и јавних тужилаштава. Таква овлашћења председника Републике нису предвиђена чланом 83. тачка 8. Устава за време ванредног стања.

Према члану 73. тачка 10. Устава, Народна скупштина, поред осталог, бира и разрешава председника и судије Врховног суда и других судова; Републичког јавног тужиоца и јавне тужиоце, а према члану 79. став 4. Устава Народна скупштина се без позива састаје и у случају проглашења ванредног стања. Устав прокламује сталност судијске функције, утврђује случајеве и поступак престанка судијске функције (члан 101), и одређује да се организација, оснивање, надлежност и састав судова и поступак пред судовима уређује законом (члан 102.). Уставом је утврђено да се оснивање, организација и надлежност јавног тужилаштва уређује законом (члан 104.), да је функција јавног тужиоца стална, као и да против своје воље може бити разрешен дужности само у случајевима предвиђеним за судију, на начин утврђен законом (члан 106.).

Члан 6. Закона о мерама за случај ванредног стања не предвиђа могућност да се актом председник Републике за време ванредног стања, мења устројство и надлежност судова и јавних тужилаштва.

Одредбама Закона о судијама ("Службени гласник РС", бр. 63/01, 42/02, 60/02, 17/03, 25/03, 27/03) утврђени су разлози, поступак и органи који одлучују о удаљењу са судијске дужности (чл. 12. до 15.), а Законом о јавном тужилаштву ("Службени гласник РС", бр. 63/01, 42/02 и 39/03), разлози, поступак и органи за одлучивање о удаљењу са дужности јавног тужиоца и заменика (чл. 41. до 44.).

На основу наведених уставних и законских одредаба, Суд је утврдио да вршилац дужности председника Републике није имао овлашћење да именује вршиоца дужности председника Врховног суда Србије, нити да суспендује Републичког јавног тужиоца и именује вршиоца дужности Републичког јавног тужиоца, јер је на тај начин преузео изборна овлашћења Народне скупштине у области правосуђа. Такође, није у складу с Уставом и законом одредба тачке 4. Наредбе којом се прописује овлашћење вршиоца дужности председника Врховног суда и вршиоца дужности Републичког јавног тужиоца да именују и суспендују носиоце правосудних функција непосредно нижих судова и тужилаштва, због тога што су овлашћења председника судова и јавних тужилаштва, као и избор, односно удаљење са дужности носилаца правосудних функција питања, која се уређују законом, а закон није предвидео могућност да се ова материја регулише актом ниже правне снаге за време ванредног стања.

Одлуку о проглашењу ванредног стања ("Службени гласник РС", број 21/2003). донео је, на предлог Владе Републике Србије, вршилац дужности председника Републике Србије 12. марта 2003. године. Одлуком се проглашава ванредно стање на територији Републике Србије (тачка 1.). Ова Одлука се доставља Народној скупштини Републике Србије и Влади Републике Србије (тачка 2) и објављује у Службеном гласнику Републике Србије (тачка 3).

Чланом 72. став 1. тачка 3. Устава прописано је да Република Србија уређује и обезбеђује одбрану и безбедност Републике Србије и њених грађана и мере за случај ванредног стања. Члан 79. став 4. Устава утврђује да се Народна скупштина састаје без позива у случају проглашења ванредног стања на делу територије Републике Србије, а према члану 89. став 4, Народна скупштина се не може распустити за време ратног стања, непосредне ратне опасности или ванредног стања. Чланом 83. став 1. тачка 8. Устава одређено је овлашћење председника Републике, да проглашава ванредно стање на предлог Владе. Истом одредбом одређени су и услови под којима се може прогласити ванредно стање - да су на делу територије Републике Србије угрожени безбедност Републике Србије, слободе и права човека и грађанина или рад државних органа.

Одлучивање председника Републике Србије о проглашењу ванредног стања је акт који је условљен предлогом Владе, с једне стране, и постојањем угрожености на делу територије једне од три Уставом заштићених вредности (безбедност, остваривање слобода и права и рад државних органа). Овлашћење председника Републике за проглашење ванредног стања, непосредно произлази из Устава, а одлука о проглашавању ванредног стања

представља правни основ за доношење аката, којима се утврђују конкретне мере, сразмерне и примерене постојећим околностима ванредног стања.

Закон о мерама за случај ванредног стања предвиђа да се ванредно стање проглашава на делу територије Републике Србије (члан 2. став 1.) и прописује обавезу председника Републике да својом одлуком утврди подручје Републике Србије на коме се проглашава ванредно стање (члан 4. став 2.).

Уставном повељом државне заједнице Србија и Црна Гора, препуштено је државама чланицама одлучивање о увођењу ванредног стања. Закон о одбрани ("Службени лист СРЈ", бр. 43/94, 11/95, 28/96, 44/99 и 3/2002), у члану 5. прописује да се непосредна ратна опасност, ратно стање и ванредно стање проглашавају за целу територију (став 1.), а као изузетак предвиђа могућност проглашења ванредног стања на делу територије (став 2.).

Разматрајући наведене уставне и законске одредбе, Уставни суд је утврдио да Устав Републике Србије допушта могућност увођења ванредног стања и на целој територији Републике. Устав говори о угрожавању одређених вредности на делу територије и утврђује разлоге за увођење ванредног стања, али не искључује могућност проглашавања ванредног стања на целој територији, односно не одређује изричито ограничено територијално дејство одлуке о предузимању ове мере и у случајевима кад се разлози за то прошире на целу територију Републике.

Оцењујући преостале оспорене одредбе тач. 1. и 2, као и одредбе тач. 3, 5, 7. и 8. *Наредбе о посебним мерама које се примењују за време ванредног стања*, Уставни суд је утврдио да су те одредбе у сагласности с Уставом и законом.

Тачка 3. Наредбе предвиђа да министар унутрашњих послова може привремено да ограничи или забрани кретање лица на јавним местима или одређеним подручјима, као и да нареди појединим лицима да бораве у месту свог пребивалишта, односно боравишта са обавезом јављања (став 1). Министар унутрашњих послова може да нареди да се изврши затварање свих прилаза одређеном простору или објекту и онемогући напуштање тог простора и објекта без одобрења (став 2).

Чланом 17. Устава грађанима је зајемчена слобода кретања и настањивања, која се може ограничити законом, ако је то неопходно за вођење кривичног поступка, спречавање заразних болести или за одбрану Републике Србије.

Члан 6. став 1. Закона о мерама за случај ванредног стања утврђује овлашћење председника Републике да ограничи слободу кретања и настањивања. Мера ограничење слободе кретања и настањивања, сагласно члану 17. Устава, примерена је ванредном стању, јер се управо ограничавањем уставних слобода кретања и настањивања могу спречити, односно отклонити разлози за увођење ванредног стања. Степен ограничења слободе кретања и настањивања треба да буде одговарајући и сразмеран стању државне нужде, односно заштити других уставном заштићених вредности. Устав и закон користе термин "ограничавање" слободе кретања и настањивања, а тачка 3. Наредбе "привремено ограничавање" и "забрана", при чему се у овом случају забрана може тумачити као ограничење, јер се не говори о потпуној забрани поменутих уставних слобода, већ о мери која је просторно ограничена: на јавна

места, одређена подручја, пребивалишта и боравишта. С обзиром на то да Наредба не утврђује општу забрану слободе кретања и настањивања, као и да спровођење ове мере подразумева и посебна овлашћења одређених државних органа, Суд је оценио да тачка 3. Наредбе није у сагласности с Уставом и законом.

Према тачки 5. Наредбе, овлашћено службено лице сме ући у туђи стан и друге просторије, и без одлуке надлежног суда, ако је то неопходно ради откривања и хватања починилаца кривичних дела за које постоје основи сумње да су повезани са организованом криминалом, проналажења трагова тих кривичних дела и предмета везаних за кривични поступак.

Према члану 21. Устава, стан је неповредив (став 1.), а законом се може прописати да службено лице, на основу одлуке суда, сме ући у стан или друге просторије против воље њиховог држаоца и у њима вршити претрес, у присуству два сведока (став 2.). Устав предвиђа и да, под условима предвиђеним законом, службено лице сме ући у туђ стан или друге просторије и без одлуке суда и вршити претрес, ако је то неопходно ради непосредног хватања учиниоца кривичних дела или ради спасавања људи и добара (став 3.).

Закон о мерама за случај ванредног стања не предвиђа меру ограничења неповредивости стана, али такву могућност и не искључује, јер у ставу 2. члана 6. прописује овлашћење председника Републике да предузима и друге мере, у складу са законом.

Законик о кривичном поступку утврђује услове и поступак у коме овлашћена службена лица органа унутрашњих послова могу и без наредбе суда ући у туђи стан или друге просторије, поред осталог и ради лишења слободе одбеглог учиниоца који је затечен при извршењу кривичног дела за које се гони по службеној дужности, или ради отклањања озбиљне опасности по живот и здравље или имовину веће вредности (чл. 81. и 238.).

С обзиром на то да овлашћење службеног лица из тачке 5. оспорене Наредбе представља меру која је ограничена само на одређене случајеве и то на хватање учинилаца за које постоји основана сумња да су повезани са организованим криминалом, као и да Устав, у одређеним случајевима допушта одступање од принципа неповредивости стана, под условима предвиђеним законом, Суд је утврдио да је мера из тачке 5. Наредбе у оквиру уставног и законског ограничења поменутог уставног принципа.

Тачка 7. Наредбе забрањује сазивање и одржавање зборова и других јавних окупљања грађана који подлежу претходној пријави Министарству унутрашњих послова, у складу са законом.

Овом одредбом уређено је остваривање слободе збора и другог окупљања зајемчене чланом 43. Устава (став 1.) Устав допушта ограничење слободе збора и другог окупљања на основу одлуке надлежног органа, а ради спречавања ометања јавног саобраћаја, угрожавања здравља, јавног морала или безбедности људи и имовине (став 2.).

Члан 6. став 1. Закона о мерама за случај ванредног стања предвиђа могућност ограничења слободе збора и другог окупљања.

Закон о окупљању грађана ("Службени гласник РС", бр. 51/92, 53/93, 67/99, 48/94 и 29/01) прописује да су окупљања грађана слободна и да се остварују на начин прописан овим законом (члан 1.). Закон одређује појам окупљања грађана као сазивање и одржавање збора или другог скупа на за то примереном простору (члан 2.), а утврђује и начин пријављивања јавног скупа

надлежном органу (чл. 3, 4, 6. и 7.). Закон предвиђа случајеве у којима се може привремено забранити одржавање јавног скупа (члан 9.), као и могућност забране одржавања јавног скупа ради спречавања ометања јавног саобраћаја, угрожавања здравља, јавног морала и безбедности људи и имовине (члан 11.).

С обзиром на то да Устав, у одређеним случајевима, под условима прописаним законом, допушта могућност ограничења слободе збора и друга окупљања, Суд је утврдио да одредба тачке 7. Наредбе, иако користи термин "забрана" у основи има карактер ограничења, и односи се на јавна окупљања која подлежу претходној пријави надлежном органу, па је стога оценио да оспорена одредба не садржи прекорачење Уставом допуштеног ограничења ове слободе.

Тачка 8. Наредбе забрањује политичко, синдикално и друго деловање које има за циљ ометање и спречавање примене мера за време ванредног стања.

Члан 44. Устава јамчи слободу политичког, синдикалног и другог организовања и деловања и без одобрења, уз упис у регистар код надлежног органа, а могућност забране предвиђа само кад је у питању деловање које има за циљ насилно мењање Уставом утврђеног поретка, нарушавање територијалне целокупности и независности Републике Србије, кршење Уставом зајамчених слобода и права човека и грађанина, изазивање и потстицање националне, расне и верске нетрпељивости и мржње. Закон о мерама за случај ванредног стања, у члану 6. не предвиђа забрану, већ могућност ограничења слободе политичког, синдикалног и другог деловања.

Одредба тачке 8. Наредбе забрањује политичко, синдикално и друго деловање, али истовремено ову забрану ограничава само на ону врсту деловања која има за циљ ометање и спречавање примене мера за време ванредног стања. Будући да се, према члану 83. тачка 8. Устава, ванредно стање може увести, поред осталог и кад су угрожене слободе и права човека и грађанина, као и да се, према члану 44. став 2. Устава, из истих разлога може забранити политичко, синдикално и друго деловање, Суд је утврдио да одредба тачке 8. Наредбе, која ову забрану уводи само у циљу обезбеђења спровођења мера којим се отклањају разлози за увођење ванредног стања, а не генерално за свако деловање, није неуставна и незаконита.

У односу на наводе предлагача, који се односе на *Предлог за доношење одлуке о проглашењу ванредног стања*, Суд је констатовао да је у време доношења оспорене Одлуке, Влада Републике Србије обављала Уставом утврђену надлежност, без обзира на околност што у том тренутку није имала председника. Устав прописује да Владу сачињавају председник, потпредседник и министри (члан 91. став 1), као и да оставка или разрешење дужности председника Владе повлачи оставку целе Владе (члан 93. став 8). Међутим, Влада којој је изгласано неповерење, која је поднела оставку или којој је престао мандат због распуштања Народне скупштине, остаје на дужности до избора нове Владе (члан 93. став 9). Устав, дакле, не познаје могућност да Република Србија остане без Владе, нити прописује све случајеве кад Влада може остати без председника, већ само предвиђа уобичајене случајеве, као што су на пример оставка и разрешење. Из изложеног произлази да је Влада могла, и морала по Уставу функционисати и без председника, до избора нове владе, па је стога Предлог за доношење оспорене Одлуке поднет од надлежног органа.

Пошто је Суд донео коначну Одлуку о уставности и законитости Наредбе из тачке 1. изреке и Одлуке из тачке 4. изреке, захтеви за обуставу извршења појединачних аката и радњи предузетих на основу ових аката се одбацују, на основу члана 42. став 3. Закона о поступку пред Уставним судом и правном дејству његових одлука.

На основу члана 46. тач. 1), 2) и 9), члана 47. тач. 2) и 3) и члана 60. Закона о поступку пред Уставним судом и правном дејству његових одлука, Суд је одлучио као у изреци.

Одлука Уставног суда
ГУ-93/2003 од 08.07.2004.

("Службени гласник РС", број 83/2004)

**3. УРЕДБЕ И ДРУГИ АКТИ
ВЛАДЕ РЕПУБЛИКЕ СРБИЈЕ**

Оспореном Уредбом Влада је уредила материју из законодавне надлежности Републике, јер је изворно и без овлашћења у закону регулисала статусне, имовинска и стамбена питања једне категорије грађана.

Уставни суд је донео:

О Д Л У К У

1. Утврђује се да Уредба о мерилима и критеријумима за обезбеђивање привременог смештаја у стамбеним јединицама лицима којима је утврђен статус избеглице и која потичу са простора бивше СФРЈ ("Службени гласник РС", број 121/2003) није у сагласности с Уставом и законом.

2. Одбацују се захтеви за обуставу извршења појединачног акта или радње предузете на основу Уредбе из тачке 1.

Уставном суду Републике Србије поднете су бројне иницијативе за покретање поступка за оцену уставности и законитости Уредбе о мерилима и критеријумима за обезбеђивање привременог смештаја у стамбеним јединицама лицима којима је утврђен статус избеглице и која потичу са простора бивше СФРЈ ("Службени гласник РС", број 121/2003).

Иницијатори су наведену Уредбу оспорили како у целини, тако и поједине њене чланове. Уредба је оспорена, пре свега због тога што правни основ за њено доношење не могу бити чл. 8. и 19. Закона о избеглицама ("Службени гласник РС", број 18/92) на које се Уредба позива, јер из тих законских одредаба не произлази овлашћење за доношење оваквог прописа. Поједини иницијатори сматрају да је уређивање Уредбе у целини противно Уставу, Закону о становању и Закону о избеглицама, да угрожава правну сигурност избеглица који су већ интегрисани у правни систем као пуноправни грађани Републике Србије, јер условљава њихово право на добијање станова или за настављање коришћења станова који су им раније дати на коришћење, многобројним и тешким условима, ограничава коришћење станова на годину дана, обавезује их сваке године на подношење новог захтева ради обнављања решења о коришћењу стана, и искључује право на изјављивање жалбе против донетих решења, противно уставном принципу двостепености у одлучивању о правима грађана. Надаље, Уредба је оспорена и наводима да Закон о избеглицама и Уредба о збрињавању избеглица ("Службени гласник РС", број 20/92) не предвиђају давање стамбених јединица тим лицима на привремену употребу, да члан 4. Уредбе уређује услове за коришћење стамбених јединица супротно члану 17. Закона о избеглицама, и да се чланом 16. Уредбе противуставно и противзаконито нарушавају права избеглица којима су стамбене јединице додељене на коришћење пре доношења Уредбе. У иницијативама се истиче и следеће: да су одредбама чл. 4. и 16. Уредбе

повређена права подносилаца иницијатива који су "избеглице са територије бивше СФРЈ које су оствариле право на трајни смештај у програму трајне интеграције избеглица на територији Републике Србије, у складу са Законом о избеглицама, Уредбом о збрињавању избеглица и Стручним упутством за рад Комисије за решавање трајног смештаја избеглица... бр.9-3/234/95"; да су противно члану 17. Закона о избеглицама, чланом 4. оспорене Уредбе предвиђени другачији услови од законских за губитак права на обезбеђивање смештаја избеглица у стамбене јединице; да члан 16. Уредбе задире у стечена права избеглица којима су, по ранијим прописима, додељене стамбене јединице не на привремену употребу, већ на коришћење, и да се одредбама овог члана Уредбе врши недопуштена, једнострана ревизија права коришћења станова утврђених ранијим решењима о додели истих станова, и уредбом, уместо законом, мењају стечена права, иако наведени Закон и Уредба, по схватању иницијатора, имају интенцију да избеглице са територије бивше СФРЈ трајно интегришу у друштвену и државну заједницу Србије, са њиховим правом трајног коришћења а не привремене употребе стамбених јединица. Удружење избеглица и прогнаника у СР Југославији, поднеском упућеним Уставном суду, се придружило наводима иницијатора којима се жали на решење Комесаријата за избеглице Републике Србије донето у примени оспорене Уредбе. Више иницијатора предложило је доношење привремене мере којом ће се до коначне одлуке Суда обуставити примена одредаба оспорене Уредбе.

Влада Републике Србије је, у одговору на поднете иницијативе, истакла да је половином деведесетих година, из буџетских средстава Републике и донација међународних организација, почела изградња и куповина стамбених јединица, односно станова за смештај избегличких породица и прибављен је знатан број ових станова, који су давани на коришћење избегличким породицама на основу Стручног упутства Комисије за решавање трајнијег смештаја избеглица, број 9-3/234/95 од 15. јуна 1995. године, које је донео комесар Комесаријата за избеглице Републике Србије. Како Уредбом о збрињавању избеглица ("Службени гласник РС", број 20/92) није решено питање смештаја избеглица у стамбене јединице, нити је Комесаријату за избеглице дато овлашћење за доношење решења за коришћење стамбених јединица, а Стручно упутство је непрецизно дефинисало појам "трајнији смештај" и критеријуме за утврђивање приоритета за решавање ових питања, и није уредило рад Комисије, приступило се доношењу оспорене Уредбе која уређује критеријуме и мерила за обезбеђивање привременог смештаја лица са простора бивше СФРЈ којима је утврђен статус избеглица. Влада је донела оспорену Уредбу по овлашћењу из члана 90. став 2. Устава Републике Србије, а основ за доношење Уредбе представљао је члан 19. Закона о избеглицама, који утврђује да ће се избеглицама које се трајно не могу вратити на подручја са којих су избегле, пружити помоћ, како би се настаниле и запослиле у одређеном месту, иако Закон није прецизно утврдио основе за трајну интеграцију ових лица. У одговору је изнето и да је поступку припреме Предлога Уредбе, Републички секретаријат за законодавство изразио став да већи део Уредбе представља материју која се може уредити само законом.

У спроведеном поступку, Уставни суд је утврдио да је оспорену Уредбу донела Влада Републике Србије, с позивом на члан 90. тачка 2. Устава Републике Србије а у вези са чл. 8. и 19. Закона о избеглицама. Уредбом, која је ступила на снагу 17. децембра 2003. године, уређено је остваривање права на

привремени смештај, односно доделу на привремену употребу стамбених јединица субјектима одређеним овом Уредбом – породичним домаћинствима чији сви пунолетни чланови потичу са простора бивше СФРЈ, којима је утврђен статус избеглице, који су остварили држављанство Савезне Републике Југославије, односно државне заједнице Србија и Црна Гора, и који имају пребивалиште или боравиште на територији Републике Србије (чл. 1. и 2.). Поред тога, Уредбом је: одређен круг лица која се сматрају члановима породичног домаћинства подносиоца захтева за обезбеђивање смештаја у смислу Уредбе, као и појам стамбених јединица, под којима се подразумевају станови чија је градња или куповина финансирана из буџета Републике Србије, или су купљени у име и за рачун Републике од стране донатора (члан 3.); утврђени случајеви у којима породично домаћинство нема право на обезбеђивање привременог смештаја у смислу Уредбе, и то – ако је члан домаћинства власник или закупац на неодређено време стамбене јединице на територији Србије и Црне Горе, ако је продао стамбену јединицу у држави порекла или ушао у посед своје обновљене или неоштећене стамбене јединице у држави порекла, ако је укључен у програме трајне интеграције које спроводи Комесаријат за избеглице у сарадњи са међународним хуманитарним организацијама, или је власник пословног простора, оснивач предузећа односно радње, и ако његов месечни приход износи више од просечне зараде у привреди Републике (оспорени члан 4.); образована Комисија за избор лица којима се додељују стамбене јединице на привремену употребу и одређен њен састав и начин рада (члан 5.); опредељена одговарајућа стамбена јединица према броју чланова породичног домаћинства (члан 8.); утврђени критеријуми и мерила за утврђивање редоследа првенства поднетих захтева (чл. 9. и 10.); прописан поступак додељивања стамбених јединица и овлашћења Комесаријата за избеглице и Комисије из члана 5. Уредбе у том поступку, као и послови Комисије за праћење употребе стамбених јединица (чл. 6. и 7. и чл. 11. до 15.); утврђене обавезе лица којима су раније додељене стамбене јединице на привремену употребу или су већ смештене у стамбене јединице обухваћене овом уредбом, које се односе на подношење захтева за остваривање права по основу Уредбе, а ако овај захтев са потребном документацијом не поднесу у утврђеном року, комесар за избеглице доноси решење о престанку њихове употребе стамбене јединице, које је коначно, и против њега се може водити управни спор (оспорени члан 16.), и прописан поступак праћења употребе ових стамбених јединица, у коме је комесар за избеглице овлашћен да доноси решења о упућивању у стамбену јединицу на период од годину дана за лица која испуњавају прописане услове или решења о престанку привремене употребе стамбене јединице за лица која ове услове не испуњавају, која решења су, такође, коначна, и против њих се може покренути управни спор (члан 17.); утврђене обавезе лица којима се по Уредби доделе стамбене јединице, ради обнављања решења за те стамбене јединице (члан 18.); и одређено ступање Уредбе на снагу (члан 19.).

Уставом Републике Србије утврђено је: да је Република Србија демократска држава свих грађана који у њој живе, заснована на слободама и правима човека и грађанина, на владавини права и на социјалној правди (члан 1.); да законодавна власт припада Народној скупштини (члан 9. став 1.); да се слободе и права грађана остварују, а дужности испуњавају на основу Устава, осим када је Уставом предвиђено да се услови за остваривање појединих

слобода и права утврђују законом, и да се законом може прописати начин остваривања појединих слобода и права кад је то неопходно за њихово остваривање (члан 12.); да су грађани једнаки у правима и дужностима и имају једнаку заштиту пред државним и другим органима, без обзира на расу, пол, рођење, језик, националну припадност, вероисповест, политичко или друго уверење, образовање, социјално порекло, имовно стање или које лично својство (члан 13.); да је грађанима зајемчена слобода кретања и настањивања и право да напусте Републику Србију и у њу се врате, и да се слобода кретања може ограничити законом, само у Уставом утврђеним случајевима (члан 17.); да свако има право на за све једнаку заштиту права у поступку пред судом, другим државним органом и било којим другим органом или организацијом, и да је свакоме зајемчено право на жалбу или друго правно средство против одлуке којом се решава о његовом праву или на закону заснованом интересу (члан 22.); да грађанин Републике Србије има држављанство Републике Србије, а држављанство се стиче и престаје на начин утврђен законом (члан 47. ст. 1. и 3.); да се средства за остваривање Уставом зајемчених права грађана и законом утврђеног општег интереса у областима и социјалне заштите и социјалне сигурности, као и у другим областима које су утврђене законом, обезбеђују у буџету Републике Србије (члан 68.); да су слободе и права човека и грађанина и једнакост пред законом, основа и мера овлашћења и одговорности републичких органа (члан 70. став 2.); да Република уређује и обезбеђује, између осталог и остваривање и заштиту слобода и права човека и грађанина, својинске и облигационе односе и заштиту свих облика својине, систем у области социјалне заштите, као и друге имовинске и социјалне односе од општег и интереса за Републику Србију, у складу с Уставом (члан 72.); да Влада извршава законе и доноси уредбе, одлуке и друге акте за извршавање закона (члан 90. тач. 1. и 2.).

Законом о Влади Републике Србије ("Службени гласник РС", бр. 5/91 и 53/93) прописано је да Влада, као орган извршне власти, обавља послове одређене Уставом и законом, и одговорна је за обављање тих послова Народној скупштини (члан 1.), у делокругу послова Владе утврђено је да доноси уредбе, одлуке и друге акте за извршавање закона (члан 2. став 2. Закона), као и да се уредбом ближе уређују односи од значаја за извршавање закона, утврђују начела унутрашње организације министарстава, органа управе у њиховом саставу и посебних организација, и образују стручне службе Владе (члан 30.).

Закон о избеглицама ("Службени гласник РС", бр. 18/92 и 45/2002) уређује појам избеглица, под којима се подразумевају Срби и грађани других националности који су услед притисака хрватске или власти у другим републикама, претње геноцидом, као и прогона и дискриминације због њихове верске и националне припадности или политичког уверења, били принуђени да напусте своја пребивалишта у тим републикама и избегну на територију Републике Србије, утврђује им положај избеглица и право на збрињавање у складу са одредбама овог Закона (члан 1.). У смислу овог Закона, збрињавање избеглица обухвата организовани прихват, привремени смештај, помоћ у исхрани, одговарајућу здравствену заштиту, материјалну и другу помоћ, према боравишту наведених лица и под условима прописаним Законом, а начин и обим збрињавања избеглица прописује Влада Републике Србије (чл. 2, 8, 13. и 14. и чл. 16. до 18.). Одредбама Закона на које се оспорена Уредба позива као свој правни основ, предвиђено је да се привремени смештај и помоћ у исхрани избеглицама који се не могу обезбедити њиховим збрињавањем у

домаћинствима где за то постоје услови, обезбеђује организовањем колективног или појединачног смештаја у посебно обезбеђеним објектима и установама, да смештај и помоћ у исхрани избеглицама обезбеђује Комесаријат за избеглице, непосредно, или у сарадњи са организацијом Црвеног крста, осталим хуманитарним или другим организацијама (члан 8.), и да ће се избеглицама које се трајно не могу вратити на подручја с којих су избегли, пружити помоћ како би се настаниле или запослиле у одређеном месту (члан 19.).

На основу овлашћења из члана 2. став 2. Закона о избеглицама, Уредбом о збрињавању избеглица ("Службени гласник РС", бр. 20/92, 70/93, 105/93, 8/94, 22/94 и 34/95), Влада Републике Србије ближе је уредила начин и обим пружања помоћи у остваривању права на збрињавање избеглица прописаних наведеним Законом, која се обезбеђују смештајем код грађана и у објектима колективног смештаја или у установама и облицима социјалне заштите, као и надлежност органа за обављање послова предвиђених овом Уредбом – Комесаријата за избеглице и других субјеката.

Законом о становању ("Службени гласник РС", бр. 50/92, 76/92, 84/92, 33/93, 67/93, 46/94, 47/94, 48/94, 44/95, 49/95, 16/97, 46/98 и 26/01) утврђено је, поред осталог: да се коришћење станова врши у складу са овим законом, да држава предузима мере за стварање услова за стамбену изградњу и обезбеђује услове за решавање стамбених питања социјално угрожених лица у складу са законом (чл. 1. и 2.); да се станом сматра једна или више просторија намењених и подобних за становање, које по правилу, чине једну грађевинску целину и имају засебан улаз (члан 3.); да се стамбене зграде и станови користе по основу права својине и по основу закупа (члан 5. став 1.); да се о закупу стана закључује уговор о закупу између власника стана и лица које закупљује стан, којим се утврђује време трајања и елементи уговора предвиђени Законом (члан 7.).

Законом о средствима у својини Републике Србије ("Службени гласник РС", бр. 53/95, 3/96, 54/96 и 32/97), у члану 9. став 1. одређено је да се стамбене зграде и станови у државној својини дају на коришћење запосленим, изабраним и постављеним лицима код корисника средстава у државној својини, као и другим лицима утврђеним законом, по основу закупа на неодређено или одређено време.

Полазећи од наведених одредаба Устава и закона, Уставни суд је утврдио, да не постоји правни основ за доношење оспорене Уредбе, иако је она донета с позивом на одредбе Закона о избеглицама, јер Уредба уређује односе на начин којим се прекорачују овлашћења Владе у доношењу прописа за извршавање закона.

Закон о избеглицама уређује питања статуса, односно права и обавеза лица у избегличком статусу, за време трајања тог статуса као привременог, са правом на привремени смештај као видом збрињавања, али Закон не уређује питања услова и основа за трајну интеграцију ових лица, односно њихов коначан статус, права и обавезе након стицања домицилног пребивалишта и држављанства, као ни могућност стицања права на доделу станова. Уредба о збрињавању избеглица уређује начин и обим остаривања Законом предвиђеног права на збрињавање избеглица, које не обухвата стамбено збрињавање у смислу оспорене Уредбе. Закон и наведена Уредба не предвиђају право избеглица на доделу стамбених јединица, већ само на колективни или појединачни смештај у посебно обезбеђеним објектима и

установама (члан 8. Закона), односно смештај са исхраном код родбине, пријатеља и других грађана у домаћинствима или објектима у својини грађана, а у одређеним случајевима и за одређене избегличке категорије – смештај са исхраном у објектима колективног смештаја (одмаралиште, опоравилиште, камп, хотел и сл.), или смештај у установи социјалне заштите, у другој породици и другом облику социјалне заштите (чл. 6. и 7. Уредбе о збрињавању избеглица).

Међутим, предмет уређивања оспорене Уредбе су услови и начин остваривања права лица која су стекла и статус избеглица и држављанство Србије и Црне Горе, односно републичко држављанство, и која имају пребивалиште на територији Републике Србије, на стамбеним јединицама прибављеним средствима буџета Републике Србије које се сматрају становима у државној својини. Дакле, оспореном Уредбом уређују се услови за коришћење станова у државној својини – конкретно услови под којима домаћи држављани избегличког порекла могу остваривати право на доделу ових станова, које се односи на лица и објекте који нису обухваћени Законом о избеглицама. Овлашћење Владе из чл. 2. и 8. Закона о избеглицама да до решавања коначног статуса избеглица прописује начин и обим збрињавања избеглица, са критеријумима за умањивање или престанак овог права, не подразумева и могућност да се уредбом ближе пропишу статус и права на становима избеглица које су стекле пуноправни статус грађана Републике Србије. Питања и односи који се уређују Уредбом који се тичу круга лица којима се дају на коришћење станови у државној својини и положаја односно права и обавеза тих лица, као и услова и начина остваривања права на стамбеним јединицама из Уредбе, могу бити уређени само законом.

Уставни суд је утврдио да Закон о избеглицама не представља правни основ за доношење оспорене Уредбе, јер се Законом не уређују питања која би се овом Уредбом требала и могла извршавати. Оспореном Уредбом као подзаконским прописом, Влада је, по оцени Суда, уредила материју из законодавне надлежности Републике, тако да Уредба не садржи спроводбене правне норме, већ норме којима се изворно и без овлашћења у закону регулишу односи у погледу статусних, имовинских и стамбених питања једне категорије грађана. С обзиром на чињеницу да оспорена Уредба није донета за извршавање ни једног републичког закона и да предмет уређивања Уредбе није област која је у домену уређивања њеног доносиоца, као и да је питања коришћења непокретности у државној својини Уредба прописала противно закону, Суд је утврдио да ова Уредба у целини није у сагласности с одредбама члана 9. став 1. и члана 90. тачка 2. Устава, као ни с одредбама члана 2. став 2. и члана 30. став 2. Закона о Влади Републике Србије, одредбама чл. 5. и 7. Закона о становању и члана 9. став 1. Закона о средствима у својини Републике Србије.

Имајући у виду да оспорена Уредба у целини није у сагласности с Уставом и законом, Уставни суд није посебно одлучивао о неуставности и незаконитости појединих њених одредби, како је то у иницијативама тражено.

Предлоге за обуставу примене, односно извршења појединачних аката или радњи, предузетих на основу одредаба оспорене Уредбе, Суд је одбацио, као у тачки 2. изреке, јер је у овом предмету донео коначну одлуку.

Уставни суд је, на основу члана 42. став 3. и члана 46. тач. 1) и 2) Закона о поступку пред Уставним судом и правном дејству његових одлука ("Службени гласник РС", бр. 32/91 и 67/93), одлучио као у изреци.

На основу члана 130. Устава, Уредба из тачке 1. Одлуке престаје да важи даном објављивања Одлуке Уставног суда у "Службеном гласнику Републике Србије".

Одлука Уставног суда ("Службени гласник РС", број 90/2004)
 IY-482/2003 од 22.07.2004.

Закон није оставио могућност Влади да актом који се доноси за извршавање Закона о штрајку, одреди орган јавног предузећа који би био овлашћен да утврди начин обезбеђивања минимума процеса рада, радна места и број извршилаца, већ је самом послодавцу препустио да та питања уреди аутономно, својим општим октом, у складу са колективним уговором.

Уставни суд је донео:

О Д Л У К У

Утврђује се да одредба члана 4. Уредбе о минимуму процеса рада за време штрајка у Јавном железничко транспортном предузећу "Београд" ("Службени гласник РС", број 50/2002), није у сагласности са законом.

Синдикат железничара Србије из Београда покренуо је пред Уставним судом Републике Србије поступак за оцену законитости одредбе члана 4. Уредбе о минимуму процеса рада за време штрајка у Јавном железничко транспортном предузећу "Београд". У предлогу се наводи да Влада Републике Србије, као доносилац оспореног акта, нема законска овлашћења да генералног директора ЖТП "Београд" овласти да уређује начин обезбеђивања минимума процеса рада из члана 1. тачка 4. и 5. оспореног акта те да оспорена одредба није сагласна са чланом 10. ст. 3. и 4. Закона о штрајку.

Уставни суд је од Владе Републике Србије као доносиоца оспореног акта затражио одговор на наводе предлагача. Влада Републике Србије није доставила тражени одговор па је Суд наставио поступак, сагласно одредби члана 16. став 3. Закона о поступку пред Уставним судом и правном дејству његових одлука ("Службени гласник РС", бр. 32/91 и 67/93).

Оспореном одредбом члана 4. Уредбе о минимуму процеса рада за време штрајка у Јавном железничко транспортном предузећу "Београд" утврђено је да ће генерални директор Јавног железничко транспортног предузећа "Београд" одредити начин обезбеђивања минимума процеса рада из члана 1. тач. 4. и 5. Уредбе, као и радна места и број извршилаца који су дужни да раде у време штрајка.

Уредба је донета на основу члана 2. тачка 2. Закона о Влади Републике Србије ("Службени гласник РС", бр. 5/91 и 45/93), а у вези са чланом 10. став 2. Закона о штрајку ("Службени лист СРЈ", број 29/96). Одредбом члана 2. тачка 2. Закона о Влади Републике Србије утврђено је да Влада Републике Србије доноси уредбе, одлуке и друге акте за извршавање закона, а чланом 30. став 1. Закона предвиђено је да се уредбом ближе уређују односи од значаја за извршавање закона, утврђују начела унутрашње организације министарства,

органа управе у њиховом саставу и посебних организација и образују службе Владе.

Одредбом члана 9. ст. 1. и 2. Закона о штрајку утврђено је да у делатности од јавног интереса или у делатности чији би прекид рада због природе посла могао да угрози живот и здравље људи или да нанесе штету великих размера, право на штрајк запослених може се остварити ако се испуне и посебни услови утврђени истим законом, као и да је делатност од јавног интереса, у смислу тог закона, и делатност коју обавља послодавац у области саобраћаја. Одредбом члана 10. Закона утврђено је да запослени који обављају делатности из члана 9. Закона могу почети штрајк ако се обезбеди минимум процеса рада који обезбеђује сигурност људи и имовине или је незаменљив услов живота и рада грађана или рада другог предузећа, односно правног или физичког лица које обавља привредну или другу делатност или услугу (став 1.), да минимум процеса рада за јавне службе и јавна предузећа утврђује оснивач (став 2.), као и да се начин обезбеђивања минимума процеса рада, у смислу ст. 1. и 2. истог члана, утврђује општим актом послодавца, у складу са колективним уговором (став 4.).

Законом о железници ("Службени гласник РС", бр. 38/91 и 41/91) утврђено је да се оснива јавно железничко транспортно предузеће за обављање железничког саобраћаја које послује под фирмом: Јавно железничко транспортно предузеће "Београд" (члан 6. ст. 1. и 2.), да генерални директор Железничко транспортног предузећа представља и заступа предузеће, организује и руководи процесом рада и води пословање предузећа, самостално доноси одлуке и одговара за законитост рада Железничко транспортног предузећа, предлаже програм рада и план развоја и предузима мере за њихово спровођење; извршава одлуке Управног одбора; врши и друге послове одређене законом и статутом и колективним уговором; доноси акте о организацији и систематизацији радних места, уз сагласност Управног одбора (члан 20. ст. 1. и 2.); као и да ће се, ради заштите интереса грађана, предузећа и других организација у превозу железничким саобраћајем у случају штрајка у Железничко транспортном предузећу, статутом Железничко транспортног предузећа, односно другим општим актом, утврдити послови који се морају обављати у том предузећу и у време штрајка, и начин њиховог извршења, у складу са законом те да генерални директор Железничко транспортног предузећа, решењем одређује лица која ће радити на извршавању наведених послова и начин њиховог извршавања (члан 23. ст. 1. и 2.).

Законом о јавним предузећима и обављању делатности од општег интереса ("Службени гласник РС", бр. 25/2000 и 25/2002) утврђено је да су делатности од општег интереса оне делатности које су као такве одређене законом, између осталог, и у области железничког саобраћаја (члан 2. став 1.); да делатност од општег интереса обављају јавна предузећа (члан 3. став 1.); да јавно предузеће оснива Република Србија, а права оснивача остварује Влада Републике Србије (члан 4. ст. 1. и 2.); да директор јавног предузећа има делокруг утврђен савезним законом којим се уређује правни положај предузећа и статутом (члан 16. став 2.); да су општи акти јавног предузећа статут и други општи акти утврђени законом (члан 17. став 1.); као и да право на штрајк запослени у јавном предузећу и другим облицима предузећа који обављају делатност од општег интереса остварују у складу са савезним законом којим се

уређују услови за организовање штрајка, колективним уговором и актом оснивача, односно послодавца о минимуму процеса рада (члан 29.).

Одредбом члана 63. Закона о предузећима ("Службени лист СРЈ", бр. 29/96, 33/96, 29/97, 59/98, 74/99, 9/2001 и 36/2002) утврђено је да директор организује и води пословање предузећа, заступа предузеће, стара се о законитости рада предузећа и одговора за законитост рада предузећа, као и да обавља и друге послове утврђене савезним законом, оснивачким актом и статутом.

Из наведених прописа произилази да је Јавно железничко транспортно предузеће "Београд" предузеће које обавља делатност од општег интереса у области железничког саобраћаја, да је његов оснивач Република Србија и да права оснивача остварује Влада Републике Србије. Следствено наведеном, као и одредби члана 2. тачка 2. и члана 30. став 1. Закона о Влади те одредби члана 10. став 2. Закона о штрајку, Влада Републике Србије је овлашћена да, ради извршења Закона о штрајку, Уредбом утврди минимум процеса рада за време штрајка у ЈЖТП "Београд". Наведено овлашћење изричито је утврђено Законом о штрајку као прописом за чије се извршење Уредба и доноси. То овлашћење истовремено опредељује и саму садржину Уредбе као акта изведеног из закона.

Утврђујући оспореном одредбом Уредбе да генерални директор Јавног железничко транспортног предузећа "Београд" одређује начин обезбеђивања минимума процеса рада из члана 1. тач. 4. и 5. Уредбе, као и радна места и број извршилаца који су дужни да раде у време штрајка, Влада је Уредбом изашла из оквира овлашћења утврђених одредбом члана 10. став 2. Закона о штрајку и члана 23. ст. 1. и 2. Закона о железници. Наиме, наведена одредба Закона о штрајку овлашћује оснивача јавног предузећа само да утврди минимум процеса рада за време штрајка. При томе, законодавац није оставио могућност да се актом који се доноси за извршавање Закона о штрајку (Уредба) одреди орган јавног предузећа који би био овлашћен да утврди начин обезбеђивања минимума процеса рада, радна места и број извршилаца, већ је самом послодавцу препустио да то питање уреди аутономно, својим општим актом, у складу са колективним уговором. Исто тако, наведеном одредбом Закона о железници утврђено је да Железничко-транспортно предузеће својим статутом, односно другим општим актом утврђује послове који се у време штрајка морају обављати, а да директор тог предузећа само одређује лица која ће радити на извршавању тих послова. Сагласно наведеном, оспорена одредба Уредбе није у сагласности са законом.

На основу изложеног и члана 46. тачка 2) Закона о поступку пред Уставним судом и правном дејству његових одлука, Суд је одлучио као у изреци.

На основу члана 130. Устава Републике Србије, одредба члана 4. Уредбе из изреке престаје да важи даном објављивања Одлуке Уставног суда у "Службеном гласнику Републике Србије".

Одлука Уставног суда
IУ-55/2003 од 12.02.2004.

("Службени гласник РС", број 34/2004)

Овлашћење Владе да ближе прописује поступак и начин продаје капитала и имовине јавном аукцијом не подразумева и могућност да се уредбом регулише положај, односно права и обавезе купца у поступку приватизације, јер су то питања из оквира законодавне надлежности.

Уставни суд је донео:

О Д Л У К У

1. Утврђује се да одредбе чл. 37. и 37а. Уредбе о продаји капитала и имовине јавном аукцијом ("Службени гласник РС", бр. 45/01, 45/02 и 19/03) нису у сагласности с Уставом и законом.

2. Не прихвата се иницијатива за покретање поступка за утврђивање неуставности и незаконитости члана 23. Уредбе из тачке 1.

3. Одбацује се захтев за обуставу извршења појединачних аката и радњи предузетих на основу одредаба Уредбе наведених у тачки 1.

Уставном суду поднето је више иницијатива којима је тражено покретање поступка за оцену уставности и законитости чл. 23, 37. и 37а. Уредбе о продаји капитала и имовине јавном аукцијом ("Службени гласник РС", бр. 45/01, 45/02 и 19/03). У појединим представкама оспорене одредбе су означене као чл. 7. и 8. Уредбе о изменама и допунама наведене Уредбе ("Службени гласник РС", број 19/03). У иницијативама се наводи да одредба члана 23. Уредбе, која предвиђа да статус учесника на јавној аукцији може стећи само једно лице, није у сагласности с Уставом и законом, јер сам појам аукције подразумева више учесника, што јасно произлази и из осталих одредаба Уредбе. По мишљењу иницијатора одредбама чл. 37. и 37а. оспорене Уредбе, Влада је уредила питања из домена законске регулативе и тиме прекорачила овлашћења из члана 90. став 1. тачка 2. Устава и члана 40. Закона о приватизацији. Наводи се да према чл. 11. и 13. Устава, гарантоване слободе и права могу бити ускраћене или ограничене само Уставом или законом, а не и актом извршне власти, што је то у конкретном случају учињено. Уређивање круга лица која могу учествовати у поступку приватизације, као и уређивање статуса купца, по оцени иницијатора, у надлежности је законодавца и не може се уређивати актом ниже правне снаге. Указује се да Уредба проширује санкције и на трећа лица, која нису учествовала на јавној аукцији, а у одређеним случајевима Уредбом се одузима право учествовања у свим будућим јавним аукцијама. Такође се наводи да, поред губитка депозита који прописује Закон, Уредба уводи још једну новчану казну - накнаду штете, чије се постојање Уредбом унапред претпоставља, а њена висина прописује, што може довести до апсурдне ситуације да је тзв. "штета" неколико пута већа од процењене вредности имовине субјекта приватизације. Одредба члана 37. став 2. Уредбе, по мишљењу иницијатора, несагласна је с уставним начелом једнакости пред судовима, као и са Законом о облигационим односима, према коме се основ и висина штете доказују пред судом, а не "ex lege" за све будуће случајеве. Указује се да прописивање висине штете унапред, у одређеном проценту од продајне цене субјекта приватизације, без обзира на то да ли је штета настала и колико стварно износи, није у сагласности са чланом 155. Закона о

облигационим односима, који прописује услове за утврђивање одговорности за накнаду штете.

Од Уставног суда је тражена и обустава извршења појединачних аката и радњи предузетих на основу чл. 37. и 37а. оспорене Уредбе.

Дописом Уставног суда IУ- 371/03 од 24. новембра 2003. године тражен је одговор од Владе Републике Србије. Пошто у остављеном року Влада није доставила одговор, Уставни суд је наставио поступак, у смислу члана 16. став 3. Закона о поступку пред Уставним судом и правном дејству његових одлука ("Службени гласник РС", бр. 32/91 и 67/93).

По спроведеном поступку Уставни суд је утврдио да је чланом 37. Уредбе о продаји капитала и имовине јавном аукцијом ("Службени гласник РС", бр. 45/01, 45/02 и 19/03) прописано да проглашени купац или учесник који је истакао другу највишу понуду, губи својство купца, право да учествује у будућим аукцијама које се организују за тај субјект приватизације, као и право на враћање депозита, уколико не потпише записник или не изврши плаћање у предвиђеном року (став 1.). Лице које је изгубило својство купца уплаћује, на име штете која је настала за субјект приватизације и за Агенцију, новчани износ у висини од 30% од продајне цене, на рачун Агенције (став 2.). Право да учествује у будућим аукцијама које се организују за субјект приватизације из става 1. овог члана немају ни чланови породице лица које је изгубило својство купца, као ни правно лице чији је он оснивач (став 3.). Члановима породице у смислу става 3. овог члана сматрају се: потомци до трећег степена сродства, односно усвојеници и чланови њихове породице; родитељи; брачни и ванбрачни друг, браћа и сестре и чланови њихове породице и разведени брачни друг (став 4.).

Према члану 37а. оспорене Уредбе, лице које је изгубило својство купца, у смислу члана 37. став 1. ове уредбе, као и чланови његове породице, у смислу члана 37. став 4. ове уредбе, немају право да учествују у будућим аукцијама које се организују за било који субјект приватизације у периоду од шест месеци од дана одржавања прве, односно друге аукције (став 1.). Ако по истеку рока од шест месеци лице из става 1. овог члана поново изгуби својство купца, губи право да учествује у свим будућим аукцијама, које се организују за било који субјект приватизације (став 2.).

Одредбом члана 36. оспорене Уредбе утврђена је обавеза купца да после проглашења купца, потписивања записника и закључивања уговора о продаји, исплати износ у складу са уговором закљученим са Агенцијом и субјектом приватизације. Оспореним чл. 37. и 37а. Уредбе одређене су санкције за неиспуњење обавезе из члана 36. Уредбе, у циљу спречавања злоупотреба и обезбеђивања заштите од несавесних учесника на јавним аукцијама и накнаде трошкова насталих организовањем и спровођењем овог метода приватизације. Међутим, на овај начин Уредбом је уређен статус купца, односно права и обавезе учесника на јавној аукцији, права и обавезе трећих лица, питања која се односе на накнаду штете, као и друга питања која су, по оцени Суда, у надлежности законодавног органа.

Према члану 12. Устава Републике Србије, слобода и права се остварују, а дужности се испуњавају на основу Устава, осим ако је Уставом предвиђено да се услови за остваривање појединих слобода и права уређују законом (став 1.). Законом се може прописати начин остваривања појединих слобода и права кад је то неопходно за њихово остваривање (став 2.).

Злоупотреба слобода и права човека и грађанина противуставна је и кажњива, онако како је то законом предвиђено (став 3.).

Члан 59. Устава одређује да се својинска права и обавезе на средствима у друштвеној и државној својини и услови под којима се та средства могу претварати у друге облике својине уређују законом, а према члану 62. Устава, физичка и правна лица остварују својинска права на непокретностима према њеној природи и намени. Према члану 72. став 1. тачка 4. Устава, Република Србија уређује и обезбеђује, поред осталог, својинске и облигационе односе и заштиту свих облика својине. Чланом 90. тачка 2. Устава утврђена је надлежност Владе да доноси уредбе, одлуке и друге акте за извршавање закона.

Из наведених уставних одредаба, по оцени Суда, произлази да се промена власништва друштвеног и државног капитала, односно услови и поступак претварања друштвене и државне својине у друге облике својине, а у оквиру тога, права и обавезе учесника у поступку приватизације, могу уређивати само законом. Уредбом, као подзаконским актом донетим за извршење закона могу се ближе уредити одређена питања која се односе на поступак продаје друштвеног капитала, односно имовине јавном аукцијом, али се не могу уређивати односи из надлежности законодавног органа. Уредба мора бити у складу са законом за чије се извршење доноси и тим подзаконским актом се не могу мењати правне ситуације које је успоставио закон, уређивати односи који нису законом уређени, нити се могу на другачији начин уређивати односи који су већ уређени другим законом.

Оспорена Уредба о продаји капитала и имовине јавном аукцијом, донета је на основу члана 40. Закона о приватизацији, према коме Влада Републике Србије ближе прописује поступак и начин продаје капитала и имовине методом јавне аукције. Међутим, овлашћење Владе да "ближе прописује поступак и начин продаје" не подразумева и могућност да се уредбом регулише положај, односно права и обавезе купца у поступку приватизације, јер су то питања из оквира законодавне надлежности, а законом она нису, ни начелно, уређена. Закон у члану 12. одређује ко може, односно ко не може бити купац капитала или имовине, али не уређује статус лица које је стекло својство купца у поступку приватизације. Члан 39. Закона утврђује обавезу учесника на јавној аукцији да уплате депозит, чију висину и начин уплате утврђује министар надлежан за послове приватизације, а члан 39а. установљава право приговора на законитост спроведеног поступка, као и поступак одлучивања по приговору.

Из изложеног произлази да Законом о приватизацији, поред наведених, нису уређена и друга права и обавезе учесника на јавној аукцији. Како је у питању материја из надлежности законодавног органа, Суд је оценио да одредбе чл. 37. и 37а. Уредбе не представљају спроводбене норме, већ норме којима се на нов и другачији начин регулишу поменути односи, што није у сагласности с Уставом и Законом о приватизацији.

Поред наведеног, Законом о облигационим односима ("Службени лист СФРЈ", бр. 28/78, 39/85, 45/89, 57/89 и "Службени лист СРЈ", број 3/93) у "Одељку 2." уређени су облигациони односи који настају из проузроковања штете, и то: појам штете, врсте штете, начин утврђивања висине штете, одговорност за накнаду штете и др. (чл. 154, 155, 158.). Како је уређивање облигационих односа, према члану 72. став 1. тачка 4. Устава, овлашћење законодавца, Суд је оценио да је одредба оспореног члана 37. став 2. Уредбе,

која на другачији начин уређује ова питања, несагласна и са одредбама Закона о облигационим односима.

Члан 23. оспорене Уредбе, у ставу 1. предвиђа да ако је само једно лице стекло статус учесника на аукцији, то лице се позива да прихвати почетну цену на првом надметању подизањем аукцијске картице. Ако лице из става 1. овог члана прихвати почетну цену на првом надметању, проглашава се купцем, а почетна цена на аукцији је продајна цена (став 2.), а ако не прихвати почетну цену, аукција се проглашава неуспелом и то лице губи право на враћање депозита (став 3.). Наведене одредбе Уредбе следе решења из члана 19. став 3. Уредбе, према коме се сматра да су испуњени услови за спровођење аукције, ако је најмање једно лице стекло статус учесника на аукцији, ако присуствује аукцији или ако аукцији присуствује његов овлашћени представник. На овај начин Уредбом је предвиђена могућност да на јавној аукцији учествује само једно лице које је стекло статус купца.

Закон о приватизацији ("Службени гласник РС", бр. 38/01 и 18/03) одређује моделе приватизације (члан 9.) и методе продаје капитала односно имовине субјекта приватизације (члан 10.), а одредбама чл. 34. до 40. уређује продају капитала јавном аукцијом, коју дефинише као "метод приватизације јавним надметањем потенцијалних купаца". Закон ближе одређује ко може (односно ко не може) бити купац у поступку приватизације, али не утврђује број лица која треба да учествују на јавној аукцији, нити искључује могућност да се продаја капитала овим методом приватизације спроведе и када је само једно лице стекло својство купца. На основу изложеног Суд је утврдио да одредбе члана 23. Уредбе представљају спроводбене норме, којима се уређује поступак и начин примене одговарајућих законских одредаба, што је у складу са чланом 90. тачка 2. Устава, па је одлучио као у тачки 2. изреке.

Пошто је Суд донео коначну одлуку, захтев за обуставу извршења појединачних аката и радњи предузетих на основу чл. 37. и 37а. оспорене Уредбе, се одбацује.

На основу члана 42. став 3, члана 46. тач. 1) и 3) и члана 47. тачка 3) Закона о поступку пред Уставним судом и правном дејству његових одлука, Суд је одлучио као у изреци.

На основу члана 130. Устава Републике Србије, одредбе Уредбе наведене у тачки 1. изреке, престају да важе даном објављивања Одлуке Уставног суда у "Службеном гласнику Републике Србије".

Оспорена Уредба о накнадама и другим примањима запослених у државним органима и изабраних, односно постављених лица донета је у сагласности са законским овлашћењима Владе да уређује наведена питања у извршавању закона из ове области.

Уставни суд је донео:

О Д Л У К У

1. Одбија се предлог за утврђивање неуставности Уредбе о накнадама и другим примањима запослених у државним органима и изабраних, односно постављених лица ("Службени гласник РС", бр. 37/94, 40/94, 6/99 и 37/2001).

2. Одбацује се захтев за обуставу извршења појединачних аката или радњи које су предузете на основу Уредбе из тачке 1.

Предлогом Синдиката правосуђа Србије покренут је поступак за оцењивање уставности Уредбе о накнадама и другим примањима запослених у државним органима и изабраних, односно постављених лица. У предлогу се истиче да је оспорена Уредба у супротности са одредбама чл. 36. до 40. Устава Републике Србије, јер се права, обавезе и одговорности из радног односа запослених, укључујући и право на зараду, могу уређивати само законом и колективним уговором, а не подзаконским актом Владе Републике Србије. У предлогу се даље наводи да се Уредбом деградира систем зарада у државним органима "до те мере да се плате одређују закључком Владе", чиме се доводи у питање принцип поделе власти из члана 9. Устава и независност судова утврђена чланом 96. став 1. Устава. Подносилац предлога тражио је да Уставни суд, до доношења коначне одлуке, обустави извршење појединачних аката и радњи које су предузете на основу оспорене Уредбе.

У одговору Владе Републике Србије се истиче да се на права, обавезе и одговорности из радног односа запослених у државним органима и изабрана, односно постављена лица, примењују одредбе Закона о радним односима у државним органима и Закона о платама у државним органима и јавним службама. Одредбама чл. 50. до 52. Закона о радним односима у државним органима утврђене су накнаде и друга примања на које запослени у државним органима и изабрана, односно постављена лица имају право, с тим што се висина тих накнада и примања утврђује актом Владе. Одредбом члана 11. став 1. Закона о платама у државним органима и јавним службама прописано је да изабрано, именовано и постављено лице и запослени из члана 1. овог закона имају право на накнаду плате и друга примања у висини утврђеној актом Владе, ако посебним законом није друкчије одређено. Према ставу 2. члана 1. Закона, до доношења акта Владе из става 1. накнаде и друга примања оствариваће се у складу са актима донетим до дана ступања на снагу овог закона, осим у делу који је у супротности са одредбама овог закона. Сагласно томе, према наводима доносиоца Уредбе у државним органима и даље се примењују одредбе оспорене Уредбе, а накнаде и друга примања чија је висина уређена том уредбом нису биле предмет уређивања Посебног колективног уговора за државне органе.

У спроведеном поступку Уставни суд утврдио је следеће:

Оспорену Уредбу о накнадама и другим примањима запослених у државним органима и изабраних, односно постављених лица донела је Влада Републике Србије на основу чл. 50. и 51. Закона о радним односима у државним органима ("Службени гласник РС", бр. 48/91 и 66/91). Уредбом се утврђују висина, услови и начин исплате накнада и других примања запослених у државним органима и изабраних, односно постављених лица, одређених законом, као што су: накнада за службено путовање; накнада за превоз на рад и са рада; додатак на плату за исхрану у току рада; додатак на плату за рад на терену; додатак на плату за регресирање годишњег одмора; накнада за отпремнину поводом пензионисања; накнада за одвојени живот од породице и накнада за селидбене трошкове.

Одредбом члана 36. Устава Републике Србије предвиђено је да запослени има право на одговарајућу зараду и да се јамчи, под условима утврђеним законом, право на материјално обезбеђење за време привремене незапослености, а чланом 38. став 1. Устава предвиђено је да запослени имају право на ограничено радно време, дневни и недељни одмор и на плаћени годишњи одмор и одсуство, у складу са законом, односно колективним уговором. Одредбом члана 72. став 1. тачка 4. утврђено је да Република Србија уређује и обезбеђује, поред осталог, и систем у области радних односа, заштите на раду, запошљавања, социјалног осигурања и других облика социјалне сигурности, као и друге економске и социјалне односе од општег интереса. Чланом 73. тачка 2. Устава утврђено је да Народна скупштина доноси законе и друге прописе и опште акте, а чланом 90. тач. 1. и 2. Устава утврђено је да Влада, поред осталог, извршава законе, друге прописе и опште акте Народне скупштине и да доноси уредбе, одлуке и друге акте за извршавање закона. Законом о Влади Републике Србије ("Службени гласник РС", бр. 5/91 и 45/93) у члану 2. тач. 1. и 2. прописано је да Влада извршава законе, друге прописе и опште акте Народне скупштине и доноси уредбе, одлуке и друге акте за извршавање закона.

Законом о радним односима у државним органима ("Службени гласник РС", бр. 48/91, 66/91, 44/98, 49/99, 34/2001 и 39/2002) у члану 1. став 1. прописано је да се овим законом уређују права, обавезе и одговорности из радних односа лица запослених у државним органима, одређена права, обавезе и одговорности изабраних и постављених лица. Одредбе овог закона примењују на све запослене у државним органима и изабрана, односно постављена лица, осим оних чија су права, обавезе и одговорности из радног односа уређени посебним прописима, а на запослене у државним органима и изабрана, односно постављена лица примењују се прописи о радним односима у погледу оних права, обавеза и одговорности која Законом нису посебно уређена. Одредбама члана 50. ст. 1. и 2. и члана 51. став 1. Закона прописано је и да запослени у државним органима и изабрана односно постављена лица имају право на накнаду плате за време одсуствовања с рада због боловања, стручног оспособљавања и усавршавања и у другим случајевима одсуствовања са рада уз право на накнаду плате утврђене законом и другим прописима, право на накнаду материјалних трошкова: за дневнице и ноћење на службеном путовању, за употребу сопственог возила у службене сврхе, за превоз на рад и с рада, за селидбене трошкове, и за накнаду за одвојени живот. Према одредбама члана

50. став 2. и члана 51. став 2. висине накнада, услови и начин исплате ових накнада утврђује се актом Владе.

Законом о платама у државним органима и јавним службама ("Службени гласник РС", број 34/2001) у члану 11. прописано је да изабрано, именовано и постављено лице и запослени из члана 1. овог закона, имају право на накнаду плате и друга примања у висини утврђеној актом Владе, ако посебним законом није друкчије одређено (став 1.) и да ће се до доношења акта Владе из става 1. овог члана накнада плате и друга примања остваривати у складу са актима донетим до дана ступања на снагу овог закона, осим у делу који је у супротности са одредбама овог закона.

Полазећи од одредаба члана 90. тач. 1. и 2. Устава, као и одредаба Закона о радним односима у државним органима и Закона о платама у државним органима и јавним службама, по оцени Уставног суда, оспорена Уредба донета је у оквиру Уставом утврђене функције Владе да извршава законе, друге прописе и опште акте Народне скупштине и у сагласности је са овлашћењима Владе садржаним у одредбама чл. 50. и 51. Закона о радним односима у државним органима и члану 11. Закона о платама у државним органима и јавним службама.

У вези са наводима предлагача да се оспореном Уредбом доводи у питање подела власти и независност судске власти, Уставни суд сматра да се Уредбом не нарушава принцип поделе власти утврђен чланом 9. Устава, нити самосталност и независност судова у обезбеђивању уставности и законитости и заштити слобода и права. Оспорена Уредба односи се на запослене у свим органима државне власти.

Захтев за обуставу извршења појединачних аката, односно радњи које су предузете на основу оспорене Уредбе, Уставни суд је, на основу члана 42. став 3. Закона о поступку пред Уставним судом и правном дејству његових одлука ("Службени гласник РС", бр. 32/91 и 67/93), одбацио јер је у овој правој ствари донео коначну одлуку.

На основу члана 46. тачка 9) Закона о поступку пред Уставним судом и правном дејству његових одлука Уставни суд је одлучио као у изреци.

Одлука Уставног суда
IУ-204/2002 од 22.04.2004.

("Службени гласник РС", број 64/2004)

Влада је поступила сагласно законским овлашћењима када је уредила питања која се односе на изглед, начин издавања, начин вођења евиденције о контролним акцизним маркицама и начин обележавања цигарета и алкохолних пића тим маркицама.

Уставни суд је донео:

О Д Л У К У

1. Одбија се предлог за утврђивање неуставности и незаконитости одредаба члана 1., члана 7. став 4., члана 8. став 2. и члана 15. ст. 2. и 3. Уредбе о изгледу и начину издавања, вођења евиденције и обележавања контролним акцизним маркицама цигарета и алкохолних пића ("Службени

гласник РС", број 33/2002), члана 1. Уредбе о измени Уредбе о изгледу и начину издавања, вођења евиденције и обележавања контролним акцизним маркицама цигарета и алкохолних пића ("Службени гласник РС", број 45/2002) и члана 1. Уредбе о измени Уредбе о изгледу и начину издавања, вођења евиденције и обележавања контролним акцизним маркицама цигарета и алкохолних пића ("Службени гласник РС", број 46/2002).

2. Одбацује се захтев за обуставу извршења појединачних аката, односно радњи, предузетих на основу одредаба уредби из тачке 1.

Уставном суду Републике Србије, сагласно одредби члана 12. став 2. Закона за спровођење Уставне повеље државне заједнице Србија и Црна Гора ("Службени лист Србије и Црне Горе", број 1/2003), уступљен је предлог упућен Савезном уставном суду, којим је покренут поступак за оцењивање уставности и законитости уредби наведених у изреци.

По наводима предлагача, оспореним одредбама чл. 1, 7. и 8. Уредбе о изгледу и начину издавања, вођења евиденције и обележавања контролним акцизним маркицама цигарета и алкохолних пића ("Службени гласник РС", број 33/2002), Влада Републике Србије уредила је односе који су, по одредбама Устава СРЈ и савезних закона, у надлежности органа савезне државе. При томе су, противно Закону о основама пореског система и Закону о спољнотрговинском пословању, оспореним одредбама Уредбе, за поједине привредне субјекте прописани строжи услови привређивања од законом прописаних, и то у виду обавезе да средства за плаћање обавеза поседују знатно пре њиховог доспећа, док су дефинисањем појма "овлашћени увозник" уведени додатни услови за обављање спољнотрговинског пословања. Као разлоге оспоравања одредаба члана 15. Уредбе, предлагач истиче да су у супротности са одредбама Царинског закона ("Службени лист СРЈ", бр. 45/92...36/2002), јер на другачији начин одређују кад настаје обавеза царињења робе, а позивом на одредбе Закона о здравственој исправности намирница и предмета опште употребе ("Службени лист СРЈ", бр. 53/91...28/96), предлагач указује на немогућност увозника да робу врати у иностранство на начин и у року који су прописани тим одредбама Уредбе. Предлагач је тражио обуставу извршења оспорених уредби, као и акта Царинарнице Београд од 26. августа 2002. године, наводећи да би њиховим извршавањем претрпео "неотклоњиве штетне последице".

Влада Републике Србије није у остављеном року доставила одговор на захтев Суда, па је на основу члана 16. став 3. Закона о поступку пред Уставним судом и правном дејству његових одлука ("Службени гласник РС", бр. 32/91 и 67/93), поступак настављен.

У спроведеном поступку, Уставни суд је утврдио да је оспорене уредбе Влада Републике Србије донела на основу члана 18. став 4. Закона о акцизама ("Службени гласник РС", бр. 22/2001 и 73/2001).

Чланом 1. основног текста Уредбе ("Службени гласник РС", број 33/2002) прописано је да се Уредбом уређује изглед контролних акцизних маркица, начин њиховог издавања, начин вођења евиденције о издатим контролним акцизним маркицама и начин обележавања цигарета и алкохолних пића тим маркицама од стране произвођача, односно увозника тих производа. Чланом 7. став 4. Уредбе прописано је: да увозник уз писмени захтев за издавање одштампаних акцизних маркица подноси доказ да је, у складу са

прописом, регистрован за увоз цигарета и алкохолних пића и гаранцију банке у висини припадајуће акцизе и пореза на промет за количине производа за које се издају маркице, са роком важења гаранције банке до подношења доказа о плаћеној акцизи за увезене цигарете, односно алкохолна пића. Чланом 8. став 2. Уредбе одређено је да је "овлашћени увозник" (као лице које у смислу става 1. може поднети захтев за издавање маркица) оно лице које је од стране иностраног произвођача овлашћено за продају тих производа на тржишту СР Југославије, односно Републике Србије. Чланом 15. ст. 2. и 3. Уредбе прописано је: да ће на дан ступања на снагу Уредбе увозник извршити попис залиха цигарета и алкохолних пића која се налазе под царинским надзором и у фабрици иностраног произвођача (став 2.), односно да је производе из става 2. увозник дужан да оцарини или врати у иностранство најкасније у року од 60 дана од дана ступања на снагу Уредбе (став 3.).

Оспореним чланом 1. Уредбе ("Службени гласник РС", број 45/2002) измењен је члан 15. став 3. основног текста Уредбе, тако што је предвиђени рок "од 60 дана од ступања на снагу ове Уредбе" замењен роком "до 1. октобра 2002. године", а оспореним чланом 1. Уредбе ("Службени гласник РС", број 46/2002) по други пут је измењен члан 15. став 3. Уредбе, тако што је прописани рок "до 1. октобра 2002. године" замењен роком "до 16. августа 2002. године".

Уставом Републике Србије, у члану 52. утврђено је да је свако дужан да плаћа порезе и друге дажбине утврђене законом. Према члану 57. став 1. Устава, привредне и друге делатности обављају се слободно и под једанким условима, у складу с Уставом и законом, а према члану 64. ст. 2. и 3. Устава, предузеће и друга организација самостални су у обављању делатности и имају исти положај у погледу општих услова привређивања и правне заштите и за своје обавезе у правном промету одговарају средствима којима располажу, а противустанан је сваки акт или радња којима се ствара или подстиче монополски положај, односно на други начин ограничава тржиште. Чланом 72. Устава одређено је да Република Србија уређује и обезбеђује, између осталог и финансијски систем, чији је саставни део и систем јавних финансија, односно питања из области пореског система. Чланом 90. тач. 1. и 2. Устава утврђено је да Влада води политику Републике Србије и извршава законе, доноси уредбе, одлуке и друге акте за извршавање закона.

Ступањем на снагу Уставне повеље државне заједнице Србија и Црна Гора 4. фебруара 2003. године, престао је да важи Устав Савезне Републике Југославије. Чланом 64. став 2. Уставне повеље државне заједнице Србија и Црна Гора, прописано је да се савезни закони изван послова државне заједнице Србија и Црна Гора, примењују после ступања на снагу Уставне повеље као закони држава чланица, до доношења њихових нових прописа, осим закона за које скупштина државе чланице одлучи да се не примењује.

Законом о акцизама ("Службени гласник РС", бр. 22/2001, 42/2001, 61/2001, 73/2001, 5/2002, 24/2002, 45/2002, 69/2002, 80/2002, 15/2002, 43/2003, 56/2003, 72/2003, 93/2003 и 43/2004) уређено је опорезивање акцизама, као посебним обликом пореза на промет. Према Закону, акцизом се опорезују, поред осталих производа, и дуванске прерађевине и алкохолна пића (члан 1. став 2. и члан 2. тач. 2) и 4)); обавеза по основу акцизе настаје стављањем у промет или увозом производа обухваћених Законом (чл. 3. до 5.), а обвезник акцизе је по правилу лице које произведе и стави у промет, или увезе акцизне

производе (чл. 6. и 7. Закона). Закон прописује основицу за обрачун акцизе (члан 8.), износе и стопе акцизе за наведене производе (чл. 10. и 12.), као и друга питања која чине елементе овог пореза. У том смислу, одредбом члана 22. став 1. Закона прописано је да обавеза обрачунавања акцизе при увозу производа настаје даном настанка обавезе плаћања царине и других увозних дажбина, а одредбом члана 23. став 2. Закона - да је обрачунату акцизу при увозу обвезник дужан да плати у роковима и на начин предвиђен за плаћање царине и других увозних дажбина. Чланом 18. Закона прописано је да је обвезник акцизе (произвођач, односно увозник) дужан да при производњи цигарета и алкохолних пића, а најкасније до стављања у промет тих производа, посебно обележи контролном маркицом сваки од тих производа (став 1.), да Народна банка штампа и издаје контролне акцизне маркице и води евиденције о издатим маркицама (став 2.), а да Влада Републике Србије утврђује изглед контролне акцизне маркице, начин издавања тих маркица, начин вођења евиденције о издатим контролним маркицама и начин обележавања акцизних производа из става 1. овог члана (став 4.). Чланом 48. Закона прописано је да ће се до доношења прописа по одредби члана 18. став 4. овог Закона примењивати Уредба о издавању контролних акцизних маркица и начину обележавања дуванских прерађевина и алкохолних пића тим маркицама ("Службени лист СРЈ", бр. 33/97, 39/97 и 55/98). Ова Уредба, која је била донета ради извршавања Закона о основама пореског система ("Службени лист СРЈ", бр. 30/96...23/2002), престала је да важи ступањем на снагу оспорене Уредбе.

При изложеном стању, уставност и законитост оспорених одредаба Уредбе, Уставни суд је оценио са аспекта одредаба Устава Републике Србије и закона који важе као републички, сагласно члану 125. Устава.

Полазећи од наведених одредаба Устава које утврђују овлашћења Владе у погледу извршавања закона, као и члана 18. став 4. Закона о акцизама, Уставни суд је оценио да је Влада Републике Србије у циљу извршавања Закона о акцизама, чланом 1. оспорене Уредбе могла да одреди као предмет тог прописа - уређивање изгледа, начина издавања, начина вођења евиденције о контролним акцизним маркицама и начина обележавања цигарета и алкохолних пића тим маркицама од стране произвођача, односно увозника тих производа.

У погледу оспорених одредаба члана 7. став 4. Уредбе, којима се прописује документација коју увозник акцизних производа треба да поднесе уз захтев за издавање одштампаних акцизних маркица (доказ о регистрацији и банкарска гаранција), као и одредбе члана 8. став 2. Уредбе, којом се, дефинисањем појма "овлашћени увозник" одређује лице које може захтевати издавање акцизних маркица, Суд је утврдио да оне не садрже прекорачење овлашћења повереног одредбом члана 18. став 4. Закона о акцизама, односно да су, као норме спроводбеног подзаконског акта, у функцији извршавања одредаба више закона, који комплементарно уређују односе везане за промет производа у питању. У том смислу, према одредабама Закона о акцизама, лице које је регистровано за производњу и промет акцизних производа дужно је да пријави надлежном пореском органу почетак обављања те делатности, односно место где ће обављати ту делатност, а обвезник акцизе дужан је да на основу веродостојне документације уредно и ажурно води пореску евиденцију о акцизним производима, на начин који омогућује утврђивање и контролу обавезе обрачунавања и плаћања акцизе (чл. 30. и 31.).

Законом о условима за обављање промета робе, вршење услуга у промету робе и инспекцијском надзору ("Службени гласник РС", бр. 39/96, 20/97, 46/98 (24/99, 25/99,33/99), 34/2001 и 80/2002) прописано је, између осталог: да се прометом робе могу бавити предузећа, друга правна лица и предузетници који су уписани у одговарајући регистар надлежног органа за обављање тих делатности (члан 7. став 1.); да се продаја без акцизних маркица производа за које је прописана обавеза означавања акцизним маркицама, сматра неовлашћеним прометом, као и да Влада Републике Србије може прописати ближе услове за обављање промета производа који су опорезовани акцизама (члан 7а).

Закон о спољнотрговинском пословању ("Службени лист СРЈ, бр 46/92, 49/92, 16/93, 24/94, 28/96, 29/97, 59/98, 16/99, 17/99, 36/99, 44/99, 53/99, 55/99, 73/2000 и 23/2001) прописује и: да се спољнотрговински промет робе и услуга између домаћих предузећа и других правних лица и страних правних и физичких лица врши на основу уговора закључених у складу са домаћим прописима и међународним уговорима, и да је за обављање овог промета предузеће и друго правно лице дужно да испуњава услове прописане ("савезним") законом којим се уређује њихов правни положај у земљи, као и услове прописане међународним актима (чл. 4, 5. и 6.); да се роба може увозити ако испуњава услове прописане за стављање у промет и употребу на домаћем тржишту, као и да се роба за коју је прописана обавезна здравствена, ветеринарска, еколошка, фитопатолошка или контрола квалитета, може увозити само ако испуњава прописане услове (члан 10.); да је увоз, односно извоз робе извршен када је роба оцарињена и кад је прешла царинску линију (члан 11.).

Законом о предузећима ("Службени лист СРЈ", бр. 29/96, 29/97, 59/98, 74/99, 9/2001 и 36/2002), у члану 16. ст. 1. и 3. утврђено је да предузеће може обављати једну или више делатности ако испуњава прописане услове за њихово обављање, а да делатности одређене законом може да се обавља само уз дозволу надлежног органа.

Законом о дувану ("Службени гласник РС", бр. 17/2003), којим су уређени услови и начин производње и промета дуванских производа, прописано је, поред осталог: да се прометом дувана и дуванских производа, у које спадају и цигарете, сматра и увоз и трговина (на велико и мало) овим производима (члан 2. став 1. тач. 6) и 8)); да предузеће односно предузетник може да се бави увозом и трговином на велико дуванским производима ако испуњава услове из члана 28. Закона, између осталог и ако има закључен предуговор о снабдевању дуванским производима са регистрованим произвођачем дуванских производа, односно ако уз захтев за добијање лиценце поднесе пројекат који предвиђа ове услове, са износом финансијских средстава за његову реализацију и банкарском гаранцијом, или доказом о на други начин обезбеђеним средствима у том износу од банке или друге финансијске организације; да о давању лиценце увознику за обављање трговине на велико дуванским производима, за период од пет година, одлучује Влада, на предлог Агенције за дуван, ако увозник испуњава законом прописане услове, односно ако је уписан у Регистар увозника дувана и дуванских производа, у складу са законом којим се уређује спољнотрговинско пословање, и др. (члан 28. ст. 2. и 3. и члан 29. став 5. Закона).

Одредбама Царинског закона ("Службени гласник РС", број 73/2003) уређен је, између осталог: царински поступак који се примењује на увоз робе,

права и обавезе лица и царинских органа који учествују у том поступку, и надлежност Управе царина и других органа за спровођење одредаба овог закона, као и других закона чије је спровођење поверено Управи царина, односно другим органима (члан 1. ст. (1) и (2)); да је царински дуг обавеза лица да плати износ царине и других увозних дажбина за одређену робу у складу са прописима (члан. 5. став (1) тачка 9)); да ако царински орган, у складу са царинским прописима захтева полагање обезбеђења за наплату царинског дуга, обезбеђење полаже царински дужник (члан 201.), и да изузетно, осим законом прописаних, Влада може прописати и друге облике обезбеђења који осигуравају наплату царинског дуга (члан 209. Закона).

Полазећи од овлашћења Владе садржаних у одредбама наведених закона, Суд је оценио да је прописивање услова издавања акцизних маркица садржано у оспореним одредбама чл. 7. и 8. Уредбе, предузето у границама законских овлашћења Владе у прописивању ближих услова промета ове врсте производа.

У погледу оспорених одредаба члана 15. ст. 2. и 3. Уредбе ("Службени гласник РС", бр. 33/2002, 45/2002 и 46/2002) Суд је утврдио:

Одредбама чл. 22. и 23. Закона о акцизама прописано је да обавеза обрачунавања акцизе при увозу акцизних производа настаје истовремено са даном настанка обавезе плаћања царине и других увозних дажбина и да акцизу обрачунава надлежни царински, односно порески орган, у роковима и на начин предвиђен за обрачунавање царине и других увозних дажбина, односно да је увозник обавезан да обрачунату акцизу при увозу плати у роковима и на начин предвиђен за плаћање царине и других увозних дажбина. Према члану 33. Закона, ако се акциза повећава, смањује или укида, обвезник је дужан да на дан ступања на снагу прописа о томе, између осталог, изврши попис затечених акцизних производа на залихама, док је одредбама члана 47. Закона прописана дужност обвезника акцизе да на дан почетка примене Закона изврши попис затечених залиха акцизних производа, као и обавеза обрачунавања акцизе на затечене залихе акцизних производа који нису враћени иностраном добављачу у складу са царинским прописима, у року од 60 дана од дана почетка примене Закона.

Царинским законом ("Службени лист СРЈ", бр. 45/92...7/03), који је био на снази у време доношења Уредбе, било је прописано: да поред мера утврђених Законом, Влада може прописати посебне мере царинског надзора (чл. 5. и 9.); да обавеза плаћања царине за робу која се увози настаје даном када је роба прешла царинску линију, односно гранични прелаз (члан 18. став (1) тачка 1) у вези члана 2. став (2)); а да се, ако роба није оцарињена у року од 60 дана од смештаја под царински надзор у царинским складиштима и другим просторијама, у року од наредна два дана приступа царињењу робе, или се роба враћа у иностранство (члан 107. став 1. у вези члана 103., и члан 108. Закона). Сада важећим Царинским законом ("Службени гласник РС", број 73/2003), поред осталог, прописано је да роба која се увози подлеже плаћању увозних дажбина (члан 18. став 1.); да је царински надзор скуп општих мера и радњи у циљу спровођења царинских и других прописа у односу на робу која подлеже царинском надзору, од приспећа на царинско подручје до окончања царинског поступка, и да роба која улази у царинско подручје од тренутка уласка подлеже мерама царинског надзора у складу са одредбама овог Закона, док се не утврди или промени царински статус робе, односно док се поново не извезе или

уништи у складу са одредбама члана 188. Закона (чл. 15. и 63.); да поред мера прописаних Законом, Влада може прописати посебне мере царинског надзора и контроле, као и да се тим прописом могу утврдити и посебни услови за транзит одређене акцизне робе (члан 17.); да на робу која се увози, царински органи наплаћују и друге увозне дажбине, као и порезе и акцизе, у складу са законима који уређују та питања или прописима донетим на основу тих закона (члн 35.); да стављање робе у слободан промет подразумева окончање прописаних поступака у вези са увозом робе, као и наплату свих прописаних дажбина, пореза, акциза и других накнада (члан 106.); да се страна роба може поново извести из царинског подручја, уништити, или уступити у корист државе, као и да поновни извоз одобрава царински орган (члан 188.).

Имајући у виду законом прописану обавезу пописа залиха затечених акцизних роба у случају промене акциза, Суд сматра да није у супротности са законом прописивање те обавезе у случају кад се у смислу члана 48. Закона о акцизама, акцизне маркице издате по ранијем пропису замењују онима које се издају по одредбама тог закона и уредби донетих за његово извршавање, с обзиром да се обележавања акцизне робе врши на основу законске обавезе и законски је услов промета, односно обезбеђивања контроле промета акцизних роба на домаћем тржишту. Такође, имајући у виду одредбе наведених закона које уређују плаћање акцизних обавеза у царинском поступку, оспорене одредбе Уредбе не садрже ни повреду Царинског закона.

Оспореним одредбама уредби, по оцени Уставног суда, не нарушавају се Уставом утврђени принципи о слободној размени роба и услуга, самосталности предузећа и других облика организовања у обављању привредне делатности, под једнаким условима, и једнакости положаја предузећа и других организација у погледу општих услова привређивања и правне заштите из члана 64. Устава, јер се оне под једнаким условима односе на све привредне субјекте у истој правној ситуацији прописаној тим одредбама, а слобода и једнакост услова привређивања не подразумевају само права и погодности, већ и одређене обавезе привредних субјеката, које се уводе законом, а конкретизују подзаконским актима. Оспореним одредбама ових уредби Влада је, у оквиру Уставом утврђених надлежности да води политику Републике Србије и извршава законе, ближе прописала начин извршења законске обавезе обележавања контролним акцизним маркама цигарета и алкохолних пића као врсте производа који подлежу опорезивању акцизама приликом њиховог увоза и стављања у промет, за шта је имала законско овлашћење, па стога одредбе уредби имају значење аката за спровођење закона у чијој су функцији донете, сагласне су са законима који уређују односе везане за промет ове робе, и својом регулативом не задиру у законодавну надлежност.

У погледу осталих разлога оспоравања, Уставни суд је утврдио да у смислу члана 125. Устава није надлежан за оцену сагласности оспорених одредби уредби са Уставом Савезне Републике Југославије који је престао да важи, као и да питање могућности извршења обавезе враћања у иностранство неоцарињене робе, која је већ обележена акцизним маркама и упозорењем о штетности пушења у смислу Закона о здравственој исправности животних намирница и предмета опште употребе ("Службени лист СФРЈ", број 53/91 и "Службени лист СРЈ", бр. 24/94, 28/96 и 37/2002), није од утицаја на оцену уставности и законитости одредаба уредби.

Захтев за обуставу извршења оспорених уредби, односно појединачних аката или радњи, које су на основу тих уредби предузете, Суд је сагласно члану 42. став 2. Закона о поступку пред Уставним судом и правном дејству његових одлука, одбацио, јер је донео коначну одлуку.

На основу изложеног, као и члана 42. став 3. и члана 46. тачка 9) Закона о поступку пред Уставним судом и правном дејству његових одлука, Уставни суд је одлучио као у изреци.

Одлука Уставног суда ("Службени гласник РС", број 64/2004)
 ГУ-216/2003 од 06.05.2004.

Утврђивањем укупне масе средстава која се могу распоређивати на зараде запослених у јавним предузећима, Влада је поступила у складу са својим законским овлашћењима.

Уставни суд је донео:

О Д Л У К У

Одбија се предлог за утврђивање неуставности и незаконитости Уредбе о висини зарада у јавним предузећима ("Службени гласник РС", број 4/2003).

Предлогом Синдиката железничара Србије покренут је поступак за утврђивање неуставности и незаконитости Уредбе наведене у изреци. У предлогу се наводи да Влада није имала уставна и законска овлашћења да самостално утврђује висину зарада у јавним предузећима и предузећима која су основала јавна предузећа, да запослени у овим предузећима имају право на одговарајућу зараду која се утврђује у складу са законом, општим актом или уговором о раду и да је оспорена Уредба у супротности са чл. 6. и 81. Закона о раду ("Службени гласник РС", број 70/2002).

У одговору Владе наводи се да је овлашћење за доношење оспорене Уредбе садржано у члану 90. тачка 2. Устава Републике Србије и чл. 22. и 25. Закона о јавним предузећима и обављању делатности од општег интереса ("Службени гласник РС", бр. 25/2000 и 25/2002), којима је прописан начин обрачуна укупног износа средстава за зараде у јавним предузећима и предузећима која су основала јавна предузећа, и да се утврђивањем укупне масе средстава за исплату зарада у овим предузећима не утиче на унутрашњу расподелу средстава за зараде запослених.

Уредбом о висини зарада у јавним предузећима ("Службени гласник РС", број 4/2003) у чл. 1. до 8. предвиђено је да се у јавним предузећима и предузећима која су основала јавна предузећа (у даљем тексту: предузећа), зараде обрачунавају и исплаћују у складу са овом уредбом почев од исплата за месец јануар 2003. године, утврђује се највиши укупан износ средстава за зараде, услови за увећање укупног износа средстава за исплату увећаних зарада и овлашћење оснивача предузећа да одлучује о испуњености услова за обрачун и исплату увећаних средстава за зараде, као и начин обрачуна, плаћања, извршења и контроле налога за исплату средстава. Одредбама чл. 9. до 11.

Уредбе утврђује се одговорност органа предузећа за исплату зарада у складу са овом Уредбом, а чл. 12. и 13. Уредбе утврђују се новчане казне за привредни преступ и прекршај предузећа и одговорног лица у предузећу ако изврши исплату зарада супротно одредбама ове Уредбе.

Уставом Републике Србије утврђено је да се јамчи слобода рада у и право запослених на одговарајућу зараду (чл. 35. и 36.), да се економско и социјално уређење заснива на слободном привређивању свим облицима својине на јединственом тржишту робе, рада и капитала, да сви облици својине имају једнаку правну заштиту и да се привредне и друге делатности обављају слободно и под једнаким условима, у складу с Уставом и законом (чл. 55, 56. и 57.), да се предузећа и друге организације слободно организују и имају исти положај у погледу општих услова привређивања и правне заштите, а да се услови и начин обављања делатности, односно послова за које се образују јавне службе утврђују законом (чл. 64. и 65.).

Одредбама чл. 1. и 2. Закона о Влади Републике Србије ("Службени гласник РС", бр. 5/91 и 45/93) прописано је да Влада, као орган извршне власти, обавља послове одређене Уставом и законом, да је одговорна за обављање тих послова Народној скупштини, да води политику Републике Србије и извршава законе, друге прописе и опште акте Народне скупштине, у складу с Уставом и да доноси уредбе, одлуке и друге акте за извршавање закона.

Одредбом члана 22. Закона о јавним предузећима и обављању делатности од општег интереса ("Службени гласник РС", бр. 25/2000 и 25/2002). прописано је да се унапређење рада и развоја јавног предузећа заснива на дугорочном и средњорочном плану рада и развоја, да годишњи програм пословања јавног предузећа садржи и елементе за целовито сагледавање политике зарада и запослености у предузећима, да сагласност на планове и програме даје оснивач и да Влада, до доношења годишњег програма пословања, уређује услове и начин обрачуна укупног износа средстава за зараде у јавном предузећу и предузећу чији је оснивач јавно предузеће. Чланом 25. Закона прописано је овлашћење оснивача да може предузети мере којима ће обезбедити услове за несметано функционисање предузећа и обављање делатности за које је предузеће основано, мере ограничења у погледу права располагања појединим средствима у државној својини и друге мере одређене законом и оснивачким актом, а чланом 27. прописано је овлашћење Владе, односно надлежног органа јединице локалне самоуправе или аутономне покрајине да обезбеђује заштиту општег интереса у јавном предузећу, и у оквиру тога да доноси друге одлуке, у складу са Законом и оснивачким актом.

Одредбом члана 1. Закона о раду ("Службени гласник РС", број 70/2001), прописано је да се права, обавезе и одговорности по основу рада уређују законом и посебним законом, у складу са потврђеним међународним конвенцијама и да се права, обавезе и одговорности из става 1. овог члана, уређују колективним уговором или правилником о раду (у даљем тексту: општи акт), или уговором о раду. Чланом 81. Закона прописано је да запослени има право на одговарајућу зараду, која се утврђује у складу са законом, општим актом или уговором о раду и да се запосленом гарантује једнака зарада за исти рад или рад исте вредности који остварује код послодавца.

Оспореном Уредбом, по оцени Суда, Влада је, у оквиру Уставом утврђених функција да води политику Републике Србије и извршава законе,

предузела мере које се односе једнако на сва јавна предузећа и утврдила укупни обим средстава за обрачун и исплату зарада у јавним предузећима. Утврђивањем укупне масе средстава која се могу распоређивати на зараде запослених у јавним предузећима, по оцени Суда, не ограничава се право надлежних органа у јавним предузећима да у складу са мерама и критеријумима утврђеним у својим општим актима или уговором о раду, односно колективним уговором, утврђују односе у расподели средстава и одређују елементе за одређивање зарада запослених.

На основу члана 46. тачка 9) Закона о поступку пред Уставним судом и правном дејству његових одлука ("Службени гласник РС", бр. 32/91 и 67/93), Уставни суд је одлучио као у изреци.

Одлука Уставног суда ("Службени гласник РС", број 16/2004)
 ГУ-54/2003 од 12.02.2004.

Оспорену Уредбу о издавању доплатне поштанске марке "Изградња Спомен - храма Светог Саве" донела је Влада Републике Србије на основу изричитог законског овлашћења.

Уставни суд је донео:

Р Е Ш Е Њ Е

Не прихвата се иницијатива за покретање поступка за утврђивање неуставности и незаконитости Уредбе о издавању доплатне поштанске марке "Изградња Спомен-храма Светог Саве" ("Службени гласник РС", број 112/2003).

Уставном суду Републике Србије поднета је иницијатива за покретање поступка за оцењивање уставности и законитости Уредбе о издавању доплатне поштанске марке "Изградња Спомен - храма Светог Саве". Подносилац иницијативе сматра да је оспореном Уредбом регулисана област која се иначе уређује законом. Наводи да је чланом 10. Закона о поштанским, телеграфским и телефонским услугама одређено да се у случајевима предвиђеним посебним законом за вршење појединих поштанских услуга плаћа, поред редовне цене и одређени износ за намене утврђене тим посебним законом. Такође, оспорава и временски период на који се плаћа доплатна поштанска марка као и њену висину.

Влада Републике Србије, у одговору на наводе из иницијативе поред осталог наводи да је Уставом Републике Србије утврђено да Република Србија уређује и обезбеђује, између осталог, финансијски систем; да Влада Републике Србије извршава законе и друге прописе и опште акте Народне скупштине и доноси уредбе, одлуке и друге акте за извршавање закона. У одговору се наводи да правни основ за доношење Уредбе није садржан у Закону о поштанским, телеграфским и телефонским услугама, већ у члану 49. став 1. Закона о порезу на промет према коме се порез на промет услуга на поштанске пошиљке у унутрашњем поштанском саобраћају, осим на пошиљке новина и часописа, може увести у виду доплатне поштанске марке у складу са посебним

прописом који доноси Влада Републике Србије. У одговору се закључује да је Влада Републике Србије, ради извршавања Закона о порезу на промет, била овлашћена да оспореном Уредбом пропише издавање доплатне поштанске марке као порез на промет који је утврђен чланом 49. Закона. Такође, у одговору се наводи да се доплатна поштанска марка, предвиђена као могућност у Закону, користи ради обезбеђења дела средстава за хуманитарне акције, пројекте од јавног интереса, обележавања историјских и културних догађаја као и других пројеката од ширег друштвеног значаја.

Уредбом о издавању доплатне поштанске марке "Изградња Спомен - храма Светог Саве" ("Службени гласник РС", број 112/2003) прописано је да се на поштанске пошиљке у унутрашњем поштанском саобраћају, осим на пошиљке новина и часописа плаћа доплатна поштанска марка "Изградња Спомен - храма Светог Саве" од 1. децембра 2003. године до 10. маја 2004. године; да се та марка издаје у месечном тиражу од 3,000.000 комада, у апоену у висини 50% од износа номиналне вредности поштанске марке за писма тежине до 20 грама; да средства од продате доплатне поштанске марке, Јавно предузеће ПТТ Саобраћаја "Србија" уплаћује на одређен рачун и да се она усмеравају Светом архијерејском синоду Српске православне цркве; да ће се та средства користити за финансирање завршетка грађевинско-занатских и радова на уређењу ентеријера Храма Светог Саве према програму који доноси корисник тих средстава, на који сагласност даје надлежно министарство.

Уредба је донета на основу члана 49. став 1. Закона о порезу на промет ("Службени гласник РС", бр. 22/2001, 73/2001, 80/2002 и 70/2003). Чланом 49. Закона о порезу на промет прописано је да се порез на промет услуга на поштанске пошиљке у унутрашњем поштанском саобраћају, осим на пошиљке новина и часописа, може увести у виду доплатне поштанске марке, у складу са посебним прописом који доноси Влада Републике Србије, и то највише до 50% од износа номиналне вредности поштанске марке за писма тежине до 20 грама (став 1); да се средства од пореза на промет услуга, наплаћена у виду доплатне поштанске марке, уплаћују на уплатни рачун Републике и користе у складу са прописом из става 1. тог члана (став 2.).

Уставом Републике Србије утврђено је да је свако дужан да плаћа порезе и друге дажбине утврђене законом (члан 52.); да Република Србија уређује и обезбеђује, између осталог, и финансијски систем (члан 72. став 1. тачка 4); да Влада води политику Републике Србије и извршава законе, друге прописе и опште акте Народне скупштине у складу с Уставом и доноси уредбе, одлуке и друге акте за извршавање закона (члан 90. тач. 1. и 2.).

Полазећи од наведених уставних и законских одредаба, Уставни суд је утврдио да је Уредбу о издавању доплатне поштанске марке "Изградња Спомен-храма Светог Саве" донела Влада Републике Србије на основу изричитог законског овлашћења садржаног у члану 49. Закона о порезу на промет.

У вези навода подносиоца иницијативе да је Законом о поштанским, телеграфским и телефонским услугама уређено плаћање вршења поштанских, телефонских и телеграфских услуга, Уставни суд је утврдио да правни основ за доношење Уредбе није садржан у Закону о поштанским, телеграфским и телефонским услугама ("Службени лист СФРЈ", бр. 2/86 и 26/90) већ у члану 49. став 1. Закона о порезу на промет.

У вези навода иницијатора којима оспорава временски период на који се плаћа доплатна поштанска марка као и њена висина, Уставни суд је оценио да су ова питања ствар остваривања циљева који се желе постићи обезбеђивањем средстава за одређене намене о чему одлучује доносилац акта сагласно својим овлашћењима утврђеним законом и нису у надлежности оцене Уставног суда.

На основу изложеног и члана 47. тачка 3) Закона о поступку пред Уставним судом и правном дејству његових одлука ("Службени гласник РС", бр. 32/91 и 67/93) Уставни суд је одлучио као у изреци.

Решење Уставног суда
 ГУ-103/2004 од 27.05.2004.

Влада Републике Србије је била овлашћена да оспореном одлуком о образовању комисије утврди да подаци које комисија прикупи у свом раду представљају државну тајну.

Уставни суд је донео:

РЕШЕЊЕ

1 Не прихвата се иницијатива за покретање поступка за утврђивање неуставности и незаконитости тачке 7. Одлуке о образовању Комисије за испитивање система обезбеђења председника Владе Републике Србије др Зорана Ћинђића ("Службени гласник РС", број 51/2003).

2. Одбацује се предлог за оцену уставности и законитости тачке I подтачке 1. Решења о именовању чланова Комисије за испитивање система обезбеђења председника Владе Републике Србије др Зорана Ћинђића ("Службени гласник РС", број 51/2003).

Фонд за развој демократије поднео је Уставном суду Републике Србије иницијативу за покретање поступка за утврђивање неуставности и незаконитости тачке 7. Одлуке о образовању Комисије за испитивање система обезбеђења председника Владе Републике Србије др Зорана Ћинђића ("Службени гласник РС", број 51/2003) и тачке I подтачке 1. Решења о именовању чланова Комисије за испитивање система обезбеђења председника Владе Републике Србије др Зорана Ћинђића ("Службени гласник РС", број 51/2003). У иницијативи се наводи да је доношењем оспорене Одлуке Влада Републике Србије прогласила државном тајном све податке које наведена Комисија прикупи, а, постојећи прописи, по наводима иницијатора, допуштају утврђивање државне, војне, службене и пословне тајне, искључиво на основу закона. Иницијатор истиче да је оспорена одредба Одлуке супротна чл. 3, 10. и 90. Устава Републике Србије, чл. 2. и 25. Закона о Влади Републике Србије као и члану 249. Кривичног закона Републике Србије. У вези с оспореним Решењем, иницијатор наводи да је због сукоба интереса, именовање судије Уставног суда Србије мр Светозара Чиплића, за члана наведене Комисије, супротно Уставу и законима Републике Србије.

Влада Републике Србије у одговору наводи да разлози наведени у иницијативи нису основани и да оспорене одредбе нису несагласне с одредбама Устава и закона. Наводећи одредбу члана 10. Устава Републике Србије и одредбу члана 25. став 3. Закона о Влади, Влада сматра да је, у формално правном смислу, закон дао Влади основ "да може утврђивати државну тајну". Имајући у виду задатак Комисије, материју и документа која се, у складу с одредбама Закона о унутрашњим пословима и Закона о Безбедносно-информативној агенцији, сматрају тајном, оспорена одредба Одлуке је, према мишљењу Владе, и у материјално правном смислу, у складу са законом. Поред наведеног, Влада је у одговору указала и на то да оспорена одредба Одлуке практично није ни примењена, јер је Влада одлучила да се извештај Комисије објави у јавности, што је и учињено. Влада је мишљења, полазећи од одредбе члана 126. став 4. Устава, да се чланство у повременим радним телу Владе не може сматрати јавном функцијом ни професионалном делатношћу, те да се ни именовање судије Уставног суда мр Светозара Чиплића за члана те Комисије не може сматрати неуставним и незаконитим.

Одлуку о образовању Комисије за испитивање система обезбеђења председника Владе Републике Србије др Зорана Ђинђића ("Службени гласник РС", број 51/2003) донела је Влада Републике Србије, 15. маја 2003. године. Оспореном одредбом тачке 7. Одлуке утврђено је да подаци које Комисија прикупи и до којих дође у свом раду представљају државну тајну, ако за одређене податке Влада Републике Србије другачије не одреди. Решење о именовању чланова Комисије за испитивање система обезбеђења председника Владе Републике Србије др Зорана Ђинђића ("Службени гласник РС", број 51/2003) донела је Влада Републике Србије, 29. маја 2003. године. Оспореном одредбом тачке I подтачке 1. Решења одређено је да се за члана наведене Комисије именује и мр Светозар Чиплић, судија Уставног суда Србије.

Одредбом члана 10. Устава утврђено је да је рад државних органа доступан јавности и да се јавност у раду државних органа може ограничити или искључити само у случајевима који се законом одређују. Одредбом члана 91. став 3. Устава утврђено је да се организација и начин рада и одлучивања Владе уређује законом и пословником. Одредбом члана 126. став 4. Устава утврђено је да судија Уставног суда не може вршити другу јавну функцију или професионалну делатност.

Чланом 25. Закона о Влади Републике Србије ("Службени гласник РС", бр. 5/91 и 45/93) утврђени су начини и облици обезбеђивања јавности у раду Владе, па се, поред осталог, у ставу 3. овог члана, предвиђа да Влада, у складу са законом, одређује који се подаци и материјали припремљени ради разматрања на седницама Владе и њених радних тела или изнесени на тим седницама морају чувати као тајна, односно који се подаци и материјали могу објављивати и на други начин стављати на располагање јавности тек по истеку одређеног времена. Одредбама члана 26. Закона прописано је да за разматрање питања везаних за вођење политике Владе у одређеним областима, односно за обављање одређених задатака, Влада може образовати савете, односно повремени радна тела (став 2.), као и да се актом о образовању радних тела одређују њихови задаци и састав (став 3.).

Чланом 129. став 5. Основног кривичног закона ("Службени лист СФРЈ", бр. 44/76, 36/77 ... и 54/90, "Службени лист СРЈ", бр.35/92, 16/93 ... и 61/01 и "Службени гласник РС", број 39/03), поред осталог, утврђено је да се

државном тајном сматрају подаци или документи који су законом, другим прописом или одлуком надлежног органа донесеним на основу закона проглашени државном тајном, а одредбом члана 249. став 4. Кривичног закона Републике Србије ("Службени гласник РС", бр. 26/77, 28/77 ... и 21/90, "Службени гласник РС" бр. 16/90, 26/91 ... 67/03) утврђено је да се службеном тајном сматрају подаци или документи који су законом, другим прописом или одлуком надлежног органа донесеним на основу закона, проглашени службеном тајном.

Полазећи од наведених одредаба Устава и закона, а посебно од одредбе члана 25. став 3. Закона о Влади Републике Србије, којим је утврђено да Влада одређује који ће се подаци и материјали, припремљени ради разматрања на седницама Владе и њених радних тела или изнесени на тим седницама, чувати као тајна, Уставни суд је оценио да је Влада Републике Србије била овлашћена да оспореном Одлуком, којом је образовала наведену Комисију, утврди и да подаци које Комисија прикупи и до којих дође у свом раду представљају државну тајну. Према томе, по оцени Уставног суда, оспорена одредба тачке 7. Одлуке није несагласна с Уставом и законом.

У погледу захтева за оцену уставности и законитости оспорене одредбе тачке I подтачке 1. Решења, оспорено Решење, по својој правној природи, није општи већ појединачни правни акт, па Уставни суд, према члану 125. Устава, није надлежан да о таквом захтеву одлучује.

На основу изнетог, члана 19. става 1. тачка 1) и члана 47. тачка 3) Закона о поступку пред Уставним судом и правном дејству његових одлука, Уставни суд је одлучио као у изреци.

Решење Уставног суда
IУ-225/2003 од 01.04.2004.

Влада Републике Србије је Уставом и законом овлашћена за доношење одлуке о распуштању скупштине општине и образовању привременог органа општине.

Уставни суд је донео:

РЕШЕЊЕ

Не прихвата се иницијатива за покретање поступка за утврђивање неуставности и незаконитости Одлуке о распуштању Скупштине општине Прибој и образовању привременог органа општине Прибој ("Службени гласник РС", број 48/2003).

Врховни суд Републике Србије Решењем Узп. 2/03 од 18. 6.2003. године огласио се стварно ненадлежним за решавање у управном спору по тужби СО Прибој ради поништаја Одлуке Владе Републике Србије о распуштању Скупштине општине Прибој и образовању Привременог органа општине Прибој 05 бр. 02-2477/2003/1 од 8. маја 2003. године и предмет уступио на надлежност Уставном суду Републике Србије. У уступљеној

иницијативи, између осталог наводи се да су распуштањем Скупштине општине Прибој и именовањем Привременог органа, који обавља "само послове Скупштине општине," остали "непокривени" послови Извршног одбора Скупштине општине Прибој и да се поставља питање да ли се "органи именовани по старом закону могу распустити по новом закону и уместо њих именovati нови органи" ако по важећем закону такви органи нису прописани, с обзиром да из одредбе члана 130. Закона о локалној самоуправи произлази да се одредбе овог закона о органима јединица локалне самоуправе примењују од спровођења наредних избора за одборнике скупштине јединице локалне самоуправе.

У одговору Владе Републике Србије се истиче да је оспорена Одлука донета у складу с Уставом и законом. Наиме, одредбом члана 112. став 1. тачка 1) Закона о локалној самоуправи ("Сл. гласник РС", број 9/02) прописано је да се скупштина јединице локалне самоуправе може распустити ако скупштина не заседа дуже од три месеца, и да је на основу "поуздано утврђене чињенице да Скупштина општине Прибој није заседала дуже од три месеца, нити су створени изгледи да може функционисати у наредном периоду", закључила да су испуњени законски услови за доношење оспорене Одлуке. Такође у одговору Владе се наводи да се распуштањем Скупштине општине и образовањем Привременог органа који до конституисања скупштине јединице локалне самоуправе обавља послове скупштине општине престаје са радом и извршни одбор чије чланове именује скупштина општине.

Уставни суд је утврдио:

Уставом Републике Србије утврђено је да Влада Републике Србије доноси уредбе, одлуке и друге акте за извршавање закона (члан 90. Устава).

Законом о Влади Републике Србије ("Службени гласник РС", бр. 5/91 и 45/93) прописано је да Влада доноси уредбе, одлуке, решења и закључке (члан 29. Закона).

Одредбом члана 112. став 1. тачка 1) Закона о локалној самоуправи ("Службени гласник РС", број 9/02) прописано је да се скупштина јединице локалне самоуправе може распустити ако скупштина не заседа дуже од три месеца. Одредбом члана 113. Закона прописано је да одлуку о распуштању скупштине јединице локалне самоуправе доноси Влада, на предлог министарства надлежног за послове локалне самоуправе, односно надлежног органа територијалне аутономије (став 1.); да председник Народне скупштине расписује изборе за одборнике у року од три месеца од дана распуштања скупштине јединице локалне самоуправе и да се избори неће расписати ако је до истека мандата одборника скупштине јединице локалне самоуправе остало мање од шест месеци (став 3.) и да до конституисања скупштине јединице локалне самоуправе послове скупштине обавља привремени орган јединице локалне самоуправе од пет чланова који образује Влада (став 4.). Одредбом члана 128. став 1. Закона прописано је да даном ступања на снагу Закона о локалној самоуправи ("Службени гласник РС", број 9/02) престаје да важи Закон о локалној самоуправи ("Службени гласник РС", бр. 49/99 и 27/01), осим одредаба чл. 120. до 162. о избору одборника скупштине општине, које се примењују до доношења новог закона о избору одборника, а према члану 130. Закона одредбе тог Закона о органима јединице локалне самоуправе примењују се од спровођења наредних избора за одборнике

скупштина јединица локалне самоуправе. Према члану 66. Закона о локалним изборима ("Службени гласник РС", број 33/02) одредбе чл. 120. до 162. Закона о локалној самоуправи ("Службени гласник РС", бр. 49/99 и 27/01), која се односе на избор одборника скупштине општине, примењиваће се у случају спровођења допунских избора за досадашњи састав скупштина јединица локалне самоуправе, а престају да важе даном расписивања избора за све одборнике скупштина јединица локалне самоуправе у Републици.

Одлуку о распуштању скупштине општине Прибој и образовању Привременог органа општине Прибој ("Службени гласник РС", број 48/03) донела је Влада Републике Србије на основу члана 112. став 1. тачка 1) и члана 113. Закона о локалној самоуправи ("Службени гласник РС", број 9/02) и члана 29. Закона о Влади Републике Србије ("Службени гласник РС", бр. 5/91 и 45/93). Оспореном одлуком је распуштена скупштина општине Прибој и образован Привремени орган општине Прибој за обављање послова Скупштине општине Прибој утврђених законом и Статутом општине до спровођења нових избора и конституисања скупштине општине. Одлуком је предвиђен састав Привременог органа и утврђено које послове обавља Привремени орган, прописан начин одлучивања овог органа, могућност образовања помоћних радних тела и утврђено овлашћење за доношење општих аката.

На основу Одлуке о расписивању избора за одборнике Скупштине општине Прибој и председника општине Прибој ("Службени гласник РС", број 74/03), коју је донео председник Народне скупштине Републике Србије, одржани су у општини Прибој нови избори 21. септембра 2003. године и конституисани органи општине у складу са Законом о локалној самоуправи и то: скупштина општине, председник општине и општинско веће.

На основу наведених уставних и законских одредби и утврђених чињеница, Уставни суд је оценио да је оспорену Одлуку донела Влада Републике Србије на основу и у поступку предвиђеном одредбом члана 112. став 1. тачка 1) и члана 113. Закона о локалној самоуправи, то се оспорена Одлука односи и на Извршни одбор скупштине општине чије чланове именује скупштина општине, која се Одлуком распушта. Полазећи од изложеног, Уставни суд није прихватио иницијативу за покретање поступка за утврђивање неуставности и незаконитости оспорене Одлуке.

На основу члана 47. тачка 3) Закона о поступку пред Уставним судом и правном дејству његових одлука ("Службени гласник РС", бр. 32/91 и 67/93), Уставни суд је одлучио као у изреци.

Решење Уставног суда
IУ-349/2003 од 15.07.2004.

4. ПРОПИСИ ДРУГИХ РЕПУБЛИЧКИХ И
ПОКРАЈИНСКИХ ОРГАНА

Оспореном Одлуком не повређују се законски установљена права лица на која се она односи, већ се омогућује остваривање ових права на начин и под условима прописаним Законом.

Уставни суд је донео:

Р Е Ш Е Њ Е

Не прихвата се иницијатива за покретање поступка за утврђивање неуставности и незаконитости Одлуке о критеријумима за разврставање деце ометене у развоју и начину рада комисија за преглед деце ометене у развоју ("Службени гласник СРС", број 16/86).

Уставном суду Републике Србије упућена је иницијатива за покретање поступка за оцену уставности и законитости Одлуке наведене у изреци. Иницијатор сматра да Влада Републике Србије није поступила у складу са одредбама члана 90. Устава Републике Србије, због тога што није донела нови пропис који уређује питања уређена Одлуком чија је важност истекла. Оспорена Одлука донета је на основу Закона о васпитању и образовању деце и омладине ометене у развоју који је престао да важи на основу Закона о основној школи ("Службени гласник РС", број 50/92), а овај Закон прописао је обавезу доношења са њим усаглашеног акта Владе којим се уређује разврставање деце и омладине ометене у развоју. Мишљења је да је недоношењем прописа који би заменио оспорену Одлуку, повређена и Конвенција ОУН о правима детета, у погледу признавања статуса и права лица ометених у развоју. Законитост Одлуке оспорава се и због неадекватног одређивања врсте болести као критеријума за утврђивање степена ометености деце у развоју, неподвижања лаке менталне ометености у развоју и начина давања оцене психичког развоја детета, и због тога што категоризација лица у Одлуци има "карактер упута за специјално школовање и образовање" а не основа за остваривање других права ових лица. Указујући на проблеме у пракси у остваривању права деце и омладине ментално ометене у развоју, иницијатор тражи тумачење оспореног акта и других прописа у области образовања, здравствене, социјалне и породичноправне заштите ових лица. Предлаже да Суд наложи доношење новог акта уместо оспорене Одлуке, као и доношење посебног закона којим би се уредила сва питања статуса и права деце, омладине и одраслих душевно заосталих лица.

У одговору Владе Републике Србије, у вези са наводима иницијатора, истиче се: да је оспорена Одлука донета на основу Закона о васпитању и образовању деце и омладине ометене у развоју ("Службени гласник РС", бр. 43/84 и 18/89), који је ступањем на снагу Закона о основној школи ("Службени гласник РС", бр. 50/92 и 22/2002) престао да важи, али Одлука је и даље на снази и примењује се, на основу члана 152. овог Закона, према коме се прописи донети по ранијим законима примењују до доношења Законом утврђених прописа, ако нису у супротности са њим; да је у члану 5. Одлуке прописано да је лако ментално ометено оно дете које се, ради укључивања у активну друштвену средину, може под посебним условима васпитавати, образовати и професионално и радно оспособљавати и које, по правилу, не постиже количник интелигенције већи од 70; да нови Закон о

основама система образовања и васпитања, у склопу реформе образовања и васпитања уређује и питање укључивања деце са сметњама у развоју у овај систем, и да је на основу Закона у току припрема Уредбе о критеријумима за утврђивање сметњи у развоју деце, поступку разврставања и начину рада лекарске комисије, која ће се усагласити са прописима Европске Уније у овој области.

У спроведеном поступку, Уставни суд је утврдио:

Оспорена Одлука о критеријумима за разврставање деце ометене у развоју и начину рада комисија за преглед деце ометене у развоју ("Службени гласник СРС", број 16/86), донета је на основу члана 21. Закона о васпитању и образовању деце и омладине ометене у развоју ("Службени гласник СРС", бр. 43/84 и 18/89). Овом Одлуком, која је на снази и у примени, утврђују се критеријуми за раврставање деце ометене у развоју и начин рада комисија за лекарски прелед деце ометене у развоју, тако што се: одредбама чл. 1. до 6. врши разврставање деце према врсти и степену ометености у развоју на телесно инвалидну децу (са тешким и трајним поремећајима или оштећењима локомоторног система и тешким и трајним телесним деформитетима, са тешким мишићним обољењима и оштећењима и са тешким облицима хроничних обољења и трајније нарушеним здравственим стањем), слепу и слабовиду, глуву и наглуву, ментално ометену (лако, умерено, теже и тешко) и децу вишеструко ометену у развоју, на основу предвиђених здравствених критеријума за утврђивање ових сметњи у развоју; одредбама чл. 7. до 12. прописује се поступак и начин рада комисија за преглед деце и давања мишљења за њихово разврставање у смислу Одлуке; и одредбама чл. 13. и 14. уређује се ступање на снагу ове Одлуке, чиме престаје да важи Одлука о критеријумима за разврставање деце ометене у развоју ("Службени гласник СРС", број 32/77).

Уставом Републике Србије ("Службени гласник РС", број 1/90) у члану 72. став 1. тачка 6. утврђено је да Република Србија уређује и обезбеђује, поред осталог, и систем у областима здравства, социјалне заштите, борачке и инвалидске заштите, друштвене бриге о деци и омладини и образовања. Према члану 90. тач. 1. и 2. Устава, Влада Републике Србије води политику Републике Србије и извршава законе, друге прописе и опште акте Народне скупштине, доноси уредбе, одлуке и друге опште акте за извршавање закона.

Законом о Влади Републике Србије ("Службени гласник РС", бр. 5/91 и 45/93) прописано је да Влада, као орган извршне власти, обавља послове одређене Уставом и законом и одговорна је за обављање тих послова Народној скупштини (члан 1.), и да Влада води политику Републике Србије и извршава законе, друге прописе и опште акте Народне скупштине у складу с Уставом (члан 2. ст. 1. и 2. Закона).

Чланом 21. Закона о васпитању и образовању деце и омладине ометене у развоју ("Службени гласник РС", бр. 43/84 и 18/89), који је представљао правни основ за доношење оспорене Одлуке, било је прописано да Извршно веће Скупштине Социјалистичке Републике Србије утврђује критеријуме за разврставање деце ометене у развоју и начин рада комисије. Ова одредба, као и друге одредбе Закона које се односе на основно образовање и васпитање деце ометене у развоју, престала је да важи ступањем на снагу Закона о основној школи ("Службени гласник РС", бр. 50/92 и 22/2002).

Одредбама чл. 83. и 84. Закона о основној школи прописано је: да дете ометено у развоју стиче основно образовање и васпитање у складу са овим

Законом, и уписује се у школу на основу решења којим се утврђује врста и степен ометености у развоју; да су деца ометена у развоју у смислу овог Закона - деца са телесним и чулним оштећењима (телесно инвалидна, слепа и слабовида, gluva и наглува), ментално ометена (лако, умерено, теже и тешко) и вишестуко ометена у развоју (са две и више ометености, аутистична); да се утврђивање врсте и степена ометености у развоју врши на основу предлога лекарске комисије. Чланом 85. ст. 1. до 9. Закона утврђено је: да се разврставање деце врши пре почетка или у току стицања основног образовања и васпитања; да се решењем којим се утврђује врста и степен ометености у развоју утврђује здравствена способност детета за стицање основног образовања и васпитања и одређује врста школе коју ће дете уписати; да ово решење доноси општинска, односно градска управа, на основу мишљења комисије за преглед деце ометене у развоју коју именује општинска односно градска управа, на предлог здравствене установе са територије којој припада школа, а чине је лекар специјалиста одговарајуће здравствене гране медицине, психолог, педагог, дефектолог и социјални радник; да против овог решења, у делу који се односи на оцену здравствене способности детета, родитељ или старалац детета, има право жалбе надлежном органу општине, односно града; да је родитељ дужан да упише дете у школу одређену коначним решењем о разврставању; да општина, односно град на чијој територији родитељ ученика има пребивалиште, води евиденцију о деци која су разврстана и уписана у одговарајућу школу и сноси трошкове превоза, исхране и смештаја ученика, ако на подручју општине нема одговарајуће школе. Чланом 87. Закона прописано је да Влада утврђује критеријуме и поступак разврставања деце ометене у развоју и начин рада комисије из члана 84. овог Закона, док је чланом 152. Закона прописано, поред осталог, да ће се прописи донети на основу Закона о васпитању и образовању деце и омладине ометене у развоју примењивати до доношења одговарајућих прописа утврђених овим Законом, уколико нису у супротности са његовим одредбама.

Након ступања на снагу Закона о основама система образовања и васпитања ("Службени гласник РС", бр. 62/2003 и 64/2003) 25. јуна 2003. године, наведене и друге одредбе Закона о основној школи које се односе на образовање и васпитање ученика ометених у развоју, остале су на снази (члан 174. Закона). Овај Закон садржи одредбе о основама система образовања и васпитања и у односу на лица са сметњама у развоју, прописујући, поред осталог, да та лица имају право на образовање и васпитање које уважава њихове посебне образовне и васпитне потребе, у складу са истим и посебним законом (члан 4. став 4.). Чланом 153. Закона одређено је да се подзаконски акти донети до ступања на снагу овог Закона примењују ако са њим нису у супротности, до доношења прописа на основу Закона.

Полазећи од Уставом утврђене функције Владе да извршава законе, друге прописе и опште акте Народне скупштине, као и одредаба чл. 87. и 152. Закона о основној школи и члана 153. Закона о основама система образовања и васпитања, Суд је оценио да је оспорена Одлука, као акт који ближе уређује односе од значаја за спровођење одредаба закона које се њиме извршавају, донета у границама уставних и законских овлашћења. Такође, по оцени Уставног суда, Одлуком се не повређују законом установљена права лица на која се она односи, већ се омогућује остваривање ових права на начин и под условима прописаним законом, и без обзира што је закон на основу кога је

оспорена Одлука донета престао да важи, нема сметњи за њено даље важење у правном поретку, јер одредбе Одлуке нису у супротности са одредбама важећих закона из односне области.

Поводом навода подносиоца иницијативе да оспореном Одлуком нису уређена сва питања везана за остваривање права лица са сметњама у развоју, Суд је утврдио да је Одлука донета као пропис у области образовања и да као подзаконски акт не уређује све, већ неке аспекте везане за остваривање права једне категорије ових лица - деце ометене у развоју, ради њиховог укључивања у систем образовања и васпитања, а да се друга права ових лица остварују на основу прописа из области социјалне, породичноправне и здравствене заштите грађана, и то: Закона о социјалној заштити и обезбеђивању социјалне сигурности грађана ("Службени гласник РС", бр. 36/91...29/2001), Закона о финансијској подршци породици са децом ("Службени гласник РС", бр. 16/2002) и Закона о здравственој заштити ("Службени гласник РС", бр. 17/92...18/2002).

У погледу захтева за тумачење оспореног акта и прописа који уређују заштиту ментално заосталих лица, Уставни суд сагласно члану 125. Устава није надлежан да одлучује о овом захтеву. Питања оправданости критеријума за утврђивање здравствених сметњи предвиђених оспореном Одлуком, стручног садржаја и потпуности њених одредаба, као и доношења и измене прописа у области у којој је овај акт донет, вођења законодавне политике и надзора над применом тих прописа, која се иницијативом покрећу, такође излазе из оквира надлежности Уставног суда утврђене чланом 125. Устава.

На основу изложеног и члана 47. тачка 3) Закона о поступку пред Уставним судом и правном дејству његових одлука ("Службени гласник РС", бр. 32/91 и 67/93), Суд је одлучио као у изреци.

Решење Уставног суда
IУ-265/2003 од 27.05.2004.

Министар финансија и економије је Уставном и законом овлашћен за доношење акта којим је прописао услове у погледу врсте стручне спреме потребне за обављање послова одређеног радног места, па и за послове инспектора у Сектору пореске полиције.

Уставни суд је донео:

РЕШЕЊЕ

Не прихвата се иницијатива за покретање поступка за утврђивање неуставности и незаконитости Акта о унутрашњој организацији, делокругу, организационим јединицама и систематизацији радних места у Пореској управи у саставу Министарства финансија и економије, од 20. фебруара 2003. године.

Уставном суду Републике Србије поднета је иницијатива за покретање поступка за утврђивање неуставности и незаконитости Акта о унутрашњој организацији и систематизацији радних места у пореској управи у

делу у коме су утврђени услови у погледу врсте стручне спреме за обављање послова пореског инспектора. Подносилац иницијативе је навео да се, прописивањем правног или економског факултета као једног од услова за обављање послова инспектора, лица са завршеним факултетом за менаџмент доводе у неравноправан положај, јер не могу конкурисати за обављање наведених послова.

У одговору доносиоца акта на наводе из иницијативе, истакнуто је, поред осталог, да је оспорени акт донео Министар финансија на основу Закона о пореском поступку и пореској администрацији. Како се надлежност Пореске управе односи на поступак утврђивања, наплате и контроле јавних прихода, у одговору је указано на чињеницу да је за обављање послова пореског инспектора као посебан услов у погледу школске спреме предвиђен економски или правни факултет, односно средња стручна спрема економског смера.

Уставни суд је утврдио да је Актом о унутрашњој организацији и систематизацији радних места у Пореској управи, уређен начин организовања унутрашњих организационих јединица, њихов број, структура, мрежа, делокруг рада, начин руковођења организационим јединицама и укупан број радних места, посебна знања и способности за поједина радна места и број извршилаца у Пореској управи. За обављање послова инспектора у Сектору Пореске полиције као услов у погледу стручне спреме предвиђена је висока стручна спрема правног, економског или информатичког смера.

Према члану 94. став 5. Устава Републике Србије, законом се уређује организација и надлежност министарстава, органа управе у њиховом саставу и посебних организација. На основу члана 167. ст 1. и 4. Закона о пореском поступку и пореској администрацији ("Службени гласник РС", број 80/02, 84/02, 23/03, 70/03 и 55/04), Пореском управом руководи директор, а министар финансија и економије на предлог директора Пореске управе, поред осталог уређује унутрашњу организацију и систематизацију радних места у Пореској управи, којом се прописују посебна знања и способности за поједина радна места.

Полазећи од изложеног, Уставни суд је оценио да је министар финансија и економије био Уставом и законом овлашћен за доношење оспореног акта, и да тим актом пропише услове у погледу врсте стручне спреме потребне за обављање послова одређеног радног места, па и послова инспектора у Сектору пореске полиције.

Наводи подносиоца иницијативе да су одређени факултети дискриминисани у односу на правни и економски факултет приликом прописивања услова за обављање послова пореског инспектора, по оцени Уставног суда, нису од значаја за оцењивање уставности и законитости оспореног акта, имајући у виду да је министар финансија и економије законом овлашћен да Актом о унутрашњој организацији и систематизацији одреди и врсту школске спреме као један од услова за обављање наведених послова.

На основу члана 47. тачка 3) Закона о поступку пред Уставним судом и правном дејству његових одлука ("Службени гласник РС", бр. 32/91 и 67/93), Уставни суд је решио као у изреци.

Решење Уставног суда
ГУ-248/2003 од 22.04.2004.

С обзиром да су у току поступка оспорени општи акти усаглашени с Уставом и законом стекли су се услови да се поступак обустави.

Уставни суд је донео:

РЕШЕЊЕ

1. Обуставља се поступак за утврђивање неуставности и незаконитости Статута о изменама и допунама Статута Републичког центра за таленте из Београда број 42/03 од 12. септембра 2001. године и Пословника о раду и одлучивању Скупштине Републичког центра за таленте из Београда број 41/2 од 12. септембра 2001. године.

2. Одбацује се иницијатива за покретање поступка за утврђивање неуставности и незаконитости: Одлуке број 41/3 којом се конституише Скупштина Републичког центра за таленте; Одлуке број 41/5 о разрешењу чланова досадашњег сазива Управног одбора Републичког центра за таленте; Одлуке број 41/6 о разрешењу чланова досадашњег сазива Надзорног одбора Републичког центра за таленте; Одлуке број 41/7 о разрешењу дужности досадашњег директора и заменика директора Републичког центра за таленте; Одлуке број 41/8 о именовању новог сазива Управног одбора Републичког центра за таленте; Одлуке број 41/9 о именовању чланова новог сазива Надзорног одбора Републичког центра за таленте и Одлуке број 41/10 о именовању директора Републичког центра за таленте од 12. септембра 2001. године.

Уставном суду Републике Србије поднета је иницијатива за покретање поступка за утврђивање неуставности и незаконитости аката наведених у тач. 1. и 2. изреке. По мишљењу подносилаца иницијативе оспорена акта су у супротности са чл. 15, 16, 24, 25, 26 и 27. Закона о јавним службама и Статутом Републичког центра за таленте. Наиме, конституисањем Скупштине, која није предвиђена ни законом ни статутом као орган управљања и доношењем оспорених одлука повређен је закон. Надлежни орган у вршењу надзора над законитошћу рада није утврђивао нити утврдио да Републички центар за таленте не испуњава законом прописане услове за рад или да не остварује законом утврђене циљеве и задатке, нити је покренут поступак редовне ликвидације у складу са законом, па није било ни законских услова за конституисање Скупштине.

У одговору Републичког центра за таленте из Београда наводи се да је Центар за развој научно-технолошког стваралаштва младих Србије оснивач Републичког центра за таленте и да је 12. октобра 2001. године одржана Скупштина оснивача на којој су донете одлуке о измени оснивачког акта и именовању и разрешењу органа управљања Републичког центра за таленте, а одлуке Скупштине Републичког центра за таленте од 12. септембра 2001. године нису произвеле никакво правно дејство. Поред тога је наведено да је бивши оснивач Републичког центра за таленте Центар за развој научно-техничког стваралаштва младих Србије из Београда брисан из регистра друштвених организација, а да је Закључком Владе Републике Србије утврђено да су средства која користи Републички центар за таленте у целини у државној

својини о чему је закључен посебан Споразум и да је у току усаглашавање општих аката са новонасталом ситуацијом.

Уставни суд је утврдио да је 12. септембра 2001. године Управни одбор Републичког центра за таленте донео оспорени Статут о изменама и допунама Статута Републичког центра за таленте који је заведен код Регионалног центра за таленте у Крагујевцу под бројем 42/03. Овим Статутом о изменама и допунама Статута је, поред осталог, предвиђена Скупштина као орган Републичког центра за таленте. Скупштина Републичког центра за таленте донела је 12. септембра 2001. године оспорену Одлуку којом се конституише Скупштина и врши избор председника и подпредседника Скупштине. Ова Одлука је заведена у Регионалном центру за таленте у Крагујевцу под бројем 41/3. Пословник о раду и одлучивању Скупштине Републичког центра за таленте који је заведен у Регионалном центру за таленте у Крагујевцу под бројем 42/2 донела је 12. септембра 2001. године Скупштина Регионалног центра за таленте. Истог дана 12. септембра 2001. године Скупштина Републичког центра за таленте донела је оспорене одлуке које су заведене у Регионалном центру за таленте у Крагујевцу под бр. 41/5, 41/6, 41/7, 41/8, 41/9 и 41/10, а односе се на разрешење досадашњих чланова органа Републичког центра за таленте (Управног одбора, Надзорног одбора, директора и заменика директора) и именовању чланова нових органа и директора.

Скупштина Центра за развој научно-техничког стваралаштва младих Србије, као оснивач Републичког центра за таленте, донела је 12. октобра 2001. године Одлуку о изменама и допунама Одлуке о оснивању Републичког центра за таленте (којом није предвиђена скупштина као орган овог Центра) и одлуке о разрешењу досадашњег Управног одбора, Надзорног одбора и директора и заменика директора као и одлуке о именовању новог Управног одбора, Надзорног одбора и директора Републичког центра за таленте.

Управни одбор Републичког центра за таленте донео је 12. октобра 2001. године Статут о изменама и допунама Статута Републичког центра за таленте број 01-04-468/7. Овај Статут не садржи одредбе као оспорени Статут од 12. септембра 2001. године и не предвиђа Скупштину као орган Републичког центра за таленте, те је за оспорени Пословник о раду и одлучивању и оспорену Одлуку о конституисању Скупштине Републичког центра за таленте престао правни основ.

Коначним Решењем Министарства унутрашњих послова, Секретаријата у Београду, Управе пограничне полиције, за странце и управне послове број 212-1-75/02 од 8. новембра 2002. године брисан је из регистра друштвених организација Центар за развој научно-техничког стваралаштва младих Србије.

Влада Републике Србије Закључком 05 број 46-2274/2003 од 24. априла 2003. године утврдила је да су средства која користи Републички центар за таленте у целини у државној својини. Према Споразуму о уделу државне својине у средствима које користи Републички центар за таленте, који је саставни део Закључка, Република Србија преузима оснивачка односно управљачка права сразмерно уделу државног капитала утврђеног овим споразумом, а тај део износи 100% средстава. Према наведеном Споразуму Републички центар за таленте је дужан да усклади са законом своје акте и пословање.

Следи да оспорени акти који су донети 12. септембра 2001. године нису произвели дејство и престали су да важе 12. октобра 2001. године доношењем нових аката којима се уређује материја која је била предмет регулисања оспорених аката, а у међувремену у току 2003. године је извршена промена оснивача Републичког центра за таленте.

По оцени Уставног суда с обзиром на то да су у току поступка оспорени општи акти (Статут и Правилник) усаглашени с Уставом и законом стекли су се услови да се поступак обустави на основу члана 25. став 1. Закона о поступку пред Уставним судом и правном дејству његових одлука ("Службени гласник РС", бр. 32/91 и 67/93).

По оцени Уставног суда оспорене одлуке о конституисању Скупштине и разрешењу и именовану органа Републичког центра за таленте из тачке 2. изреке Одлуке нису општа правна акта која подлежу уставно-судској контроли према члану 125. Устава Републике Србије.

На основу изложеног и члана 19. став 1. тачка 4), члана 25. став 1. и члана 47. тачка 4) Закона о поступку пред Уставним судом и правном дејству његових одлука Уставни суд је одлучио као у изреци.

Решење Уставног суда
IY-220/2001 од 19.02.2004.

Оспореним Правилником се, сагласно законским овлашћењима, ближе одређује круг корисника пореске мере изузимања од плаћања пореза на примања по основу стипендије и кредита ученика и студената.

Уставни суд је донео:

РЕШЕЊЕ

Не прихвата се иницијатива за покретање поступка за утврђивање незаконитости одредаба члана 7. став 1. и члана 8. Правилника о остваривању права на пореска изузимања за примања по основу помоћи због уништења или оштећења имовине, организоване социјалне и хуманитарне помоћи, стипендија и кредита ученика и студената, хранарина спортиста аматера и права на пореско ослобођење за примања по основу солидарне помоћи за случај болести ("Службени гласник РС", број 31/01).

Иницијативом Савеза рачуновођа и ревизора Србије затражена је оцена законитости одредаба члана 7. став 1. и члана 8. Правилника наведеног у изреци. По мишљењу иницијатора, одредба члана 8. тачка 2. Правилника, којом је прописано да се право на пореско изузимање по основу стипендије и кредита не може остварити за стипендије и кредите који се исплаћују ученицима који похађају основну школу (обавезно основно образовање), несагласна је одредби члана 9. став 1. тачка 12. Закона о порезу на доходак грађана ("Службени гласник РС", бр. 24/01 и 80/02), којом је утврђено да се не плаћа порез на доходак грађана на примања остварена по основу стипендија и кредита ученика и студената - у месечном износу до 3.000 динара.

Министарство финансија Републике Србије, у одговору истиче да се одредбом члана 9. став 1. тачка 12) Закона о порезу на доходак грађана не дефинише појам стипендија и кредита ученика и студената, с обзиром да то и није предмет уређења пореског закона, већ Закона о ученичком и студентском стандарду ("Службени гласник РС", бр. 81/92, 49/93, 53/93, 67/93 и 48/94), који појам стипендија и кредита везује само за редовне ученике средњих школа, те се оспореном одредбом члана 8. тачка 2. Правилника само "декларише законско уређење тог питања".

Оспореном одредбом члана 7. Правилника предвиђено је да се пореско изузимање на примања по основу стипендија и кредита остварује до законом прописаног износа за стипендије и кредите који се ученицима средњих школа и студентима виших школа и факултета исплаћују по уговору: 1) у складу са законом којим се уређује ученички стандард у Републици Србији; 2) од стране давалаца, у чију делатност, поред осталог, спада и стимулисање, односно помоћ у школовању ученика и студената (државне организације и институције, невладине организације, добротворне и друге организације, фондације, фондови, задужбине и др.); 3) од стране предузећа и других правних лица, односно предузетника, у функцији решавања и обезбеђивања њихових кадровских потреба, док се оспореном одредбом члана 8. утврђује да се право на пореско изузимање по основу кредита не може остваривати за стипендије и кредите који се исплаћују: 1) лицима која су запослена код даваоца стипендија или кредита; 2) ученицима који похађају основну школу (обавезно основно образовање).

Законом о ученичком и студентском стандарду одређено да је ученички и студентски стандард организована делатност којом се стварају материјални и други услови за стицање образовања, ради обезбеђивања кадровских потреба друштва (члан 1. став 1.), док је чланом 10. Закона прописано да право на ученички кредит имају редовни ученици средњих школа који се школују за дефицитарна занимања, на основу конкурса и који имају закључен уговор са предузећем или устаном о коришћењу кредита (став 1.), да листу дефицитарних занимања утврђује Влада Републике Србије (став 2), те да право на ученичку стипендију имају редовни ученици средњих школа који постигну одличан успех током школовања, на основу конкурса (члан 12. став 1).

Одредбом члана 32. Устава Републике Србије утврђено је да је школовање сваком доступно под једнаким условима (став 1.), да је основно школовање обавезно (став 2.), као и да за редовно школовање које се финансира из јавних прихода, грађани не плаћају школарину (став 3.), док је одредбом члана 68. став 1. одређено да средства за остваривање Уставом зајемчених права грађана и законом утврђеног општег интереса у областима здравствене заштите, социјалне заштите, борачке и инвалидске заштите, друштвене бриге о деци и других облика социјалне сигурности, образовања, науке, културе, као и у другим областима које су утврђене законом, обезбеђују се у буџету Републике Србије, а одредбом члана 72. став 1. тачка 6. прописано је да Република Србија, између осталог, уређује и обезбеђује систем у области образовања.

По оцени Уставног суда, оспорене одредбе Правилника нису у несагласности са одредбом члана 9. став 1. тачка 12) Закона о порезу на доходак грађана, према којој се порез на доходак грађана не плаћа на примања остварена по основу стипендија и кредита ученика и студената. Наведена одредба Закона израз је пореске политике која се остварује кроз изузимање одређених примања

од опорезивања. Одређивање круга лица у области ученичког и студентског стандарда, чија су примања, на основу наведене одредбе Закона о порезу на доходак грађана, изузета од опорезивања, у оспореним одредбама Правилника извршено је сагласно Закону о ученичком и студентском стандарду. Наиме, Правилником се, сагласно одредбама наведених закона, само ближе одређује круг корисника ове пореске мере.

Целисходност пореске политике и мера које су прописане у циљу остваривања те политике, Уставни суд није надлежан да оцењује, сагласно одредби члана 125. Устава Републике Србије.

На основу изложеног и члана 47. став 1. тачка 3) Закона о поступку пред Уставним судом и правном дејству његових одлука ("Службени гласник РС", бр. 32/91 и 67/93), Уставни суд је одлучио као у изреци.

Решење Уставног суда
ГУ-24/2004 од 20.05.2004.

Решење о покретању поступка за разрешење судије представља акт покретања поступка којим се не одлучује мериторно о предмету поступка, док је могућност за подношење приговора предвиђена против решења о удаљењу судије, чиме је обезбеђено Уставом зајемчено право на правну заштиту

Уставни суд је донео:

РЕШЕЊЕ

Не прихвата се иницијатива за покретање поступка за утврђивање неуставности одредбе члана 14. став 3. Пословника Великог персоналног већа ("Службени гласник РС", број 41/2003).

Уставном суду Републике Србије поднета је иницијатива за покретање поступка за оцењивање уставности члана 14. став 3. Пословника наведеног у изреци, којом је одређено да се против решења о покретању поступка за разрешење судије не може уложити приговор. Оспорена одредба је, према наводима иницијатора, у супротности с одредбом члана 22. став 2. Устава Републике Србије, према којој је свакоме зајемчено право на жалбу или друго правно средство против одлуке којом се решава о његовом праву или на закону заснованом интересу.

У одговору Врховног суда, као доносиоца оспореног Пословника, наведено је да оспорена одредба члана 14. став 3. Пословника није у супротности с одредбама Закона о судијама ("Службени гласник РС", бр. 63/2001, 42/2002, 60/2002, 17/2003, 25/2003, 27/2003, 29/2004, 35/2004 и 44/2004), на основу којих је предметни подзаконски акт донет, као ни са одредбом члана 22. став 2. Устава Републике Србије, с обзиром да се решењем Великог персоналног већа из члана 14. став 1. Пословника само покреће поступак за разрешење судије, али се њиме не решава о праву судије или о неком његовом интересу заснованом на закону.

У поступку пред Уставним судом утврђено је да је Пословником, поред осталог, уређен и поступак за разрешење судије и прописано да поступак покреће председник суда, председник непосредно вишег суда или председник Врховног суда Србије, као и да, ако у року од 30 дана од дана покретања поступка, веће не донесе одлуку о утврђивању разлога за разрешење, одлуку ће донети Општа седница у наредном року од 30 дана, а члановима већа престаје мандат (члан 13.). Одредбом члана 14. ст. 1. и 2. Пословника предвиђено је да решење о покретању поступка мора бити образложено и да се доставља Већу и судији чије се разрешење тражи, док је оспореним ставом 3. овог члана предвиђено да се против овог решења не може уложити приговор.

Чланом 12. Устава Републике Србије утврђено је да се слободe и права остварују, а дужности испуњавају на основу Устава, осим кад је Уставом предвиђено да се услови за остваривање појединих слобода и права утврђују законом, као и да се обезбеђује судска заштита слобода и права зајемчених и признатих Уставом (ст. 1. и 4.). Одредбом члана 22. Устава предвиђено је да, свако има право на једнаку заштиту својих права у поступку пред судом, другим државним органом или било којим органом или организацијом, као и да је свакоме зајемчено право на жалбу или друго правно средство против одлуке којом се решава о његовом праву или на закону заснованом интересу (ст. 1. и 2.).

Сагласно одредби члана 73. став 1. тачка 10. Устава, Народна скупштина, бира и разрешава председника и судије Врховног суда и других судова. Одредбом члана 101. ст. 3. и 4. Устава, утврђено је да судија не може бити разрешен дужности, осим кад је осуђен за кривично дело на безусловну казну затвора од најмање шест месеци или за кажњиво дело које га чини неподобним за вршење судијске функције, кад нестручно и несавесно обавља судијску функцију или кад трајно изгуби радну способност за вршење судијске функције, као и да Врховни суд, у складу са законом, утврђује постојање разлога за престанак судијске функције, односно за разрешење судије, и о томе обавештава Народну скупштину.

Одредбом члана 36. Закона о судијама предвиђено је да се у Врховном суду установљава Велико персонално веће и да одлучује о законом одређеним питањима положаја судија, а одредбом члана 9. Закона, да судију и председника суда бира и о престанку њихове дужности одлучује Народна скупштина (став 1.). Одредбом члана 12. Закона, предвиђено је да се судија удаљује са дужности кад му је одређен притвор, као и да судија може бити удаљен са дужности кад је покренут поступак за његово разрешење или кривични поступак за дело због кога може бити разрешен. Према члану 15. став 1. Закона на одлуку о удаљењу, судија има право приговора Великом персоналном већу, у року од три дана.

Одредбом члана 58. ст. 1. и 2. Закона о судијама, утврђено је да Велико персонално веће може у поступку за разрешење, због несавесног или нестручног вршења дужности судији изрећи меру упозорења или меру уклањања из суда, од једног месеца до једне године, на коју судија има право приговора Општој седници, у року од осам дана, док, сагласно одредби члана 59. Закона, судија има право да одмах буде обавештен о разлозима за покретање поступка, да се упозна с предметом и пратећом документацијом, током поступка и извештајем судије известиоца и да сам или преко заступника пружи

објашњења и доказе за своје тврдње, које може усмено да изложи пред Великим персоналним већем и Општом седницом.

Полазећи од изнетог, Уставни суд је утврдио да решење о покретању поступка за разрешење судије представља акт покретања поступка којим се не одлучује мериторно о предмету поступка, већ отвара процесна могућност за прикупљање чињеница од значаја за доношење одлуке о постојању разлога за разрешење судије. Када је реч о последицама по радноправни статус судије за чије је разрешење поступак покренут, по оцени Уставног суда обезбеђена је одговарајућа правна заштита. Наиме, у одредбама чл. 12. и 58. Закона о судијама, које предвиђају могућност доношења решења о удаљењу судије, услед покретања поступка за његово разрешење, обезбеђено је право на приговор на та решења, из чега произлази да се оспореном одредбом члана 14. став 3. Пословника не дира у уставно право на правну заштиту, зајемчено одредбом 22. Устава Републике Србије.

На основу изложеног и члана 47. тачка 3) Закона о поступку пред Уставним судом и правном дејству његових одлука ("Службени гласник РС", бр. 32/91 и 67/93), Уставни суд је одлучио као у изреци.

Решење Уставног суда
IY-194/2004 од 15.07.2004.

Прописивање да дневница не припада лицима којима је вршење службених послова ван места свог редовног запослења утврђено актом о систематизацији, осим возачима који, по потреби службе, на писмени налог старешине органа иду на службено путовање није несагласно са Уставом и законом.

Уставни суд је донео:

РЕШЕЊЕ

Не прихвата се иницијатива за покретање поступка за утврђивање неуставности и незаконитости одредаба члана 1. тачке 1. ст. 2. и 3. Одлуке о изменама Одлуке о накнадама и другим примањима именованих, постављених и запослених лица у покрајинским органима, организацијама, службама и дирекцијама ("Службени лист АПВ", број 16/02).

Уставном суду Републике Србије поднета је иницијатива за покретање поступка за оцењивање уставности и законитости одредаба Одлуке наведене у изреци. Иницијатор истиче да је оспореном одредбом члана 1. тачка 1. став 2. Одлуке неовлашћено укинута право на дневницу запосленима којима је вршење службених послова ван места редовног запослења утврђено актом о систематизацији. Имајући у виду да се услови и начин остваривања појединих права грађана утврђују законом, као и да је право запослених на накнаду трошкова за време проведено на службеном путу предвиђено одредбом члана 89. став 1. Закона о раду ("Службени гласник РС", бр. 70/01 и 73/01), иницијатор сматра да доносилац оспорене Одлуке није могао својим општим актом да укине наведено право. Оспореном одредбом Одлуке повређена је, по мишљењу иницијатора, и одредба члана 41. став 2. тачка 2) Општег колективног уговора

("Службени гласник РС", бр. 22/97, 21/98, 53/99, 12/00 и 31/01), којом је предвиђено право запослених на дневнице за службено путовање у земљи. Подносилац иницијативе истиче да су оспореном Одлуком инспектори доведени у неравноправан положај у односу на друга лица запослена у покрајинским органима управе која остварују право на дневницу што је противно одредбама члана 13. Устава Републике Србије.

Извршно веће АП Војводине је у одговору истакло да је оспорена Одлука престала да важи 8. маја 2003. године када је ступила на снагу Одлука о накнадама и другим примањима именованих, постављених и запослених лица у покрајинским органима, организацијама, службама и дирекцијама ("Службени лист АПВ", број 6/2003). Доносилац оспореног акта истиче да запослена лица остварују право на одговарајуће накнаде за исхрану у току рада и за исхрану на службеном путу, сагласно одредбама Одлуке о платама именованих, постављених и запослених лица у покрајинским органима, организацијама, службама и дирекцијама ("Службени лист АПВ", број 6/2003) и Општег колективног уговора. С обзиром на изнето, доносилац оспореног акта сматра да дневнице припадају само запосленима који су упућени да обаве одређени службени посао ван места свог редовног запослења. Признавање права на дневницу запосленима којима је вршење службених послова ван места редовног запослења утврђено актом о систематизацији представљало би, по мишљењу Извршног већа АП Војводине, исплату наведене накнаде у двоструком износу.

Уставни суд је утврдио да је оспорену Одлуку донело Извршно веће Аутономне Покрајине Војводине 2. октобра 2002. године, позивом на одредбе чл. 89., 90. и 117. Закона о раду ("Службени гласник РС", бр. 70/01 и 73/01) и одредбе члана 25. став 1. Одлуке о организацији и начину рада Извршног већа Аутономне Покрајине Војводине ("Службени лист АПВ", бр. 10/92, 12/92, 1/95 и 3/02).

Сагласно одредби члана 21. Одлуке о накнадама и другим примањима именованих, постављених и запослених лица у покрајинским органима, организацијама, службама и дирекцијама ("Службени лист АПВ", број 6/03), даном њеног ступања на снагу, тј. 8. маја 2003. године, престала је да важи оспорена Одлука.

Чланом 109. став 1. тачка 5. Устава прописано је да аутономна покрајина, преко својих органа, образује органе, организације и службе аутономне покрајине и уређује њихову организацију и рад.

Одредбом члана 63. Закона о утврђивању одређених надлежности аутономне покрајине ("Службени гласник РС", бр. 6/02), утврђено је да ће аутономна покрајина својим прописом утврдити организацију и делокруг покрајинских органа у року од месец дана од дана ступања на снагу овог закона.

Чланом 3. Одлуке о изменама и допунама Одлуке о организацији и начину рада Извршног већа Аутономне Покрајине Војводине ("Службени лист АПВ", број 3/02), измењен је члан 25. став 2. Одлуке о организацији и начину рада Извршног већа Аутономне Покрајине Војводине ("Службени лист АПВ", бр. 10/92, 12/92 и 1/95) и утврђено је да се одлуком Извршног већа уређује, поред осталог, начин утврђивања плата, додатака, накнада и осталих примања за именована, постављена и запослена лица у покрајинским органима.

С обзиром на изнето, Уставни суд је утврдио да је Извршно веће АП Војводине донело оспорену Одлуку у границама овлашћења утврђених Уставом, Законом и Одлуком о организацији и начину његовог рада.

Оспореном одредбом члана 1. тачка 1. став 2. Одлуке утврђено је да дневница не припада лицима којима је вршење службених послова ван места свог редовног запослења утврђено актом о систематизацији, док је оспореном одредбом тачке 1. став 3. наведеног члана Одлуке прописано да возачи који по потреби службе на писмени захтев старешине органа, а по налогу овлашћеног лица иду на службено путовање, остварују право на дневницу.

Увидом у приложене Правилнике о унутрашњој организацији и систематизацији радних места у покрајинском секретаријату за енергетику и минералне сировине број 021-00001/2002; у покрајинском секретаријату за образовање и културу број 106-021-00014/2003-03 и у Служби за опште и заједничке послове покрајинских органа број 021-00001/2002, Уставни суд је утврдио да наведеним Правилницима није прописано да инспектори и возачи врше службене послове ван места свог редовног запослења.

Одредбама члана 12. ст. 1. и 2. Устава Републике Србије утврђено је да се слобода и права остварују, а дужности испуњавају на основу Устава, осим кад је Уставом предвиђено да се услови за остваривање појединих слобода и права утврђују законом, као и да се законом може прописати начин остваривања појединих слобода и права кад је то неопходно за њихово остваривање.

Чланом 89. став 1. Закона о раду ("Службени гласник РС", бр. 70/01 и 73/01) прописано је да запослени има право, поред осталог, и на накнаду трошкова за време проведено на службеном путу у земљи, у висини утврђеној општим актом или уговором о раду

Према одредби члана 41. став 2. тачка 2) Општег колективног уговора ("Службени гласник РС", бр. 22/97, 21/98, 53/99, 12/00 и 31/01), ако није на други начин обезбеђено подмирење повећаних трошкова који су у функцији извршења послова, а који имају карактер пословних расхода, послодавац је дужан да запосленом обезбеди накнаду за исхрану на службеном путу (дневнице за службено путовање у земљи)-у висини од 5% просечне месечне зараде по запосленом у привреди Републике, према последњем објављеном податку републичког органа надлежног за послове статистике, с тим што се путни трошкови признају у целини према приложеном рачуну, а трошкови ноћења до износа цене у хотелу "А" или "Б" категорије.

Из наведених одредаба Закона о раду и Општег колективног уговора произлази, по оцени Суда, да је послодавац овлашћен да, узимајући у обзир природу послова и радних задатака одређеног радног места, утврди који су то послови чије се обављање ван места редовног запослења сматрају службеним путовањем и за које би запослена лица остварила право на одговарајућу дневницу.

С обзиром на изнето Уставни суд је оценио да оспореним одредбама Одлуке није повређено начело о једнакости грађана у правима и дужностима из члана 13. Устава, јер се услови под којима се могло остварити право на накнаду трошкова, прописани Одлуком, подједнако односе на сва лица запослена у покрајинским органима, организацијама, службама и дирекцијама. Оцена уставности и законитости оспорених одредаба Одлуке у односу на Општи колективни уговор, као и оцена примене оспорене Одлуке, није у надлежности Уставног суда, која је утврђена чланом 125. Устава.

На основу изложеног и члана 23. став 3. и члана 47. тачка 3) Закона о поступку пред Уставним судом и правном дејству његових одлука

("Службени гласник РС", бр. 32/91 и 67/93), Уставни суд је одлучио као у изреци.

Решење Уставног суда
ГУ-447/2003 од 11.03.2004.

С обзиром да су одређене обавезе емитера у време предизборне кампање прописане законом, доносилац оспореног упутства није прекорачио законска овлашћења, прописујући одређена правила поступања појединих и свих емитера у предизборној кампањи

Уставни суд је донео:

О Д Л У К У

1. Одбија се предлог за утврђивање незаконитости Опште обавезујућег упутства радио и телевизијским станицама (емитерима) за понашање у предизборној кампањи за парламентарне изборе 2003. године, које је донео Савет Републичке радиодифузне агенције 1. децембра 2003. године.

2. Одбацује се захтев за обуставу извршења појединачног акта или радње донетих на основу Упутства из тачке 1.

Пред Уставним судом Републике Србије покренут је поступак за оцену законитости Упутства наведеног у изреци. Предлагач наводи да оспорено Упутство није сагласно са Законом о радиодифузији јер је донето пре давања сагласности Народне скупштине Републике Србије на статут Агенције којим се уређује начин објављивања општих аката и садржина печата Агенције. Из тог разлога, по мишљењу предлагача, правни субјективитет Агенције, до ступања на снагу Статута, ограничен је на радње неопходне за почетак рада Агенције. Такође, сматра да је Савет Републичке радиодифузне агенције доношењем оспореног Упутства преузео овлашћења представника Јавног предузећа РТС, Владе Републике Србије, политичких странака које имају посланике у Народној скупштини и надзорног одбора, која су прописана одредбама члана 5, чл. 48. до 51. и чл. 99. и 100. Закона о избору народних посланика, који је када се ради о избору народних посланика *lex specialis* у односу на Закон о радиодифузији. Предложио је да Суд донесе привремену меру којом ће обуставити примену оспореног Упутства.

Републичка радиодифузна агенција у одговору наводи да је Агенција основана Законом о радиодифузији, да је на основу Закона стекла својство правног лица и да је одредбом члана 116. став 6. Закона прописано да почиње са радом даном конституисања Савета и да, према томе, статут није "највиши акт" Агенције. Истиче да је одредбом члана 12. став 5. Закона прописано да Агенција доноси опште обавезујућа упутства ради ближег уређивања питања која се односе на садржај програма, независно од праксе емитера, да се та упутства према одредби члана 12. став 7. Закона објављују и да је је Савет оспорено Упутство објавио у дневном листу "Политика" од 5. децембра 2003. године, кроз саопштење које су пренели сви главни електронски и већина штампаних медија и на интернет сајту Агенције. Наводи да Агенција

на основу члана 8. став 1. тачка 6. Закона врши надзор над радом емитера, да надзор на основу члана 13. Закона врши стално и да одржавање парламентарних избора не може бити основ за стављање ван снаге Законом утврђене обавезе и права Агенције. Полазећи од тога да надзорни одбор, према Закону о избору народних посланика, није образован за изборе одржане 28. децембра 2003. године, Агенција није ни имала од кога да "преузме" овлашћења прописана тим Законом, а према тумачењу Републичке изборне комисије Агенција је била овлашћена да врши надзор над радом емитера у току одржавања избора. Сматра да предлог за доношење привремене мере нема правног основа с обзиром да је време примене Упутства истекло 28. децембра 2003. године и да Агенција на основу тог акта није ни предузимала никакве правне радње.

Уставни суд је утврдио да оспорено Упутство садржи одређена правила понашања емитера у предизборној кампањи за парламентарне изборе 2003. године која се односе на: јавни радиодифузни сервис (РТС) и радио и телевизијске станице локалних и регионалних заједница (општинске и градске станице); комерцијалне радио и телевизијске станице и све радио и телевизијске станице (емитере), као и Законом одређена овлашћења Агенције. Престало је да важи 28. децембра 2003. године.

Републичка радиодифузна агенција основана је Законом о радиодифузији ("Службени гласник РС", број 42/2002), као самостална односно независна организација која врши јавна овлашћења у складу са Законом и прописима донетим на основу тог Закона (члан 6.). Одредбама члана 7. Закона прописано је да Агенција има својство правног лица и да је орган Агенције Савет који доноси све одлуке о питањима из њене надлежности. Према члану 12. Закона опште обавезујуће упутство Агенција доноси ради ближег уређивања одређених питања која се односе на садржај програма, независно од постојеће праксе емитера и оно се објављује на начин предвиђен статутом Агенције. Одредбама члана 33. Закона прописано је да Савет доноси статут Агенције на који сагласност даје Народна скупштина Републике Србије и да општа акта Савет доноси двотрећинском већином гласова укупног броја чланова. Одредбама члана 116. Закона прописано је да ће се Савет Агенције конституисати у року од 15 дана од дана избора чланова Савета (став 1) и да Агенција почиње са радом даном конституисања Савета (став 6.).

Из наведених одредаба Закона произлази да је Агенција основана Законом, да има својство правног лица по самом Закону и да почиње са радом од дана конституисања Савета.

Законом су прописани и надлежност Савета за доношење опште обавезујућих упутстава, поступак доношења тих аката, као и обавеза њиховог објављивања.

По оцени Суда, из наведених и других одредаба Закона о радиодифузији следи да доношење и ступање на снагу статута којим се уређује начин објављивања општих аката и садржина печата Агенције није услов који искључује могућност да Савет Агенције, као орган утврђен Законом, доноси и објављује акте из своје надлежности одређене Законом.

Одредбом члана 120. Устава утврђено је да општи акт ступа на снагу најраније осмог дана од дана објављивања, осим ако, из нарочито оправданих разлога, није предвиђено да раније ступи на снагу. Устав, према наведеној одредби, као услов за ступање на снагу општег акта утврђује обавезу његовог објављивања, а Агенција је оспорено Упутство објавила на више

начина (у дневном листу "Политика" од 5. децембра 2003. године, на интернет сајту др.) и тиме га учинила доступним емитерима на које се односи. Објављивање оспореног акта пре ступања на снагу статута, по оцени Суда, није несагласно са Законом, с обзиром да је одредбом члана 12. став 7. Закона прописано да се ти акти објављују, а статутом се, према наведеној одредби Закона, уређује начин њиховог објављивања. У том смислу, објављивање оспореног Упутства, а да претходно није одређен начин његовог објављивања, по оцени Суда, може се поставити као питање сагласности општег акта Агенције са статутом, што Уставни суд на основу члана 125. Устава није надлежан да оцењује.

Оспорено упутство донето је на основу члана 12. Закона о радиодифузији, којим је прописано овлашћење Агенције да доноси општеобавезујућа упутства за емитере ради ефикасног спровођења радиодифузне политике у Републици Србији. Одредбама члана 3. Закона одређена су начела за регулисање односа у области радиодифузије, која се, поред осталог, односе на пуну афирмацију грађанских права и слобода, а посебно слободе изражавања и плурализма мишљења. Одредбама члана 21. Закона прописано је да се Агенција стара да програми емитера не садрже информације којима се подстиче дискриминација, мржња или насиље против лица или групе лица због различите политичке опредељености или због припадања или неприпадања некој раси, вери, нацији и др.. Чланом 68. Закона прописане су опште обавезе емитера у односу на програмске садржаје, а према одредби члана 78. тачка 6) Закона, носиоци јавног радиодифузног сервиса дужни су да у време предизборне кампање обезбеде бесплатно и равномерно емитовање промоције политичких странака, коалиција и кандидата који имају прихваћене изборне листе на одговарајућим изборима. Закон забрањује рекламирање политичких организација ван предизборне кампање, а у току предизборне кампање емитери су обавезни да регистрованим политичким странкама, коалицијама и кандидатима обезбеде једнаку заступљеност (члан 106. и члан 109. став 3. Закона). Закон забрањује политичким странкама и другим политичким организацијама да буду спонзори радиодифузних програма (члан 110. став 2.), и забрањује спонзорисање вести или програма који се баве актуелним политичким догађајима (члан 112. став 2.). Републичка радиодифузна агенција, на основу члана 8. став 1. тач. 2. и 6. Закона, врши контролу и стара се о доследној примени одредаба Закона о радиодифузији и врши надзор над радом емитера, а контрола рада емитера, према члану 10. Закона, обухвата контролу рада у погледу доследне примене и афирмисања начела на којима се заснива регулисање односа у области радиодифузије и у извршавању других обавеза које емитери имају по одредбама тог Закона.

Законом о избору народних посланика ("Службени гласник РС", бр. 35/2000, 57/2003, 72/2003 и 18/2004), прописано је право грађана да преко средстава јавног обавештавања буду обавештени о изборним програмима и активностима подносилаца изборних листа, као и о кандидатима са изборних листа и обавеза средстава јавног обавештавања да обезбеде равноправност у обавештавању о свим подносиоцима изборних листа и кандидата са тих листа (члан 5.); право подносилаца изборних листа да у јавним гласилима обавештавају грађане о програмима и активностима, као и о предложеним кандидатима (члан 48); обавеза организација које емитују радио и телевизијски програм, да од дана расписивања избора обезбеде представљање подносилаца

изборних листа и кандидата са тих листа (члан 49). Одредбама члана 51. Закона прописано је да се споразумом по два представника Јавног предузећа чији је оснивач Република, Владе Републике Србије и политичких странака које имају посланике у Народној скупштини, утврђује број и трајање емисија за представљање политичких странака, политичких организација, односно група грађана које намеравају да учествују на изборима и да средства јавног обавештавања уз учешће представника оснивача и подносилаца изборних листа, утврђују ближа правила за представљање подносилаца изборних листа, изборних програма и кандидата са изборних листа (члан 51). Општи надзор над поступцима политичких странака, кандидата и средстава јавног обавештавања, у току изборних активности, према одредбама члана 99. Закона спроводи надзорни одбор, а надлежности надзорног одбора одређене су одредбама члана 100. Закона, према којима Одбор, поред осталог, контролише поступање средстава јавног обавештавања у примени одредаба Закона које се односе на обезбеђивање равноправних услова за представљање подносилаца изборних листа и кандидата са изборних листа и др.

Из наведених одредаба закона, по оцени Суда, произлази да су одређене обавезе емитера у време предизборне кампање прописане и Законом о избору народних посланика и Законом о радиодифузији и да одговарајућу контролу рада емитера, према тим законима, врше и надзорни одбор, а стално, па и у време предизборне кампање и Републичка радиодифузна агенција.

Оспореним Упутством нису утврђени број и трајање емисија за представљање учесника избора, нити су утврђена ближа правила за представљање подносилаца изборних листа, изборних програма и кандидата са изборних листа из члана 51. Закона о избору народних посланика. Тим актом, по оцени Суда, прописана су одређена правила поступања појединих и свих емитера која се односе на садржај програма о предизборним активностима и извештавање о току избора, односно обавезе емитера које произлазе из одговарајућих одредаба Закона о радиодифузији. Контролу рада емитера у погледу доследне примене начела на којима се заснива регулисање односа у области радиодифузије и у извршавању других обавеза које емитери имају по одредбама тог Закона, надлежна је да врши Републичка радиодифузна агенција.

Наводи предлагача да за парламентарне изборе одржане 28. децембра 2003. године није образован надзорни одбор, да нису одређена ближа правила представљања политичких странака, број и време трајања предизборних емисија, да је Републичка изборна комисија одредила одговарајућу надлежност Републичке радиодифузне агенције у време одржавања тих избора, односе се на примену Закона о избору народних посланика, коју Уставни суд, на основу члана 125. Устава није надлежан да оцењује.

Захтев за доношење привремене мере за одлагање примене оспореног Упутства, Уставни суд је одбацио, с обзиром да је донео коначну одлуку.

Уставни суд је на основу члана 42. став 3. и члана 46. тачка 9) Закона о поступку пред Уставним судом и правном дејству његових одлука ("Службени гласник РС", бр. 32/91 и 67/93) одлучио као у изреци.

Републички завод за здравствено осигурање овлашћен је да општим актом ближе уреди начин и услове под којима се остварује коришћење здравствене заштите и друга права из здравственог осигурања.

Уставни суд је донео:

РЕШЕЊЕ

1. Не прихвата се иницијатива за покретање поступка за утврђивање неуставности чл. 2. и 3. и члана 4. поглавље III Упутства о ближим медицинским критеријумима за упућивање корисника здравствене заштите у стационарне здравствене организације за специјализовану рехабилитацију («Службени гласник СРС», бр.42/82, 54/83 и 7/ 86).

2. Не прихвата се иницијатива за покретање поступка за утврђивање неуставности чл. 31. до 38. Правилника о условима и начину остваривања права из здравственог осигурања («Службени гласник РС», број 44/99).

3. Одбацује се захтев за оцењивање уставности чл. 13. и 14. Одлуке о садржини и обиму здравствене заштите («Службени гласник РС», број 44/99).

4. Одбацује се иницијатива за покретање поступка за утврђивање неуставности Решења УП II-02/1 број:54. 1- 807/00 које је донео Републички завод за здравствено осигурање-Београд.

Уставном суду Републике Србије поднета је иницијатива за покретање поступка за оцену уставности одредаба аката наведених у тач. 1. до 3. изреке и Решења из тачке 4. изреке. Према наводима иницијатора, применом оспорених аката Републичког завода за здравствено осигурање, Београд, од стране првостепене и другостепене лекарске комисије образоване од стране тог Завода, ускраћено је његово право на здравствену рехабилитацију на терет средстава обавезног здравственог осигурања у установи за специјализовану рехабилитацију за лечење дијабетеса, које му припада на основу закона.

У одговору Републичког завода за здравствено осигурање на наводе из иницијативе, истиче се да су оспорени акти донети у оквиру и на основу овлашћења садржаних у Закону о здравственом осигурању ("Службени гласник РС", бр. 18/92, 26/93, 53/93, 67/93, 48/94, 25/96,46/98, 54/99, 29/01, 18/2002 и 80/2002).

У поступку пред Уставним судом утврђено је следеће:

Устав Републике Србије утврђује да свако има право на заштиту здравља као и да деца, труднице и стара лица имају право на здравствену заштиту из јавних прихода, кад то право не остварују по неком другом основу, а друга лица под условима утврђеним законом (члан 30.), да обавезним осигурањем, запослени, у складу са законом, обезбеђују себи право на здравствену заштиту и друга права за случај болести, права за случај трудноће, порођаја, смањења или губитка радне способности, незапослености и старости

и права на друге облике социјалног осигурања, а за чланове своје породице – право на здравствену заштиту, право на породичну пензију, као и друга права по основу социјалног осигурања (члан 40. став 1.), да средства за остваривање права по основу обавезног социјалног осигурања и за случај привремене незапослености обезбеђују запослени, други осигураници и послодавци, преко организације којом управљају осигураници и корисници, у складу са законом (члан 68. став 2.), да Република Србија уређује и обезбеђује систем у области социјалног осигурања и других облика социјалне сигурности као и систем у области здравства (члан 72. став 1. тач. 4. и 6).

Законом о здравственом осигурању одређено је да Републички завод за здравствено осигурење ближе уређује обим, садржину и стандарде здравствене заштите која обухвата медицинску рехабилитацију у амбулантно–поликлиничким и стационарним условима (члан 19. ст. 1. и 3.), утврђује индикације за коришћење медицинске рехабилитације у здравственим установама које обављају специјализовану рехабилитацију (члан 19. став 4), као и ближе услове и начин коришћења здравствене заштите и остваривања других права из здравственог осигурања (члан 64. став 2.), да се у поступку остваривања права утврђеним овим законом примењују одредбе Закона о општем управном поступку, ако тим законом није другачије одређено (члан 67. став 1.), да о правима утврђеним овим законом у првом степену решава филијала Завода, а у другом степену Завод (члан 67. став 2.), да се против коначног акта филијале Завода, односно Завода којим је одлучено о праву из здравственог осигурања не може водити управни спор (члан 68. став 1.), да се може тражити заштита тог права пред надлежним судом у року од 30 дана од дана пријема те одлуке (члан 68. став 2.), те да у одређивању начина коришћења здравствене заштите и оцењивању медицинске оправданости остваривања појединих видова здравствене заштите учествују стручно – медицински органи (лекар, лекарска комисија и другостепена лекарска комисија) (члан 72.), а чланом 134. Закона одређено је да ће се до доношења подзаконских аката на основу овог закона, примењивати постојећи подзаконски акти, ако нису у супротности са овим законом.

Оспореним одредбама Упутства из тачке 1. изреке, које је донео Извршни одбор Скупштине Републичке самоуправне интересне заједнице здравствене заштите – Београд, одређена је документација за остваривање права на специјализовану рехабилитацију коју је потребно поднети уз предлог лекара (члан 2.), таксативно су утврђене опште контраиндикације ради којих се корисник здравствене заштите не може упутити у ове установе (члан 3.), и утврђени ближи медицински критеријуми и услови који треба да буду испуњени за упућивање корисника у наведене установе за ендокрино-метаболична обољења у случају јувенилног дијабетеса мелитуса који захтева терапију инсулином и у случају новооткривеног дијабетеса који захтева терапију инсулином до 6 месеци по пријави регистру са утврђеним лабораторијским испитивањима, функцијским тестовима и мишљењем офталмолога (члан 4. поглавље III).

Полазећи од наведених одредаба члана 19. став 3. Закона, Уставни суд је утврдио да су оспореним одредбама Упутства уређена питања у границама наведеног законског овлашћења.

Оспореним одредбама чл. 31. до 38. Правилника из тачке 2. изреке, одређени су ближи услови и начин остваривања права на лечење у

стационарним здравственим установама за специјализовану рехабилитацију (подношење предлога од стране изабраног лекара лекарској комисији, рад и одлучивање лекарске комисије, достављање одлуке комисије, начин изјављивања приговора дугостепеној лекарској комисији, начин коришћења одобрене рехабилитације и др.).

Полазећи од наведених одредаба члана 64. став 2. Закона, Уставни суд је оценио да је Републички завод за здравствено осигурање овлашћен да општим актом ближе уреди начин и услове под којима се остварује коришћење здравствене заштите и друга права из здравственог осигурања, те да су оспорене одредбе Правилника донете у границама наведеног законског овлашћења.

Сагласност оспорених одредаба аката из тач. 1. и 2. изреке са Законом о здравственом осигурању истовремено је услов њихове уставности у смислу члана 119. Устава, који је према оцени Уставног суда испуњен.

Уставни суд је утврдио да су оспорене одредбе Одлуке из тачке 3. изреке које, сагласно члану 19. ст 1. и 4. Закона, ближе уређују обим и садржину специјализоване рехабилитације у установи за специјализовану рехабилитацију, (искључиво као наставак болничког лечења, непосредно после акутних обољења, стања и повреда када се функционалне сметње не могу ублажити и отклонити општом рехабилитацијом), већ биле предмет оцене у Решењу Уставног суда број ГУ 193/99 од 23. новембра 2000. године. Имајући у виду да се у конкретном случају ради о захтеву за оцењивање уставности одредаба акта о којима је Уставни суд одлучивао, а из нових навода, разлога и поднетих доказа не произлази да има основа за поновно одлучивање, Суд је у овом делу одбацио иницијативу.

Уставни суд Републике Србије према члану 125. Устава није надлежан да одлучује о уставности појединачних правних аката, па је иницијативу за покретање поступка за утврђивање неуставности Решења из тачке 4. изреке одбацио.

На основу изложеног и члана 19. став 1. тачка 4, члана 47. тач 3. и 6., Закона о поступку пред Уставним судом и правном дејству његових одлука ("Службени гласник РС", бр.32/91 и 67/93), Суд је донео решење као у изреци.

Решење Уставног суда
ГУ-75/2001 од 15.01.2004.

Управни одбор Републичког завода за здравствено осигурање овлашћен је да општим актом утврди стопе доприноса за обавезно здравствено осигурање на прописане основице, уз претходну сагласност Владе Републике Србије.

Уставни суд је донео:

РЕШЕЊЕ

Не прихвата се иницијатива за покретање поступка за утврђивање неуставности и незаконитости одредбе члана 8. тачка 1) Одлуке о стопама доприноса за обавезно здравствено осигурање ("Службени гласник РС", број 31/2001).

Уставном суду Републике Србије поднета је иницијатива за покретање поступка за утврђивање неуставности и незаконитости одредбе члана 8. тачка 1) Одлуке о стопама доприноса за обавезно здравствено осигурање. Иницијатор није навео разлоге оспоравања наведене одредбе Одлуке.

У одговору доносиоца оспореног акта истиче се да су Законом о здравственом осигурању уређена права из здравственог осигурања запослених и других грађана обухваћених обавезним здравственим осигурањем, организација и финансирање здравственог осигурања, као и да су као осигураници утврђени и оснивачи, односно власници предузећа који у њима нису засновали радни однос, ако нису осигурани по другом основу, а утврђена је и основица на коју наведени осигураници плаћају допринос. Такође се наводи и да је оспорени акт донет на основу одредбе члана 100. став 1. тачка 6. Закона о здравственом осигурању, да је оспореном одредбом утврђено да наведена категорија осигураника плаћа допринос у висини од 14,40%, као и да је оспорена одредба у складу са Законом о здравственом осигурању.

Оспореном одредбом члана 8. тачка 1) Одлуке о стопама доприноса за обавезно здравствено осигурање утврђено је да допринос по стопи од 14,40% плаћају осигураници из члана 8. став 1. тачка 8) Закона - оснивачи, односно власници предузећа који у њима нису засновали радни однос и власници, односно оснивачи радње, који у њима обављају одређене послове, ако нису осигурани по другом основу.

Устав Републике Србије утврђује да обавезним осигурањем, запослени, у складу са законом, обезбеђују себи и право на здравствену заштиту и друга права за случај болести и права на друге облике социјалног осигурања, а за чланове своје породице - право на здравствену заштиту и друга права по основу социјалног осигурања (члан 40. став 1.), као и да средства за остваривање права по основу обавезног социјалног осигурања и за случај привремене незапослености обезбеђују запослени, други осигураници и послодавци, преко организације којом управљају осигураници и корисници, у складу са законом (члан 68. став 2.).

Законом о здравственом осигурању ("Службени гласник РС", бр. 18/92,26/93,25/96,46/98,54/99,29/2001 и 18/2002) утврђено је да се средства за остваривање права из обавезног здравственог осигурања обезбеђују доприносом за здравствено осигурање и из других извора, у складу са законом, као и да допринос за обавезно здравствено осигурање плаћају осигураници и послодавци, у складу са законом (члан 5. ст. 1. и 2.), да су обавезно осигурана лица (осигураници) оснивачи, односно власници предузећа који у њима нису засновали радни однос и власници, односно оснивачи радње, који у њима обављају одређене послове, ако нису осигурани по другом основу (члан 8. став 1. тачка 8)), да Управни одбор Завода утврђује стопе доприноса за обавезно здравствено осигурање, у складу са овим законом (члан 100. став 1. тачка б)), да осигураници из члана 8. став 1. овог закона, послодавци и други уплатиоци

доприноса плаћају допринос у складу са овим законом (члан 108. став 1.), као и да стопе по којима се плаћа допринос на прописане основице утврђује Завод, уз претходну сагласност Владе Републике Србије и да су стопе пропорционалне (члан 108п. ст. 1. и 2.).

Из наведеног произилази да је Управни одбор Републичког завода за здравствено осигурање овлашћен да својим општим актом утврди стопе доприноса за обавезно здравствено осигурање на прописане основице, уз претходну сагласност Владе Републике Србије коју је, у конкретном случају, Влада дала. Истовремено, аутономно утврђујући оспореном одредбом Одлуке да осигураници из члана 8. став 1. тачка 8) Закона о здравственом осигурању, дакле, оснивачи, односно власници предузећа који у њима нису засновали радни однос и власници, односно оснивачи радње, који у њима обављају одређене послове, ако нису осигурани по другом основу, плаћају допринос за обавезно здравствено осигурање по стопи од 14,40%, доносилац оспореног акта је поступио у складу с Уставом и законом уз поштовање законом утврђене обавезе да стопе морају бити пропорционалне.

На основу изложеног и члана 47. тачка 3) Закона о поступку пред Уставним судом и правном дејству његових одлука ("Службени гласник РС", бр. 32/91 и 67/93), Суд је решио као у изреци.

Решење Уставног суда
IY-436/2003 од 22.01.2004.

5. ПРОПИСИ ГРАДОВА И ОПШТИНА

а) Општина и град

Овлашћења општина у погледу уређивања пословног простора у државној својини не обухватају могућност одређивања посебног положаја бивших власника, јер се питања денационализације и прав бивших власника национализоване имовине уређују само законом.

Уставни суд је донео:

О Д Л У К У

1. Утврђује се да одредбе чл. 2. и 3. Одлуке о давању имовине на коришћење, управљање и располагање ("Општински службени гласник", број 9/01), коју је донела Скупштина општине Ивањица нису у сагласности с Уставом и законом.

2. Не прихвата се иницијатива за покретање поступка за утврђивање неуставности и незаконитости чл. 1, 4. и 5. Одлуке наведене у тачки 1. изреке.

Уставном суду Републике Србије поднета је анонимна иницијатива за покретање поступка за оцену уставности и законитости Одлуке о давању имовине на коришћење, управљање и располагање, коју је донела Скупштина општине Ивањица на седници одржаној 30. марта 2001. године. Подносилац иницијативе није навео разлоге због којих доводи у питање уставност и законитост оспорене Одлуке.

У одговору Секретара Скупштине општине Ивањива наводи се да је оспорена Одлука на снази, да није мењана, ни допуњавана.

По спроведеном поступку Уставни суд је утврдио да се оспореном Одлуком уређује издавање имовине општине Ивањица која се налази у њеној својини или је на коришћењу, управљању и располагању (члан 1.). Имовина (пословни простор) Општине даје се на коришћење политичким странкама, удружењима грађана и друштвеним непрофитабилним организацијама, без накнаде, на временски период од најдуже једне године (члан 2.). Одлуком је такође, предвиђено да се, до доношења закона о денационализацији, бившим власцима даје без накнаде, на привремено коришћење, имовина која је општини Ивањица додељена применом Закона о национализацији најамних зграда и грађевинског земљишта ("Службени лист ФНРЈ", број 52/58). Ранијим власником, сматра се закупац који докаже да је био власник пословног простора пре његовог преласка у друштвену својину (члан 3.).

Чланом 4. оспорене Одлуке одређено је да се имовина Општине или јавних предузећа стечена куповином, поклоном, легатом или другим правним путем даје у закуп путем јавног надметања, односно непосредном погодбом (став 1.), што ће се ближе регулисати правилником (став 2.).

Одредбом члана 5. Одлуке одређено је њено ступање на снагу осмог дана од дана објављивања у "Општинском службеном гласнику".

Иако користи термин "имовина" из садржане Одлуке се, по оцени Суда, види да је у питању пословни простор који се сврстава у три категорије: пословни простор који је у државну својину унет на основу Закона о национализацији најамних зграда и грађевинског земљишта", пословни простор стечен правним послом и пословни простор који је постао друштвена својина по другим основама. У зависности од тога којој категорији припада, одређени су услови за стицање права коришћења, односно права закупа пословног простора, а предвиђена је и могућност стицања права привременог коришћења, односно закупа пословног простора без накнаде. Одлука предвиђа давање у закуп пословног простора по тржишним условима - јавним надметањем, односно непосредном погодбом.

Према члану 52. Устава Републике Србије, свако је дужан да плаћа порезе и друге дажбине утврђене законом. Одредбом члана 113. Устава одређено је да општина, преко својих органа, у складу са законом, између осталог уређује и обезбеђује коришћење градског грађевинског земљишта и пословног простора.

Према члану 18. тачка 8. Закона о локалној самоуправи ("Службени гласник РС", број 9/2002) општина, односно град у изворном делокругу уређује и обезбеђује коришћење пословног простора којим управља и утврђује висину накнаде за његово коришћење. Чланом 78. тачка 8. Закона, одређено је да приход од давања у закуп, односно на коришћење непокретности у државној својини, које користе јединице локалне самоуправе, установе и друге организације чији је оснивач јединица локалне самоуправе, представља изворни јавни приход.

Располагање непокретностима у државној својини, према члану 5. став 2. Закона о средствима у својини Републике ("Службени гласник РС", бр. 53/95, 3/96, 54/96, 32/97 и 44/99), јесте и њихово давање на коришћење, односно у закуп. Према члану 8. став 3. Закона, о давању на коришћење, односно у закуп непокретности, које користе органи територијалних јединица, одлучује орган утврђен законом, односно статутом територијалне јединице, уз сагласност Републичке дирекције за имовину Републике Србије.

Законом о јавним приходима и јавним расходима ("Службени гласник Р", бр. 76/91, 41/92, 18/93, 22/93, 37/93, 67/93, 45/94, 42/98, 54/99 и 22/01), прописано је да се висина јавних прихода утврђује законом, односно актом надлежног органа у складу са законом (члан 8.); да се јавним приходом сматрају и приходи од продаје и давања у закуп, односно на коришћење непокретности и покретних ствари у државној својини (члан 17. тачка 4); да за финансирање јавних расхода буџету општине, града, односно града Београда припадају и јавни приходи од давања у закуп, односно на коришћење непокретности у државној својини (члан 25. став 1. тачка 3. алинеја 5.). Законом је такође, прописано да се законом, могу увести само они јавни приходи који су установљени овим законом, као и то да се порески подстицаји (ослобођења, олакшице, порески кредити и др.), као и остали елементи система и политике јавних прихода установљени на основу овог закона, могу увести само законима којима се уводи одговарајући јавни приход (члан 2. Закона).

С обзиром на то да наведеним законима није дата могућност да општина уводи олакшице и ослобођења од обавеза плаћања накнаде, односно

закупнине за пословни простор, Суд је оценио да је Скупштина општине Ивањица прекорачила законско овлашћење кад је одредбама члана 2. и 3. оспорене Одлуке ослободила од обавезе плаћања накнаде политичке странке, удружења грађана, друштвене непрофитабилне организације и бивше власнике национализованих пословних просторија, па је одлучио као у тачки 1. изреке.

Према члану 1. Закона о средствима у својини Републике Србије, средства у државној својини су, поред осталог и средства која су, у складу са законом, стечена, односно која стекну органи и организације јединице територијалне аутономије и локалне самоуправе (тачка 2. алинеја 2), као и ствари изграђене, односно прибављене средствима у државној својини (тачка 3.).

Чланом 59. Устава одређено је да се својинска права и обавезе на средствима у државној својини и услови под којима се та средства могу претварати у друге облике својине уређују законом. Према члану 62. Устава, физичка и правна лица остварују својинска права на непокретности према њеној природи и намени, у складу са законом, а према члану 72. став 1. тачка 4. Устава, Република Србија уређује и обезбеђује својинске и облигационе односе и заштиту свих облика својине.

Из наведених уставних одредаба произлази да се само законом могу прописивати услови и поступак претварања државне својине у друге облике својине, као и да се само законом могу уређивати својинска овлашћења на средствима у државној својини. Уређивање коришћења пословног простора у државној својини Устав и закони препуштају општини, што подразумева и прописивање поступка и начин давања у закуп пословних просторија, као и одређивање висине закупнине. Ово изворно овлашћење локалне самоуправе међутим, не укључује и право општине да уређује својинска овлашћења на стварима у државној својини, јер је то материја из искључиве надлежности законодавца. То значи да општина није овлашћена да одређује посебан статус непокретности према начину на који је она ушла у државну својину, нити да одређује посебне услове располагања средствима која су у државну својину пренета прописима о национализацији. Поменути изворним овлашћењима општине, у погледу уређивања пословног простора у државној својини, није обухваћена ни могућност одређивања посебног положаја бивших власника национализованих непокретности, јер се питања денационализације и права бивших власника национализоване имовине може уређивати само законом, па стога Општина Ивањица није могла својим општим актом да прејудицира евентуална законска решења, нити да одређује дефиницију законских појмова као што су "власник", "бивши власник" и сл. Из наведених разлога, Уставни суд је утврдио неуставност члана 3. Одлуке Скупштине општине Ивањица.

Одредбе чл. 1. и 4. Оспорене Одлуке у сагласности су са чланом 18. тачка 8. Закона о локалној самоуправи и чланом 8. Закона о средствима у својини Републике Србије, а члан 5. Одлуке у сагласности је са чланом 120. Устава, па је Суд одлучио да иницијативу у овом делу не прихвати.

На основу члана 46. тач. 1) и 3) и члана 47. тачка 3) Закона о поступку пред Уставним судом и правном дејству његових одлука ("Службени гласник РС", бр. 32/91 и 67/93), Суд је одлучио као у изреци.

На основу члана 130. Устава Републике Србије, одредбе чл. 2. и 3. Одлуке Скупштине општине Ивањица наведене у тачки 1. изреке престају да важе даном објављивања Одлуке Уставног суда у "Службеном гласнику Републике Србије".

Одлука Уставног суда ("Службени гласник РС", број 16/2004)
 ГУ-100/2003 од 29.01.2004.

Скупштина општине је овлашћена да својом одлуком уреди обележавање одређеног дана који је од историјског, културног и другог значаја за општину, начин обележавања тог дана и друга питања, као и да ту одлуку стави ван снаге.

Уставни суд је донео:

О Д Л У К У

Одбија се предлог за утврђивање неуставности и незаконитости Одлуке о стављању ван снаге Одлуке о обележавању Дана ослобођења Ковина од Аустроугарске власти 12. новембра 1918. године ("Службени лист општина Смедерево и Ковин" број 6/2003).

Уставном суду Републике Србије поднет је предлог за оцену уставности и законитости Одлуке наведене у изреци. У предлогу се истиче да су као правни основ за доношење оспорене Одлуке означени члан 80. став 1. тачка 32. Закона о локалној самоуправи ("Службени гласник РС", бр. 49/09 и 27/01) и члан 29. став 1. тачка 36. Статута општине Ковин ("Службени лист општина Смедерево и Ковин", број 16/2001), а како ти прописи у време доношења оспорене Одлуке нису више били на снази, предлагач сматра да је оспорена Одлука супротна Уставу односно закону.

Доносилац акта у одговору наводи да одредбе Закона и Статута, које су наведене као правни основ за доношење оспорене Одлуке, нису престале да важе ступањем на снагу новог Закона о локалној самоуправи и новог Статута, јер је чланом 130. новог Закона прописано да ће се одредбе тог Закона о органима јединице локалне самоуправе примењивати од спровођења наредних избора за одборнике јединица локалне самоуправе, а чланом 89. новог Статута прописано је да ступањем на снагу тог Статута престаје да важи ранији Статут, осим одредаба које се односе на органе општине и Општинску управу, а које ће се примењивати до спровођења наредних избора за одборнике Скупштина општине.

Уставни суд Републике Србије је утврдио да је оспорену Одлуку о стављању ван снаге Одлуке о обележавању Дана ослобођења Ковина од Аустроугарске власти 12. новембра 1918. године ("Службени лист општина

Смедерево и Ковин", број 6/2003) донела Скупштина општине Ковин, 24. априла 2003. године, с позивом на одредбе члана 80. став 1. тачка 32. Закона о локалној самоуправи ("Службени гласник РС", бр. 49/09 и 27/01) и члана 29. став 1. тачка 36. Статута општине Ковин ("Службени лист општина Смедерево и Ковин", бр. 9/99, 10/2000, 12/2001 и 16/2001). Оспореном Одлуком прописано је да се ставља ван снаге Одлука о обележавању Дана ослобођења Ковина од Аустроугарске власти 12. новембра 1918. године ("Службени лист општина Смедерево и Ковин", број 6/2000), којом је било уређено обележавање Дана ослобођења, начин обележавања, организација и покровитељство.

Одредбом члана 113. став 1. тачка 8. Устава Републике Србије утврђено је да општина, преко својих органа, у складу са законом, обавља и друге послове утврђене Уставом, законом, као и статутом општине.

Одредбом члана 3. став 1. Закон о локалној самоуправи ("Службени гласник РС", број 9/2002) утврђено је да у пословима изворног делокруга, јединица локалне самоуправе доноси прописе самостално, у складу са својим правима и дужностима утврђеним Уставом, законом, другим прописом и статутом. Одредбама члана 18. Закона таксативно су утврђени послови који спадају у изворни делокруг општине, а тачком 35) овог члана утврђено је и да општина обавља и друге послове од непосредног интереса за грађане, у складу с Уставом, законом и статутом. Одредбом члана 130. став 1. Закона прописано је да ће се одредбе тог закона о органима јединице локалне самоуправе примењивати од спровођења наредних избора за одборнике скупштина јединица локалне самоуправе. Одредбом члана 80. став 1. тачка 32. раније важећег Закона о локалној самоуправи ("Службени гласник РС", бр. 49/09 и 27/01) утврђено је да скупштина општине, поред таксативно наведених послова, у складу са законом обавља и друге послове утврђене законом и статутом општине.

Одредбом члана 29. тачка 36. Статута општине Ковин ("Службени лист општина Смедерево и Ковин", бр. 9/99, 10/2000, 12/2001 и 16/2001) прописано је да Скупштина општине, поред таксативно наведених послова, обавља и друге послове утврђене законом и овим статутом. Наведени Статут престао је да важи ступањем на снагу новог Статута општине Ковин ("Службени лист општина Смедерево и Ковин", бр. 6/2002 и 19/02). Одредбом члана 89. новог Статута прописано је да његовим ступањем на снагу престаје да важи ранији Статут осим одредаба које се односе на органе општине и општинску управу, а које ће се примењивати до спровођења наредних избора за одборнике Скупштине општине.

Полазећи од наведених уставних и законских одредаба, према оцени Уставног суда, Скупштина општине Ковин је била овлашћена да донесе Одлуку којом ће уредити обележавање одређеног дана који је од историјског, културног и другог значаја за општину, начин обележавања тог дана, организацију, покровитељство, као и друга питања у вези са тим, као и да ту Одлуку стави ван снаге, што је Скупштина општине и учинила доношењем оспорене Одлуке.

Наводи иницијатора да је погрешно означен правни основ за доношење оспорене Одлуке, нису од утицаја на одлучивање у овом предмету, јер Уставни суд одлучује о постојању правног основа за доношење оспореног акта, независно од тога како је означен од доносиоца акта.

На основу изнетог и члана 46. тачка 9) Закона о поступку пред Уставним судом и правном дејству његових одлука ("Службени гласник РС", бр. 32/91 и 67/93), Уставни суд је одлучио као у изреци.

Одлука Уставног суда ("Службени гласник РС", број 90/2004)
IУ-364/2003 од 22.07.2004.

Овлашћење Секретаријата за имовинско-правне и грађевинске послове да одлучују по жалбама на појединачне акте органа градских општина у складу је са законом, јер се то овлашћење може вршити само у случајевима утврђеним законом, што је оспореном одлуком изричити наведено.

Уставни суд је донео:

РЕШЕЊЕ

Не прихвата се иницијатива за покретање поступка за утврђивање незаконитости члана 13. став 1. Одлуке о градској управи ("Службени лист града Београда", број 8/97,13/97, 7/98, 9/98, 3/00, 21/02, 27/02, 10/03 и 15/03).

Уставном суду је поднета иницијатива за покретање поступка за оцену законитости члана 13. став 1. Одлуке о градској управи. У представци се наводи да је оспорена одредба Одлуке незаконита у делу који прописује генерално овлашћење Секретаријата за имовинско правне и грађевинске послове града Београда да врши послове другостепеног органа на територији Града, у поступку против управних аката општинских органа управе надлежних за грађевинске послове. По мишљењу иницијатора оспореном одредбом Одлуке, Скупштина града Београда је прекорачила овлашћења из члана 27а. Закона о изградњи објеката, према коме градски орган управе може да одлучује у другом степену само кад су у питању индивидуални стамбени објекти, помоћни објекти, надзиђивање зграда и претварање заједничких делова зграда у стамбени и пословни простор.

У одговору Комисије за прописе Скупштине града Београда наводи се да су оспореном Одлуком дефинисане само врсте (групе) послова које обављају градски органи управе, а да су конкретни послови тих органа одређени законом, Статутом Града и другим прописима. Истиче се да је чланом 24. и 27.а. Закона о изградњи објеката, који је био на снази у време подношења иницијативе, било одређено у којим случајевима градска општина решава у првом степену па се овлашћење Секретаријата за имовинско правне и грађевинске послове да одлучује у другом степену односи само на те случајеве. Према наводима из одговора, Градском органу управе није дато генерално овлашћење да решава по жалби против појединачних аката органа управе градских општина, јер ни општински органи немају генерално овлашћење за решавање у свим управним стварима у области изградње објеката.

Уставни суд је утврдио да је одредба члана 13. став 1. Одлуке, која је предмет оцене Уставног суда, садржана у члану 2. Одлуке о изменама и

допунама Одлуке о градској управи из 1998. године ("Службени лист града Београда", број 7/98), а оспорена је у делу који гласи:

"Секретаријат за имовинско-правне и грађевинске послове у грађевинској области... врши послове другостепеног управног органа на територији Града у поступку покренутом против управних аката општинских органа управе надлежних на грђевинске послове и послове грађевинске инспекције и друге послове у овој области у складу са законом, Статутом града и другим прописима."

Наведеном одредбом Одлуке утврђено је, на општи начин, овлашћење градског органа управе да одлучује у другом степену по жалби на појединачне правне акте органа управе градских општина у грађевинској области, без прецизног одређивања о којим актима је реч. Исто овлашћење Секретаријата за имовинско-правне послове садржано је и у члану 3. Одлуке о изменама и допунама Одлуке о градској управи из 2003. године ("Службени лист града Београда", број 15/03), којим су извршене измене члана 13. став 1. Одлуке.

Оспорена одредба члана 13. став 1. Одлуке донета је на основу Закона о изградњи објеката ("Службени гласник РС", бр. 44/95, 16/97 и 43/01), који је у члану 27а. прописивао да по жалби на решење општинске управе, које се доноси на основу овог закона, решава надлежно министарство (став 1.) Граду Београду било је поверено решавање по жалби против првостепеног решења донетог за изградњу и реконструкцију, доградњу и адаптацију појединачних индивидуалних стамбених објеката, помоћних објеката и надзиђивање и претварање заједничких делова стамбене, односно стамбено-пословне зграде у стамбени простор (став 2.). Чланом 49. Закона било је поверено општини, граду, односно Граду Београду вршење инспекцијског надзора над изградњом објеката за које издају грађевинску дозволу на основу овог закона.

Закон о изградњи објеката престао је да важи на основу члана 175. Закона о планирању и изградњи ("Службени гласник РС", број 47/03). Чланом 95. став 1. овог Закона прописано је да по жалби на решење општинске управе, које се доноси на основу овог закона, решава Министарство, а ставом 3. истог члана поверава се граду Београду решавање по жалби против првостепеног решења донетог за изградњу и реконструкцију објеката до 800м² бруто површине и претварање заједничких просторија у стамбени, односно пословни простор, на подручју града Београда. Чланом 137. став 4. Закона поверава се општини, односно граду, односно граду Београду вршење инспекцијског надзора над изградњом објеката за које издају одобрење за изградњу на основу овог закона.

Наведеним законским одредбама одређена је надлежност Министарства да решава по жалбама на решења која доносе општинске управе у области изградње објеката. Део ове надлежности Законом је пренет граду Београду и то у случајевима који су таксативно наведени. На исти начин Законом је поверено општини, односно граду, односно граду Београду вршење инспекцијског надзора над изградњом објеката за које издају одобрење за изградњу. С обзиром на то да је надлежност органа за одлучивање по жалби на појединачне правне акте општинских органа управе уређена Законом, као и да законодавац није дао овлашћење локалној самоуправи да регулише ову материју, Уставни суд је утврдио да је оспореном одредбом члана 13. став 1. Одлуке, у складу са Законом, на општи начин, одређено овлашћење

Секретаријата за имовинско правне и грађевинске послове да одлучује по жалбама на појединачне акте органа градских општина, јер се то овлашћење може вршити само у случајевима утврђеним Законом, што је у Одлуци изричито и наведено.

На основу члана 47. тачка 3) Закона о поступку пред Уставним судом и правном дејству његових одлука ("Службени гласник РС", бр. 32/91 и 67/93), Суд је решио као у изреци.

Решење Уставног суда
 ГУ-133/2003 од 19.02.2004.

Имајући у виду да ни Законом о локалној самоуправи ни оспореним Статутом није предвиђен престанак рада органа општине образованих у складу са законом и статутом који су престали да важе, нити промена њихове организације и рада, оспорена одредба статута није несагласна с Уставом и законом.

Уставни суд је донео:

РЕШЕЊЕ

Не прихвата се иницијатива за покретање поступка за утврђивање неуставности и незаконитости одредбе члана 88. Статута општине Крушевац ("Службени лист општине Крушевац", број 3/2002).

Уставном суду Републике Србије поднета је иницијатива за покретање поступка за утврђивање неуставности и незаконитости члана 88. Статута општине Крушевац ("Службени лист општине Крушевац", број 3/2002). По мишљењу подносиоца иницијативе оспорена одредба члана 88. Статута која утврђује престанак важења Статута Општине Крушевац ("Службени лист општине Крушевац", бр. 7/98, 6/99 и 3/2000) има за последицу укидање правног основа за постојање и рад свих затечених органа општине, с обзиром да ставља ван снаге Статут којим су они установљени.

У одговору Скупштине општине Крушевац се наводи да је оспорени Статут донет у складу са обавезом из члана 129. Закона о локалној самоуправи према којој су општине биле дужне да своје статуте и друге опште акте усагласе са одредбама овог Закона, у року од три месеца од дана његовог ступања на снагу. У одговору се указује на то да је чланом 86. Статута којим је предвиђено да ће се одредбе овог Статута о органима општине примењивати од спровођења наредних избора што је у складу са одредбама чл. 128. и 130. Закона о локалној самоуправи, те закључује да члан 88. Статута нема за последицу суспендовање органа.

У спроведеном поступку Уставни суд је утврдио оспорени Статут Општине Крушевац донела је Скупштина општине Крушевац на седници 6. јуна 2002. године, објављен је у "Службеном листу општине Крушевац", број 3/2002 од 6. јуна 2002. године, и ступио је на снагу 14. јуна 2002. године. Статут је

донет на основу одредаба чл. 10., 17. и 30 Закона о локалној самоуправи ("Службени гласник РС", број 9/2002). Одредбом члана 86. Статута предвиђено је да ће се одредбе Статута о органима општине примењивати од спровођења наредних избора за одборнике Скупштине општине. У оспореној одредби члана 88. Статута прописано је да даном ступања на снагу Статута престаје да важи Статут општине Крушевац ("Службени лист општине Крушевац", бр. 7/98, 6/99 и 3/2000).

Одредбама члана 113. Устава Републике Србије, утврђено је да општина преко својих органа, у складу са законом извршава законе, друге прописе и опште акте Републике Србије чије извршавање је поверено општини; обезбеђује извршавање прописа и општих аката општине; образује органе, организације и службе за потребе општине и уређује њихову организацију и рад (став 1. тач. 6. и 7) као и то да се систем локалне самоуправе уређује законом (став 2.). Одредба члана 115. Устава утврђује да општина има статут којим се, на основу Устава и закона уређују послови општине и организација и рад органа општине, као и друга питања од интереса за општину и одређује да Статут доноси скупштина општине.

Законом о локалној самоуправи ("Службени гласник РС", број 9/2002) предвиђено је у члану 1. став 2. да се локална самоуправа остварује у општини, граду и граду Београду (јединице локалне самоуправе). Органи општине прописани су одредбама од члана 25. до члана 44. Закона, а општинска управа уређена је одредбама члана 48. до члана 63. Закона. Прелазним и завршним одредбама Закона предвиђено је у члану 128. став 1. да даном ступања на снагу Закона (6. марта 2003. године) престаје да важи Закон о локалној самоуправи ("Службени гласник РС", бр. 4/99 и 27/01), осим одредаба чл. 120. до 162. о избору одборника скупштине општине, које ће се примењивати до доношења новог закона о избору одборника. У члану 129. Закона предвиђено је да ће општине своје статуте и друге опште акте ускладити са одредбама Закона року од три месеца од ступања на снагу Закона (рок је истекао 6. јуна 2003. године). Према члану 130. став 1. одредбе Закона о органима јединице локалне самоуправе, примењиваће се од спровођења наредних избора за одборнике скупштине јединица локалне самоуправе.

Из наведених одредаба чл. 129. и 130. став 1. Закона о локалној самоуправи, следи да је ступањем на снагу тог Закона успостављена обавеза за општине, да у остављеном року изврше усклађивање статута са његовим одредбама. Како Законом није прописан никакав изузетак у погледу одредаба или односа који се имају ускладити, то су предмет усклађивања сви односи који су предмет новог законског уређивања, па и систем органа јединица локалне самоуправе. Пошто је истовремено са тако дефинисаном обавезом усклађивања, Законом прописано да ће се његове одредбе о новој организацији органа локалне самоуправе примењивати од спровођења наредних избора за одборнике скупштине општине, следи да је смисао и циљ овог законског решења био да се благовремено тј. пре наступања услова за конституисање органа локалне самоуправе по одредбама овог Закона, обезбеде и у статутима општина, одговарајуће претпоставке за то. Стога, по оцени Суда, Законом прописана и орочена обавеза усклађивања статута општине са одредбама Закона које су у одложеној примени не мења правни положај затечених органа локалне самоуправе нити такво дејство има доношење статута општине које се врши у том поступку усклађивања.

Имајући у виду да Законом о локалној самоуправи ни оспореним Статутом није предвиђен престанак рада органа општине образованих у складу са Законом и Статутом који су престали да важе нити обавеза промене њихове организације и рада, оспорена одредба члана 88. Статута по оцени Уставног суда није несагласна с Уставом и законом.

На основу изложеног и члана 47. тачка 3) Закона о поступку пред Уставним судом и правном дејству његових одлука ("Службени гласник РС", бр. 32/91 и 67/93), Уставни суд је одлучио као у изреци.

Решење Уставног суда
IY-234/2002 од 29.01.2004.

б) Урбанизам и грађевинско земљиште

Форма акта који садржи налаз и мишљење Комисије за урбанистичке планове, а који чини један од елемената битних за поступак доношења плана није од утицаја на законитост поступка доношења плана у целини.

Урбанистички пројекат као самостални акт је, према одредбама тада важећег закона, представљао одговарајућу врсту урбанистичког плана на основу кога се издаје урбанистичка дозвола.

Уставни суд је донео:

О Д Л У К У

1. Одбија се предлог за утврђивање неуставности и незаконитости Одлуке о доношењу Плана детаљне регулације комплекса бензинске станице "Багрдан" у оквиру комплекса "Багрдански теснац", ("Општински службени гласник", број 15/2003), коју је донела Скупштина општине Јагодина.

2. Одбацује се захтев за обуставу извршења појединачног акта односно радње предузете на основу Одлуке из тачке 1.

Уставном суду Републике Србије поднет је предлог за оцену уставности и законитости Одлуке о доношењу плана детаљне регулације комплекса бензинске станице "Багрдан" у оквиру комплекса "Багрдански теснац" ("Општински службени гласник", број 15/2003). Уставност и законитост Одлуке оспорава се из разлога што се њоме, по мишљењу предлагача, мења постојећи урбанистички план на основу којег је предлагач добио потребну документацију за изградњу бензинске пумпе, као и из разлога што је, у погледу садржаја Одлука у супротности са одредбама Просторног плана подручја инфраструктурног коридора аутопута Е-75-деоница Београд-Ниш. Наиме, предлагач наводи да је, на основу Урбанистичке уређајне основе транзитно-туристичког и рекреативног центра "Багрдански теснац" и Решења о утврђивању услова за уређење простора за изградњу I фазе транзитно-туристичког и рекреативног центра "Багрдански теснац" на Аутопуту Београд-

Ниш, доставио Министарству за урбанизам и грађевине Нацрт урбанистичко-техничких услова за изградњу бензинске пумпе, са захтевом за издавање урбанистичке дозволе, међутим информисан је да се сви захтеви обустављају до усвајања Просторног плана коридора аутопута Е-75. Скупштина општине Јагодина је, по усвајању Просторног плана, наставила поступак измене урбанистичког плана и донела оспорену Одлуку, која је по мишљењу предлагача, у погледу садржаја (врсте бензинске пумпе, њене локације и стационаже) у супротности са Просторним планом подручја инфраструктурног коридора Е-75 деоница Београд-Ниш. У току поступка достављен је записник о инспекцијској провери Плана детаљне регулације комплекса бензинске станице "Багрдан" у оквиру комплекса "Багрдански теснац", Републичког урбанистичког инспектора бр. 350-01-01728/2003-10 од 1. новембра 2003. године. Затражена је привремена мера обуставе извршења појединачних аката и радњи на основу оспорене Одлуке.

У одговору доносиоца акта изложен је и документован поступак припреме и доношења оспореног Плана, који је започет у време важења Закона о планирању и уређењу простора и насеља ("Службени гласник РС", број 44/95), а завршен у складу са одредбама Закона о планирању и изградњи ("Службени гласник РС", број 47/2003). Доносилац акта наводи да је поступак припреме и доношења оспореног Плана извршен у складу са законом, а у сагласности са инструкцијама Министарства за урбанизам и грађевине. Достављен је одговор на записник Републичког урбанистичког инспектора упућен Министру урбанизма и грађевина поводом налаза и мишљења изнетог у Записнику о инспекцијској провери плана детаљне регулације комплекса бензинске станице "Багрдан" у оквиру комплекса "Багрдански теснац".

У спроведеном поступку, Уставни суд је утврдио следеће:

Чланом 113. став 1. тачка 1. Устава Републике Србије, прописано је да општина, преко својих органа у складу са законом доноси, између осталог, и урбанистички план.

Законом о планирању и уређењу простора и насеља ("Службени гласник РС", број 44/95), урбанистичка уређајна основа није била предвиђена као врста урбанистичког плана. Прелазним и завршним одредбама Закона, било је прописано да се просторни и урбанистички планови донети до ступања на снагу закона, примењују у деловима који нису у супротности са одредбама овог закона и плановима донетим на основу овог закона. (члан 70. став 1.), као и то да ће се, до доношења одговарајућег просторног, односно урбанистичког плана са елементима на основу којих се може издати урбанистичка дозвола у складу са овим законом, урбанистичка дозвола за објекте на подручју изван насеља, који нису намењени становању или пољопривреди, издавати на основу урбанистичког пројекта који садржи и анализу утицаја објеката на околину (члан 71. тачка 4.). На основу наведених одредаба Закона о планирању и уређењу простора и насеља, а имајући у виду чињеницу да Урбанистичка уређајна основа транзитно-туристичког и рекреативног центра "Багрдански теснац" из 1988. године, није садржала елементе на основу којих би се могла издати урбанистичка дозвола, Скупштина општине Јагодина је, на седници одржаној 18. децембра 2002. године донела Одлуку о изради урбанистичког пројекта комплекса "Багрдански теснац" на аутопуту Београд-Ниш. Овом

Одлуком, започет је поступак припреме урбанистичког плана, сагласно члану 27. Закона.

Уставни суд је оценио да је, урбанистички пројекат као самостални акт, представљао одговарајућу врсту урбанистичког плана на основу кога се издаје урбанистичка дозвола, према одредбама тада важећег Закона.

Нацрт Урбанистичког пројекта утврдио је Извршни одбор Скупштине општине Јагодина и објављен је у "Општинском службеном гласнику", број 4/2003 од 11. марта 2003. године. Нацрт је достављен Министарству урбанизма и грађевина по налогу републичког урбанистичког инспектора, ради давања обавештења о могућностима и ограничењима израде и доношења Урбанистичког пројекта. Завод за просторно планирање и урбанизам, дао је сагласност да се настави поступак израде и усвајања Урбанистичког пројекта за објекте који су предвиђени просторним планом. Сагласно члану 33. тада важећег Закона, нацрт Урбанистичког пројекта стављен је на јавни увид и стручну расправу у трајању од 17. априла до 17. маја 2003. године и објављен у локалном листу "Нови Пут".

У току трајања јавног увида, односно 13. маја 2003. године ступио је на снагу Закон о планирању и изградњи, а 15. јула 2003. године, ступио је на снагу Просторни план подручја инфраструктурног коридора аутопута Е-75 деоница Београд-Ниш ("Службени гласник РС", број 69/2003). У складу са чланом 170. став 3. Закона о планирању и изградњи, поступак израде и доношења урбанистичког плана настављен је у складу са одредбама тог закона.

Одредбом члана 53. став 3. Закона, прописано је да после обављеног јавног увида, Комисија саставља извештај који садржи податке о извршеном јавном увиду, са свим примедбама и ставовима по свакој примедби. Сагласно члану 53. Закона, Комисија за урбанистичке планове коју је формирала Скупштина општине Јагодина, одржала је седнице 25. јула, 30. јула и 25. августа 2003. године и наложила обрађивачу да Урбанистички пројекат усагласи са Законом, а садржај прилагоди Просторном плану инфраструктурног коридора 10, односно Аутопута Е-75, будући да су наведени прописи ступили на снагу у време и после извршеног јавног увида (изводи из записника број: 350-3-4/03-04 од 8. септембра 2003. године). Комисија за урбанистичке планове је, на седници одржаној 11. септембра 2003. године, разматрала примедбе са јавног увида и извршила стручну контролу урбанистичког пројекта (записник број 350-3-9/03-04 од 11. септембра 2003. године). Комисија је дала одговор на примедбе из јавне расправе и наложила обрађивачу да поступи по уоченим стручним примедбама и тек након њиховог отклањања, упути План на даљу надлежност.

Суд је оценио да је Комисија поступила сагласно члану 53. Закона о планирању и изградњи, будући да записник Комисије садржи све податке о извршеном јавном увиду са свим примедбама и ставовима по свакој примедби. Према одредбама Закона о планирању и изградњи, скупштина општине доноси урбанистички план на седници, када такође постоји могућност коначног изјашњавања о изнетом предлогу урбанистичког плана. Стога форма овог акта који садржи налаз и мишљење Комисије, а који чини један од елемената битних за поступак доношења плана, по оцени Суда, није од утицаја на законитост поступка доношења Плана у целини.

Након спроведеног поступка, Скупштина општине Јагодина је, на основу своје Уставом утврђене надлежности, а сагласно Закону о планирању и изградњи, донела Одлуку о доношењу Плана детаљне регулације комплекса бензинске станице "Багрдан" у оквиру комплекса "Багрдански теснац" и објавила га у "Општинском службеном гласнику". Врста, назив и садржај плана, по оцени Суда, усклађени су са одредбама члана 39. Закона о планирању и изградњи.

У погледу навода предлагача који се односе на права стечена подношењем захтева за издавање урбанистичке дозволе, Суд је оценио да нацрт урбанистичких услова, чију је израду затражио предлагач, без урбанистичке дозволе и урбанистичке сагласности дате од стране надлежног органа, не представља стечену обавезу у смислу закона. Суд је такође оценио да Решење о утврђивању услова за изградњу I фазе транзитно-туристичког и рекреативног центра "Багрдански теснац" - на аутопуту Београд-Ниш, као спроведбени акт Извршног савета Скупштине општине Светозарево из 1988. године, није реализовано, односно да на основу њега није издата грађевинска дозвола нити је извршена изградња објекта, па стога више нема правну снагу.

Уставни суд сагласно члану 125. Устава Републике Србије, није надлежан да цени садржај урбанистичко техничких решења усвојених у планском акту, а с тим у вези ни међусобну усклађеност садржаја урбанистичко техничких решења усвојених у планским актима различите правне снаге.

Захтев за доношење мере обуставе извршења појединачног акта односно радње, Суд је одбацио на основу члана 42. став 3. Закона о поступку пред Уставним судом и правном дејству његових одлука, јер је донео коначну одлуку.

На основу изложеног члана 42. став 3. и члана 46. тачка 9) Закона о поступку пред Уставним судом и правном дејству његових одлука ("Службени гласник РС", бр. 32/91 и 67/93), Суд је донео Одлуку као у изреци.

Одлука Уставног суда
IУ-389/2003 од 29.04.2004.

("Службени гласник РС", број 54/2004)

Општина је надлежна за доношење урбанистичког плана и овлашћена да одређује врсту плана и подручје које се обухвата планом с утврђеном границом.

Уставни суд је донео:

РЕШЕЊЕ

Не прихвата се иницијатива за покретање поступка за утврђивање неуставности Одлуке о усвајању Регулационог плана - измена и допуна Детаљног урбанистичког плана "Код рекреационог центра" ("Општински службени гласник", број 2/2002), коју је донела Скупштина општине Нови Пазар.

Уставном суду Републике Србије поднета је иницијатива за покретање поступка за оцену уставности Одлуке о усвајању Регулационог плана - измена и допуна Детаљног урбанистичког плана "Код рекреационог центра" ("Општински службени гласник", број 2/2002), у којој се наводи да се оспореном Одлуком, желео прикрити фиктивни правни посао, који би омогућио коришћење катастарске парцеле број 1675/1 у површини од 10,82 ара од стране одређеног лица.

Општина Нови Пазар је у одговору документовала поступак припреме и доношења Регулационог плана.

Суд је утврдио да је Одлуку о усвајању Регулационог плана - измена и допуна Детаљног урбанистичког плана "Код рекреационог центра" ("Општински службени гласник", број 2/2002) донела Скупштина општине Нови Пазар на седници одржаној 15. јануара 2002. године.

Према одредби члана 113. тачка 1) Устав Републике Србије општина је овлашћена да преко својих органа, у складу са законом доноси, између осталог и урбанистички план. Из наведне одредбе Устава следи да се урбанистички планови, као општи акти не доносе непосредно на основу Устава, већ на основу закона. Поступак припреме и доношења урбанистичког плана био је прописан Законом о планирању и уређењу простора и насеља који је важио у моменту доношења Регулационог плана.

На основу цитираног уставног овлашћења, а применом поступка који је био прописан тада важећим Законом о планирању и уређењу простора и насеља, Скупштина општине Нови Пазар, донела је оспорену Одлуку. Општина је по Уставу надлежна за доношење Плана, да одређује врсту плана и подручје које се обухвата планом с утврђеном границом. Како иницијативом није оспорена законитост поступка доношења овог општег акта, а уз чињеницу да је Скупштина општине Нови Пазар поступила у границама уставног овлашћења, Суд није прихватио иницијативу.

На основу изложеног и чана 47. тачка 3) Закона о поступку пред Уставним судом и правном дејству његових одлука ("Службени гласник РС", бр. 32/91 и 67/93), Суд је донео Решење као у изреци.

Решење Уставног суда
IY-298/2003 од 26.02.2004.

Чињеница да оспорени план не садржи катастарску парцелу која се наводи у иницијативи, не чини тај план неуставним.

Уставни суд је донео:

РЕШЕЊЕ

Не прихвата се иницијатива за покретање поступка за утврђивање неуставности Одлуке о усвајању Регулационог плана потес "Ђуковац-Царина" ("Општински службени гласник", број 16/2002), који је донела Скупштина општине Нови Пазар.

Уставном суду Републике Србије поднета је иницијатива за покретање поступка за оцену уставности Одлуке о усвајању Регулационог плана потес "Ђуковац-Царина" ("Општински службени гласник", број 16/2002), коју је донела Скупштина општине Нови Пазар на седници одражаној 21. октобра 2002. године. Као разлог неуставности Одлуке, иницијатор наводи да оспорена Одлука не садржи катастарску парцелу број 3839, а истовремено образлаже начин и поступак признавања права прече градње на тој парцели, лицу које, како наводи, никада није био ранији сопственик тог земљишта.

Општина Нови Пазар доставила је одговор у коме је изложен поступак припреме и доношења оспореног Плана. Такође је достављен оригинални примерак оспореног Плана, који садржи сву потребну документацију која се односи на поступак припреме и доношења Плана, а који је био прописан тада важећим Законом о планирању и уређењу простора и насеља ("Службени гласник РС", бр. 44/95 и 16/97).

Уставни суд је утврдио следеће:

Према одредби члана 113. тачка 1. Устава Републике Србије, општина је овлашћена да, преко својих органа, у складу са законом доноси, између осталог и урбанистички план. Из наведене одредбе Устава, следи да се урбанистички планови, као општи акти не доносе непосредно на основу Устава, већ на основу закона. Поступак припреме и доношења урбанистичког плана био је прописан Законом о планирању и уређењу простора и насеља, који је важио у моменту доношења оспореног Плана.

На основу наведеног уставног овлашћења, а применом поступка који је био прописан тада важећим Законом, Скупштина општине Нови Пазар донела је оспорени План. Општина, која је по Уставу надлежна за доношење плана, одређује врсту плана и подручје које се обухвата планом с утврђеном границом. Сходно томе, Суд је оценио да, чињеница да оспорени План не садржи катастарску парцелу која се наводи у иницијативи, не чини тај План неуставним, па није прихватио иницијативу за оцену уставности Одлуке о усвајању оспореног Плана.

Суд је оценио да наводи у иницијативи који се односе на признавање пречег права градње на катастарској парцели која није обухваћена Планом, лицу које није могло бити ранији сопственик те катастарске парцеле, јер је у питању земљиште у друштвеној својини, нису од утицаја за оцену уставности оспореног Плана., из разлога што ти наводи чине садржај Решења, као појединачног правног акта донетог у управном поступку, за које је обезбеђена правна заштита пред судовима.

На основу изложеног и члана 47. тачка 3) Закона о поступку пред Уставним судом и правном дејству његових одлука ("Службени гласник РС", бр. 32/91 и 67/93), Суд је решио као у изреци.

Решење Уставног суда
IУ-335/2003 од 29.01.2004.

Скупштина града је прекорачила своја овлашћења утврђена Законом о прекршајима, када је својом одлуком, поред казне за прекршај прописала и заштитну меру привременог одузимања робе и других предмета који су употребљени за извршење прекршаја.

Уставни суд је донео:

О Д Л У К У

Утврђује се да одредбе члана 13. ст. 5. и 6. и члана 48. Одлуке о привременом постављењу монтажних и других објеката на јавним површинама ("Службени лист града Новог Сада", број 6/03), нису у сагласности с Уставом и законом.

Уставном суду Републике Србије поднета је иницијатива за покретање поступка за оцену уставности и законитости одредбе члана 13. ст. 5. и 6. Одлуке о привременом постављању монтажних и других објеката на јавним површинама ("Службени лист града Новог Сада", број 6/03). Иницијатор наводи да је оспореном одредбом прописано овлашћење комуналног инспектора да робу и друге предмете који се бесправно продају на јавним површинама или из возила, може привремено одузети уз решење и издати потврду са назначењем одузете робе и других предмета, те да, уз захтев за покретање прекршајног поступка, комунални инспектор предлаже надлежном органу за прекршаје да изрекне заштитну меру одузимања робе и других предмета. С обзиром да је продаја робе регулисана Законом о условима за обављање промета робе, вршењу услуга и промету робе и инспекцијском надзору, иницијатор сматра да су одредбе члана 13. ст. 5. и 6. оспорене Одлуке, супротне Уставу и закону.

Доносилац акта у одговору наводи да је Законом о условима за обављање промета робе, вршењу услуга и промету робе и инспекцијском надзору, утврђено овлашћење министарства надлежног за послове трговине, да врши надзор над применом овог закона и других прописа којима се уређује ова област; да инспекцијски надзор министарство врши преко тржишних инспектора; да је инспектор овлашћен да привремено одузме предмете који су били употребљени, намењени или су настали извршењем прекршаја и изда потврду о одузетим предметима, као и то да је надлежан да решењем одузме робу намењену промету, у одређеним случајевима. Доносилац акта такође указује да су овлашћења комуналног инспектора прописана Законом о комуналним делатностима, тако што је поред осталог, утврђено да општински комунални инспектор може наредити уклањање ствари и других предмета са јавних површина, ако су остављени на јавним површинама противно прописима општине. На основу наведених прописа, оспореним одредбама Одлуке, а имајући у виду и члан 5. Закона о прекршајима, дато је овлашћење комуналном

инспектору да привремено одузме робу која је постављена на јавној површини и да истовремено уз захтев за покретање прекршајног поступка предложи надлежном органу за прекршаје да изрекне заштитну меру одузимања робе.

У току поступка, Уставни суд је дао могућност доносиоцу акта да, у року од 60 дана отклони уочене недостатке, односно да усагласи казнене одредбе Одлуке с Уставом и законом, а како у остављеном року није поступљено, поступак је настављен, сагласно члану 41. став 2. Закона о поступку пред Уставним судом и правном дејству његових одлука.

Уставни суд је, у спроведеном поступку утврдио следеће:

Скупштина града Новог Сада, на седници одржаној 29. априла 2003. године, донела је Одлуку о привременом постављању монтажних и других објеката на јавним површинама. Одредбом члана 2. Одлуке, побројани су монтажни и други објекти и уређаји који се могу постављати на јавним површинама. Чланом 3. Одлуке, изричито је прописано да се роба и други предмети, осим објеката и уређаја из члана 2. ст. 1. и 2. ове одлуке (киоск, барака и летња башта), не могу постављати на јавним површинама. Оспореним чланом 13. став 5. Одлуке прописано је да ће робу и друге предмете који се бесправно продају на јавним површинама или из возила (камиона, тракторских приколица, ауто-приколица, аутомобила и сл.), комунални инспектор привремено одузети и уз решење издати потврду са назначењем одузете робе и других предмета, а ставом 6. истог члана Одлуке, прописано је да ће комунални инспектор, уз захтев за покретање прекршајног поступка, предложити да надлежни орган за прекршаје изрекне заштитну меру одузимања робе и других предмета. Одредбама члана 48., прописане су новчане казне за заузеће јавне површине без одобрења, а ставом 5. истога члана прописано је да ће се "за прекршај из члана 3. Одлуке, поред новчане казне изрећи и заштитна мера одузимања робе и других предмета". Одредба члана 48. Одлуке није иницијативом изричито оспорена, али је у правној и логичкој вези са оспореним чланом 13. став 5. Одлуке, па је Суд извршио и оцену уставности и законитости ове одредбе.

Чланом 72. тачка 4) Устава Републике Србије, прописано је да Република Србија уређује и обезбеђује, између осталог и систем у области тражишта, а чланом 94. Устава, прописано је да послове државне управе обављају министарства; да министарства примењују законе и друге прописе и опште акте Народне скупштине и Владе и да су министарства самостална у вршењу Уставом и законом одређених надлежности. Одредбом члана 113. Устава, прописано је да општина, преко својих органа, у складу са законом, између осталог, уређује и обезбеђује обављање и развој комуналних делатности.

Законом о условима за обављање промета робе, вршење услуга и промету робе и инспекцијском надзору ("Службени гласник РС", бр. 39/96, 20/07, 46/98, 24/99, 25/99, 33/99, 34/2001 и 80/2002), утврђена је надлежност министарства за послове трговине да врши надзор над применом овог закона а да инспекцијски надзор министарство врши преко тржишних инспектора, чије су дужности и овлашћења прописане одредбама чл. 42. до 51. Закона. Једно од овлашћења тржишног инспектора сагласно члану 44. тачка б) Закона, је и овлашћење да привремено одузме предмете који су били употребљени, намењени или су настали извршењем прекршаја, привредног преступа или кривичног дела са обавезом издавања потврде о одузетим предметима.

Законом о комуналним делатностима ("Службени гласник РС", бр. 16/97 и 42/98), као комунална делатност одређено је, између осталог, и одржавање улица, путева и других јавних површина у градовима и другим насељима. Према одредби члана 25. овог Закона, надзор над применом његових одредаба врши општинска односно градска управа, а послове инспекцијског надзора над применом овог закона и прописа донетих на основу овог закона, врши општински комунални инспектор. Према члану 25. став 4. тачка 4) Закона, у вршењу инспекцијског надзора, општински комунални инспектор је овлашћен да нареди уклањање ствари и других предмета са јавних површина, ако су они ту остављени противно прописима општине, а према тачки 6. истог члана Закона, општински комунални инспектор је овлашћен да изриче и наплаћује новчане казне на лицу места за прекршаје, по прописима које доноси скупштина општине.

Одредбом члана 5. ст. 1. и 2. Закона о прекршајима ("Службени гласник СРС", број 44/89 и "Службени гласник РС", бр. 21/90, 11/92, 6/93, 53/93, 67/93, 28/94, 16/97, 37/97, 36/98, 44/98 и 65/2001) дато је овлашћење и скупштини општине да може, својом одлуком прописати прекршаје али у границама које одређује овај закон; ставом 3. истог члана, прописано је да органи овлашћени за доношење прописа из става 1. овог члана, могу прописивати прекршајне казне и заштитне мере, само за повреде прописа које они доносе у оквиру своје надлежности утврђене Уставом и законом, под условима одређеним овим законом, а ставом 4. члана 5. Закона, прописано је да орган који је овлашћен да прописује прекршајне казне и заштитне мере не може ово право пренети на друге органе. Чланом 33. Закона о прекршајима, прописан је распон новчаних казни одређених законом или уредбом, с тим што новчана казна која се прописује одлуком скупштине општине, скупштине града Београда или скупштине града, не може бити виша од половине новчане казне која се може прописати законом или уредбом. Одредбом члана 42. Закона о прекршајима, утврђено је да се заштитна мера, може прописати само законом и уредбом, уз казну за прекршај; чланом 43. истог Закона, прописане су врсте заштитних мера, а чланом 44. став 4. прописано је да само орган за прекршаје може изрећи заштитну меру.

Из свега наведеног Суд је оценио да одредбе члана 13. ст. 5. и 6. и члана 48. став 5. Одлуке о привременом постављању монтажних и других објеката на јавним површинама нису у сагласности с Уставом и законом из разлога што је доносилац акта, прекорачио своја овлашћења утврђена законом, прописујући својом Одлуком, поред казне за прекршај и заштитну меру привременог одузимања робе и других предмета који су употребљени за извршење прекршаја. Будући да су овлашћења општинског комуналног инспектора утврђена Законом о комуналним делатностима, те да, овим Законом није дато овлашћење општинском комуналном инспектору да, у вршењу инспекцијског надзора може привремено одузимати робу изложу или постављену на јавној површини нити предлагати изрицање заштитне мере одузимања робе и других предмета, то оспорене одредбе Одлуке које прописују оваква овлашћења нису у сагласности са законом. Ова заштитна мера прописана је Законом о условима за обављање промета робе, вршење услуга и промету робе и инспекцијском надзору, и њена примена је законом резервисана за републичког тржишног инспектора.

Одредбе члана 48. ст. 1., 2., 3. и 4., у погледу прописаних минималних износа новчаних казни по оцени Суда, нису у сагласности са чланом 33. Закона о прекршајима, будући да је Скупштина града Новог Сада законом овлашћена да пропише новчане казне, али само до половине износа казни утврђених законом. Како су одредбом члана 33. Закона о прекршајима прописане новчане казне и то: за физичко лице или одговорно лице, у распону од 100 до 10.000 динара; за правна лица у распону од 2.000 до 200.000 динара и за предузетника, у распону од 1.000 до 100.000 динара, то одредба члана 48. ст. 1., 2., 3., и 4. Одлуке, којом је повећан општи минимум новчане казне за бесправно заузеће јавне површине, није у сагласности са законом.

На основу изложеног и члана 46. тач. 1) и 3) Закона о поступку пред Уставним судом и правном дејству његових одлука ("Службени гласник РС", бр. 32/91 и 67/93) Суд је донео одлуку као у изреци.

На основу члана 130. Устава Републике Србије, одредбе члана 13. ст. 5. и 6. и члана 48. Одлуке наведене у изреци, престају да важе даном објављивања Одлуке Уставног суда у "Службеном гласнику Републике Србије".

Одлука Уставног суда ("Службени гласник РС", број 39/2004)
ГУ-231/2003 од 18.03.2004.

Прописи којима се уводе обавезе, а које имају дејство само на правне ситуације које су у току, а не и на тзв. свршене чињенице немају повратно дејство, у смислу одредбе члана 121. Устава Републике Србије.

Уставни суд је донео:

РЕШЕЊЕ

1. Не прихвата се иницијатива за покретање поступка за утврђивање неуставности члана 58. Одлуке о грађевинском земљишту ("Службени лист града Београда", бр. 16/96, 26/01 и 27/02).

2. Одбацује се иницијатива за покретање поступка за оцену уставности и законитости одредаба Одлуке из тачке 1. изреке и Одлуке о изменама и допунама Одлуке о разради мерила, начину обрачуна и уговарања накнаде за уређивање грађевинског земљишта ("Службени лист града Београда", број 27/2002).

Уставном суду Републике Србије поднета је иницијатива за покретање поступка за оцену уставности члана 58. Одлуке о грађевинском земљишту ("Службени лист града Београда", бр. 16/96, 26/2001 и 27/2002), из разлога што, ова одредба по мишљењу иницијатора, има ретроактивно дејство, те је у супротности са чланом 121. Устава Републике Србије. Иницијативама је тражена и оцена уставности и законитости одредаба исте Одлуке, као и одредбе члана 10. Одлуке о изменама и допунама Одлуке о разради мерила, начину обрачуна и уговарања наднаде за уређивање грађевинског земљишта ("Службени лист града Београда", број 27/02).

Скупштина града Београда је у одговору Суду, навела да је Одлука о грађевинском земљишту донета на основу члана 10. Закона о грађевинском земљишту ("Службени гласник РС", бр. 44/95 и 16/97), којим је било предвиђено да општина уређује и обезбеђује коришћење грађевинског земљишта и стара се о његовом уређивању, у складу са законом. Одлука о разради мерила, начину обрачуна и уговарања накнаде за уређивање грађевинског земљишта донета је сагласно овлашћењу општине, односно града и уређује мерила за уговарање висине накнаде за уређивање грађевинског земљишта, које је садржано у истом Закону. Доносилац аката је дао образложење поводом оспорених одредаба одлука, уз констатацију да су оспорене одлуке престале да важе, те да нема услова за оцену њихове уставности и законитости.

У спроведеном поступку, Уставни суд је утврдио да је одредбом члана 58. Одлуке о грађевинском земљишту из тачке 1. изреке, било прописано да "инвеститор коме је, до дана ступања на снагу ове Одлуке, дато на коришћење градско грађевинско земљиште правоснажним решењем Скупштине града Београда, односно скупштине градске општине, а који није закључио уговор о уређивању тог земљишта са Дирекцијом, дужан је да права и обавезе око уређивања земљишта регулише у складу са одредбама ове Одлуке у року од 6 месеци од дана њеног ступања на снагу". Ако инвеститор не закључи уговор са Дирекцијом, било је прописано да ће Дирекција покренути поступак за престанак права коришћења земљишта, а да акт о престанку права коришћења земљишта доноси надлежни орган утврђен том Одлуком. Оцењујући уставност оспореног члана 58. Одлуке, са аспекта члана 121. Устава Републике Србије, Уставни суд је утврдио да његове одредбе немају значење уређивања односа са повратним дејством. Наиме, оспорена Одлука као и члан 58. чија се уставност оспорава, донети су у режиму тада важећег Закона о грађевинском земљишту, чије су одредбе давале овлашћење општини односно, граду у погледу давања на коришћење грађевинског земљишта и уређивања мерила за уговарање висине накнаде за уређивање грађевинског земљишта.

По схватању Суда прописи којима се уводе обавезе, а које имају дејство само на правне ситуације које су у току, а не и на тзв. свршене чињенице, немају повратно дејство, у смислу одредбе члана 121. Устава. Стога, прописивање у оспореном члану да ће се покренути поступак за престанак права коришћења грађевинског земљишта услед незакључивања уговора којим се одређује висина накнаде за уређивање грађевинског земљишта као унапред позната обавеза односно саставни део правног посла - давање грађевинског земљишта на коришћење, нема значење уређивања односа са повратним дејством.

У погледу захтева за оцену уставности и законитости одредаба одлука наведених у тач. 1. и 2. изреке, Суд је утврдио следеће:

Одредбом члана 113. тачка 3) и члана 118. став 1. Устава, утврђена је изворна надлежност за општине, односно град Београд, да, преко својих органа, у складу са законом уређују и обезбеђују коришћење градског грађевинског земљишта и пословног простора. Из наведеног уставног овлашћења произлази да је оквир надлежности општина и града у материјалноправном смислу одређен одговарајућим законом у области

грађевинског земљишта, чија примена је истовремено услов уставности општинских аката донетих за ту област.

Оспорене одлуке донете су на основу одредаба тада важећег Закона о грађевинском земљишту ("Службени гласник РС", бр. 44/95 и 16/97).

У току поступка за оцену уставности оспорених одлука, ступио је на снагу Закон о планирању и изградњи ("Службени гласник РС", број 47/2003), на основу чијих одредаба је Скупштина града Београда донела нове прописе - Одлуку о грађевинском земљишту ("Службени лист града Београда", бр. 16/03 и 18/03) и Одлуку о критеријумима и мерилима за утврђивање закупнине и накнаде за уређивање грађевинског земљишта ("Службени лист града Београда", број 16/03), и тим прописима ставила ван снаге обе оспорене Одлуке.

Имајући у виду чињеницу да је престао да важи Закон на основу кога су одлуке биле донете, као и то да су престале да важе и оспорене одлуке, Суд је оценио да нема процесних претпоставки за даље вођење поступка и одлучивање Суда.

На основу изложеног, члана 47. тачка 3) и члана 19. тачка 4) Закона о поступку пред Уставним судом и правном дејству његових одлука ("Службени гласник РС", бр. 32/91 и 67/93), Суд је донео Решење као у изреци.

Решење Уставног суда
IY-149/2002 од 12.02.2004.

Овлашћење општине да уређује услове и начин постављања помоћних и мањих монтажних објеката, подразумева и њено право да утврди место, величину и намену објекта који се поставља на јавној површини и друге услове које општина определи својим прописом.

Уставни суд је донео:

РЕШЕЊЕ

1. Не прихвата се иницијатива за покретање поступка за утврђивање неуставности и незаконитости одредбе члана 10. Одлуке о привременом постављању монтажних и других објеката на јавним површинама ("Службени лист града Новог Сада", бр. 10/99, 14/01 и 23/01).

2. Не прихвата се иницијатива за покретање поступка за утврђивање неуставности одредбе члана 52. Одлуке из тачке 1. изреке.

3. Одбацује се иницијатива за оцену законитости одредбе члана 52. Одлуке из тачке 1. изреке.

Уставном суду Републике Србије поднета је иницијатива за покретање поступка за оцену уставности и законитости одредаба чл. 10. и 52. Одлуке о привременом постављању монтажних и других објеката на јавним површинама ("Службени лист града Новог Сада", бр. 10/99, 14/01 и 23/01), коју је донела Скупштина града Новог Сада. У иницијативи се наводи да је одредба члана 10 Одлуке, несагласна са чланом 122. Устава Републике Србије, јер даје овлашћење комуналном инспектору да, без саслушања странке, доноси решење

којим налаже да се објекат или уређај уклони са јавне површине у року који се може одредити и у сатима, а достава таквог решења сматра се извршеном налепљивањем решења на објекат или уређај, уз назначење дана и часа када је налепљено. Наводи се да је таквим прописивањем ускраћено право грађана да у управном поступку бране своја права и интересе, будући да је реч о праву странке утврђеном чланом 9. Закона о општем управном поступку ("Службени лист СРС", број 55/96). Истиче се да се чланом 52. Одлуке, не признају стечена права, јер се прописује поновно прибављање, једном већ добијених сагласности и документата, што је супротно члану 121. Устава Републике Србије. Наводи да овакво решење није Одлуком предвиђено и за остале монтажне и друге објекте и уређаје, који су такође постављени на јавној површини пре ступања на снагу ове Одлуке, као и то да су многи помоћни и мањи монтажни објекти легално постављени пре 1995. године, када је добијање одобрења било условљено и прибављањем урбанистичко-техничких услова који су тада имали трајни карактер.

У одговору доносиоца акта наводи се да је оспорена Одлука престала да важи доношењем Одлуке о привременом постављању монтажних и других објеката на јавним површинама ("Службени лист града Новог Сада", број 6/2003). Истиче се да је одредбом члана 26. Закона о комуналним делатностима, утврђена надлежност комуналног инспектора и прописан поступак који комунални инспектор предузима у вршењу инспекцијског надзора, што је био основ доносиоцу акта за прописивање поступка, мера и овлашћења комуналног инспектора у оспореној Одлуци. Имајући у виду да оспорена Одлука више није у правном поретку, доносилац акта је мишљења да нема основа за прихватање иницијативе.

У спроведеном поступку, Уставни суд је утврдио да Одлука чије су одредбе оспорене није у правном поретку, јер је Одлуком о привременом постављању монтажних и других објеката на јавним површинама ("Службени лист града Новог Сада", број 6/2003), стављена ван снаге. Сагласно члану 125. став 2. Устава Републике Србије, Уставни суд је извршио оцену уставности оспорених одредаба Одлуке у време важења и законитости одредбе члана 10. Одлуке, чији је основ прописивања заснован на одредбама Закона о комуналним делатностима који је на снази.

Оспореним чланом 10. Одлуке, био је прописан начин поступања комуналног инспектора, када, у вршењу инспекцијског надзора, утврди да су објекти или уређаји постављени на јавној површини без одобрења, или нису постављени у складу са одобрењем. Основ за овакво прописивање по оцени Суда, налази се у одредби члана 113. Устава Републике Србије, којом је прописано да општина, преко својих органа, у складу са законом, између осталог, уређује и обезбеђује обављање и развој комуналних делатности и уређује и обезбеђује коришћење грађевинског земљишта.

Законом о локалној самоуправи ("Службени гласник РС", број 9/2002), прописано је да се локална самоуправа остварује у општини, граду и граду Београду; да у вршењу изворних послова, јединица локалне самоуправе може бити органичана само у случајевима и под условима утврђеним законом, у складу с Уставом; да општина односно град у свом изворном делокругу, преко својих органа, у складу са Уставом и законом, између осталог уређује и обезбеђује обављање и развој комуналних делатности у које спада и уређивање, одржавање и коришћење пијаца, паркова, зелених, рекреационих и других

јавних површина, као и то да образује инспекцијске службе и врши инспекцијски надзор над извршавањем прописа и других општих аката из надлежности општине.

Законом о комуналним делатностима ("Службени гласник РС", бр. 16/97 и 42/98) прописано је да општина, град, односно град Београд, у складу са овим законом уређује и обезбеђује услове обављања комуналних делатности и њиховог развоја; да комунална делатност у смислу овог закона јесте, између осталог и одржавање улица, путева и других јавних површина у градовима и другим насељима.; да послове инспекцијског надзора над применог закона и прописа донетих на основу овог закона врши општински комунални инспектор који је овлашћен да, између осталог, нареди уклањање ствари и других предмета са јавних површина, ако су они ту остављени противно прописима општине, као и да изриче и наплаћује новчане казне на лицу места за прекршаје, по прописима које доноси скупштина општине. Одредбом члана 26. Закона, утврђена су овлашћења комуналног инспектора кад, у вршењу инспекцијског надзора, утврди да се омета коришћење комуналних објеката остављањем ствари и других предмета, или на други начин. Комунални објекат, у смислу Закона јесте и уређено грађевинско земљиште и друга добра у општој употреби, што обухвата и јавне површине.

На основу изложене, Уставом утврђене надлежности органа локалне самоуправе да уређује област која се односи на комунални ред и јавне површине, као и законом прописану надлежност и овлашћења комуналног инспектора у поступку вршења инспекцијског надзора, Суд је оценио да је доносилац акта поступио у сагласности с Уставом и законом, када је својим прописом уредио начин поступања комуналног инспектора у вршењу инспекцијског надзора. У том смислу, без утицаја су наводи иницијатора у односу на несагласност оспорене одредбе Одлуке са чланом 122. Устава, којим се прописује могуће поступање државних органа и организација које врше јавна овлашћења, из разлога што послове инспекцијског надзора из области комуналних делатности не врше државни органи, нити ти послови спадају у круг поверених послова из оквира права и дужност Републике. По оцени Суда, за решавање конкретног правног питања нису од утицаја ни наводи иницијатора који се односе на члан 9. Закона о општем управном поступку, будући да се не ради, како то иницијатор наводи, о прописивању којим се крше права странке, већ о извршавању изворних уставних обавеза општине из законом уређене области.

Оспореним чланом 52. Одлуке, било је прописано да се "корисницима мањих монтажних објеката чија је површина већа од 25 м² (бараке) који су постављени на јавним површинама пре ступања на снагу ове одлуке, може издати привремено одобрење за коришћење локације у складу са овом одлуком, под условом да претходно прибаве урбанистичко-техничке услове за постављање објеката".

По оцени Суда, јавне површине представљају земљиште у општој употреби односно, у државној својини које је, према прописима о планирању, наменом опредељено као зелена, рекреативна, парковска, или каква друга јавна површина, на којој није могућа изградња објеката по прописима о изградњи, већ само постављање помоћних и мањих монтажних објеката. Стога, постављање објеката на јавним површинама не може имати трајни карактер, већ само привремени. Овлашћење општине да уређује услове и начин постављања

помоћних и мањих монтажних објеката, подразумева и њено право да утврди место, величину и намену објекта који се поставља на јавној површини и друге услове које општина определи својим прописом. На основу изнетог, Суд је утврдио да се овом одредбом не мењају раније засновани односи, већ се регулише затечено стање уређивањем могућности коришћења постављених објеката, под условима утврђеним овом Одлуком. Како је Одлука ступила на снагу осмог дана од дана објављивања то је Суд оценио да оспорени члан 52. Одлуке, у време важења није имао повратно дејство, у смислу одредбе члана 121. Устава.

Захтев за оцену законитости члана 52. Одлуке Суд је одбацио због недостатка процесних претпоставки, јер је Закон о изградњи објеката ("Службени гласник РС", бр. 44/95, 27/96 и 16/97), у односу на који би требало вршити оцену законитости оспорене одредбе, престао да важи 13. маја 2003. године.

На основу изложеног и члана 47. тачка 3) Закона о поступку пред Уставним судом и правном дејству његових одлука ("Службени гласник РС", бр. 32/91 и 67/93), Суд је решио као у изреци.

Решење Уставног суда
IY-456/2003 од 25.03.2004.

в) Комуналне делатности и локални јавни приходи

Општина је овлашћена да својим прописом уређује и обезбеђује коришћење пословног простора, што укључује и овлашћење да уреди и услове под којима ће засновати или раскинути закупни однос.

Уставни суд је донео:

О Д Л У К У

1. Утврђује се да одредбе члана 4. став 1., члана 11. став 2., члана 12. став 1. у делу који гласи: "коју именује Управни одбор ЈП Дирекција за изградњу Апатин", члана 14. став 1., члана 18. у делу који гласи: "са ЈП "Дирекција за изградњу Апатин", и члана 21. Одлуке о издавању у закуп пословних просторија на којима је носилац права коришћења општина Апатин ("Службени лист општине Апатин", број 2/2003), нису у сагласности с Уставом и законом.

2. Не прихвата се иницијатива за покретање поступка за утврђивање неуставности и незаконитости одредаба чл. 20. и 23. Одлуке из тачке 1. изреке.

Уставном суду Републике Србије, поднета је иницијатива за покретање поступка за утврђивање неуставности и незаконитости чл. 18., 20, 21.

и 23. Одлуке о издавању у закуп пословних просторија на којима је носилац права коришћења општина Апатин, ("Службени лист општине Апатин" број 2/2003). У иницијативи се наводи да је општина Апатин овлашћена да уређује и обезбеђује коришћење пословног простора, као и да одреди начин давања у закуп пословног простора и висину закупнине, али то овлашћење не може пренети на Јавно предузеће "Дирекција за изградњу", како је то учињено одредбама чл. 18. и 21. оспорене Одлуке. Истиче се да одредба члана 20. Одлуке, којом су одређени услови за раскид уговора о закупу пословног простора, није у сагласности са одредбама члана 582. Закона о облигационим односима и да се не може примењивати на већ закључене уговоре на неодређено време, већ само за будуће закупне односе. У односу на члан 23. Одлуке, наводи се да је доносилац акта прекорачио овлашћење, јер се наведеним чланом мењају битни елементи уговора о закупу, односно рок трајања, и то за уговоре који су већ закључени сагласношћу воља уговорних страна.

Скупштина општине Апатин је у одговору навела да је послове око издавања у закуп, односно управљања пословним просторијама чији је носилац права коришћења Општина, поверила Јавном предузећу "Дирекција за изградњу" Апатин, Одлуком о оснивању овог предузећа, као и то да општина има овлашћење да слободно одреди услове за закључење и раскид уговора о закупу.

Уставни суд је утврдио следеће:

Скупштина општине Апатин је, оспореном Одлуком о издавању у закуп пословних просторија на којима је носилац права коришћења општина Апатин, уредила услове, начин и поступак давања у закуп пословних просторија на којима има право коришћења. Оспореном одредбом члана 18. Одлуке, Скупштина општине је овластила Јавно предузеће "Дирекција за изградњу" Апатин, да закључује уговор о закупу са лицем коме је пословни простор додељен у закуп, којим се регулишу међусобни односи по питању закупа, а чланом 21. Одлуке, утврђена је обавеза Јавног предузећа, коме је Скупштина општине пренела право управљања са правом давања у закуп пословних просторија чији је носилац права коришћења општина Апатин, да у поступку давања пословних просторија у закуп, примењује одредбе ове Одлуке. Пренос овлашћења на Јавно предузеће прописан је и у члану 11. став 2. и члану 12. Одлуке. Одредбом члана 4. став 1. Одлуке, право да утврђује висину закупнине пренето је Извршном одбору Скупштине општине, а чланом 14. став 1. Одлуке, прописано је да Управни одбор Јавног предузећа утврђује почетну висину закупа на пословним просторијама. Оспореном одредбом члана 20. Одлуке, уређени су услови за раскид уговора о закупу пословног простора, а одредбом члана 23. Одлуке, прописани су услови под којима се закуподавни однос може наставити у случају већ стеченог права на закуп.

Одредбом члана 113. став 1. тачка 3. Устава Републике Србије, утврђено је да општина, преко својих органа, у складу са законом, уређује и обезбеђује коришћење пословног простора, а према члану 114. став 1. Устава, за обављање уставом и законом утврђених послова, општини припадају приходи утврђени законом.

Одредбом члана 1. Закона о средствима у својини Републике Србије ("Службени гласник РС", бр. 53/95, 3/96, 54/96, 32/97 и 44/99), прописано је да су средства у својини Републике Србије, односно, у државној

својини, поред осталог и средства која су стечена, односно која стекну органи и организације јединице локалне самоуправе. Чланом 5. став 1. Закона, утврђује се да о располагању непокретностима у државној својини, одлучују надлежни органи, а према ставу 2., располагање непокретностима у државној својини јесте и давање на коришћење, односно у закуп. Чланом 8. став 3. Закона, прописано је да, о давању на коришћење, односно у закуп непокретности које користе органи јединице локалне самоуправе, одлучују органи локалне самоуправе утврђени законом, односно статутом, уз сагласност Републичке дирекције за имовину Републике Србије.

Према Закону о јавним приходима и јавним расходима ("Службени гласник РС", бр. 76/91, 41/92, 18/93, 22/93, 37/93, 67/93, 45/94, 42/98, 54/99 и 22/01), висина јавних прихода утврђује се законом, односно актом надлежног органа у складу са законом а приходи од давања у закуп непокретности у државној својини представљају јавни приход општине, односно града.

Према члану 18. тачка 8. Закона о локалној самоуправи ("Службени гласник РС", број 9/2002), општина је овлашћена да, преко својих органа, у складу с Уставом и законом уређује и обезбеђује коришћење пословног простора, утврђује висину накнаде за коришћење пословног простора и врши надзор над коришћењем пословног простора, а одредбом члана 30. тачка 12) Закона, изричито је прописано да скупштина општине у складу са законом, између осталог утврђује општинске таксе и друге локалне приходе који јој по овом закону припадају.

На основу наведених одредаба Устава и закона, општина је овлашћена да својим актом и преко својих органа уређује и обезбеђује коришћење пословног простора. Ово овлашћење скупштина општине не може пренети на јавно предузеће које је основала, јер јавно предузеће не представља орган локалне самоуправе у смислу Закона о локалној самоуправи. Стога, по оцени Суда, нису у сагласности с Уставом и законом одредбе оспорене Одлуке којима је пренето овлашћење на јавно предузеће, односно Управни одбор Јавног предузећа да уређује питања управљања и коришћења пословног простора.

У погледу висине закупнине, коју, према одредби члана 4. став 1. Одлуке, утврђује Извршни одбор СО Апатин решењем, на предлог Управног одбора ЈП "Дирекција за изградњу" Апатин, Суд је оценио да Извршни одбор Скупштине општине није надлежан да самостално одређује висину закупнине, јер тиме преузима овлашћења скупштине општине, која својим општим актом, утврђује висину овог локалног јавног прихода, сагласно Закону о локалној самоуправи. Из истих разлога, Скупштина општине Апатин је прекорачила законско овлашћење и када је, у одредби члана 14. став 1. Одлуке, прописала да почетну висину износа за остваривање права на закуп, утврђује Управни одбор ЈП "Дирекција за изградњу", Апатин.

Уставни суд је оценио да су оспорене одредбе чл. 20. и 23. Одлуке, у границама уставног и законског овлашћења општине да својим прописом уређује и обезбеђује коришћење пословног простора, што укључује и овлашћење да уреди и услове под којима ће засновати или раскинути закупни однос, како је то учињено одредбом члана 20. Одлуке. Имајући у виду да је, одредбом члана 568. Закона о облигационим односима, прописано да се одредбе тог закона неће примењивати на закупе уређене посебним прописима као и одредбе Закона о средствима у својини Републике Србије, да се непокретности

у државној својини прибављају и отуђују јавним надметањем или на основу прикупљених понуда, те да је уговор закључен противно тој одредби ништав, Суд је оценио да је одредба члана 23. Одлуке, којом се предвиђа могућност заштите стеченог права закупа тако што се прописују услови под којим се закуподавни однос може наставити, у сагласности с Уставом и законом.

На основу изложеног, чл. 46. тач. 1) и 3) и 47. тачка 3. Закона о поступку пред Уставним судом и правном дејству његових одлука ("Службени гласник РС", бр. 32/91 и 67/93), Суд је одлучио као у изреци.

На основу члана 130. Устава, одредбе Одлуке наведене у тачки 1. изреке, престају да важе даном објављивања Одлуке Уставног суда у "Службеном гласнику Републике Србије".

Одлука Уставног суда ("Службени гласник РС", број 16/2004)
 ГУ-242/2003 од 22.01.2004.

Испорука комуналног производа једном кориснику не може се условљавати испуњењем обавезе плаћања комуналне услуге од стране других корисника, односно објекта - стамбене зграде, као што је прописано оспореном одлуком.

Уставни суд је донео:

О Д Л У К У

1. Утврђује се да одредба члана 56. став 2. у делу који гласи: "односно уколико у стамбеној згради више од 70% корисника није измирило обавезе за једномесечну потрошњу" Одлуке о снабдевању града топлотном енергијом ("Службени лист града Крагујевца", број 8/2001), није у сагласности с Уставом и законом.

2. Одбацује се иницијатива за измену, допуну и оцену међусобне сагласности одредаба Одлуке из тачке 1.

Више иницијатора, Уставном суду Републике Србије поднело је иницијативу за покретање поступка за оцену уставности и законитости Одлуке о снабдевању града топлотном енергијом ("Службени лист града Крагујевца", број 8/2001). Према наводима у иницијативи, члан 56. став 2. Одлуке у делу којим је одређено да се стамбеној згради у којој више од 70% корисника није измирило обавезе за једномесечну потрошњу може ускратити испорука топлотне енергије, је незаконит, јер се према закону не могу искључивати, односно кажњавати и они корисници топлотне енергије који су своју обавезу измирили. У иницијативи су дати и предлози за измену и допуну појединих одредби чл. 45. 47. 48. и 55. Одлуке из разлога нерационалности и нецелисходности утврђених решења и неусаглашености са другим одредбама ове одлуке.

Скупштина града Крагујевца, као доносилац оспорене одлуке доставила је оспорену одлуку, али се није изјашњавала о наводима изнетим у представци.

У оспореној одредби члана 56. став 2. Одлуке утврђено је да, уколико корисник није измирио обавезе за једномесечну потрошњу, односно

уколико у стамбеној згради више од 70% корисника није измирило обавезе за једномесечну потрошњу, Предузеће има право искључења корисника.

Одредбама чл. 72. и 113. Устава Републике Србије, одређено је да Република Србија уређује и обезбеђује облигационе односе, а да општина у складу са законом уређује и обезбеђује обављање и развој комуналних делатности.

Закон о комуналним делатностима ("Службени гласник РС", бр. 16/97 и 42/98) одређује као комуналну делатност производњу и снабдевање паром и топлом водом. Ту делатност, законодавац одређује као делатност од општег интереса, коју обавља јавно комунално, односно друго предузеће и предузетник, те уређује опште услове и начин њиховог обављања, док општину, односно град, овлашћује да у складу са са његовим одредбама уређује и обезбеђује услове обављања комуналних делатности и њиховог развоја (чл.1, 2, 3. и 4. Закона).

Одредбама члана 15. Закона прописано је да се испорука комуналног производа, односно пружање комуналне услуге не може ускратити кориснику, осим у случајевима и под условима утврђеним законом (став1.), одређене су ситуације у којима се може привремено ускратити испорука комуналног производа, односно пружање комуналне услуге, између осталог, и када корисник не плаћа комуналну услугу у прописаним роковима (став 2.), утврђена је обавеза комуналног предузећа, да по престанку разлога за ускраћивање испоруке, у року од три дана од подношења захтева корисника, настави пружање комуналне услуге (став3.) и овлашћена је скупштина општине да ближе утврди у којим од набројаних случајева и под којим условима се може ускратити испорука производа физичким и правним лицима (став 4.) .

Наведено овлашћење за скупштину општине, односно града, из члана 15. Закона, по оцени Уставног суда, не даје основ да се прописом општине, односно града, проширују законом утврђене ситуације и услови под којим се та мера може применити. Такође, Суд је нашао да је, према Закону, обвезник плаћања комуналне услуге искључиво корисник који је у облигационом односу са испоручиоцем комуналне услуге, те да се испорука комуналног производа једном кориснику не може условљавати испуњењем обавезе плаћања комуналне услуге од стране других корисника, односно објекта - стамбене зграде, како је то у делу оспореног члана 56. став 2. Одлуке прописано.

Уставни суд Републике Србије, није према члану 125. Устава надлежан да врши измену и допуну оспорених општих аката који су предмет оцене код овог Суда, као и оцену међусобне усаглашености појединих одредаба ових аката, па је захтев иницијатора у овом делу одбацио.

На основу изнетог, члана 19. став 1. тачка 1) и члана 46. тач. 1) и 3) Закона о поступку пред Уставним судом и правном дејству његових одлука ("Службени гласник РС", бр. 32/91 и 67/93), Суд је донео одлуку као у изреци.

На основу члана 130. Устава Републике Србије, део одредбе члана 56. став 2. Одлуке наведене у тачки 1. изреке престаје да важи даном објављивања Одлуке Уставног суда Републике Србије у "Службеном гласнику Републике Србије".

Одлука Уставног суда
IУ-102/2003 од 22.07.2004.

("Службени гласник РС", број 90/2004)

Општина је надлежна да, у складу са законом уређује, поред осталог, и услове, начин коришћења и управљања паркиралиштима и другим јавним површинама, као и да одређује начин утврђивања цена и услова наплате коришћења комуналних услуга.

Уставни суд је донео:

Р Е Ш Е Њ Е

1. Не прихвата се иницијатива за покретање поступка за утврђивање незаконитости одредаба чл. 2. до 4, члана 6. ст. 1. и 2. и члана 11. Одлуке о паркиралиштима ("Службени лист општине Крушевац", бр. 9/1997 и 1/2002).

2. Одбацује се иницијатива за покретање поступка за утврђивање незаконитости одредаба чл. 7. и 8. Одлуке из тачке 1.

3. Одбацује се захтев за обуставу извршења појединачног акта или радње предузете на основу Одлуке из тачке 1.

Уставном суду Републике Србије поднета је иницијатива за покретање поступка за утврђивање незаконитости одредаба Одлуке наведене у изреци. Иницијатор наводи да су оспореним одредбама Одлуке у стамбеном насељу Чешаљ, супротно одредбама чл. 16. 20. 21. и 38. Закона о планирању и уређењу простора, одређена места за паркиралиште, да Регулационим планом из 1996. године ове површине нису предвиђене за паркиралишта него као зелене површине и да Регулациони план у том делу није у сагласности са Генералним урбанистичким планом. Поред тога по мишљењу иницијатора, на овим местима се не може наплаћивати паркирање, с обзиром да се ради о површини која припада станарима стамбених зграда у смислу члана 6. Закона о својини на деловима зграда ("Службени лист СФРЈ" бр. 43/65 и 57/65). У иницијативи се даље наводи да су оспореном Одлуком, супротно Закону о локалној самоуправи и Закону о јавним предузећима, послови уређивања, одржавања и коришћења паркиралишта поверени Јавном предузећу "Пословни центар Крушевац", да је овом Јавном предузећу пренето овлашћење да одређује висину накнаде за коришћење паркиралишта, иако је то према чл. 30. и 86. Закона о локалној самоуправи у искључивој надлежности Скупштине општине. Према наводима у иницијативи, наплаћена накнада за паркирање не уплаћује се као локални јавни приход на текући рачун Општине, него се средства уплаћују на рачун Јавног предузећа "Пословни центар Крушевац", што је у супротности са чланом 83. став 1. тачка 5. Закона о локалној самоуправи. У иницијативи се такође истичу и проблеми у означавању места за паркирање и коришћењу паркинг простора на

тротоарима супротно одредбама Закона о безбедности саобраћаја на путевима и предлаже да Уставни суд, до доношења коначне одлуке, обустави извршење појединачних аката или радњи које су предузете на основу оспорених одредаба Одлуке.

У одговору Скупштине општине Крушевац наводи се да је Одлуку о паркиралиштима донела Скупштина општине на основу овлашћења из члана 13. Закона о комуналним делатностима, којом је као комуналну делатност одредила и делатност одржавања јавних простора за паркирање возила и ове послове, сагласно члану 23. Закона о комуналним делатностима поверила Јавном предузећу "Пословни центар Крушевац" у Крушевцу.

У оспореним одредбама Одлуке о паркиралиштима утврђено је: да су паркиралишта места одређена планским актом или посебним решењем на којима се могу паркирати моторна возила, да паркиралишта могу бити општа и посебна (члан 2.); да су општа паркиралишта делови коловоза, тротоара или површине делом на коловозу и делом на тротоару посебно обележене за паркирање моторних возила, да општа паркиралишта одређује одељење Општинске управе надлежно за послове саобраћаја, а Извршни одбор Скупштине општине одређује на којим се паркиралиштима плаћа накнада за паркирање возила (члан 3.); да су посебна паркиралишта објекти и површине који су уређени и изграђени за паркирање моторних возила са контролисаним уласком и изласком возила а да се посебна паркиралишта изграђују и уређују у складу са одговарајућим урбанистичким планом (члан 4.); да се паркиралишта поверавају на уређивање, одржавање и коришћење Јавном предузећу "Пословни центар Крушевац" у Крушевцу уз овлашћење да одређује услове, начин коришћења, висину и начин наплате накнаде за паркирање и чување возила. (члан 6.); да се накнада за паркирање плаћа унапред за време трајања паркирања (члан 7.); да Јавно предузеће може да уклони возило са паркинга о трошку возача, уколико возач остави возило на паркиралишту а не плати накнаду за паркирање (члан 8.), а одредбом члана 11. Одлуке предвиђена је обавеза Јавног предузећа "Пословни центар Крушевац" да јавна паркиралишта одржава у исправном стању.

Законом о комуналним делатностима ("Службени гласник РС", бр. 16/97 и 42/98) прописано је да се као комуналне делатности, поред осталих, сматрају одржавање улица, путева и других јавних површина у градовима и другим насељима и јавна расвета (члан 4. став 1. тачка 7.) а као комуналне делатности сматрају се, поред осталих, одржавање паркиралишта и других јавних површина (члан 5. тачка 5). Према члану 8. став 1. Закона, за обављање комуналних делатности општина оснива комунална предузећа, или њихово обављање поверава другом предузећу, односно предузетнику, у складу са законом и прописом скупштине општине. Чланом 13. тачка 4) Закона прописано је да скупштина општине прописује услове и начин организовања послова у вршењу комуналних делатности и услове за коришћење комуналних производа, односно услуга, а нарочито начин наплате цене за комуналне производе, односно коришћење комуналних услуга. Чланом 23. Закона утврђено је да јавно предузеће одлучује, уз сагласност скупштине општине, односно органа општине који скупштина одреди, о цени комуналних производа и комуналних услуга коју плаћају непосредни корисници.

Законом о локалној самоуправи ("Службени гласник РС", бр. 9/2002 и 33/2004) у члану 18. тачка 4) предвиђено је да је општина одговорна да,

преко својих органа, у складу са Уставом и законом, поред осталог, уређује и обезбеђује обављање и развој комуналних делатности, одржавање и коришћење јавних паркиралишта и других јавних површина, као и друге организационе, материјалне и друге услове за обављање комуналних делатности. Одредбама члана 83. Закона, као локални јавни приход предвиђена је локална комунална такса за коришћење простора за паркирање друмских моторних и прикључних возила на уређеним и обележеним местима, а одредбама чл. 85. и 86. Закона предвиђено је да општина може утврдити локалне комуналне таксе у различитим висинама зависно од врсте делатности, површине и техничко употребних карактеристика објеката.

Из наведених одредаба Закона о комуналним делатностима и Закона о локалној самоуправи, по оцени Уставног суда, произлази да је општина надлежна у складу са законом, да оснива комунална предузећа, да се стара о задовољавању одређених потреба грађана у свим областима живота, поред осталих, и у области уређења услова и начина коришћења и управљања паркиралиштима и другим јавним површинама, као и да одређује начин утврђивања цена и услова наплате коришћења комуналних услуга, па стога Уставни суд није прихватио иницијативу за покретање поступка за утврђивање незаконитости одредаба чл. 2, 3. и 4, члана 6.ст. 1. и 2. и члана 11. Одлуке о паркиралиштима.

У вези са наводима иницијатора да одредбе чл. 7. и 8. Одлуке о паркиралиштима нису у сагласности са Законом о својини на деловима зграда ("Службени гласник СРС", бр. 29/73 и 52/73) Уставни суд је утврдио да је наведени Закон престао да важи даном објављивања Одлуке Савезног уставног суда ("Службени гласник РС", број 38/96 од 12. септембра 1996. године) те да стога не постоје процесне претпоставке за одлучивање Уставног суда.

У вези са наводима у иницијативи о међусобној не сагласности просторног, урбанистичког и регулационог плана, као и о примени Одлуке о паркиралиштима у односу на Закон о безбедности саобраћаја на путевима, Уставни суд, према члану 125. Устава Републике Србије, није надлежан да одлучује.

Захтев за обуставу извршења појединачног акта, односно радње предузете на основу Одлуке о паркиралиштима Уставни суд је, на основу члана 42. став 3. Закона о поступку пред Уставним судом и правном дејству његових одлука ("Службени гласник РС", бр. 32/91 и 67/93) одбацио, јер је у овој правној ствари донео коначну одлуку.

На основу члана 19. став 1. тач. 1) и 2) и члана 47. тачка 3) Закона о поступку пред Уставним судом и правном дејству његових одлука Уставни суд је решио као у изреци.

Решење Уставног суда
IУ-170/2003 од 13.05.2004.

Прописивање да јавно предузеће одређује места за одношење непрописно паркираних возила и висину трошкова уклањања и чувања возила, као и начина уклањања непрописно паркираних возила, није несагласно са чланом 34. Устава Републике Србије, јер се возило које није

прописно паркирано само привремено премешта на друго место од стране надлежног органа.

Уставни суд је донео:

Р Е Ш Е Њ Е

Не прихвата се иницијатива за покретање поступка за утврђивање неуставности Одлуке о паркирању возила и паркиралиштима на подручју општине Пожаревац ("Службени гласник Општине Пожаревац", број 7/2001).

Уставном суду Републике Србије поднет је захтев "за оцену уставности одлука којима одговорна лица у Пожаревцу крше права грађана на неповредивост приватне својине". Из садржине поднете иницијативе произилази да је оспорена Одлука о паркирању возила и паркиралиштима на подручју општине Пожаревац ("Службени гласник Општине Пожаревац", број 7/2001) и да се у суштини оспорава поступање надлежних органа приликом одношења непрописно паркираних возила и наплаћивања новчане накнаде у тим случајевима.

Општинска управа општине Пожаревац, на тражење Уставног суда, доставила је Одлуку Скупштине општине Пожаревац о паркирању возила и паркиралиштима на подручју општине Пожаревац ("Службени гласник општине Пожаревац", број 7/2001), без одговора на наводе подносиоца иницијативе.

Одлуком о паркирању возила и паркиралиштима на подручју општине Пожаревац уређени су општи услови за вршење комуналне делатности, одржавања и коришћења јавних паркиралишта и паркирање возила на подручју општине Пожаревац. Одлуком је одређено које се површине сматрају јавним паркиралиштем и прописани су услови за коришћење јавних паркиралишта, контрола коришћења јавног паркиралишта, њихово одржавање, надзор над извршењем Одлуке, надлежност за решавање по жалби и др. Одредбама члана 16. до 19. Одлуке, поред осталог, одређена је контрола коришћења јавног паркиралишта и прописано да Јавно предузеће Дирекција за изградњу општине Пожаревац одређује места за одношење непрописно паркираних возила и висину трошкова уклањања и чувања возила, а прописан је и начин уклањања непрописно паркираних возила.

Оспорена Одлука донета је на основу члана 4. став 2. и члана 25. Закона о комуналним делатностима ("Службени гласник РС", бр. 16/97 и 42/98). Чланом 4. став 2. Закона о комуналним делатностима прописано је да скупштина општине може, као комуналну делатност, одредити коришћење јавних простора за паркирање и прописати услове и начин обављања те делатности. Чланом 25. Закона прописано је, поред осталог, да послове инспекцијског надзора над применом тог закона и прописа донетих на основу тог закона и над обављањем комуналних делатности врши општински комунални инспектор; да је у вршењу инспекцијског надзора комунални инспектор овлашћен да контролише да ли се комунална делатност обавља на начин утврђен законом и прописом донетим на основу закона, да изриче и наплаћује новчане казне на лицу места за прекршаје по прописима које доноси скупштина општине, да нареди уклањање ствари и других предмета са јавних површина ако су они остављени противно прописима општине.

Законом о локалној самоуправи ("Службени гласник РС", бр. 9/2002 и 33/2004) прописано је да је општина одговорна да, преко својих органа, у складу са Уставом и законом уређује и обезбеђује обављање и развој комуналних делатности, између осталог, и јавних паркиралишта, као и организационе, материјалне и друге услове за њихово обављање (члан 18. став 1. тачка 4).

Уставом Републике Србије зајамчено је право својине (члан 34.). Чланом 72. став 1. тачка 4. Устава утврђено је да Република Србија уређује и обезбеђује, између осталог, својинске односе и заштиту свих облика својине, а тачком 12. истог члана да уређује и друге односе од интереса за Републику Србију, у складу с Уставом, а одредбом члана 113. став 1. тач. 2, 3. и 5. Устава утврђено је да општина, преко својих органа, у складу са законом, уређује и обезбеђује обављање и развој комуналних делатности, уређује и обезбеђује коришћење градског грађевинског земљишта и стара се о задовољавању одређених потреба грађана у областима од непосредног интереса за грађане.

Законом о безбедности саобраћаја на путевима ("Службени гласник СРС", бр. 53/82, 15/84, 5/86 и 21/90, "Службени гласник РС", бр. 28/91, 53/93, 67/93, 48/94 и 25/97) прописане су мере безбедности и друге мере у вези са безбедношћу и унапређењем саобраћаја на путевима. Чланом 148. Закона у коме су прописане саобраћајно-техничке мере, утврђено је, поред осталог, да техничко регулисање саобраћаја на улицама у насељеним местима врши општински орган управе надлежан за послове саобраћаја, односно да се под техничким регулисањем саобраћаја подразумевају све мере и акције којима се утврђује режим саобраћаја, па и мера одређивања простора за паркирање возила.

Полазећи од наведеног, Уставни суд је утврдио да је Скупштина општине Пожаревац могла да уреди опште услове за вршење комуналне делатности, одржавања и коришћења јавних паркиралишта и паркирање возила на подручју Општине Пожаревац на начин прописан Одлуком о паркирању возила и паркиралиштима на подручју Општине Пожаревац. Такође, по оцени Суда, у конкретном случају се не ради о повреди члана 34. Устава којим се јамчи право својине а на чију повреду указује подносилац иницијативе, јер се према решењима оспорене Одлуке возило које није прописно паркирано само привремено премешта на друго место од стране надлежног органа.

Оцена навода подносиоца иницијативе који се односе на примену оспорене Одлуке у пракси, односно на висину новчане накнаде која се одређује као трошак за уклањање возила није у надлежности Уставног суда, у смислу члана 125. Устава Републике Србије.

На основу свега наведеног и одредбе члана 47. тачка 3) Закона о поступку пред Уставним судом и правном дејству његових одлука ("Службени гласник РС", бр. 32/91 и 67/93) Уставни суд је одлучио као у изреци.

Решење Уставног суда
IУ-6/2004 од 13.05.2004.

Општина је овлашћена да својим општим актом ближе утврди делове за држање и заштиту домаћих животиња и да у оквиру тога одреди како подручја на којима је држање домаћих животиња забрањено, тако и

врсту и број домаћих животиња чије је држање на одређеним подручјима дозвољено.

Уставни суд је донео:

Р Е Ш Е Њ Е

Не прихвата се иницијатива за покретање поступка за утврђивање неуставности и незаконитости одредбе члана 2. став 3. Одлуке о држању и чувању животиња ("Службени гласник општине Ћуприја", бр. 5/2001 и 15/1/2003).

Уставном суду Републике Србије поднета је иницијатива за покретање поступка за утврђивање неуставности и незаконитости одредбе члана 2. став 3. Одлуке наведене у изреци. Подносиоци иницијативе истичу да прописано органичење у погледу врсте и броја домаћих животиња, чије је држање и чување дозвољено, онемогућава задовољавање егзистенцијалних потреба грађана којима је пољопривредна производња основни или претежни извор прихода.

Скупштина општине Ћуприја је у одговору навела да је оспорену Одлуку донела на основу члана 80. тачка 26. Закона о локалној самоуправи ("Службени гласник РС", бр. 49/99 и 27/01), а о разлозима оспоравања се није изјашњавала. У одговору се истиче да је оспорена Одлука на снази, али да је Привремени орган општине Ћуприја, 3. октобра 2003. године, донео Одлуку о измени и допуни Одлуке о држању и чувању животиња ("Службени гласник општине Ћуприја", број 15/1/2003).

Уставни суд је утврдио да је оспорену Одлуку донела Скупштина општине Ћуприја 17. јула 2001. године. Наведена Одлука је објављена у "Службеном гласнику општине Ћуприја", број 5/2001. Оспореном Одлуком прописани су услови за држање и производњу као и минимум ветеринарско-санитарних услова у двориштима и објектима за држање и производњу појединих врста животиња, и ближе одређен појам животиња у смислу ове Одлуке. Чланом 2. став 1. Одлуке, одређено је да се на делу урбанистичког подручја града Ћуприје, у одређеним улицама, забрањује држање копитара, папकारа и живине, док је оспореним ставом 3. наведеног члана Одлуке прописано да се у осталим деловима града и приградским насељима дозвољава држање и чување домаћих животиња највише до 5 свиња и 50 комада пернате живине за личну употребу грађана али уз претходно прибављену сагласност – дозволу од санитарне и комуналне инспекције о испуњавању санитарно-комуналних услова објеката.

Одлуком о измени и допуни Одлуке о држању и чувању животиња измењена је оспорена одредба става 3. члана 2. из основног текста Одлуке, тако што је утврђено да број домаћих животиња чије је држање и чување дозвољено за личну употребу грађана, у осталим деловима града и приградским насељима, износи до 5 папकारа и 50 комада пернате живине.

Одредбама члана 31. Устава Републике Србије одређено је да човек има право на здраву животну средину и да је свако, у складу са законом, дужан да штити и унапређује животну средину. Чланом 57. став 1. Устава утврђено је да се привредне и друге делатности обављају слободно и под

једнаким условима, у складу с Уставом и законом. Према члану 72. став 1. тачка 5. Устава, Република Србија уређује и обезбеђује систем заштите и унапређивања животне средине, као и заштиту и унапређивање биљног и животињског света. Чланом 113. став 1. тач. 5. и 6. Устава утврђено је да се општина, преко својих органа, у складу са законом, стара, поред осталог, о задовољавању одређених потреба грађана у области заштите и унапређивања животне средине, и у другим областима од непосредног интереса за грађане, као и да извршава законе, друге прописе и опште акте Републике Србије када јој је то поверено.

Одредбом члана 18. тачка 23) Закона о локалној самоуправи ("Службени гласник РС", број 9/02), прописано је да општина, у оквиру свог изворног делокруга, уређује и организује вршење послова у вези са држањем и заштитом домаћих и егзотичних животиња. Чланом 40. ст.1. и 2. Закона о заштити животне средине ("Службени гласник РС", бр.66/91, 83/92, 53/93, 67/93, 48/94 и 53/95), одређено је да свако има право да држи домаће животиње под условима и на начин да се не узнемиравају трећа лица, обезбеди сигурност и хигијена, као и да општина, односно град одређује ближе услове за држање и заштиту домаћих животиња и обезбеђује услове за њихово сахрањивање, ако законом није друкчије одређено.

Уставни суд је утврдио да је, сагласно наведеним уставним и законским одредбама, општина овлашћена да својим општим актом ближе утврди услове за држање и заштиту домаћих животиња и да у оквиру тога одреди како подручја на којима је држање домаћих животиња забрањено, тако и врсту и број домаћих животиња чије је држање на одређеним подручјима дозвољено. С обзиром на изнето Скупштина општине Ћуприја је, по оцени Суда, поступила у границама наведених уставних и законских овлашћења када је оспореном одредбом Одлуке, ближе прописала услове, подручје, врсту и број домаћих животиња чије је држање и чување дозвољено. Ограничавањем врсте и броја домаћих животиња чије је држање и чување дозвољено није, по оцени Суда, повређен принцип из члана 57. Устава, с обзиром да обављање привредне и друге делатности подразумева испуњеност законом прописаних услова као и оних које, сагласно овлашћењу из члана 113. Устава, прописује општина у складу са законом. Оцена оправданости, целисходности и правичности услова, прописаних оспореном одредбом Одлуке, није у надлежности Уставног суда, која је утврђена одредбама члана 125. Устава.

На основу изложеног и члана 23. став 3. и члана 47. тачка 3) Закона о поступку пред Уставним судом и правном дејству његових одлука ("Службени гласник РС", бр. 32/91 и 67/93), Уставни суд је одлучио као у изреци.

Решење Уставног суда
IУ-100/2002 од 22.01.2004.

Скупштина општине је овлашћена да одлуком предвиди обавезу корисника коме је привремено ускраћено пружање комуналне услуге грејања да надокнађује трошкове те услуге у одређеном процентуалном износу од цене ове комуналне услуге.

Уставни суд је донео:

Р Е Ш Е Њ Е

Не прихвата се иницијатива за покретање поступка за утврђивање неуставности члана 11 б. Одлуке о условима и начину производње и испоруке топлоте и топле воде («Службени лист општине Панчево « бр. 16/91, 9/92, 14/92, 1/93, 7/93, 9/93, 17/93, 20/93, 1/94, 4/94, 8/94, 1/95, 10/97, 10/98, 4/02 и 14/02).

Уставном суду Републике Србије поднета је иницијатива за покретање поступка за оцену уставности члана 11 б. Одлуке о условима и начину производње и испоруке топлоте и топле воде («Службени лист општине Панчево « бр. 16/91, 9/92, 14/92, 1/93, 7/93, 9/93, 17/93, 20/93, 1/94, 4/94, 8/94, 1/95, 10/97, 10/98, 4/02 и 14/02) коју је донела Скупштина општине Панчево. Према наводима иницијатора, оспореном одредбом Одлуке прописана је наплата грејања у износу од 50% од пуне цене грејања потрошачима којима је грејање искључено, што је супротно Уставу.

Доносилац оспорене Одлуке, образлажући регулативу оспореног члана истиче да се Одлука заснива на одредбама члана 15. ст. 2. и 4. Закона о комуналним делатностима, а утврђена обавеза наплате грејања објашњава се трошковима одржавања јединственог система грејања како би систем остао у функцији у сваком тренутку све до момента поновног укључења у систем стана корисника, као и околношћу да због јединствености система грејних инсталација постоје добици топлоте из суседних станова.

Уставни суд утврдио је следеће:

Одредбом члана 11б.Одлуке одређено је да у случају када нема грејања услед квара на постројењима, односно кад је дуже од три дана прекинута или обустављена испорука топлоте из било којих разлога, накнада за комуналну услугу се умањује за 50% за дане када није било грејања, с тим да дистрибутер у тој ситуацији поступа сходно одредби члана 11а. Одлуке, а одредбама члана 11а.Одлуке, утврђене су обавезе испоручиоца за случај да не одржава температуре прописане Одлуком.

Одредбом члана 113. став 1. тачка 2. Устава Републике Србије, утврђено је да општина преко својих органа, у складу са законом, уређује и обезбеђује обављање и развој комуналних делатности.

Законом о комуналним делатностима ("Службени гласник РС", бр. 16/97 и 42/98), одређено је да општина, у складу са тим Законом, уређује и обезбеђује услове обављања комуналних делатности и њиховог развоја (члан 2), и, да у циљу организованог и трајног обављања комуналних делатности обезбеђује материјалне, техничке и друге услове за изградњу, одржавање и функционисање комуналних објеката, техничко и технолошко јединство система и опште услове за трајно и континуирано обављање комуналних делатности (члан 6).

Одредбама члана 13. Закона, између осталог, прописано је да скупштина општине прописује услове и начин организовања послова у вршењу комуналних делатности и услове за коришћење комуналних производа, односно комуналних услуга, начин обезбеђивања континуитета у вршењу комуналних делатности, права и обавезе јавног комуналног предузећа и корисника комуналних производа и услуга, начин наплате цена за комуналне производе, односно коришћење комуналних услуга, као и права корисника у случају неиспоруке или некавалитетне испоруке комуналног производа и невршења, односно некавалитетног вршења комуналне услуге.

Одредбама члана 15.ст. 2. и 4. Закона предвиђена је могућност да се кориснику привремено ускрати испорука комуналног производа, односно пружање комуналних услуга уколико се користе ненаменски, преко дозвољеног обима, ако не плаћа комуналну услугу у прописаним роковима или другог прописаног услова, при чему скупштина општине ближе утврђује у којим случајевима и под којим условима се може ускратити испорука комуналног производа, односно комуналних услуга физичким и правним лицима.

Полазећи од наведених одредаба Устава и Закона, Уставни суд је утврдио да је скупштина општине овлашћена да одлуком предвиди обавезу корисника коме је привремено ускраћено пружање комуналне услуге грејања да надокнађује трошкове те услуге у одређеном процентуалном износу од цене ове комуналне услуге. При том Суд није према члану 125. Устава Републике Србије овлашћен да цени оправданост оспорених одредби, као и питање

целисходности оспореног решења, које обухвата оцену да ли је прописани проценат предвиђен оспореном Одлуком такав да одражава реалну вредност трошкова топлотне енергије која се и поред привременог ускраћивања, због специфичности и техничко технолошког јединства система кориснику пружа у одређеном обиму.

На основу изложеног, члана 47. тачка 3) Закона о поступку пред Уставним судом и правном дејству његових одлука ("Службени гласник РС", бр. 32/91 и 67/93), Суд је донео решење као у изреци.

Решење Уставног суда
IY-11/2003 од 22.01.2004.

Прописивање обавезног пребивалишта грађанина на територији града и поседовање возачке дозволе "Ц" категорије као услова за управљање путничким аутомобилом којим се обавља ауто-такси превоз није у сагласности с Уставом и законом.

Уставни суд је донео:

О Д Л У К У

1. Утврђује се да одредбе члана 4. тачка 1. у делу који гласи: "Ц категорије", тачка 2. у делу који гласи: "или звање возача аутобуса и теретног моторног возила, звање возача специјалисте" и тачка 5. Одлуке о аутотакси превозу путника на територији града Ниша ("Службени лист града Ниша", број 36/2001) у време важења нису биле у сагласности с Уставом и законом.

2. Утврђује се да одредбе члана 6. тачка 1. у делу који гласи: "Ц категорије" и тачка 5. Одлуке о аутотакси превозу путника на територији града Ниша ("Службени лист града Ниша", број 28/2003) нису у сагласности с Уставом и законом.

3. Не прихвата се иницијатива за покретање поступка за утврђивање неуставности и незаконитости преосталог дела одредаба члана 4. тач. 1. и 2. и члана 5. тачка 4. Одлуке из тачке 1., и преосталог дела одредаба члана 6. тач. 1. и 2. Одлуке из тачке 2.

4. Одбацује се захтев за обуставу извршења појединачног акта, односно радње које су предузете на основу одредаба одлука из тач. 1. и 2.

Уставном суду Републике Србије поднете су иницијативе за покретање поступка за утврђивање неуставности и незаконитости одредаба члана 4. тач. 1, 2. и 5. и члана 5. тачка 4. Одлуке о аутотакси превозу путника на територији града Ниша из тачке 1. изреке и одредаба члана 6. тач. 1, 2, 5. и 7. и члана 7. тач. 4. и 6. Одлуке о аутотакси превозу путника на територији града Ниша из тачке 2. изреке. У иницијативама се наводи да су оспореним одредбама

наведених одлука, супротно закону, прописани услови за грађанина који жели да обавља ауто-такси превоз, да има возачку дозволу Ц категорије најмање три односно две године, да има звање возача путничког аутомобила, аутобуса или теретног возила, односно захтевани степен стручне спреме, као и да има пребивалиште на територији града Ниша најмање годину дана. По мишљењу иницијатора, тако прописаним условима грађани се стављају у неравноправан положај у односу на остале грађане Републике Србије у остваривању права на обављање делатности, ограничава се право на рад и остваривање тржишне конкуренције. У једној иницијативи захтевана је обустава извршења појединачних аката или радњи које су предузете на основу оспорених одлука.

У одговору Скупштине града Ниша истиче се да су оспорене Одлуке из тач. 1. и 2. изреке донете на основу овлашћења из чл. 7. и 36. Закона о превозу у друмском саобраћају и да је Одлука из тачке 1. изреке престала да важи ступањем на снагу Одлуке из тачке 2. изреке.

Уставни суд је на основу члана 34. став 1. и члана 35. став 2. Пословника о раду Уставног суда ("Службени гласник РС", број 9/95), донео Закључак о раздвајању поступка за оцену уставности и законитости одредаба члана 6. тачка 7. и члана 7. тач. 4. и 6. Одлуке о аутотакси превозу путника на територији града Ниша из тачке 2. изреке.

У спроведеном поступку утврђено је следеће:

Одлуку о аутотакси превозу путника на територији града Ниша, ("Службени лист града Ниша", број 36/2001) донела је Скупштина града Ниша на основу чл. 7. и 36. Закона о превозу у друмском саобраћају и одговарајућих одредаба Статута града Ниша. Оспореним одредбама члана 4. Одлуке било је предвиђено да такси превозник - предузетник, поред услова предвиђених Законом, мора да има возачку дозволу Ц категорије најмање три године (тачка 1), звање возача путничког аутомобила, звање возача аутобуса и теретног моторног возила или звање возача специјалисте (тачка 2.) и да има пребивалиште на територији града Ниша (тачка 5.), а оспореним одредбама члана 5. тачка 4. било је предвиђено да такси превозник мора да има запослене раднике - такси возаче, који испуњавају услове из члана 4. став 1. тач. 1. и 2. ове одлуке. Ова Одлука престала је да важи даном ступања на снагу Одлуке о аутотакси превозу путника на територији града Ниша ("Службени лист града Ниша", број 28/2003).

Одлуку о аутотакси превозу путника на територији града Ниша, ("Службени лист града Ниша", број 28/2003) донела је Скупштина града Ниша на основу чл. 7. и 36. Закона о превозу у друмском саобраћају и одговарајућих одредаба Статута града Ниша. Оспореним одредбама члана 6. предвиђено је да предузетник, поред услова предвиђених Законом, мора да има возачку дозволу Ц категорије најмање две године (тачка 1), најмање трећи степен стручне спреме саобраћајног смера (тачка 2), да има пребивалиште на територији града Ниша најмање једну годину (тачка 5.) и да има слободно место такси возача према четворогодишњем плану потреба из члана 5. став 2. ове одлуке (тачка 7), а оспореним одредбама члана 7. предвиђено је да предузеће које обавља ауто - такси превоз, поред услова предвиђених законом, мора да има запослене раднике - такси возаче који испуњавају услове из члана 6. став 1. тач. 1, 5. и 6. ове одлуке (највише три по такси возилу (тачка 4.) и да има слободно место такси возача у предузећу према четворогодишњем плану потреба из члана 5. став 2. ове одлуке (тачка 5.).

Одредбом члана 113. став 1. тачка 5. Устава Републике Србије, предвиђено је да се општина, преко својих органа, у складу са законом, поред осталог стара о задовољавању одређених потреба грађана у областима: културе; образовања; здравствене и социјалне заштите; друштвене бриге о деци; физичке културе; јавног обавештавања; занатства; туризма и угоститељства; заштите и унапређивања животне средине, и у другим областима од непосредног интереса за грађане. Чланом 117. Устава предвиђено је да се законом поједина општина може утврдити као град на чијој територији се образују две или више градских општина и да се статутом града одређује које послове општине врши град, а које градска општина.

Одредбом члана 18. тачка 11. Закона о локалној самоуправи ("Службени гласник РС", број 9/2002) прописано је да је општина одговорна да преко својих органа, у складу са Уставом и законом уређује и обезбеђује посебне услове и организацију ауто-такси превоза путника. Чланом 1. Закона о приватним предузетницима "Службени гласник СРС", бр. 54/89, 9/90 и "Службени гласник РС", бр. 19/91, 46/91, 31/93, 39/93, 53/93, 67/93, 48/94, 53/95 и 35/2002) прописано је да предузетник самостално обавља делатност, под условима и на начин прописан тим Законом, а делатности уређене посебним законом обављају и на начин предвиђен тим законом, а чланом 8. прописани су општи услови које физичко лице мора да испуњава да би основало радњу.

Одредбом члана 161. Закона о основама безбедности саобраћаја на путевима ("Службени лист СФРЈ", бр. 50/88, 80/89, 29/90 и 11/91) прописано је да моторним возилом у саобраћају на путу може самостално да управља само лице које има важећу возачку дозволу, а чланом 172. овог закона прописано је да се возачка дозвола издаје за управљање моторним и прикључним возилима која се разврставају у категорије: А, Б, Ц, Д, и Е. У категорију возачке дозволе "Б" спадају моторна возила, осим возила категорије А, чија највећа дозвољена маса није већа од 3.500 кг. и која немају више од осам седишта не рачунајући седиште возача, а у Ц категорију спадају моторна возила за превоз терета чија је највећа дозвољена маса већа од 3.500 кг. Чланом 1. Закона о безбедности саобраћаја на путевима ("Службени гласник СРС" бр. 53/82-пречишћени текст, 15/84, 5/86, 21/90, и "Службени гласник РС" бр. 28/91, 53/93, 67/93, 48/94 и 25/97) прописано је да се мере безбедности и друге мере у вези са безбедношћу и унапређењем саобраћаја на путевима спроводе по одредбама Закона о основама безбедности саобраћаја на путевима, по одредбама овог закона и по прописима донетим на основу ових закона.

Законом о превозу у друмском саобраћају ("Службени гласник РС", бр. 46/95 и 66/2001) као посебним законом, прописано је да је ауто-такси превоз јавни превоз путника који се обавља путничким аутомобилом који испуњава услове прописане тим законом (члан 2.); да се превоз у друмском саобраћају обавља возилима која испуњавају услове утврђене прописима о безбедности саобраћаја на путевима и прописима о стандардима за поједине врсте возила (члан 3); да општина, односно град уређује и обезбеђује, у складу са законом, организацију и начин обављања јавног превоза путника који се обавља на територији једне општине, односно града и ауто-такси превоза (члан 7); да се јавни превоз путника и ствари може обављати као линијски и ванлинијски и ауто-такси превоз (члан 8). Одредбом члана 33. став 1. овог закона прописано је да се ауто-такси превоз путника обавља фабрички произведеним путничким аутомобилом који има највише пет седишта

рачунајући и седиште возача и најмање четворо врата, а чланом 36. прописано је да општина, односно град може прописати ближе услове за обављање ауто-такси превоза.

Прописивање возачке дозволе Ц категорије као посебног услова за управљање путничким аутомобилом којим се обавља ауто-такси превоз, по оцени Суда, није у сагласности са одредбама наведених закона, а прописивање обавезног пребивалишта грађанина на територији града Ниша, као услова за обављање делатности ауто-такси превоза, по оцени Суда, није у сагласности с Уставом зајемченим правом слободе кретања и настањивања грађана (члан 17.), правом на рад, слободу рада, слободан избор занимања и запослења (члан 35.) и ограничавају се слободно и под једнаким условима обављање привредних и других делатности (члан 57. став 1.) и слободна размена робе и услуга и кретање капитала и радника и ограничава тржиште (члан 64).

У вези са одредбама члана 4. тач. 1. и 2. и члана 5. тачка 4. Одлуке из тачке 1. изреке и члана 6. тачка 1. Одлуке из тачке 2. изреке, у деловима у којима се прописује услов за обављање ауто-такси превоза да лице има возачку дозволу одговарајући број година пре подношења захтева за одобрење обављања ове делатности и друге услове у вези организације ауто-такси превоза, Уставни суд сматра да су сагласне са овлашћењима садржаним у чл. 7. и 36. Закона о превозу у друмском саобраћају, као и овлашћењу из члана 18. тачка 11. Законом о локалној самоуправи, по којем је општина, односно град овлашћен да преко својих органа уређује и обезбеђује посебне услове и организацију ауто - такси превоза. Такође, оспореним одредбама Одлуке, по оцени Суда, не повређују се одредбе чланова 13, 35, 57. и 64. Устава.

Захтев за обуставу извршења појединачног акта, односно радње, Уставни суд је, на основу члана 42. став 3. Закона о поступку пред Уставним судом и правном дејству његових одлука одбацио, јер је донео коначну одлуку.

Уставни суд, на основу члана 46. тач.1) и 3), члана 47. тачка 3) и члана 60. Закона о поступку пред Уставним судом и правном дејству његових одлука ("Службени гласник РС", бр. 32/91 и 67/93) одлучио је као у изреци.

На основу члана 130. Устава Републике Србије одредбе Одлуке из тачке 2. изреке престају да важе даном објављивања ове одлуке у "Службеном гласнику Републике Србије".

Одлука Уставног суда
IУ-175/2003 од 15.04.2004.

("Службени гласник РС", број 54/2004)

Скупштина општине је прекорачила уставна и законска овлашћења када је својим актом прописала општинске административне таксе за издавање грађевинксе и употребне дозволе.

Уставни суд је донео:

О Д Л У К У

1. Утврђује се да одредба члана 15. став 2. Одлуке о општинским административним таксама и одредбе тарифног броја 6. тачка 4. подтачке 2 и 3 Тарифе општинских административних такси ("Службени лист општине Неготин", број 6/99), у време важења нису биле у сагласности с Уставом и законом.

2. Утврђује се да одредбе члана 1. тачка 6., алинеје 3, 11, 12 и 13. Одлуке о изменама и допунама Одлуке о општинским административним таксама ("Службени лист општине Неготин", број 10/2003), нису у сагласности с Уставом и законом.

3. Одбија се предлог за утврђивање неуставности и незаконитости одредаба тарифног броја 1. тачка 2., тарифног броја 7. и тарифног броја 9. Тарифе општинских административних такси Одлуке наведене у тачки 1.

4. Одбацује се захтев за оцену уставности и законитости Решења о усклађивању висине општинских административних такси ("Службени лист општине Неготин", број 2/2003), које је донео Извршни одбор Скупштине општине Неготин на седници одржаној 11. марта 2003. године.

5. Одбацује се захтев за обуставу извршења појединачног акта, односно радње предузете на основу одлука из тач. 1. и 2.

Уставном суду Републике Србије, поднет је предлог за оцену уставности и законитости члана 15. став 2. Одлуке о општинским административним таксама ("Службени лист општине Неготин", број 6/99) и Решења о усклађивању висине општинских административних такси ("Службени лист општине Неготин", број 2/2003). Оспореном одредбом Одлуке, Скупштина општине Неготин је поверила Извршном одбору утврђивање висине административних такси што, по мишљењу предлагача, није у сагласности са законом, јер је то овлашћење утврђено за Скупштину општине и не може се преносити на извршни орган. С тим у вези, Извршни одбор Скупштине општине Неготин није био овлашћен за доношење Решења којим се утврђује висина општинских административних такси. Предлогом је оспорена и законитост тарифног броја 1 тачка 2. и тар. бр. 7 и 9. Тарифе општинских административних такси, која чини саставни део Одлуке, из разлога што по наводима предлагача, општина, у смислу Закона о Републичким административним таксама ("Службени гласник РС", бр. 43/2003 и 51/2003), није овлашћена да својом Тарифом прописује административне таксе за законом поверене послове, као што су издавање одобрења за изградњу објеката и послови спровођења поступка легализације објеката. Наводи се да су Одлуком о изменама и допунама Одлуке о општинским административним таксама, која још није ступила на снагу, утврђене бројне нове административне таксе које се већ примењују, а односе се на вршење поверених послова локалне самоуправе. Поднет је захтев за обуставу појединачних аката односно, радњи, предузетих на основу оспорених одредаба Одлуке.

У одговору доносиоца акта наводи се да је оспорена Одлука донета 1999. године, па је није могуће ценити у односу на Закон о републичким административним таксама и Закон о планирању и изградњи с обзиром на чињеницу да су оба закона ступила на снагу 2003. године. Такође се наводи да је Извршни одбор Скупштине општине Неготин, на основу овлашћења из члана 15. Одлуке, донео Решење о усклађивању висине општинских административних такси, које је објављено у "Службеном листу општине Неготин" број 2/2003. Оспорена Одлука и Решење по мишљењу доносиоца акта нису у сагласности с Уставом и законом, с обзиром на то да је чланом 78. Закона о локалној самоуправи, општина овлашћена да прописује врсту и висину административних такси на свом подручју. Истиче се да је Скупштина општине Неготин на седници одржаној 31. октобра 2003. године донела Одлуку о

изменама и допунама Одлуке о општинским административним таксама ("Службени лист општине Неготин" број 10/2003), којом је брисана одредба члана 15. став 2. Одлуке и извршена промена износа висине административних такси, што значи да Извршни одбор више нема овлашћење да врши промену износа административних такси.

У спроведеном поступку, Уставни суд је утврдио следеће:

Одлуку о општинским административним таксама са Тарифом општинских административних такси ("Службени лист општине Неготин", број 6/99), донела је Скупштина општине Неготин, на седници одржаној 21. јула 1999. године. Одредбом члана 15. став 1. Одлуке, прописано је да се висина административних такси усклађује у односу на пораст цена на мало, а према званично објављеним подацима надлежних органа Републике Србије, а оспореним ставом 2. Одлуке који је брисан Одлуком о изменама и допунама Одлуке о општинским административним таксама, било је прописано да промену износа доноси Извршни одбор Скупштине општине Неготин. Оспореним тарифним бројем 1. тачка 2., Тарифе општинских административних такси, прописано је да се административна такса уводи за захтев и издавање услова за легализацију објеката подигнутих без грађевинске дозволе; тарифним бројем 6. тачка 4., подтачка 2 и 3., уводи се административна такса за издавање грађевинске дозволе за изградњу и реконструкцију објеката и за издавање употребне дозволе; тарифним бројем 7. прописана је административна такса за издавање акта за адаптацију објеката и акта за помоћне објекте на селу, а тарифним бројем 9, прописана је административна такса за урбанистичку сагласност на техничкој документацији о испуњености услова са издатим урбанистичко-техничким условима.

Чланом 52. Устава Републике Србије, прописано је да је свако дужан да плаћа порезе и друге дажбине утврђене законом, а чланом 72. тачка 4) Устава, прописано је да Република Србија уређује и обезбеђује, између осталог и финансијски систем. Одредбом члана 113. став 1. тачка 1. Устава Републике Србије, утврђено је да општина преко својих органа, у складу са законом доноси, између осталог, урбанистички план; ставом 2. члана 113. Устава, прописано је да се систем локалне самоуправе уређује законом, а ставом 3. истог члана Устава, прописано је да Република Србија може законом поверити вршење појединих послова одређеној општини и пренети јој средства за те послове. Чланом 114. став 2. Устава, прописано је да општини, за обављање Уставом и законом утврђених послова, припадају приходи утврђени законом.

Одредбом члана 47. став 2. Закона о локалној самоуправи ("Службени гласник РС", бр. 49/99), који је био на снази у време важења Одлуке, било је прописано да општини припадају локални јавни приходи утврђени законом, те да локални јавни приходи у смислу тог члана, јесу и општинске административне таксе.

Законом о јавним приходима и јавним расходима ("Службени гласник РС", бр. 76/91, 41/92, 18/93, 22/93, 37/93, 67/93, 45/94, 42/98, 54/99, 22/01 и 57/04), прописано је да се висина јавних прихода утврђује законом односно, актом надлежног органа у складу са законом (члан 8.), да врста јавних прихода јесу и локални јавни приходи (члан 9. тачка 3.), као и то да локални јавни приход, у смислу овог Закона јесу и општинске административне таксе (члан 16. тачка 3.).

Одредбама чл. 38. до 47. Закона о планирању и уређењу простора и насеља ("Службени гласник РС", бр. 44/95), који је био на снази у време доношења Одлуке, послове уређења простора који се односе на услове и начин коришћења простора, што подразумева и послове око издавања урбанистичке дозволе и урбанистичке сагласности, као и обавештења о могућностима и ограничењима уређења простора, а који послови се врше на захтев заинтересованих лица, општина врши као Уставом утврђену изворну надлежност.

Законом о административним таксама ("Службени гласник РС", бр. 49/92, 70/92, 37/93, 44/93, 67/93, 28/94, 30/94, 31/95, 53/95, 39/96 и 42/98), који је био на снази у време доношења Одлуке, било је прописано да се "за списе и радње у управним стварима, као и за друге списе и радње код министарстава и посебних организација, органа територијалне аутономије и локалне самоуправе у вршењу поверених послова и организација које врше јавна овлашћења, плаћају административне таксе по одредбама овог закона" - члан 1; чланом 2. Закона било је прописано да се, административним таксама подложни списи и радње, као и висина такса, уређују Тарифом за републичке административне таксе која је саставни део тог закона, те да се административна такса не може наплатити ако Таксеном тарифом није прописана, нити се може наплатити у износу већем или мањем од прописаног. Тарифним бројем 33 и тарифним бројем 35 Тарифе за републичке административне таксе, биле су прописане таксе за решење које доноси орган у вршењу поверених послова којим се одобрава изградња објеката (сталног или привременог) и таксе за решење којим се одобрава употреба објекта.

У смислу наведених прописа, Суд је утврдио да је скупштина општине била овлашћена да донесе општи акт којим ће уредити врсту и висину општинске административне таксе, као локалног јавног прихода и то за послове које обавља у изворном делокругу, али не и да пренесе то своје законом утврђено овлашћење на Извршни одбор, као извршни орган. Стога је Суд оценио да оспорена одредба члана 15. став 2. Одлуке, у време важења није била у сагласности с Уставом и законом. Суд је такође утврдио да Скупштина општине Неготин није била надлежна нити овлашћена да својим прописом утврди административну таксу за издавање грађевинске и употребне дозволе, имајући у виду да ти послови спадају у домен поверених послова из надлежности Републике, па стога одредбе тарифног броја 6 тачка 4 подтачке 2 и 3 Тарифе општинских административних такси Одлуке из тачке 1 изреке, у време важења нису биле у сагласности с Уставом и законом. За одредбе тарифног броја 1 тачка 2, тарифног броја 7 и тарифног 9 Тарифе општинских административних такси Одлуке, којима су прописане таксе за вршење послова из области урбанизма, који послови су Уставом утврђени као послови из изворне надлежности општине, Суд је оценио да су донете у оквиру овлашћења општине да пропише ову врсту локалног јавног прихода.

Одлука о изменама и допунама Одлуке о општинским административним таксама ("Службени лист општине Неготин", број 10/2003), којом је брисан члан 15. став 2. и измењена Тарифа општинских административних такси, ступила је на снагу 13. новембра 2003. године. Чланом 1. тачка 6. Одлуке, измењене су тач. 1. и 2. Тарифног броја 6. основног текста Одлуке, тако што је у алинеји 3. прописана општинска административна такса за одобрење за изградњу, а тачка 3. тарифног броја 6. основног текста Одлуке,

која је прописивала општинску административну таксу за издавање употребне дозволе, поред пренетог постојећег износа из основног текста Одлуке, допуњена је два новим алинејама. У време доношења Одлуке о изменама и допунама Одлуке о општинским административним таксама, ступио је на снагу Закон о планирању и изградњи ("Службени гласник РС", број 47/2003), којим су послови око издавања одобрења за изградњу објеката и послови издавања употребне дозволе поверени општини, односно граду, односно граду Београду. Законом о републичким административним таксама ("Службени гласник РС", бр. 43/2003), прописано је да се за списе и радње у управним стварима као и за друге списе и радње код локалне самоуправе у вршењу поверених послова, плаћају таксе по одредбама овог закона у износима прописаним Тарифом републичких административних такси. Тарифним бројем 134 и тарифним бројем 138 Тарифе републичких административних такси, прописане су републичке таксе за решења које доноси орган у вршењу поверених послова којима се одобрава изградња објекта (сталног или привременог) и републичке таксе којима се одобрава употреба објекта.

На основу изложеног, Уставни суд је утврдио да је Скупштина општине Неготин прекорачила уставна и законска овлашћења када је својим актом прописала општинске административне таксе за издавање грађевинске и употребне дозволе, које послове, сагласно Уставу и закону, обавља као поверене послове из надлежности Републике. Стога је Суд утврдио да, члан 1. тачка 6. алинеја 3. и алинеје 11, 12 и 13. Одлуке о изменама и допунама Одлуке о општинским административним таксама, нису у сагласности с Уставом и законом.

Решење о усклађивању висине општинских административних такси донето је у поступку извршења оспорене Одлуке, и у смислу члана 125. Устава Републике Србије не представља општи акт за који је обезбеђена контрола уставности и законитости у уставно судском поступку.

Захтев за доношење мере обуставе извршења појединачног акта, односно радње, Суд је одбацио, на основу члана 42. став 3. Закона о поступку пред Уставним судом и правном дејству његових одлука, јер је донео коначну Одлуку.

На основу члана 19. став 1. тачка 1), члана 42. став 3. и члана 46. тач. 1) 3) и 9) Закона о поступку пред Уставним судом и правном дејству његових одлука ("Службени гласник РС", бр. 32/91 и 67/93), Суд је одлучио као у изреци.

На основу члана 130. Устава Републике Србије, одредбе Одлуке наведене у тачки 2. изреке, престају да важе даном објављивања Одлуке Уставног суда у "Службеном гласнику Републике Србије".

Одлука Уставног суда
ГУ-440/2003 од 29.04.2004.

("Службени гласник РС", број 54/2004)

Скупштина општине је овлашћена да утврди локалне комуналне таксе у различитој висини, зависно и од врсте делатности и по деловима територије у којима се налазе објекти, предмети или врше услуге за које се плаћају таксе.

Уставни суд је донео:

О Д Л У К У

1. Утврђује се да одредба члана 11. у делу који гласи: "а примењиваће се од 1. јануара 2002. године" Одлуке о локалним комуналним таксама ("Општински службени гласник", број 3/2002) коју је донела Скупштина општине Сјеница, у време важења није била у сагласности с Уставом.

2. Одбија се предлог за утврђивање незаконитости одредбе Тарифног броја 4. став 2. тачка 5. Таксене тарифе Одлуке из тачке 1.

3. Одбацује се захтев за обуставу извршења Решења Републичке управе јавних прихода број 434-11-1/180160 од 4. јула 2002. године.

Пред Уставним судом Републике Србије покренут је поступак за оцену уставности и законитости одредаба Одлуке наведених у тач. 1. и 2. изреке. У предлогу је наведено да је оспореном одредбом члана 11. Одлуке повређен принцип забране повратног дејства из члана 121. Устава Републике Србије, а Тарифним бројем 4. прописане су комуналне таксе за истицање фирме у различитој висини, зависно од врсте делатности обвезника, што није у сагласности са Законом о комуналним таксама и накнадама. Предлагач је предложио да Уставни суд донесе решење којим се до окончања уставног поступка обуставља извршење Решења наведеног у тачки 3. изреке.

У одговору на представку доносилац оспорене одлуке навео је да је Одлука донета након ступања на снагу Закона о локалној самоуправи ("Службени гласник РС", број 9/2002), сагласно одредбама тог закона које допуштају увођење локалних комуналних такси у различитој висини, зависно од врсте делатности.

Уставни суд утврдио је следеће:

Одлука о локалним комуналним таксама ("Општински службени гласник", број 3/2002) престала је да важи ступањем на снагу Одлуке о локалним комуналним таксама ("Општински службени гласник", број 3/2003), 28. јуна 2003. године.

Скупштина општине Сјеница донела је оспорену Одлуку на седници одржаној 24. априла 2002. године, а у смислу одредбе члана 11. ступила је на снагу осмог дана од дана објављивања у "Општинском службеном гласнику" број 3/2002, тј. 3. маја 2002. године. Истом одредбом Одлуке предвиђено је да ће се Одлука примењивати од 1. јануара 2002. године чиме је Одлуци дато повратно дејство, што није у сагласности са одредбама члана 121. Устава Републике Србије које утврђују да закон, други пропис и општи акт не може имати повратно дејство, односно да се само законом може одредити да поједине његове одредбе, ако то захтева општи интерес утврђен у поступку доношења закона имају повратно дејство.

Уставом Републике Србије утврђено је да се систем локалне самоуправе уређује законом (члан 113. став 2.) и да за обављање Уставом и законом утврђених послова, општини припадају приходи утврђени законом (члан 114. став 1.).

Законом о јавним приходима и јавним расходима ("Службени гласник РС" бр. 76/91, 41/92, 18/93, 22/93, 37/93, 67/93, 45/94, 42/98, 54/99 и 22/2001), уређен је систем јавних прихода и прописано да се висина јавних прихода утврђује законом, односно актом надлежног органа у складу са законом; установљени су локални јавни приходи и локална комунална такса као локални јавни приход, чији се елементи уређују законом (чл. 1, 8, 9. и 16.). Законом о локалној самоуправи одређено је да се локалне комуналне таксе могу увести, поред осталог, и за истицање фирме на пословном простору (члан 83. став 1. тачка 8.); да се ова такса утврђује у годишњем износу (члан 83. став 2.); да се фирмом сматра сваки истакнути назив или име које упућује на то да правно или физичко лице обавља одређену делатност, да се такса плаћа само за једну фирму ако се на пословном објекту налази више истакнутих фирми истог обвезника, а да се за сваку фирму истакнуту ван пословног објекта плаћа такса (члан 84.). Чланом 85. Закона одређено је да се локалне комуналне таксе могу утврдити у различитој висини зависно од врсте делатности, површине и техничко употребних карактеристика објеката и по деловима територије, односно у зонама у којима се налазе објекти, предмети или врше услуге за које се плаћају таксе. Актом општине, којим се уводи локална комунална такса, утврђују се висина, олакшице, рокови и начин плаћања локалне комуналне таксе (члан 86.).

Одредбама оспорене Одлуке утврђено је да се Одлуком уводи локална комунална такса за истицање фирме или назива на пословним просторијама (члан 4. тачка 4.); да се висина комуналне таксе утврђује према зонама одређеним одлуком о грађевинском земљишту која се дели на три зоне чије су границе дефинисане чланом 6. став 2. Одлуке; да таксу за истицање фирме или назива плаћају сва правна лица и лица која самостално обављају делатност личним радом (тарифни број 4. став 1.), а оспореном одредбом Тарифног броја 4. став 2. тачка 5. Таксене тарифе прописан је годишњи износ таксе за истицање фирме за предузећа и јединице које се баве експлоатацијом шуме по зонама у износу од 150.000 за прву зону, 145.500 за другу зону и 135.000 за трећу зону.

Полазећи од наведених одредаба Закона које одређују границе овлашћења скупштине општине при увођењу и уређивању наведеног локалног јавног прихода и које допуштају увођење локалних комуналних такси у различитој висини, зависно и од врсте делатности и по деловима територије, односно зонама у којима се налазе објекти, предмети или врше услуге за које се плаћају таксе, Уставни суд је утврдио да оспорена одредба представља реализацију таквог законског овлашћења, па је у наведеном делу, предлог одбио.

С обзиром да је Суд донео коначну одлуку то је захтев за обуставу извршења појединачног правног акта из тачке 3. изреке у смислу члана 42. став 3. Закона о поступку пред Уставним судом и правном дејству његових одлука ("Службени гласник РС", број 32/91 и 63/93) одбачен.

На основу изложеног, члана 42. став 3. и члана 46. тач 1) и 9) Закона о поступку пред Уставним судом и правном дејству његових одлука Уставни суд је одлучио као у изреци.

Одлука Уставног суда ("Службени гласник РС", број 34/2004)
 ГУ-125/2002 од 26.02.2004.

г) Месне заједнице и самодопринос

Одлука о месном самодоприносу за коју није гласала већина од укупног броја грађана који су имали право изјашњавања донета је противно одредбама закона.

Уставни суд је донео:

О Д Л У К У

1. Утврђује се да Одлука о увођењу самодоприноса за подручје месне заједнице Ново Село ("Службени лист општине Краљево", број 6/2004) није у сагласности с Уставом и законом.

2. Одбацује се иницијатива за оцену уставности и законитости Решења о образовању Одбора грађана месне заједнице Ново Село ("Службени лист општине Краљево", број 6/2004).

3. Одбацује се захтев за обуставу извршења појединачног акта, односно радње која је предузета на основу Одлуке из тачке 1.

Уставном суду Републике Србије поднета је иницијатива за покретање поступка за оцену уставности и законитости Одлуке о увођењу самодоприноса за подручје месне заједнице Ново Село, општина Врњачка Бања и Решења о образовању Одбора грађана месне заједнице Ново Село.

Подносиоци иницијативе истичу да оспорена Одлука не утврђује начин вођења евиденције о средствима, начин остваривања надзора грађана у наменском коришћењу средстава, начин враћања средстава која се остваре изнад износа који је одлуком утврђен, нити утврђују укупан износ средстава самодоприноса што је чини несагласном са одредбама члана 88. став 1. тачка 4), 7), 9) и 10) Закона о локалној самоуправи ("Службени гласник РС", бр. 9/02), Даље наводе, да грађанима који поседују непокретност на овом подручју, а живе ван подручја Новог Села, није омогућено изјашњавање о увођењу самодоприноса, иако је то утврђено чланом 1. Одлуке, што је супротно члану 90. став 2. Закона о локалној самоуправи. Такође, истичу да је члан 11. став 2. Одлуке, који утврђује да средствима самодоприноса располаже Одбор грађана месне заједнице Ново Село, односно лице које Одбор на то овласти незаконит, јер су средства месног самодоприноса наменског карактера која се уплаћују на рачун Месне заједнице, а овлашћење за располагање средствима по Статуту припада председнику Савета Месне заједнице. У иницијативи се оспорава и Решење о образовању Одбора грађана месне заједнице Ново Село, с обзиром да

је било неправилности приликом спровођења изјашњавања грађана о избору чланова Одбора грађана. Такође, подносиоци иницијативе истичу да је и приликом спровођења изјашњавања грађана о предлогу Одлуке о самодоприносу било неправилности, те да је бирачки списак и извештај о гласању нетачан. Иницијатори су предложили доношење привремене мере обуставе извршења правних аката и радњи предузетих на основу оспорене Одлуке и Решења, до коначне одлуке Уставног суда.

У одговору секретара Скупштине општине Врњачка Бања се поред осталог истиче да је оспореном Одлуком регулисано да се средства самодоприноса воде на посебном рачуну Месне заједнице, да грађани остварују надзор и контролу трошења средстава самодоприноса преко Одбора грађана Месне заједнице који је дужан да шестомесечно обавештава грађане о прикупљеним средствима и трошењу средстава самодоприноса. У одговору се даље наводи, да је поступак спровођења референдума и гласања спровео Савет Месне заједнице, те да стога, Општинска управа не може дати одговор на наводе иницијатора који се односе на неправилности споровођења овог поступка. У одговору се потом наводи да према подацима Одељења за скупштинске и опште послове Скупштине општине Врњачка Бања укупно 3.197 грађана имају бирачко право и пребивалиште на подручју месне заједнице Ново Село.

Уставни суд је утврдио да је Одлука о увођењу самодоприноса за подручје месне заједнице Ново Село ("Службени лист општине Краљево", бр. 6/2004) донета након спроведеног референдума грађана месне заједнице Ново Село с позивом на члан 90. Закона о локалној самоуправи ("Службени гласник РС", број 9/02).

Према записнику Комисије за спровођење референдума за месну заједницу Ново Село укупан број грађана који су имали право да се изјашњавају о увођењу самодоприноса на подручју месне заједнице Ново Село је 3237 грађана од којих је гласало 1795, а није се изјаснило 1442 грађанина. Од укупног броја изашлих грађана на гласање за увођење самодоприноса на подручју месне заједнице Ново Село гласао је 1541 грађанин, а против се изјаснило 249 грађана. Неважећих гласачких листића било је 5.

Чланом 114. Устава Републике Србије је утврђено да се за задовољавање потреба грађана у општини средства могу прикупљати на основу непосредног изјашњавања грађана, у складу са законом.

Чланом 11. Закона о референдуму и народној иницијативи ("Службени гласник РС", бр. 48/94 и 11/98) прописано је да грађани с дела територије Републике, односно аутономне покрајине, општине или града могу одлучити на референдуму о питањима која су од значаја за те грађане.

Чланом 87. Закона о локалној самоуправи је утврђено да одлуку о увођењу самодоприноса доносе грађани непосредно, тајним гласањем у складу са статутом. Чланом 90. Закона је утврђено да одлуку о увођењу самодоприноса доносе грађани који имају изборно право и пребивалиште на подручју на коме се средства прикупљају. (став 1.), а да одлуку доносе и грађани који немају изборно право и пребивалиште на подручју на коме се прикупљају средства, ако на том подручју имају непокретну имовину, а средствима се побољшавају услови коришћења те имовине (став 2.). Одлука се сматра донетом када се за њу изјасни већина од укупног броја грађана из ст. 1. и 2. овог члана (став 3.).

Пошто је на основу изнетог утврђено да се од 3.237 грађана који имају право да се изјашњавају о увођењу самодоприноса на подручју месне заједнице Ново Село за увођење самодоприноса изјаснио 1541 грађанин (47,6%), што не представља већину од укупног броја грађана који су имали право да се изјасне о увођењу самодоприноса на подручју месне заједнице Ново Село, Суд је оценио да је оспорена Одлука донета противно одредбама закона што је чини несагласном и с Уставом.

Суд је одбацио захтев иницијатора за обуставу извршења појединачног акта односно радње која је предузета на основу оспорене Одлуке, сагласно члану 42. став 3. Закона о поступку пред Уставним судом и правном дејству његових одлука, ("Службени гласник РС", бр. 32/91 и 67/93) с обзиром да је донео коначну одлуку.

У погледу оспореног Решења о образовању Одбора грађана месне заједнице Ново Село ("Службени лист општине Краљево", бр. 6/2004), а којим су именовани чланови Одбора грађана месне заједнице Ново Село и утврђени послови Одбора грађана и мандат чланова Одбора, Суд је утврдио да по својој садржини оспорено Решење није општи правни акт у смислу члана 125. Устава, јер се њиме не стварају опште правне норме, нити се уређују друштвени односи. С обзиром на наведено Уставни суд је због недостатка процесних претпоставки иницијативу у овом делу одбацио, као и захтев иницијатора за обуставу од извршења појединачног акта односно радње која је предузета на основу оспореног Решења.

У вези са наводима иницијатора да су постојале неправилности које се односе на спровођење поступка изјашњавања грађана о увођењу самодоприноса на подручју месне заједнице Ново Село и поступка избора чланова Одбора грађана, утврђивање тих чињеница, према члану 125. Устава, није у надлежности Уставног суда, већ других државних органа.

На основу изнетог и члана 19. став 1. тачка 1), члана 42. став 3. и члана 46. тачка 1) и 3) Закона о поступку пред Уставним судом и правном дејству његових одлука, Уставни суд је донео Одлуку као у изреци.

На основу члана 130. Устава Републике Србије Одлука из тачке 1. изреке престаје да важи даном објављивања Одлуке Уставног суда Републике Србије у "Службеном гласнику Републике Србије".

Одлука Уставног суда ("Службени гласник РС", број 90/2004)
 ГУ-159/2004 од 08.07.2004.

Изјашњавање грађана о увођењу самодоприноса давањем писмене изјаве, односно јавно, у супротности је са законом који предвиђа тајно гласање на референдуму при доношењу одлуке о том питању.

Уставни суд је донео:

О Д Л У К У

Утврђује се да Одлука о увођењу самодоприноса за месну заједницу Власина Рид, општина Сурдулица ("Службени гласник Пчињског округа", број 19/2002) није у сагласности са законом.

Уставном суду Републике Србије поднета је иницијатива за покретање поступка за оцену законитости Одлуке о увођењу самодоприноса за месну заједницу Власина Рид, општина Сурдулица. Иницијатори наводе да је оспорена Одлука донета супротно члану 90. Закона о локалној самоуправи, јер је изјашњавање на референдуму омогућено само грађанима са бирачког списка у месној заједници Власина Рид, али не и грађанима који су обвезници самодоприноса по основу поседовања непокретности на територији месне заједнице Власина Рид. Такође се истиче да је Одлука супротна члану 24. став 2. Закона о референдуму и народној иницијативи.

У одговору председника Савета месне заједнице Власина Рид се истиче да је Одлука донета на референдуму одржаном 6. јула 2002. године на коме су се писмено изјашњавали грађани са бирачког списка Месне заједнице Власина Рид (од 270 уписаних изјаснило се 169), и грађани који немају пребивалиште на подручју Месне заједнице, а који имају имовину на коју се плаћа порез (од 171. грађанина који су евидентирани по списку Пореске управе - Експозитура Сурдулица, 94 се изјашњавало о увођењу самодоприноса, с тим што се 93 изјаснило за увођење, а један је био против).

Уставни суд је утврдио да је Одлука о увођењу самодоприноса за месну заједницу Власина Рид, општина Сурдулица ("Службени гласник Пчињског округа", број 19/2002) донета након спроведеног писменог изјашњавања грађана месне заједнице Власина Рид 6. јула 2002. године с позивом на члан 90. и члан 91. став 1. Закона о локалној самоуправи ("Службени гласник РС", број 9/2002) и члана 24. став 3. Закона о референдуму и народној иницијативи ("Службени гласник РС", бр. 48/94 и 11/98).

Увидом у Извештај о резултатима спроведеног "референдума" у месној заједници Власина Рид, општине Сурдулица одржаног дана 6. јула 2002. године Суд је утврдио да се од 274 уписаних грађана који имају пребивалиште и изборно право на подручју месне заједнице Власина Рид, писмено изјаснило 169 грађана од којих се за увођење самодоприноса изјаснило 150 грађана што представља 54,74% од укупног броја грађана који имају изборно право на подручју Месне заједнице.

Увидом у списак лица која имају имовину у месној заједници Власина Рид и која су се изјаснила на "референдуму" за увођење самодоприноса на дан 6. јула 2002. године Суд је утврдио да се од 171 евидентираних власника непокретне имовине који немају пребивалиште на подручју Месне заједнице писмено изјаснило 94 грађанина, а од тога 93 грађанина за увођење и један грађанин против увођења самодоприноса.

Чланом 2. став 3. Закона о референдуму и народној иницијативи ("Службени гласник РС", бр. 48/94 и 11/98) је утврђено да се о питањима одређеним статутом аутономне покрајине, општине или града, односно другим питањима из њихове надлежности референдум спроводи на начин и по поступку утврђеним овим законом, ако законом није друкчије одређено. Чланом 7. Закона је утврђено да се на референдуму грађани изјашњавају лично и тајно, на гласачким листићима. Чланом 11. Закона је утврђено да грађани из дела територије Републике, односно аутономне покрајине, општине или града могу одлучити на референдуму о питањима која су од значаја за те грађане. Чланом 24. Закона је утврђено да је референдум пуноважан ако је на њему гласала већина грађана који имају бирачко право и који су уписани у бирачки списак у

складу са овим законом. Ставом 2. наведеног члана Закона је утврђено да се одлука о питању које је било предмет изјашњавања на референдуму сматра донетом уколико је за њу гласала већина грађана из става 1. овог члана, ако Уставом, законом или статутом није зато предвиђен већи број.

Чланом 87. Закона о локалној самоуправи ("Службени гласник РС", број 9/2002) је утврђено да одлуку о увођењу самодоприноса доносе грађани непосредно, тајним гласањем, у складу са статутом. Чланом 90. Закона је утврђено да одлуку доносе грађани који имају изборно право и пребивалиште на подручју на коме се средства прикупљају. Ставом 2. наведеног члана Закона је утврђено да одлуку доносе и грађани који немају изборно право и пребивалиште на подручју на коме се прикупљају средства, ако на том подручју имају непокретну имовину, а средствима се побољшавају услови коришћења те имовине. Ставом 3. наведеног члана Закона је утврђено да се одлука сматра донетом када се за њу изјасни већина од укупног броја грађана из ст. 1. и 2. овог члана.

На основу Извештаја о резултатима спроведеног "референдума" у месној заједници Власина Рид, општине Сурдулица одржаном дана 6. јула 2002. године Суд је утврдио да је изјашњавање грађана о наведеном питању спроведено давањем писмене изјаве, односно јавно, што је у супротности са Законом о локалној самоуправи и Законом о референдуму и народној иницијативи који налажу тајно гласање на референдуму при доношењу одлуке о увођењу самодоприноса.

На основу изложеног и члана 46. тачка 3) Закона о поступку пред Уставним судом и правном дејству његових одлука Уставни суд је донео Одлуку као у изреци.

На основу члана 130. Устава Републике Србије, Одлука из изреке престаје да важи даном објављивања Одлуке Уставног суда Републике Србије у "Службеном гласнику Републике Србије"

Одлука Уставног суда
IУ-184/2003 од 08.07.2004.

("Службени гласник РС", број 90/2004)

Одлуку о самодоприносу доносе грађани непосредним изјашњавањем, па и измене и допуне те одлуке, односно нова одлука о увођењу самодоприноса доноси се, такође, непосредним изјашњавањем грађана.

Уставни суд је донео:

О Д Л У К У

Утврђује се да Одлука Савета месне заједнице Глободер ("Службени лист општине Крушевац", број 8/2000), коју је донео Савет месне заједнице Глободер, на седници одржаној 10. децембра 2000. године, није у сагласности с Уставом.

Уставном суду Републике Србије поднете су две иницијативе за покретање поступка за оцену уставности Одлуке наведене у изреци. Иницијатори наводе да су на референдуму, одржаном 1990. године, грађани месне заједнице Глободер, донели Одлуку о увођењу самодоприноса за територију Глободер изузев засеока Горњи Кошеви ("Службени лист општине Крушевац", број 19/1990), за период од 10 година, односно, од 01. јануара 1990. до 31. децембра 2000. године, а да је Савет месне заједнице Глободер, на седници од 10. децембра 2000. године, донео оспорену Одлуку, којом је продужио период трајања самодоприноса до 31. децембра 2005. године. Према мишљењу иницијатора, оспорена Одлука је супротна Уставу Републике Србије и закону, јер се грађани нису непосредно изјаснили нити о увођењу новог самодоприноса, нити о продужетку периода трајања старог самодоприноса.

У свом одговору доносилац акта наводи да је чланом 2. Одлуке о увођењу самодоприноса за територију Глободер изузев засеока Горњи Кошеви, Скупштини месне заједнице дато овлашћење да продужи трајање самодоприноса до завршетка асфалтирања свих путева у месној заједници. Према наводима доносиоца акта, услед ненаменског коришћења самодоприноса у периоду од 1990. до 2000. године, "ништа из члана 2. Одлуке није било урађено", па је Савет месне заједнице Глободер "био принуђен да искористи могућност дату у члану 2. поменуте Одлуке".

У поступку пред Уставним судом утврђено је:

Грађани месне заједнице Глободер на референдуму одржаном 09. септембра 1990. године, донели су Одлуку о увођењу самодоприноса за територију Глободер изузев засеока Горњи Кошеви ("Службени лист општине Крушевац", број 19/1990), којом је, поред осталог, утврђено да се самодопринос уводи за период од десет година, односно од 01. јануара 1990 до 31. децембра 2000. године (члан 2.).

Савет месне заједнице Глободер, на седници одржаној дана 10. децембра 2000. године, донео је оспорену Одлуку, којом је продужио трајање самодоприноса за подручје месне заједнице Глободер изузев засеока Горњи Кошеви до 31. децембра 2005. године.

Одредбом члана 114. став 2. Устава Републике Србије утврђено је да се за задовољавање потреба грађана у општини средства могу прикупљати на основу непосредног изјашњавања грађана, у складу са законом.

Полазећи од наведене одредбе Устава, произлази да се средства за задовољавање потреба грађана у општини, у која спадају и средства самодоприноса, могу прикупљати једино на основу непосредног изјашњавања грађана, односно да су једино грађани овлашћени да донесе одлуке о увођењу самодоприноса. Из овлашћења грађана, да само они и то непосредним изјашњавањем доносе одлуке о самодоприносу, произлази и овлашћење да само грађани, такође непосредним изјашњавањем, могу да врше измене и допуне тих одлука, односно да доносе нове одлуке о увођењу самодоприноса. Имајући у виду изнето, Уставни суд је, на основу члана 46. тач. 1) Закона о поступку пред Уставним судом и правном дејству његових одлука ("Службени гласник РС", бр. 32/91 и 67/93), утврдио да оспорена Одлука није у сагласности с Уставом.

На основу изложеног и члана 46. тачка 1) Закона о поступку пред Уставним судом и правном дејству његових одлука, Уставни суд је одлучио као у изреци.

На основу члана 130. Устава Републике Србије, Одлука наведена у изреци, престаје да важи даном објављивања Одлуке Уставног суда у "Службеном гласнику Републике Србије".

Одлука Уставног суда ("Службени гласник РС", број 39/2004)
 ГУ-91/2001 од 26.02.2004.

Скупштина општине није овлашћена да донесе одлуку о распуштању савета месне заједнице и именује привремени савет месне заједнице.

Уставни суд је донео:

О Д Л У К У

1. Утврђује се да Одлука о распуштању Савета МЗ "Мокрин" и именовању привременог Савета МЗ "Мокрин" бр. 04-06-23/2003 коју је донела Скупштина општине Кикинда 4. јула 2003. године, није у сагласности са законом.

2. Одбацује се захтев за обуставу извршења појединачног акта или радње која је предузета на основу Одлуке из тачке 1.

Савет Месне заједнице "Мокрин" из Мокрина, Општина Кикинда, покренуо је поступак пред Уставним судом за утврђивање незаконитости Одлуке наведене у изреци. По мишљењу предлагача оспореном Одлуком повређен је Закон о локалној самоуправи, јер месне заједнице, које имају статус правног лица, саме бирају и распуштају своје органе према поступку који се регулише Статутом месне заједнице. Такође је предложено да Уставни суд до коначне оцене законитости оспорене Одлуке донесе "привремену меру" којом би се "нормализовао живот" у Месној заједници "Мокрин" из Мокрина.

У одговору Скупштине општине Кикинда се наводи да је ситуација у МЗ "Мокрин" захтевала да се предузму одређене мере па је Скупштина општине сматрала да има право да реагује у случају да се појаве околности које могу да отежају функционисање месне заједнице.

Уставни суд је утврдио да је оспореном Одлуком предвиђено у члану 1. да се распушта Савет МЗ "Мокрин" изабран 16. марта 2001. године. У члану 2. оспорене Одлуке прописано је да се формира привремени Савет МЗ "Мокрин", чији је задатак организација нових избора за Савет и обављање текућих послова неопходних за функционисање Месне заједнице до избора новог Савета и да ће Скупштина општине донети решење о именовању привременог Савета на предлог Председника Скупштине општине. Чланом 3. оспорене Одлуке регулисано је њено ступање на снагу.

Законом о локалној самоуправи ("Службени гласник РС", бр. 9/2002 и 33/2004) предвиђено је да се ради задовољавања општих, заједничких и

свакодневних потреба становништва на одређеном подручју могу образовати месне заједнице, (члан 70-75. Закона). Законом је у члану 70. предвиђено да скупштина јединице локалне самоуправе одлучује о образовању, подручју за које се образује и укидању месних заједница одлуком која се доноси већином гласова од укупног броја одборника. Према члану 72. Закона статутом месне заједнице се у складу са статутом јединице локалне самоуправе и актом о оснивању, утврђују послови које врши, органи и поступак избора, организација и рад органа, начин одлучивања и друга питања од значаја за рад месне заједнице.

Статутом Месне заједнице "Мокрин" од 24. јануара 2001. године предвиђен је поред осталог, избор органа месне заједнице. У члану 30. Статута предвиђено је да чланове Савета Месне заједнице бирају грађани на основу слободног, општег, једнаког и непосредног изборног права, тајним гласањем, на период од четири године. Према члану 38. Статута у случају да се појаве околности у раду Савета Месне заједнице које отежавају вршење функција Месне заједнице, грађани Месне заједнице (10% грађана са бирачким правом) могу поднети иницијативу за одржавање нових избора. Скупштина општине је надлежна за доношење одлуке у вези са овом иницијативом а у случају њеног прихватања, одржавају се нови избори за чланове Савета Месне заједнице. Чланом 40. Статута предвиђено је да се разрешење чланова савета врши на начин и по поступку који је предвиђен за избор, а Савет Месне заједнице који је разрешен или који је поднео оставку остаје на дужности до избора новог Савета Месне заједнице.

На основу наведених одредаба Закона о локалној самоуправи Уставни суд је оценио да Скупштина општине није имала овлашћење да донесе оспорену Одлуку и распусти Савет Месне заједнице "Мокрин" и именује привремени савет Месне заједнице "Мокрин" и из тог разлога је утврдио да оспорена Одлука није у сагласности са Законом.

Захтев за обуставу извршења појединачног акта или радње која је предузета на основу оспорене Одлуке је одбачен на основу члана 42. став 3. Закона о поступку пред Уставним судом и правном дејству његових одлука ("Службени гласник РС", бр. 32/91 и 67/93), јер је Уставни суд донео коначну одлуку.

На основу изложеног и члана 42. став 3, члана 46. тачка 2) и члана 47. тачка 2) Закона о поступку пред Уставним судом и правном дејству његових одлука Уставни суд је одлучио као у изреци.

На основу члана 130. Устава Републике Србије оспорена Одлука из тачке 1. изреке престаје да важи даном објављивања Одлуке Уставног суда у "Службеном гласнику Републике Србије".

**6. ОПШТИ АКТИ ПРЕДУЗЕЋА, УСТАНОВА
И ОРГАНИЗАЦИЈА**

а) Радни односи

Директор предузећа није законом овлашћен за доношење одлуке о организационим променама и Одлуке о усвајању Правилника о организацији и систематизацији радних места.

Уставни суд је донео:

О Д Л У К У

Утврђује се да нису у сагласности са законом општи акти Јавног комуналног предузећа "Полет" Ваљево и то:

- Одлука о организационим променама, од 6. фебруара 2002. године;
- Одлука о усвајању Правилника о организацији и систематизацији радних места, од 6. фебруара 2002. године.

Уставном суду Републике Србије поднета је иницијатива за покретање поступка за утврђивање незаконитости општих аката наведених у изреци Одлуке. Подносилац иницијативе сматра да су оспорени општи акти незаконити из разлога што су донети од стране директора јавног предузећа као ненадлежног органа, будући да је, према члану 62. став 1. тачка 2. Закона о предузећима, за доношење наведених аката искључиво надлежан управни одбор предузећа.

У одговору доносиоца оспорених општих аката на наводе у поднетој иницијативи истакнуто је, поред осталог, да овлашћење директора за доношење оспорених аката произилази из одредаба члана 63. Закона о предузећима, чл. 13. и 120. Закона о раду и члана 47. Статута Предузећа.

Уставни суд је утврдио да је Одлуку о организационим променама донео директор Предузећа.

Оспореном Одлуком извршена је организациона промена у Предузећу тако што је укинута Служба одржавања и обезбеђења као посебна организациона целина.

Према члану 62. Закона о предузећима ("Службени лист СРЈ", бр. 33/96, 79/96, 29/97, 59/98, 74/99, 9/01 и 36/02) управни одбор, као орган управљања, доноси опште акте које не доноси скупштина и обавља друге послове утврђене савезним законом, оснивачким актом и статутом. Директор, сагласно члану 63. истог Закона, организује и води пословање предузећа, стара се о законитости рада и одговора за законитост рада предузећа и обавља друге послове утврђене савезним законом, оснивачким актом и статутом.

Полазећи од наведених одредаба закона, а имајући у виду да је чланом 25. Статута Предузећа предвиђено да Управни одбор у оквиру своје надлежности, доноси и опште акте, Уставни суд је оценио да директор предузећа није био законом овлашћен за доношење оспорене Одлуке.

Одлуку о усвајању Правилника о организацији и систематизацији радних места, који је саставни део ове Одлуке, донео је, такође, директор Предузећа.

Према члану 13. став 1. Закона о раду ("Службени гласник РС", бр. 70/01 и 73/01) радни однос може да се заснује са лицем које има општу

здравствену способност, најмање 15 година живота и испуњава друге услове за рад на одређеним пословима утврђене одговарајућим актом послодавца. Актом из става 1. овог члана закона утврђује се врста посла, стручна спрема и други посебни услови за рад на тим пословима (члан 13. став 2.).

Полазећи од одредбе члана 13. Закона о раду, као и одредаба чл. 62. и 63. Закона о предузећима, којима је утврђена надлежност Управног одбора и директора предузећа, Уставни суд је оценио да директор Предузећа није био законом овлашћен за доношење оспорене Одлуке, па је из тих разлога одлука незаконита.

На основу изложеног и одредаба члана 46. тачка 3) Закона о поступку пред Уставним судом и правном дејству његових одлука ("Службени гласник РС", бр. 32/91 и 67/93), Уставни суд је одлучио као у изреци.

На основу члана 130. Устава Републике Србије, оспорени општи акти из изреке ове Одлуке престају да важе даном објављивања Одлуке Уставног суда Републике Србије у "Службеном гласнику Републике Србије".

Одлука Уставног суда
ГУ-382/2003 од 25.03.2004.

("Службени гласник РС", број 51/2004)

Прописивање могућности привременог распоређивања запосленог на радно место за које не испуњава услов у погледу стручне спреме према акту о систематизацији радних места, док не испуни тај услов, несагласно је са Законом о радним односима у државним органима.

Уставни суд је донео:

О Д Л У К У

1. Утврђује се да одредба члана 263б Правилника о изменама и допунама Правилника о унутрашњој организацији и ситематизацији радних места, 06 број 110-4/97 од 21. априла 1997. године, који је донео директор Републичког геодетског завода, у време важења није била у сагласности с Уставом и законом.

2. Не прихвата се иницијатива за покретање поступка за утврђивање неуставности и незаконитости члана 71. Правилника из тачке 1.

3. Окончава се поступак оцене уставности и законитости одредаба чл. 68. и 70. Правилника из тачке 1.

4. Одбацује се захтев за обуставу извршења појединачних аката и радњи предузетих на основу одредаба Правилника из тачке 1.

Уставном суду Републике Србије поднета је иницијатива за покретање поступка за утврђивање незаконитости чланова 68, 70, 71. и 263б и иницијатива за покретање поступка за утврђивање неуставности и незаконитости чл. 71. и 263б. Правилника из изреке. У иницијативама се наводи да је оспореним одредбама чл. 68, 70. и 71. Правилника, супротно члану 19. Закона о државној управи, за вршење управних послова прописан услов за дипломираног правника да има положен правосудни испит. У иницијативама се истиче да је оспореном одредбом члана 263б Правилника прописана обавеза

запослених дипломираних правника са положеним стручним испитом да у року од три године положи и правосудни испит, како би били распоређени на одговарајуће управне послове.

Уставном суду поднет је и захтев да до доношења коначне одлуке, обустави извршење појединачних аката и радњи које су предузете на основу оспорених одредаба Правилника.

У одговору Републичког геодетског завода истиче се да је оспореним одредбама Правилника, за обављање одређених стручних послова прописан услов да дипломирани правник има положен правосудни испит, да је овај услов прописан у складу са чланом 60. Закона о државном премеру и катастру и уписима права на непокретностима, да је чланом 19. Закона о државној управи прописан минимум стручне спреме коју запослени мора поседовати, а да је Законом о радним односима у државним органима предвиђено да за рад у државним органима морају бити испуњени и други услови утврђени законом, другим прописима или актом о систематизацији радних места у државном органу. У одговору се истиче да је оспорена одредба члана 263б Правилника у складу са чланом 6. став 1. тачка 6. Закона о радним односима у државним органима, и да обавеза полагања правосудног испита није санкционисана оспореном одредбом Правилника, т.ј. да запосленом дипломираном правнику у Републичком геодетском заводу, који не положи правосудни испит, не престаје радни однос, али може бити распоређен на друго радно место.

У току поступка пред Уставним судом један иницијатор одустао је од поднете иницијативе за покретање поступка за оцену законитости оспорених одредаба Правилника из изреке.

У спроведеном поступку Уставни суд утврдио је следеће:

Правилник о изменама и допунама Правилника о унутрашњој организацији и систематизацији радних места, 06 број: 110-4/97 од 21. априла 1997. године, на који је Влада Републике Србије дала сагласност, донео је директор Републичког геодетског завода на основу члана 19. Закона о државној управи ("Службени гласник РС", број 20/92) и члана 3. Уредбе о начелима за унутрашњу организацију и систематизацију радних места у министарствима и посебним организацијама ("Службени гласник РС", број 45/94). Оспорени Правилник престао је да важи даном ступања на снагу Правилника о унутрашњој организацији и систематизацији радних места, број 110-1/2003, од 20. јуна 2003. године.

Оспореним чланом 68, 70. и 71. Правилника било је прописано за шефа Одсека за управне и опште послове, руководиоца групе за правне послове и радно место за управне послове, као услов у погледу стручне спреме дипломирани правник са положеним правосудним испитом и одговарајућим бројем година радног искуства, а оспореним чланом 263б Правилника било је прописано да начелници Одељења и инспектори могу имати и мање радног стажа од прописаног Правилником, само ако се ради о лицима изузетних стручних способности, као и да се на радна места за која су прописани услови дипломирани правник са положеним правосудним испитом, могу распоредити дипломирани правници са положеним стручним испитом уз услов да у року који не може бити дужи од 3 године положи правосудни испит.

Одредбом члана 19. Закона о државној управи ("Службени гласник РС", бр. 20/92, 48/93 и 49/99) предвиђено је да запослени могу обављати послове државне управе ако имају прописану школску спрему, положен стручни испит за рад у органима државне управе, и кад је то одређено законом или другим актом, радно искуство у одговарајућој струци. Законом о радним односима у државним органима ("Службени гласник РС", бр. 48/91, 66/91, 44/98, 49/99, 34/2001 и 39/2002) прописано је да се у радни однос у државном органу може примити лице под условима да је држављанин СРЈ, да је пунолетно, да има општу здравствену способност, да има прописану стручну спрему, да није осуђивано за кривично дело на безусловну казну затвора од најмање шест месеци или за кажњиво дело које га чине неподобним за обављање послова у државном органу и да испуњава друге услове утврђене законом, другим прописима или актом о систематизацији радних места у органу.

Законом о државном премеру и катастру и уписима права на непокретности ("Службени гласник РС", бр. 83/92, 53/93, 67/93, 48/94, 12/96, 15/96, 34/2001 и 25/2002) у члану 11. ст. 1. и 2. уређено је да управне послове који се односе на премер и израду катастра непокретности и водова, њихово одржавање и обнову и уписе права на непокретностима обавља Републички геодетски завод, а стручне послове који се односе на премер и израду катастра непокретности и водова, њихово одржавање и обнову обавља Републички геодетски завод и предузеће, друга организација и радња који су регистровани за извођење ових радова (у даљем тексту: геодетска организација) на начин и под условима утврђеним овим законом. Чланом 60. овог закона уређен је начин обављања послова у вези са излагањем на јавни увид података премера непокретности и података о катастарском класирању земљишта и прописано да те послове ради комисија која се састоји од председника и два члана, с тим да председник комисије мора бити дипломирани правник са правосудним испитом.

Из наведених одредаба закона произлази да се актом о систематизацији могу прописати услови за обављање стручних послова и послова државне управе уређени чланом 19. Закона о државној управи, као и посебни услови у складу са чланом 6. став 1. тачка б) Закона о радним односима у државним органима и чланом 60. Закона о државном премеру и катастру и уписима права на непокретностима, па стога Суд није прихватио иницијативу за покретање поступка за утврђивање науствности и незаконитости члана 71. Правилника.

Одредбама чл. 14. до 21. Закона о радним односима у државним органима прописани су услови и начин распоређивања запослених и постављених лица, а одредбама чл. 26. до 36. Закона прописани су услови за стицање звања и занимања запослених у државним органима, као и напредовање запослених стицањем вишег звања. Из наведених одредаба произлази да је несагласно са законом прописивање могућности привременог распоређивања запосленог на радно место за које, према акту о систематизацији радних места, не испуњава услов у погледу стручне спреме, односно да уз оцену његових изузетних способности, може бити привремено распоређен док не испуни тај услов и да се актом о систематизацији радних места не могу утврђивати друкчији услови за распоређивање запослених у односу на законом прописане услове, па је Суд утврдио да одредбе члана 263б Правилника нису у сагласности са законом.

Полазећи од одредбе члана 119. став 3. Устава Републике Србије, по којој сваки други пропис или општи акт мора бити сагласан са законом и осталим републичким прописима, а с обзиром на то да оспорена одредба члана 263б Правилника није у сагласности са наведеним одредбама закона, Уставни суд је утврдио да оспорена одредба Правилника није у сагласности с Уставом.

С обзиром на то да је оспорени Правилник у току поступка пред Уставним судом престао да важи, Уставни суд је на основу члана 60. Закона о поступку пред Уставним судом и правном дејству његових одлука утврдио да оспорена одредба члана 263б Правилника, у време важења, није била у сагласности с Уставом и законом.

У току поступка пред Уставним судом, један иницијатор одустао је од иницијативе за покретање поступка за оцену законитости одредаба чл. 68. и 70. Правилника, а како Суд није нашао основа да сам настави поступак, то је на основу члана 35. став 1. тачка 10. окончан поступак за оцену законитости чл. 68. и 70. Правилника из тачке 1.

Захтев за обуставу извршења појединачних аката и радњи које су предузете на основу оспорених одредаба Правилника, Уставни суд је на основу члана 42. став 3. Закона о поступку пред Уставним судом и правном дејству његових одлука, одбацио, јер је донео коначну одлуку.

Уставни суд је, на основу члана 46. тач. 1) и 3) и члана 47. тачка 3) Закона о поступку пред Уставним судом и правном дејству његових одлука ("Службени гласник РС", бр. 32/91 и 67/93) и члана 35. став 1. тачка 10. Пословника о раду Уставног суда ("Службени гласник РС", број 9/95), одлучио као у изреци.

Одлука Уставног суда
ГУ-295/1997 од 25.03.2004.

("Службени гласник РС", број 51/2004)

Оспорена одредба колективног уговора која предвиђа да ако се послодавац и запослени не споразумеју о накнади штете, запослени има право да накнаду штете захтева пред надлежним судом у року од 30 дана од дана настале штете, несагласна је с Уставом и законом, јер уређује питање које није у домену колективног уговарања.

Уставни суд је донео:

О Д Л У К У

1. Утврђује се да одредба члана 93. став 2. у делу који гласи: "у року од 30 дана од дана настале штете" Појединачног колективног уговора, Ливница "Кикинда" А.Д. из Кикинде, од 25. децембра 2002. године, није у сагласности с Уставом и законом.

2. Не прихвата се иницијатива за покретање поступка за утврђивање неуставности и незаконитости одредаба члана 3. став 2, члана 35. став 1, члана 36. став 2, члана 44. став 1, члана 46. став 2, члана 49. став 1. тачка 2), члана 69, члана 71. став 3, члана 74. став 1, члана 86, члана 90. ст. 3, 4. и 5, члана 91. став 2, члана 94. тачка 2), члана 98. став 1. тачка 4), члана 99. став 1. тач. 5), 14), 28), 29) и 30) и став 3, члана 116. став 2, члана 124. став 2, члана 128.

став 6, члана 130. став 3, члана 132. став 6, члана 134. став 5, члана 138, члана 143. став 2, члана 144. став 2 и члана 146. став 2. Појединачног колективног уговора из тачке 1.

Уставном суду Републике Србије поднета је иницијатива за покретање поступка за утврђивање неуставности и незаконитости одредаба Појединачног колективног уговора, Ливница "Кикинда" А.Д. из Кикинде од 25. децембра 2002. године, наведених у изреци, а из разлога што су по мишљењу иницијатора, тим одредбама права, обавезе и одговорности запослених утврђени на начин који њихов правни положај чини неповољнијим у односу на минимална права која су прописана Законом о раду ("Службени гласник РС", број 70/01).

У одговору Ливнице "Кикинда" А.Д. из Кикинде истиче се поред осталог да одредбе оспореног Појединачног колективног уговор нису у супротности са Уставом и Законом о раду, с обзиром да права запослених уређују на начин који је индентичан решењима из Закона о раду или пак утврђују већи обим права, од оног који је прописан законом и другим прописима.

Оцењујући уставност и законитост оспорених одредаба наведеног Појединачног колективног уговора, Уставни суд је утврдио несагласност са Уставом и законом дела одредбе члана 93. став 2, док је у погледу осталих оспорених одредаба, оценио да нема основа за утврђивање њихове несагласности с Уставом и законом, а из следећих разлога:

Оспорени члан 93. став 2. Колективног уговора предвиђа да ако се послодавац и запослени не споразумеју о накнади штете, запослени има право да накнаду штете захтева пред надлежним судом у року од 30 дана од дана настале штете.

Законом о облигационим односима ("Службени лист СФРЈ", бр. 29/78, 39/85, 45/89, 57/89, "Службени лист СРЈ", бр. 31/93, 22/99, 23/99, 35/99 и 44/99) је утврђено да се правила о застарелости тог закона не примењују у случајевима кад су законом одређени рокови у којима треба да се подигне тужба или да се изврши одређена радња под претњом губитка права (члан 370.), а да потраживање накнаде проузроковане штете застарева за три године од кад је оштећени дознао за штету и за лице које је штету учинило. У сваком случају ово потраживање застарева у року од пет година од кад је штета настала (члан 376.).

Члан 96. Закона о раду утврђује да ако запослени претрпи повреду или штету на раду или у вези с радом, послодавац је дужан да му надокнади штету, у складу са законом и општим актом. Како Закон о раду, као посебан закон не утврђује рок у коме се може пред надлежним судом тражити накнада претрпљене штете, то за оствараивање права у питању важе наведене одредбе Закона о облигационим односима.

На основу изнетог, Уставни суд је утврдио да оспорена одредба члана 93. став 2. Колективног уговора у делу који гласи: "у року од 30 дана од дана настале штете", није у сагласности с Уставом и законом, јер уређује питање које није у домену колективног уговарања, већ је у смислу члана 72. став 4. Устава, облигациони однос који је уређен законом.

Полазећи од одредбе члана 36. Устава и члана 7, члана 11. став 1, члана 81. и члана 83. Закона о раду и одредбе Посебаног колективног уговора металаца Србије ("Службени гласник РС", бр. 50/95, 9/96.....43/2001 и 49/2001)

Уставни суд је утврдио да су оспореним одредбама члана 3. став 2, члана 69, члана 71. став 3. и члана 86. Појединачног колективног уговора питања начина утврђивања и исплате зарада, односно накнада запослених уређена у границама овлашћења субјеката који су закључили овај уговор. У том смислу није супротно Уставу и закону ни исказивање воље тих субјеката да се зарада генералног директора регулише посебним уговором између генералног директора и Управног одбора Предузећа, да потписници овог уговора утврђују цену рада као променљиву величину анексом уговора, те да предвиде и накнаду за топли оброк и њену висину.

С обзиром да оспорене одредбе чл. 35, 36, 44, члана 46. став 2. и члана 49. Појединачног колективног уговора не утврђују мањи обим права запослених у вези са годишњим одмором и прерасподелом радног времена, предвиђених чланом 38. Устава, чланом 42. став 1, чл. 44, 52, 53, и 55. Закона о раду, Уставни суд није нашао основа за прихватање иницијативе.

Имајући у виду одредбе члана 81. став 4. и члана 101. Закона о раду, Уставни суд је утврдио да послодавац може да утврђује и вреднује квантитет и квалитет рада запосленог и да у ту сврху донесе критеријуме за утврђивање резултата рада, те стога није прихватио ни иницијативу за оцену уставности и законитости члана 74. став 1. Појединачног колективног уговора, којим се то уређује.

Такође, с обзиром на садржину одредаба чл. 95. и 96. Закона о раду и одредбе члана 45. Општег колективног уговора ("Службени гласник РС", бр. 22/97, 21/98 и 31/2001) Уставни суд је утврдио да, оспорене одредбе члана 90. ст. 3, 4. и 5. и члана 91. став 2. Појединачног колективног уговора које уређују поједина питања одговорности за штету нису незаконите, јер не садрже решења која би се могла сматрати прописивањем мањег обима права од оног који је прописан Законом, односно Општим колективним уговором, те није у том делу прихватио иницијативу.

Полазећи од одредбе члана 35. Устава и одредаба члана 97, члана 101, члана 114. став 1, и члана 115. Закона о раду Уставни суд је утврдио да одредбе члана 94. тачка 2), члана 98. став 1. тачка 4) и члана 116. став 2. Појединачног колективног уговора које уређују престанак радног односа нису у супротности са законом, јер садрже идентична решења као и закон. Такође, Суд је утврдио да је члан 99. став 1. тач. 5), 14), 28), 29) и 30) Појединачног колективног уговора у сагласности са законом, с обзиром да је послодавац законом овлашћен да откаже уговор о раду запосленом ако постоји оправдан разлог који се односи на понашање запосленог, па ни уређивање тих питања колективним уговором нема за последицу смањивање обима права или погоршања положаја запосленог.

Уставни суд није прихватио иницијативу за утврђивање неуставности и незаконитости одредбе члана 124. став 2. Појединачног колективног уговора, којим је уређено достављање писмена унутар предузећа, (позива, обавештења, решења, одлука и др.). С обзиром на то да Закон о раду и Закон о предузећима не уређују то питање, Суд је оценио да се достављање писмена, као питање од заједничког интереса послодавца и запослених може уредити појединачним колективним уговором.

Имајући у виду одредбе члана 130. и члана 152. Закона о раду, као и одредбе члана 50. и члана 52. Општег колективног уговора, Уставни суд је утврдио да оспорене одредбе члана 128. став 6. и одредбе чл. 130, 132. и 134.

Појединачног колективног уговора уређују положај, права и обавезе Синдиката у складу са законом и Општим колективним уговором, те у том делу није прихватио иницијативу.

Полазећи од одредбе члана 37. Устава, одредаба чл. 6, 9, 10, 11, 13. и члана 14. став 2. Закона о штрајку ("Службени лист СРЈ", број 29/96), и одредаба Посебног колективног уговора металаца Србије, Суд је утврдио да нису у супротности с Уставом и законом одредбе Појединачног колективног уговора које регулишу обавезу достављања одлуке о ступању у штрајк и изјаве о начину обезбеђења минимума процеса рада (члан 138.), обавезу извршавања налога директора (члан 144.) као ни одредба којом се предвиђа да запослени који учествују у штрајку имају право на пензијско и инвалидско осигурање (члан 146.).

На основу изложеног и члана 46. тач. 1) и 3) и члана 47. тачка 3) Закона о поступку пред Уставним судом и правном дејству његових одлука ("Службени гласник РС", бр. 32/91 и 67/93), Уставни суд је донео Одлуку као у изреци.

На основу члана 130. Устава Републике Србије одредба члана 93. став 2. у делу који гласи: "у року од 30 дана од дана настале штете" Појединачног колективног уговора, из изреке ове Одлуке, престаје да важи даном објављивања Одлуке Уставног суда Републике Србије у "Службеном гласнику Републике Србије".

Одлука Уставног суда
ГУ-3/2003 од 08.07.2004.

("Службени гласник РС", број 90/2004)

Директор организационе јединице није законом овлашћен за доношење Правилника о платама радника.

Уставни суд је донео:

О Д Л У К У

Утврђује се да Правилник о платама радника у Лабораторији "Заштита" Института за нуклеарне науке Винча, Београд, од 23. новембра 1998. године, није у сагласности са законом.

Уставном суду Републике Србије поднета је иницијатива за покретање поступка за утврђивање незаконитости Правилника наведеног у изреци. Подносилац иницијативе сматра оспорени Правилник незаконитим из разлога што га је донело ненадлежно лице које није орган послодавца Института. Надаље сматра да је према тада важећем Закону о радним односима, постојала обавеза да се права, обавезе и одговорности запосленог и послодавца уреде колективним уговором..

У одговору правне службе изражен је став да је оспорени Правилник донет у складу са важећим законским прописима.

Уставни суд је утврдио да је Правилник донео директор Лабораторије, "Заштита" као организационог дела Института за нуклеарне науке Винча. Правилником су утврђени елементи на основу којих се одређују зараде запослених у наведеном организационом делу Института.

Сагласно члану 10. став 1. Закона о научноистраживачкој делатности ("Службени гласник РС", број 52/93) институт је дефинисан као организација која обавља научноистраживачку делатност, док је чланом 14. став 1. предвиђено да се, на оснивање, организацију, рад и укидање института који се оснива, односно организује као установа, примењују прописи који се односе на установе.

Према члану 16. Закона о јавним службама ("Службени гласник РС", бр. 42/91 и 71/94) органи установе су директор, управни и надзорни одбор, ако законом није друкчије одређено. Сагласно члану 19. Закона директор установе има права и дужности директора предузећа. Управни одбор, према члану 21. Закона, доноси статут установе, одлучује о пословању установе; о коришћењу средстава, у складу са законом; врши и друге послове утврђене актом о оснивању и статутом. У члану 50. Статута предвиђено је да општа акта Института доноси управни одбор.

Законом о раду ("Службени гласник РС", бр. 70/01 и 73/01) прописано је да се права, обавезе и одговорности по основу рада уређују законом и посебним законом, у складу са потврђеним међународним конвенцијама (члан 1. став 1.). Права, обавезе и одговорности из става 1. овог члана уређују се колективним уговором или уговором о раду (члан 1. став 2.). Одредбе овог Закона примењују се, и на запослене у државним органима и организацијама, органима и организацијама јединице територијалне аутономије и локалне самоуправе и јавним службама, ако законом није друкчије одређено (члан 2. став 2.). Према члану 3. став 3. Закона, правилник о раду доноси послодавац. Послодавац у смислу члана 4. став 2. Закона, јесте домаће или страно правно и физичко лице, а овлашћења директора, као органа пословођења, утврђују се законом и статутом предузећа.

Полазећи од наведених одредаба Закона, који се примењује и на Институт за нуклеарне науке Винча, Уставни суд је оценио да директор организационе јединице Института није имао законско овлашћење за доношење оспореног Правилника.

На основу изложеног и члана 46. тачка 3) Закона о поступку пред Уставним судом и правном дејству његових одлука ("Службени гласник РС", бр. 32/91 и 67/93) Уставни суд је одлучио као у изреци.

На основу члана 130. Устава Републике Србије, оспорени Правилник престаје да важи даном објављивања Одлуке Уставног суда у "Службеном гласнику Републике Србије".

Одлука Уставног суда
ГУ-344/2003 од 15.07.2004.

("Службени гласник РС", број 90/2004)

Уређивање питања цене рада за типична радна места и утврђивање коефицијената за обрачун цене рада аутономно је право учесника у закључивању посебног колективног уговора.

Уставни суд је донео:

РЕШЕЊЕ

Не прихвата се иницијатива за покретање поступка за утврђивање неуставности и незаконитости одредбе члана 39. Посебног колективног уговора за делатност трговине Србије (промет робе и услуга), ("Службени гласник РС", бр. 31/97, 49/97, 3/98, 46/98, 53/99, 9/2000, 39/2000, 11/2001 и 70/2003).

Уставном суду Републике Србије поднета је иницијатива за покретање поступка за оцену уставности и законитости члана 39. Посебног колективног уговора за делатност трговине Србије ("Службени гласник РС", број 31/97) у којој се наводи да наведени члан није у сагласности са чл. 3, 9, 11, 12, 13, 36. и 40. Устава Републике Србије. Иницијатор као разлоге оспоравања наводи да оспорена одредба Уговора омогућава исплате умањеног личног дохотка као и умањене уплате за доприносе за Фонд ПИО чиме се повређују економска и социјална права загарантована Уставом. Ако се упореди члан 39. Посебног колективног уговора и члан 8. Измена и допуна Појединачног колективног уговора а.д. "Инекс" - Нова Варош од 11. септембра 1997. године, према мишљењу иницијатора могу се уочити неусклађености и нелогичности. Наиме, када се упореди коефицијент за IV степен стручности који је утврђен чланом 39. Посебног уговора са коефицијентом за IV степен стручности који је утврђен чланом 8. Измена и допуна Појединачног уговора, односно када се упореди коефицијент за VII степен стручности утврђен чланом 39. Посебног уговора и коефицијент за IV степен стручности утврђен чланом 8. Измене и допуне Појединачног уговора долази се до сазнања да је коефицијент 1,80 за VII степен стручне спреме подцењен у односу на коефицијент 2,80 за IV степен стручне спреме, што је нелогично.

У одговору Удружења трговине Привредне коморе Србије и Самосталног синдиката трговине Србије се наводи да се одредбама става 2. члана 121. Закона о радним односима дефинише шта се утврђује и уговара Посебним колективним уговором где је наведена и цена рада за типична радна места. Према члану 123. став 2. тачка 1. Закона о радним односима сваки уговор је сагласност воља уговорних страна тј. у овом случају Синдиката радника трговине Србије и Одбора за трговину Привредне коморе Србије. Такође се истиче да је члановима 40. до 44. Посебног колективног уговора регулисано како се уговара и утврђује цена рада и зарада за сва радна места, из чега произилази да се цена рада и зарада уговара за свако конкретно радно место, које радник обавља, а не само за захтев стручности, који је само један од елемената за утврђивање зараде.

Уставни суд је утврдио да су Посебан колективни уговор за делатност трговине Србије (промет робе и услуга), ("Службени гласник РС", бр. 31/97, 49/97, 3/98, 46/98, 53/99, 9/2000, 39/2000, 11/2001 и 70/2003), закључили Синдикат радника трговине Србије и Одбор за трговину Привредне коморе Србије на основу члана 120. став 7. Закона о радним односима ("Службени

гласник РС", број 55/96) и члана 3. Општег колективног уговора ("Службени гласник РС", број 22/97).

Одредбом члана 36. Устава утврђено је да запослени имају право на одговарајућу зараду.

Законом о раду ("Службени гласник РС", број 70/2001) утврђено је да општи акт не може да садржи одредбе којима се запосленом дају мања права или утврђују неповољнији услови рада од права и услова који су утврђени законом односно да општим актом и уговором о раду могу да се утврде већа права и повољнији услови рада од права и услова утврђених законом, као и друга права која нису утврђена законом, осим ако законом није друкчије одређено (члан 7.); да запослени има право на одговарајућу зараду, која се утврђује у складу са законом, општим актом или уговором о раду и да се општим актом или уговором о раду утврђују елементи за одређивање зараде и начин утврђивања зараде (члан 88.); да се колективним уговором, у складу са законом и другим прописом уређују права, обавезе и одговорности из радног односа, поступак закључивања колективног уговора, међусобни односи учесника колективног уговора и друга питања од значаја за запосленог и послодавца (члан 131).

Оспореним чланом 39. Посебног колективног уговора утврђена је цена рада за типична радна места и то тако што се цена рада за најједноставнији рад у смислу чл. 2. и 3. овог колективног уговора помножи са одговарајућим коефицијентима.

Полазећи од наведених одредаба Устава и Закона о раду Уставни суд је утврдио да су оспореном одредбом Уговора уређена питања цене рада за типична радна места и да је утврђивање коефицијената за обрачун цене рада, аутономно право учесника посебног колективног уговора. С обзиром на наведено Суд није прихватио иницијативу.

На основу изложеног и члана 47. тачка 3) Закона о поступку пред Уставним судом и правном дејству његових одлука ("Службени гласник РС", бр. 32/91 и 67/93), Уставни суд је донео Решење као у изреци.

Решење Уставног суда
 ГУ-327/2003 од 05.02.2004.

Доносилац оспореног колективног уговора је, закључивањем појединачних анекса о роковима исплате разлике накнада зарада до износа утврђеног колективним уговором, поступио сагласно законским овлашћењима и одредбама Општег и Посебног колективног уговора.

Уставни суд је донео:

РЕШЕЊЕ

Не прихвата се иницијатива за покретање поступка за утврђивање неуставности и незаконитости одредаба чл. 20. до 23. Колективног уговора Деоничког друштва "Застава аутомобили" у саставу Групе "Застава" Крагујевац, од 20. јануара 1993. године, са анексима, од 15. јануара, 15. јуна, 28. августа и

29. децембра 1999., 22. новембра 2000, 1. октобра 2001, 1. априла и 31. децембра 2002., 31. јануара и 3. марта 2003. године.

Уставном суду Републике Србије поднета је иницијатива за покретање поступка за утврђивање неуставности и незаконитости одредби чл. 20. до 23. Колективног уговора наведеног у изреци овог Решења. Подносилац иницијативе сматра да је оспорени Колективни уговор закључен од стране неовлашћеног представника синдиката, а да је анексима Колективног уговора са ретроактивном применом незаконито одлагана исплата доспелих потраживања на основу разлике у накнади зараде.

У одговору Деоничког друштва "Застава аутомобили" негирани су наводи подносиоца иницијативе да је оспорени Колективни уговор закључен од стране неовлашћеног представника синдиката имајући у виду да је Синдикална организација "Застава аутомобили" регистрована према важећим прописима. У погледу навода у иницијативи да су уговорне стране накнадно мењале рокове исплате разлике зарада закључивањем анекса Колективног уговора, доносилац акта је истакао да је у околностима поремећаја у пословању било нужно приступити утврђивању нових рокова за исплату неисплаћених разлика зарада.

Уставни суд је утврдио да су Колективни уговор закључили председник Одбора организације синдиката, председник Управног одбора и директор овог деоничког друштва.

Према одредбама чл. 123. и 124. Закона о радним односима ("Службени гласник РС", бр. 55/96 и 28/01) који је важио у време закључивања Колективног уговора, појединачни колективни уговор код послодавца закључиван је од стране овлашћене организације синдиката и директора, односно послодавца, с тим што се под овлашћеном организацијом синдиката подразумевала организација синдиката регистрована код надлежног органа у коју је учлањена већина синдикално организованих радника.

Полазећи од изложених одредаба Закона о радним односима Уставни суд је оценио да је оспорени Колективни уговор закључен у складу са законом, имајући у виду да је Синдикална организација пружила релевантне доказе о испуњености услова из закона.

Одредбама чл. 20. до 23. Колективног уговора утврђен је начин обрачуна накнада зарада радника по основу плаћеног одсуства и других накнада, динамика и рокови исплате накнада зарада, као и начин мењања утврђених рокова за случај да пословодство није у могућности да реализује утврђене рокове. Анексима Колективног уговора о условима за исплату разлике накнаде зарада за одређене периоде утврђивана је исплата накнада зарада по привременој основици, с тим што је послодавац био дужан да изврши исплату разлике накнаде зарада до износа утврђеног Гранским колективним уговором металаца Србије.

Према члану 36. Устава Републике Србије запослени има право на одговарајућу зараду.

Законом о раду ("Службени гласник РС", бр. 70/01 и 73/01) у члану 81. утврђено је право запосленог на одговарајућу зараду, која се утврђује у складу са законом, општим актом или уговором о раду. Зараду чини зарада, коју је запослени остварио за обављени рад и време проведено на раду, увећана зарада, накнада зараде и друга примања. Општим актом или уговором о раду утврђују се елементи за одређивање зарада и начин утврђивања зарада. Чланом

83. Закона, прописано је да се зараде исплаћују у роковима утврђеним општим актом или уговором о раду, а најмање једанпут месечно.

Према одредбама Колективног уговора о изменама и допунама Посебног колективног уговора металаца Србије ("Службени гласник РС", број 44/97) ако послодавац, у складу са законом исплаћује гарантовану зараду, односно зараду у износу већем од гарантоване, а мањем од утврђене према појединачном колективном уговору, дужан је да, уз оцену о исплати гарантоване зараде, односно ниже зараде од утврђене према колективном уговору, синдикалној организацији достави предлог анекса колективног уговора којим се утврђују рокови за исплату разлике између исплаћене и пуне зараде. Ако послодавац исплаћује гарантовану зараду дужан је да прибави мишљење, а ако исплаћује зараду у износу већем од гарантоване, а нижем од утврђене појединачним колективним уговором да прибави сагласност синдикалне организације, односно синдиката - потписника колективног уговора у складу са Општим колективним уговором.

На основу изложеног, Уставни суд је оценио да је доносилац акта закључивањем појединачних анекса о роковима исплате разлике накнада зарада до износа утврђеног Колективним уговором поступио у свему сагласно својим законским овлашћењима и одговарајућим одредбама Општег и Посебног колективног уговора металаца Србије. Оспореним одредбама Колективног уговора и закљученим анексима не дира се у стечена права запослених на исплату разлике до пуног износа одговарајуће зараде, већ се њима утврђује обавеза послодавца да, по престанку поремећаја у пословању, запосленима надокнади зараду под условима и роковима који су предвиђени у Колективном уговору. Уставни суд је, такође, оценио да се, оспореним Колективним уговором и закљученим анексима, не ускраћује право запослених на одговарајућу зараду, већ се утврђују услови и начин исплате зарада у околностима када послодавац објективно није у могућности да исплаћује одговарајућу зараду у складу са законом и колективним уговором.

На основу изложеног и члана 47. тачка 3) Закона о поступку пред Уставним судом и правном дејству његових одлука ("Службени гласник РС", бр. 32/91 и 67/93), Уставни суд је решио као у изреци.

Решење Уставног суда
IY-286/2002 од 25.03.2004.

Прописивање појединачним колективним уговором да председник синдикалне организације за време обављања те функције прима накнаду у висини највишег коефицијента из тог уговора није несагласно са Уставом и законом.

Уставни суд је донео:

РЕШЕЊЕ

1. Не прихвата се иницијатива за покретање поступка за утврђивање неуставности и незаконитости одредбе члана 103. став 2.

Појединачног колективног уговора за запослене у Дому здравља "Нови Београд", од 1. октобра 1999. године.

2. Одбацује се захтев за оцењивање уставности и законитости одредбе члана 57. став 3. Посебног колективног уговора за здравствену делатност у Републици Србији ("Службени гласник РС", бр. 2/99 и 4/99).

Иницијативом поднетом Уставном суду Републике Србије, тражено је покретање поступка за оцену уставности и законитости одредаба члана 57. став 3. Посебног колективног уговора за здравствену делатност у Републици Србији и члана 103. став 2. Појединачног колективног уговора за запослене у Дому здравља "Нови Београд". Иницијатор оспорава одредбе наведених колективних уговора којима је утврђено да председник и представници синдикалне организације за обављање послова у органима и телима Синдиката имају право на накнаду зараде у висини највишег коефицијента према појединачном колективном уговору, због тога што сматра да су у супротности са одредбама чл. 81, 82. и 85. Закона о раду и члана 50. став 3. Општег колективног уговора ("Службени гласник РС", бр. 22/97...31/2001). По мишљењу подносиоца иницијативе, оспорена уговорна решења неуставно и незаконито омогућују председнику синдиката да по основу обављања те функције оствари накнаду зараде према највишем коефицијенту, независно од рада и резултата рада, односно у већем износу од зараде коју би остварио на свом радном месту, а у прилог изнетих навода позива се на став из Одлуке Уставног суда IY-55/96.

У достављеном одговору (в.д.) директора Дома здравља "Нови Београд", у вези навода из иницијативе, указује се на непримереност наведених решења оспорених колективних уговора. Даље се наводи да је оспорени Појединачни колективни уговор објављен на огласним таблама Дома здравља 10. новембра 1999. године, ступио на снагу 18. новембра 1999. године и да није мењан, јер се чека измена Посебног колективног уговора за здравствену делатност, са којим овај појединачни колективни уговор треба да буде усаглашен.

Посебан колективни уговор за здравствену делатност у Републици Србији ("Службени гласник РС", бр. 2/99 и 4/99) закључили су 23. децембра 1998. године Републички одбор Синдиката запослених у здравству и социјалној заштити Србије и Влада Републике Србије, на основу члана 123. став 2. тачка 3) тада важећег Закона о радним односима. Члан 57. Уговора, којим су уређени услови за рад синдиката и обавезе послодавца ради обезбеђивања ових услова, у оспореном ставу 3. прописује да председник организације синдиката и члан Синдиката – представник у вишим органима и телима, за обављање ових послова примају накнаду зараде у висини највишег коефицијента према појединачном колективном уговору.

Појединачни колективни уговор за запослене у Дому здравља "Нови Београд", закључили су 1. октобра 1999. године, Влада Републике Србије, директор и овлашћена организација Синдиката истог Дома здравља, на основу одредаба члана 123. став 4. тада важећег Закона о радним односима, Општег колективног уговора и Посебног колективног уговора за здравствену делатност у Републици Србији. Оспореним чланом 103. став 2. Уговора прописано је да за време обављања послова председника синдикалне организације, председник

Синдикалне организације Дома здравља прима накнаду у висини највишег коефицијента из овог Уговора.

Уставом Републике Србије зајемчено је право на рад (члан 35. став 1.), на одговарајућу зараду (члан 36. став 1.), и друга права запослених по основу радног односа, у складу са законом, односно колективним уговором (члан 38. Устава). У члану 44. Устава јамчи се слобода и синдикалног организовања и деловања, и без одобрења, уз упис у регистар код надлежног органа.

Закон о радним односима ("Службени гласник РС", бр. 55/96 и 28/2001) који је био на снази у време закључења оспорених колективних уговора, престао је да важи ступањем на снагу Закона о раду ("Службени гласник РС", бр. 7/2001 и 73/2001). Законом о раду, прописно је, између осталог: да општи акт не може да садржи одредбе којима се запосленом дају мања права или утврђују неповољнији услови рада од права и услова који су утврђени законом, а уговором о раду могу се утврдити већа права и повољнији услови рада од права и услова утврђених законом, као и друга права која нису утврђена законом, осим ако законом није другачије одређено (члан 7.); да ако уговор о раду садржи одредбе којима су утврђени неповољнији услови рада од услова рада утврђених законом и општим актом, те одредбе су ништаве, и уместо њих примењује се закон и општи акт (члан 8.); да се колективним уговором, у складу са законом и другим прописом, уређују права, обавезе и одговорности из радног односа, поступак закључивања колективног уговора, међусобни односи учесника колективног уговора и друга питања од значаја за запосленог и послодавца (члан 131.); да колективни уговори могу да се закључе као општи, посебни и појединачни, да се општи и посебни колективни уговор, за одређену грану, групу, подгрупу или делатност, закључују за територију Републике Србије, а појединачни колективни уговор закључује се код послодавца (чл. 132, 133. и 135. Закона).

Из Општег колективног уговора ("Службени гласник РС", бр. 22/77, 21/98, 53/99, 12/00 и 31/01) произлази да је послодавац дужан да организацији синдиката обезбеди услове за деловање, поред осталог и: споразумно или овим Уговором утврђен број плаћених часова месечно за обављање функција председника и повереника организације синдиката, председника подружница и чланова органа синдиката, уз могућност да појединачним колективним уговором утврди право председника синдиката да за време мандата не обавља послове свог радног места, а да прима накнаду зараде (члан 50. ст. 1. до 3.); уплату на рачун организације синдиката средстава која запослени од зараде издвајају на име синдикалне чланарине, као и друге обавезе послодавца, односно његових органа, у сврху омогућавања вршења синдикалних активности (члан 52.).

Полазећи од уставног и законског уређивања права која се остварују по основу рада, Суд је утврдио да право на зараду односно накнаду зараде синдикалних функционера ради обављања синдикалних функција, иако не представља изворно право из радног односа, спада у корпус других права запослених из члана 7. Закона о раду, због чега не излази из оквира датих овлашћења да се у општем акту, па и колективном уговору, утврде и таква права запослених – синдикалних представника која су већа од права утврђених у закону.

Суд је оценио да одредба оспореног члана 103. став 2. Појединачног колективног уговора за запослене у Дому здравља "Нови Београд", представља разраду и конкретизацију члана 57. став 3. Посебног колективног уговора за здравствену делатност у Републици Србији, јер се њом ближе уређују права председника синдиката на накнаду зараде за време одсуствовања са рада у сврху обављања синдикалних активности, које је послодавац дужан да омогући. На овај начин се обезбеђује принцип правне хијерархије општих аката и колективних уговора прописан Законом о раду, односно забране колективном уговору да садржи одредбе којима се запосленом дају мања права или утврђују неповољнији услови рада од права и услова који су утврђени законом, и забране колективном уговору ниже правне снаге прописивања мањих права запослених од оних која су дата колективним уговорима више правне снаге. Самим тим, оспорена одредба овог колективног уговора сагласна је и уставном принципу обавезне законитости из члана 119. став 3. Устава, према коме сваки пропис и општи акт мора бити сагласан са законом и осталим републичким прописима. Оспореном нормом Колективног уговора није повређена уставна гаранција права на рад зајемчена чланом 35. Устава, већ се ово право штити обезбеђивањем услова за деловање синдиката запослених, а није нарушено ни уставно начело једнакости грађана пред законом и једнаке заштите права под једнаким условима из члана 13. Устава, пошто се ова одредба односи на сва лица која се налазе у истим правним ситуацијама, под једнаким условима.

Не стоје наводи иницијатора о несагласности оспорене одредбе Колективног уговора са чл. 81., 82. и 85. Закона о раду, јер се ове законске одредбе, које уређују право запосленог на одговарајућу зараду и гарантују му право на једнаку зараду за исти рад или рад исте вредности који остварује код послодавца, односно накнаду зараде, у законом утврђеним случајевима, у висини коју би остварио да ради, не могу применити на питања уређена оспореном одредбом Уговора, будући да она не прописује остваривање зараде по основу рада, већ по основу обављања синдикалних послова којима се остварују и штите права и интереси запослених, дакле уређује друга права која нису утврђена Законом. Позивање на одлуку овог Суда из ранијег уставног спора, није од утицаја на одлуку у овом предмету, јер се не ради о идентичним правним ситуацијама и истим питањима. Наиме, Одлуком ИУ-55/96 од 6. фебруара 1997. године ("Службени гласник РС", број 14/97) утврђено је да није у сагласности с Уставом и законом члан 108. Колективног уговора за Јавно предузеће ПТТ саобраћаја "Србија", Београд од 10. фебруара 1995. године, који је давао овлашћење надлежним органима послодавца да одлучују о томе која ће лица у организацији синдиката професионално обављати ову функцију и да им одређују зараду за обављање тих послова, док су у овој уставно-правној ствари предмет оспоравања одредбе другог акта, које уређују различито правно питање – право синдикалних функционера на накнаду зараде по основу обављања синдикалних функција.

Уставни суд је Одлуком ИУ-110/99 од 25. јануара 2001. године ("Службени гласник РС", број 15/2001) оцењивао уставност и законитост Посебног колективног уговора за здравствену делатност у Републици Србији, и у односу на одредбе његовог члана 57. у целини, одбио предлог за утврђивање неуставности и незаконитости, оценивши да се овим одредбама обезбеђују услови за рад синдиката и не доводе у питање гаранције синдикалног

организовања и деловања из члана 44. Устава и принцип обавезне сагласности општих аката са законом из члана 119. став 3. Устава, нити одредбе члана 5. у то време важећег Закона о радним односима. Имајући у виду да наводи и разлози оспоравања члана 57. став 3. истог Колективног уговора у предметном уставном спору нису такве природе да би представљали основ за поновно одлучивање, то је Суд, применом члана 47. тачка 6) Закона о поступку пред Уставним судом и правном дејству његових одлука ("Службени гласник РС", бр. 32/91 и 67/93), захтев иницијатора у односу на овај Колективни уговор одбацио.

Питања целисходности и оправданости оспорених решења колективних уговора и могућности да се она измене од стране учесника тих уговора, посебно са аспекта улоге синдиката и обима права синдикалних представника, односно висине накнаде за обављање њихових функција, као и питања међусобне сагласности одредаба оспореног Посебног колективног уговора и Општег колективног уговора, нису у надлежности Уставног суда утврђеној чланом 125. Устава.

На основу изложеног, као и члана 47. тач. 3) и 6) Закона о поступку пред Уставним судом и правном дејству његових одлука, Уставни суд одлучио је као у изреци.

Решење Уставног суда
ГУ-127/2004 од 03.06.2004.

Одредбе колективног уговора, којима су утврђени критеријуми у поступку решавања вишка запослених, не садрже повреду Устава и закона, већ су као аутономна регулатива сагласне уставним и законским овлашћењима доносиоца акта да уређује наведене односе.

Уставни суд је донео:

РЕШЕЊЕ

1. Не прихвата се иницијатива за покретање поступка за утврђивање неуставности и незаконитости следећих аката Југобанке АД Београд:

- Колективног уговора, од 17. децембра 1998. године;
- Одлуке генералног директора број 480/02, од 10. октобра 2002. године.

2. Одбацује се иницијатива за покретање поступка за утврђивање неуставности и незаконитости:

- Одлуке Управног одбора број 91, од 24. јула 2001. године;
- Одлуке Надзорног одбора број 2, од 25. јула 2001. године;
- Плана активности за период, од 30. јуна 2001 до 31. марта 2002. године;

- Одлуке генералног директора број 479/02, од 10. октобра 2002. године.

3. Одбацује се захтев за обуставу извршења појединачних аката, односно радњи предузетих на основу аката из тачке 1.

Уставном суду Републике Србије поднета је иницијатива за покретање поступка за утврђивање неуставности и незаконитости аката наведених у изреци. Подносиоци иницијативе сматрају да су наведени акти овог Акционарског друштва донети противно одредбама чл. 115. и 116. Закона о раду из разлога што у поступку решавања вишка запослених није прибављено мишљење синдиката. Такође је предложено Уставном суду да донесе привремену меру којом ће бити суспендована примена оспорених аката до доношења коначне одлуке у овој уставно-правној ствари.

У одговору доносиоца акта истакнуто је, поред осталог, да је о појединачним правима и обавезама запослених решавано у законом прописаном поступку и да је свакоме запосленом дата могућност да заштиту својих права остварује пред надлежним судом.

Уставни суд је утврдио да је оспореним Колективним уговором утврђен поступак доношења програма технолошких, економских или организационих промена у Банци и програм остваривања права запослених за чијим је радом престала потреба, критеријуми на основу којих се одређују запослени за чијим је радом престала потреба и начин њиховог вредновања, обезбеђивање права из члана 26. Закона о радним односима са припадајућом новчаном накнадом, висина отпремнине запослених за случај престанка радног односа због немогућности обезбеђивања права из члана 26. наведеног Закона, као и одређивање категорија запослених, којима не може престати радни однос по основу престанка потребе за њиховим радом.

Према члану 35. став 3. Устава Републике Србије, запосленима може престати радни однос против њихове воље под условима и на начин утврђен законом и колективним уговором.

Начин решавања вишка запослених уређен је одредбама чл. 114. до 119. Закона о раду ("Службени гласник РС", бр. 70/01 и 73/01). Према наведеним одредбама Закона, послодавац који има у радном односу на неодређено време више од 50 запослених, а намерава да откаже уговор о раду за више од 10% од укупног броја запослених у току календарске године због технолошких, економских или организационих промена, дужан је да донесе програм решавања вишка запослених (члан 114. став 1.). Програм решавања вишка запослених садржи податке о запосленима који представљају вишак, послове које обављају, квалификациону структуру, године старости, мере којима се остварују услови за њихово запошљавање и рок у коме ће се дати отказ, а доноси се у сарадњи са организацијом надлежном за послове запошљавања (члан 114. став 2.). Послодавац је дужан да на предлог програма из члана 114. овог Закона прибави мишљење репрезентативног синдиката, као и да свом ставу обавести синдикат у року који не може бити дужи од три месеца (члан 115.). Програм решавања вишка запослених садржи предлог мера - премештај на друге послове, рад код другог послодавца, преквалификацију или доквалификацију, скраћено радно време и друга права у складу са законом, општим актом или уговором о раду (члан 116.). У случају отказа уговора о раду у смислу члана 101. став 1. тачка 8.) овог Закона, послодавац је дужан да исплати отпремнину у висини утврђеној општим актом или уговором о раду у зависности од дужине радног стажа, с тим што је Законом утврђен најмањи износ исплаћене отпремнине (члан 117.). Запослени коме послодавац после исплате отпремнине из члана 117. овог Закона откаже уговор о раду због

престанка потребе за његовим радом, остварује право на новчану накнаду и право на пензијско и инвалидско осигурање и здравствену заштиту у складу са прописима о запошљавању (члан 119.).

Општим колективним уговором ("Службени гласник РС", бр. 22/97, 21/98, 53/99, 12/00 и 31/01) у члану 9. став 1. предвиђено је да одређивање запослених за чијим је радом престала потреба врши надлежни орган послодавца применом критеријума утврђених законом и колективним уговором. Критеријуми за одређивање запослених за чијим је радом престала потреба утврђени су у одредбама чл. 10. до 12. Колективног уговора. Према члану 14. Општег колективног уговора, послодавац је дужан да о предлогу програма увођења технолошких, економских или организационих промена и о предлогу програма остваривања права запослених за чијим је радом престала потреба, затражи мишљење синдиката и да о свом ставу обавести синдикат.

Према члану 44. Посебног колективног уговора удружења банака и других финансијских организација ("Службени гласник РС", бр. 41/96, 42/96, 52/97, 45/98, 36/99, 39/99, 44/99, 13/00, 40/00, 53/00, 19/01, 42/01 и 53/01) послодавац је обавезан да по доношењу програма технолошких, економских или организационих промена, сходно одредбама Општег колективног уговора, а три месеца пре предузимања активности, информише запослене и организацију синдиката код послодавца о запосленима за чијим је радом престала потреба. У члану 44а. став 3. Колективног уговора предвиђено је да се критеријуми, на основу којих се одређују запослени за чијим је радом престала потреба, примењују на начин утврђен Општим колективним уговором, с тим што се резултати рада запосленог и критеријум "имовно стање" утврђују појединачним колективним уговором.

На основу изложеног, Уставни суд је утврдио да Закон о раду не садржи критеријуме на основу којих се одређују запослени за чијим је радом престала потреба, нити садржи одредбе о заштити одређених категорија запослених при утврђивању вишка запослених. С тим у вези, Уставни суд је оценио да одредбе Колективног уговора, којима су утврђени критеријуми у поступку решавања вишка запослених, не садрже повреду Устава и закона, већ су као аутономна регулатива сагласне уставним и законским овлашћењима доносиоца акта да уређује наведене односе.

Одлуком генералног директора из тачке 1. изреке извршена је измена и допуна систематизације радних места и то тако што су укинута одређени послови у појединим организационим деловима банке. Чланом 7. став 2. тачка 9. Закона о банкама и другим финансијским организацијама ("Службени лист СРЈ", бр. 32/93, 24/94, 5/95, 61/95, 28/96, 16/99, 44/99, 36/02, 37/02 и "Службени гласник РС", број 72/03) одређено је да се Статутом банке утврђује поступак доношења аката банке. У члану 50. Закона утврђено је да директор банке представља и заступа банку; извршава одлуке скупштине, управног и надзорног одбора банке; организује рад и руководи радом банке и одлучује о свим питањима која нису у надлежности Скупштине, Управног и Надзорног одбора банке. Имајући у виду да је чланом 63. Статута Банке предвиђено да директор, поред осталог, доноси акт о унутрашњој организацији и систематизацији радних места у банци, Уставни суд је оценио да је оспорена Одлука донета од стране генералног директора као овлашћеног органа. Оспорена Одлука је, по оцени Уставног суда, сагласна и са одредбом члана 119.

став 3. Устава, према којој сваки општи акт мора бити сагласан са законом и осталим републичким прописима.

Оспореним одлукама Управног и Надзорног одбора банке из тачке 2. изреке усвојен је План активности и утврђена обавеза генералног директора да обезбеди континуирани ток реализације Плана активности, као и обавеза редовног извештавања Управног и Надзорног одбора о његовој реализацији. План активности банке садржи План рационализације броја запослених, односно смањења укупног броја запослених до 40% и то по основу стимулисања запослених за одлазак у пензију и по основу исказивања технолошког вишка. Одлуком директора из тачке 2. изреке овог Решења, која је донета у вези са Планом активности, утврђен је начин решавања вишка запослених, послови и запослени за чијим је радом престала потреба и друга права која остварују запослени за чијим је радом престала потреба. Увидом у садржину оспорених аката, Уставни суд је утврдио да исти не представљају опште правне акте за чију је оцену надлежан Уставни суд у смислу члана 125. Устава, већ представљају акте донете у вођењу пословне политике Банке.

Уставни суд је, на основу члана 42. став 3. Закона о поступку пред Уставним судом и правном дејству његових одлука ("Службени гласник РС", бр. 32/91 и 67/93), одбацио захтев за обуставу извршења појединачних аката, односно радњи предузетих на основу општих аката из тачке 1. изреке, с обзиром на то да је донео коначну одлуку.

На основу изложеног, одредаба члана 19. став 1. тачка 1) и члана 47. тач. 2) и 3) Закона о поступку пред Уставним судом и правном дејству његових одлука ("Службени гласник РС", бр. 32/91 и 67/93), Суд је решио као у изреци.

Решење Уставног суда
IУ-273/2003 од 27.05.2004.

Прописивање као теже повреде радне обавезе неостваривање 80% предвиђених резултата рада из неоправданих разлога у периоду од три месеца узастопно није несагласно са Законом о раду.

Уставни суд је донео:

РЕШЕЊЕ

Не прихвата се иницијатива за покретање поступка за утврђивање неуставности и незаконитости члана 73. тачка 3. Појединачног колективног уговора Текстилног комбината "Љубиша Миодраговић" д.п. из Пријеполја, број 25 од 19. јула 2000. године.

Уставном суду Републике Србије поднета је иницијатива за покретање поступка за утврђивање неуставности и незаконитости члана 73. тачка 3. Појединачног колективног уговора из изреке, у којој се наводи да је оспореном одредбом, супротно члану 23. Закона о радним односима, предвиђена као тежа повреда радне обавезе: неостваривање 80% предвиђених резултата рада из неоправданих разлога у периоду од три месеца узастопно.

У заједничком одговору директора Текстилног комбината и Синдикалне организације наводи се да је тежа повреда радне обавезе у оспореном Појединачном колективном уговору утврђена сагласно овлашћењу из члана 101. Закона о радним односима, који је важио у време закључења уговора, да је ступањем на снагу Закона о раду ("Службени гласник Републике Србије" број 70/2001) престао да важи Закон о радним односима и да Уставни суд не може оцењивати сагласност колективног уговора са Законом о радним односима који је престао да важи.

Оспорени Појединачни колективни уговор, закључили су директор и Синдикална организација Текстилног комбината "Љубиша Миодраговић", на основу чл. 120. и 123. Закона о радним односима ("Службени гласник Републике Србије" број 55/96). Оспореном одредбом члана 73. тачка 3. тог уговора предвиђено је као тежа повреда радне обавезе: неостваривање 80% предвиђених резултата рада из неоправданих разлога у периоду од три месеца узастопно.

Закон о радним односима ("Службени гласник Републике Србије" бр. 55/96 и 28/2001), престао је да важи ступањем на снагу Закона о раду ("Службени гласник РС", бр. 70/2001 и 73/2001). Одредбом члана 176. Закона о раду прописано је да одредбе колективног уговора који је на снази, на дан ступања на снагу овог закона, а које нису у супротности са овим законом, остају на снази до закључивања колективног уговора у складу са овим законом, а према члану 101. став 1. тачка 1. послодавац може запосленом да откаже уговор о раду ако за то постоји оправдани разлог који се односи на радну способност запосленог, његово понашање и потребе послодавца и ако је утврђено да запослени не остварује резултате рада. Полазећи од наведених одредби Закона о раду, по оцени Суда, оспореном одредбом Појединачног колективног уговора предвиђен је законом прописан услов за отказ уговора о раду ако запослени не оствари одговарајуће резултате рада, па стога није прихваћена иницијатива за покретање поступка за утврђивање незаконитости оспорене одредбе Појединачног колективног уговора.

Уставни суд, на основу члана 47. тачка 3) Закона о поступку пред Уставним судом и правном дејству његових одлука ("Службени гласник РС", бр. 32/91 и 67/93) решио је као у изреци.

Решење Уставног суда
 ГУ-261/2001 од 15.04.2004.

Актом о систематизацији могу се прописати услови за обављање стручних послова и послова државне управе, као и посебни услови у складу са Законом о радним односима у државним органима, односно другим законом којима се уређује одређена област.

Уставни суд је донео:

РЕШЕЊЕ

Не прихвата се иницијатива за покретање поступка за утврђивање неуставности и незаконитости одредбе члана 218. Правилника о унутрашњој организацији и систематизацији радних места у Републичком геодетском заводу, број 110-1/2003 од 21. априла 2003. године.

Уставном суду Републике Србије поднета је иницијатива за покретање поступка за утврђивање неуставности и незаконитости члана 218. Правилника о унутрашњој организацији и систематизацији радних места у Републичком геодетском заводу, у којој се наводи да је оспореном одредбом Правилника, супротно члану 19. Закона о државној управи, предвиђено да послове руководиоца групе за управне послове и провођење промена кроз катастарски операт, обавља лице које има правни факултет са положеним правосудним испитом или лице које има вишу управну школу и стручни испит за рад у органима државне управе или инжењер геодезије са положеним стручним испитом.

У одговору Републичког геодетског завода истиче се да је директор Републичког геодетског завода донео Правилник о унутрашњој организацији и систематизацији радних места, на који је Влада Републике Србије дала сагласност и да је оспорена одредба Правилника у складу са чланом 19. став 1. Закона о државној управи и чланом 5. Закона о радним односима у државним органима. Ценећи чињеницу да се у Групи за управне послове и провођење промена кроз катастарски операт, врши упис права на непокретностима у поступку одржавања катастра непокретности, оспореном одредбом Правилника, у складу са одредбом члана 60. став 2. Закона о државном премеру и катастру и уписом права на непокретностима прописан је услов за обављање послова тог радног места.

Оспореном одредбом члана 218. Правилника из изреке, за радно место руководиоца Групе за управне послове и провођење промена кроз катастарски операт прописани су услови: дипломирани правник са положеним правосудним испитом и три године радног искуства на одговарајућим пословима, дипломирани геодетски инжењер, инжењер геодезије или правник (виша управна школа), положен стручни испит за запослене у органима државне управе и три године радног искуства на одговарајућим пословима.

Одредбом члана 19. Закона о државној управи ("Службени гласник РС", бр. 20/92, 48/93 и 49/99) предвиђено је да запослени могу обављати послове државне управе ако имају прописану школску спрему, положен стручни испит за рад у органима државне управе, и кад је то одређено законом или другим актом, радно искуство у одговарајућој струци. Законом о радним односима у државним органима ("Службени гласник РС", бр. 48/91, 66/91, 44/98, 49/99, 34/2001 и 39/2002) прописано је да се у радни однос у државном

органу може примити лице под условима да је држављанин СРЈ, да је пунолетно, да има општу здравствену способност, да има прописану стручну спрему, да није осуђивано за кривично дело на безусловну казну затвора од најмање шест месеци или за кажњиво дело које га чине неподобним за обављање послова у државном органу и да испуњава друге услове утврђене законом, другим прописима или актом о систематизацији радних места у органу.

Законом о државном премеру и катастру и уписима права на непокретности ("Службени гласник РС", бр. 83/92, 53/93, 67/93, 48/94, 12/96, 15/96, 34/2001 и 25/2002) у члану 11. ст. 1. и 2. уређено је да управне послове који се односе на премер и израду катастра непокретности и водова, њихово одржавање и обнову и уписе права на непокретностима обавља Републички геодетски завод, а стручне послове који се односе на премер и израду катастра непокретности и водова, њихово одржавање и обнову обавља Републички геодетски завод и предузеће, друга организација и радња који су регистровани за извођење ових радова на начин и под условима утврђеним овим законом. Одредбом члана 60. Закона уређен је начин обављања послова у вези са излагањем на јавни увид података премера непокретности и података о катастарском класирању земљишта и прописано да те послове ради комисија која се састоји од председника и два члана, с тим да председник комисије мора бити дипломирани правник са правосудним испитом.

Из наведених одредаба закона произлази да се актом о систематизацији могу прописати услови за обављање стручних послова и послова државне управе уређени чланом 19. Закона о државној управи, као и посебни услови у складу са чланом 6. став 1. тачка б) Закона о радним односима у државним органима и чланом 60. Закона о државном премеру и катастру и уписима права на непокретностима, па стога Суд није прихватио иницијативу за покретање поступка за утврђивање незаконитости члана 218. Правилника.

На основу члана 47. тачка 3) Закона о поступку пред Уставним судом и правном дејству његових одлука ("Службени гласник РС", бр. 32/91 и 67/93) Уставни суд је решио као у изреци.

Решење Уставног суда
ГУ-46/2004 од 13.05.2004.

б) Стамбени односи

Уређивање садржине критеријума "здравствено стање запоселног и чланова његовог породичног домаћинства" није несагласно са законом и у оквиру је овлашћења доносиоца акта да уређује критерије и мерила за доделу станова солидарности.

Уставни суд је донео:

О Д Л У К У

Одбија се предлог за утврђивање незаконитости одредбе члана 9. тачка IV став 2. Правилника о основима, мерилима, начину и поступку расподеле станова солидарности, Предузећа за производњу хидрауличких сервоуправљача "ППТ – Сервоуправљачи" А.Д. Трстеник, од 10. маја 2000. године.

О б р а з л о ж е њ е

Уставном суду Републике Србије поднет је предлог за оцењивање законитости одредбе члана 9. тачка IV став 2. Правилника наведеног у изреци. Подносилац предлога истиче да су Правилником, којим су утврђени услови, критеријуми, мерила и поступак утврђивања реда првенства за решавање стамбених потреба радника, у наведеној одредби члана 9. предвиђене тешке трајне болести запосленог и чланова његовог породичног домаћинства, укључујући и професионалне болести које су изазвале инвалидност, на основу којих се може остварити 15 бодова, не наводећи разлоге за оспоравање ове одредбе Правилника.

У спроведеном поступку Уставни суд је утврдио да је Правилник о основима, мерилима, начину и поступку расподеле станова солидарности донео Управни одбор Предузећа за производњу хидрауличких сервоуправљача "ППТ – Сервоуправљачи" А.Д. Трстеник, на седници од 10. маја 2000. године. Правилником је, поред осталог, предвиђено пет критеријума на основу којих се врши рангирање радника у поступку доделе у закуп станова солидарности којима предузеће располаже, међу којима и критеријум "здравствено стање запосленог и чланова његовог породичног домаћинства" (члан 7.). Чланом 9. тачка IV Правилника ближе је уређен овај критеријум, тако што је прописано: да по основу здравственог стања запосленог и чланова његовог породичног домаћинства запосленом припадају бодови, и то – "за тешку трајну болест запосленог односно члана његовог породичног домаћинства по 15 бодова" (став 1.), ставом 2. на који се предлог односи, дефинисано је шта се сматра тешком трајном болешћу, док је ставом 3. одређен начин доказивања здравственог стања.

Чланом 27. став 3. и чланом 47. став 2. Закона о становању ("Службени гласник РС", бр. 50/92, 76/92, 84/92, 33/93, 67/93, 46/94, 47/94, 48/94, 44/95, 49/95, 16/97, 46/98 и 26/01) прописано је да носилац права располагања својим општим актом уређује услове, критеријуме и поступак давања зајмова, и да предузећа и установе могу, у складу са својим општим

актом о решавању стамбених потреба, да дају станове у закуп запосленим лицима. Из ових законских одредаба произлази да законом нису уређени начин, услови и поступак за доделу станова у закуп и давање стамбених зајмова на начин који би ограничавао доносиоца акта у погледу избора и вредновања критеријума. Доносилац општег акта овлашћен је да самостално уређује услове, критеријуме, мерила и поступак за решавање стамбених потреба запослених, у складу са својим потребама и могућностима, уз обавезу да критеријуме објективизира и да при уређивању односа поштује Уставом и законом утврђене принципе.

Полазећи од наведених законских одредаба, Суд је оценио да одредба члана 9. тачка IV став 2. Правилника која уређује садржину критеријума "здравствено стање запосленог и чланова његовог породичног домаћинства" није несагласна са Законом, јер је донета у домену аутономног овлашћења доносиоца овог акта да уређује критеријуме и мерила за доделу станова солидарности на којима је носилац права располагања. О оправданости и целисходности предвиђених критеријума, Уставни суд сагласно члану 125. Устава Републике Србије није надлежан да одлучује.

На основу изложеног, као и члана 46. тачка 9) Закона о поступку пред Уставним судом и правном дејству његових одлука ("Службени гласник РС", бр. 32/91 и 67/93), Уставни суд је одлучио као у изреци.

Одлука Уставног суда
ГУ-455/2003 од 22.01.2004.

("Службени гласник РС", број 16/2004)

Доносилац оспореног акта је овлашћен да вреднује радни допринос у зависности од вредности радних места и трајања рада на одређеним пословима.

Уставни суд је донео:

О Д Л У К У

1. Утврђује се да одредба става 3. Одлуке о изменама и допунама Правилника о решавању стамбених потреба радника "ТИПОПЛАСТИКА" ХОЛДИНГ ДД, Горњи Милановац, од 31. јула 2000. године, није у сагласности с Уставом.

2. Не прихвата се иницијатива за покретање поступка за утврђивање не-уставности и незаконитости поступка доношења и осталих одредаба Одлуке из тачке 1.

Уставном суду Републике Србије поднета је иницијатива којом је тражено покретање поступка за оцењивање уставности и законитости Одлуке наведене у изреци. Подносилац истиче да је оспореном Одлуком измењен члан 21. став 1. Правилника о решавању стамбених потреба радника "ТИПОПЛАСТИКА" ХОЛДИНГ ДД, Горњи Милановац, који уређује "радни допринос" као критеријум за утврђивање реда првенства запослених у решавању стамбених потреба, противно Уставу и закону, јер "ставља у

привилегован положај запослене са највећим зарадама, а одузима могућност сиромашним запосленима са бројним члановима породице да се њихова ситуација вреднује на разуман начин". Спори поступак доношења Одлуке и овлашћење њеног доносиоца, сматрајући да је у доношењу овог акта требало да учествује синдикат, сходно члану 44. Закона о становању. Оспорава одредбу Одлуке о ступању на снагу даном доношења, истичући и да Одлука није објављена.

У одговору, правни следбеник доносиоца акта наводи да је оспорену Одлуку донео Управни одбор предузећа 31. јула 2000. године, да је објављена у Информатору – гласнику предузећа 9. августа 2000. године и да је важећа. Истиче да оспореним актом нису стављени у привилегован положај радници са бољим примањима већ је извршено усклађивање стамбеног Правилника предузећа са Појединачним колективним уговором, јер је пре измене Правилника основица за утврђивање зараде одређивана према коефицијентима, а ново решење уместо коефицијената уводи бод на час не мењајући однос вредности радних места, како је то назначено у образложењу акта. Сматра да се Одлуком не повређују уставна начела, пошто се под једнаким условима односи на све учеснике у расподели станова, као и да је иста донета у оквиру законских овлашћења предузећа као даваоца стана у закуп. Наводи и да је предвиђено да Одлука ступа на снагу даном доношења, због тога што су за ово постојали оправдани разлози, како се не би одуговлачило са започетим поступком расподеле стана по Правилнику.

У спроведеном поступку пред Уставним судом утврђено је:

Оспорену Одлуку донео је Управни одбор "ТИПОПЛАСТИКА" ХОЛДИНГ ДД из Горњег Милановца, на седници од 31. јула 2000. године.

Ставом 1. Одлуке усвајају се измене и допуне Правилника о решавању стамбених потреба радника наведеног предузећа, којима се мења члан 21. став 1. Правилника и прописује: да се по основу радног доприноса запосленог број бодова утврђује тако што се вредност радних места утврђена Појединачним колективним уговором (без минулог рада и других додатака и накнада) множи бројем година радног стажа на пословима на којима је запослени радио у току трајања радног односа; да се вредност радног места добија тако што се бод на час множи са месечним фондом сати и вредношћу бода за месец који претходи месецу у коме се утврђује ранг листа; и да се бодови по овом критеријуму одређују свим радницима као да су ефективно радили. Ставом 2. Одлуке утврђено је да остали ставови члана 21. Правилника остају неизмењени. Ставом 3. Одлуке утврђује се да ове измене и допуне ступају на снагу даном доношења.

Закон о предузећима ("Службени лист СФРЈ", бр. 77/88, 40/89, 46/90 и 61/90) у члану 127. утврђивао је, између осталог, да у надлежност управног одбора спада и доношење аката предузећа (правилника), осим аката које доноси скупштина. Одредбама Статута "ТИПОПЛАСТИКА" ХОЛДИНГ ДД, Горњи Милановац, који је био на снази док је предузеће било организовано као деоничко друштво, Управни одбор Друштва који је донео оспорену Одлуку, био је надлежан и да доноси опште акте Друштва, укључујући и правилнике, осим аката које доноси Скупштина (члан 38.), а ова надлежност није била стављена у делокруг Скупштине.

Законом о предузећима ("Службени лист СРЈ", бр. 29/96, 33/96, 29/97, 59/98, 74/99, 9/2001 и 36/2002), у члану 442. став (1) прописано је да

постојећа предузећа даном ступања на снагу овог Закона настављају да раде на начин и под условима под којима су уписани у регистар, а у члану 60. предвиђен је и управни одбор као орган управљања предузећа, који према члану 62. Закона у оквиру послова из своје надлежности доноси опште акте које не доноси скупштина и обавља послове утврђене оснивачким актом и статутом предузећа.

Полазећи од изнетих законских и статутарних одредаба, Уставни суд је утврдио да је оспорени акт донет на начин и по поступку предвиђеним законом и статутом, и од органа који је био овлашћен за његово доношење.

У погледу материјално-правне уставности и законитости оспорене Одлуке, утврђено је да је одредбама члана 27. став 3. и члана 47. став 2. Закона о становању ("Службени гласник РС" број 50/92, 76/92, 84/92, 33/93, 67/93, 46/94, 47/94, 48/94, 44/95, 49/95, 16/97, 46/98 и 26/01) прописано да носилац права располагања својим општим актом уређује услове, критеријуме и поступак давања зајмова, и да предузећа и установе могу у складу са својим општим актом, односно прописом о решавању стамбених потреба, да дају станове у закуп на неодређено време запосленим лицима. Из ових законских одредаба произлази да законом нису уређени услови и поступак за доделу станова и стамбених зајмова на начин који би ограничавао доносиоца акта у погледу избора и вредновања критеријума, па је Уставни суд оценио да је у конкретном случају доносилац Одлуке у оквиру законског овлашћења предвидео радни допринос као један од критеријума односно мерила за одређивање реда првенства у решавању стамбених потреба радника, будући да аутономно овлашћење доносиоца акта да утврди избор и начин вредновања ових критеријума садржи и овлашћење да вреднује радни допринос у зависности од вредности радних места и трајања рада на одређеним пословима на начин како је то утврђено ставом 1. Одлуке, као и да одреди да део постојећих одредаба Правилника који се односи на овај критеријум остаје на снази, како је то утврђено ставом 2. Одлуке.

Суд налази да оспореним одредбама Одлуке није повређен уставни принцип једнакости грађана пред законом и једнаке заштите права под једнаким условима из члана 13. Устава, јер се радни допринос као један од критеријума за одређивање реда првенства у решавању стамбених потреба радника, под истим условима, односи подједнако на све запослене који решавају стамбене потребе у предузећу и у истим су правним ситуацијама.

О питањима оправданости предвиђених решења и правилности примене норми оспореног акта, која се иницијативом покрећу, Уставни суд према члану 125. Устава није надлежан да одлучује.

Међутим, према ставу 3. оспорене Одлуке, измене и допуне Правилника ступају на снагу даном доношења, дакле, пре објављивања. То је у супротности са одредбом члана 120. Устава према којој закон, други пропис или општи акт ступа на снагу најраније осмог дана од дана објављивања, осим ако из нарочито оправданих разлога није предвиђено да раније ступи на снагу. Устав је непосредно утврдио принцип да општи акт не може ступити на снагу и производити правно дејство пре него што је на одговарајући начин објављен.

На основу изложеног, као и члана 46. тачка 1) и члана 47. тачка 3) Закона о поступку пред Уставним судом и правном дејству његових одлука ("Службени гласник РС", бр. 32/91 и 67/93), Уставни суд је одлучио као у изреци.

На основу члана 130. Устава, одредба става 3. Одлуке из тачке 1. изреке престаје да важи даном објављивања Одлуке Уставног суда у "Службеном гласнику Републике Србије".

Одлука Уставног суда ("Службени гласник РС", број 26/2004)
ГУ-366/2003 од 05.02.2004.

Прописивање да се запосленом који ради са непуним радним временом укупан збир бодова остварен по свим основама своди на проценат непуног радног времена у односу на пуно радно време, односно сразмерно времену проведеном на раду није у сагласности са Уставом и законом.

Уставни суд је донео:

О Д Л У К У

1. Утврђује се да одредба члана 14. став 2. Правилника о решавању стамбених потреба запослених у Медицинској школи "7. април", Нови Сад, од 16. маја 2000. године, у време важења није била у сагласности с Уставом и законом.

2. Не прихвата се иницијатива за покретање поступка за утврђивање неуставности и незаконитости одредаба чл. 7, 8. и члана 14. став 1. тач. 1), 3) и 6) Правилника из тачке 1.

Уставном суду Републике Србије поднета је иницијатива за покретање поступка за оцењивање уставности и законитости одредаба чл. 7, 8. и 14. Правилника наведеног у изреци. Према наводима иницијатора, одредбама чл. 7. и 8. Правилника је неосновано ускраћено право на решавање стамбених потреба запосленима који имају некретнине у власништву, без обзира на њихову удаљеност од места запослења, као и запосленима који су некретнине отуђили у последњих 10 година. У односу на одредбе оспореног члана 14. Правилника се истиче да се тим одредбама критеријуми за одређивање реда првенства на неадекватан начин утврђују и вреднују и да се неосновано, запосленима који раде са непуним радним временом, по том основу умањују бодови остварени по свим другим критеријумима.

Медицинска школа "7. април", Нови Сад у свом одговору Уставном суду указала је да су иницијативе неосноване. Одредбе чл. 7. и 8. Правилника утврђују утицај имовног стања на решавање стамбених потреба, док је чланом 14. квантификован радни допринос зависно од стручне спреме потребне за радно место и зависно од околности да ли се рад обавља у пуном или непуну радном времену.

Правилник о решавању стамбених потреба запослених у Медицинској школи "7. април", Нови Сад, од 16. марта 2000. године је престао да важи 20. јула 2002. године на основу члана 62. Уредбе о решавању стамбених потреба изабраних, постављених и запослених лица код корисника средстава у државној својини ("Службени гласник РС", бр. 41/2002 и 76/2002).

Оспореним одредбама члана 7. Правилника било је предвиђено када се сматра да запослени нема решене стамбене потребе, односно да је без стана и да користи неодговарајући стан (ст. 1. до 3.); да се запослени не сматра лицем које нема решено стамбено питање уколико оно или члан његовог домаћинства поседује непокретности чија је кумулативна вредност једнака или већа од вредности стана који се расподељује или разлике између вредности неодговарајућег и вредности стана који се расподељује; уколико је вредност непокретности мања сматра се да запослени станује у неодговарајућем стану (став 4.); и уређен начин утврђивања вредности стана који се расподељује и вредности непокретности чији је власник запослени. Одредбом члана 8. Правилника било је предвиђено да запослени нема право на зајам за решавање стамбених потреба, односно на доделу стана у закуп уколико је искористио зајам - кредит за решавање стамбене потребе одговарајућим станом, осим ако се у међувремену његово породично домаћинство увећало; ако је имао у власништву одговарајући стан или породичну стамбену зграду, односно непокретност у смислу члана 7. Правилника које је отуђио у последњих 10 година.

Одредбама члана 14. Правилника, био је утврђен број бодова којим је вреднован радни допринос на основу прописане школске спреме за радно место на које је запослени распоређен на неодређено време (став 1. тачка 1); начин вредновања критеријума број чланова породичног домаћинства (став 1. тачка 3) и прописано вредновање "уноса неодговарајућег стана у сувласнички однос" уколико запослени живи у неодговарајућем стану који може ући у сувласнички однос са постојећим станом (став 1. тачка 6.).

Одредбом члана 14. став 2. Правилника било је прописано да уколико запослени ради са непуним радним временом, укупан збир бодова остварен по свим основама из става 1. овог члана своди се на проценат непуног радног времена у односу на пуно радно време, односно сразмерно времену проведеном на раду и оствареним резултатима запосленог у Школи.

Одредбом члана 27. став 3. Закона о становању ("Службени гласник РС", број 50/92) прописано је да носилац права располагања својим општим актом уређује услове, критеријуме и поступак давања стамбених зајмова, а одредбом члана 47. став 2. истог Закона прописано је да предузећа и установе могу у складу са својим општим актом, односно прописом о решавању стамбених потреба да дају станове у закуп на неодређено време запосленим лицима. Обавеза доносиоца општег акта је да објективизира решавање стамбених потреба, али је ствар његовог избора предвиђање и вредновање критеријума за утврђивање реда првенства, уз поштовање Уставом и законом утврђених принципа.

Уставни суд је оценио да је доносилац поступио у складу са наведеним законским обавезама даваоца стана када је одредбама чл. 7. и 8. и члана 14. став 1. тач. 1), 3) и 6) Правилника, уредио решавање стамбених потреба запослених који су власници непокретности, као и оних који су непокретност отуђили у последњих 10 година, односно одредбама члана 14. којима је уредио и вредновао критеријуме, радни допринос, број чланова породичног домаћинства и уступање неодговарајућег стана заснивањем сусвојинског односа. Устав Републике Србије у члану 13. гарантује једнакост грађана пред законом и једнаку заштиту права у једнаким условима. Уставни суд је оценио да наведеним одредбама Правилника није повређен овај уставни

принцип јер се одредбе Правилника подједнако односе на све запослени који се налазе у истим правним ситуацијама.

Међутим, по оцени Суда одредба члана 14. став 2. Правилника која предвиђа да се умањују бодови стечени по основу свих критеријума није у сагласности са Уставом и законом јер се на тај начин одређена категорија запослених онемогућава да у решавању стамбених потреба учествују под једнаким условима који су Правилником прописани за све запослене, а то је у супротности са одредбом члана 13. Устава Републике Србије.

На основу изложеног, и члана 46. тач. 1) и 3) и члана 47. тач. 3) Закона о поступку пред Уставним судом и правном дејству његових одлука ("Службени гласник РС", бр. 32/91 и 67/93), Уставни суд је одлучио као у изреци.

Одлука Уставног суда
ГУ-191/2000 од 18.03.2004.

("Службени гласник РС", број 51/2004)

Оспореном одредбом Правилника директору је дато овлашћење да без унапред утврђених критеријума, од случаја до случаја, даје стамбене кредите, односно станове на коришћење неопходним стручним кадровима, што је несагласно са законом.

Уставни суд је донео:

О Д Л У К У

1. Утврђује се да одредба члана 5. Правилника о стамбеним односима Јавног железничког транспортног предузећа "Београд", од 11. маја 1992. године, у време важења, није била у сагласности с Уставом и законом.

2. Не прихвата се иницијатива за покретање поступка за утврђивање неуставности одредаба члана 16. ст. 2. и 3. и члана 26. Правилника о решавању стамбених потреба радника Јавног железничког транспортног предузећа "Београд", од 9. јула 2001. године.

3. Обуставља се поступак за утврђивање неуставности одредбе члана 8. став 2. Правилника из тачке 1.

4. Одбацује се захтев за обуставу извршења појединачног акта, односно радње предузете на основу Правилника из тачке 1.

5. Одбацује се захтев за доношење одлуке о начину отклањања последица које су настале услед примене Правилника из тачке 1.

Пред Уставним судом Републике Србије покренут је поступак за оцењивање уставности и законитости одредбе члана 5. Правилника наведеног у тачки 1. изреке. Предлагач сматра да оспорени члан Правилника није у сагласности с Уставом и Законом о становању јер садржи овлашћење генералног директора да без унапред утврђених критеријума и мерила даје стамбене кредите и станове у закуп неопходним стручним радницима. Предложио је да Уставни суд привремено обустави извршење одређених појединачних аката донетих на основу оспорене одредбе Правилника, као и да

донесе одлуку којом ће одредити начин отклањања последица које су настале услед његове примене.

Уставном суду поднете су и иницијативе за покретање поступка за оцену уставности одредбе члана 8. став 2. Правилника наведеног у тачки 1. изреке, као и Правилника о решавању стамбених потреба радника Јавног железничког транспортног предузећа "Београд", који је Управни одбор донео 9. јула 2001. године, и то одредаба члана 16. ст. 2. и 3. и члана 26. у делу који се односи на одређивање додатног броја бодова за брачног друга запосленог у Предузећу, којом погодношћу се, по мишљењу подносиоца иницијативе, радници чији брачни друг не ради у истом предузећу, као и радници који су једини храниоци у породици доводе у неравноправан положај.

Доносилац оспорених аката, у одговору достављеном Уставном суду, навео је да је оспорени Правилник о стамбеним односима ЈЖТП "Београд", од 11. маја 1992. године, престао да важи и да су сада важећим Правилником отклоњене последице неуставности и незаконитости, па предлаже да из тих разлога и протеча времена Суд обустави поступак по овом предлогу. Одредбе члана 16. ст. 2. и 3. и члана 26. Правилника о решавању стамбених потреба радника ЈЖТП "Београд", од 9. јула 2001. године, по мишљењу доносиоца, у складу су с Уставом и законом.

Оспореном одредбом члана 5. Правилника о стамбеним односима ЈЖТП "Београд", од 11. маја 1992. године (у даљем тексту: Правилник о стамбеним односима), било је одређено да генерални директор може решењем дати стамбени кредит, односно дати на коришћење кадровске станове неопходним стручним радницима, с тим да за ове намене може употребити највише 2% средстава стамбеног фонда одређеног годишњим програмом. Оспореном одредбом члана 8. став 2. тог Правилника било је предвиђено да радник који је имао решено стамбено питање, а услед развода брака је дошао у ситуацију да му се поново решава стамбено питање, може поднети захтев за решавање стамбеног питања уколико је исцрпео све могућности према одредбама члана 17. Закона о стамбеним односима, а да ће се његове стамбене прилике бодовати наредних десет година са стамбеним статусом који је претходио разводу брака.

Одредбама члана 16. ст. 2. и 3. Правилника о решавању стамбених потреба радника ЈЖТП "Београд", од 9. јула 2001. године (у даљем тексту: Правилник о решавању стамбених потреба радника), било је одређено да ће се у случају развода брака, уколико се запослени добровољно одрекне права на стан у корист разведеног брачног супружника, његове стамбене прилике вредновати према стању које је претходило разводу брака, као и да ће се на исти начин вредновати стамбене прилике запосленог који не искористи све могућности из члана 35. став 4. Закона о становању, односно у судском поступку не предузме све мере како би остварио право на стан. Оспореном одредбом члана 26. Правилника, поред осталог, било је предвиђено да се запосленом чији је брачни друг запослен у том предузећу додају 2 бода на укупан број бодова.

У спроведеном поступку Уставни суд је утврдио да је Правилник о стамбеним односима престао да важи даном ступања на снагу Правилника о решавању стамбених потреба радника и да је и тај Правилник престао да важи на основу члана 62. Уредбе о решавању стамбених потреба изабраних, постављених и запослених лица код корисника средстава у државној својини

("Службени гласник РС", бр. 41/2002, 76/2002 и 125/2003), даном ступања на снагу Уредбе, односно 20. јула 2002. године.

Одредбом члана 27. став 3. Закона о становању ("Службени гласник РС", бр. 50/92, 76/92, 84/92, 33/93, 53/93, 67/93, 46/94, 48/94, 44/95, 49/95, 16/97, 46/98 и 26/01) прописано је да носилац права располагања својим општим актом уређује услове, критеријуме и поступак давања зајмова, а чланом 47. став 2. тог Закона да предузећа, установе и државни органи могу у складу са својим општим актом, односно прописом о решавању стамбених потреба, да дају станове у закуп на неодређено време запосленима. Из наведених одредаба произлази да Законом нису уређени начин, услови и поступак за доделу станова у закуп и давање стамбених зајмова, нити ограничења у погледу вредновања критеријума и да је доносилац општег акта овлашћен да самостално уређује услове, критеријуме, мерила и поступак за решавање стамбених потреба запослених, у складу са својим потребама и могућностима, али и да је обавезан да при њиховом прописивању поштује Уставом и законом утврђене принципе, да се утврђени критеријуми, под једнаким условима, односе на све који се налазе у истој стамбеној ситуацији.

По оцени Суда, на основу наведених одредаба Закона, носилац права располагања овлашћен је да својим општим актом, поред критеријума и мерила за давање стамбених кредита и станова у закуп запосленим, уреди и посебне критеријуме и мерила, као и поступак доделе стамбених кредита и станова неопходним стручним радницима, из средстава која одреди за ту намену. Оспореном одредбом члана 5. Правилника о стамбеним односима, генерални директор био је овлашћен да даје стамбене кредите, односно кадровске станове неопходним стручним радницима до износа од 2% средстава стамбеног фонда одређеног годишњим програмом. Међутим, том и другим одредбама Правилника нису одређени критеријуми и мерила за доделу стамбених кредита и станова у закуп неопходним стручним радницима, нити је био прописан поступак њихове доделе. На овај начин, по оцени Суда, оспореном одредбом Правилника директору је дато овлашћење да без унапред утврђених критеријума, од случаја до случаја, даје тим радницима стамбене кредите, односно на коришћење станове, што је у супротности са наведеним одредбама Закона које утврђују обавезу доносиоца акта да на општи начин уреди услове, критеријуме, мерила и поступак располагања средствима по овом основу.

Полазећи од тога да је оспорена одредба примењена и да се поводом доделе стана на основу наведене одредбе Правилника води спор пред надлежним судом, односно да нису отклоњене последице неуставности и незаконитости, Суд је утврдио да та одредба Правилника у време важења није била у сагласности с Уставом и законом

Оспорена одредба члана 8. став 2. Правилника о стамбеним односима, престала је да важи ступањем на снагу Правилника о решавању стамбених потреба радника. Будући да из поднете иницијативе, по схватању Суда, не произлази да је оспорена одредба у време важења произвела правне последице које треба отклонити Суд је, сагласно одредби члана 25. тачка 1) Закона о поступку пред Уставним судом и правном дејству његових одлука ("Службени гласник РС", бр. 32/91 и 67/93), поступак за утврђивање неуставности ове одредбе оставио.

Оспорене одредбе члана 16. ст. 2. и 3. и члана 26. Правилника о решавању стамбених потреба радника, по оцени Суда, у складу су са овлашћењем доносиоца општег акта садржаном у одредбама чл. 27. и 47. Закона о становању. Наиме, тим одредбама Закона нису одређени критеријуми и мерила за решавање стамбене потребе запослених и доносилац општег акта, по схватању Суда, слободан је у њиховом избору и вредновању, сагласно својим потребама и могућностима. У том смислу одређивање да ће се стамбена ситуација запосленог у случајевима из члана 16. ст. 2. и 3. вредновати на начин одређен тим одредбама Правилника, као и одредба члана 26. у делу који одређује да се за брачног друга запосленог у том предузећу признају додатни бодови, по оцени Суда, у складу је с Уставом и законом, с обзиром да се предвиђени услови и критеријуми једнако односе на све запослене у истој правној ситуацији.

Захтев овлашћеног предлагача да се до доношења одлуке привремено обустави извршење појединачног акта и радње предузете на основу оспореног члана 5. Правилника о стамбеним односима, Суд је одбацио на основу члана 42. став 3. Закона о поступку пред Уставним судом и правном дејству његових одлука, јер је донео коначну одлуку.

Уставни суд је због недостатка процесних претпоставки, као преурањен, одбацио и захтев овлашћеног предлагача да донесе одлуку којом ће одредити начин отклањања последица које су настале услед примене оспореног члана 5. Правилника о стамбеним односима. Ово из разлога што је према одредбама чл. 57. и 58. Закона о поступку пред Уставним судом и правном дејству његових одлука, могућност да Уставни суд својом одлуком одреди начин отклањања последица примене општег акта за који је његовом одлуком утврђено да није у сагласности с Уставом и законом, условљена чињеницом да се изменом појединачног акта који је донет на основу оцењиваног општег акта те последице не могу отклонити.

На основу изложеног и члана 19. став 1. тачка 4), члана 25. тачка 1), члана 42. став 3, члана 46. тач. 1) и 3) и члана 47. тачка 3) Закона о поступку пред Уставним судом и правном дејству његових одлука, Суд је одлучио као у изреци.

Одлука Уставног суда
IУ-87/2001 од 27.05.2004.

("Службени гласник РС", број 72/2004)

Решавање стамбене потребе лица у стању социјалне угрожености према посебној ранг листи и посебном поступку (мишљење пословодства и организације синдиката) није несагласно са законским овлашћењима доносиоца акта у уређивању тих питања.

Уставни суд је донео:

О Д Л У К У

1. Одбија се предлог за утврђивање незаконитости одредаба чл. 51. и 53. Правилника о решавању стамбених потреба Института за бакар Бор, од 19. фебруара 1998. године.

2. Одбацује се предлог за оцену законитости Одлуке о утврђивању критеријума за обрачун вредности новоизграђених станова Број I/6 од 10. марта 2000. године.

Уставном суду Републике Србије поднет је предлог за оцену законитости аката из тач. 1. и 2. изреке. Подносилац предлога сматра да члан 51. Правилника о решавању стамбених потреба није сагласан са Законом о становању јер не одређује ближе појмове "мала деца" и "изузетно отежани услови становања", а критеријуми предвиђени тим чланом за решавање стамбених потреба социјалних случајева, нису довољно уређени, не омогућавају утврђивање ранг листе и пружају могућност за злоупотребе. Члан 53. Правилника оспорен је наводом да не одређује ко доноси и спроводи одлуку о давању зајма за решавање стамбених потреба социјалних проблема иако је решавање стамбених потреба тих лица давањем зајма предвиђено чланом 27. Правилника. Указује и да оспорени Правилник и његове измене и допуне нису оверени печатом предузећа, што додатно говори о његовим недостацима. Такође, сматра да Одлука о утврђивању критеријума за обрачун вредности новоизграђених станова бр. I/6 од 10. марта 2000. године није у складу са законом.

Доносилац оспореног акта доставио је Уставном суду оспорени Правилник и његове измене и допуне од 10. фебруара 1999. и 14. априла 2000. године. У односу на наводе предлагача истиче да је оспореним чланом 51. Правилника одређено да се социјалним проблемом сматрају запослени који не могу да реше своје стамбено питање применом редовне ранг листе, који станују у изузетно отежаним условима, имају малу децу, теже оболелог члана породичног домаћинства, чланови породичног домаћинства запосленог који је погинуо на раду а немају решено стамбено питање, запослени чији је стамбени објект уништен елементарном непогодом и да одсуство ближег одређивања појма мала деца и отежани услови становања не чини оспорене одредбе незаконитим. Указује да се по члану 52. Правилника, при решавању стамбених потреба социјалних проблема, поред околности из члана 51. Правилника, узимају у обзир сложеност и одговорност послова на којима је запослени распоређен, као и мишљење и предлог пословодства Института и организације синдиката; да је оспореним чланом 53. Правилника предвиђено да директор доноси одлуку о давању стана у закуп на одређено време из разлога што кад социјални проблем престане да постоји та лица, као и остали запослени, могу да конкуришу за доделу кредита под условима и по поступку предвиђеном за утврђивање редовне ранг листе.

У претходном поступку Уставни суд је утврдио да је оспорени Правилник престао да важи даном ступања на снагу Правилника о решавању стамбених потреба, који је Одбор Института за бакар Бор, донео 27. марта 2003. године. Чланом 27. оспореног Правилника било је одређено да се зајам додељује по основу мерила за утврђивање реда првенства по редовној листи, затим по кадровској листи и по основу мерила и реда првенства за решавање социјалних проблема. Оспореним чланом 51. Правилника ближе је одређено ко се сматра социјалним проблемом, а чланом 52. Правилника да се при решавању стамбених потреба тих лица узимају у обзир и сложеност и одговорност послова на којима је запослени распоређен и мишљење и предлог пословодства и организације синдиката. Оспореним чланом 53. Правилника, поред осталог,

било је одређено да поступак за решавање стамбених потреба у случају давања у закуп на одређено време станова за решавање социјалних проблема спроводи и одлуке доноси директор.

Чланом 27. став 3. Закона о становању ("Службени гласник РС", бр. 50/92, 76/92, 84/92, 33/93, 53/93, 67/93, 46/94, 47/94, 48/94, 44/95, 45/95, 16/97, 46/98 и 26/2001), прописано је да носилац права располагања својим општим актом уређује услове, критеријуме и поступак давања зајмова, а чланом 47. став 2. тог Закона да предузећа, установе и државни органи могу у складу са својим општим актом, односно прописом о решавању стамбених потреба да дају станове у закуп на неодређено време запосленима. Из наведених одредаба Закона произлази да законом нису уређени начин, услови и поступак за доделу станова у закуп и давање стамбених зајмова, нити ограничења у погледу вредновања критеријума и да је доносилац општег акта овлашћен да самостално уређује услове, критеријуме и мерила и поступак за решавање стамбених потреба запослених, у складу са својим потребама и могућностима, али и да је обавезан да при њиховом прописивању поштује Уставом и законом утврђене принципе, да се утврђени критеријуми под једнаким условима односе на све који се налазе у истој правној ситуацији.

Полазећи од тога да је другим одредбама Правилника одређено да се стамбене потребе запослених које је доносилац оспореног акта одредио као "социјални проблеми" решавају према посебној ранг листи (члан 27. Правилника) и да се приликом решавања стамбених потреба тих лица узима у обзир и сложеност послова на којима је запослени распоређен и мишљење пословодства и организације синдиката (члан 52.), Уставни суд је оценио да је оспореним одредбама чл. 51. и 53. Правилника, у границама законског овлашћења уређено решавање стамбених потреба лица у стању социјалне угрожености. Наведене одредбе Закона о становању, по оцени Суда, садрже и овлашћење да доносилац својим општим актом уреди поступак и органе за решавање стамбених потреба запослених. Међутим, Уставни суд, на основу члана 125. Устава није надлежан да оцењује међусобну сагласност одредаба оспореног акта.

Оспореном Одлуком о утврђивању критеријума за обрачун вредности новоизграђених станова бр. I/6 од 10. марта 2000. године, коју је донео Управни одбор Института за бакар Бор, одређен је начин образовања цене квадратног метра стана ради утврђивања месечне отплатне рате зајма, те оспорена одлука по садржини, по оцени Суда, није општи акт из члана 125. Устава, чију уставност и законитост Уставни суд оцењује.

На основу изложеног и члана 19. став 1. тачка 1) и члана 46. тачка 9) Закона о поступку пред Уставним судом и правном дејству његових одлука ("Службени гласник РС", бр. 32/91 и 67/93), Суд је одлучио као у изреци.

Одлука Уставног суда
IУ-244/2001 од 29.01.2004.

("Службени гласник РС", број 17/2004)

Доносилац оспореног акта је овлашћен да, полазећи од значаја радног места, на основу акта о избору, постављању и распоређивању одреди број бодова запосленим лицима у јавном предузећу за утврђивање реда првенства у решавању стамбене потребе.

Уставни суд је донео:

О Д Л У К У

Одбија се предлог и не прихвата се иницијатива за покретање поступка за утврђивање неуставности и незаконитости аката Управног одбора Јавног предузећа за подземну експлоатацију угља Ресавица и то:

- Правилника о критеријумима и мерилима за утврђивање реда првенства по основу значаја радног места и резултата рада, број 01-2945 од 26. маја 2003. године и

- Одлуке о одређивању послова и радних задатака, службених дужности и функција запослених лица у Руднику мрког угља "Соко" Сокобања којима се могу доделити станови за службене потребе, број 01-2945 од 26. маја 2003. године.

Предлогом Синдиката Јавног предузећа за подземну експлоатацију угља "Независност" Ресавица покренут је пред Уставним судом Републике Србије, поступак за утврђивање неуставности и незаконитости општих аката наведених у изреци. Предлагач сматра да Одлука није могла бити донета на основу Уредбе Владе Републике Србије о решавању стамбених потреба изабраних, постављених и запослених лица код корисника средстава у државној својини, с обзиром на то да станови Јавног предузећа нису државна својина. Предлагач даље наводи да запосленима на радним местима, у смислу оспорене Одлуке, не припадају станови на основу Уредбе Владе Републике Србије, имајући у виду да наведене послове обављају стално, а не привремено. Уставном суду поднета је и иницијатива за покретање поступка за утврђивање неуставности и незаконитости наведених општих аката, с тим што је оспорени Правилник по мишљењу подносиоца иницијативе супротан Уредби у делу у коме је извршено вредновање критеријума: значај радног места и резултата рада и квалитет обављеног посла, а разлози оспоравања Одлуке се крећу у оквиру разлога оспоравања изнетих у предлогу Синдиката Јавног предузећа.

Доносилац оспорених општих аката доставио је Уставном суду оспорени Правилник и Одлуку, али се није изјашњавао о наводима из предлога и иницијативе.

Уставни суд је утврдио да су оспореним Правилником утврђени и вредновани критеријуми за утврђивање реда првенства у решавању стамбених потреба запослених у Јавном предузећу по основу значаја радног места, резултата рада и квалитета обављеног посла Уредбом о решавању стамбених потреба изабраних, постављених и запослених лица код корисника средстава у државној својини.

Према члану 1. тачка 2) подтачка (3) Закона о средствима у својини Републике Србије ("Службени гласник РС", бр. 53/95, 3/96, 54/96 и 32/97) средства у својини Републике Србије, односно у државној својини су средства која су стечена, односно која стекну јавне службе (јавна предузећа,

установе) и друге организације чији је оснивач Република, односно територијалне јединице, осим средстава која користе организације обавезног социјалног осигурања и средства која су према посебном закону у својини друге организације. Стамбене зграде и станови у државној својини дају се на коришћење запосленим, изабраним и постављеним лицима у органима, јавним службама другим организацијама из члана 1. тачка 2. Закона и другим лицима утврђеним законом по основу закупа на неодређено или одређено време (члан 9. став 1.), а Влада Републике Србије прописује начин и критеријуме давања станова за службене потребе (члан 29.).

Уредбом о решавању стамбених потреба изабраних, постављених и запослених лица код корисника средстава у државној својини ("Службени гласник РС", бр. 41/2002 и 76/2002), на основу које је донет оспорени Правилник, уређени су услови и начин решавања стамбених потреба изабраних, постављених и запослених лица код свих корисника државних средстава, укључујући и јавна предузећа. Уредбом су прописани и основи и мерила за утврђивање реда првенства, поступак и органи одлучивања, док је конкретизација предвиђених основа за утврђивање реда првенства код корисника државних средстава приликом решавања стамбених потреба, Уредбом препуштена органима корисника државних средстава.

Полазећи од изложеног, Уставни суд је оценио да је Управни одбор Јавног предузећа поступио у оквиру законских овлашћења када је својим општим актом утврдио и вредновао значај радног места, резултате рада и квалитет обављеног посла као критеријуме за утврђивање реда првенства у решавању стамбених потреба запослених лица у Предузећу. Такође, доносилац оспореног акта је овлашћен да полазећи од значаја радног места, на основу акта о избору, постављењу и распоређивању, сходно Уредби одреди број бодова запосленим лицима у Јавном предузећу на које се оспорени Правилник односи.

Одлуком Управног одбора Јавног предузећа одређени су послови и радни задаци, службене дужности и функције запослених лица у Руднику мрког угља "Соко", Сокобања којима се могу доделити станови за службене потребе. Станови, у смислу ове Одлуке, могу се доделити на привремено коришћење на начин и под условима утврђеним одредбама чл. 52 до 60. Уредбе.

Према члану 28. став 1. Закона о средствима у својини Републике Србије, ради привременог смештаја запослених, изабраних и постављених лица утврђених законом, може се дати на коришћење стан за службене потребе. Стан за службене потребе даје се у закуп на одређено време, односно за време обављања службене дужности (став 2), а корисник стана за службене потребе не може стећи својину на том стану (став 3.). Влада, на основу члана 29. Закона, прописује начин и критеријуме давања станова за службене потребе. Станом за службене потребе, сагласно члану 52. став 1. Уредбе, сматра се стан у државној својини чије је коришћење везано за вршење одређених послова, задатака, службене дужности и функције, а који за те намене одреди извршни, односно управни орган корисника државних средстава. Стан за службене потребе служи за привремени смештај лица док врши службену дужност (став 2.).

На основу изложеног, Уставни суд је оценио да је оспорена Одлука Управног одбора донета у границама овлашћења доносиоца акта садржаних у наведеним одредбама Закона о средствима у својини Републике Србије и Уредбе Владе Републике Србије.

Оспорени Правилник и Одлука су, по оцени Уставног суда, сагласни и са одредбом члана 72. став 1. тачка 4. Устава, по коме Република Србија уређује и обезбеђује, поред осталог, својинске и облигационе односе и заштиту свих облика својине, као и са одредбом члана 119. став 3. Устава Републике Србије, према којој сваки општи акт мора бити сагласан са законом и осталим републичким прописима.

О наводима предлагача да се у конкретном случају ради о додели станова на трајно, а не привремено коришћење, није надлежан да одлучује Уставни суд у смислу члана 125. Устава Републике Србије.

На основу члана 46. тачка 9) и члана 47. тачка 3) Закона о поступку пред Уставним судом и правном дејству његових одлука ("Службени гласник РС", бр. 32/91 и 67/93) Уставни суд је одлучио као у изреци.

Одлука Уставног суда ("Службени гласник РС", број 72/2004)
IY-243/2002 од 13.05.2004.

Доносилац акта је поступио у складу са законским овлашћењима када је правилником утврдио појмове појединих критеријума за утврђивање реда првенства, уредио начин њиховог вредновања и доказивања, места решавања стамбених потреба, приоритет међу радницима са једнаким бројем бодова, и.т.д.

Уставни суд је донео:

РЕШЕЊЕ

Не прихвата се иницијатива за покретање поступка за утврђивање неуставности и незаконитости одредаба чл. 8, 18, 19, 22, 23, 24, 26, 27, 28, 29, 38. и члана 39. став 2. Правилника о решавању стамбених потреба запослених Јавног предузећа "Национални парк Фрушка гора", Сремска Каменица - град Нови Сад, од 25. априла 2002. године.

Представком је пред Уставним судом Републике Србије иницирано покретање поступка за оцену уставности и законитости одредаба чл. 8, 18, 19, 22, 23, 24, 26, 27, 28, 29, 38. и члана 39. став 2. Правилника наведеног у изреци.

Наведеним одредбама на начин који је у супротности с Уставом и законом, а у примени чини могућу злоупотребу је уређено: место решавања стамбених потреба, бодовање стамбене ситуације запосленог који је себе довео у неповољну стамбену ситуацију, који поседује ван места рада одговарајући стамбени простор, доказивање материјалне ситуације лица које је накнадно стекло држављанство СРЈ, обавеза враћања имовине стечене на основу лажних података, вредновање стамбене угрожености запосленог који станује у службеном стану, радног стажа, броја чланова породичног домаћинства и доказивање испуњавања појединачних чињеница од значаја за решавање стамбених потреба.

Доносилац оспореног акта је у свом одговору Суду указао да су наводи иницијатора неосновани и нетачни; да је пре доношења Правилника Управни одбор анализирао примену старог Правилника, да је у доношењу новог акта учествовао Синдикат Предузећа, али је доносилац акта, као носилац права располагања у оквиру законског овлашћења уредио решавање стамбених потреба.

Правилник о решавању стамбених потреба запослених Јавног предузећа "Национални парк Фрушка гора", Сремска Каменица - град Нови Сад, од 25. априла 2002. године престао је да важи 20. јула 2002. године на основу члана 62. Уредбе о решавању стамбених потреба изабраних, постављених и запослених лица код корисника средстава у државној својини ("Службени гласник РС", бр. 41/2002 и 76/2002).

Оспореним одредбама Правилника било је предвиђено: да се зајам за решавање стамбених потреба даје запосленом у месту у коме се налази седиште дела предузећа или у другом месту из кога се може редовно да долази на посао јавним превозним или превозним средством предузећа (члан 8.); да "запосленом који је у последњих 10 година од дана расписивања конкурса отуђио продајом, заменом или поклоном или на други начин лишио себе и своју породицу стана или породичне стамбене зграде не припадају бодови по основу стамбене ситуације" (члан 18.); да запослени који поседује одговарајући стамбени простор ван територије седишта рада не припадају бодови по основу стамбене ситуације (члан 19. став 1); да запослени који су стекли држављанство СРЈ у последњих 12 година могу дати изјаву о свом имовном стању оверену код надлежног државног органа која ће послужити као доказ за решавање стамбене потребе (члан 19. став 2.); да Комисија за решавање стамбених потреба има право да провери истинитост дате изјаве и уколико утврди да је изјава лажна, запослени је обавезан да врати имовину предузећу коју је стекао на основу конкурса (члан 19. став 3.); вреднован критеријум "стамбена ситуација-стамбени услови", бодовима који по том основу припадају (запослени без стана, запослени који станују као подстанари, а имају или неко од чланова породице сувласнички део на стану или кући, који су неодговарајући за породично домаћинство радника, запослени који са породицом станује код родитеља, родитеља брачног друга или у службеном стану, ... (члан 22.); да се подстанарски статус доказује уговором о подстанарском односу овереном код надлежног државног органа, пријавом пребивалишта, овереном изјавом два сведока код надлежног суда или на основу непосредног увида Комисије за решавање стамбених потреба запослених (члан 23.); да се лицем без стана сматра запослени ако је подстанар, ако станује у бесправно саграђеној породичној стамбеној згради односно стану за које је донето решење и приступило се рушењу, ако је запосленом привремено додељен стан у закуп до окончања судског спора око доделе стана (члан 24.); да запосленом за сваку годину радног стажа припада по 4 бода, да се радни стаж доказује радном књижицом и да се обрачунава са стањем на дан 31. децембра године која претходи расписивању конкурса (члан 26.); да по члану породичног домаћинства запосленом припада 5 бодова, а члановима породичног домаћинства запосленог сматрају се: брачни друг, дете (рођено у браку или ван брака, усвојено или пасторак), родитељи запосленог и његовог брачног друга, као и лице које је запослени дужан по закону да издржава (члан 27.); вреднован материјални положај породичног домаћинства радника зависно од сразмере

између просечног прихода по члану породичног домаћинства и просечно остварене нето зараде остварене у привреди Покрајине у претходној години, а укупан приход породичног домаћинства обрачунава се на начин који се примењује ради утрђивања права радника на дечји додатак (члан 28.); вреднована инвалидност радника одређеним бројем бодова зависно од категорије инвалидности, која се утврђује решењем ПИОР-а (члан 29.); да се станови односно куће (породичне стамбене зграде) додељују у закуп на одређено време, а након истека рока од четири године изврши провера имовног стања корисника стана након чега се може продужити закуп на неодређено време и дозволити откуп стана (члан 38.); да уколико два или више радника имају исти број бодова предност на ранг листи има радник са више радног стажа, а уколико се појаве након таквог бодовања два или више радника са истим бројем бодова предност има радник коме је утврђена инвалидност (члан 39. став 2.).

Одредбом члана 27. став 3. Закона о становању ("Службени гласник РС", број 50/92) прописано је да носилац права располагања својим општим актом уређује услове, критеријуме и поступак давања стамбених зајмова, а одредбом члана 47. став 2. истог Закона прописано је да предузеће и установе могу у складу са својим општим актом, односно прописом о решавању стамбених потреба да дају станове у закуп на неодређено време запосленим лицима. Из наведених законских одредаба произлази да законом нису уређени начин, услови и поступак за доделу станова и давање стамбених зајмова нити ограничења у погледу избора и вредновања критеријума, и да је доносилац општег акта овлашћен да самостално уређује услове, критеријуме, мерила и поступак за решавање стамбених потреба запослених уз поштовање Уставом и законом утврђених принципа.

Суд је оценио да је доносилац акта поступио у складу са законском обавезом да објективизира решавање стамбених потреба када је одредбама чл. 8, 18, 19, 22, 23, 24, 26, 27, 28, 29, 38. и члана 39. став 2. Правилника, између осталог, утврдио појмове појединих критеријума за утврђивање реда првенства, уредио начин њиховог вредновања и доказивања, односно стамбене ситуације, места решавања стамбених потреба, броја чланова породичног домаћинства, инвалидности радника, давање стана у закуп, приоритет међу радницима који на ранг листи имају једнак број бодова. Устав Републике Србије у члану 13. гарантује једнакост грађана пред законом и једнаку заштиту права у једнаким условима. Наведеним одредбама Правилника Уставни суд је оценио да није повређен овај Уставни принцип јер се одредбе Правилника подједнако односе на све запослене који се налазе у истим правним ситуацијама.

На основу изложеног и члана 47. тачка 3) Закона о поступку пред Уставним судом и правном дејству његових одлука ("Службени гласник РС", бр. 32/91 и 67/93), Суд је одлучио као у изреци.

Решење Уставног суда
 ГУ-95/2002 од 11.03.2004.

Прописивање да се за доделу станова солидарности подстанарски статус раднику признаје за период радног односа у предузећу са седиштем на територији општине није несагласно са Уставом и Законом.

Уставни суд је донео:

РЕШЕЊЕ

1. Не прихвата се иницијатива за покретање поступка за утврђивање неуставности и незаконитости одредбе члана 11. став 4. Правилника о солидарној стамбеној изградњи ("Службени лист општине Трстеник", број 9/2002).

2. Одбацује се захтев за обуставу извршења појединачног акта односно радње, предузетих на основу одредбе Правилника из тачке 1.

Уставном суду Републике Србије поднета је иницијатива за покретање поступка за оцену уставности и законитости члана 11. став 4. Правилника наведеног у изреци. Иницијатор сматра да је оспорена одредба Правилника којом је као један од критеријума за утврђивање реда првенства за доделу станова солидарности, утврђен подстанарски статус радника само за период трајања радног односа у предузећу са седиштем на територији општине Трстеник, у супротности са уставним принципом јединствености територије Републике Србије из члана 4. став 1. Устава Републике Србије, као и "са чл. 17, 35. и другим одредбама Устава и Уставном повељом Србије и Црне Горе". Мишљења је да се оваквим решењем вређају права учесника у расподели станова солидарности, за време док су били подстанари а нису били у радном односу у организацијама на територији општине. Предлаже одређивање привремене мере обуставе примене оспорене одредбе Правилника.

Доносилац акта није доставио одговор на захтев Суда, па је на основу члана 16. став 3. Закона о поступку пред Уставним судом и правном дејству његових одлука ("Службени гласник РС", бр. 32/91 и 67/93), поступак настављен.

У спроведеном поступку пред Уставним судом, утврђено је да се Правилником, који је објављен у "Службеном листу општине Трстеник", број 9/2002, уређују извори формирања средстава Фонда солидарне стамбене изградње општине Трстеник, начин, услови и рокови коришћења и враћања средстава за солидарну стамбену изградњу, расподела станова солидарности на територији општине, и критеријуми и поступак за ту расподелу.

У члану 11. Правилника ближе су уређени садржина и начин вредновања критеријума "степен стамбене угрожености", као једног од критеријума за утврђивање ранг листе за доделу станова солидарности предвиђених чланом 10. Правилника, тако што је, између осталог: утврђено пет степена стамбене угрожености у зависности од поседовања стана и категорије и квалитета стамбеног простора који радник користи (став 1.); дефинисан статус лица без стана у смислу става 1. овог члана, под којим се подразумевају запослени који најмање пет година имају статус подстанара, као и начин доказивања тог својства (ст. 2. и 3.); и одређено је да се подстанарски статус у смислу става 2. овог члана раднику признаје за период радног односа у предузећу са седиштем на територији општине Трстеник (оспорени став 4.).

Члан 13. Устава Републике Србије прописује да су грађани једнаки у правима и дужностима и имају једнаку заштиту пред државним и другим органима, без обзира на расу, пол, рођење, језик, националну припадност, вероисповест, политичко и друго уверење, образовање, социјално порекло, имовно стање или које лично својство. У члану 35. ст. 1. и 2. Устава зајамчено је право на рад, слободу рада, слободан избор занимања, запослења и учешће у управљању, као и доступност свакоме, под једнаким условима, радног места и функције.

Закон о становању ("Службени гласник РС", бр. 50/92, 76/92, 84/92, 33/93, 67/93, 46/94, 47/94, 48/94, 44/95, 49/95, 16/97, 46/98 и 26/01) одредбама члана 27. став 3. и члана 47. став 2. прописује да носилац права располагања својим општим актом уређује услове, критеријуме и поступак давања зајмова за стамбену изградњу, и да у складу са својим општим актом, односно прописом о решавању стамбених потреба може да даје станове у закуп запосленим лицима. Из ових законских одредаба произлази да законом нису уређени услови и поступак за доделу станова и стамбених зајмова на начин који би ограничавао доносиоца акта у погледу избора и вредновања критеријума, због чега је Уставни суд оценио да је у конкретном случају доносилац оспореног акта, у домену законских овлашћења, имао право да уређујући критеријум "степен стамбене угрожености" утврди да се радницима без стана сматрају они који станују у подстанарском статусу као тежем облику стамбене угрожености и да предвиди услове за признавање овог статуса, на начин како је то регулисано одредбом члана 11. став 4. оспореног Правилника, чиме нису прекорачени законски оквири за прописивање конкретизованих и објективних мерила за доделу средстава и станова солидарности.

Оцена је Суда да оспорена одредба Правилника није несагласна са одредбама Устава, јер не нарушава уставно начело једнакости грађана и једнаке заштите права пред државним и другим органима из члана 13., нити право на рад и права која се остварују по основу рада зајамчена чланом 35. Устава, будући да ова одредба подједнако важи за сва лица која се налазе у истим правним ситуацијама, под једнаким условима.

У погледу осталих навода подносиоца иницијативе, Суд је утврдио да нису од утицаја на одлучивање у овој уставно-правној ствари. Наиме, одредба члана 4. став 1. Устава односи се на државни територијални суверенитет, што није предмет уређивања Правилника, а питања усклађености норми оспореног акта са Уставном повељом државне заједнице Србија и Црна Гора, као и оправданости и целисходности овим актом усвојених критеријума за расподелу станова солидарности и њихове примене у пракси, нису у надлежности Уставног суда утврђеној чланом 125. Устава.

Захтев који се односи на обуставу извршења појединачног акта или радње предузете на основу оспорене одредбе Правилника, Суд је применом члана 42. Закона о поступку пред Уставним судом и правном дејству његових одлука одбацио, јер је донео коначну одлуку.

На основу изложеног, као и члана 42. став 3. и члана 47. тачка 3) Закона о поступку пред Уставним судом и правном дејству његових одлука, Уставни донео је Решење као у изреци.

Решење Уставног суда
IY-470/2003 од 18.03.2004.

Доносилац правилника је поступио у складу са законским овлашћењима када је тим актом предвидео ко има право на решавање стамбених потреба, право на место на листи реда првенства, начин квантификовања критеријума за решавање стамбених потреба и структуру-величину припадајућег стана.

Уставни суд је донео:

РЕШЕЊЕ

1. Не прихвата се иницијатива за покретање поступка за утврђивање неуставности и незаконитости одредби чл. 12, 13, 16. и 17. Правилника о решавању стамбених потреба запослених "ППТ Кочна техника" АД, Трстеник, од 19. маја 2000. године.

2. Одабцује се захтев за обуставу извршења појединачних аката донетих на основу одредаба Правилника из тачке 1.

Уставном суду Републике Србије поднета је иницијатива за покретање поступка за утврђивање неуставности и незаконитости одредаба чл. 12, 13, 16. и 17. Правилника наведеног у изреци и захтевана је обустава извршења појединачних аката донетих на основу оспорених одредби Правилника. Према наводима иницијатора оспореним одредбама је незаконито и супротно члану 3. Правилника омогућено запосленима који су већ решили стамбене потребе коришћењем кредита за стамбену изградњу. Предвиђајући одредбама чл. 12. и 13. Правилника када запослени има право на решавање стамбених потреба, односно када нема право да буде на листи реда првенства, по мишљењу иницијатора, доведени су у повлашћени положај запослени који су користили стамбене зајмове. Такође, иницијатор сматра да је наведена категорија запослених повлашћена вредновањем критеријума "услови становања" и "број чланова породичног домаћинства" утврђеним одредбама члана 16. Правилника, као и одредбама члана 17. Правилника о структури - величини одговарајућег стана.

У свом одговору Уставном суду "ППТ Кочна техника" АД, Трстеник, указала је да је иницијатива неоснована и правно неутемељена, односно да су одредбе чл. 12, 13, 16. и 17. Правилника у складу са одредбама члана 27. став 3. и члана 47. став 2. Закона о становању. Целисходност и евентуална несагласност оспорених одредаба са одредбом члана 3. Правилника, као и могућа злоупотреба у њиховој примени не могу бити разлог за покретање поступка за оцењивање уставности и законитости пред Уставним судом. Обзиром на то да нема основа за прихватање иницијативе, доносилац општег акта је предложио Уставном суду одбацивање захтева за обуставу извршења појединачних аката донетих на основу оспорених одредби Правилника.

У спроведеном поступку Уставни суд је утврдио да је одредбама члана 12. Правилника предвиђено под којим се условима могу решавати стамбене потребе запослених, односно када се сматра да лице нема решену стамбену потребу. Одредбом члана 13. Правилника је предвиђено да запослени не може заузети место на листи реда првенства ако он или члан његовог породичног домаћинства имају на подручју СРЈ у својини усељив стан,

породичну стамбену зграду или су закупци на неодређено време на стану који одговара потребама његовог породичног домаћинства; ако је запослени или члан његовог породичног домаћинства отуђио правним послом породичну стамбену зграду или стан у својини који задовољава потребе његовог домаћинства; ако је запослени или његов брачни друг као носилац станарског права или као купац стана на неодређено време откупио стан у друштвеној својини који одговара потребама његовог породичног домаћинства. Одредбом члана 16. Правилника уређено је вредновање критеријума за утврђивање реда првенства, па и критеријума услови становања и број чланова породичног домаћинства. Чланом 17. Правилника предвиђена је структура - величина стана који се запосленима може дати у закуп као одговарајући стан, односно за који се може дати стамбени зајам.

Одредбом члана 27. став 3. Закона о становању ("Службени гласник РС", бр. 52/91., 26/01) прописано је да носилац права располагања својим општим актом уређује услове, критеријуме и поступак давања стамбених зајмова, а одредбом члана 47. став 2. Закона прописано је да предузећа и установе могу у складу са својим општим актом, односно прописом о решавању стамбених потреба да дају станове у закуп на неодређено време запосленим лицима. Обавеза доносиоца општег акта је да објективизира решавање стамбених потреба, али је ствар избора и вредновање критеријума за утврђивање реда првенства, његово аутономно право, уз поштовање Уставом и законом утврђених принципа.

Уставни суд је оценио да је доносилац Правилника поступио у складу са наведеним законским обавезама даваоца стана у закуп, односно стамбеног зајма када је одредбама чл. 12, 13, 16. и 17. Правилника предвидео ко има право на решавање стамбених потреба, право на место на листи реда првенства, начин квантификовања критеријума за решавање стамбених потреба, те структуру - величину одговарајућег стана. Устав Републике Србије у члану 13. гарантује једнакост грађана пред законом и једнаку заштиту права у једнаким условима. Уставни суд је оценио да наведеним одредбама Правилника није повређен овај уставни принцип, јер се одредбе Правилника подједнако односе на све запослене који се налазе у истим правним ситуацијама.

Питање оцене примерености услова и критеријума за утврђивање реда првенства је у домену целисходности уређивања решавања стамбених потреба доносиоца општег акта, а питање оцене међусобне сагласности одредаба оспореног Правилника и њихове примене није у надлежности Уставног суда, утврђене чланом 125. Устава Републике Србије.

С обзиром на то да је Уставни суд коначно одлучио у овој правној ствари, захтев за обуставу извршења појединачних аката донетих на основу оспорених одредби Правилника из тачке 1. изреке одбачен је у смислу одредбе члана 42. став 3. Закона о поступку пред Уставним судом и правном дејству његових одлука ("Службени гласник РС", бр. 32/91 и 67/93).

На основу члана 42. став 3. и члана 47. тачка 3) Закона о поступку пред Уставним судом и правном дејству његових одлука, Уставни суд је одлучио као у изреци.

Решење Уставног суда
IУ-380/2003 од 29.04.2004.

Доносилац оспореног правилника је овлашћен да предвиди чланове породичног домаћинства за које се утврђује одговарајући број бодова и одређује припадајућа структура стана у смислу одредаба правилника.

Уставни суд је донео:

Р Е Ш Е Њ Е

Не прихвата се иницијатива за покретање поступка за утврђивање неуставности одредбе члана 5. Правилника о решавању стамбених потреба корисника пензија Републичког фонда пензијског и инвалидског осигурања запослених ("Службени гласник РС", бр. 38/97 и 46/97).

Уставном суду Републике Србије поднета је иницијатива за покретање поступка за утврђивање неуставности члана 5. Правилника из изреке. Према наводима садржаним у иницијативи, деца пензионера која су старија од 26 година и нису запослена су у неравноправном положају у односу на децу из члана 5. Правилника јер им се не признаје својство члана породичног домаћинства чиме је "нарушен принцип равноправности прокламован чланом 13. Устава Републике Србије који поред осталог зајемчује да су грађани једнаки у правима и дужностима и имају једнаку заштиту пред државним и другим органима."

Републички фонд за пензијско и инвалидско осигурање запослених у одговору Суду указује да је иницијатива неоснована и да Правилник о решавању стамбених потреба корисника пензије на јединствен начин за подручје Фонда уређује услове и облике решавања стамбених потреба корисника пензије. Како позитивним законским прописима нису предвиђени услови, критеријуми и мерила за давање станова у закуп, доносилац Правилника је самостално одредио услове критеријуме и мерила руководећи се начелом целисходности.

Уставни суд је утврдио да је одредбом оспореног члана 5. Правилника прописано да се члановима породичног домаћинства за које се утврђује одговарајући број бодова и одређује припадајућа структура стана сматрају брачни друг и деца корисника пензије (брачна, ванбрачна, усвојена, пасторчад) до навршених 18 година живота, изузетно до 26 година ако су на школовању, и после 26 године ако су неспособни за рад, унучад без родитеља које корисник пензије издржава, односно који имају једног или оба родитеља који су потпуно неспособни за рад, родитељи корисника пензије и његовог брачног друга под условом да са њим станују и да немају решену стамбену потребу.

Законом о становању ("Службени гласник РС", број 50/92...26/01) прописано је да носилац права располагања својим актом ближе прописује начин евидентирања и одлучивања о коришћењу средстава од станова продатих путем откупа, као и услове начин и поступак давања зајмова из ових средстава (члан 27. став 3); да се средства од станова продатих путем откупа којим располаже фонд пензијског и инвалидског осигурања могу користити само за

изградњу станова и установа за смештај пензионера као и за давање зајмова за решавање стамбених потреба пензионера и инвалида, под условима које фонд пропише својим општим актом (члан 29. став 2.); да предузећа и установе у складу са својим општим актом, односно прописом о решавању стамбених потреба дају станове у закуп на неодређено време запосленим лицима (члан 47. став 2.).

Из наведених одредаба Закона произлази да је Републички фонд пензијског и инвалидског осигурања запослених Законом овлашћен да својим општим актом самостално утврди начин и услове за решавање стамбених потреба, односно да објективизира критеријуме за решавање стамбених потреба, уз поштовање Уставом и законом утврђених принципа.

Према члану 13. Устава Републике Србије грађани су једнаки у правима и дужностима и имају једнаку заштиту пред државним и другим органима без обзира на расу, пол, рођење, језик, националну припадност, вероисповест, политичко или друго убеђење, образовање, социјално порекло, имовино стање или које друго лично својство.

Уставни суд је оценио да одредба члана 5. Правилника о решавању стамбених потреба корисника пензије није у несагласности са чланом 13. Устава Републике Србије. Наиме, оспорена одредба се подједнако примењује на све кориснике пензије који испуњавају услове за решавање стамбене потребе утврђене Правилником и не доводи кориснике пензије у неједнак положај нити је њоме повређено начело једнакости грађана из члана 13. Устава.

На основу изложеног и члана 47. тачка 3) Закона о поступку пред Уставним судом и правном дејству његових одлука ("Службени гласник РС", бр. 32/91 и 67/93), Уставни суд је одлучио као у изреци.

Решење Уставног суда
IY-149/2003 од 01.04.2004.

Управни одбор јавног предузећа је био овлашћен да утврди значај радног места као основ, односно критеријум за утврђивање реда, првенства у решавању стамбених потреба изабраних, постављених и запослених лица.

Уставни суд је донео:

РЕШЕЊЕ

Не прихвата се иницијатива за покретање поступка за утврђивање незаконитости одредаба члана 8. ст. 1. и 2. Правилника о стамбеним односима, Јавног предузећа за газдовање шумама "Србијашуме", Београд, од 11. септембра 2002. године.

Уставном суду Републике Србије поднета је иницијатива за покретање поступка за оцену законитости члана 8. ст. 1. и 2. Правилника наведеног у изреци. Иницијатор сматра да су оспорене одредбе Правилника које се односе на критеријум значај радног места за утврђивање реда првенства

у решавању стамбених потреба запослених и његово вредновање, у супротности са чланом 14. Уредбе о решавању стамбених потреба изабраних, постављених и запослених лица код корисника средстава у државној својини ("Службени гласник РС", број 41/2002). Мишљења је да су овим одредбама оспореног акта именована и постављена лица у ЈП "Србијашуме" изједначена са највишим функционерима у Републици, иако се, према чл. 16. и 19. Закона о шумама ("Службени гласник РС", број 46/91), ради о лицима које именују Влада Републике Србије и директор предузећа, дакле о осталим постављеним и запосленим лицима, којима би се значај радног места у смислу Уредбе могао вредновати максимално до 140, односно 130 бодова.

Доносилац оспореног акта је у одговору оспорио наводе из иницијативе и истакао: да је оспорени Правилник донео Управни одбор ЈП "Србијашуме" на седници од 11. септембра 2002. године; да је Правилник објављен на огласној табли предузећа 20. септембра 2002. године и ступио на снагу осмог дана од дана објављивања; да је чланом 8. Правилника предвиђено вредновање значаја радног места сходно броју бодова за запослена лица из ст. 1. и 2. члана 14. Уредбе о решавању стамбених потреба изабраних, постављених и запослених лица код корисника средстава у државној својини, и да стога не постоји несагласност одредби Правилника са Уредбом.

У спроведеном поступку пред Уставним судом, утврђено је да се Правилником, донетим на основу члана 15. Закона о шумама, чл. 36. и 92. Статута Јавног предузећа "Србијашуме" и чл. 6, 14, 17, 23, 29. и 31. Уредбе о решавању стамбених потреба изабраних, постављених и запослених лица код корисника средстава у државној својини, утврђује: начин решавања стамбених потреба, значај радног места с обзиром на сложеност послова и задатака, услове рада и стручну спрему, као и резултат рада и квалитет обављеног посла, и друга питања везана за решавање стамбених потреба запослених у истом Јавном предузећу, која произлазе из примене Уредбе (члан 1. Правилника).

Оспореним одредбама члана 8. Правилника утврђено је да се значај радног места вреднује до 250 бодова (став 1.) и да према значају радног места који се утврђује на основу акта о избору, постављењу и распоређивању, запосленом лицу у предузећу припада утврђени број бодова и то: генералном директору 250 бодова, заменику генералног директора 200, извршном директору 180 и директору дела предузећа 170 бодова, а осталим запосленим лицима распоређеним на послове за чије је обављање предвиђена висока, виша или средња стручна спрема, као и другим запосленим лицима, број бодова одређен је у распону од 130 до 60 бодова (став 2. тач. 1. до 5.).

Законом о средствима у својини Републике Србије ("Службени гласник РС", бр. 53/95, 3/96, 54/96 и 32/97) прописано је, између осталог: да су средства у својини Републике Србије, односно у државној својини, средства која су, у складу са овим Законом стечена, односно која стекну и јавне службе (јавна предузећа, установе) чији је оснивач Република, односно територијалне јединице (члан 1. тачка 2) подтачка (3)); да о давању на коришћење односно у закуп непокретности у државној својини одлучује и њима управља и јавна служба која та средства користи (чл. 5. и 7.); да се стамбене зграде и станови у државној својини дају на коришћење запосленим, изабраним и постављеним лицима и у јавним службама, по основу закупа на неодређено или одређено време, и да Влада Републике Србије прописује начин и критеријуме давања стамбених зграда и станова у закуп и за службене потребе (чл. 9. и 29.).

Законом о шумама ("Службени гласник РС, бр. 46/91, 83/92, 53/93, 54/93, 60/93, 67/93, 48/94 и 54/96) основано је Јавно предузеће за газдовање шумама "Србијашуме", са седиштем у Београду, утврђено је да су средства којима ово предузеће располаже у државној својини, и прописани су делатност, органи и њихов избор, и средства за рад овог јавног предузећа (чл. 9. до 19. Закона).

Чланом 27. став 3. Закона о становању ("Службени гласник РС", бр. 50/92, 76/92, 84/92, 33/93, 67/93, 46/94, 47/94, 48/94, 44/95, 49/95, 16/97, 46/98 и 26/01) прописано је да носилац права располагања својим општим актом уређује услове, критеријуме и поступак давања зајмова за стамбену изградњу и побољшање услова становања, а чланом 47. став 2. истог Закона утврђено је да предузећа и установе могу у складу са својим општим актом о решавању стамбених потреба, да дају станове у закуп запосленим лицима. Према овом Закону, обавеза је доносиоца општег акта да објективизира критеријуме и мерила за решавање стамбених потреба, уз поштовање Уставом и законом предвиђених принципа.

Уредбом о решавању стамбених потреба изабраних, постављених и запослених лица код корисника средстава у државној својини ("Службени гласник РС", бр. 41/2002 и 76/2002), која је ступила на снагу 20. јула 2002. године, уређују се услови и начин решавања стамбених потреба изабраних, постављених и запослених лица код корисника државних средстава, где спадају и јавна предузећа и установе (члан 1. Уредбе). Према члану 13. Уредбе, за утврђивање реда првенства одређују се следећи основи: значај радног места с обзиром на сложеност послова и задатака, услове рада и стручну спрему, стамбена угроженост, радни стаж, резултат рада и квалитет обављеног посла, здравствено стање, инвалидност, телесно оштећење и број чланова породичног домаћинства, а конкретизација ових основа, односно одређивање степена њиховог утицаја на редослед у решавању стамбених потреба врши се утврђивањем броја бодова по сваком од тих основа. Чланом 14. Уредбе, у ставу 1. утврђено је да се значај радног места вреднује до 250 бодова; у ставу 2. прописано је да према значају радног места, који се утврђује на основу акта о избору, постављењу и распоређивању, запосленом лицу у државном органу и организацији припада одређени број бодова за изабрана, постављена и запослена лица наведена у тач. 1) до 5), а у тачки 6) утврђено је да сва остала запослена лица према степену стручне спреме имају право на бодове у распону од 130 до 60 бодова; у ставу 4. овог члана предвиђено је да се на запослена лица код других корисника државних средстава, зависно од значаја радног места који се утврђује на основу акта о избору, постављењу и распоређивању, сходно примењује број бодова за запослена лица наведена у ст. 1. и 2. истог члана Уредбе, што се ближе уређује актом извршног односно управног органа корисника државних средстава.

Из наведених одредаба произилази да је значај радног места, према сложености послова и задатака, условима рада и стручној спреми, као један од основа за утврђивање реда првенства у решавању стамбених потреба предвиђен непосредно Уредбом Владе Републике Србије, с тим што је његова конкретизација, односно ближе вредновање и утврђивање броја бодова по том основу, препуштена уређивању органа корисника државних средстава, при чему је изричито предвиђено да се на запослена лица код корисника државних средстава, у које спада и доносилац оспореног акта, број бодова по основу

значаја радног места утврђује на основу акта о избору, постављењу и распоређивању, и то сходном применом броја бодова за запослена лица наведена у члану 14. ст. 1. и 2. Уредбе. Стога је Суд утврдио да је оспорени Правилник донет на основу овлашћења утврђених овом Уредбом, и у функцији извршавања одредаба Уредбе које се односе на утврђивање критеријума и мерила за решавање стамбених потреба запослених у Јавном предузећу "Србијашуме".

Имајући у виду да су оспореним одредбама Правилника према значају радног места, с обзиром на сложеност послова и задатака, услове рада и стручну спрему, обухваћена и бодована именована, постављена и запослена лица која су предвиђена у члану 14. став 2. Уредбе, Уставни суд сматра да преношење висине и распона бодова предвиђених Уредбом на ниво јавног предузећа као корисника станова у државној својини, према значају радних места истих лица у овом предузећу који се утврђује на основу акта о избору, постављењу и распоређивању, као и сагласно акту о систематизацији радних места у предузећу, не чини оспорене одредбе Правилника несагласним са законом, односно Уредбом.

Следствено изнетом, Уставни суд је оценио да је Управни одбор Јавног предузећа за газдовање шумама "Србијашуме" имао законско овлашћење да оспореним Правилником утврди значај радног места као основ, односно критеријум за утврђивање реда првенства у решавању стамбених потреба изабраних, постављених и запослених лица у наведеном предузећу на начин како је то регулисано одредбама члана 8. ст. 1. и 2. оспореног Правилника, и да овај основ вреднује предвиђеним бројем бодова за одређена радна места према значају тих радних места и потребној стручној спреми, а на основу акта о избору, постављењу и распоређивању, чиме је омогућио објективизацију овог критеријума и једнаку примену на све запослене на које се Правилник односи.

На основу изложеног и члана 47. тачка 3) Закона о поступку пред Уставним судом и правном дејству његових одлука ("Службени гласник РС", бр. 32/91 и 67/93), Суд је одлучио као у изреци.

Решење Уставног суда
 ГУ-34/2004 од 01.04.2004.

Доносилац општег акта о решавању стамбених потреба је овлашћен да уреди поступак доказивања чињеница које су релевантне за утврђивање реда првенства у решавању стамбених потреба запослених.

Уставни суд је донео:

РЕШЕЊЕ

Не прихвата се иницијатива за покретање поступка за утврђивање неуставности и незаконитости одредаба члана 14. и члана 21. став 1. тачка 1. и став 2. Правилника о решавању стамбених потреба запослених, Јавног предузећа "Спортски и пословни центар Војводина" Нови Сад, број 1768, од 20. августа 2001.

Уставном суду Републике Србије поднета је иницијатива за покретање поступка за утврђивање неуставности и незаконитости одредаба чл. 14. и 21. Правилника наведеног у изреци. У иницијативи се наводи да одредба члана 14. Правилника, којом је предвиђено да се статус подстанара утврђује искључиво достављањем уговора о подстанарском односу, као и одредба члана 21. Правилника, у делу у којем је предвиђено да се подстанару увећава број бодова за сваку годину подстанарства само ако достави оверене уговоре о подстанарству, нису у складу с Уставом и позитивним законским прописима. Према мишљењу иницијатора, запослени који су подстанари, а немају закључене и оверене уговоре о подстанарству доводе се у неравноправан положај у односу на запослене који имају такве уговоре.

Доносилац акта у одговору наводи да је оспореним одредбама чл. 16. и 21. Правилника за све раднике који су подстанари утврђена обавеза да свој статус подстанара доказују на исти начин и то достављањем овереног уговора о подстанарском односу.

Уставни суд Републике Србије је утврдио да је оспорени Правилник о решавању стамбених потреба запослених донео Управни одбор Јавног предузећа "Спортски и пословни центар Војводина" Нови Сад, број 1768, на седници одржаној дана 20. августа 2001.

Оспореним одредбама члана 14. Правилника утврђено је да ће по основу стамбене ситуације запосленом који је у моменту расписивања конкурса подстанар припасти 50 бодова, као и да ће се приликом бодовања наведених услова узимати у обзир као докази: уговор о подстанарству, оверен код суда или надлежног општинског органа; уверење из катастра о непоседовању некретнина и запосленог и чланова његовог породичног домаћинства на територији седишта Предузећа односно на територији места одакле редовно може да долази или одлази са посла јавним или сопственим превозним средством, али не ван територије АП Војводине. Оспореном одредбом члана 21. став 1. тачка 1. Правилника утврђено је да се по основу критеријума стамбена ситуација број бодова за подстанара (члан 14.) увећава за пет бодова за сваку годину подстанарства од момента заснивања радног односа у седишту фирме или у месту одакле може редовно да долази или одлази са посла јавним или сопственим превозним средством, али не ван територије АП Војводине, као и да је за додељивање бодова по овом основу потребно доставити оверене уговоре о подстанарству, а дужина подстанарства ће се рачунати од датума овере уговора о подстанарству а не од датума потписивања истог. Одредбом става 2. истог члана, поред осталог, утврђено је да ће се приликом бодовања услова из овог члана узети у обзир као докази и оверени уговори о подстанарству.

Правилник је престао да важи 20. јула 2002. године, ступањем на снагу Уредбе о решавању стамбених потреба изабраних, постављених и запослених лица код корисника средстава у државној својини ("Службени гласник РС", бр. 41/02, 76/02 и 125/03).

Одредбом члана 27. став 3. Закона о становању ("Службени гласник РС", бр. 50/92, 76/92 ... и 26/01) утврђено је да носилац права располагања својим актом ближе прописује начин евидентирања и одлучивања о коришћењу средстава од станова продатих путем откупа, као и услове, начин и поступак давања зајмова из ових средстава, а одредбом члана 47. став 2. истог Закона утврђено је да предузећа и установе могу у складу са својим општим

актом, односно прописом о решавању стамбених потреба да дају станове у закуп на неодређено време запосленим лицима.

Из наведених законских одредаба, према оцени Уставног суда, произлази да је Јавно предузеће "Спортски и пословни центар Војводина" Нови Сад било овлашћено да самостално уређује избор и вредновање критеријума за утврђивање реда првенства у решавању стамбених потреба запослених. Такође, према оцени Уставног суда, доносилац оспореног Правилника је био законом овлашћен и да уреди поступак доказивања чињеница које су релевантне за утврђивање реда првенства у решавању стамбених потреба запослених, на начин како је то утврђено у оспореним одредбама Правилника приликом доказивања подстанарског статуса.

Оспореним одредбама Правилника није повређено ни уставно начело једнакости грађана из члана 13. Устава Републике Србије, с обзиром на то да се оспорене одредбе подједнако односе на све запослене који се налазе у истој правној ситуацији.

На основу изложеног и члана 47. тачка 3) Закона о поступку пред Уставним судом и правном дејству његових одлука ("Службени гласник РС", бр. 32/91 и 67/93), Уставни суд је решио као у изреци.

Решење Уставног суда
IУ-270/2002 од 22.07.2004.

Правилник којим се ближе уређују питања уређена Уредбом о решавању стамбених потреба изабраних, постављених и запослених лица...сагласан је са законом и уредбом, као републичким прописом донетим за извршавање закона.

Уставни суд је донео:

РЕШЕЊЕ

1. Не прихвата се иницијатива за покретање поступка за утврђивање незаконитости Правилника о решавању стамбених потреба Јавног комуналног предузећа "Београдски водовод и канализација", Београд, од 27. јула 2003. године.

2. Одбацује се захтев за обуставу извршења појединачног акта, односно радње предузете на основу Правилника из тачке 1.

Уставним судом Републике Србије поднета је иницијатива за покретање поступка за оцену законитости Правилника наведеног у изреци и захтевана обустава извршења појединачног акта, односно радње предузете на основу тог Правилника. Према наводима садржаним у представци, Правилник се у целини оспорава, (а посредно одредбе члана 1. и члана 7.), јер је донет на основу Уредбе о решавању стамбених потреба изабраних, постављених и запослених лица код корисника средстава у државној својини ("Службени гласник РС", бр. 41/02 и 76/02), а не на основу члана 27. став 3. и члана 47. став 2. Закона о становању ("Службени гласник РС", бр. 50/92,.... 26/01). Уредба, по мишљењу подносиоца иницијативе, "не може имати снагу равну закону, јер је

законодавно тело није потврдило" па стога не може бити правни основ за доношење општег акта којим се уређује решавање стамбених потреба. У иницијативи се даље наводи да је одредба члана 1. Правилника незаконита, јер предвиђа да се решавање стамбених потреба уређује у складу са Уредбом која се непосредно примењује (члан 2. до 62.), изузев члана 14. и 17. на основу којих се ближе уређују значај радног места, по основу резултата рада, квалитета и успешности у раду. Одредбом члана 7. Правилника предвиђено је да Стамбена комисија расписује конкурс за решавање стамбених потреба на основу таквог општег акта.

Доносилац оспореног акта је у свом одговору Суду указао да је, као јавно предузеће, корисник средстава у државној својини, на основу члана 1. тачка 2) подтачка (3) Закона о средствима у својини Републике ("Службени гласник РС", бр. 53/93, 3/96, 54/96 и 32/97). Овим одредбама Закона је прописано да су у државној својини "средства која су у складу са законом стечена односно стекну: јавне службе (јавна предузећа, установе) и друге организације чији је оснивач Република, односно територијалне јединице". Чланом 9. Закона прописано је да се станова у државној својини дају на коришћење запосленим лицима у организацијама, јавним службама (јавним предузећима) по основу закупа на одређено време или неодређено време, као и да Влада Републике Србије прописује начин и критеријуме за давање стамбених зграда и станова у закуп. Закон о становању прописује чланом 47а. да ће Влада Републике Србије уредити услове, начин и поступак давања станова на коришћење у државној својини, као и давања зајмова, што је Влада Републике Србије учинила доношењем Уредбе о решавању стамбених потреба изабраних, постављених и запослених лица код корисника средстава у државној својини ("Службени гласник РС", бр. 41/02, 76/02 и 125/03). Овом Уредбом су уређени услови и начин решавања стамбених потреба, основи и мерила за утврђивање реда првенства, поступак и органи одлучивања за решавање стамбених потреба наведених лица, и прописано да корисник средстава у државној својини одређује начин решавања стамбених потреба зависно од средстава о којима располаже (члан 6. Уредбе), с тим што је овлашћен да својим актом о решавању стамбених потреба ближе уреди примену одредаба чл. 14. и 17. Уредбе.

Уставни суд је утврдио да је Правилник о решавању стамбених потреба донео Управни одбор Јавног комуналног предузећа 24. јула 2003. године, на основу члана 32. и 84. Статута и чл. 14, 17. и 61. Уредбе о решавању стамбених потреба изабраних, постављених и запослених лица код корисника средстава у државној својини.

Оспореном одредбом члана 1. Правилника је предвиђено да се овим актом уређује решавање стамбених потреба запослених лица у предузећу у складу са одредбама Уредбе о решавању стамбених потреба изабраних, постављених и запослених лица код корисника средстава у државној својини која се непосредно примењује (чл. 2. до 62.), изузев чл. 14. и 17. који се ближе уређују одредбама овог Правилника. Одредбом члана 7. Правилника предвиђено је да стамбена комисија расписује оглас за давање стамбених кредита. Правилником су ближе уређени и критеријуми и мерила за утврђивање реда првенства у решавању стамбених потреба запослених у Јавном предузећу по основу значаја радног места, резултата рада и квалитета обављеног посла, како је прописано Уредбом.

Према члану 1. тачка 2) подтачка (3) Закона о средствима у својини Републике Србије ("Службени гласник РС", бр. 53/95, 3/96, 54/96 и 32/97) средства у својини Републике Србије, су средства која су стечена, односно која стекну јавне службе (јавна предузећа, установе) и друге организације чији је оснивач Република, односно територијалне јединице, осим средстава која користе организације обавезног социјалног осигурања и средстава која су према посебном закону у својини друге организације. Стамбене зграде и станови у државној својини дају се на коришћење запосленим, изабраним и постављеним лицима у органима, јавним службама и другим организацијама из члана 1. тачка 2) овог закона и другим лицима утврђеним законом, на неодређено време или одређено време. Влада Републике Србије прописује начин и критеријуме давања стамбених зграда и станова у закуп (члан 9. став 2.).

Уредбом о решавању стамбених потреба изабраних, постављених и запослених лица код корисника средстава у државној својини уређују се услови и начин решавања стамбених потреба изабраних, постављених и запослених лица код корисника државних средстава где спадају и јавна предузећа и установе. Стамбене потребе запослених лица, према члану 6. став 1. Уредбе, могу се решавати: давањем кредита за изградњу или куповину стана или породичне стамбене зграде или за побољшање услова становања на стану или породичној стамбеној згради у својини; давањем станова у закуп на одређено време, и давањем станова за службене потребе. Основи и мерила за утврђивање реда првенства утврђени су у одредбама чл. 12. до 21. Уредбе. При том је одредбама члана 14. став 2. Уредбе дато овлашћење кориснику државних средстава да својим актом, зависно од значаја радног места који се утврђује на основу акта о избору, постављењу и распоређивању, ближе утврди број бодова за запослена лица. Такође је одредбама члана 17. став 2. Уредбе овлашћен корисник државних средстава да својим актом ближе одреди мерила по основу критеријума "резултата рада и квалитета обављеног посла", и критеријума прописаних у Уредби.

С обзиром на то да је Уредба донета на основу чл. 9. и 29. Закона о средствима у својини Републике Србије и ради његовог извршавања у смислу члана 90. Устава Републике Србије, то је Уставни суд оценио да је оспорени Правилник на закону заснован и сагласан с Уредбом, као републичким прописом донетим за извршавање Закона. Тиме је испуњен и услов уставности из одредбе члана 119. став 3. Устава, према којој сваки општи акт мора бити сагласан са законом и осталим републичким прописима.

Захтев за обуставу извршења појединачног акта, односно предузете радње на основу Правилника, је одбачен у смислу члана 42. став 3. Закона о поступку пред Уставним судом и правном дејству његових одлука ("Службени гласник РС", бр. 32/91 и 67/93), јер је Суд донео коначну Одлуку.

На основу изложеног и члана 42. став 3. и члана 47. тачка 3) Закона о поступку пред Уставним судом и правном дејству његових одлука, Суд је одлучено као у ирзеци.

Решење Уставног суда
ГУ-42/2004 од 22.07.2004.

в) Предузећа и установе

Скупштина акционара је овлашћена да одреди облик већине потребан за одлучивање о питањима измене статута, статусним променама, избору и опозиву чланова управног и надзорног одбора, као и о другим питањима из делокруга рада скупштине.

Уставни суд је донео:

О Д Л У К У

1. Утврђује се да одредба члана 9. Статута о изменама и допунама Статута Луке "Дунав", АД Панчево, од 25. августа 2003. године, није у сагласности с Уставом.

2. Не прихвата се иницијатива за покретање поступка за утврђивање незаконитости одредаба члана 6. Статута из тачке 1.

3. Одбацује се захтев за обуставу извршења појединачног акта или радње предузете на основу одредаба члана 6. Статута из тачке 1.

Уставном суду Републике Србије поднета је иницијатива за покретање поступка за утврђивање незаконитости одредаба члана 6. Статута наведеног у изреци. Подносиоци иницијативе истичу да је тим одредбама измењен члан 37. Статута Луке "Дунав", АД Панчево, утврђивањем потребног броја гласова за одлучивање о битним питањима из надлежности Скупштине Друштва, сматрајући да су тиме смањена права акционара, посебно оних са већинским бројем акција, без чије сагласности нису могле бити донете ове измене Статута. Разлоге за оспоравање наведеног акта заснивају на одредби члана 256. став (7) Закона о предузећима која је прописала да је за пуноважност одлуке којом се акционарима налажу обавезе или смањују права, потребна сагласност акционара на које се та одлука односи, због чега су мишљења да оспорена измена Статута без сагласности акционара "Midland" који у Скупштини има 41% гласова, није пуноважна, и да треба да буде уклоњена из правног поретка. Предлажу да Уставни суд забрани примену оспореног акта до доношења коначне одлуке по иницијативи, са образложењем да би за Акционарско друштво Лука "Дунав" Панчево, због неспровођења пословне политике од стране његових органа управљања, могле наступити нетклоњиве штетне последице.

Доносилац оспореног Статута у одговору износи мишљење да је члан 6. тог акта сагласан члану 256. став 4. Закона о предузећима, јер ова законска одредба даје основ да се статутом одреди квалификована већина за његову измену. Оспорава наводе иницијатора, сматрајући да чланом 6. наведеног Статута нису наложене додатне обавезе акционарима или смањена њихова права утврђена Законом о предузећима, Статутом Друштва и Одлуком о издавању акција, па нису смањена ни права акционара "Midland", који у Скупштини акционара, као и други акционари, одлучује пропорционално броју акција које поседује.

У спроведеном поступку утврђено је да је Статут о изменама и допунама Статута Луке "Дунав", АД Панчево, донела Скупштина Акционарског друштва, на седници одржаној 25. августа 2003. године, да је објављен на огласним таблама Друштва 26. августа 2003. године, и да је тада ступио на снагу. Овим Статутом извршене су измене и допуне више чланова Статута Луке "Дунав", АД Панчево (Пречишћен текст), из децембра 2002. године.

Оспореним чланом 6. измена и допуна Статута, којим је измењен члан 37. Статута, предвиђено је: да Скупштина о битним питањима из своје надлежности одлучује двотрећинском већином од укупног броја акција (став 1.); да су битна питања: статусне промене, измене и допуне Статута, избор и опозив чланова Управног одбора и Надзорног одбора, повећање и смањење основног капитала и расподела добити (став 2. ал. 1. до 5.); да о свим осталим питањима из свог делокруга Скупштина одлучује већином од укупног броја акција (став 3.).

Чланом 61. Закона о предузећима ("Службени лист СРЈ", бр. 29/96, 29/97, 59/98, 74/99, 9/2001 и 36/2002) утврђен је делокруг скупштине привредног друштва, у оквиру кога скупштина као орган власника (члан 60. Закона), поред осталог, доноси статут предузећа и одлучује о расподели годишње добити и покрићу губитака, повећању и смањењу основног капитала, о статусним променама, избору и опозиву чланова управног и надзорног одбора и о другим питањима утврђеним законом, оснивачким актом и статутом. У члану 219. Закона прописано је да статут акционарског друштва садржи и одредбе о начину сазивања скупштине и начину доношења одлука, поступку измене статута и другим питањима предвиђеним овим законом, а може садржати и одредбе о другим питањима значајним за акционарско друштво. Закон у члану 249. као делокруг скупштине акционара, утврђује послове одређене чланом 61. Закона и друге послове везане за специфичност акционарског друштва као облика друштва капитала. У члану 254. став 1. Закона прописано је да се на седници скупштине саставља списак присутних и заступаних акционара, уз назначење вредности акција и броја гласова који им на основу тих акција припадају, а у члану 255. да се на седници скупштине води записник.

Чланом 256. Закона о предузећима уређена су питања кворума и начина одлучивања Скупштине акционара, где је порписано и: да о изменама и допунама статута скупштина одлучује већином од укупног броја гласова акционара с правом гласа, ако статутом није друкчије одређено (став (4)); да скупштина одлучује трочетвртинском већином гласова присутних акционара о повећању и смањењу основног капитала, статусним променама, избору и опозиву чланова управног одбора, председника и чланова надзорног одбора, промени облика и престанку акционарског друштва и расподели добити, ако статутом није предвиђено да се те одлуке доносе другом већином (став (5)); да о другим питањима из свог делокруга скупштина одлучује већином гласова присутних акционара, ако овим законом или статутом није друкчије одређено (став (6)); да је за пуноважност одлуке којом се акционарима налажу додатне обавезе, односно смањују права утврђена у складу с овим законом, статутом и одлуком о издавању акција, потребна сагласност акционара на које се та одлука односи, осим ако Законом није друкчије прописано (став (7)).

Уставни суд је утврдио да из садржине одредби члана 6. оспореног Статута о изменама и допунама Статута произлази да се њима не

налажу обавезе акционарима, не смањују им се законска и права утврђена статутом, нити се ове одредбе односе на одређене акционаре, већ се њима уређује начин одлучивања о битним питањима из надлежности Скупштине акционара Акционарског друштва Лука "Дунав" Панчево. Оспореним одредбама Статута, сагласно закону, уређен је круг битних питања одлучивања за акционарско друштво тј. акционаре, и утврђен је потребан број гласова акционара за одлучивање о тим питањима. То значи да за оцену поступка доношења наведених одредби Статута није од значаја став (7) члана 256. Закона о предузећима на који се подносиоци иницијативе позивају, већ одредбе члана 256. ст. (4) и (5) Закона којима је прописан кворум, односно потребна већина гласова акционара, као и начин одлучивања о изменама и допунама статута и о другим најважнијим питањима у акционарском друштву.

Полазећи од законских одредби по којима о изменама и допунама статута скупштина одлучује већином од укупног броја гласова акционара с правом гласа, уколико статутом није другачије предвиђено, и одредаба Статута Луке "Дунав", АД Панчево, важећих у време доношења спорних измена и допуна Статута, којима је био одређен исти облик већине за одлучивање о измени статута као у закону, и имајући у виду доказе које је доносилац доставио о поступку и начину одлучивања о усвајању наведених измена Статута, Уставни суд је оценио да је оспорени Статут донет у законом прописаном поступку и од стране надлежног органа. Одредбе оспореног члана 6. Статута нису несагласне закону, јер је скупштина акционара сагласно члану 256. ст. (4) и (5) Закона о предузећима овлашћена да одреди облик већине потребан за одлучивање о питањима измене статута, статусним променама, избору и опозиву чланова управног и надзорног одбора, повећању и смањењу основног капитала и расподели добити, као питањима из делокруга скупштине.

Суд је применом члана 23. став 2. Закона о поступку пред Уставним судом и правном дејству његових одлука ("Службени гласник РС", бр. 32/91 и 67/93), по сопственој иницијативи проширио поступак оцене уставности на одредбу члана 9. Статута која предвиђа да измене и допуне основног Статута ступају на снагу даном објављивања на огласним таблама друштва. Ова одредба у супротности је са одредбом члана 120. Устава Републике Србије према коме закон, други пропис или општи акт ступа на снагу најраније осмог дана од дана објављивања, осим ако из нарочито оправданих разлога није предвиђено да раније ступи на снагу. Имајући у виду да је Устав непосредно утврдио принцип да општи правни акт не може ступити на снагу пре истека рока од осам дана од објављивања, а могућност ранијег ступања на снагу предвидео је као изузетак од правила, као и да доносилац оспореног акта није доставио документацију да су у поступку доношења утврђени и образложени нарочито оправдани разлози за ступање на снагу тог акта у року краћем од осам дана од дана објављивања, Суд је утврдио неуставност наведене одредбе оспореног акта.

Захев за обуставу извршења појединачног акта, односно радње предузете на основу одредаба општег правног акта чија се законитост оцењује, Суд је применом члана 42. став 3. Закона о поступку пред Уставним судом и правном дејству његових одлука одбацио, јер је донео коначну одлуку.

О питањима примењивања оспореног акта од стране органа АД Лука "Дунав" Панчево, која се иницијативом покрећу, Уставни суд према члану 125. Устава, није надлежан да одлучује.

На основу изложеног, као и члана 23. ст. 2. и 3., члана 42. став 3., члана 46. тачка 1) и члана 47. тач. 2) и 3) Закона о поступку пред Уставним судом и правном дејству његових одлука, Уставни суд је одлучио као у изреци.

На основу члана 130. Устава, одредба члана 9. Статута из тачке 1. изреке престаје да важи даном објављивања Одлуке Уставног суда у "Службеном гласнику Републике Србије".

Одлука Уставног суда
 ГУ-415/2003 од 29.01.2004.

("Службени гласник РС", број 17/2004)

Из одредаба Закона о предузећима произлази да се управни и надзорни одбор састоји од најмање три члана, што значи да се конкретан број чланова тих органа утврђује статутом, с тим што не може бити мањи од три.

Уставни суд је донео:

РЕШЕЊЕ

Не прихвата се иницијатива за покретање поступка за утврђивање незаконитости одредаба чл. 28. и 44. Статута Акционарског друштва за спољну и унутрашњу трговину "Центротекстил" Београд, од 8. новембра 2000. године.

Уставном суду Републике Србије поднета је представка за покретање поступка за утврђивање незаконитости одредаба чл. 28. и 44. Статута наведеног у изреци. По мишљењу иницијатора оспорене одредбе Статута, којима је утврђен начин избора чланова управног и надзорног одбора, нису сагласне са одредбом члана 83. Закона о предузећима којом је прописано да у јавним предузећима и друштву капитала са већинским друштвеним, односно државним капиталом, представници запослених, изабрани на начин утврђен статутом, чине трећину управног и надзорног одбора. С обзиром на то да је оспореним одредбама Статута избор чланова управног и надзорног одбора из реда запослених у друштву предвиђен само као могућност, иницијатор сматра да је избором чланова наведених органа само из реда запослених у друштву повређена наведена законска одредба.

У одговору доносиоца акта истакнуто је, поред осталог, да су оспорене одредбе, као и Статут у целини донети у складу са Законом о предузећима, а што је констатовано и од стране Привредног суда приликом уписа у судски регистар.

Уставни суд је утврдио да је чланом 28. Статута предвиђено да се Управни одбор састоји од девет чланова (став 1.); да се чланови управног одбора могу бирати из реда акционара, из реда запослених и из реда лица изван друштва (став 2.); као и да представници запослених, изабрани на начин утврђен Статутом, чине једну трећину, односно три члана управног одбора (став 3.). Према оспореном члану 44. став 1. Статута, надзорни одбор има председника и два члана. Надзорни одбор, сагласно ставу 2. овог члана, бира и опозива Скупштина на начин аналоган избору и опозиву чланова управног одбора и он ради у складу са Законом о предузећима. Чланом 44. став 3.

Статута, предвиђено је да представници запослених, изабрани на начин утврђен статутом чине једну трећину, односно једног члана надзорног одбора.

Према члану 83. став 1. Закона о предузећима ("Сл. лист СРЈ", бр. 29/96, 33/96, 29/97, 59/98, 74/99, 9/2001, 36/2002) у јавном предузећу и друштву капитала с већинским друштвеним, односно државним капиталом, представници запослених, изабрани на начин утврђен статутом, чине трећину управног и надзорног одбора. Већинско чланство у управном и надзорном одбору не може се ни у ком случају стећи кумулацијом учешћа запослених по основу рада и по основу својине (став 2.). Представници запослених у управном и надзорном одбору предузећа из става 1. овог члана бирају се на рачун броја представника друштвеног капитала (став 3.). Чланом 261. став 2. Закона прописано је да се управни одбор акционарског друштва састоји најмање од три члана. Чланови управног одбора могу се бирати из реда акционара акционарског друштва и запослених у друштву, као и из реда лица изван друштва (став 2.). Статутом акционарског друштва може се предвидети да акционари друштва који имају мањински удео у друштву могу имати члана управног одбора (члан 3.). Члан управног одбора из става 3. овог члана улази у број чланова које бира Скупштина друштва (члан 4.). Према члану 274. став 1. Закона, надзорни одбор се састоји најмање од три члана. Чланове надзорног одбора бира скупштина из реда акционара акционарског друштва и других лица изван друштва, осим чланова који су представници запослених у складу с овим законом (став 2.). Статутом друштва може се предвидети и постојање заменика члана надзорног одбора (став 3.).

Из садржине наведених одредаба Закона о предузећима произилази да се управни и надзорни одбор састоји од најмање три члана. Конкретан број чланова тих органа утврђује се статутом, с тим што не може бити мањи од три.

Сагласно изложеном, Уставни суд је оценио да су оспорене одредбе Статута донете у складу са наведеним одредбама Закона о предузећима.

Наводи подносиоца иницијативе који се односе на начин избора управног и надзорног одбора, односно да су сви чланови ових органа бирани само из реда запослених излазе из оквира стварне надлежности Уставног суда одређеној чланом 125. Устава Републике Србије, с обзиром на то да се у конкретном случају ради о оправданости и целисходности појединих нормативних решења у оспореном општем акту.

На основу изложеног и члана 47. тачка 3) Закона о поступку пред Уставним судом и правном дејству његових одлука ("Сл. гласник РС", бр. 32/91 и 67/93), Уставни суд је решио као у изреци.

Решење Уставног суда
IY-243/2002 од 08.07.2004.

Чињеница да је оспорени Статут усвојен по протеку рока који је предвиђен законом, није разлог да се утврди да статут није у сагласности са законом, већ би могла бити од значаја за утврђивање евентуалне одговорности, органа који нису испоштовали предвиђене рокове из закона.

Уставни суд је донео:

О Д Л У К У

1. Утврђује се да одредбе чл. 283. и 292. Статута Медицинског факултета Универзитета у Београду од 24. септембра 2002. године, нису у сагласности с Уставом.

2. Одбија се предлог за утврђивање неуставности и незаконитости и неприхвата се иницијатива за покретање поступка за утврђивање неуставности и незаконитости поступка доношења Статута из тачке 1. изреке.

Предлогом Медицинског академског форума из Београда покренут је поступак за оцену уставности и законитости поступка доношења Статута Медицинског факултета Универзитета у Београду. Такође је и група грађана поднела иницијативу за покретање поступка за утврђивање неуставности и незаконитости наведеног Статута. По мишљењу предлагача и иницијатора оспорени Статут је несагласан са чланом 119. Устава Републике Србије и чл. 72. и 114. Закона о универзитету, јер је донет по истеку законом прописаног рока за усаглашавање општих аката са законом. Такође предлажу да Уставни суд утврди да члан 283. оспореног Статута није у сагласности с Уставом Републике Србије, због предвиђеног ретроактивног дејства одредаба општих аката Факултета.

У одговору Медицинског факултета се наводи да је Статут Медицинског факултета донет у складу са Законом о универзитету, а да се ретроактивна примена појединих одредаба општих аката предвиђа у члану 283. Статута, само изузетно ако то допушта природа односа који се уређују, уз услов да је то прописано законом.

Уставни суд је утврдио да је у члану 283. оспореног Статута предвиђено да "општа акта Факултета ступају на снагу наредног дана од дана доношења" и да "одредбе општих аката Факултета могу да имају ретроактивно (повратно) дејство само ако то допушта природа односа која се уређује тим актом и ако је то у складу са законом", као и да је у члану 292. Статута прописано да Статут ступа на снагу наредног дана од дана доношења.

По оцени Уставног суда одредбе чл. 283. и 292. оспореног Статута нису у сагласности са чл. 120. и 121. Устава Републике Србије. Оспореним осредбама прописано је ступање на снагу Статута наредног дана од дана његовог доношења као и могућност повратног дејства одредаба општих аката Факултета, што је у супротности са одредбом члана 120. Устава према којој закон, други пропис или општи акт ступа на снагу најраније осмог дана од дана објављивања, осим ако, из нарочито оправданих разлога, није предвиђено да раније ступи на снагу, па следи да општи акт не може да ступи на снагу пре

објављивања. Оспорена одредба члана 283. Статута супротна је и члану 121. Устава којим је прописано да закон, други пропис или општи акт не може имати повратно дејство, што значи да се Статутом Медицинског факултета није могла предвидети могућност ретроактивне примене појединих одредаба општих аката Факултета.

Законом о универзитету ("Службени гласник РС", број 21/02) предвиђено је у члану 112. став 1. тачка 1) да Савет факултета као орган управљања доноси Статут факултета, а Веће факултета (Наставно-научно веће) као стручни орган факултета према члану 114. тачка 1) утврђује предлог Статута факултета. Према члану 137. Закона о универзитету факултети су били дужни да усагласе опште акте са овим Законом у року од три месеца од дана ступања на снагу Закона, односно до 1. августа 2002. године.

Уставни суд је утврдио да је Статут Медицинског факултета Универзитета у Београду донео Законом овлашћени орган - Савет Медицинског факултета на седници од 24. септембра 2002. године по прописаном поступку за доношење статута. Чињеница да је оспорени Статут усвојен по протеклу рока који је предвиђен Законом о универзитету, није разлог да се утврди да Статут није у сагласности са Законом, већ би могла бити од значаја за утврђивање евентуалне одговорности органа који нису испоштовали предвиђене рокове из Закона, а о томе Уставни суд према члану 125. Устава Републике Србије није надлежан да одлучује.

На основу изложеног и члана 46. тач. 1) и 9) и члана 47. тачка 3) Закона о поступку пред Уставним судом и правном дејству његових одлука ("Службени гласник РС", бр. 32/91 и 67/93) Уставни суд је одлучио као у изреци.

На основу члана 130. Устава Републике Србије одредбе чл. 283. и 292. Статута Медицинског факултета Универзитета у Београду престају да важе даном објављивања Одлуке Уставног суда у "Службеном гласнику Републике Србије".

Одлука Уставног суда
ГУ-194/2002 од 05.02.2004.

("Службени гласник РС", број 26/2004)

Прописивање статутарном одлуком да Веће Учитељског факултета чине наставници и сарадници тог факултета који су запоселни на факултету са пуним радним временом није несагласно са Законом о универзитету. Број чланова већа факултета и критеријуми на основу којих се тај број утврђује је питање опредељења и целисходне процене доносиоца оспореног акта.

Уставни суд је донео:

РЕШЕЊЕ

1. Не прихвата се иницијатива за покретање поступка за утврђивање неуставности и незаконитости поступка доношења и одредбе члана 1. Статутарне одлуке Учитељског факултета у Београду од 30. маја 2002. године.

2. Одбацује се захтев за обуставу извршења појединачног акта или радње која је предузета на основу Статутарне одлуке из тачке 1. изреке.

Уставном суду Републике Србије поднета је иницијатива за покретање поступка за утврђивање неуставности и незаконитости Статутарне Одлуке коју је донео Управни одбор Учитељског факултета у Београду 30. маја 2002. године. По мишљењу подносиоца представке оспорена Одлука је донета неовлашћено од непостојећег органа - Управног одбора који је престао да постоји доношењем сада важећег Закона о универзитету. Поред тога подносиоци иницијативе сматрају да се оспореном Одлуком ускраћују права наставника и сарадника у сталном радном односу са непуним радним временом да учествују у раду Наставно-научног већа који је изузетно значајан стручни орган факултета. Подносиоци иницијатива предлажу да Уставни суд "изда привремену меру" којом се ова Одлука задржава од извршења до коначне одлуке Суда.

Савезни Уставни суд је 6. јуна 2003. године, сагласно члану 12. став 2. Закона о спровођењу Уставне повеље државне заједнице Србија и Црна Гора, уступио Уставном суду Републике Србије на даљи поступак идентичну представку истих подносилаца која је била поднета Савезном Уставном суду.

Учитељски факултет у Београду доставио је Уставном суду оспорену Статутарну одлуку уз напомену да је Одлука стављена ван снаге усвајањем Статута Учитељског факултета 8. новембра 2002. године. Одговор на наводе из иницијативе није дат.

Оспореном Статутарном одлуком коју је донео Управни одбор Учитељског факултета 30. маја 2002. године, предвиђено је у члану 1. да Веће Учитељског факултета чине наставници и сарадници Учитељског факултета који су запослени на факултету са пуним радним временом. Избор Савета факултета уређен је у чл. 2. и 3. Статутарне одлуке а у члану 4. прописано је да се стављају ван снаге одредбе постојећег Статута ако су у супротности са овом Одлуком.

Према члану 72. став 1. тачка 6) Устава Републике Србије Република уређује и обезбеђује систем у области образовања. На основу овог члана и члана 65. Устава којим је прописано да се законом утврђују услови и начин обављања делатности, односно послова за које се образују јавне службе донет је Закон о универзитету којим су утврђени услови и начин обављања делатности универзитета и факултета као јавне службе. Законом су поред осталог предвиђени органи управљања и стручни органи факултета. Законом о универзитету ("Службени гласник РС", број 20/98), као орган управљања на факултету био је, у члану 128. став 1. предвиђен управни одбор, који је на основу члана 130. став 1. тачка 1) поред осталог, доносио статут факултета. Законом о универзитету ("Службени гласник РС", број 21/02) као органи управљања на факултету предвиђени су у члану 108. став 1. декан и савет факултета. Савет факултета, на основу члана 112. став 1. тачка 1) новог Закона поред осталог, доноси статут факултета. Ступањем на снагу новог Закона престао је да важи Закон о универзитету из 1998. године. Према члану 137. новог Закона, универзитети и факултети су били дужни да своју организацију и

опште акте усагласе са овим Законом у року од три месеца од дана ступања на снагу Закона (до 2. августа 2002. године).

Оспорену Статутарну одлуку донео је Управни одбор Учитељског факултета 30. маја 2002. године, што значи у периоду који је Законом био предвиђен за усаглашавање са одредбама новог Закона, односно док су важили организација и акта факултета донета на основу Закона о универзитету из 1998. године. Новим Законом о универзитету није предвиђено да даном његовог ступања на снагу престају са радом органи факултета изабрани према одредбама ранијег Закона. Имајући у виду изложено Уставни суд је утврдио да поступак доношења оспорене Статутарне одлуке није у несагласности с Уставом и законом, јер је Управни одбор Учитељског факултета, као орган управљања на факултету који је надлежан да доноси статут факултета, имао овлашћење да донесе и оспорену Одлуку.

Законом о универзитету из 1998. године у члану 103. став 1. било је предвиђено да је стручни орган факултета веће факултета (наставно-научно, односно наставно-уметничко веће). У члану 104. Закона било је прописано да веће факултета чине сви наставници и сарадници факултета или њихови представници, а да се број чланова, трајање мандата и начин избора председника и чланова већа факултета утврђује статутом факултета. Законом о универзитету из 2002. године предвиђено је у члану 108. став 2. да је стручни орган факултета, веће факултета (наставно-научно, односно наставно-уметничко веће). Према члану 113. Закона веће факултета чине наставници и сарадници факултета, а број чланова, трајање мандата, састав и начин избора већа факултета утврђује се статутом факултета.

Уставом Републике Србије утврђена су као права запослених из радног односа која се остварују у складу са законом, право на ограничено радно време, одморе, одсуство, заштиту на раду и посебну заштиту омладине, жена и инвалида (члан 38) и учешће у управљању (члан 35.). Учешће у стручним органима, као право из радног односа или у вези са радним односом није предвиђено Уставом нити Законом о раду ("Службени гласник РС" број 70/01).

Имајући у виду да је Законом о универзитету предвиђено овлашћење да се статутом утврђује број чланова већа факултета као и да се не ради о повреди права из радног односа то оспорена одредба члана 1. Статутарне одлуке по оцени Уставног суда није у несагласности са Уставом и законом. Број чланова већа факултета и критеријуми на основу којих се тај број утврђује је питање опредељења и целисходне процене доносиоца статута и о томе према члану 125. Устава Републике Србије није надлежан да одлучује Уставни суд.

С обзиром на то да је Суд донео коначну одлуку о уставности и законитости оспорене Одлуке, захтев за обуставу извршења појединачног акта или радње која је предузета на основу те одлуке је одбачен на основу члана 42. став 3. Закона о поступку пред Уставним судом и правном дејству његових одлука ("Службени гласник РС", бр. 32/91 и 67/93).

На основу изложеног и члана 42. став 3. и члана 47. тачка 2) и 3) Закона о поступку пред Уставним судом и правном дејству његових одлука Уставни суд је одлучио као у изреци.

Решење Уставног суда
IУ-99/2002 од 29.01.2004.

г) Коморе, удружења и друге организације

Статут друштвене организације, односно удружења доносе чланови личним изјашњавањем, па скупштина удружења, као орган који чине делегати изабрани на скупштинама нижих облика организовања није овлашћена за доношење статута.

Уставни суд је донео:

О Д Л У К У

Утврђује се да Статут Удружења ратних војних инвалида Србије, од 18. децембра 1999. године није у сагласности са законом.

Заједничким предлогом Удружења ратних војних инвалида општина Нови Београд, Вождовац и Обреновац покренут је поступка пред Уставним судом Републике Србије за оцену законитости Стаута Удружења ратних војних инвалида Србије, од 18. децембра 1999. године. Такође је Уставном суду поднета иницијатива за покретање поступка за оцену законитости наведеног Статута. По мишљењу предлагача и иницијатора оспорени Статут је несагласан са Законом о друштвеним организацијама и удружењима грађана, с обзиром да не уређује све односе предвиђене чланом 21. Закона, а нарочито питања предлагања и избора чланова органа и начина одлучивања органа Удружења.

У одговору Удружења ратних војних инвалида Србије се наводи да оспореним Статутом није повређен члан 21. став 2. Закона о друштвеним организацијама и удружењима грађана, јер су уређена сва питања за која је Законом предвиђено да су предмет њиховог уређивања.

У спроведеном поступку Уставни суд је утврдио да је Статут Удружења ратних војних инвалида Србије донела Скупштина Удружења ратних војних инвалида Србије 18. децембра. 1999. године, с позивом на одредбе чл. 21. и 30. Закона о друштвеним организацијама и удружењима грађана ("Службени гласник СРС", бр. 24/82, 17/84 и 50/84).

Статутом предвиђено је да је Удружење ратних војних инвалида Србије друштвена, нестраначка, добровољна, интересна, социјално-хуманитарна организација, а Статутом је уређено: чланство у удружењу, права и дужности; циљеви и задаци удружења; организација и облици удруживања; стручна служба; јавне ознаке и обележја; информативна делатност и посебне и завршне одредбе. У Статуту су садржане и одредбе о избору органа, трајању

мандата чланова органа и носилаца функција, као и о надлежности и начину одлучивања органа Удружења. Статутом, који према члану 19. став 1. доноси Скупштина Републичког удружења, коју чине делегати изабрани на скупштинама нижих облика удруживања, су утврђена општа начела организовања и основи принципи рада органа и тела Удружења.

Законом о друштвеним организацијама и удружењима грађана ("Службени гласник РС", бр. 24/82, 17/84 и 50/84), у члану 21. став 1. предвиђено је да друштвене организације и удружења грађана имају статуте, а могу имати и друге опште акте којима се уређује питање организације, рад и међусобни односи чланова организација, односно удружења, док су у ставу 2. овог члана утврђена питања која су предмет уређивања статута. У ставу 3. члана 21. Закона предвиђено је да Статут друштвене организације, односно удружења доносе чланови личним изјашњавањем.

С обзиром на изложено, произлази да је оспорени Статут донела Скупштина Удружења ратних војних инвалида Србије, као орган који чине делегати изабрани на скупштинама нижних облика организовања, а не чланови Удружења личним изјашњавањем, то је оспорени Статут, по оцени Уставног суда, несагласан са чланом 21. став 3. Закона о друштвеним организацијама и удружењима грађана.

На основу изложеног и члана 46. тач.1) и 3) Закона о поступку пред Уставним судом и правном дејству његових одлука ("Службени гласник РС", бр. 32/91 и 67/93), Уставни суд је одлучио као у изреци.

На основу члана 130. Устава Републике Србије Статут наведен у изреци престаје да важи даном објављивања Одлуке Уставног суда у "Службеном гласнику Републике Србије".

Одлука Уставног суда
ГУ-486/2003 од 22.07.2004.

("Службени гласник РС", број 90/2004)

Удружење осигуравајућих организација није законом овлашћено за доношење Одлуке о обавезном начину коришћења премије осигурања од аутоодговорности и спречавању нелојане конкуренције.

Уставни суд је донео:

О Д Л У К У

1. Утврђује се да Одлука о обавезном начину коришћења премије осигурања од аутоодговорности и спречавању нелојалне конкуренције, број 02-06-5387/6/02, од 23. априла 2002. године, коју је донео Управи одбор Удружења осигуравајућих организација Југославије није сагласна са Законом.

2. Одбацује се захтев за обуставу извршења појединачног акта, који је донет на основу оспорене Одлуке.

Предлогом Акционарског друштва за осигурање "Имperiјал", Београд, покренут је поступак за оцену законитости одредаба члана 1. тач. 1, 2. и 4. Одлуке о обавезном начину коришћења премије осигурања од

аутоодговорности и спречавању нелојалне конкуренције, број 02-06-5387/6/02, од 23. априла 2002. године, коју је донео Управни одбор Удружења осигуравајућих организација Југославије. Предлагач сматра, да оспорене одредбе Одлуке којима су обавезане чланице Удружења осигуравајућих организација Југославије да обуставе одобравање било каквих бенефиција свим правним и физичким лицима и да наплату премија од аутоодговорности врше одједном у целости или уз одложено плаћање највише до четири рате, односно којима су обавезане наведене чланице да обуставе одобравање било каквих попушта за плаћање премије осигурања нису сагласне са одредбом члана 143. Закона о осигурању имовине и лица, у којој су таксативно набројана јавна овлашћења која су поверена Удружењу осигуравајућих организација Југославије. Такође, подносилац предлога је тражио да Уставни суд до доношења коначне одлуке обустави извршење Одлуке Управног одбора Удружења осигуравајућих организација Југославије од 18.10.2002. године којом је предлагач искључен из чланства Удружења осигуравајућих организација Југославије.

Удружење осигуравајућих организација Југославије, као доносилац оспореног акта, у свом одговору наводи да одредбе члана 143. Закона о осигурању имовине и лица нису основ за доношење оспорене Одлуке Удружења, већ да је овлашћење за доношење оспорене Одлуке садржано у члану 111. Закона о осигурању имовине и лица, односно члану 8. Уредбе Савезне владе о премијским стопама у осигурању од аутоодговорности.

Одлуку о обавезном начину коришћења премије осигурања од аутоодговорности и спречавању нелојалне конкуренције број 02-06-5387/6/02 донео је Управни одбор Удружења осигуравајућих организација Југославије на седници од 23. априла 2002. године. У члану 1. оспорене Одлуке се, поред осталог обавезују све чланице Удружења осигуравајућих организација Југославије да: 1) обуставе одобравање било каквих бенефиција свим правним и физичким лицима, на техничким прегледима, сопственим и ангажованим (посредничким и заступничким) продајним местима, у новцу или натури, а мимо важеће премије осигурања (тачка 1); 2) наплату премије од аутоодговорности врше одједном у целости или уз одложено плаћање до четири рате (тачка 2); 3) обуставе плаћање провизије за посредовање и заступање у осигурању од аутоодговорности више од 50% режијског додатка, а у складу са чланом 15. Уредбе (тачка 3.); 4) обуставе одобравање било каквих попушта за плаћање премије (тачка 4). Према наведеној Одлуци, Управни одбор Удружења именује Комисију из редова чланица Удружења, чији је задатак да прати рад чланица на тржишту осигурања од ауто-одговорности. Такође, Одлуком је одређено да Управни одбор Удружења осигуравајућих организација Југославије по предлогу наведене Комисије доноси одлуку о искључењу из чланства у Удружењу осигуравајућих организација Југославије (чл. 2. и 3.).

Оспорена Одлука је донета са позивом на одредбе чл. 47. и 111. Закона о осигурању имовине и лица ("Службени лист СРЈ", бр. 30/96, 57/98, 53/99 и 55/99) и одредбе чл. 2, 5. и 8. Уредбе о премијским стопама у осигурању од аутоодговорности ("Службени лист СРЈ", број 20/97). Наведену Уредбу донела је Савезна влада на основу члана 111. став 1. Закона о осигурању имовине и лица.

Закон о осигурању имовине и лица престао је да важи ступањем на снагу Закона о осигурању ("Службени гласник РС", бр. 55/2004 и 70/2004), тј.

29. маја 2004. године, осим одредаба овог Закона за које је Законом о осигурању утврђено да остају на снази. Тако је у члану 245. Закона о осигурању прописано да даном ступања на снагу тог Закона престаје да важи Закон о осигурању имовине и лица, осим одредаба о обавезном осигурању (чл. 73-108, чл. 111. и 112.) и одредаба о поверавању јавних овлашћења (чл. 143-146). Чланом 239. Закона о осигурању прописано је и да ће се до доношења прописа за извршавање тог закона примењивати прописи донети на основу Закона о осигурању имовине и лица, осим оних одредаба које су у супротности са одредбама овог закона. Из изнетог следи да су и даље на снази одредбе члана 111. и 143. Закона о осигурању имовине и лица, као и Уредба о премијским стопама у осигурању од аутоодговорности. Одредба члана 47. Закона о осигурању имовине и лица, у којој су били утврђени елементи које обавезно садржи премија осигурања код осигурања од аутоодговорности престала је да важи.

Према члану 111. став 1. Закона о осигурању имовине и лица, пословање организације за осигурање која се бави осигурањем од аутоодговорности у складу с економским начелима и правилима струке осигурања обезбеђује се прописивањем: структуре премијских стопа; правила за израчунавање премијских стопа класификованих према групама које се могу дефинисати и обележити једнаким факторима ризика; услова под којима се нове премијске стопе могу уводити или постојеће премијске стопе мењати; услова под којима се може одступити од премијских стопа осигурања појединих врста или група возила; услова за израчунавање вишкова премија ради смањења премијских стопа; износа максималних накнада (провизија) које се могу плаћати за обављање послова посредовања и заступања у пословима осигурања аутоодговорности према врсти и обиму извршених услуга.

На основу члана 111. став 1. Закона о осигурању имовине и лица донета је Уредба о премијским стопама у осигурању од аутоодговорности ("Службени лист СРЈ", број 20/97) којом се уређују премијске стопе у осигурању од аутоодговорност; да се премија код осигурања од аутоодговорности састоји од функционалне премије и режијског додатка; да се функционална премија састоји од техничке премије и доприноса за превентиву; одређена је намена коришћења доприноса за превентивну и режијског додатка. Чланом 5. Уредбе одређени су фактори ризика којима се утврђују премијске стопе и начин њиховог коришћења; одређено је делење подручја осигурања на зоне ризика. Такође, наведеном одредбом прописано је да у обављању послова који се односе на тарифу премија, Удружење осигуравајућих организација Југославије на јединствен начин утврђује систем бонуса и зоне ризика као саставни део тарифе. Одредбом члана 8. Уредбе прописано је да ради заштите трећих оштећених лица, тарифу премија са јединственим премијским стопама техничке премије за организације за осигурање може да изради Удружење осигуравајућих организација Југославије.

Према члану 143. Закона о осигурању имовине и лица утврђена су јавна овлашћења која су поверена Удружењу осигуравајућих организација Југославије. Наведеним чланом прописано је, између осталог, да Удружење врши следећа јавна овлашћења: прописује и штампа обрасце и врши контролу употребе међународне карте за осигурање власника моторних возила од одговорности за штете настале употребом моторних возила у земљи или иностранству као и обраду одштетних захтева у вези с тим осигурањем (зелена

карта); представља организације за осигурање пред државним и другим надлежним органима у земљи и међународним организацијама за осигурање; утврђује висину доприноса организација за осигурање за образовање средстава гарантног фонда; управља и користи средства гарантног фонда; прима, врши процену и ликвидацију одштетних захтева, исплату накнаде штете и остварује регресне захтеве у вези са коришћењем средстава гарантног фонда; доноси кодекс о понашању у пословима осигурања; прикупља статистичке и друге податке од организација за осигурање и врши њихову обраду по групама и врстама осигурања; ради израде техничких основа, тарифа премија и обављања других актуарских послова.

Имајући у виду изнето, Уставни суд је оценио да из садржине наведених одредаба члана 111. Закона о осигурању имовине и лица и чл. 2, 5. и 8. Уредбе о премијским стопама у осигурању од аутоодговорности не произлази овлашћење Удружења осигуравајућих организација Југославије за доношење оспорене Одлуке. Наиме, члан 111. Закона о осигурању имовине и лица, не садржи овлашћење за доношење наведене Одлуке, од стране Удружења, већ је у тој одредби садржано овлашћење за надлежне органе. Тако је на основу ове одредбе Закона, Савезна влада донела Уредбу о премијским стопама у осигурању од аутоодговорности. Овлашћење за уређивање спорних питања од стране Удружења не постоји ни у одредбама чл. 2, 5. и 8. наведене Уредбе, јер је Уредбом само дато овлашћење Удружењу да може изради тарифу премија са јединственим премијским стопама техничке премије за организације за осигурање. Такође, законско овлашћење за доношење оспорене Одлуке се не налази ни у члану 143. Закона о осигурању имовине и лица којом се Удружењу поверава вршење одређених јавних овлашћења, јер међу тим овлашћењима није наведено овлашћење за уређивање питања која су предмет регулисања оспорене Одлуке.

Полазећи од свега изложеног, будући да не постоји правни основ доношења оспорене Одлуке од стране Удружења осигуравајућих организација Југославије, Уставни суд је утврдио да је оспорена Одлука у целини несагласна са Законом о осигурању имовине и лица, јер је донета од ненадлежног органа.

Будући да је одредбом члана 42. став 3. Закона о поступку пред Уставним судом и правном дејству његових одлука прописано да ће Уставни суд одбацити захтев за обуставу извршења појединачног акта, односно радње кад доноси коначну одлуку, испунили су се услови за одбацивање захтева за обуставу извршења појединачног акта који је донет на основу оспорене Одлуке.

На основу изложеног, члана 46. тачка 3) и члана 47. тачка 2) Закона о поступку пред Уставним судом и правном дејству његових одлука ("Службени гласник РС", бр. 32/91 и 67/93), Уставни суд је одлучио као у изреци.

На основу члана 130. Устава Републике Србије оспорена Одлука из изреке престаје да важи даном објављивања Одлуке Уставног суда у "Службеном гласнику Републике Србије".

Привредном комором управљају њени чланови преко својих представника у њеним органима који се бирају на начин утврђен статутом коморе.

Уставни суд је донео:

Р Е Ш Е Њ Е

1. Не прихвата се иницијатива за покретање поступка за утврђивање неуставности и незаконитости одредби чл. 20. и 23. Статута Регионалне привредне коморе Краљево ("Билтен Регионалне привредне коморе Краљево", децембар 2002. године).

2. Одбацује се захтев за обуставу извршења појединачног акта или радње донетих на основу Статута из тачке 1.

Уставном суду Републике Србије поднета је иницијатива за покретање поступка за утврђивање неуставности и незаконитости одредби чл. 20. и 23. Статута Регионалне привредне коморе Краљево. Иницијатор наводи да примена члана 23. Статута води до "апсурдне ситуације да скупштина бира лица која ће њу да бирају". Такође сматра да је неодређен и критеријум по коме се чланови коморе бирају из редова "угледних привредника". Предлаже да се Скупштини Регионалне привредне коморе Краљево забрани да врши избор председника, потпредседника и генералног секретара до доношења коначне одлуке Суда".

Доносилац оспореног акта у одговору истиче да је Скупштина Регионалне привредне коморе Краљево, оспорене одредбе Статута уредила сагласно овлашћењу из Закона о привредним коморама и Споразума о сарадњи привредних комора.

Уставни суд је утврдио:

Статут Регионалне привредне коморе Краљево донела је Скупштина Регионалне привредне коморе Краљево на основу члана 14. а сагласно члану 20. Закона о привредним коморама ("Службени гласник РС", број 65/2001), на седници одржаној 30. октобра 2002. године. Статут је објављен у Билтену Регионалне привредне коморе Краљево.

Оспореном одредбом члана 20. Статута, прописано је да "Комором управљају њени чланови, преко својих представника у органима и телима Коморе, бирани из редова угледних привредника, на начин утврђен Законом и овим Статутом", а оспореном одредбом члана 23. прописано је да "чланове Скупштине Коморе бирају одбори гранских удружења, Скупштина Регионалне заједнице предузетника, Скупштина регионалног задружног савеза и одговарајући органи других организација које одреди Скупштина коморе".

Устав Републике Србије прописује да се економско и социјално уређење заснива, између осталог, на самосталности предузећа и свих других облика организовања (члан 51. став 1. Устава) и да Република Србија уређује и

обезбеђује правни положај предузећа и других организација, њихових удружења и комора (члан 72. став 1. тачка 4. Устава).

Законом о привредним коморама ("Службени гласник РС", број 65/2001) прописано је да су привредне коморе интересне, самосталне и пословно-стручне организације предузећа, предузетника и других облика организовања које обављају привредну делатност и које повезује заједнички пословни интерес на одређеном подручју или територији у Републици Србији, (члан 1.); да се у Републици Србији поред привредних комора оснивају и регионалне коморе међу којима је и Регионална привредна комора, са седиштем у Краљеву (члан 2. став 1. тачка 5) под ђ); да комором управљају њени чланови преко својих представника у њеним органима који се бирају на начин утврђен статутом коморе (члан 12.); да су органи коморе Скупштина, Управни одбор, Надзорни одбор и председник Коморе (члан 13) да скупштина доноси статут и да скупштину сачињавају представници чланова коморе који се бирају на начин утврђен статутом (члан 14). Према одредби члана 20. Закона комора има статут којим се, између осталог уређују и облици рада и организовања, делокруг и овлашћење скупштине и других органа коморе; састав, избор и број чланова и трајање мандата чланова органа коморе; права, обавезе и одговорност чланова; начин избора и именовања функционера и руководећих радника коморе и да се Статут објављује у гласилу коморе.

Из наведених одредби Устава и закона Уставни суд је оценио да су облик рада и организовање коморе, састав, избор, број чланова и трајање мандата чланова органа коморе као и начин избора и именовања функционера и руководећих радника коморе уређени у складу са Законом због чега Уставни суд није прихватио иницијативу за покретање поступка за утврђивање неуставности и незаконитости оспорених одредби Статута.

Захтев да се обуставе већ започети поступци за избор председника, потпредседника и генералног секретара коморе Уставни суд је на основу члана 42. Закона о поступку пред Уставним судом и правном дејству његових одлука ("Службени гласник РС", бр. 32/91 и 67/93), одбацио, јер је донео коначну одлуку.

На основу изложеног, члана 42. став 3. и члана 47. тачка 3) Закона о поступку пред Уставним судом и правном дејству његових одлука, Суд је одлучио као у изреци.

Решење Уставног суда
IУ-258/2003 од 29.01.2004.

Адвокатска комора Србије је овлашћена за доношење тарифе о наградама и накнадама трошкова за рад адвоката, па и да регулише питање времена и обима плаћања накнаде властодавца за пружене услуге.

Уставни суд је донео:

РЕШЕЊЕ

Не прихвата се иницијатива за покретање поступка за утврђивање неуставности одредаба чл. 7. и 8. Тарифе о наградама и накнадама трошкова за рад адвоката коју је донела Адвокатска комора Србије ("Службени лист СРЈ", број 54/98).

Уставном суду поднета је иницијатива за покретање поступка за утврђивање неуставности одредаба чл. 7. и 8. Тарифе наведене у изреци. Иницијатор је навео да је оспореним одредбама Тарифе омогућена злоупотреба права и овлашћења адвоката у односу на властодавца у смислу зарачунавања трошкова заступања применом тарифе која је ступила на снагу након завршетка посла за који је ангажован. По мишљењу иницијатора, назначене одредбе Тарифе нису у сагласности са одредбом члана 12. став 3. Устава Републике Србије.

У поступку пред Уставним судом утврђено је да је Тарифу донео Управни одбор Адвокатске коморе Србије, сагласно одредби члана 56. Закона о адвокатури ("Службени лист СРЈ 24/98, 26/98, 69/2000, 11/2002 и 27/2002) којим је прописано да Адвокатска комора Србије, поред осталог, доноси тарифу о наградама и накнадама трошкова за рад адвоката.

Оспореном одредбом члана 7. Тарифе, предвиђено је да се награда за рад адвоката наплаћује по правилу након извршеног рада, али се адвокат може са странком споразумети да му она унапред исплати примерени износ на име награде (став 1.), као и да адвокат има право да од странке тражи да му унапред исплати потребан износ за трошкове (став 2.), док је одредбом члана 8. одређено да се награда за рад адвоката утврђује према важећој Тарифи у време обрачуна.

Устав Републике Србије у члану 12. предвиђа да се слобода и права остварују, а дужности испуњавају на основу Устава, осим кад је Уставом предвиђено да се услови за остваривање појединих слобода и права утврђују законом (став 1.), да се законом може прописати начин остваривања појединих слобода и права кад је то неопходно за њихово остваривање (став 2.), као и да је злоупотреба слобода и права човека и грађанина противуставна и кажњива, онако како је то законом предвиђено (став 3.).

Одредбом члана 22. став 1. Устава предвиђено је да свако има право на једнаку заштиту својих права у поступку пред судом, другим државним органом или било којим органом или организацијом.

Чланом 23. став 1. Закона о адвокатури предвиђено је да адвокат има право на награду за свој рад и накнаду трошкова у вези са радом према тарифи о наградама и накнадама трошкова за рад адвоката (адвокатска тарифа).

Полазећи од наведених одредаба Устава и закона, Уставни суд је утврдио да се оспореним одредбама чл. 7. и 8. Тарифе о наградама и накнадама трошкова за рад адвоката не нарушавају Уставом зајемчена права и слободе грађана. Наиме, адвокатура је, не само професионална делатност, већ и друштвена служба што подразумева да се регулисање ове области врши законом, као и актом струковне организације - адвокатске коморе. У конкретном случају, Адвокатска комора Србије је, вршећи поверено јавно овлашћење из Закона о адвокатури, донела Тарифу о наградама и накнадама трошкова за рад адвоката регулишући, између осталог, оспореним одредбама питања времена и обима плаћања накнаде властодавца за пружене услуге.

По оцени Уставног суда, ствар је целисходности оцене надлежног доносиоца оспорене Тарифе да ли ће прописати да се награда адвоката обрачунава према тарифи која је важила у време предузете радње или ће се та награда обрачунавати по окончању поступка по тарифи која је у то време на снази, или ће се прописати да се примењује тарифа која је повољнија за странку у поступку или за адвоката у зависности када је који рад обављан. Уношењем једног од могућих решења у Тарифу о наградама и накнадама трошкова за рад адвоката, обезбеђује се, по схватању Уставног суда, Уставом прокламована једнакост грађана у истој правној ситуацији.

На основу изложеног, и члана 47. став 1. тачка 3) Закона о поступку пред Уставним судом и правном дејству његових одлука ("Службени гласник РС", бр. 32/91 и 67/93), Уставни суд је одлучио као у изреци.

Решење Уставног суда
ГУ-124/2003 од 25.03.2004.

7. ИЗВРШЕЊЕ ОДЛУКА СУДА - НАКНАДА ШТЕТЕ

С обзиром да Народна скупштина Републике Србије није поступила по захтевима за извршење Одлуке Уставног суда, Уставни суд је одлучио да се последице отклоне накнадом штете коју су подносиоци захтева претрпели услед лишавања посланичког мандата.

Уставни суд је донео:

О Д Л У К У

На основу Одлуке Уставног суда Републике Србије IY- 197/02 ("Службени гласник РС", број 57/2003) од 27. маја 2003. године, којом је утврђено да члан 88. став 1. тачка 1) Закона о избору народних посланика ("Службени гласник РС", број 35/2000) није у сагласности с Уставом, одређује се да се последице престанка мандата народних посланика отклоне накнадом штете за период од дана констатације Народне скупштине Републике Србије о престанку мандата до дана престанка права по основу функције народног посланика, и то:

1) Војиславу Обрадовићу изабраном са изборне листе "Странка српског јединства - проф. Борислав Пелевић", коме је мандат престао на основу констатације Народне скупштине Републике Србије на седници од 25. јуна 2001. године.

2) Љубивоју Славковићу, изабраном са изборне листе "ДОС - др Војислав Коштуница," коме је мандат престао на основу констатације Народне скупштине Републике Србије на седници од 20. септембра 2001. године.

3) Борису Караичићу изабраном са изборне листе "ДОС - др Војислав Коштуница," коме је мандат престао на основу констатације Народне скупштине Републике Србије на седници од 5. децембра 2001. године.

4) Предрагу Бајчетићу изабраном са изборне листе "ДОС - др Војислав Коштуница," коме је мандат престао на основу констатације Народне скупштине Републике Србије на седници од 10. децембра 2001. године.

5) Војкану Томићу изабраном са изборне листе "ДОС - др Војислав Коштуница," коме је мандат престао на основу констатације Народне скупштине Републике Србије на седници од 10. децембра 2001. године.

6) Зорану Новаковићу изабраном са изборне листе "Странка српског јединства - проф. Борислав Пелевић", коме је мандат престао на основу констатације Народне скупштине Републике Србије на седници од 27. марта 2002. године.

7) Др Јовану Деретићу изабраном са изборне листе "Странка српског јединства - проф. Борислав Пелевић", коме је мандат престао на основу констатације Народне скупштине Републике Србије на седници од 27. марта 2002. године.

Војислав Обрадовић, Љубивоје Славковић, Борис Караичић, Предраг Бајчетић, Војкан Томић, Зоран Новаковић и др Јован Деретић, обратили су се Уставном суду Републике Србије са захтевима да Уставни суд обезбеди извршење Одлуке Уставног суда IY-197/02 од 27. маја 2003. године, којом је утврђено да одредба члана 88. став 1. тачка 1) Закона о избору

народних посланика ("Службени гласник РС", број 35/2000) није у сагласности с Уставом.

Подносиоци захтева наводе да су се 3. јуна 2003. године обратили Административном одбору Народне скупштине ради измене појединачних аката донетих на основу наведене одредбе Закона о избору народних посланика и да, у вези са њиховим захтевима, није донета никаква одлука, што има за последицу повреде њихових грађанских права.

Уставни суд је, на седници о већању и гласању, одржаној 27. маја 2003. године, донео Одлуку IY број 197/02 ("Службени гласник РС", број 57/2003 од 30. маја 2003. године), којом се утврђује да одредбе члана 88. став 1. тач. 1) и 9) Закона о избору народних посланика ("Службени гласник РС", број 35/2000), а којима је било прописано да посланику престаје мандат пре истека времена на које је изабран ако му престане чланство у политичкој странци или коалицији на чијој изборној листи је изабран за посланика (тачка 1.), односно брисањем из регистра код надлежног органа политичке странке односно друге политичке организације на чијој изборној листи је изабран (тачка 9.), нису у сагласности с Уставом. На основу члана 130. став 1. Устава, даном објављивања одлуке Уставног суда престале су да важе одредбе Закона чија је неуставност утврђена.

Чланом 129. ст. 2. Устава утврђено је да је одлука Уставног суда општеобавезна и извршна, а ставом 3. истог члана да у случају потребе, извршење одлуке Уставног суда обезбеђује Влада. Одредбама члана 57. Закона о поступку пред Уставним судом и правном дејству његових одлука ("Службени гласник РС", бр. 32/91 и 67/93) предвиђено је да свако коме је повређено право коначним или правоснажним појединачним актом, донетим на основу закона или другог прописа и општег акта, за који је одлуком Уставног суда утврђено да није у сагласности са Уставом или законом, има право да тражи од надлежног органа измену тог појединачног акта, и то у року од шест месеци од дана објављивања одлуке у "Службеном гласнику Републике Србије", ако од достављања појединачног акта до подношења предлога или иницијативе није протекло више од две године. Члан 58. Закона о поступку пред Уставним судом и правном дејству његових одлука одређује да, ако се утврди да се изменом појединачног акта не могу отклонити последице настале услед примене општег акта за који је одлуком Уставног суда утврђено да није у сагласности с Уставом или законом, Уставни суд може утврдити да се ове последице отклоне повраћајем у пређашње стање, накнадом штете или на други начин.

Уставни суд је утврдио да је Народна скупштина Републике Србије, на основу одредбе члана 88. став 1. тачка 1) Закона о избору народних посланика, констатовала да је подносиоцима захтева престало својство народних посланика, као и то да Народна скупштина Републике Србије није поступила по њиховим захтевима за извршење Одлуке Уставног суда у виду измене појединачних аката и враћања мандата народних посланика.

Влада Републике Србије, којој је Уставни суд у смислу члана 129. став 3. Устава доставио наведене захтеве ради обезбеђења извршења Одлуке, у одговору од 18. децембра 2003. године је изразила став да није у уставном и законском положају да обезбеди доношење аката Народне скупштине Републике Србије како би се наведена Одлука Уставног суда извршила.

На седници Народне скупштине Републике Србије одржаној 27. јануара 2004. године верификовани су мандати народним посланицима изабраним на изборима одржаним 28. децембра 2003. године, са којим даном је, у смислу члана 75. став 3. Устава, престала функција народних посланика у сазиву Народне скупштине конституисаном на основу избора од 23. децембра 2000. године. На тај начин престала је могућност да се последице примене неуставне одредбе Закона о избору народних посланика отклоне изменом појединачних правних аката на основу којих је престао мандат народних посланика - подносилаца захтева.

На основу изложеног, Уставни суд је утврдио да су се стекли услови прописани чланом 58. у вези са чланом 57. Закона о поступку пред Уставним судом и правном дејству његових одлука за доношење одлуке Уставног суда којом ће се одредити начин отклањања последица повреде права насталих применом одредбе члана 88. став 1. тачка 1) Закона о избору народних посланика за коју је утврђено да није у сагласности с Уставом. На основу изнетог, Уставни суд је одлучио да се последице отклоне накнадом штете коју су подносиоци захтева претрпели услед лишавања посланичког мандата, рачунајући од дана престанка функције народног посланика до дана до којег би им припадала одговарајућа права да су остали на тој функцији.

Ова Одлука Уставног суда основ је за подношење захтева за остваривање права на накнаду штете код надлежног органа Републике Србије, односно пред судом надлежним за одлучивање у споровима о накнади штете.

На основу члана 46. тачка 6. и члана 58. Закона о поступку пред Уставним судом и правном дејству његових одлука, Уставни суд је одлучио као у изреци.

Ова Одлука сходно одредби члана 131. став 1. Устава Републике Србије и члана 53. Закона о поступку пред Уставним судом и правном дејству његових одлука ступа на снагу даном објављивања у "Службеном гласнику Републике Србије".

Одлука Уставног суда
ГУ-358/2003 од 05.02.2004.

("Службени гласник РС", број 16/2004)

8. СУКОБ НАДЛЕЖНОСТИ

Пореска управа, као орган у саставу Министарства финансија надлежна је за извршење и обезбеђење извршења решења Министарства финансија.

Уставни суд је донео:

О Д Л У К У

За извршење и обезбеђење извршења решења Министарства финансија Републике Србије - Пореске управе, Центра за велике пореске обвезнике у Београду број 414-2Е/15-1, од 21. маја 2004. године, надлежна је Пореска управа, као орган управе у саставу Министарства финансија, а не Трговински суд у Београду.

Министарство финансија Републике Србије - Пореска управа, Центар за велике пореске обвезнике, поднело је Уставном суду Републике Србије захтев за решавање сукоба надлежности између те Управе и Трговинског суда у Београду.

У захтеву се наводи да је решењем Министарства финансија Републике Србије - Пореске управе, Центра за велике пореске обвезнике, у Београду, број 414-2Е/15-1 од 21. маја 2004. године Предузећу Мобилне телекомуникације "Србија" БК-ПТТ, као извршенику, по основу јемства за обавезе "Астра банке" а.д., датог у поступку одлагања пореског дуга, утврђена обавеза плаћања једнократног пореза, који "Астра банка" а.д. није платила у роковима по решењу Републичке управе јавних прихода - Одељења за утврђивање и наплату Нови Београд број 414 Р/ЕП1-01 од 25. октобра 2001. године. Пореска управа је, ради обезбеђења доспелог пореског потраживања донела, решење број 433-67/2004-13 од 10. јуна 2004. године, о установљавању законског заложног права у корист Републике Србије, забраном преноса новчаних средстава преко свих динарских и девизних рачуна пореског обвезника. Међутим, Трговински суд у Београду је прихватио надлежност на предлог Предузећа Мобилне телекомуникације "Србија" БК-ПТТ и у односу на оба решења пореског управног органа и то: решењем VI Р 379/04 од 28. маја 2004. године, забранио извршење решења Пореске управе 414-2Е/15-1 од 21. маја 2004. године, а решењем VII Р 430/04 од 11. јуна 2004. године одредио привремену меру забраном извршења решења Министарств финансија Републике Србије - Пореске управе број 433-67/2004-13 од 10. јуна 2004. године. Министарство финансија - Пореска управа је навела да Трговински суд у Београду мимо законске надлежности поступа у пореској ствари доноси привремене мере у односу на решења донета у управном поступку пред Пореском управом, и да се у парничном поступку, који је у међувремену покренут тужбом бр. П 2120/04, пред Трговинским судом у Београду против туженог Републике Србије, не може решавати о пореској ствари јер је посебним законом предвиђена искључива надлежност пореског органа за поступање. У вези са тим је затражено да Уставни суд реши сукоб надлежности.

У одговору, Трговински суд у Београду се није изјаснио поводом захтева за решавање сукоба надлежности, већ је изнео чињенично стање у предметима.

У спроведеном поступку Уставни суд је утврдио:

Решењем Министарства финансија Републике Србије - Пореске управе, Центра за велике пореске обвезнике број 414-2Е/15-1 од **21. маја 2004. године** обавезан је извршеник Предузеће за мобилне телекомуникације "Србија" БК ПТТ, Нови Београд, као јемац за обавезу "Астра банке" а.д. из Београда, који је дужник по решењу Републичке управе јавних прихода Нови Београд број 414 Р/ЕП1-01 од 25. октобра 2001. године, да плати номинални износ главног дуга и камате у износу, роковима и на начин ближе наведен у решењу, а под претњом принудног извршења, с тим да жалба не задржава извршење. На ово решење извршеник је изјавио жалбу другоспреном органу, 8. јуна 2004. године, по којој је поступак у току.

Решењем Трговинског суда у Београду VI Р 379/04 од **28. маја 2004. године** - извршног судије у ванпарничном предмету, на предлог предлагача Мобилне телекомуникације "Србија БК-ПТТ" Београд, у том поступку као повериоца, против противника предлагача Републике Србије - Министарства финансија - Пореска управа, Центра за велике пореске обвезнике, у том поступку као дужника одређена је привремена мера ради обезбеђења неновчаног потраживања, тако да се противнику предлагача, као дужнику забрањује да изврши Решење Министарства финансија Републике Србије - Пореска управа, број 414-2Е/15-1 од 21. маја 2004. године, и забрањује се Народној банци Србије - Одсеку принудне наплате Нови Београд да спроведе поступак принудне наплате по наведеном решењу из средстава са свих рачуна предлагача и пренос истих у корист противника предлагача. Решењем је такође, одређено да ову привремену меру спроведе Народна банка Србије - Одсек за принудну наплату Нови Београд, да привремена мера остаје на снази до другачије одлуке суда или до правоснажног окончања парничног поступка који је предлагач дужан да покрене у року од 30 дана од дана пријема преписа решења и да приговор не задржава извршење. Противник. Из одговора Трговинског суда у Београду произлази да се предмет налази у Републичком јавном тужилаштву под бројем Гт 1916/04.

Министарство финансија Републике Србије - Пореска управа, Центар за велике пореске обвезнике је решењем број 433-67/2004-13 од **10. јуна 2004. године**, ради обезбеђења наплате доспелог пореза по решењу од 21. маја 2004. године, установило законско заложно право у корист Републике Србије, као пореског повериоца - забраном преноса новчаних средстава преко свих динарских и девизних рачуна пореског обвезника отворених код банака, осим у сврху измирења обавеза по основу пореза и уписа забране у регистар блокираних рачуна Предузећу за мобилне телекомуникације "Србија" БК ПТТ, Нови Београд. Истим решењем је Народној банци Србије - Одсеку за принудну наплату Нови Београд наложено да одмах по пријему овог решења забрани пренос свих новчаних средстава преко свих динарских и девизних рачуна пореског обвезника отворених код банака осим у сврху измирења обавеза по основу пореза и изврши упис законског заложног права у регистар блокираних рачуна, те да законско заложно право траје до намирења пореског дуга или

поништења пореског решења. Поступак по жалби је у току пред другосптеним органом.

Трговински суд у Београду, извршни судија у ванпарничном предмету, на предлог предлагача Мобилне телекомуникације "Србија" БК-ПТТ из Београда, донео решење VII Р 430/04 од **11. јуна 2004. године**, којим је одредио привремену меру ради обезбеђења потраживања, тако што се противнику предлагача Републици Србији - Министарству финансија - Пореској управи, забрањује да изврши решење Министарства финансија - Пореске управе - Центра за велике пореске обвезнике број 433-67/2004-13 од 10. јуна 2004. године и забрањује Народној банци Србије - Одсеку за принудну наплату Нови Београд, да спроведе поступак принудне наплате по наведеном решењу, да привремена мера остаје на снази до другачије одлуке суда или до правоснажног окончања парничног поступка који је предлагач био дужан да покрене по решењу Суда VI Р 379/04, а да приговор изјављен на ово решење не задржава извршење. Приговор против тог решења је одбијен решењем Трговинског суда у Београду I Ипв. (И) бр. 385/04 од 21. јуна 2004. године.

Трговински суд у Београду је, је донео и решење VII Р 430/04 од **17. јуна 2004. године**, на предлог предлагача Мобилне телекомуникације "Србија" БК-ПТТ, из Београда и одредио привремену меру наложивши Народној банци Србије - Одсеку принудне наплате Нови Београд да одмах по пријему тог решења изврши деблокаду свих динарских и девизних рачуна предлагача спроведену установљавањем законског заложног права у корист Републике Србије као пореског повериоца по основу решења Министарства финансија - Пореске управе - Центра за велике пореске обвезнике број 433-67/2004-13 од 10. јуна 2004. године. Овим решењем наложено је Народној банци Србије да одмах по пријему решења брише уписано законско заложно право у корист Републике Србије. Решавање по приговору је у току пред Трговинским судом у Београду.

Предузеће Мобилне телекомуникације "Србија" БК-ПТТ, Београд, поднело је тужбу Трговинском суду у Београду против тужене Републике Србије Министарства финансија, ради утврђења да не постоји правни однос јемства између тужиоца и туженог по коме је тужилац јемчио туженом извршење обавезе "Астра банке", а.д. Београд, по основу једнократног пореза на екстра доходак и екстра имовину стечену искоришћавањем посебних погодности; као и да не постоји право туженог да врши наплату пореза од тужиоца као пореског јемца, што је тужени дужан да призна и трпи; да тужени тужиоцу исплати тужбом одређене износе на име дуга по решењу туженог број 433-3/288 од 12. децембра 2003. године, као и тужбом ближе наведени износ на име накнаде штете и изгубљене добити а све са одговарајућом законском каматом.

На основу наведених чињеница Уставни суд је констатовао да између Министарства финансија - Пореске управе и Трговинског суда у Београду постоји сукоб надлежности из члана 125. став 1. тачка 4. Устава Републике Србије.

Наиме, Министарство финансија - Пореска управа је донело решење број 414-2Е/15-1 од 21. маја 2004. године, и решење број 433-67/2004-13 од 10. јуна 2004. године. Оба решења Управе су донета у поступку извршења на основу одредбе члана 264. Закона о општем управном поступку.

Трговински суд је с позивом на одредбе члана 254. Закона о извршном поступку, донео решење Р. 397/04 од 28. маја 2004. године и решења Р.430/04 од 11. и 17. јуна 2004. године о одређивању привремених мера које су управљене према пореском органу као доносиоцу акта, забраном извршења пореско-управних решења, са налогом мера спречавања дејства тих решења.

Из тога, по оцени Уставног суда, следи закључак да су у погледу истог садржаја решавања и управни орган и Суд преузели надлежност, тј. дошло је до тзв. позитивног сукоба надлежности.

Ограничавајући разматрање ових решења само на питање - решавања сукоба надлежности и разграничења надлежности између управне, тј. управно-судске и судске надлежности пошло се од тога да:

Устав Републике Србије утврђује да извршна власт припада влади; да судска власт припада судовима (члан 9. ст. 3. и 4.); да је свако дужан да плаћа порезе и друге дажбине (члан 52); да Република Србија уређује и обезбеђује финансијски систем; контролу законитости располагања средствима правних лица, и организацију, надлежност и рад републичких органа (члан 72. став 1. тач. 4., 8. и 11). Чланом 94. ст. 1. до 4. Устава, утврђено је да послове државне управе обављају министарства; да министарства, између осталог, решавају у управним стварима, врше управни надзор и обављају друге послове утврђене законом; да су министарства самостална у вршењу Уставом и законом утврђених надлежности; да се за обављање одређених послова државне управе образују органи управе у саставу министарства, а за вршење стручних послова образују се посебне организације. Члан 122. Устава утврђује да државни органи и организације која врше јавна овлашћења могу у појединачним стварима решавати о правима и обавезама грађана или, на основу закона, примењивати мере принуде и ограничења, само у законом прописаном поступку у коме је свакоме дата могућност да брани своја права и интересе и да против донесеног акта изјави жалбу, односно употреби друго законом предвиђено правно средство. Чланом 124. став 3. Устава, утврђено је да о законитости коначних појединачних аката којима државни органи и организације које врше јавна овлашћења решавају о правима или обавезама, одлучује суд у управном спору, ако за одређену ствар није законом предвиђена друга судска заштита.

Законом о једнократном порезу на екстра доходак и екстра имовину стечене искоришћавањем посебних погодности ("Службени гласник РС", број 36/2001) уводи се једнократни порез на екстра доходак и екстра имовину, стечене искоришћавањем посебних погодности, као ванредни приход буџета Републике (члан 1.) и утврђује се да се принудна наплата пореза спроводи на основу сходне примене одредаба Закона којим се утврђује порез на доходак грађана, односно порез на доходак предузећа, уколико овим законом није друкчије одређено (члан 22.). Одредбе о принудној наплати пореза из Закона о порезу на доходак грађана ("Службени гласник РС", број 24/2001) и Закона о порезу на добит предузећа ("Службени гласник РС", број 25/2001) престале су да важе, на основу одредаба члана 192. став 1. тач. 5. и 6. Закона о пореском поступку и пореској администрацији.

Законом о пореском поступку и пореској администрацији ("Службени гласник РС", бр. 80/02, 84/02, 27/03, 70/03 и 55/04), прописује да се тим законом уређује поступак утврђивања, наплате и контроле јавних прихода на које се овај закон примењује, права и обавезе пореских обвезника, образује се Пореска управа, као орган управе у саставу Министарства финансија и

економије и уређује њена надлежност и организација (члан 1.). Према члану 2. став 1. Закона, овај закон се примењује на све јавне приходе које наплаћује Пореска управа, ако другим пореским законом није друкчије уређено, а према члану 3. ако је другим законом питање из области коју уређује овај закон уређено на друкчији начин, примењују се одредбе овог закона; ако овим законом није друкчије прописано, порески поступак се спроводи по начелима и у складу са одредбама закона којим се уређује општи управни поступак. Чланом 11. Закона, између осталог, прописано је да Пореска управа обавља послове државне управе који се односе на вођење првостепеног и другостепеног пореског поступка. Закон уређује у члану 64. ст. 1. до 3. поступак наплате пореза, који је редован или принудан, с тим да се редовна наплата пореза врши по доспелости пореске обавезе, а принудна наплата предузима се када доспела пореска обавеза није намирена до истека рока доспелости. Законом је предвиђено и обезбеђење извршења пореске обавезе прописивањем привремених мера обезбеђења наплате пореза (члан 66.); средстава обезбеђења наплате пореског дуга (члан 74.) и залоге као средства обезбеђења пореског потраживања у принудној наплати (члан 86.). Одредбом члана 86. став 2. Закона одређено је да је порески поверилац, у смислу овог закона, Република. Чланом 95. став 2. Закона прописано је да се решење о принудној наплати пореза и споредних пореских давања из новчаних средстава пореског обвезника извршава на начин уређен законом којим се уређује платни промет. Чланом 140. ст. 1, 3. и 4. Закона прописано је да се против пореског управног акта којим је одлучено о појединачним правима и обавезама из пореског правног односа може поднети жалба, да се против коначног пореског управног акта може покренути управни спор ако законом није друкчије прописано и да се тужба у управном спору може поднети као да је жалба одбијена и онда када подносилац тужбе истакне да у његовој жалби одлука није донета у законском року. Пореска управа је према члану 160. став 1. тачка 4. Закона надлежна да врши утврђивање пореза у складу са законом и врши редовну и принудну наплату пореза и споредних пореских давања.

Закон о платном промету ("Службени гласник РС", бр. 63/01, 42/02, 27/03, 130/03 и 29/04) у члану 47. став 1. тачка 1. прописује да се принудна наплата с рачуна клијента врши, између осталог, и на основу извршних решења пореског органа.

Члан 3. Закона о општем управном поступку ("Службени лист СРЈ", бр. 33/97 и 31/01) прописује да се одредбе закона којима се, због специфичне природе управних ствари у појединим управним областима, прописују неопходна одступања од правила општег управног поступка, морају бити у сагласности са основним начелима утврђеним овим законом.

Закон о извршном поступку ("Службени лист СРЈ", бр. 28/2000, 73/2000 и 71/2001) у члану 1. став 2. прописује да се одредбе овог закона примењују и на принудно извршење одлуке донесене у управном или прекршајном поступку која гласи на испуњење новчане обавезе, осим ако је за то извршење или обезбеђење законом одређена надлежност другог органа. Како Закон о пореском поступку и пореској администрацији уређује да се поступак утврђивања, наплате и контроле јавних прихода, наплата утврђеног пореза врши административним путем, а да редовну и принудну наплату пореза и споредних пореских давања врши Пореска управа, која је надлежна и да обезбеђује извршење пореске обавезе, то се искључује примена члана 266. става 2. Закона о

општем управном поступку, којим је прописано да се извршење ради испуњења новчаних обавеза спроводи судским путем.

Законом о управним споровима ("Службени лист СРЈ", број 46/96) прописано је да у управним споровима судови одлучују о законитости аката којима државни органи и предузећа или друге организације која врше јавна овлашћења решавају о правима или обавезама физичких лица, правних лица или других странака у појединачним управним стварима (члан 1.); да се упавни акт може побијати ако у акту није или није правилно примењен закон, други пропис или општи акт, ако је акт донет ненадлежни орган и ако у доношењу акта није поступљено по правилима поступка, а нарочито што чињенично стање није правилно утврђено, или што је из утврђених чињеница изведен неправилан закључак у погледу чињеничног стања (члан 10.), и да о тужбама против управних аката других органа и организација, одлучује суд одређен републичким законом (члан 17. став 3.).

Према члану 17. став 1. тачка 1ђ) Закона о судовима ("Службени гласник РС", бр. 46/91, 60/91, 18/92 и 71/92) који се примењује у смислу члана 84. Закона о уређењу судова ("Службени гласник РС", бр. 63/01, 42/02, 27/03, 130/03 и 29/04), Врховни суд одлучује у првом степену у управним стварима, уколико законом није друкчије одређено.

Из наведених уставних и законских одредаба и утврђених чињеница по оцени Уставног суда произлази да је у конкретном случају Трговински суд прихватио да одлучује о привременим мерама, којима је непосредно налогом према доносиоцу управног акта забраном извршења пореских управних аката, и другим мерама спречавања извршења преузео управно-судску надлежност. Предмет решавања извршење и обезбеђење извршења пореског управног акта је посао државне управе и обавља га Пореска управа као орган управе у саставу Министарства финансија. Правна природа, аката пореско-правног односа је јавно-правног карактера и посебним законом (Законом о пореском поступку и пореској администрацији) одређена је надлежност државног органа за решавање у свим фазама поступка.

Судску контролу законитости управних аката донетих у вршењу државне власти у пореском поступку може вршити само Врховни суд, јер је њихова судска заштита обезбеђена оценом законитости у управном спору. Трговински судови не могу вршити посредну контролу пореских решења доношењем мера обезбеђења потраживања према пореском повериоцу, коме се, као дужнику, забрањује или на други начин спречава извршење решења у поступку обезбеђења наплате пореза. Тиме се садржај порескоправног односа као јавно-правног мења и преводи на грађанско, односно облигационо правни однос, чиме се врши негација дела управног поступка и повређује начело поделе власти прописано чланом 9. Устава.

Према томе, по оцени Суда, за поступак наплате једнократног пореза на екстра доходак и екстра имовину стечену искоришћавањем посебних погодности и за обезбеђење извршења наплате овог пореза надлежна је Пореска управа, као орган управе у саставу Министарства финансија, а не Трговински суд у Београду.

На основу изложеног и члана 46. став 1. тачка 7) Закона о поступку пред Уставним судом и правном дејству његових одлука ("Службени гласник РС", бр. 32/91 и 67/93), одлучено је као у изреци.

Одлука Уставног суда ("Службени гласник РС", број 82/2004)
ПУ-270/2004 од 15.07.2004.

Захтев да Суд реши сукоб надлежности између општинског и трговинског суда не представља сукоб надлежности између судова и других органа о коме би одлучивао Уставни суд у смислу члана 125. став 1. тачка 4) Устава.

Обавештавамо Вас да је Уставни суд Републике Србије, на седници одржаној 3. јуна 2004. године поводом Ваше представке насловљене као "сукоб надлежности између судова", донео ЗАКЉУЧАК о одбацивању захтева због ненадлежности.

Одредбом члана 125. став 1. тачка 4) Устава Републике Србије прописано је да Уставни суд одлучује о сукобу надлежности између судова и других органа. Према оцени Уставног суда захтев да Суд реши "сукоб надлежности" између суда опште надлежности и посебног суда (Општинског суда у Нишу и Трговинског суда у Нишу), не представља сукоб надлежности између судова и других органа о коме би одлучивао Уставни суд у смислу члана 125. став 1. тачка 4) Устава.

Имајући у виду изложено Уставни суд је закључио да одбаци "захтев" за "решавање сукоба надлежности", а на основу члана 19. став 1. тачка 4) Закона о поступку пред Уставним судом и правном дејству његових одлука и члана 35. став 2. Пословника о раду Уставног суда ("Службени гласник РС", број 9/95).

Закључак Уставног суда
ПУ-200/2004 од 03.06.2004.

Захтев да Уставни суд реши сукоб надлежности по питању одлучивања истог органа и између истих странака не спада у надлежност Уставног суда Републике Србије у смислу члана 125. став 1. тачка 4) Устава.

Обавештавамо Вас да је Уставни суд Републике Србије, на седници одржаној 1. априла 2004. године поводом Ваше представке насловљене као "сукоб надлежности", који је настао доношењем Решења Министарства за рад и запошљавање Републике Србије 164-03-01218/2003-04 од 9. фебруара 2004. године, донео ЗАКЉУЧАК о одбацивању "захтева" због ненадлежности.

Одредбом члана 125. став 1. тачка 4) Устава Републике Србије прописано је да Уставни суд одлучује о сукобу надлежности између судова и других органа. Одредбама члана 26. Закона о поступку пред Уставним судом и правном дејству његових одлука ("Службени гласник РС", бр. 32/91 и 67/93) прописано је, да кад настане сукоб надлежности између суда и другог органа захтев за одлучивање о сукобу надлежности подноси један или оба органа који су у сукобу, а може га поднети и лице поводом чијег је права настао сукоб надлежности, као и републички јавни тужилац. Према оцени Уставног суда захтев да Суд реши "сукоб надлежности" по питању одлучивања истог органа и између истих странака, нема значење захтева за одлучивање о сукобу надлежности у смислу члана 125. став 1. тачка 4) Устава као ни члана 26. Закона о поступку пред Уставним судом и правном дејству његових одлука.

Такође, у смислу члана 125. Устава, Уставни суд није надлежан да одлучује о захтеву да "наложи" и "отклони правне нејасноће" у вези са поступањем других органа.

Имајући у виду изложено Уставни суд је закључио да одбаци "захтев" за "решавање сукоба надлежности", сагласно члану 19. став 1. тачка 4) Закона о поступку пред Уставним судом и правном дејству његових одлука и члана 35. став 2. Пословника о раду Уставног суда ("Службени гласник РС", број 9/95).

Закључак Уставног суда
IУ-104/2004 од 01.04.2004.

9. ОСТАЈИ АКТИ

а) Ненадлежност Уставног суда

Уставни суд Републике Србије није надлежан за оцену уставности констатације усвајања текста Уставне повеље Државне заједнице Србија и Црна Гора и Закона за спровођење Уставне повеље.

Обавештавамо Вас да је Уставни суд Републике Србије, на седници одржаној 4. марта 2004. године, разматрао Вашу представку којом тражите оцену уставности констатације усвајања текста Уставне повеље државне заједнице Србија и Црна Гора ("Службени лист Србије и Црне Горе", број 1/2003) и текста Закона за спровођење Уставне повеље државне заједнице Србија и Црна Гора ("Службени лист Србије и Црне Горе", број 1/2003), које је Народна скупштина Републике Србије донела на седници од 27. јануара 2003. године.

Уставни суд је, на основу члана 19. став 1. тачка 1) Закона о поступку пред Уставним судом и правном дејству његових одлука ("Службени гласник РС", бр. 32/91 и 67/93) и члана 35. став 1. тачка 3. Пословника о раду Уставног суда Републике Србије ("Службени гласник РС", број 9/95) донео З А К Љ У Ч А К да одбаци предлог јер, према члану 125. Устава Републике Србије, није надлежан за одлучивање о уставности наведених аката.

Закључак Уставног суда
IУ-269/2002 од 04.03.2004.

Уставни суд није надлежан да оцењује сагласност општег правног акта Србије и Црне Горе са Уставом и законом Републике Србије.

Обавештавамо Вас да је Уставни суд Републике Србије, на седници одржаној 11. марта 2004. године, размотрио иницијативу Новаковић Светислава из с. Заглавак, 31253 Злодол, за оцену уставности и законитости члана 14. став 2. Правилника о начину, критеријумима и мерилима за давање станова у закуп и додељивање стамбених зајмова за решавање стамбених питања запослених у Савезном министарству за одбрану и Војсци Југославије ("Службени војни лист", бр. 20/2002 и 36/2003).

Уставни суд донео је З А К Љ У Ч А К о одбацивању наведене иницијативе, због ненадлежности Суда да одлучује о уставности и законитости оспореног акта, јер је у спроведеном поступку утврдио:

Оспорени Правилник донео је савезни министар за одбрану, на основу члана 22. став 2. Закона о имовини Савезне Републике Југославије, а Савезна влада је Одлуком објављеном у "Службеном листу СРЈ", број 44/2002, дала сагласност на Правилник. Чланом 14. Правилника уређен је критеријум "број чланова породичног домаћинства", као један од чланом 9. предвиђених

критеријума за утврђивање реда првенства у решавању стамбених потреба запослених у Министарству одбране и Војсци, тако што је у ставу 1. овај критеријум вреднован, а у оспореном ставу 2. овог члана одређен је круг чланова породичног домаћинства у смислу Правилника.

Уставном повељом државне заједнице Србија и Црна Гора, прописано је, између осталог: да Скупштина Србије и Црне Горе доноси законе и друге акте о војним питањима и одбрани, и обавља друге послове из надлежности Србије и Црне Горе, утврђене Уставном повељом (члан 19. став 1. алинеја 4. и став 2.); да министар одбране координира и спроводи утврђену одбрамбену политику и руководи Војском, у складу са законом и овлашћењима Врховног савета одбране (члан 41. став 1.); да је имовина Савезне Републике Југославије потребна за рад институција Србије и Црне Горе имовина Србије и Црне Горе (члан 59. став 1.); да након ступања на снагу Уставне повеље, сва права и обавезе Савезне Републике Југославије прелазе на Србију и Црну Гору, у складу с Уставном повељом (члан 63.); и да се закони Савезне Републике Југославије у пословима Србије и Црне Горе, примењују као закони Србије и Црне Горе (члан 64.).

Законом за спровођење Уставне повеље државне заједнице Србија и Црна Гора ("Службени лист Србије и Црне Горе", број 1/2003) утврђено је да се савезни закони и прописи из области које су према Уставној повељи у надлежности државне заједнице Србија и Црна Гора, примењују као правни акти Србије и Црне Горе, осим у деловима који су у супротности с одредбама Уставне повеље (члан 20. став 1.). Уредбом о образовању министарстава, организација и служби Савета министара ("Службени лист Србије и Црне Горе", бр. 25/2003, 26/2003, 50/2003 и 6/2004), у складу са Уставном повељом образовано је пет министарстава. између осталог и министарство одбране (чл. 1. и 5.), чији делокруг послова обухвата и статусна и друга питања која се односе на припаднике Војске Србије и Црне Горе и имовину Србије и Црне Горе која је неопходна за функционисање Министарства одбране и ЈВојске Србије и Црне Горе, као и друге послове утврђене законом (члан 7.).

Чланом 34. став 1. тачка 3. Закона о Суду Србије и Црне Горе ("Службени лист Србије и Црне Горе", број 26/2003) утврђено је да Суд Србије и Црне Горе одлучује и о усклађености прописа и општих аката институција Србије и Црне Горе са Уставном повељом, потврђеним и објављеним међународним уговором, и са законом Србије и Црне Горе.

Законом о имовини Савезне Републике Југославије ("Службени лист СРЈ", бр. 41/93, 24/94, 28/96, 30/96 и 20/2000), који је представљао правни основ за доношење оспореног акта, прописано је, поред осталог, да о прибављању и располагању стамбеним зградама и становима које користи савезни орган за послове одбране и Војска Југославије, под условима прописаним овим Законом, одлучује савезни министар надлежан за послове одбране уз сагласност Савезне владе (члан 18.), да запослени у савезним органима могу решавати стамбена питања давањем станова у закуп и доделом стамбеног зајма из средстава обезбеђених према одредби члана 17. овог Закона, а да савезни министар одбране, у сагласности са Савезном владом, прописује начин и критеријуме давања у закуп станова и стамбених зајмова за решавање стамбених питања запослених у савезном министарству надлежном за послове одбране и Војсци Југославије (члан 22. ст. 1. и 2.).

По спроведеном поступку, Уставни суд је утврдио да је оспорени

Правилник подзаконски акт који је донео савезни орган, на основу тада савезног а сада закона Србије и Црне Горе, који се након ступања на снагу Уставне повеље државне заједнице Србија и Црна Гора примењује као правни акт Србије и Црне Горе, јер је донет у пословима из надлежности државне заједнице, а према члану 125. ст. 1. до 3. Устава Републике Србије Уставни суд Србије одлучује о сагласности републичких закона, прописа и општих правних аката с тим Уставом, о сагласности подзаконских аката републичких органа са законом и свих осталих прописа и општих аката са републичким законом и прописом. Стога овај Суд није надлежан да врши иницијативом тражену оцену правног акта Србије и Црне Горе са Уставом и законом Републике Србије.

У вези са наводима садржаним у иницијативи, став Уставног суда је да уређивање круга лица која могу бити чланови породичног домаћинства у смислу критеријума за утврђивање реда првенства за решавање стамбених потреба запослених и одредаба члана 27. став 3. и члана 47. став 2. Закона о становању ("Службени гласник РС", бр. 50/92, 76/92, 84/92, 33/93, 67/93, 46/94, 47/94, 48/94, 44/95, 49/95, 16/97, 46/98 и 26/01), представља аутономну регулативу доносиоца општег правног акта, као и да се одредба члана 9. овог Закона не односи на доделу станова и стамбених зајмова, већ на друга питања из области стамбених односа.

На основу члана 19. став 1. тачка 1) Закона о поступку пред Уставним судом и правном дејству његових одлука ("Службени гласник РС", бр. 32/91 и 67/93) и члана 35. став 1. тачка 3. Пословника о раду Уставног суда Републике Србије ("Службени гласник РС", број 9/95), Уставни суд донео је наведени Закључак.

Закључак Уставног суда
IУ-377/2003 од 11.03.2004.

Уставни суд Републике Србије није надлежан да одлучује о уставности и законитости општих правних аката Државне заједнице Србија и Црна Гора.

Обавештавамо Вас да је Уставни суд Републике Србије на седници од 22. априла 2004. године, донео ЗАКЉУЧАК о одбацивању иницијативе за покретање поступка за оцену "уставности и законитости" одредаба чл. 20. и 46. Уставне повеље државне заједнице Србија и Црна Гора ("Службени лист СЦГ", број 1/2003).

Наведени закључак Уставни суд је донео на основу одредаба члана 19. став 1. тачка 1) Закона о поступку пред Уставним судом и правном дејству његових одлука ("Службени гласник РС", бр. 32/91 и 67/93) и члана 35. став 1. тачка 3. Пословника о раду Уставног суда Републике Србије ("Службени гласник РС", број 9/95).

У току поступка Уставни суд је утврдио да су Уставну повељу државне заједнице Србија и Црна Гора усвојиле Народна скупштина Републике Србије, Скупштина Републике Црне Горе и Савезна скупштина и да је карактер довршеног и коначног правног акта Уставна повеља стекла усвајањем и

проглашењем у Савезној скупштини 4. фебруара 2003. године и објављивањем у службеном гласилу државне заједнице Србија и Црна Гора. Уставна повеља је највиши правни акт државне заједнице Србија и Црна Гора и по садржини односа које уређује представља правни акт уставног карактера, а остали општи акти и државне заједнице и држава чланица, према одредбама чл. 51. и 65. Уставне повеље, морају бити усклађени с Уставном повељом. По оцени Суда, Уставна повеља, иако је усвојена и у Народној скупштини Републике Србије, није правни акт Републике Србије, већ је највиши правни акт државне заједнице Србија и Црна Гора.

Одредбом члана 125. став 1. Устава Републике Србије утврђено је да Уставни суд, поред осталог, одлучује о: сагласности закона, статута аутономних покрајина, других прописа и општих аката с Уставом (тачка 1.), сагласности прописа и општих аката републичких органа са законом (тачка 2.) и сагласности свих осталих прописа, колективних уговора као општих аката и других општих аката са законом и другим републичким прописом (тачка 3.).

С обзиром да према наведеним одредбама Устава није надлежан да одлучује о уставности и законитости општих правних аката државне заједнице Србија и Црна Гора, Уставни суд Републике Србије је закључио да не постоје процесне претпоставке за вођење поступка и одлучивање у овој правној ствари.

Закључак Уставног суда
ГУ-405/2003 од 22.04.2004.

Уставни суд Републике Србије није надлежан да оцењује сагласност одредби републичких закона са Уставном повељом Државне заједнице Србија и Црна Гора.

Обавештавате се да је Уставни суд Републике Србије на седници од 29. априла 2004. године донео Закључак о одбацивању предлога за покретање поступка за оцењивање сагласности одредаба чл. 6а. и 6б. Закона о буџету Републике Србије за 2003. годину ("Службени гласник РС", бр. 86/2002 и 35/2003) с Уставном повељом дежавне заједнице Србија и Црна Гора и уступању предлога Суду Србије и Црне Горе.

Наведени Закључак Уставни суд је донео на основу одредбе члана 19. став 1. тачка 1) и став 2. Закона о поступку пред Уставним судом и правном дејству његових одлука ("Службени гласник РС", бр. 32/91 и 67/93) и члана 35. став 1. тач. 3. и 5. Пословника о раду Уставног суда Републике Србије ("Службени гласник РС", број 9/95).

Суд је утврдио да полазећи од садржине предлога у коме се истиче несагласност оспорених одредаба Закона у односу на Уставну повељу државне заједнице Србија и Црна Гора као и од Уставне повеље и Закона о Суду Србије и Црне Горе, произилази да је Суд Србије и Црне Горе надлежан за оцену усклађености закона држава чланица са Уставом повељом.

Према томе, на основу одредбе члана 125. Устава Републике Србије, Уставни суд није надлежан да оцењује сагласност оспорених одредаба Закона с Уставном повељом.

Имајући у виду наведено, Уставни суд је утврдио да предлог треба одбацити због стварне ненадлежности Уставног суда, али да га треба уступити Суду Србије и Црне Горе као надлежном органу.

Закључак Уставног суда
IУ-196/2003 од 29.04.2004.

Уставни суд није надлежан да оцењује сагласност Устава са међународним уговорима о људским и мањинским правима и грађанским правима и слободама и општеприхваћеним правилима међународног права.

Обавештавамо Вас да је Уставни суд Републике Србије на седници од 15. априла 2004. године, донео ЗАКЉУЧАК о одбацивању иницијативе за покретање поступка за оцену сагласности одредаба члана 77. Устава Републике Србије са међународним уговорима о људским и мањинским правима и грађанским слободама и ратификованим међународним уговорима и општеприхваћеним правилима међународног права.

Наведени закључак Уставни суд је донео на основу члана 19. став 1. тачка 1) и члана 45. Закона о поступку пред Уставним судом и правном дејству његових одлука ("Службени гласник РС", бр. 32/91 и 67/93) и члана 35. став 1. тачка 3. Пословника о раду Уставног суда Републике Србије ("Службени гласник РС", број 9/95).

Одредбом члана 125. став 1. Устава Републике Србије утврђено је да Уставни суд одлучује о: сагласности закона, статута аутономних покрајина, других прописа и општих аката с Уставом (тачка 1.), сагласности прописа и општих аката републичких органа са законом (тачка 2.), сагласности свих осталих прописа, колективних уговора као општих аката са законом и другим републичким прописом (тачка 3.); сукобу надлежности између судова и других органа (тачка 4.), сагласности статута или другог општег акта политичке странке или друге политичке организације с Уставом и законом (тачка 5.); забрани рада политичке странке или друге политичке организације (тачка 6.) и изборним споровима који нису у надлежности судова или других државних органа (тачка 7.).

Како према наведеним одредбама Устава, није надлежан да оцењује сагласност Устава са међународним уговорима о људским и мањинским правима и грађанским слободама и општеприхваћеним правилима међународног права, Уставни суд је закључио да не постоје процесне претпоставке за вођење поступка и одлучивање у овој правној ствари. С обзиром да је Уставни суд одбацио захтев за поступање у овој правној ствари следи да нису испуњене ни материјалне и процесне претпоставке из члана 42.

став 1. Закона о поступку пред Уставним судом и правном дејству његових одлука за одлучивање Суда за "стављање ван снаге примене оспореног члана Устава, до окончања поступка".

Закључак Уставног суда
IY-354/2003 од 15.04.2004.

Уставни суд није надлежан да оцењује примену Устава на конкретну правну ситуацију нити да даје мишљење о притужбама на рад државних органа и организација.

Обавештавамо Вас да је Уставни суд Републике Србије, на седници одржаној 22. априла 2004. године, поводом представке "за оцену уставности члана 24. и 26. Устава Србије као и члана 1. Закона о помиловању Србије", донео **З А К Љ У Ч А К** о одбацивању иницијативе, због ненадлежности.

Одредбама члана 125. Устава Републике Србије утврђена је надлежност Уставног суда Републике Србије.

Уставни суд, на основу одредаба тог члана, није надлежан да оцењује примену одредаба Устава на конкретну правну ситуацију, нити да даје мишљења о појединим питањима ни притужбама на рад државних органа и организација.

Имајући у виду изложено, Уставни суд је наведену иницијативу одбацио на основу члана 19. став 1. тачка 1) и члана 45. Закона о поступку пред Уставним судом и правном дејству његових одлука ("Службени гласник РС", бр. 32/91 и 67/93) и члана 35. став 1. тачка 3. Пословника о раду Уставног суда Републике Србије ("Службени гласник РС", број 9/95).

Закључак Уставног суда
IY-101/2004 од 22.04.2004.

О постојању законских разлога за престанак одборничког мандата није надлежан да одлучује Уставни суд.

Др Видосава Поповић- Цакић из Лесковца поднела је Уставном суду захтев за предузимање законских мера ради враћања одузетог одборничког мандата. сагласно Одлуци Уставног суда IY 66/02. IY 201/03 и IY 249/03 ("Службени гласник РС". број 100/2003).

Уставни суд Републике Србије, на седници одржаној 20. маја 2004. године. закључио је да одбаци поднети захтев, а на основу одредаба члана 19. став 1. тачка 4) и члана 45. Закона о поступку пред Уставним судом и

правном дејству његових одлука ("Службени гласник РС". бр. 32/91 и 67/93). као и члана 35. став 2. Пословника о раду Уставног суда Републике Србије ("Службени гласник РС". број 9/95).

Ценећи наводе из захтева као и одговора Скупштине општине Лесковац. Уставни суд је утврдио да мандат др Видосаве Поповић-Цакић. чији се повраћај тражи. престао је по два основа који су у тренутку доношења одлуке Скупштине општине Лесковац били испуњени. Реч је о искључењу из политичке странке на чијој је листи одборник био изабран. али и подношењу оставке на функцију одборника. као личним. ничим ограниченим чином учесника у политичком животу.

По оцени Уставног суда. др Видосава Поповић-Цакић је подношењем оставке на место одборника Скупштине општине Лесковац манифестовала своју вољу да јој престане одборничка функција. па је престала могућност да се на тај однос утиче у смислу његовог поновног успостављања. Овакав начин престанка мандата не може се анулирати ни деловањем Уставног суда по основу извршења одлуке Суда којом је као неуставан оцењен разлог престанка одборничког мандата. на основу искључења из чланства у политичкој странци.

По оцени Уставног суда. постојање законом утврђеног. разлога престанка одборничког мандата. подношењем оставке на ту функцију. значи да не постоје процесне претпоставке за поступање Уставног суда у смислу одредби члана 57 до 61. Закона о поступку пред Уставним судом Републике Србије.

На основу изложеног. Уставни суд је закључио да поднети захтев одбаци.

Закључак Уставног суда
ГУ-67/2004 од 20.05.2004.

Уставни суд није надлежан за оцењивање уставности и законитости Одлуке о расподели и начину коришћења стамбеног и пословног простора у стамбеној згради.

Обавештавамо Вас да је Уставни суд Републике Србије, на седници одржаној 4. марта 2004. године, размотрио иницијативу Радојевић Снежане из Медвеђе, за оцењивање законитости члана 14. Одлуке о расподели и начину коришћења стамбеног и пословног простора у колективној стамбеној згради П+П+4Пк у Улици Солунских ратника у Медвеђи ("Службени гласник општине Лесковац", број 14/2001), коју је донела Скупштина општине Медвеђа 21.12.2001. године.

Уставни суд донео је ЗАКЉУЧАК о одбацивању иницијативе, због ненадлежности Суда, из разлога што је у поступку утврдио да оспорени акт није општи правни акт за чију је оцену надлежан Уставни суд на основу члана 125. Устава Републике Србије.

Наиме, оспорена Одлука по својој правној природи, карактеру и садржини, није општи правни акт, већ акт расподеле, који се односи на одређене

пословне и стамбене просторије и одређена правна лица којима се ове просторије уступају на коришћење, и којим се врши одређивање станова намењених коришћењу за заштићено становање давањем у закуп радницима ових правних лица, у циљу спречавања иселјавања и одлива стручних кадрова са територије општине Медвеђа. Одлука не садржи правила понашања генералног и апстрактног карактера, јер се односи само на субјекте који су њоме обухваћени. Оспорени акт донет је у вршењу јавноправних и својинских овлашћења доносиоца акта, поводом кошфетних непокретности, и као такав представља акт пословања, у конкретном случају акт располагања просторијама у пословно-стамбеној згради у Улици Солунских ратника у Медвеђи. По својој правној природи, то је збирни појединачни правни акт са елементима предуговора о располагању непокретностима у државној својини, на основу кога се закључују конкретни уговори о закупу са сваким од лица на која се овај акт односи. Из тих разлога, оспорена Одлука нема значење општег правног акта о решавању стамбених потреба запослених у смислу члана 27. став 3. и члана 47. став 2. Закона о становању ("Службени гласник РС", бр. 50/92, 76/92, 84/92, 33/93, 67/93, 46/94, 47/94, 48/94, 44/95, 49/95, 16/97, 46/98 и 26/01), који подлеже уставној контроли.

Уставни суд је утврдио да су наводи подносиоца иницијативе у вези са одредбама члана 1 б. Закона о становању, без утицаја на одлуку у овој уставно-правној ствари, јер је тим одредбама прописано, поред осталог, да је носилац права располагања на стану у друштвеној, односно власник стана у државној својини, дужан да омогући откуп стана под условима прописаним Законом, само носиоцу станарског права, тј. закупцу који је то својство стекао до дана ступања на снагу Закона, што значи да се наведена законска обавеза не односи на лица која својство закупца стекну након ступања на снагу Закона о становању, на која се лица оспорена Одлука односи.

На основу члана 19. став 1. тачка 1) Закона о поступку пред Уставним судом и правном дејству његових одлука ("Службени гласник РС", бр. 32/91 и 67/93) и члана 35. став 1. тачка 3. Пословника о раду Уставног суда Републике Србије ("Службени гласник РС", број 9/95), Уставни суд донео је наведени Закључак.

Закључак Уставног суда
 ГУ-20/2003 од 04.03.2004.

Уставни суд Републике Србије није надлежан да оцењује међусобну сагласност одредаба републичких закона.

Савезни уставни суд уступио је Уставном суду Републике Србије иницијативу за покретање поступка за оцену уставности и законитости члана 62в Закона о изменама и допунама Закона о радним односима у државним органима ("Службени гласник РС", број 39/2002).

Уставни суд Републике Србије на седници одржаној 8. априла 2004. године, на основу члана 125. Устава Републике Србије, члана 19. став 1. тачка 1) Закона о поступку пред Уставним судом и правном дејству његових

одлука ("Службени гласник РС", бр. 32/91 и 67/93) и члана 35. став 1. тачка 3. Пословника о раду Уставног суда ("Службени гласник РС", број 9/95), донео Закључак о одбацивању иницијативе за оцену уставности и законитости члана 62в Закона о радним односима у државним органима ("Службени гласник РС", бр. 48/91, 66/91, 44/98, 49/99, 34/2001 и 39/2002) са Законом о основама радних односа ("Службени лист СРЈ", бр. 29/96 и 51/99).

Наиме, Уставни суд Републике Србије према члану 125. Устава Републике Србије није надлежан да оцењује међусобну сагласност члана 62в Закона о радним односима у државним органима са Законом о основама радних односа, па је донео Закључак о одбацивању иницијативе.

Закључак Уставног суда
 ГУ-222/2003 од 08.04.2004.

Уставни суд није надлежан да одлучује о уставној жалби која Уставом није предвиђена као правно средство за заштиту слобода и права грађана пред Уставним судом Републике Србије.

Обавештавамо Вас да је Уставни суд Републике Србије, на седници одржаној 15. априла 2004. године, размотрио представку Раданов Радинке из Новог Сада насловљену као "уставна жалба", ради заштите права подносиоца представке у складу са Уставом Републике Србије, Уставном повељом државне заједнице Србија и Црна Гора и међународним уговорима о људским правима и грађанским слободама.

Уставни суд донео је З А К Љ У Ч А К о одбацивању наведене уставне жалбе, због стварне ненадлежности Суда за одлучивање.

Наиме, у спроведеном поступку Уставни суд је утврдио да представка нема значење захтева за оцену уставности и законитости одређеног општег правног акта, већ се њоме оспоравају појединачни акти и радње управних, судских и других државних органа који су у законом прописаним поступцима, одлучивали или одлучују у поступцима који су у току, о правима, односно заштити имовинских права и на закону заснованих правних интереса подносиоца представке као власника стана.

Устав Републике Србије, у члану 125. којим је утврђена надлежност Уставног суда, не предвиђа уставну жалбу као правно средство за заштиту слобода или права грађана која се остварују непосредно на основу Устава, ако су те слободе или права повређени појединачним актом или радњом државних органа, који врше законодавне, управне или судске функције државне власти. Чланом 46. став 1. алинеја 3. Уставне повеље државне заједнице Србија и Црна Гора предвиђен је институт жалбе грађана (ранија уставна жалба), којом се штите права и слободе гарантоване Уставном повељом од угрожавања од стране институција Србије и Црне Горе и ова заштита се остварује пред Судом Србије и Црне Горе, сагласно члану 46. Уставне повеље и члану 37. став 1. тачка 2) Закона о Суду Србије и Црне Горе ("Службени лист Србије и Црне Горе", број 26/2003).

Према члану 125. Устава, Уставни суд је надлежан да одлучује о сагласности општих правних аката са републичким Уставом, законима и прописима, а не са међународним правним актима. Полазећи од утврђене надлежности из члана 125. Устава, Уставни суд није надлежан да одлучује ни о законитости појединачних правних актата и радњи донетих и предузетих у примени закона и других прописа који уређују својинско-правне и стамбене односе, односно управни поступак и спор, кривични и парнични поступак, и није надлежан да одлучује о уставној жалби која Уставом није предвиђена као правно средство за заштиту слобода и права грађана пред Уставним судом Републике Србије, а у конкретном случају предвиђени су други поступци правне заштите подносиоца ове жалбе пред надлежним судовима и другим државним органима.

Такође, Уставни суд према одредбама члана 125. Устава, као и члана 52. Пословника о раду Уставног суда Републике Србије ("Службени гласник РС", број 9/95), није надлежан да поступа по питањима која се отварају у представци, а која се односе на помоћ у остваривању права и интереса физичких жца и жалбе на рад државних органа и других судова.

На основу члана 19. став 1. тачка 1) и члана 45. Закона о поступку пред Уставним судом и правном дејству његових одлука ("Службени гласник РС", бр. 32/91 и 67/93), као и члана 35. став 1. тачка 3. Пословника о раду Уставног суда Републике Србије ("Службени гласник РС", број 9/95), Уставни суд је донео наведени Закључак.

Закључак Уставног суда
ГУ-112/2004 од 15.04.2004.

Имајући у виду чињеницу да предлогом није оспорена законитост материјално'правних одредаба Одлуке, нема процесних услова за оцену законитости поступка доношења оспорене Одлуке са законом који је престао да важи.

Обавештавамо вас да је Уставни суд Републике Србије на седници одржаној 24. јула 2003. године разматрао предлог за оцену уставности и законитости Одлуке о одређивању граница земљишта које се не сматра градским грађевинским земљиштем ("Службени лист града Београда", број 11/96), коју је донела Скупштина општине Лазаревац на седници одржаној 26. јуна 1996. године.

Уставни суд је на основу члана 19. став 1. тачка 4) и члана 45. Закона о поступку пред Уставним судом и правном дејству његових одлука ("Службени гласник РС", бр. 32/91 и 67/93), донео ЗАКЉУЧАК о одбацивању предлога, из следећих разлога:

Оспорена Одлука донета је на основу члана 31. став 1. Закона о грађевинском земљишту ("Службени гласник РС", број 44/95), по истеку рока који је законом био одређен за доношење овог општег акта. у току поступка ступио је на снагу Закон о планирању и изградњи ("Службени гласник РС", број

47/03), који је, одредбом члана 175. прописао престанак важења Закона о грађевинском земљишту.

Имајући у виду став Суда да нема процесних услова за оцену законитости поступка доношења општег акта са законом који је престао да важи, уз чињеницу да предлогом није оспорена законитост материјално-правних одредаба одлуке чија се оцена врши у Односу на закон који је на снази, као и Законом прописану могућност да се успостави ранији режим својине на земљишту које је проглашено за градско грађевинско земљиште одлуком скупштине општине, на начин и под условима утврђеним чланом 79. Закона о планирању и изградњи, Суд је одбацио ваш предлог.

Закључак Уставног суда
IУ-200/2004 од 03.06.2004.

Уставни суд није надлежан да одлучује о представкама којима се траже правни савети и мишљења о појединим питањима и помоћ у остваривању права и интереса.

Обавештавамо вас да је Уставни суд Републике Србије, на седници одржаној 10. јуна 2004. године, разматрао захтев за тумачење правног дејства Одлуке Уставног суда IУ број 66/02, IУ број 201/03 и IУ број 249/03 ("Службени гласник РС", број 100/2003) којом је утврђено да одредба члана 152. став 1. тачка 9) Закона о локалној самоуправи ("Службени гласник РС", бр. 49/99 и 27/01) и одредба члана 45. став 1. тачка 1) и 10) Закона о локалним изборима ("Службени гласник РС", број 33/2002) нису у сагласности с Уставом, као и захтев да се одреди начин повраћаја у пређашње стање одборницима којима је мандат престао на основу одредаба наведених закона за које је одлуком Уставног суда утврђено да нису у сагласности с Уставом.

Уставни суд је, на основу члана 125. Устава Републике Србије, члана 19. став 1. тачка 4) Закона о поступку пред Уставним судом и правном дејству његових одлука ("Службени гласник РС", бр. 32/91 и 67/93), члана 35. став 2. и члана 52. Пословника о раду Уставног суда ("Службени гласник РС", број 9/95), закључио да захтев одбаци, јер Уставни суд није надлежан да одлучује о представкама којима се траже правни савети и мишљења о појединим питањима и помоћ у остваривању права и интереса, као и због непостојања процесних претпоставки из члана 57. у вези са чланом 58. Закона о поступку пред Уставним судом и правном дејству његових одлука, за поступање и одлучивање Уставног суда о захтеву за повраћај у пређашње стање.

Закључак Уставног суда
IУ-111/2004 од 10.06.2004.

б) Није општи акт

Критеријуми за избор наставника и сарадника Медицинског факултета са законским и статутарним условима које је донело наставно - научно веће овог факултета није општи акт у смислу члана 125. Устава.

Обавештавамо вас да је Уставни суд Републике Србије на седници одржаној 5. фебруара 2004. године разматрао предлог Медицинског академског форума из Београда и иницијативу за покретање поступка за утврђивање неуставности и незаконитости Критеријума за избор наставника и сарадника Медицинског факултета са законским и статутарним условима које је донело Наставно-научно веће Медицинског факултета у Београду 15. јула 1994. године и 8. маја 1995. године.

Уставни суд је на основу члана 19. став 1. тачка 1) и члана 45. Закона о поступку пред Уставним судом и правном дејству његових одлука ("Службени гласник РС", бр. 32/91 и 67/93) као и члана 35. став 1. тачка 3) Пословника о раду Уставног суда Републике Србије ("Службени гласник РС", бр. 9/95) донео ЗАКЉУЧАК о одбацивању датог предлога и иницијативе, јер је утврдио да оспорени Критеријуми по свом правном карактеру не спадају у опште правне акте о којима у смислу члана 125. Устава Републике Србије одлучује Уставни суд.

Закључак Уставног суда
IУ-193/2002 од 05.02.2004.

Одлуке о избору и разрешењу на одређене функције су појединачни правни акти за чију оцену уставности није надлежан Уставни суд.

Обавештавате се да је Уставни суд Републике Србије на седници одржаној 26. фебруара 2004. године донео ЗАКЉУЧАК о одбацивању захтева за одлучивање о "уставној жалби" Марине Илић из Краљева, због стварне ненадлежности овог Суда.

Наведени Закључак Уставни суд је донео на основу одредбе члана 19. став 1. тачка 1) Закона о поступку пред Уставним судом и правном дејству његових одлука ("Службени гласник РС", бр. 32/91 и 67/93), и одредбе члана 35. став 1. тачка 3. Пословника о раду Уставног суда Републике Србије ("Службени гласник РС", број 9/95).

По спроведеном поступку Уставни суд је утврдио следеће:

На основу Закона о изменама и допунама Закона о јавном тужилаштву ("Службени гласник РС", број 39/2003), престала је да важи одредба којом је било прописано да је на одлуку о разрешењу јавног тужиоца и

заменика јавног тужиоца допуштена жалба Уставном суду ("Службени гласник РС", бр. 63/2001 и 42/2002).

Одлуке о избору и разрешењу на одређене функције су, према мишљењу Уставног суда појединачни правни акти за чију оцену уставности и законитости, није надлежан Уставни суд, према одредбама члана 125. Устава .

У конкретном случају, одлука о престанку дужности заменика јавног тужиоца није ни донета. С обзиром да не постоји акт о престанку дужности подносиоца захтева, нису испуњене процесне претпоставке за вођење поступка пред Уставним судом, и стекли су се услови за одбацивање захтева.

Закључак Уставног суда
ГУ-138/2003 од 26.02.2004.

Ловна основа није општи правни акт, за који је према члану 125. Устава Републике Србије, обезбеђена уставно-судска контрола.

Обавештавамо Вас да је Уставни суд Републике Србије на седници одржаној 4. марта 2004. године разматрао представку којом је иницирано покретање поступка за утврђивања неуставности и незаконитости Ловне основе ловишта "Стара Тиса", коју је донео Управни одбор Ловачког удружења "Срндаћ" из Жабља 12. октобра 2000. године.

Уставни суд је на основу члана 19. став 1. тачка 1) и члана 45. Закона о поступку пред Уставним судом и правном дејству његових одлука ("Службени гласник РС", бр. 32/91 и 67/93) као и члана 35. став 1. тачка 3) Пословника о раду Уставног суда Републике Србије ("Службени гласник РС", број 9/95) донео ЗАКЉУЧАК о одбацивању дате иницијативе јер је утврдио да оспорена Ловна основа није општи правни акт за који је, према члану 125. Устава Републике Србије, обезбеђена уставна судска контрола.

Закључак Уставног суда
ГУ-46/2002 од 04.03.2004.

Урбанистички пројекат је појединачни правни акт који не подлеже оцени уставности и законитости у смислу члана 125. Устава.

Обавештавамо Вас да је Уставни суд Републике Србије, на седници одржаној 11. септембра 2003. године, разматрао иницијативу за оцену уставности и законитости Урбанистичког пројекта за изградњу вишепородичног стамбеног објекта на углу улица Војводе Главаша и Нушићеве у Смедереву

("Сл.лист општина Смедерева и Ковин", број 1/2001), коју је донела Скупштина општине Смедерево на седници одржаној 26. јануара 2001. године.

Уставни суд је, на основу члана 19. став 1. тач.1) и 4) и члана 45. Закона о поступку пред Уставним судом и правном дејству његових одлука ("Сл.гласник РС", бр. 32/91 и 67/93), донео ЗАКЉУЧАК о одбацивању иницијативе. Уставни суд је овако одлучио из следећих разлога:

Оспорени Урбанистички пројекат донет је на начин и по поступку који је био прописан Законом о планирању и уређењу простора и насеља ("Службени гласник РС", бр. 44/95 и 16/97), у форми опшег правног акта.

Уставни суд, у смислу члана 125. Устава Републике Србије није надлежан да цени садржај урбанистичког плана, односно конкретна урбанистичко техничка решења усвојена планским актом, па и Урбанистичким пројектом.

У току поступка, ступио је на снагу Закон о планирању и изградњи ("Сл.гласник РС", број 47/03), који је, одредбом члана 175. утврдио престанак важења Закона о планирању и уређењу простора и насеља, на основу кога је донет оспорени Урбанистички пројекат. Стога не постоје процесни услови за оцену законитости поступка доношења Урбанистичког пројекта као општег акта, са законом који је престао да важи.

Одредбом члана 61. Закона о планирању и изградњи који је сада на снази, прописано је да урбанистички пројекат представља акт којим се спроводи урбанистички план, што значи да нема снагу општег правног акта из члана 125. Устава Републике Србије, за чију би оцену законитости био надлежан Уставни суд. Наиме, према наведеној одредби Закона, урбанистички пројекат представља појединачни правни акт за који није обезбеђена уставно судска контрола.

Закључак Уставног суда
IУ-183/2002 од 11.09.2004.

в) Остало

С обзиром да је у питању анонимна иницијатива, а Суд није нашао основа за покретање поступка, Суд је одбацио иницијативу за утврђивање неуставности одредаба Уредбе.

Обавештавамо Вас да је Уставни суд Републике Србије на седници одржаној 10. јуна 2004. године донео Закључак којим је одбацио иницијативу за покретање поступка за утврђивање неуставности одредаба чл. 43. и 44. Уредбе о нормативима и стандардима услова рада универзитета и факултета за делатности које се финансирају из буџета Републике Србије ("Службени гласник РС", број 15/02).

Наведени закључак Суд је донео на основу члана 45. Закона о поступку пред Уставним судом и правном дејству његових одлука ("Службени гласник РС", бр. 32/91 и 67/93) и члана 35. став 1. тачка 8. Пословника о раду Уставног суда Републике Србије ("Службени гласник РС", број 15/02), с обзиром на то да је у питању анонимна иницијатива, а Суд није нашао основа за покретање поступка у овој правној ствари.

Закључак Уставног суда
IУ-56/2003 од 10.06.2004.

Уставни суд је одбацио иницијативу јер је утврдио да оспорена одлука није објављена у складу са чланом 120. Устава, није супила на снагу и не производи правно дејство.

Обавештавамо вас да је Уставни суд Републике Србије на седници одржаној 18. марта 2004. године, разматрајући иницијативу за покретање поступка за утврђивање незаконитости Одлуке Извршног одбора Скупштине општине Врњачка Бања о учешћу правних и физичких лица у финансирању секундарне водоводне и канализационе мреже у Врњачкој Бањи, од 16. новембра 2001. године, са изменама и допунама, од 17. маја 2002. године, донео, на основу члана 19. став 1. тачка 4) Закона о поступку пред Уставним судом и правном дејству његових одлука ("Службени гласник РС", бр. 32/91 и 67/93) и члана 35. став 2. Пословника о раду Уставног суда Републике Србије ("Службени гласник РС", број 9/95), Закључак којим се одбацује иницијатива.

У претходном поступку Уставни суд је утврдио да оспорена Одлука није ступила на снагу у складу са чланом 120. Устава Републике Србије и не производи правно дејство, јер није на одговарајући начин објављена.

Закључак Уставног суда
IУ-63/2002 од 18.03.2004.

II ПИСМА НАРОДНОЈ СКУПШТИНИ РЕПУБЛИКЕ СРБИЈЕ

НАРОДНА СКУПШТИНА РЕПУБЛИКЕ СРБИЈЕ

БЕОГРАД

У вези са оценом уставности одредбе члана 45. Закона о унутрашњим пословима ("Службени гласник РС", бр. 44/91, 79/91, 54/96, 25/2000 и 8/2001), Уставни суд је на седници одржаној 4. марта 2004. године, закључио да на основу члана 62. Закона о поступку пред Уставним судом и правном дејству његових одлука ("Службени гласник РС", бр. 32/91 и 67/93), укаже Народној скупштини на уочене проблеме у остваривању уставности у области заштите одређених права из радног односа запослених у Министарству унутрашњих послова.

Оцењујући уставност одредбе члана 45. Закона о унутрашњим пословима, којом су предвиђени посебни услови за престанак радног односа радника Министарства унутрашњих послова, Суд није нашао да је оспорена одредба Закона несагласна с Уставом. Међутим, имајући у виду да одредба члана 45. Закона о унутрашњим пословима може представљати основ за престанак радног односа на основу чињенице да је против радника Министарства унутрашњих послова покренут кривични поступак, о чему сагласно Закону, по слободној оцени одлучује старешина Министарства унутрашњих послова, Уставни суд је утврдио да у наведеној одредби Закона нису прецизно утврђени услови за доношење одлуке о престанку радног односа, као и да у случају када судски поступак буде окончан ослобађајућом пресудом, лице коме је престао радни однос по основу ове одредбе Закона, нема могућности да се врати у радни однос у Министарству унутрашњих послова,

С обзиром на то да Уставном суду стално пристижу нове иницијативе у којима се указује на различито тумачење и проблеме које у пракси изазива недовољно прецизно формулисана одредба члана 45. Закона о унутрашњим пословима, Уставни суд, указује на потребу да се у Закону о унутрашњим пословима, прецизније уреди овлашћење министра у доношењу одлуке о престанку радног односа лица због покретања кривичног поступка, као и права тих лица када се поступак пред надлежним судом правоснажно оконча доношењем ослобађајуће пресуде.

IY-107/2001 од 04.03.2004.

НАРОДНОЈ СКУПШТИНИ РЕПУБЛИКЕ СРБИЈЕ

БЕОГРАД

Уставни суд Републике Србије је у поступку разматрања појединих одредби Законика о кривичном поступку ("Службени лист СРЈ", бр. 70/01 и 68/02) и Закона о извршењу кривичних санкција ("Службени гласник РС", бр. 16/97 и 34/01) уочио да постоји различито уређивање поступка за пуштање осуђеног са издржавања казне затвора на условни отпуст. Наиме, према одредби члана 147. Закона о извршењу кривичних санкција, о молби и о предлогу за условни отпуст одлучује Комисија за условни отпуст, коју образује министар правде.

Међутим, Законик о кривичном поступку, који се до ступања на снагу Уставне повеље државне заједнице Србија и Црна Гора ("Службени лист Србије и Црне Горе", број 1/2003), примењивао као савезни пропис, у одредби члана 522. регулише да о молби осуђеног за пуштање на условни отпуст одлучује, у већу, суд који је судио у првом степену.

Законик о кривичном поступку се, у смислу члана 64. Уставне повеље, након ступања на снагу Уставне повеље, примењује као закон Републике Србије.

Уставни суд, сходно одредби члана 62. Закона о поступку пред Уставним судом и правном дејству његових одлука, указује Народној скупштини Републике Србије на потребу усаглашавања решења о надлежности и поступку одлучивања о условном отпусту у Закону о извршењу кривичних санкција и Законнику о кривичном поступку.

IУ-421/2003 од 29.01.2004.

НАРОДНА СКУПШТИНА РЕПУБЛИКЕ СРБИЈЕ

БЕОГРАД

Уставни суд Републике Србије је на седници одржаној 29. априла 2004. године у вези са оценом уставности одредаба чл. 6а и 6б. Закона о буџету Републике Србије за 2003. годину ("Службени гласник РС", бр. 86/2002 и 35/2003), закључио да на основу члана 62. Закона о поступку пред Уставним судом и правном дејству његових одлука ("Службени гласник РС", бр. 32/91 и 67/93), укаже Народној скупштини на уочене проблеме у остваривању начина финансирања државне заједнице Србија и Црна Гора, будући да су од ступања на снагу Уставне повеље државне заједнице Србија и Црна Гора законима којима се уређује буџет Републике Србије уређивана и питања финансирања институција и надлежности државне заједнице Србија и Црна Гора.

Чланом 18. Уставне повеље државне заједнице Србија и Црна Гора утврђено је да државе чланице обезбеђују финансијска средства за обављање поверених надлежности и додатних послова Србије и Црне Горе. Чланом 19. Уставне повеље дефинисане су надлежности Скупштине Србије и Црне Горе, односно које законе и друге акте доноси ова Скупштина. У алинеји десет члана 19. Уставне повеље утврђено је да Скупштина Србије и Црне Горе доноси акт о годишњим приходима и расходима неопходним за финансирање надлежности поверених Србији и Црној Гори, а на предлог надлежних органа држава чланица и Савета министара.

Из Уставне повеље произлази, по оцени Уставног суда, да су обе државе чланице дужне да у свом буџету утврде одговарајућа финансијска средства која обезбеђују за финансирање поверених надлежности и додатних послова Србије и Црне Горе, али да једна република чланица не може својим законом утврђивати износ укупних средстава за обављање поверених надлежности и додатних послова Србије и Црне Горе које обезбеђују обе државе чланице, нити да одређује изворе финансирања државне заједнице или судбину прихода који настају у раду институција и органа државне заједнице Србија и Црна Гора.

По мишљењу Уставног суда, Скупштина Србије и Црне Горе би требало да, сагласно Уставној повељи, уреди финансирање поверених надлежности и додатних послова Србије и Црне Горе, на основу чега би се припремао акт о укупним приходима и расходима за финансирање надлежности институција Србије и Црне Горе за текућу годину. Наиме, од стране државне заједнице Србија и Црна Гора остала су неуређена питања као што су: доношење и начин извршења укупног обима прихода и расхода државне заједнице; поступак и начин остваривања и располагања са приходима које остварују органи државне заједнице вршењем своје делатности; начин и поступак утврђивања обавеза и уплате средстава република чланица за финансирање надлежности Србије и Црне Горе; начин извештавања Скупштине Србије и Црне Горе о извршењу прихода и расхода за одређени период у години; обавеза израде годишњег рачуна о оствареним приходима и извршеним расходима институција државне заједнице и др. Савет министара би тако извршавао акт о укупним приходима и расходима за финансирање надлежности

институција Србије и Црне Горе, а не би се као до сада од стране Савета министара доносили акти за извршење републичких закона о буџету.

На основу изнетог, Уставни суд сматра да постоје значајни проблеми везани за уређивање начина финансирања институција државне заједнице, а у оквиру тога и обавеза Републике Србије у финансирању функција државне заједнице, па стога Уставни суд, сагласно члану 62. Закона о поступку пред Уставним судом и правном дејству његових одлука, указује Народној скупштини Републике Србије на уочене проблеме и потребу да се финансирање поверених надлежности и додатних послова Србије и и Црне Горе уреди сагласно Уставној повељи.

IУ-196/2003 од 29.04.2004.

НАРОДНА СКУПШТИНА РЕПУБЛИКЕ СРБИЈЕ

Б Е О Г Р А Д

Краља Милана 14

Уставни суд Републике Србије оцењивао је уставност одредаба чл. 8. и 13. Закона о изменама и допунама Закона о избору народних посланика ("Службени гласник РС", број 18/2004). По оцени Уставног суда, наведене одредбе Закона у сагласности су с Уставом Републике Србије и међународним докуменатима у овој области. Уставни суд је, међутим, сагласно одредби члана 62. Закона о поступку пред Уставним судом и правном дејству његових одлука ("Службени гласник РС", бр. 32/91 и 67/93), закључио да Народној скупштини Републике Србије, укаже на одређене недостатке решења садржаних у наведеним законским одредбама.

По оцени Уставног суда, одредбом члана 8. Закона, којом се прописује да на кандидатској листи за избор посланика за Народну скупштинску Републике Србије мора бити најмање 30% припадника мање заступљеног пола, није доследно изведен захтев да се изменама изборног законодавства створе услови за успостављање равноправности међу половима у области политичког и јавног живота. Решење садржано у одредби члана 8. Закона, односи се *искључиво на фазу кандидовања*, али *не и на фазу доделе* мандата посланицима. С обзиром на то да се законодавац определио да полну равноправност обезбеди уношењем у национално изборно законодавство одредби о обавезној заступљености одређеног броја припадника мање заступљеног пола на листама за избор посланика за Народну скупштину, по мишљењу Уставног суда, неопходно је прописати примену овог принципа у фази доделе мандата. Уставни суд указује да је захтев за остваривање полне равноправности на доследан и целовит начин остварен у одредбама Закона о локалним изборима ("Службени гласник РС", бр. 33/2002, 37/2002, 42/2002, 72/2003 и 100/2003).

Одредбом члана 13. став 3. Закона одређено је да Републичка изборна комисија одлучује да ли подносилац изборне листе има положај политичке странке националне мањине, односно коалиције политичких странака националних мањина, при проглашењу изборне листе на предлог њеног подносиоца. По мишљењу Уставног суда, приликом примене наведене одредбе, у току изборног поступка, могу настати одређене тешкоће, јер Законом нису у довољној мери прецизирани критеријуми на основу којих се једној политичкој странци признаје својство политичке странке националних мањина.

По оцени Уставног суда, поменуте недограђености и непрецизности у регулисању наведених питања у одредбама чл. 8. и 13. Закона, могу довести до нарушавања Уставом зајемчених права учесника у изборном процесу, па је неопходно да Народна скупштина Републике Србије отклони уочене недостатке.

III ПРЕДМЕТНИ РЕГИСТАР

Одредница	Број предмета	Страна
АДВОКАТУРА		
- Статут Адвокатске коморе Србије	IУ- 162/2003	45
- Тарифа о наградама и накнадама трошкова	IУ- 124/2003	347
АКТИ МИНИСТАРСТАВА И ДРУГИХ РЕПУБЛИЧКИХ ОРГАНА		
- Одлука о критеријумима за разврставање деце ометене у развоју	IУ- 265/2003	195
- Акт о унутрашњој организацији и систематизацији послова у Пореској управи	IУ- 248/2003	198
- Статут Републичког центра за таленте (обустава поступка)	IУ- 220/2001	200
- Правилник о остваривању права на пореска изузимања на стипендије	IУ- 24/2004	202
- Пословник Великог персоналног већа	IУ- 194/2004	204
- Дневнице за службена путовања именованих, постављених и запоселних лица у покрајинским органима	IУ- 447/2003	206
- Општеобавезујуће упутство радио и тв станицама у предизборној кампањи	IУ- 477/2003	209
АКТИ ПРЕДСЕДНИКА РЕПУБЛИКЕ СРБИЈЕ		
- Наредба о посебним мерама за време ванредног стања и др (покретање поступка)	IУ- 93/2003	141
- Одлука о утврђивању	IУ- 93/2003	144
ВЛАДА		
УРЕДБЕ:		
- о мерилима и критеријумима за обезбеђивање привременог смештаја избеглица	IУ- 482/2003	161
- о минимуму процеса рада за време штрајка у ЈЖТП "Београд"	IУ- 55/2003	167
- о продаји капитала и имовине јавном аукцијом	IУ- 371/2003	170
- о накнадам и другим примањима запослених, изабраних и постављених лица у државним органима	IУ- 204/2002	174
- о изгледу и начину издавања контролних акцизних маркица	IУ- 216/2003	176

- о висини зарада у јавним предузећима	ГУ- 54/2003	183
- о доплатној поштанској марки за изградњу "Спомен храма - Светог Саве"	ГУ- 103/2004	185

ДРУГИ АКТИ ВЛАДЕ:

- Одлука о образовању комисије за испитивање система обезбеђења председника Владе	ГУ- 225/2003	187
- Одлука о распуштању скупштине општине и образовању привременог органа општине	ГУ- 349/2003	189

ГРАЂЕВИНСКО ЗЕМЉИШТЕ

- Одлука о привременом постављању објеката - казне за прекршај	ГУ- 231/2003	236
- Одлука о грађевинском земљишту - правно дејство одлуке	ГУ- 149/2002	239
- Услови и начин постављања помоћних и мањих монтажних објеката	ГУ- 456/2003	241

ЗАКОНИ

- Закон о начину и поступку промене Устава Републике Србије	ГУ- 168/2003	3
- Закон о изменама и допунама Закона о избору народних посланика	ГУ- 110/2004	5
- Закон о избору председника Републике	ГУ- 362/2003	8
- Закон о правима и дужностима председника Републике	ГУ- 301/2003	11
- Основни кривични закон	ГУ- 406/2003 ГУ- 192/2003	13 16
- Закон о изменама и допунама Кривичног закона СРЈ	ГУ- 169/2003	18
- Закон о извршењу кривичних санкција	ГУ- 424/2003 ГУ- 460/2003	20 22
- Закон о изменама и допунама Закона о јавном тужилаштву	ГУ- 167/2003	24
- Закон о судијама	ГУ- 379/2003	29
- Закон о изменама и допунама Закона о судијама	ГУ- 232/2003	31
- Закон о судовима	ГУ- 281/2003	34
- Законик о кривичном поступку	ГУ- 420/2003	36
- Закон о извршном поступку	ГУ- 74/2004 ГУ- 299/2003	38 41
- Закон о изменама Закона о парничном поступку	ГУ- 147/2003	44
- Закон о адвокатури	ГУ- 162/2003	45
- Закон о универзитету	ГУ- 116/2003	48

- Закон о основама система образовања и васпитања	IУ- 283/2003	49
	IУ- 321/2003	51
	IУ- 220/2004	53
- Закон о основној школи	IУ- 89/2003	55
- Закон о изменама и допунама Закона о основној школи	IУ- 193/2003	56
- Закон о порезима на имовину	IУ- 451/2003	58
- Закон о порезу на доходак грађана	IУ- 438/2003	60
- Закон о изменама и допунама Закона о порезима на употребу, држање и ношење добара	IУ- 32/2004	62
- Закон о контроли, утврђивању и наплати јавних прихода	54/2002	65
- Закон о раду	IУ- 263/2003	67
- Закон о запошљавању и остваривању права незапослених лица	IУ- 433/2003	69
- Закон о радним односима у државним органима	IУ- 42/2003	71
- Закон о основама пензијског и инвалидског осигурања	IУ- 430/2003	72
	IУ- 120/2003	74
	IУ- 334/2003	76
- Закон о изменама и допунама Закона о основама пензијског и инвалидског осигурања	IУ- 161/2003	88
- Закон о пензијском и инвалидском осигурању	IУ- 134/2003	79
	IУ- 233/2003	80
	IУ- 137/2003	82
	IУ- 338/2003	85
	IУ- 485/2003	87
	IУ- 431/2003	90
	IУ- 333/2003	92
	IУ- 109/2004	94
	IУ- 355/2003	96
- Закон о регулисању јавног дуга СРЈ	IУ- 221/2004	100
- Закон о јавним набавкама	IУ- 300/2003	101
- Закон о превозу у друмском саобраћају	IУ- 28/2004	103
- Закон о изменама и допунама Закона о туризму	IУ- 370/2003	106
- Закон о осигурању имовине и лица	IУ- 324/2003	108
- Закон о државном премеру и катстру и уписима права на непокретностима	IУ- 457/2003	110
- Закон о републичким административним таксама	IУ- 402/2003	112
- Закон о планирању и изградњи	IУ- 471/2003	114
- Закон о принудном поравнању, стечају и ликвидацији	IУ- 90/2003	116
- Закон о локалној самоуправи	IУ- 285/2003	118
- Закон о основама безбедности саобраћаја на путевима	IУ- 165/2004	120

- Пословник Народне скупштине Републике Србије	IУ- 312/94 IУ- 73/2004	121 131
- Одлука о изменама и допунама Пословника Народне скупштине Републике Србије	IУ- 61/2001	123

ПРИВРЕМЕНА МЕРА:

- Закон о правима оптуженог у притвору Међународног кривичног трибунала	IУ- 152/2004	133
- Закон о уређењу судова и Закон о изменама и допунама Закона о уређењу судова – (укидање донетог решења)	IУ- 480/2003	136

ЗДРАВСТВЕНО ОСИГУРАЊЕ

- Услови и начин коришћења здравствене заштите	IУ- 75/2001	213
- Стопе доприноса за обавезно здравствено осигурање	IУ- 436/2003	216

ИЗВРШЕЊЕ ОДЛУКА СУДА

- Накнада штете услед лишавања посланичког мандата	IУ- 358/2003	353
--	--------------	-----

КОМУНАЛНЕ ДЕЛАТНОСТИ

- Одлука о снабдевању града топлотном енергијом - ускраћивање испоруке услед неизмирених обавеза	IУ- 102/2003	247
- Одлука о паркиралиштима	IУ- 170/2003	249
- Одлука о паркирању возила и паркиралиштима	IУ- 6/2004	251
- држање и чување домаћих животиња	IУ- 100/2002	253
- обавеза накнаде у одређеном проценту у случају привременог искључења топлотне енергије	IУ- 11/2003	256
- услови за обављање ауто - такси услуге; овлашћења скупштине града	IУ- 175/2003	258

ЛОКАЛНИ ЈАВНИ ПРИХОДИ

- прописивање административне таксе за издавање грађевинске и употребне дозвоље	IУ- 440/2003	261
- локалне комуналне таксе на фирму; одређивање у различитој висини	IУ- 125/2002	266

МЕСНЕ ЗАЈЕДНИЦЕ – САМОДОПРИНОС

- за одлуку о самодоприносу није гласала већина грађана	IУ- 159/2004	268
- изјашњавање о одлуци о самодоприносу давањем писмене изјаве, односно јавно	IУ- 184/2003	270
- поступак доношења измена и допуна одлуке о самодоприносу	IУ- 91/2001	272
- распуштање савета месне заједнице и именовање привременог органа	IУ- 303/2003	274

ОБЈАВЉИВАЊЕ И СТУПАЊЕ НА СНАГУ

- Закона:		
даном објављивања	IУ- 134/2003	79
раније од осмог дана	IУ- 161/2003	88
- Републички пропис (начин објављивања)	IУ- 477/2003	211
- Општи акт	IУ- 194/2002	337
	IУ- 415/2003	334

ОБРАЗОВАЊЕ

- Статут медицинског факултета; усвајање по протеку рока утврђеног законом	IУ- 194/2002	337
- Састав Већа Учитељског факултета	IУ- 99/2002	338

ОПШТИНА И ГРАД

- уређивање коришћења пословног простора - права бивших власника	IУ- 100/2003	221
- одлука о издавању у закуп пословног простора	IУ- 242/2003	244
- одређивање дана општине, доношење одлуке и њено стављање ван снаге	IУ- 364/2003	224
- Секретаријат за имовинско - правне и грађевинске послове - овлашћења и надлежност	IУ- 133/2003	226
- престанак рада органа општине образованих према раније важећем закону и статуту	IУ- 234/2002	228

ПИСМА НАРОДНОЈ СКУПШТИНИ

- Закон о унутрашњим пословима	IУ- 107/2001	389
- Закон о кривичном поступку	IУ- 421/2003	390
- Закон о буџету Републике Србије за 2003. годину	IУ- 196/2003	391
- Закон о изменама и допунама Закона о избору народних посланика	IУ- 110/2004	393

ПОВРАТНО ДЕЈСТВО

- Закона	IУ- 192/2003	17
	IУ- 169/2003	19
	IУ- 74/2004	39
	IУ- 147/2003	44
	IУ- 220/2004	54
	IУ- 193/2003	56
	IУ- 300/2003	102
- Општинске одлуке	IУ- 149/2002	239
	IУ- 456/2003	243
- Општег акта	IУ- 194/2002	337

ПРЕДУЗЕЋА

- овлашћења скупштине акционара - статут предузећа	IУ- 415/2003	332
- састав управног и надзорног одбора	IУ- 243/2002	335

ПРОЦЕСНЕ ПРЕТПОСТАВКЕ

а) НЕНАДЛЕЖНОСТ УСТАВНОГ СУДА:

- Констатација усвајања текста Уставне повеље	IУ- 269/2002	371
- сагласност општег правног акта Србије и Црне Горе са Уставом и законом Републике Србије	IУ- 377/2003	371
- оцена општих правних аката Државне заједнице Србија и Црна Гора са Уставом и законом Републике Србије	IУ- 405/2003	373
- сагласност републичких закона са Уставном повељом Државне заједнице	IУ- 196/2003	374
- сагласност Устава са међународним уговорима	IУ- 354/2003	375
- примена Устава и давање мишљења	IУ- 101/2004	376
- постојање законских разлога за престанак одборничног мандата	IУ- 67/2004	376
- Одлука о расподели и начину коришћења стамбеног и пословног простора у стамбеној згради	IУ- 20/2003	377
- оцена међусобне сагласности одредаба републичких закона	IУ- 222/2003	378
- одлучивање о уставној жалби	IУ- 112/2004	379
- оцена поступка доношења одлуке са законом који је престао да важи	IУ- 200/2004	380
- правни савети и мишљења	111/2004	381

б) НИЈЕ ОПШТИ АКТ:

- Критеријуми за избор наставника и сарадника Медицинског факултета	IУ- 193/2002	382
- Одлука о избору и разрешењу јавног тужиоца	IУ- 138/2003	382
- Ловна основа	IУ- 46/2002	383
- Урбанистички пројекат	IУ- 183/2002	383

в) ОСТАЛО:

- анонимна иницијатива	IУ- 56/2003	385
- оспорена одлука није објављена и није ступила на снагу	IУ- 63/2002	385

РАДНИ ОДНОСИ

- овлашћење директора за доношење акта о организационим променама и правилника о организацији и систематизацији радних места	IУ- 382/2003	279
- овлашћење директора организационе јединице за доношење Правилника о платама	IУ- 344/2003	286
- привремено распоређивање на радно место за које запослени не испуњава услов у погледу стручне спреме	IУ- 295/97	280
- прописивање рока за подношење захтева пред надлежним судом за накнаду штете	IУ- 3/2003	283
- уређивање питања цене рада и коефицијената за типична радна места	IУ- 327/2003	288
- закључивање анекса о роковима исплате разлике накнада зарада	IУ- 286/2002	289
- накнада зарада представника синдикалне организације за време обављања функције	IУ- 127/2004	291
- поступак решавања вишка запослених: критеријуми	IУ- 273/2003	295
- прописивање као теже повреде радне обавезе неостваривање предвиђених резултата рада	IУ- 261/2001	298
- услови за обављање стручних послова и послова државне управе	IУ- 46/2004	300

СТАМБЕНИ ОДНОСИ

- критеријуми: здравствено стање запосленог и чланова његовог породичног домаћинства	IУ- 455/2003	302
- станови солидарности		
- радни допринос у зависности од вредности радних места и трајања рада	IУ- 366/2003	303
- умањење броја бодова запосленом који ради	IУ- 191/2000	306

са непуним радним временом		
- овлашћење директора да даје стамбене кредите, односно станове стручним кадровима	IУ- 87/2001	308
- поступак решавања стамбене потребе лицу у стању социјалне угрожености	IУ- 244/2001	311
- значај радног места запослених у јавном предузећу као критеријум	IУ- 243/2002 IУ- 34/2004	314 324
- критеријуми, прописивање њихових појмова, начин вредновања и доказивања чињеница	IУ- 95/2002	316
- станови солидарности: подстанарски статус у предузећу на територији општине	IУ- 470/2003	319
- право на решавање стамбених потреба и др.	IУ- 380/2003	321
- критеријуми: чланови породичног домаћинства	IУ- 149/2003	323
- поступак доказивања релевантних чињеница	IУ- 270/2002	327
- ближе уређивање правилником питања која су уређена Уредбом; оцењивање у односу на Уредбу	IУ- 42/2004	329

СУКОБ НАДЛЕЖНОСТИ

- Надлежност Пореске управе за извршење и обезбеђење извршења Министарства финансија	ПУ- 270/2004	359
- сукоб надлежности између општинског и трговинског суда	ПУ- 200/2004	365
- сукоб надлежности по питању одлучивања истог органа и између истих странака	IУ- 104/2004	365

УРБАНИЗАМ

- поступак доношења и форма акта који садржи налаз и мишљење комисије за урбанистичке планове	IУ- 389/2003	230
- урбанистички пројекат као самостални акт	IУ- 389/2003	230
- надлежност општине: врста планског акта и подручје на које се план односи	IУ- 298/2003	233
- план не садржи одређену катастарску парцелу	IУ- 335/2003	234

УДРУЖЕЊА И КОМОРЕ

- поступак доношења статута удружења	IУ- 486/2003	341
- удружење осигуравајућих организација: овлашћење за уређивање начина коришћења премије осигурања од аутоодговорности	IУ- 219/2003	342
- статут регионалне привредне коморе: састав и начин избора органа коморе	IУ- 258/2003	346